

**T.C.
GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI**

LİMİTED ŞİRKETTE MÜDÜRLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ALİİHSAN TAŞ

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Tolga AYOĞLU

MAYIS 2019

ÖNSÖZ

Bu çalışma, limited şirketin yönetim ve temsil organı müdürleri kapsamlı olarak inceleyerek hem teoriye hem pratiğe katkı sağlamayı amaçlamak üzere çıkılmış uzun bir yolculuğun bitiş noktasıdır. Çalışmanın bu amaca ulaşması ve hukuk dünyasına bir katkı sağlaması, tek dileğimdir.

Bu çalışmanın başlarında, yararlandığım kitapların önsözlerini oldukça hızlı geçiyordum. Ancak ilerleyen aşamalarda en çok dikkat ettiğim kısım, önsözler oldu. Çünkü, önsözlerde ifade edilen teşekkürlerin anlamını tecrübe ederek öğreniyordum. Bu zorlukları aşmamda benden desteklerini esirgemeyen herkese çok ayrı şükranlarımı sunuyorum. Bu noktaya gelene kadar karşılaşılan zorluklar, bu kişilerin büyük desteği ve bir gün bu önsözü yazabilmenin heyecanı ve mutluluğu düşünülerek aşılmıştır.

Teşekkür kısmında ilk anmak istediğim isim, tez danışmanım olmayı kabul eden Prof. Dr. Tolga AYOĞLU'dur. Tez konusunun belirlenmesi, planın oluşturulması ve yazım süreçlerinde beni hiçbir zaman geri çevirmeyerek, desteklerini esirgemediği için Hocama çok ayrı teşekkür etmek istiyorum.

Tez yazım sürecinde gerek iş yükümü azaltarak gerek manevi destekleri gerekse de takıldığım konularda yol göstererek tezi bitirme konusunda beni teşvik eden çok kıymetli Av. Serdar UYGUR'a, Doç. Dr. Öz SEÇER'e, Av. Muhammet ÖZTÜRK'e, Dr. Öğretim Üyesi M. Şükrü NENEM'e, kuzenim Dr. Öğretim Üyesi Halil YETGİN'e, kurucu ortağı olduğum ÖZTÜRK&TAŞ Hukuk Bürosunun değerli çalışanlarına, tez savunma jürimde olmayı kabul ederek beni onurlandıran ve görüşleri ile bana farklı bakış açıları kazandıran, teze önemli katkılar sağlayan Sayın Dr. Öğretim Üyesi H. Ali DURAL ile Doç. Dr. Zafer KAHRAMAN'a, çalışmanın kamu borçlarından sorumluluk kısmında beni aydınlatan vergi alanında uzman Sayın Duran KAPLAN ve Erol OCAK'a ayrı ayrı çok teşekkür ediyorum. Yüksek lisans eğitimim için sağladığı burs imkanları ile daha rahat bir eğitim hayatı geçirmeme destek olan TÜBİTAK'a ve nazik çalışanlarına teşekkür etmeyi de bir borç biliyorum.

Beni daima destekleyen anne ve babama da özellikle ve tüm samimiyetimle teşekkür etmek istiyorum.

En özel teşekkürü ise, tabii ki Sevgili Eşim Av. Ebru GÖKÇEER TAŞ hak etmektedir. Bu tezin yazılması sürecinde birçok zorlukla karşılaşsam da içlerinde en zoru seninle geçiremediğim zamanların üzüntüsü oldu. Senin desteğin olmasaydı, bu çalışmanın ortaya çıkması mümkün değildi. İyi ki varsın. İyi ki. Bu çalışmayı Sana ithaf ediyorum. Seni çok seviyorum.

Florya, 21.05.2019, Salı.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	:.....	xiii
ÖZET		xvii
BİRİNCİ BÖLÜM		1
YÖNETİM ORGANI OLARAK MÜDÜRLER		1
BİRİNCİ KISIM: ORGANIN OLUŞUMU	.....	1
I- GİRİŞ		1
II- MÜDÜR KAVRAMI	.....	4
III- MÜDÜRLERİN ORGAN SIFATI	.....	5
IV- MÜDÜRLER İLE ŞİRKET ARASINDAKİ SÖZLEŞMESEL İLİŞKİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ	.....	6
A- Genel Olarak.....		6
B- Vekâlet Sözleşmesi.....		8
C- Hizmet Sözleşmesi	.....	11
D- Sui Generis İlişki Görüşü	.....	14
E- Şirketler Hukuku ve Borçlar Hukukuna İlişkin Unsurları Birlikte Barındıran Sözleşme Görüşü.....		15
F- Değerlendirme.....		15
V- MÜDÜR OLABİLECEK KİŞİLER VE MÜDÜRLER İÇİN ARANAN NİTELİKLER	.....	16
A- Ortaklardan En Az Birinin Müdür Olma Zorunluluğu.....		16
B- Gerçek Kişiler.....		17
1. Tam Ehliyetliler.....		18
2. Sınırlı Ehliyetliler	.....	19
a. Evliler.....		19
b. Yasal Danışman Atanmış Kişiler.....		21
3. Sınırlı Ehliyetsizler.....		22
4. Tam Ehliyetsizler	.....	23
5. Görüşümüz	.....	23
C- Tüzel Kişiler	.....	24
D- Yabancı Kişiler.....		27
E- Hakkında Mahkûmiyet Kararı Bulunanlar	.....	27
F- Seçilme Engelinin Bulunması	.....	28
G- Şirket Sözleşmesi ile Öngörülen Nitelikler	.....	29
H- Öngörülen Nitelikleri Haiz Olmadan Müdür Seçilmesi.....		30

VI- MÜDÜRLÜK SIFATININ KAZANILMASI	31
A- Genel Olarak	31
B- Şirket Sözleşmesi ile Seçilmesi	31
1. Kuruluşta Şirket Sözleşmesi ile Seçilmesi	31
2. Şirket Sözleşmenin Değiştirilmesi	33
C- Genel Kurul Tarafından Seçilmesi	35
1. Genel Kurulun Yetkisi ve Gündeme Bağlılık İlkesi	35
2. Toplantı ve Karar Yeter Sayısı	37
3. Seçime İlişkin Genel Kurul Kararının Hükümsüzlüğü veya İptalinin Müdürlerin İşlemlerine Etkisi	38
a. Genel Olarak	38
b. Yokluk ve Butlan	38
c. İptal Edilebilirlik	39
d. Hükümsüzlük veya İptalin Müdürlerin İşlemlerine Etkisi	40
D- Kooptasyon ile Seçilme	42
E- Yedek Müdür Seçilmesi	43
VII- MÜDÜRLERİN GÖREV SÜRESİ	44
VIII- MÜDÜRLERİN TESCİL VE İLANI	45
IX- MÜDÜRÜN TİCARİ TEMSİLCİ VE TİCARİ VEKİL İLE KARŞILAŞTIRILMASI	45
A- Genel Olarak	45
B- Müdürlerin Ticari Temsilci ve Ticari Vekil ile Karşılaştırılması	47
1. Ticari Temsilci	47
2. Ticari Vekil	48
X- MÜDÜRLÜK SIFATININ KAYBEDİLMESİ	49
A- Genel Olarak	49
B- Kendiliğinden Sona Erme	49
1. Kanuni Sona Erme	49
2. Şirket Sözleşmesinde Belirlenen Sebeplerle Sona Erme	50
C- Genel Kurul Kararı ile Sona Erme (Azil)	52
1. Genel Kurulun Yetkisi	52
2. Toplantı ve Karar Yeter Sayısı	55
3. Tazminat Talep Etme Hakkı (TTK m.630/IV)	56
D- İstifa	56
E- Mahkemece Görevden Alınma	60
1. Genel Olarak	60

2. Haklı Sebepler	62
3. Davacılar	63
4. Davalılar	64
5. Görevli ve Yetkili Mahkeme	65
İKİNCİ KISIM: ORGANIN ÇALIŞMA DÜZENİ.....	66
I- TEK MÜDÜR OLMASI HALİNDE.....	66
A- Genel Olarak.....	66
B- Şirket ile Müdür Arasında Yapılacak Sözleşmelerin Yazılı Olma Zorunluluğu	66
C- Tek Kişilik Limited Şirkette Faaliyet Raporu Hazırlanması	68
II- BİRDEN FAZLA MÜDÜR BULUNMASI HALİNDE (MÜDÜRLER KURULU).....	68
A- Anonim Şirket Yönetim Kuruluna İlişkin Hükümlerin Kıyasen Uygulanması.....	68
B- Kurul Halinde Çalışma Zorunluluğu	69
C- Başkan Müdür Seçme Zorunluluğu	70
D- Müdürler Kurulu Toplantısı	72
1. Toplantıya Çağrı.....	72
2. Toplantı Yeri ve Zamanı	73
3. Gündem	74
4. Toplantı ve Karar Yeter Sayısı	75
5. Müzakerelere Katılma Yasağı	77
E- Sirküler Tipi Karar Alma	78
F- Müdürler Kurulunun Elektronik Ortamda Toplanması.....	79
G- Müdürler Kurulu Toplantılarına Temsilen Katılma	81
H- Kararın Oluşması.....	82
İ- Ortaklar Genel Kurulu Onayına Tabi Kararlar	84
1. Genel Olarak.....	84
2. Genel Kurul Onayına Sunulması Zorunlu Kararlar	85
3. Genel Kurul Onayına Sunulması İhtiyari Kararlar.....	85
J- Müdürler Kurulu Kararlarının Geçersizliği	86
1. İptal Edilebilirlik Sorunu.....	86
2. Butlan	87
3. Yokluk.....	88
K- Müdürler Kurulunun Karar Alamaması-Organlılık	89
İKİNCİ BÖLÜM.....	90

MÜDÜRLERİN GÖREV VE YETKİLERİ, HAKLARI VE BORÇLARI.....	90
BİRİNCİ KISIM: MÜDÜRLERİN GÖREVLERİ.....	90
I- GENEL OLARAK.....	90
II- MÜDÜRLERİN DEVREDİLEMEZ VE VAZGEÇİLEMEZ GÖREVLERİ	90
A- Şirketin Üst Düzey Yönetimi ve Gerekli Talimatların Verilmesi	90
B- Şirket Yönetim Teşkilatının Belirlenmesi	92
C- Muhasebenin, Finansal Denetimin ve Finansal Planlamanın Oluşturulması	94
D- Yönetimin Bazı Bölümlerinin Devredildiği Kişileri Gözetimi (Üst Gözetim)	96
E- Risklerin Erken Teşhisi ve Yönetimi Komitesinin Kurulması.....	97
F- Finansal Tabloların ve Yıllık Raporların Düzenlenmesi	98
G- Genel Kurul Toplantısının Hazırlanması ve Genel Kurul Kararlarının Yürütülmesi	100
1. Genel Kurul Toplantısından Önceki Döneme İlişkin Görevleri	100
2. Genel Kurul Toplantısından Sonraki Görevleri	103
H- Borca Batık Olma Durumunda Mahkemeye Bildirim	103
III- MÜDÜRLERİN DİĞER GÖREVLERİ.....	105
A- Şirketin Sermaye Kaybetmesi Halinde.....	105
B- Limited Şirketin Yeniden Yapılandırma İşlemlerinde Görevleri.....	107
C- İnternet Sitesi Açılması	107
D- Ortaklıktan Çıkmak İsteyenlerin Bildirimi.....	108
E- Ortak Sayısının Bire Düşmesi Halinde Görevleri	108
F- Elektronik Tebligata İlişkin Görevler	109
G- Tasfiyeye İlişkin Görevler	110
İKİNCİ KISIM: MÜDÜRLERİN YETKİLERİ.....	111
I- YÖNETİM YETKİSİ	111
A- Genel Olarak.....	111
B- Yönetim Yetkisinin Kapsamı	112
C- Yönetim Yetkisinin Sınırlandırılması	113
D- Yönetim Yetkisinin Devri	114
II- TEMSİL YETKİSİ	116
A- Genel Olarak.....	116
B- Temsil Yetkisinin Kapsamı	117
C- Temsil Yetkisinin Kullanılması.....	118
D- Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması	120

1. Kanuni Sınırlamalar	121
2. İradi Sınırlamalar.....	121
a. Birlikte Temsil	122
b. Temsil Yetkisinin Yer Bakımından Sınırlandırılması	122
c. Temsil Yetkisinin Niteliğinden Kaynaklanan Sınırlamalar.....	123
E- Temsil Yetkisinin Devri	123
ÜÇÜNCÜ KISIM: MÜDÜRLERİN BORÇLARI VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ	124
I- GENEL OLARAK.....	124
II- ÖZEN YÜKÜMLÜLÜĞÜ	124
III- SADAKAT/BAĞLILIK YÜKÜMLÜLÜĞÜ	126
IV- GÖREVLERİNİ ŞAHSEN YERİNE GETİRME BORCU	128
V- SIR SAKLAMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ.....	129
VI- REKABET YASAĞI	130
A- Genel Olarak.....	130
B- Rekabet Yasağının Kapsamı ve Sınırları.....	132
C- Rekabet Yasağının Şartları	133
1. Müdürün Rekabet Yasağı Kapsamında Bulunan Bir Faaliyette Bulunması	133
2. Rekabete Onay Verilmemiş Olması	135
a. Şirket Sözleşmesi ile İzin Verilmesi	135
b. Ortakların Yazılı İzni ile İzin Verilmesi	136
c. Genel Kurulu Kararı ile Onay Verilmesi	136
D- Rekabet Yasağının Yaptırımını	136
1. Tazminat Talebi.....	137
2. İşlemin Şirket Adına Yapılmış Sayılması	138
3. Menfaatin Şirkete Bırakılması.....	138
4. Diğer Talepler ve Görüşümüz	139
E- Zamanaşımı	139
VII- ŞİRKETLE İŞLEM YAPMA (ŞİRKETE BORÇLANMA) YASAĞI	140
VIII- BİLGİ VERME BORCU	141
IX- MÜZAKERELERE KATILMA YASAĞI.....	141
DÖRDÜNCÜ KISIM: MÜDÜRLERİN HAKLARI.....	142
I- MÜDÜRLERİN YÖNETSEL HAKLARI	142
A- Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı	142
1. Genel Olarak.....	142
2. Bilgi Alma ve İnceleme Hakkının Kapsamı ile Sınırları.....	143

3. Bilgi Alma ve İnceleme Hakkının Kullanılması	145
4. Bilgi Alma ve İnceleme Talebinin Reddedilmesi	145
B- Müdürlerin Dava Hakkı.....	146
1. Genel Kurul Kararlarının İptalini İsteme Hakkı.....	146
2. Şirketin Feshini İsteme Hakkı	146
II- MÜDÜRLERİN MALİ HAKLARI	147
A- Mali Hakların Kapsamı	148
1. Ücret	148
2. Kazanç Payı.....	149
3. İkramiye.....	151
4. Huzur Hakkı	151
5. Sözleşme ile Öngörülen Görevden Ayrılma Tazminatı	152
B- Mali Hakların Belirlenmesinde Yetki	153
C- Mali Hakların Ödenmesi ve Temerrüt.....	153
D- Mali Haklara İlişkin Uyuşmazlıklarda Görevli ve Yetkili Mahkeme	154
E- Zamanaşımı	155
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	156
MÜDÜRLERİN SORUMLULUĞU	156
BİRİNCİ KISIM: MÜDÜRLERİN ORTAKLIĞA, ORTAKLARA VE	
ORTAKLIK ALACAKLILARINA KARŞI SORUMLULUĞU	156
I- GENEL OLARAK.....	156
II- MÜDÜRLERİN SORUMLULUĞUNUN ŞARTLARI	160
A- Hukuka Aykırı Fiil (Kanuna veya Şirket Sözleşmesine Aykırılık).....	160
B- Zarar	162
C- Kusur	164
1. Genel Olarak.....	164
2. Kusurun Belirlenmesi.....	165
3. İspat Yükü	167
D- İlliyet Bağı.....	170
III- SORUMLULUĞUN HUKUKİ NİTELİĞİ	171
IV- SORUMLULUK DAVASI.....	171
A- Türleri	171
1. Doğrudan Zarar	172
2. Dolaylı Zarar	174
3. Şirket Zararı Kavramı.....	178
B- Davacılar	179

1. Şirket	179
2. Ortaklar.....	183
3. Alacaklılar	185
4. İflas İdaresi	186
C- Davalı(lar)	187
D- Davada Şirketin Temsil Edilmesi.....	187
E- Zorunlu Arabuluculuk	187
F- Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi	188
G- Görevli ve Yetkili Mahkeme	189
H- Yargılama Giderleri.....	191
İ- Zamanaşımı	192
V- SORUMLULUĞU ORTADAN KALDIRAN HALLER.....	193
A- İbra.....	193
1. İbranın Anlamı, İbranın Hukuki Niteliği ve Türleri.....	193
2. İbra Kararının Alınması.....	194
a. Yetkili Organ	194
b. Karar Alma Esasları.....	195
3. İbra Kararının Sorumluluk Davalarına Etkisi.....	197
a. Şirketin Dava Hakkına Etkisi	197
b. Ortakların Dava Hakkına Etkisi.....	198
c. Alacaklıların Dava Hakkına Etkisi	199
d. İflas Masasının Dava Hakkına Etkisi.....	199
4. İbra Davası	200
B- Zamanaşımı	202
C- Sulh Sözleşmesi.....	202
D- Görev ve Yetki Devrinde Sorumluluk.....	204
E- Sorumluluğu Etkileyen Diğer Durumlar	204
1. Toplantıya Katılmama	204
2. Olumsuz Oy Kullanma	205
3. İş Adamı Kararının Sorumluluğa Etkisi	205
İKİNCİ KISIM: MÜDÜRLERİN KAMU BORÇLARINDAN	
SORUMLULUĞU	206
I- GENEL OLARAK.....	206
II- KAMU(AMME) ALACAĞI KAVRAMI ve KAPSAMI	207
A- Kamu Alacağı Kavramı	207
B- Kamu Alacağının Kapsamı	208

1. Asli Alacaklar	208
a. Vergi	208
b. Resim	209
c. Harç.....	209
d. Ceza Soruşturma ve Takiplerine Ait Yargılama Giderleri	209
e. Vergi Cezaları	210
f. Para Cezaları	210
2. Fer'i Alacaklar	210
a. Tecil Faizi	211
b. Gecikme Zammı	211
c. Haksız Çıkma Zammı	211
d. Gecikme Faizi	212
e. Pişmanlık Zammı	212
3. Kamu Hizmetinin Uygulanmasından Doğan Kamu Alacakları	213
4. Takip Masrafları	213
5. Tahsili Emval Kanununa Göre Tahsili Öngörülen Alacaklar	213
6. Kanunlarında 6183 Sayılı Kanun'a Göre Tahsili Öngörülen Alacaklar ...	214
C- Kamu Alacağının Tarafları.....	214
1. Kamu Alacaklısı	214
a. Genel Olarak	214
b. Devlet.....	215
c. İl Özel İdaresi.....	215
2. Kamu Borçlusu.....	216
a. Genel Olarak	216
b. Kamu Borcunu Ödemek Zorunda Olan Gerçek veya Tüzel Kişiler	216
c. Kamu Borçlusunun Kanuni Temsilcileri	217
d. Mirasçılar	218
e. Vergi Yükümlüsü ve Vergi Sorumlusu	220
f. Kamu Borçlusunun Kefili.....	220
g. Kamu Borçlusu Yabancıların Temsilcileri	221

III- MÜDÜRLERİN KAMU BORÇLARINDAN SORUMLULUKLARININ HUKUKİ DAYANAKLARI.....

A- Genel Olarak.....	221
B- 6183 Sayılı AATUHK Mükerrer Madde 35.....	222
1. Yasal Düzenlemenin Amacı ve Tarihsel Gelişimi	222
2. Sorumluluğun Niteliği	227

a.	Kusursuz Sorumluluk	227
b.	Sorumluluğun Tali (İkinci Dereceden) Olması	228
c.	Kanuni Temsilcilerin Şahsi Malvarlığı ile Sınırsız ve Müteselsil Sorumlu Olması	229
3.	Sorumluluğun Şartları	229
a.	Kamu Alacağının Niteliğinin Belirlenmesi	229
b.	Kamu Alacağının Talep Edilebilir Olması	230
c.	Şirkete Hukuka Uygun Takip Yapılması.....	230
d.	Kamu Alacağının Şirketten Tahsil Edilememesi veya Tahsil Edilemeyeceğinin Anlaşılması.....	231
i.	Kamu Alacağının Kısmen veya Tamamen Tahsil Edilememesi.....	232
ii.	Kamu Alacağının Kısmen veya Tamamen Tahsil Edilemeyeceğinin Anlaşılması.....	233
iii.	Konkordato İlan Etmenin Etkisi.....	233
4.	Sorumluluğun Ortaya Çıkışının Zaman Yönünden Tespiti.....	234
5.	Müdürler ile Ortaklar Arasında Takip Sırası.....	236
C-	Vergi Usul Kanunu Madde 10.....	237
1.	Yasal Düzenlemenin Tarihsel Gelişimi.....	237
2.	Sorumluluğun Niteliği	239
a.	Kusurlu Sorumluluk.....	239
b.	Sorumluluğun Tali (İkinci Dereceden) Olması	240
c.	Kanuni Temsilcilerin Şahsi Malvarlığı ile Sınırsız ve Müteselsil Sorumlu Olması	240
3.	Sorumluluğun Şartları	241
a.	Kamu Alacağının Niteliğinin Belirlenmesi	242
b.	Kamu Alacağının Talep Edilebilir Olması	243
c.	Kamu Alacağının Hukuka Uygun Olarak Tarh, Tahakkuk ve Tebliğ Aşamalarından Geçmesi ve Kesinleşmesi	244
d.	Ödevlerin Yerine Getirilmediği Dönemde Müdürün Kanuni Temsilci Olması	246
e.	Vergi ve Vergiye Bağlı Alacakların Kısmen veya Tamamen Tahsil Edilememesi.....	249
f.	Kamu Alacağının Müdürlerin Ödevlerini Yerine Getirmemesi Sebebiyle Alınamaması	253
i.	Bildirimde Bulunma Ödevi.....	254
ii.	Defter Tutma Ödevi	254
iii.	Belge Düzenine Uyma.....	255
iv.	Defter ve Belgeleri Muhafaza ve İbraz	255

v. Beyanname Verme Ödevi	256
vi. Ödeme	256
vii. Diğer Ödevler	257
4. AATUHK Mükerrer Madde 35 ile Karşılaştırılması	257
D- Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Madde 88	258
1. Genel Olarak.....	258
2. Sorumluluğun Niteliği	260
a. Sorumluluğun Asli Olması	260
b. Kusurlu Sorumluluk.....	261
3. Sorumluluğun Kapsamı ve Kapsama Giren Alacakların Amme Alacağı Niteliği	261
4. Sorumluluğun Şartları	262
a. Alacağın SSGSSK Kapsamında Olması.....	262
b. İşverenin Özel Hukuk Tüzel Kişi Sıfatını Taşımaması	263
c. Prim ve Diğer Alacakların Talep Edilebilir Olması	263
d. Müdürün Üst Düzey Yönetici veya Kanuni Temsilci Olması.....	264
e. Primin Son Ödeme Gününde Müdürlük Sıfatının Taşınması.....	267
f. Primlerin Ödenmemesinin Haklı Bir Sebebe Dayanmaması.....	271
5. AATUHK Mükerrer Madde 35 ile Karşılaştırılması	273
E- Müdürlerin Şirkete Rücu Hakkı	274
1. AATUHK Mükerrer Madde 35 ile VUK Madde 10 Kapsamında Rücu Hakkı.....	274
a. Genel Olarak	274
b. Görevli ve Yetkili Mahkeme	276
c. Zamanaşımı.....	277
d. Müdürlerin Birbirine Rücu Hakkı.....	277
e. Müdürler ile Ortaklar Arasındaki Rücu İlişkisi	279
f. Diğer Hususlar	282
2. SSGSSK Madde 88 Kapsamında Rücu Hakkı	283
SONUÇ	287
Kaynakça	304

KISALTMALAR :

AATUHK	: 6183 Sayılı Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkında Kanun
AYM	: Anayasa Mahkemesi
b.	: bent
BK	: 818 Sayılı Borçlar Kanunu
bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
c.	: Cümle
D.	: Daire
DMK	: 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu
dp.	: Dipnot
E.	: Esas
E.T:	: Erişim Tarihi
eTK	: 6762 Sayılı Mülga Türk Ticaret Kanunu
E-VDO	: Elektronik Vergi Dairesi Sistemi
HD	: Hukuk Dairesi
İİK	: 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu
K.	: Karar
Karş.	: Karşılaştırınız
m.	: Madde
MÖHUK	: 5718 Sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun
POL-NET	: Polis Bilgi Sistemi
RG	: Resmî Gazete
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SPK	: 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu
SSGSSK	: Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu
T.	: Tarih
TAKBİS	: Tapu ve Kadastro Bilgi Sistemi

TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TBK	: 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TMK	: 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu
TMS	: Türkiye Muhasebe Standardı
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TSY	: Ticaret Sicil Yönetmeliği
TTK	: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
v.	: versus
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve devamı
VDDK	: Vergi Dava Daireleri Kurulu
VUK	: 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu

RESUME

Quand on regarde le nombre de sociétés fondés chaque année dans notre pays , c'est une vérité statistique que la société à responsabilité limitée en général est plus fondé que les divers sociétés, en particulier la société anonyme. A tour de rôle la loi Turque de commerce TTK a établie des prescriptions détaillés concernant l'Assemblée Administrative qui est l'organe de représentant et administrative de la Société Anonyme, mais seulement a pris en limite les reglements concernant les Directeurs. Selon les sujets importants comme responsabilité, elle prévoit la mise en œuvre des dispositions de la société Anonyme. De plus, il a été réalisé des reglements spéciaux concernant la responsabilité des dettes publiques des Directeurs dans les lois spéciaux.

Prendre des limites des règlements concernant le législateur avec les directeurs, d'être silencieux dans divers sujets malgré la citation clairement aux dispositions de la société Anonyme sur certains sujets , en généralité l'augmentation des litiges et des différences d'opinions avec l'augmentation des activités commerciaux dans les Sociétés à responsabilités limitées fondés comme Société familiale, les raisons comme la présence des prescriptions des lois privés etc... au sujet de rendre responsable les Directeurs des dettes publiques , augmentera l'importance du sujet. Dans ce contexte, Notre travail a le but de faire la recherche en détail, la pratique et de presenter une contribution à la théorie concernant l'assemblée des Directeurs ou d'un directeur qui est l'organe de representant et administrative de la Société à responsabilité limitée Limitée.

Notre travail se compose de trois parties principales. Dans la première partie, on analisera la formation de l'organe et l'ordre de travail. Les qualifications des membres de l'organe, gagner ce titre ve de perdre, leurs relations avec la Société, les délais de leur mission avec l'ordre de travail de l'organe aura lieu dans cette partie. Dans la deuxième partie; se compose des missions , des pouvoirs , des droits et dettes des Directeurs. Et dans la troisième partie on donnera lieu de la responsabilité des dettes publiques des Directeurs établi dans les lois spéciaux avec la responsabilité juridique établi dans la loi Turque de commerce TTK.

Mots-Clés: société à responsabilité limitée, organe de représentant et administrative, Directeur. Assemblée de Directeurs, formation d'organe, ordre de travail de l'organe, responsabilité de l'organe, responsabilité des dettes publiques.

ABSTRACT

The abundance in the number of Joint Stock Ventures (JSV) foundation followed by Limited Liability Companies (LLC) is a statistically significant reality of Turkey's recent corporate establishments. Whilst the Turkish Commercial Law (TCL) regulates JSV's executive and representative body, the Board of Directors, in vast detail; its provisions concerning the directors are limited. By the TCL, certain critical aspects of the directors' roles such as their responsibilities were applied comparatively with respect to the articles regulating JSVs. Additionally, exclusive arrangements such as directors' personal liability towards public debts were arranged through special laws.

The legal framework of directors' roles and responsibilities is an area of interest since the legislators provisions on the directors are limited having only certain references to the articles governing the JSVs. Although, TCL does not provide any further details concerning the directors' roles and responsibilities, other commercial laws explicitly charge them on the company's legal debts. Furthermore, the rise of family-owned companies within the business environment and subsequent rise of dispute over commercial and managerial issues within such companies are apparent. Against this background, our study aims to study the legal scope and framework of directors and board of directors who are the representative and executive body of the LLCs in detail, while this research also intends to the legal theoretical background and to the application of directors' in the business environment.

The research is composed of three chapters. In the first chapter, the formation of the organ and its working flow will be analysed. The qualifications of the members of the organ, the acquisition and loss of their "membership", their legal ties with the companies, their duty terms as well as their working order will be elaborated in this chapter. The second chapter consists of the directors' roles, responsibilities, rights and obligations. The third chapter, on the other hand, examines both the directors' legal obligations governed through the TCL and their public debt responsibilities governed through special laws.

Key Words: Limited liability company, executive and representative body, director, board of directors, formation of the body, body's responsibilities, public debt responsibilities.

ÖZET

Ülkemizde yıllık kurulan şirket sayılarına baktığımızda, genel olarak limited şirketin başta anonim şirket olmak üzere diğer şirket türlerine göre daha fazla kurulması istatistiksel bir gerçektir¹. Buna karşılık TTK, anonim şirketin yönetim ve temsil organı olan yönetim kurulu hakkında ayrıntılı hükümler düzenlemiş ancak müdürlerle ilgili düzenlemeleri sınırlı tutmuştur. Sorumluluk gibi bazı önemli konularda ise, anonim şirket hükümlerinin kıyasen uygulanmasını öngörmüştür. Ayrıca, özel kanunlarda müdürlerin kamu borçlarından sorumluluğuna ilişkin özel düzenlemeler yapılmıştır.

Kanun koyucunun müdürlerle ilgili düzenlemeleri sınırlı tutması, bazı konularda açıkça anonim şirket hükümlerine atıf yapmasına rağmen diğer konularda susması, genellikle aile şirketi olarak kurulan limited şirketlerde ticari faaliyetlerin artması ile görüş ayrılıklarını ve uyuşmazlıkları arttırması, müdürlerin kamu borçlarından sorumlu tutulmaları konusunda özel kanunlarda hükümler bulunması vb. gibi sebepler konunun önemini arttırmaktadır. Bu kapsamda, çalışmamız limited şirketin yönetim ve temsil organı olan müdür veya müdürler kurulunu ayrıntılı olarak incelemeyi, uygulama ve teoriye bir katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Çalışmamız üç ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, organın oluşumu ve çalışma düzeni incelenecektir. Organ üyelerinin nitelikleri, bu sıfatı kazanmaları ve kaybetmeleri, şirket ile olan ilişkileri, görev süreleri ile organın çalışma düzeni bu bölümde yer alacaktır. İkinci bölüm; müdürlerin görevleri, yetkileri, hakları ve borçlarından oluşmaktadır. Üçüncü bölümde ise müdürlerin hem TTK’da düzenlenen sorumluluğu hem de özel kanunlarda düzenlenen kamu borçlarından sorumluluğuna yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Limited şirket, yönetim ve temsil organı, müdür, müdürler kurulu, organın oluşumu, organın çalışma düzeni, organın sorumluluğu, kamu borçlarından sorumluluk.

¹ Hatta bazı yıllarda, kurulan limited şirketlerin sermayesi diğer şirketlerden oldukça fazladır. Örneğin 2018 yılında kurulan limited şirket sayısı 73.268 ve toplam sermaye miktarı 17.651.743.175,00 TL iken anonim şirket sayısı 11.997 ve toplam sermaye 9.015.482.388,00 TL’dir. Bu konuda bkz. TOBB, 2018 yılı kurulan ve kapanan şirket sayıları, E.T: 29.04.2019.
(<https://www.tobb.org.tr/BilgiErisimMudurlugu/Sayfalar/KurulanKapananSirketistatistikleri.php>)

BİRİNCİ BÖLÜM

YÖNETİM ORGANI OLARAK MÜDÜRLER

BİRİNCİ KISIM: ORGANIN OLUŞUMU

I- GİRİŞ

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunumuz, ticaret şirketlerini düzenlediği ikinci kitabın altıncı kısmında limited şirketlere ilişkin hükümler ihdas etmiştir. Altıncı kısmın dördüncü bölümünde “Şirketin Organları” üst başlığı ve “Yönetim ve Temsil” alt başlığı altında “Müdürler”e ilişkin düzenlemeler yapmıştır. Kanun sistematığından hareketle, müdürler hakkında ilk olarak limited şirketin yönetim ve temsil organı olduğunu söyleyebiliriz.

TTK m.124 ve m.125’e göre, limited şirket tüzel kişiliği haiz bir sermaye şirkettir. TMK m.50 uyarınca ise, tüzel kişiler iradelerini organları aracılığıyla açıklarlar, organları aracılığıyla haklarını kullanır ve borç altına girerler. O halde limited şirketler, organ sıfatını taşıyan müdürleri aracılığıyla hak sahibi olabilir ve borç altına girebilir². Dolayısıyla, şirketin üçüncü kişilerle olan hukuki ilişkilerini yürüten müdürler, şirketi temsil yetkisini haizdir.

TTK m.625/1’de, kanunda veya şirket sözleşmesinde aksine hüküm olmayan bütün konularda müdürlerin görevli ve yetkili oldukları ifade edilmiştir. Bu bağlamda, aksine hüküm olmayan her konuda, müdürlerin yönetim yetkisi vardır.

Anonim şirketleri idare ve temsil etmek üzere görevlendirilen yönetim kuruluna karşılık limited şirketlerde bu fonksiyonlar, müdür veya müdürler kuruluna verilmiştir³. TTK, limited şirketin yönetim ve temsil organı olan müdürlerde, özden

² Halil ARSLANLI/Hayri DOMANIÇ, **Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması, Hisseli Komandit Şirketler-TTK Şerhi III**, İstanbul: Temel Yayınları, 1989, s.81. (Anılış: **Arslanlı / Domaniç**, TTK Şerhi III)

³ **Arslanlı / Domaniç**, TTK Şerhi III, s.658; Oruç Hami ŞENER, **Yargıtay Kararları Işığında Limited Ortaklıklar Hukuku**, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017, s.641. (Anılış: **Şener**, Limited Ortaklık)

organ ilkesini terk ederek seçilmiş organ ilkesini benimsemiş, böylece yönetimde profesyonelleşmenin önünü açmıştır⁴.

Limited şirket, bir yandan sermaye şirketi olmasına rağmen diğer yandan şahıs şirketlerine özgü özellikler de taşımaktadır. Bu bağlamda, kanun koyucu anonim şirket ile kollektif şirket arasında bir ara tür, melez bir şirket türü oluşturmuştur^{5,6}. Limited şirketin bu karma yapısındaki ayrım eTK zamanında en çok yönetim ve temsil düzenlemeleri açısından kendisini göstermekte idi. TTK ise limited şirketleri şahıs şirketlerine yaklaştıran düzenlemeleri azaltarak sermaye şirketlerine yaklaştırmıştır. Bu kapsamdaki en önemli yenilik özden organ ilkesinin terk edilmesi ve seçilmiş yönetim ilkesinin benimsenmesidir⁷.

Gerekçede⁸ özden organ ilkesi, tüm ortakların şirketi beraber yönetmesi ve dolayısıyla şirket yönetimi ve temsiline ortaklar için hem hak hem de yükümlülük niteliği taşımasını ifade ettiği belirtilmiştir⁹. Bu ilke, şirketi sermaye şirketi kapsamından uzaklaştırarak şahıs şirketine yakınlaştırır. Türk Hukukunda limited şirket, anonim şirkete kıyasla daha küçük ölçekli sermaye şirketi olarak düşünülmektedir. Bu bağlamda özden organ ilkesi, limited şirketi şahıs şirketine yakınlaştırdığı için şirketleşme politikasına uymamaktadır. Yönetimde profesyonelleşmenin şirketleşme politikasına daha iyi cevap vereceği düşünüldüğünden dolayı limited şirketlerde özden organ ilkesinden vazgeçilmiş ve seçilmiş yönetim organı sistemi benimsenmiştir¹⁰. Müdürler, kuruluş aşamasında şirket sözleşmesi ile belirlenir, faaliyet döneminde ise genel kurul tarafından seçilir¹¹.

⁴ Hasan PULAŞLI, **Şirketler Hukuku Şerhi Cilt III**, Ankara: Adalet Yayınevi, 2018, s. 2846. (Anılış: **Pulaşlı**, **Şirketler Hukuku Şerhi Cilt III**); Reha POROY / Ünal TEKİNALP / Ersin ÇAMOĞLU, **Ortaklıklar Hukuku II**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2017, s.497. (Anılış: **İlgili Bölümün Yazarı (Diğer Yazarlar)**, **Ortaklıklar Hukuku II**); Ayşe SÜMER, **Ticaret Hukuku**, İstanbul: Beta Basım, 2018, s.271.

⁵ Limited şirket, Almanya'nın sömürgeleri ile yaptığı ticaretinde anonim şirkete göre *"tesisi basit ve mahdut mesuliyetli"* bir şekline olan ihtiyaçtan dolayı 19. asrın sonlarına doğru doğmuş, sonralarında ise iç ticarete de büyük bir rağbet görmüştür. Hukukumuz ise, 1926 Tarihli Ticaret Kanunu ile girmiştir. Ancak limited şirketle ilgili maddelere, Alman hukukundan çok Fransız hukuku mehz teşkil etmiştir. Bu konuda bkz. Halil ARSLANLI, "Limited Şirketler Hukukuna Genel Bakış," **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi C.1 S.4**, 1962, s.433 vd. (Anılış: **Arslanlı**, Genel Bakış)

⁶ **Şener**, Limited Ortaklık, s.10.

⁷ Mehmet BAHTİYAR, **Ortaklıklar Hukuku**, İstanbul: Beta Basım, 2019, s.438.

⁸ TTK m.623 Gerekçesi

⁹ "Özden" kavramı, şirketin özünü yani ortakları ve yönetimin şirketin bu özünden (ortaklardan) oluşması anlamına gelmektedir. **Pulaşlı**, **Şirketler Hukuku Şerhi Cilt III**, s.2846.

¹⁰ TTK m.623 Gerekçesi; Ünal TEKİNALP, **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2015, Nr.22-31. (Anılış: **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları).

¹¹ **Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)**, **Ortaklıklar Hukuku II**, s.497.

TTK m.623/1'e göre, şirketin yönetim ve temsili müdürlere aittir ve müdürler, ortak olabileceği gibi üçüncü kişi de olabilir. Ancak, mutlaka ortaklardan en az birisinin “*şirketin yönetim ve temsil yetkisinin bulunması zorunludur (TTK m.623/1)*”. Buradan hareketle; müdürlerin sayısında bir sınırlama olmadığını, müdürlerin gerçek veya tüzel kişi olabileceğini, üçüncü kişilerin de müdür olarak seçilebileceklerini ancak müdürlerin tamamının dışardan olamayacağını, en az bir ortağın müdür sıfatını taşıması gerektiğini söyleyebiliriz. Ancak eTK'dan farklı olarak, ortaklar doğrudan müdür sıfatını kazanamazlar ya şirket sözleşmesi ile ya da genel kurul kararı ile seçilmeleri gerekmektedir¹².

Çevik¹³, şirketin yönetim ve temsiline sadece tek bir kişiye verilmesi halinde ‘müdür’den, birden çok kimsenin yönetim ve temsil yetkisini tek başına kullanması halinde ‘müdürler’den, birden çok kişiye birlikte yönetim ve temsil yetkisini verilmesi halinde ise, ‘müdürler kurulu’ndan bahsetmektedir. TTK’da ise, “müdür” ve “müdürler” kurulundan bahsedilmektedir. Dolayısıyla, birden çok kimsenin yönetim ve temsil yetkisini tek başına kullanması halinde de “müdürler kurulu” söz konusu olacaktır.

Müdürlerle ilgili bir diğer husus, müdürler kurulu olması halinde TTK m.624/1'e göre müdürler kurulu başkanı seçilmesinin zorunlu olmasıdır. Genel kurul toplantıya çağırma ve genel kurul toplantılarını yürütme, açıklamaları ve ilanları yapma yetkileri başkan müdüre aittir. Başkan müdür, bazı yönlerden anonim şirket yönetim kurulu başkanından daha geniş haklara sahiptir. Örneğin, müdürler kurulu toplantısında oyların eşit çıkması halinde başkanın oyunu kullandığı yönde karar alınmış sayılır (TTK m.624/3). Anonim şirkette ise, yönetim kurulunda oyların eşit çıkması halinde konu bir sonraki toplantıya bırakılır, sonraki toplantıda da eşit çıkarsa teklif reddedilmiş sayılır (TTK m.390/3).

TTK, anonim şirket yönetim kurulu üyeleri ile ilgili ayrıntılı düzenlemelere yer vermesine karşın müdürlerle ilgili genel düzenlemeler yapmış ve yönetim kurulu

¹² Nurgün CEYLAN, “Limited Şirketin Temsili,” **Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi**, C. 1, S. 2, s.61; Aynı yönde bkz. Yargıtay 11. HD. E. 2012/9915, K. 2014/1889 ve 04.02.2014 Tarihli Kararı. **Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı**, (www.sinerjimevzuat.com.tr), E.T: 21.11.2018.

“..6102 sayılı TTK, limited şirketin temsil ve ilzama yetkili organı olan müdürler düzenlemesinde mülga 6762 sayılı TTK'nın sisteminden farklı şekilde 'özden organ' ilkesinden vazgeçmiş, başka bir ifadeyle yönetim ve temsiline ortaklar için hem hak hem de borç olması kuralından ayrılmış, 623 ve devamı maddelerinde limited şirket müdürünün ancak ana sözleşmeyle veya şirket genel kurul kararıyla atanmasını zorunlu hale getirmiştir.”

¹³ Orhan Nuri ÇEVİK, **Limitet Şirketler Hukuku ve Uygulaması**, Ankara: Yetkin Yayınları, 2003, s.334

üyelerine ilişkin hükümlerin bir kısmının müdürler açısından da uygulanabileceğini düzenlemiştir. Dolayısıyla, hangi hallerde anonim şirket yönetim kurulu üyelerine ilişkin hükümlerin uygulanması gerektiğinin tespit edilmesi gerekmektedir. İlerde, her konunun kendi bağlamında bu hususu tespit etmeye çalışacağız.

Müdürlerin özellikle sorumlulukları açısından değerlendirilmesi önemlidir. Bu bağlamda, müdürlerin şirkete, ortaklara ve alacaklılara karşı sorumluluğu konusunda anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna ilişkin düzenlemelere atıf yapılmıştır. Kamu borçları ile kamu borcu niteliği taşıyan borçlardan sorumlulukları ise 6183 Sayılı Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkında Kanun mükerrer m.35, 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu m.10 ve 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu m.88’de düzenlenmiştir. Bu sorumluluklar; dayanak, kapsam, nitelik ve şartlar bakımından farklılıklar göstermektedir. Çalışmamızın son kısmında bu hususa değineceğiz.

II- MÜDÜR KAVRAMI

Müdür kelimesi sözlük anlamı olarak “*idare eden, yöneten*” anlamına gelmektedir¹⁴. Müdür kelimesi Arapça “mudir” kelimesinden dilimize girmiş ve yerleşmiştir¹⁵.

Hukuk sistemimizde anonim şirketler başta olmak üzere birçok tüzel kişilikte “*yönetim kurulu*” düzenlenmiştir. Kooperatiflerde, derneklerde, sendikalarda yönetim ve temsile yetkili organ olarak yönetim kurulu düzenlenmiş iken limited şirketlerde yönetim ve temsil organına müdür veya müdürler kurulu denilmiştir¹⁶. Bunun sebebi, kanaatimce, kanun iktibas edildiğinden mehzaz kanunda yer alan ifadenin doğrudan çevrilmesi ve daha sonra hukukumuza yerleşmesidir. Zira 1926 Tarihli 865 Sayılı Ticaret Kanunu m.510’da limited şirkette “*müdürler*”den bahsedilmektedir¹⁷. Bu ticaret kanunun “*kaynağı esas olarak 1925 tarihli Fransız Limited Şirketler Kanunu’dur*”¹⁸. Müdür kavramı, 1956 Tarihli 6762 Sayılı eTK’da da devam

¹⁴ Türk Dil Kurumu Online Büyük Türkçe Sözlük, <http://www.tdk.gov.tr>, E.T: 02.11.2018

¹⁵ Levent YARALI, **Limited Şirketin Kamu Borçlarından Müdürlerin ve Ortakların Sorumluluğu**, Ankara: Yaklaşım Yayıncılık, 2011, s.54

¹⁶ Vakıflarda ise TMK “Yönetim Organı” ifadesini kullanmaktadır (TMK m.109). Bunun karşılığı ise uygulamada Yönetim Kurulu veya Mütevelli Heyetidir.

¹⁷ Aynı kanunda anonim şirket yönetim kurulu için “meclisi idare” kavramı kullanılmıştır. Kanun için bkz. https://www.kanunum.com/files/kanun_tbmm_c004_00865.pdf, E.T.15.03.2019. Limited şirket müdürleri için bkz. s.845.

¹⁸ Murat ALIŞKAN, **Limited Şirket Tarihçe Niteliği**, İstanbul: Legal Yayıncılık, 2013, s.63.

ettirilmiştir (m.540). Son olarak, 6102 Sayılı TTK'da da aynı şekilde limited şirketin yönetim ve temsil organı olarak müdürlerden bahsedilmiştir.

III- MÜDÜRLERİN ORGAN SIFATI

TMK m.50 uyarınca tüzel kişiler, iradelerini organları aracılığıyla açıkladığı için limited şirketlerin de iradesini açıklayacak ve hukuk dünyasında işlem yapacak bir organa ihtiyacı bulunmaktadır. Genel kurul, üçüncü kişilerle doğrudan bir ilişki kuramadığı için üçüncü kişilerle olan hukuki ilişkileri yürütemez¹⁹. Ayrıca, genel kurul olağan olarak yılda bir defa ve olağanüstü hallerde toplandığından sürekli bir organ değildir.

Şirketin yönetim ve temsili, bu yetkileri kullanan kişilere organ niteliği kazandırmaktadır²⁰. TTK m.623/1'e göre, limited şirketin yönetim ve temsili müdürlerle aittir. Yine, TTK m.625/1 hükmü uyarınca kanun veya şirket sözleşmesi ile genel kurula bırakılmamış bütün konularda müdürler görevli ve yetkilidir. Bu maddelerden hareketle, hukuk dünyasında limited şirketin iradesini asıl gösterecek, yönetim ve temsil yetkisine sahip kişilerin müdürler olduğunu ve bu sebeplerle müdürlerin organ sıfatını haiz olduğunu söyleyebiliriz.

Kanunda, limited şirkete ilişkin hükümleri düzenleyen maddeler arasında müdürler, organların arasında düzenlenmiştir. Dolayısıyla kanun sistematüğinden yola çıkarak sistematik yorumla, kanun koyucunun müdürleri, limited şirketin organı olarak düzenlediğini söyleyebiliriz.

TTK m.625/1'de ayrıca, müdürlerin devredilemez ve vazgeçilemez görevleri düzenlenmiştir. Devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkilerin verilmesi, müdürlerin şirketin bir organı olduğunu göstermektedir.

Yine şirkette müdürlerin bulunmamasının, şirketin feshini gerektiren bir durum olarak düzenlenmesi (TTK m.636/2) müdürlerin organ sıfatını taşıdığının bir başka göstergesidir²¹.

¹⁹ Bilge ÖZTAN, **Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinde Organ Kavramı ve Organın Fiillerinden Doğan Sorumluluk**, Ankara: Ankara Hukuk Fakültesi Yayınları, 1970, s.44.

²⁰ Öztan, s.47.

²¹ Şükrü Yıldız, **TTK Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku**, İstanbul: Arıkan Basım Yayın Dağıtım, 2007, s.245. (Anılış: Yıldız, Limited Şirketler)

IV- MÜDÜRLER İLE ŞİRKET ARASINDAKİ SÖZLEŞMESEL İLİŞKİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ

A- Genel Olarak

Öncelikle limited şirket ile müdürler arasında sözleşmesel bir ilişki vardır. Çünkü, müdür olarak seçilen kişi ile şirket arasında bir icap-kabul söz konusudur. Ancak bu sözleşmesel ilişkinin niteliği konusunda TTK'da veya TBK'da açık bir düzenleme yoktur. Limited şirket ile müdürler (anonim şirket ile yönetim kurulu) arasındaki hukuki ilişkinin niteliğinin tespiti, müdürler ile şirket arasında TTK'nın özel olarak düzenleme yapmadığı hususlardaki boşlukların tespit edilen bu sözleşme ilişkinin hükümlerine göre doldurulacak olması sebebiyle önem arz etmektedir²². Dolayısıyla, müdürler ile şirket arasında meydana gelebilecek uyuşmazlıkların çözümlenmesinde veya müdürlerin haklarının ve borçlarının tespitinde bu sözleşmesel ilişkinin nitelendirmesinden hareketle bir sonuca varılacaktır. Örneğin aradaki ilişkinin iş (hizmet) sözleşmesi olduğu kabul edilirse müdürlerin ücretleri işçilik alacakları gibi değerlendirilecek ve İİK m.206 uyarınca öncelikli alacaklardan sayılacaktır²³. Aynı şekilde, hukuki nitelendirmenin hizmet sözleşmesi olarak yapılması halinde müdürlerin kıdem ve ihbar tazminatı ile kötü niyet tazminatı taleplerinin doğması veya uyuşmazlığın iş mahkemelerinde görülmesi muhtemeldir²⁴.

Müdürlerin şirketi temsil yetkisini haiz olmaları sebebiyle şirketi bağlayıcı hukuki işlemler yapabilmesi, onların sorumluluklarını da beraberinde getirir²⁵. Bir başka ifade ile müdürlerin sahip olduğu geniş görev ve yetkiler, aynı zamanda

²² Ersin ÇAMOĞLU, **Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu (Kamu Borçlarından Sorumluluk İle)**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2010, s.115. (Anılış: Çamoğlu, Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu); İsmail KIRCA / Feyzan Hayal ŞEHİRALİ ÇELİK / Çağlar MANAVGAT, **Anonim Şirketler Hukuku C.1, Temel Kavram ve İlkeler, Kuruluş, Yönetim Kurulu**, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2013, 453. (Anılış: **İlgili Bölümün Yazarı (Diğer Yazarlar)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1). Kırca, yönetim kurulunun organ sıfatı sebebiyle TTK'da ayrıntılı düzenlemeler yapıldığını, bu sebeple asıl uyuşmazlıkların TTK'da düzenlenmeyen konularda hangi hükümlerin esas alınacağı hususunda ortaya çıkacağını ifade etmiştir. Müdürlere ilişkin kanuni düzenlemeler yönetim kuruluna nazaran daha sınırlıdır ancak birçok noktada yönetim kurulu hükümleri kıyasen veya kanunun atfı sayesinde uygulanmaktadır. Dolayısıyla, yazarın görüşü müdürler açısından da geçerlidir.

²³ Mustafa İsmail KAYA, "Limited Şirkette Müdürler Kurulunun Oluşumu ve İşleyişi," **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.22, S.1, 2014, s.74-75. (Anılış: Kaya, Müdürler Kurulu); Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.454.

²⁴ Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.454.

²⁵ Anonim şirketler açısından bkz. Fahiman TEKİL, **Şirketler Hukuku**, İstanbul: Otağ Matbaacılık, 1981, s.287.

müdürlerin sorumluluğunu doğurmaktadır²⁶. Bu bağlamda, müdürler ile şirket arasındaki hukuki ilişkinin mahiyetinin tespiti, müdürlerin sorumluluğunun kaynağını belirlemek açısından da önemlidir.

Müdürlerin limited şirketin bir organı olmalarından kaynaklı konumları ile bireysel anlamda şirket ile olan konumları birbirinden farklıdır. Zira, müdürler organ olarak tüzel kişiler hukukuna ve organ hükümlerine, bireysel açıdan olan ilişkileri ise borçlar hukuku hükümlerine tabiidir²⁷.

Seçilmiş organ sisteminin benimsenmiş olmasının limited şirketlerin yönetim ve temsil organı olan müdürler ile anonim şirketlerin yönetim kurulu üyelerini hukuki açıdan yakınlıktırdığı söylenebilir²⁸. Buradan hareketle, anonim şirket ile yönetim kurulu arasındaki hukuki ilişkinin niteliği, limited şirket ile müdür arasındaki hukuki ilişkinin tespitinde yol gösterici olabilecektir.

Genel kurul tarafından seçilmesi veya şirket sözleşmesi ile belirlenmesi üzerine müdürlük görevi için kendisine icapta bulunulan kişilerin bu görevi kabul etmesi zorunlu değildir²⁹. Müdür olarak seçilmenin hukuki mahiyeti, seçilen müdüre karşı şirket tarafından yapılmış bir icaptır³⁰. Bu kişilerin müdürlük görevini kabul etmeleri ile beraber şirket ile müdür arasında sözleşmesel bir ilişki doğar³¹. Yani müdürlerin şirket ile bireysel anlamda bir sözleşme ilişkisi doğar ve bu durum özellikle borçlar hukuku hükümlerine tabi olur. Müdür olmak isteyen kişinin şirket genel kurulunda bu göreve aday olması da mümkündür. Bu durumda, müdür olmak isteyen kişinin bu iradesi şirkete karşı yapılmış bir icap niteliğindedir. Şirket, iradesini organı olan genel

²⁶ Anonim şirketler açısından bkz. Sait Kemal MİMAROĞLU, **Anonim Şirketlerde İdare Meclisi Azalarının Hukuki Mes'uliyeti**, Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1967, s.14; Emin ÇAMURCU, **Anonim Ortaklıklarda Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluklarının Belirlenmesi**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2015, s.37.

²⁷ **Kaya**, Müdürler Kurulu, s.74; Ünal TEKİNALP, **Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku İle Tek Kişi Ortaklığının Esasları**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2012, s.155. (Anılış: **Tekinalp**, Anonim Ve Limited Ortaklıklar Hukuku)

²⁸ **Kaya**, Müdürler Kurulu, s.75; **Tekinalp**, Anonim Ve Limited Ortaklıklar Hukuku, s.155; Ünal TEKİNALP, **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2015 s.525.

²⁹ Anonim şirketler açısından bkz. **Çamoğlu**, Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, s.114.

³⁰ Şükrü YILDIZ, "6102 Sayılı TTK'ya Göre Müdürlerin Görev Süresi," **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi S.26**, 2014, s.48.(Anılış: **Yıldız**, Görev Süresi). Anonim şirketler açısından bkz. Oğuz İMREGÜN, **Anonim Ortaklıklar**, Ankara: Yasa Yayıncılık, 1989, s.202; **Mimaroğlu**, s.98; **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.453; İsmail KAYAR, **6102 Sayılı Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Hukuku**, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018, s.453.

³¹ **Şener**, Limited Ortaklık, s.652; **Mimaroğlu**, s.98; **İmregün**, s.202.

kurul tarafından açıklayacağından genel kurulda bu kişinin seçilmesi “kabul” anlamına gelir ve taraflar arasında yine bir sözleşmesel ilişki kurulmuş olur.

Şirket ile müdür arasındaki ilişkinin sözleşmesel bir ilişki olduğunun tespitinden sonra bu sözleşmenin niteliğinin belirlenmesi gerekmektedir³². Bu sözleşmesel ilişkinin hukuki nitelendirmesinde doktrinde çeşitli görüşler bulunmaktadır. Şimdi bu görüşleri inceleyeceğiz.

B- Vekâlet Sözleşmesi

Limited şirket ile müdürler arasındaki ilişkinin vekâlet sözleşmesi³³ olduğunu ileri süren görüşlerin gerekçelerinden ilk olarak TTK m.126 hükmünü söyleyebiliriz³⁴. Bu hüküm uyarınca, TTK’da hüküm bulunmayan hallerde TBK’nın adi şirkete ilişkin hükümleri niteliğine uygun düştüğü ölçüde limited şirket için de uygulama alanı bulacaktır. Adi şirketlere ilişkin TBK m.630’a göre ise; limited şirket ile müdürler arasındaki ilişki vekâlet hükümlerine tabiidir³⁵.

Yine TBK m.502/2’de yer alan, “*Vekâlete ilişkin hükümler, niteliklerine uygun düştikleri ölçüde, bu Kanunda düzenlenmemiş olan işgörme sözleşmelerine de*

³² Anonim şirketler açısından aynı yönde bkz. **Çamurcu**, s.40.

³³ Halil ARSLANLI, **Anonim Şirketler II**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1959, s.100 (Anılış: **Arslanlı**, Anonim Şirket) Yazar, aradaki hukuki ilişkiyi tarafların serbestçe belirleyebileceğini, örneğin hizmet sözleşmesi olarak kararlaştırılabileceğini aksi halde aradaki ilişkiye vekalet sözleşmesi hükümlerinin uygulanması gerektiğini ifade etmiştir. Dolayısıyla vekalet ilişkisinden ziyade vekalet hükümlerine tabi olduğunu belirtmiştir.; **İmregün**, s.202; **Mimaroglu**, s.102; Turhan ATAN, **Anonim Şirketlerde İdare Meclisi Azalarının Hukuki Mesuliyeti**, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1967, s.12; Tuğrul ANSAY, **Anonim Şirketler Hukuku**, Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1975, s.100; Mehmet HELVACI, **Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu**, İstanbul: Beta Basım, 2001, s.109 (Anılış: **Helvacı**, Hukuki Sorumluluk); **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.454; **Kayar**, s.453. Kayar, aradaki sözleşmenin içeriğine göre eser veya hizmet sözleşmesi olabileceğini belirtmiştir. Kanaatimce, müdürlük görevinde sonuç taahhüt edilemeyeceği için eser sözleşmesi olarak değerlendirilemez.; Ersin ÇAMOĞLU, “Limited Ortaklıkta Müdür Sıfatının Kazanılması ve Kaybedilmesi,” **Yargı Dünyası**, S.226, 2014, s.13 (Anılış: **Çamoğlu**, Müdürlük Sıfatı); **Çamoğlu**, Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, s.117. Çamoğlu, öncelikli olarak şirket ile yönetim kurulu üyesi arasında imzalanmış sözleşme hükümlerinin dikkate alınması gerektiğini ancak arada sözleşme yoksa hukuki ilişkinin vekalet olarak kabul edilmesi gerektiği görüşündedir. Uygulamada, üçüncü kişilerin müdür olarak atanan üçüncü kişiler ile şirket arasında bir sözleşme yapıldığını da belirtmektedir.

³⁴ **Çamoğlu**, Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, s.117; **Şener**, Limited Ortaklık, s.652; Ali Haydar YILDIRIM, **Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Ortaklık Müdürlerinin Hukuki Durumu**, İzmir, Güncel Hukuk Yayınları, 2008, s.38 (Anılış: **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu); **Atan**, s.12; **Mimaroglu**, s.102; **Arslanlı**, s.99-100; **Çamurcu**, s.41.

³⁵ **Şener**, Limited Ortaklık, s.652; **Çamoğlu**, Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, s.117; **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.38; **Çamurcu**, s.41; Hasan KAYIRGAN, “Yönetim Kurulu Üyesi ile Anonim Şirket Arasındaki İlişkinin Hukuki Niteliği,” **Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.8 S.1, 2013, s. 255.

uygulanır.” hükmü de müdürler ile şirket arasındaki hukuki ilişkinin vekâlet ilişkisi olduğunu savunan görüşleri desteklemektedir³⁶.

Müdürler ile şirket arasındaki ilişkinin vekalet ilişkisi olduğunu savunanlar, genel olarak vekalet sözleşmesi ile hizmet sözleşmesinin unsurlarını karşılaştırarak bir sonuca varmaktadırlar³⁷. Bu noktada, ilk olarak bağımlılık unsurundan yola çıkmaktadırlar. Gerçekten de vekalet sözleşmesinde bağımlılık unsuru, hizmet sözleşmesine göre daha zayıftır. Vekil, müvekkile karşı -varsa- aralarındaki sözleşmede kararlaştırılan hükümler ile sadakat ve özen yükümlülüğü sınırlarında bağımsızdır³⁸. Müdürlerin de şirkete karşı belli noktalarda bağımsızlıkları söz konusudur³⁹. Örneğin; TTK m.625 uyarınca; kanun veya şirket sözleşmesi ile genel kurula yetki verilmeyen tüm konularda müdürler görevli olup ayrıca müdürlerin devredilemez ve vazgeçilemez görevleri vardır⁴⁰. Yine temsil yetkisi, müdürlerin organ olmaları sebebiyle hizmet sözleşmesindeki “bağımlılık” unsuruna da aykırıdır⁴¹. Ayrıca ortaklar genel kurulunun sürekli organ olmaması, müdürlere emir ve talimat verememesi de bağımlılık unsurunun olmadığını göstererek vekalet ilişkisini desteklemektedir⁴².

Hizmet sözleşmesi ile vekalet sözleşmesini ayıran bir diğer husus ise ücrettir⁴³. Hizmet sözleşmesinde ücret zorunlu unsur (TBK m.393/1) iken vekalet sözleşmesinde zorunlu unsur değildir (TBK m.502/3). Günümüzde vekalet sözleşmesinde çoğunlukla ücret kararlaştırılmakta veya kararlaştırılmamış olsa bile ücret ödeneceği konusunda bir karine olduğu kabul edilmektedir⁴⁴. Bu sebeple, vekalet sözleşmesinde ücretin

³⁶ Şener, Limited Ortaklık, s.652. Benzer yönde bkz. **Mimaroğlu**, s.102. Yazar, (e)TK m.1 uyarınca ticaret kanununda hüküm olmayan hallerde ticari örf ve adetin uygulanacağını, örf ve âdet yoksa genel hükümler uyarınca BK m.386 uyarınca vekalet sözleşmesinin uygulanması gerektiğini ifade etmiştir. Aynı yönde bkz. **Helvacı**, Hukuki Sorumluluk, s.109.

³⁷ Örnek olarak bkz. **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.37; **Mimaroğlu**, s.101; **Ansay**, s.100.

³⁸ Leyla TEKİN, “Vekilin Müvekkiline Talimatlarına Uyma Yükümlülüğü,” **Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul, 2010, s.38.

³⁹ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.37.

⁴⁰ Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. Hasan PULAŞLI, **Şirketler Hukuku Şerhi Cilt II**, Ankara: Adalet Yayınevi, 2018, s.1193, (Anılış: **Pulaşlı**, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt II); **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.455.

⁴¹ Temsil yetkisinin hizmet sözleşmesi ile bağdaşmaması, İsviçre Federal Mahkemesinin kabul ettiği görüşe getirilen itirazlardandır. Bu itirazlar hakkında bkz. **Pulaşlı**, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt II, s.1193.

⁴² **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.37.

⁴³ Ücret konusunda vekalet ücreti ile hizmet sözleşmesinin karşılaştırılması hakkında bkz. Türker YALÇINDURAN, **Vekalet Sözleşmesinde Ücret**, Ankara: Yetkin Yayınları, 2010, s.56 vd.

⁴⁴ Aydın ZEVLİLİLER/ K. Emre GÖKYAYLA, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, Ankara: Turhan Kitabevi, 2018, s.604; Fikret EREN, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, Ankara: Yetkin Yayınları, 2018, s.706-707 (Anılış: **Eren**, Özel Hükümler); Doğa Ekrem DOĞANCI, “Vekalet Sözleşmesinin

bulunmaması ücret ödenmeyeceği anlamına gelmediğinden, hizmet sözleşmesi ile vekalet sözleşmesinin ayırımında ücret kriterinden ziyade başka kriterler dikkate alınmalıdır⁴⁵. Uygulamada, ortak olan müdürün herhangi bir ücret almadan müdürlük görevini yerine getirmesi ile karşılaşılması müdürler ile şirket arasındaki ilişkinin vekalet sözleşmesi olduğunu destekler niteliktedir⁴⁶.

Hizmet sözleşmesinde daha katı çalışma saatleri olmasına rağmen müdürlerin esnek çalışma saatlerine sahip olması da vekalet sözleşmesi görüşünü desteklemektedir⁴⁷.

TTK m.126; “her şirket türüne özgü hükümler saklı kalmak şartıyla” ve “her şirket türünün niteliğine uygun olduğu oranda” şartlarını taşıdığı için vekalet sözleşmesinin tüm hükümleri limited şirket müdürleri için uygulanmaz. TBK m.511/2 uyarınca, birden fazla vekilin olması durumunda vekiller ancak birlikte vekil edeni borç altına sokabilirler. Ancak limited şirkette ise, birden fazla müdür olması durumunda kural olarak çift imza ile şirketi bağlayıcı hukuki işlemler yapılabilir⁴⁸ (TTK m.629/1, m.370/1).

Yargıtay da müdürler ile şirket arasındaki ilişkinin vekalet sözleşmesi olduğunu kabul etmektedir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun E.1985/10-339, K.1986/311 ve 28.03.1986 Tarihli kararının⁴⁹ ilgili kısmı aşağıdaki şekildedir:

“...Ortağın müdür olarak çalışmasının dayanağı bulunan özel hukuk ilişkisi, Türk Ticaret Kanunu’nda belirlenmemiştir. Bu bakımdan, bu konuda sözü edilen Kanunun 138. maddesi gereğince Borçlar Kanunu’nun 520-541. maddelerinin uygulanması gerekir. Borçlar kanunun 530. maddesi hükümlerine göre, ortaklığı yöneten ortak ile diğer ortaklar arasındaki ilişkiler, kural olarak ‘vekalet’

Hukuki Niteliği ve Benzer Hukuki İlişkiler İle Karşılaştırılması, **Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.2, S.1, 2014, s.108.

⁴⁵ **Doğancı**, s.108; **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.454.

⁴⁶ **Kaya**, Müdürler Kurulu, s.76-77; Yöneticilerin ücret almasının zorunlu olmadığı yönünde bkz. **Ansay**, s.100.

⁴⁷ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.37; Ayrıca bu hususta yönetim kurulu üyeleri açısından bkz. **Mimaroglu**, s.100.

⁴⁸ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.39.

⁴⁹ Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, (www.kazanci.com.tr); **Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı**, (www.sinerjimevzuat.com.tr), E.T:24.11.2018.

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 14. HD, E. 2018/409, K. 2018/1140 ve 18.10.2018 tarihli kararında anonim şirket ile yönetim kurulu arasındaki hukuki ilişkinin vekalet ilişkisi olduğuna değinmiştir. Kararın ilgili kısmı aşağıdaki gibidir:

“...Anonim şirket ile yönetim kurulu arasındaki hukuki ilişki, genel olarak ‘vekalet akdi’ olduğu kabul edilmektedir. Yönetim kurulu üyelerinin, yasa ve esas sözleşmenin yüklediği görevlerin ihlali sonucunda şirkete zarar vermesi, akdin ihlali sonucunu doğurur.”

hükümlerine bağlıdır. Ortak-müdürün ücret alması da Borçlar Kanunu'nun 386. maddesine göre vekilinin ücrete hak kazanmasını olanak bulduğuna göre hukuki durumda bir değişiklik husule getirmez."

Vekalet sözleşmesi görüşü, müdürlerin (yönetim kurulunun) şirketin bir organı olması sebebiyle üçüncü kişi olmaması ve bu sebeple şirketin vekil eden, müdürlerin ise vekil sıfatını haiz olmadığından dolayı eleştirilmiştir⁵⁰.

C- Hizmet Sözleşmesi

Limited şirket ile müdürler arasındaki hukuki ilişki konusunda doktrinde ileri sürülen diğer görüş ise hizmet sözleşmesi görüşüdür⁵¹. Bu görüşü savunanlara göre, müdüre ödenecek ücret, görevinin sona ermesinden sonra söz konusu olabilecek tazminat⁵² ve diğer mali haklar ile müdürün ediminin içeriği, karakteri ve uyması gereken diğer kurallar hizmet sözleşmesinin özelliklerini taşımaktadır⁵³. Benzer şekilde, müdürlük görevinin devamlı olması⁵⁴ ve belirli işlere özgülenmiş olması sebebiyle aradaki ilişkinin hizmet sözleşmesi olduğu savunulmuştur⁵⁵.

*Tekinalp*⁵⁶, Türk hukukunda ağırlıklı görüşün vekalet sözleşmesi olduğunu belirtmekle beraber vekalet olarak nitelendirilmesinin sebebini, müdürler ile şirket arasındaki organik bağ olarak göstermektedir. Ancak müdürlerin işi bizzat yapma zorunluluğunun vekalet sözleşmesine ilişkin TBK m.506'dan ziyade hizmet sözleşmesine ilişkin TBK m.395'e uyduğunu, müdürlerin tazminat hakları ile mali haklarının hizmet sözleşmesinden kaynaklandığını ifade ederek aradaki sözleşmenin hizmet sözleşmesi olduğunu savunmuştur.

⁵⁰ **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.454.

⁵¹ **Tekinalp**, Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku, s.155.

⁵² **Tekinalp**, Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku, s.155. Yazar, özellikle TTK m.364/2 hükmü uyarınca yönetim kurulu üyelerinin sahip olduğu tazminat hakkının aradaki ilişkiyi hizmet sözleşmesi olarak değerlendirmesine gerekçe göstermiştir. Ancak, yönetim kurulu üyesine tanınan bu tazminat hakkının sözleşmeyi hizmet sözleşmesi yapmayacağı yönünde bkz. Necla AKDAĞ GÜNEY, **Anonim Şirket Yönetim Kurulu**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2016, s.282, (Anılış: **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu).

⁵³ **Kaya**, Müdürler Kurulu, s.75.

⁵⁴ Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. **Ansay**, s.100.

⁵⁵ Anonim şirket ile yönetim kurulu açısından bkz. **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s.280; **Çamurcu**, s.41.

⁵⁶ **Tekinalp**, Yeni Anonim Ve Limited Ortaklıklar Hukuku, s.155.

Şirket ile müdürler arasındaki ilişkinin hizmet sözleşmesi olduğunu savunanların ortak gerekçeleri TBK m.393 hükmüdür⁵⁷. TBK m.393/1 uyarınca; “*hizmet sözleşmesi, işçinin işverene bağımlı olarak belirli veya belirli olmayan süreyle işgörmeyi ve işverenin de ona zamana veya yapılan işe göre ücret ödemeyi üstlendiği sözleşmedir.*” Hizmet sözleşmesinin unsurları işgörme, ücret ve bağımlılık olup, Alman hukukunda yer alan hizmet sözleşmesi (Dienstvertrag) ve iş sözleşmesi (Arbeitsvertrag) ayrımı hukukumuzda bulunmamaktadır⁵⁸. İş Kanunu’nda düzenlenmiş iş sözleşmesi ile Türk Borçlar Kanunu’nda düzenlenmiş hizmet sözleşmesi arasında yapı itibariyle bir fark olmayıp iki kanun arasında “genel kanun-özel kanun” ilişkisi vardır⁵⁹. Dolayısıyla hizmet sözleşmesi yerine iş sözleşmesi kavramını kullanmak mümkündür. İş sözleşmesinin, yine bir iş görme borcu doğuran vekalet sözleşmesinden ayıran temel nokta ise bağımlılık unsurudur⁶⁰. İşçi, işgörme borcu kapsamında edimini ifa ederken işverenin denetim ve gözetimi altında bulunur ve işveren tarafından emir ve talimat verilebilir⁶¹. Yargıtay 10. HD, E.1974/3612, K.1974/4738 ve 01.07.1974 tarihli kararında⁶² “bağımlılık” ile ilgili şu tespitlerde bulunmuştur: “...Söz konusu olan bağımlılık ise, her an ve durumda çalışanı denetleme veya buyruğuna göre edimini yaptırma olanağını işverene tanıyan çalışanın edimi ile ilgili buyruklar dışında çalışma olanağı bulamayacağı nitelikte bir bağımlılıktır.” Müdürlere, emir veya talimat verebilecek bir organ olmadığı gibi müdürlerin bağımsız hareket etmesi gereklidir⁶³. Bunun yanında, TTK’nın m.623 ve devamında müdürlere tanıdığı geniş yetkiler dikkate alındığında “işçi” sıfatını taşıması çok mümkün gözükmemektedir⁶⁴. Bu kapsamda müdürler, bu derecede bir bağlılığa sahip olmadıklarından şirket ile aralarındaki ilişki hizmet sözleşmesi olamaz.

⁵⁷ İsmail Özgün KARA AHMETOĞLU, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirketin Temsili, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018, s.81.

⁵⁸ Kübra DOĞAN YENİSEY, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği Ve İş Sözleşmesi,” İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C.74 S.3, 2016, s.318.

⁵⁹ Doğan Yenisey, s.318.

⁶⁰ Doğan Yenisey, s.318; Zevkliler/Gökyayla, s.432-433.

⁶¹ Turgut UYGUR, Türk Borçlar Kanunu Şerhi C:II, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2012, s.1957.

⁶² Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı, (www.sinerjimevzuat.com.tr) E.T:25.11.2018; karar için bkz. Uygur, s.1958.

⁶³ Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.455; Doğan Yenisey, s.319. Son anılan yazar, şirket ile organ arasındaki sözleşmesel ilişkinin hizmet sözleşmesi olamayacağını tespit etmekle beraber, şirket ile yönetim kurulu arasındaki organ ilişkine ek olarak taraflar arasında iş ilişkisi kurulabileceği görüşündedir. Bu durumda iş sözleşmesi ile organ ilişkisi olmak üzere ikili bir ilişki doğduğunu belirterek bu ilişkiyi de “şirketler ve sözleşmeler hukuku bileşenlerinden oluşan tek bir organ ilişkisi” olarak nitelendirmektedir.

⁶⁴ Elif Melis ERTAŞ, Limited Şirket Müdürünün Rekabet Yasağı, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018, s.78. Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 8. Hukuk Dairesi E. 2017/1711, K. 2017/1111 ve 19.07.2017 Tarihli kararında; açılan bir alacak davasında taraflar arasında iş sözleşmesi olmasına rağmen ağırlıklı

Burada değinilmesi gereken bir diğer husus, müdürlerin “işveren” sıfatı taşıyıp taşımadıklarıdır. Çünkü, işçi ve işveren sıfatı aynı kişide birleşemeyeceğinden⁶⁵ müdürlerin “işveren” sıfatı taşımamaları aradaki ilişkinin hizmet sözleşmesi olmadığı anlamına gelecektir. Konumuz açısından limited şirket soyut işveren sıfatını haiz iken müdürler somut işveren konumundadırlar^{66,67}. Dolayısıyla, müdürler ile şirket arasındaki hukuki ilişki hizmet (iş) sözleşmesi olarak değerlendirilemez.

Bir sözleşme ilişkisinin tüm unsurlar değerlendirilerek hizmet mi yoksa vekalet mi olduğu tam olarak ayırt edilemiyorsa, bu durumda sözleşme ilişkisinin vekalet olduğu kabul edilmelidir⁶⁸. Çünkü TBK m.502/2 uyarınca diğer işgörme sözleşmelerine girmeyen sözleşmelere vekalet sözleşmesi hükümlerini uygulamak gerekir⁶⁹.

Vekalet sözleşmesine getirilen müdürlerin organ sıfatından kaynaklı üçüncü kişi olmaması sebebiyle aradaki ilişkinin vekil eden-vekil olmadığı eleştirisi hizmet sözleşmesine açısından da geçerlidir ve müdürler ile şirket arasında “işçi-işveren” ilişkisi olmaması dolayısıyla hizmet sözleşmesi görüşü eleştirilmiştir⁷⁰.

---

unsurun vekalet olduğunu belirtmiş ve bu sebeple görevli mahkemenin asliye ticaret mahkemesi olduğuna karar vermiştir. Kararın ilgili bölümü şu şekildedir: (**Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı**, (www.sinerjimevzuat.com.tr) E.T:15.04.2019)

“...Davalı anonim şirketin hastane olarak işlettiği ticari işletmesinin müdürü ve yönetim kurulu başkanı olan davacının ticari vekil olduğu açıktır. Davacının şirketteki pay adedi ve pay oranı, davalı şirketin ortak sayısı, pay oran ve adetleri bir arada değerlendirildiğinde davacının davalı şirketin gerçek anlamda ortağı olduğu, pay adedi ve ortaklığının göstermelik olmadığı anlaşılmaktadır. Buna göre iş sözleşmesine rağmen taraflar arasındaki hukuki ilişkinin ağırlıklı unsurunu vekalet ilişkisi oluşturmaktadır. Görevli mahkeme Asliye Ticaret Mahkemeleridir. Mahkemece görevsizlik kararı verilmesi gerekirken yargılamaya devamla hüküm verilmesi kanun maddelerine ve olaya uygun değildir. Bu nedenlerle Mahkeme hükmünün esası incelenmeksizin kaldırılarak dosyanın görevli ve yetkili mahkemeye gönderilmesine karar vermek gerekmiştir.”

⁶⁵ Yargıtay 9. HD, E.2011/991, K. 2013/11127 ve 04.04.2013 Tarihli kararı. Karar için bkz. **Doğan Yenisey**, s.314.

⁶⁶ Sarper SÜZEK, **İş Hukuku**, İstanbul: Beta Yayınları, 2017, s.154. İş görme ediminin alacaklısı ile en üst düzeyde emir ve talimat verme yetkisinin farklı kişilerde olması halinde soyut ve somut işverenden bahsedilir. Bu durumda, iş görme ediminin alacaklısı (limited şirket) soyut işveren, en üst düzeyde emir ve talimat verenler (müdürler) ise somut işverenlerdir. Soyut ve somut işveren ayrımı Yargıtay tarafından da kabul edilmektedir. Bu yöndeki karar için bkz. Yargıtay 9. HD, E.2010/6666, K.2012/25526 ve 02.07.2012 tarihli kararı. Karar için bkz. **Kayırgan**, s.251, dp. 16.

⁶⁷ 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu m.2/1-e ve m.2/2 uyarınca, işletmenin bütününe yöneten işveren vekilleri de -6356 Sayılı kanun kapsamında- işveren kabul edilmiştir. Bu sebeple, kanun koyucunun yönetim kurulu üyelerini (müdürleri) işveren ile aynı konumda değerlendirmiştir. Bu hususta bkz. **Kayırgan**, s.251.

⁶⁸ **Zevkliler/Gökyayla**, s.433.

⁶⁹ **Zevkliler/Gökyayla**, s.433.

⁷⁰ **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.454.

D- Sui Generis İlişki Görüşü

İsviçre doktrinde ileri sürülen bu görüşe göre, limited şirket ile müdür arasındaki hukuki ilişki, vekalet ve hizmet sözleşmelerinin özelliklerini birlikte bulunduran kendine özgü isimsiz bir özel hukuk sözleşmesidir ve sadece vekalet veya sadece hizmet sözleşmesi olarak özgülemek doğru değildir⁷¹. Aradaki sözleşme, “kendine özgüdür ve şartları şirket sözleşmesi ile belirlenmektedir”⁷².

Bu görüşü savunanlara göre, şirket ile müdür arasındaki hukuki ilişkinin niteliğini borçlar hukukundan ziyade ortaklıklar hukuku belirlemektedir⁷³. Dolayısıyla müdürlerin hakları, borçları, görevleri vb. gibi şirket ile arasındaki hukuki ilişki, öncelikli olarak kanun, şirket sözleşmesi, ortaklıklar hukukunun temel nitelikleri⁷⁴ ile müdür ile şirket arasındaki sözleşmenin hükümleri⁷⁵ dikkate alınarak belirlenir. Bu şekilde uygulanacak bir hüküm bulunamıyorsa, o zaman vekalet sözleşmesi hükümleri kıyasen uygulanmalıdır⁷⁶.

TBK m.502/2 uyarınca; “Vekâlete ilişkin hükümler, niteliklerine uygun düştükleri ölçüde, bu Kanunda düzenlenmemiş olan işgörme sözleşmelerine de uygulanır.” Bu hüküm karşısında, işgörme sözleşmelerinin isimsiz sözleşme olup olamayacağı hususunda farklı görüşler mevcuttur⁷⁷. Yördem⁷⁸, TBK m.502/2 hükmünün işgörme sözleşmeleri açısından sınırlı sayı ilkesini getirdiğini ve dolayısıyla şirket ile yönetim kurulu(müdürler) arasındaki hukuki ilişkinin sui generis bir sözleşme olarak nitelendirilemeyeceğini ileri sürmüştür.

⁷¹ Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. Necla AKDAĞ GÜNEY, **Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2010, s.104 (Anılış: Akdağ Güney, Sorumluluk); Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.282; Çamurcu, s.42.

⁷² Akdağ Güney, Sorumluluk, s.104; Kayırgan, s.256; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.283.

⁷³ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.36; Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.458. Kırca, şirket ile üye arasındaki hukuki ilişkinin iki boyutlu olduğunu ifade etmiştir. Bunlardan ilki üyenin organ konumu diğeri ise TTK’da hüküm bulunmayan hallerde uygulanacak vekalet veya vekalet benzeri ilişkidir.

⁷⁴ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.36.

⁷⁵ Akdağ Güney, Sorumluluk, s.104; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.283.

⁷⁶ Akdağ Güney, Sorumluluk, s.104; Çamurcu, s.42; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.283.

⁷⁷ Bu konuda bkz. Mustafa Alper GÜMÜŞ, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2013, s.4; Yılmaz YÖRDEM, **Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunda Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi**, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017, s.34.

⁷⁸ Yördem, s.35.

E- Şirketler Hukuku ve Borçlar Hukukuna İlişkin Unsurları Birlikte Barındıran Sözleşme Görüşü

İsviçre’de kabul edilen bu görüşe göre yönetim kurulu (müdürler) ile şirket arasındaki ilişki hem şirketler hukukuna hem de borçlar hukukuna özgü birtakım unsurları içerisinde barındıran bir sözleşme ilişkisidir⁷⁹.

Bu görüşü savunanlara göre, öncelikli olarak uyuşmazlığın niteliğini tespit etmek gerekmektedir⁸⁰. Uyuşmazlık tespit edildikten sonra, TTK’da bir hüküm bulunması halinde TTK, hüküm bulunmaması halinde TBK hükümleri uygulanmalıdır⁸¹. Örneğin⁸² şirket ile müdür arasında hizmet sözleşmesi yapıldığı varsayımında, taraflar arasında sadakat yükümlülüğünden kaynaklanan bir uyuşmazlık TTK’da özel hüküm bulunması sebebiyle işçinin sadakat yükümlülüğünü düzenleyen TBK m.396’ya göre değil TTK m.626 ve m.369’a göre göre çözümlenecektir. Ancak müdür ile şirket arasında ücrete ilişkin bir uyuşmazlıkta, TTK’da ücret konusunda özel bir hüküm olmadığı bu uyuşmazlık TBK hükümlerine göre çözüme kavuşturulacaktır.

F- Değerlendirme

Kanaatimce, müdürler ile şirket arasındaki hukuki ilişki, vekalet olarak kabul edilmelidir. Çünkü TTK, limited şirketlerde özden organı ilkesini terk ederek yönetimde profesyonelleşmeyi amaçlamaktadır. Profesyonelleşme ise beraberinde bağımsızlık unsurunu getirmektedir. Profesyonel olarak müdürlük görevini üstlenen müdürün, şirketin yönetim ve temsili konusunda bağımsız hareket etmesi bir zorunluluktur. Aksi halde, profesyonel yöneticilikten bahsedilemez. TTK m.126 ile TBK m.502/2 hükümleri de aradaki ilişkinin vekalet olduğu görüşünü desteklemektedir. Nitekim, herhangi diğer işgörme sözleşmesinin hükümlerini taşımayan işgörme sözleşmelerine vekalet hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

Doktrinde aradaki ilişkinin hizmet sözleşmesi olduğunu savunan görüşler olsa da kanaatimce bu ilişkinin hizmet sözleşmesi olarak değerlendirilemez. Çünkü hizmet sözleşmesindeki “bağımlılık” şartının şirket ile müdürler arasında gerçekleşmesi pek mümkün değildir. Müdürler, organ niteliğini haiz olduğu için emir ve talimat almaları

⁷⁹ Akdağ Güney, Sorumluluk, s.104.

⁸⁰ Çamurcu, s.43.

⁸¹ Çamurcu, s.43.

⁸² Andrew M. Garbarski, *Responsabilité*, s.17, Aktaran: Çamurcu, s.13.

da beklenemez. Şirkette tek ortak ve müdür olması halinde doğal olarak bir bağımlılık ile emir ve talimattan bahsedilemez. Müdürler kurulu olması halinde ise müdürler kurulunun, müdüre emir ve talimat verebilmesi de mümkün görünmemektedir. Genel kurul, emir ve talimat verebilecek sürekli bir organ olmadığı gibi üst bir organ da değildir. Müdürün şirkette organ sıfatının dışında ikinci bir hukuki statü ile çalıştığı ihtimalde aradaki ilişki hizmet sözleşmesi olarak ikinci hukuki statü bağlamında kabul edilebilir. Örneğin müdürün aynı zamanda ticari temsilci veya genel müdür olarak hizmet sözleşmesi ile çalışması mümkündür. Uygulamada ise müdürler ve özellikle anonim şirket yönetim kurulu üyeleri, aradaki şirket ile aralarındaki hukuki ilişki hizmet sözleşmesi gibi değerlendirilerek sosyal güvence olarak 5510 Sayılı Kanun kapsamında 4/a'lı olarak (SSK'lı) çalışmaktadırlar. Kanaatimce, aradaki ilişki aslında hizmet sözleşmesi olarak değerlendirilemeyeceği için müdürlerin ve yönetim kurulu üyelerinin sosyal güvenceleri konusunda, hizmet sözleşmesi ile çalışılmamasına rağmen 4/a kapsamında sosyal güvenceye sahip olduklarına dair yasal bir düzenleme yapılması yerinde olacaktır.

V- MÜDÜR OLABİLECEK KİŞİLER VE MÜDÜRLER İÇİN ARANAN NİTELİKLER

A- Ortaklardan En Az Birinin Müdür Olma Zorunluluğu

Limited şirketi, şahıs şirketine yaklaştıran yönetim ve temsil hakkının aynı zamanda bir görev olması düşüncesini ifade eden özden organ ilkesinden TTK ile vazgeçilmiştir. Bu şekilde işletme sahipliği ile işletme idaresi arasındaki ayniyet de ortadan kaldırılmıştır⁸³.

Özden organ ilkesinden vazgeçilmesi ile birlikte yönetimde profesyonelleşmenin önü açılmış ve TTK m.623/1'de yer alan düzenleme sayesinde, ortak olmayan kişilerin müdür olarak seçilmesine imkân tanınmıştır. Bu hükme göre, *“şirketin sözleşmesi ile yönetimi ve temsili, müdür sıfatını taşıyan bir veya birden fazla ortağa veya tüm ortaklara ya da üçüncü kişilere verilebilir.”*

Şirket ortağı olmayan gerçek veya tüzel kişiler, limited şirkete müdür olarak seçilebilirlerse de m.623/1-son cümlede *“en az bir ortağın müdür olmasının zorunlu”*

⁸³ Şener, Limited Ortaklık, s.642.

olduğu belirtilerek bu duruma bir sınırlama getirilmiştir. Dolayısıyla şirkette birden fazla müdür olması durumunda bunlardan en az bir tanesinin ortak olması zorunludur. Bu müdürün, ortaklıkta belirli oranda bir paya sahip olması, gerçek veya tüzel kişi olması, *-şirket sözleşmesinde öngörülmediyse-* belirli nitelikleri taşıması müdürlük sıfatını kazanması için önem arz etmemektedir.

Şirket sözleşmesine konulacak bir madde ile bu zorunluluk kaldırılabilir mi? Zira limited şirketin yönetim ve temsiline ilişkin kurallar, anonim şirketin yönetim ve temsil organı olan yönetim kuruluna paralel olarak düzenlenmiştir⁸⁴. Anonim şirket yönetim kurulu üyeliği için pay sahibi olma zorunluluğu bulunmamaktadır⁸⁵.

TTK m. 579'da *"şirket sözleşmesi, bu Kanunun limited şirketlere ilişkin hükümlerinden ancak kanunda buna açıkça cevaz verilmişse sapabilir."* hükmü yer aldığından şirket sözleşmesine konulacak hükümle şirketin temsil ve yönetimini tamamen üçüncü kişilere bırakılamayacaktır⁸⁶. Çünkü kanunda en az bir ortağın müdür olma zorunluluğunun şirket sözleşmesi veya genel kurul kararı ile kaldırılabileceğine dair bir düzenleme yoktur. Yargıtay 11. HD, E.2013/4767, K.2013/23528 ve 16.12.2013 tarihli kararında⁸⁷ şu tespitte bulunmuştur:

"Şirket müdürünün ortaklar arasından seçilmesi zorunlu değildir, ortak olmayan kişiler de şirket müdürü olabilir (6102 S. TTK m. 623/1). Ancak her durumda en azından bir ortağa, şirketi yönetim hakkı ve temsil yetkisi verilmiş olmalıdır."

Dolayısıyla, şirket sözleşmesinde aksi düzenlenerek müdürlerin tamamının dışardan seçilmesi mümkün değildir. En az bir ortağın, yönetim hakkı ve temsil yetkisini haiz müdür olması zorunludur⁸⁸.

B- Gerçek Kişiler

Limited şirkette müdürlük sıfatını kazanabileceklerin arasında ilk olarak gerçek kişiler yer almaktadır. Ancak gerçek kişilerin fiil ehliyetleri konusunda TTK'da açık bir hüküm yoktur. Halbuki anonim şirketlere ilişkin TTK m.359/3 hükmünde anonim

⁸⁴ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt III, s.2848.

⁸⁵ Hasan PULAŞLI, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2017, s.414.

⁸⁶ Kaya, Müdürler Kurulu, s.64.

⁸⁷ Sinerji Mevzuat ve İctihat Programı, (www.sinerjimevzuat.com.tr) E.T:27.11.2018. Karar için ayrıca bkz. Soner ALTAŞ, *Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Şirketler*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016, s.131. (Anılış: Altaş, Limited Şirketler).

⁸⁸ Yıldız, Limited Şirketler, s.251; Fatih BİLGİLİ / Ertan DEMİRKAPI, *Şirketler Hukuku Dersleri*, Bursa: Dora Basım, 2018, s.451.

şirket yönetim kurulu üyelerinden gerçek kişilerin ve tüzel kişiyi temsil edecek gerçek kişinin tam ehliyetli olmaları şartı aranmıştır. Kanun koyucu, anonim şirket hükümleri arasında özel olarak bu hükme yer vermiş iken limited şirket hükümleri arasında yer vermemiştir. Bu durumda müdür olarak atanacak olan gerçek kişilerin ehliyetlerini incelememiz gerekmektedir.

1. Tam Ehliyetliler

TMK m.10 ve m.14 birlikte değerlendirildiğinde, tam ehliyetli olabilmek için ergin⁸⁹ ve ayırt etme gücüne⁹⁰ sahip olmak ile kısıtlı olmamak⁹¹ şartlarını taşımak gerekmektedir⁹². Tam ehliyetliler; bizzat kendi eylemleri ile hak kazanabilir, borç altına girebilirler, tasarrufta bulunabilirler ve verdikleri zararlardan sorumludur⁹³. Tam ehliyetli kişilerin müdür olarak seçilmeleri pek tabii mümkün olup bu konuda herhangi bir ihtilaf bulunmamaktadır⁹⁴. Doktrindeki ağırlıklı görüşe göre tam ehliyetli olmayanların özellikle sınırlı ehliyetsizlerin müdür olarak seçilmeleri mümkün değildir⁹⁵. TTK m.359/3 hükmü, limited şirketler açısından kıyasen uygulanmalı ve sadece tam ehliyetli kişiler müdür olabilmelidir⁹⁶.

Diğer şartları da taşıması koşuluyla küçüğün mahkeme kararı ile veya evlenme ile ergin olması mümkündür. Erginlik şartını da sağladıktan sonra tam ehliyetli olan bu kişinin müdür olarak seçilmesinin önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır⁹⁷.

⁸⁹ Erginlik, kanunun öngördüğü bir yaşa gelmek veya bu yaşa gelmeden önce mahkeme kararı veya evlenme yoluyla kazanılan olgunluktur. Serap HELVACI, **Gerçek Kişiler**, İstanbul: Legal Yayıncılık, 2017, s.52.

⁹⁰ TMK m.13 uyarınca ayırt etme gücü; yaş küçüklüğü yüzünden veya akıl hastalığı, akıl zayıflığı, sarhoşluk ya da bunlara benzer sebeplerden biriyle akla uygun biçimde davranma yeteneğinden yoksun olmamaktır.

⁹¹ Kısıtlama, ergin olan bir kişinin fiil ehliyetinin TMK m.405-408 maddeleri uyarınca kaldırılması veya sınırlandırılmasıdır. **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s.61.

⁹² **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s.64; Hüseyin HATEMİ, **Kişiler Hukuku**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018, s.20; Mehmet AYAN/Nurşen AYAN, **Kişiler Hukuku**, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016, s.61; Jale G. AKİPEK/Turgut AKINTÜRK/Derya ATEŞ KARAMAN, **Kişiler Hukuku I. Cilt**, İstanbul: Beta Basım, 2018, s.285.

⁹³ **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s.64.

⁹⁴ **Arslanlı/Domaniç**, Ticaret Kanunu Şerhi C. III, s.663. Yazarlar, müdür olabilmek için ayırt etme gücüne sahip olma ile ergin olmayı şart olarak öngörmelerine karşılık kısıtlı olmama ile ilgili herhangi bir değerlendirme yapmamışlardır. Ancak, iflas etmiş olmanın anonim şirket yönetim kurulu üyesi olmaya engel olmasına karşın müdür olması için engel olmadığını savunmuşlardır.

⁹⁵ **Şener**, Limited Ortaklık, s.648; **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.9.

⁹⁶ **Şener**, Limited Ortaklık, s.648; Tayfun ERCAN, “6102 Sayılı Yeni Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketlerde ve Limited Şirketlerde Kanuni Temsilcilerin Sorumluluğu,” **Terazi Hukuk Dergisi**, C. 7, S. 69, Mayıs 2012, s.41.

⁹⁷ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.6.

Evlenmenin boşanma, diğer eşin ölümü veya gaiplik sebebiyle sona ermesi halinde, kişinin erginliği etkilenmeyeceğinden⁹⁸ müdürlük sıfatı da etkilenmez.

2. Sınırlı Ehliyetliler

Sınırlı ehliyetliler; ergin ve ayırt etme gücüne sahip ve aynı zamanda kısıtlı olmayan⁹⁹ ve kısıtlanması için sebep bulunmayan ancak fiil ehliyetinin sınırlandırılması bakımından gerekli görülen, bu sebeple kendisine -vasi değil- yasal danışman atanan kimselerdir¹⁰⁰. Bu kişilerin ehliyetli olmaları kural, ehliyetsizlikleri istisnadır¹⁰¹. Sınırlı ehliyetliler; evli kişiler ile kendilerine yasal danışman atanmış kişilerdir.

a. Evliler

Evlilikte eşler kural olarak istedikleri işlemleri yapabilirler. Ancak kanunda yer alan bazı hallerde, diğer eşin rızası aranmıştır¹⁰². Bir kişinin evli olmasının, bu kişinin limited şirket müdürü olmasının önünde bir engel olmadığı kabul edilmektedir¹⁰³.

Kanaatimce de evli kişilerin müdür olarak seçilmesi mümkündür. Ancak burada değinmek istediğim bir husus var: TBK m.603 uyarınca gerçek kişilerce verilecek kişisel güvencelerde; kefaletin şekline, kefil olma ehliyetine ve eşin rızasına ilişkin hükümler müdürler açısından uygulanacak mıdır? Zira, limited şirket müdürünün şirketin kamu borçlarından kaynaklı önemli sorumlulukları vardır. Limited şirkette müdür olmayı kabul eden gerçek kişinin, şirketin ileride doğacak kamu borçlarına karşı kişisel güvence verdiği kabul edilebilir mi? Gerek TMK gerekse de TBK uyarınca eş rızası getirilen hükümler, eşlerin birbirinden habersiz belli tasarruflarda bulunamamasını ve bu şekilde evlilik birliğini korumayı amaçlamaktadırlar. Nitekim Yargıtay 2. HD verdiği bir kararında¹⁰⁴, eşlerden birinin diğerinin haberi olmadan kredi çekmesini “*güven sarsıcı*” fiil olarak kabul ederek evlilik birliğinin temelden sarsıldığına karar vermiştir. Limited şirket müdürünün kamu borçlarından

⁹⁸ Helvacı, Gerçek Kişiler, s.53.

⁹⁹ Akipek / Akıntürk / Karaman, s.334.

¹⁰⁰ Hatemi, s.21.

¹⁰¹ Ayan / Ayan, s.63.

¹⁰² Örneğin TMK m.194 uyarınca eşlerden biri diğerinin açık rızası olmadıkça aile konutu ile ilgili kira sözleşmesini feshedemez, aile konutu üzerindeki hakları sınırlandırmaz, aile konutunu devredemez.

¹⁰³ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.11.

¹⁰⁴ Yargıtay 2. HD. E. 2016/16861, K. 2018/5575 ve 25.04.2018 Tarihli kararı. **Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı**, (www.sinerjimevzuat.com.tr) E.T:18.03.2019.

sorumluluğunun şirket ortaklarından daha fazla olduğu da göz önünde bulundurulduğunda, bu denli bir sorumluluğun altına girmeden önce diğer eşin açık rızası gerekir mi? Veya şirket ile müdür arasında yapılan sözleşme, örtülü olarak müdürün şirket lehine şirketin kamu borçlarına kefil olduğu şeklinde yorumlanabilir mi? Nitekim *Geçer*¹⁰⁵, müdürlerin sorumluluğunu eleştirirken sorumluluğu “*kanuni kefalet niteliğinde bir sorumluluk*” olarak nitelendirmiştir. Benzer şekilde *Barlass*¹⁰⁶, özellikle kamu borçları açısından kanuni temsilcinin yani müdürlerin şirketin kefil gibi algılanacağını ifade etmiştir. *Yanlı*¹⁰⁷ ise şirketten tahsil imkânı olmayan kamu alacaklarından sorumlu olanların durumunu, “*gerçek olmayan birlikte kefalet*” durumunda sorumlu olanların konumuna yakın görmektedir.

Gerek TMK’nın gerekse de TBK’nin eş rızasına ilişkin öngördüğü hükümler evlilik birliğini korumaya yönelik hükümlerdir. Dolayısıyla, eşlerin birinin diğerinin haberi olmadan müdür olması ve bu sebeple şirketin kamu borçlarını ödemek zorunda kalması, bu durumun evlilik birliğini olumsuz etkilemesi halinde belki aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüklerin ihlali (yukarıda atıf yapılan Yargıtay kararı uyarınca “güven kırıcı eylem”) kapsamında değerlendirilebilir. Ancak şirketler hukuku bağlamında limited şirket müdürü olmak kefil olmak anlamı taşımayacağı gibi müdür sıfatını kazanmak kişisel teminat verme olarak algılanamaz. Çünkü burada kanundan kaynaklanan bir sorumluluk söz konusudur. Müdürlerin iradi olarak kişisel teminat vermeleri söz konusu değildir. Anayasa m.48’de herkesin sözleşme özgürlüğü olduğu belirtilmektedir. TBK m.603 hükmü ise bu özgürlüğün bir istisnasıdır. İstisnalar ise genel hukuk kuralı olarak dar yorumlanır. Bu sebeple, TBK m.603 hükmü şirket ile müdür arasındaki sözleşmesel ilişkiye kıyasen uygulanamaz. Dolayısıyla, müdür olmak için eş rızasına ihtiyaç yoktur. Kaldı ki, eş rızasının gerekli olmaması ticari hayatın gereklerinin zorunlu ve haklı bir sonucudur¹⁰⁸.

¹⁰⁵ Ahmet Emrah GEÇER, “Kanuni Temsilcilerin Amme Borçlarından Sorumluluğu: Kusurlu Sorumluluk v. Kusursuz Sorumsuzluk,” *TBB Dergisi*, 2017, s.124.

¹⁰⁶ İrfan BARLASS, *Kanuni Temsilcilerin Vergisel Sorumluluğu*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2006, s. 50.

¹⁰⁷ Veliye YANLI, “Limited Şirketlerin Amme Borçlarından Dolayı Ortakların Sorumluluğu,” **Prof. Dr. Erdoğan MOROĞLU’na 65. Yaş Günü Armağanı**, İstanbul: Beta Basım, 2001, s.767. (Anılış: Yanlı, Armağan)

¹⁰⁸ Aynı yönde bkz. **Karaahmetoğlu**, s.35-36. Yazar, kanun koyucunun ticari hayat ile evlilik birliğine ilişkin konular arasında ayırım yaptığını, bu sebeple evli kişilerin rızasının sadece evlilik birliğine ilişkin konulara ilişkin olduğunu ifade ederek limited şirket müdürü olmak için eş rızası aranmadığını haklı olarak belirtmiştir.

b. Yasal Danışman Atanmış Kişiler

TMK biri oy danışmanlığı diğeri yönetim danışmanlığı olmak üzere, iki farklı yasal danışmanlık öngörmüştür.

Kendisine oy danışmanı atanmış sınırlı ehliyetlilerin TMK m.429/1’de sayılan işlemleri yapabilmeleri için yasal danışmanın izni gerekmektedir. Yasal danışman tarafından işleme izin veya onay verilmediği takdirde, işlem geçersiz olur. Yasal danışman işlemi bizzat yapamayacağı gibi işlemin yapılmasına katılması beklenmez¹⁰⁹. Kendilerine oy danışmanı atanmış sınırlı ehliyetlilerin, kendi malvarlıklarını yönetememelerine rağmen şirket malvarlığını yönetmesi beklenemez¹¹⁰. Dolayısıyla bu kişilerin limited şirket müdürü olmaları mümkün değildir¹¹¹.

Kendilerine yönetim danışmanı atanmış sınırlı ehliyetlilerin durumunda ise, *“malvarlığının özünü etkileyecek işlemleri temsilci sıfatıyla yasal danışmanın yapması gerekmektedir”¹¹²*. Dolayısıyla bu kişilerin de limited şirket müdürü olamayacaklarını söyleyebiliriz.

Kendisine yasal danışman atanmış kişiler, yasal danışmanın onayı olmadan tek başına nişanlanma, evlenme, evlat edinme vb. işlemleri yapabilirken yasal danışmanın onayı olmadan kefil olamaz, kambiyo taahhüdünde bulunamaz, bağış yapamaz. Dolayısıyla, kanun koyucu kendisine yasal danışman atanan kişilerin malvarlığını korumak istemiştir¹¹³. Müdürlerin kanundan kaynaklanan ağır sorumluluklarının olması sebebiyle, kendilerine yasal danışman atanan kişilerin müdür olması mümkün değildir, aksinin kabulü yasal danışmanlık kurumunun amacına ve dolayısıyla kanuna aykırılık teşkil edecektir.

¹⁰⁹ Ayan /Ayan, s.65.

¹¹⁰ Anonim şirketler açısından benzer yönde bkz. Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.411.

¹¹¹ Aksi görüş için bkz: Karaahmetoğlu, s.36. Yazar, kendisine sadece oy danışmanı atanmış kişilerin de tam ehliyetli olarak değerlendirilmesi gerektiğini ileri sürerek bu kişilerin de müdür olabileceklerini savunmaktadır.

¹¹² Ayan /Ayan, s.65.

¹¹³ Ekrem KURT, “Kendilerine Yasal Danışman Atanan Kişilerin Hukuki Durumu,” Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.4, S.8, 2016, s.28.

3. Sınırlı Ehliyetsizler

Sınırlı ehliyetsizler, ayırt etme gücüne sahip küçükler ile kısıtlılardır. Bu kişiler, karşılıksız kazanmada ve kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kullanma haricinde yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça, kendi işlemleriyle borç altına giremezler. Kanunun buradaki amacının ayırt etme gücüne sahip olsa bile küçük veya kısıtlıyı korumak olduğunu söyleyebiliriz. Limited şirket müdürünün özellikle sorumlulukları dikkate alındığında sınırlı ehliyetsizlerin müdür olması, kanunun bu amacına aykırı olacaktır.

TTK m.626’da öngörülen özen derecesi kişisel özelliklere dayandığından sınırlı ehliyetsiz kimseden bu özeni göstermesi beklenemez¹¹⁴. Ayrıca TTK m.390/2 uyarınca, “*yönetim kurulu üyeleri birbirlerini temsilen oy veremeyecekleri gibi, toplantılara vekil aracılığıyla da katılamazlar.*” Bu yasak limited şirket müdürleri açısından da uygulandığında, sınırlı ehliyetlilerin yasal temsilcisi aracılığıyla toplantıya katılması da mümkün değildir¹¹⁵. TTK’nın özden organ ilkesini terk etmiş olması da sınırlı ehliyetsizlerin doğrudan müdür sıfatını kazanmasını önlemiştir¹¹⁶.

Yargıtay da vermiş olduğu bir kararında¹¹⁷ anonim şirketlerde yönetim kurulu üyesi olabilmek için kanunun öngördüğü şartların yanında medeni hakların bizzat

¹¹⁴ Karaahmetoğlu, s.31.

¹¹⁵ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.9; Karaahmetoğlu, s.31.

¹¹⁶ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.9. İlerde ikinci kısımda açıklayacağım üzere, kanaatimce müdürlerin görevlerini şahsen yerine getirme borçları yumuşatılmalı ve şahsen ifa borcunda istisnalar kabul edilebilmelidir.

¹¹⁷ Yargıtay 11.HD. E. 1986/ 6762, K. 1986 / 6565 ve 05.12.1986 tarihli kararı; **Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı**, (www.sinerjimevzuat.com.tr) E.T:13.12.2018; karar için bkz. Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.9; Karaahmetoğlu, s.31, dp.65; Rıza AYHAN, “Anonim Şirketlerde Yönetim Kuruluna Üye Seçilebilmek İçin Ehliyet Şartı”, **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C.1, S.1**, s.236. (Anılış: **Ayhan**, Ehliyet Şartı) “..Öte yandan, anonim şirketlerde yönetim kurulu, şirket işlerini yürütme ve onu dışarda 3. kişilere karşı temsil etme görev ve yetkileriyle donatıldığına göre, yönetim kurulu üyelerinin ortaklardaki pasif niteliğin aksine görevlerinin aktif bir nitelik taşıdığı görülmektedir. Bunun dışında, TTK’nun 336 ve onu izleyen maddelerinde yönetim kurulu üyelerinin şirket ve ortaklarına karşı sorumlulukları ayrıca düzenlenmiş ve ağırlaştırılmış bulunmaktadır. Bütün bunların dışında, yine aynı Yasanın 330. maddesinde vekalet ilişkisi sakıncalı görülerek yönetim kurulu üyelerinin yekdiğerine niyabeten oy kullanamayacakları hükme bağlanmak suretiyle yönetim kurulu üyelerinin müzakerelerde bizzat bulunarak, oy kullanmaları zorunlu tutulmuş bulunmaktadır. Aynı mahzurun, yönetim kurulu üyesi küçüğe velayeten ve vesayeten oy kullanacak veli veya vasi için de mevcut bulunduğunun kabulü lazım gelir.

O halde, bütün bu hususlar birlikte değerlendirildiğinden anonim şirketlerde yönetim kurulu üyesi olabilmek için yasanın aradığı diğer şartlar yanında medeni hakların bizzat kullanılabilmesi şartının da aranması gerekir. Doktrinde ise, bir kısım yazarlar aksi düşüncede, yani küçük ve mahcurların da veli veya vasileri aracılığı ile yönetim kurulunda görev alabilecekleri kabul ediliyorsa da (Bak. H. Arslanlı, *Anonim Şirketler*, Cilt: 2, İst. 1960, sh. 98-100; O. İmergün, *Anonim Ortaklıklar*, İst. 1974, sh. 152-154) diğer ve çoğunluğu teşkil eden yazarlar ise, yukarıda saptanan ilkeler de dikkate alınarak ancak tam ehliyetli kişilerin yönetim kurulu üyesi olabilecekleri kabul edilmektedir (Bak. Poroy-Tekinalp -Çamoğlu, *Ortaklıklar hukuku*, Cilt: 1, İst. 1975, sh. 277; F. Tekil, *Anonim Şirketler*, İst. 1978,

kullanılabilmesi şartının da aranması gerektiğine hükmederek küçükün yönetim kurulu üyesi olamayacağına hükmetmiştir. Yargıtay'ın eTK döneminde verilen bu kararına da değinen Ayhan¹¹⁸, ehliyeti kaybetmenin yönetim kurulu üyeliğinin sona erdirdiğini ancak kanunun yönetim kurulu üyesi seçilebilmesi için ehliyet şartını aramadığını ifade ederek kanunun küçük veya kısıtlının da yönetim kuruluna seçilebileceğini savunmuştur. Ancak, TTK'da bu konuda düzenleme yapılmış olup m.364/2'ye göre, kısıtlanmak yönetim kurulu üyeliğini sona erdiren bir sebeptir ve m.359/4 uyarınca üyeliği sonlandıran sebepler seçilmeye de engeldir. Dolayısıyla anonim şirketler açısından kanunda açıkça yer alan bu düzenlemenin kıyasen limited şirkete de uygulanması ve sınırlı ehliyetsiz kişilerin müdür seçilememesi gerektiği kanaatindeyim.

4. Tam Ehliyetsizler

Tam ehliyetsizlerin hukuki işlem ehliyetleri olmadığından fiilleri hukuki sonuç doğurmaz. Tam ehliyetsiz birisi tarafından yapılacak işlemler, hukuken geçerli değildir, TBK m.27 uyarınca kesin hükümsüzdür¹¹⁹. Kanuni temsilcinin izin veya icazet vermesi de bu durumu değiştirmemektedir¹²⁰. Dolayısıyla tam ehliyetsizlerin limited şirket müdürü olabilmeleri mümkün değildir.

Tam ehliyetli olarak atanan müdürün daha sonra ehliyetini kaybetmesi halinde ne olacaktır? Bu durumda, şayet geçici bir kayıp söz konusu ise müdürlük vasfının etkilenmeyeceğini ancak süreklilik hali varsa müdürlük sıfatının kendiliğinden sona ereceğini söyleyebiliriz¹²¹.

5. Görüşümüz

Limited şirket müdürü için öngörülen ağır sorumluluklar sebebiyle müdürlerin tam ehliyetli olmaları yönündeki doktrindeki ağırlıklı görüşe katılmaktayım. Sınırlı

---

sh. 242-244; H. Domaniç, *Anonim Şirketler, İst. Sh. 36"*; T. Ansay, *Anonim Şirketler Hukuku*, Ank. 1975, sh. 94-97).

O halde, davalı şirketin yönetim kuruluna davacının iştirak etmediğini mahkeme saptadığına ve küçük Serdar da yönetim kurulunda velisi marifetiyle de olsa görev alamayacağına göre, davalı şirketin yönetim kurulunun teşekkül edemediği ve bu konuda organ eksikliği bulunduğu kabulü doğrudur."

¹¹⁸ Ayhan, Ehliyet Şartı, s.248.

¹¹⁹ Hatemi, s.27-28.

¹²⁰ Ayan /Ayan, s.77.

¹²¹ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.7.

ehliyetsiz, ayırt etme gücüne sahip küçük veya kısıtlının hukuki işlemlerini yapması için sürekli olarak yasal temsilcisine ihtiyaç duyması müdürlük sıfatı ile bağdaşmamaktadır. Ayrıca, müdürlerin sorumluluğu konusunda anonim şirket hükümlerine atıf yapıldığından, kanunun anonim şirket yönetim kurulu üyeleri için aradığı tam ehliyetli olma ve iflas etmeme şartının limited şirket müdürleri için de geçerli olduğunu kabul etmek en doğru çözüm olacaktır¹²².

C- Tüzel Kişiler

TTK m.623/2 hükmünden tüzel kişilerin de limited şirket müdürü olarak atanabileceği anlaşılmaktadır. Her ne kadar müdürlük sıfatı tüzel kişiye ait olsa da tüzel kişinin müdürlük görevini yerine getirecek gerçek bir kişi seçilmesi zorunludur. İlgili hüküm uyarınca; *“şirketin müdürlerinden biri bir tüzel kişi olduğu takdirde, bu kişi bu görevi tüzel kişi adına yerine getirecek bir gerçek kişiyi belirler.”*

Tüzel kişi müdürü temsil edecek gerçek kişi, diğer müdürlerin sahip olduğu hak ve yetkilere, temsil ettiği tüzel kişi adına sahip olacaktır. Bu noktada, sadece müdürler kurulu toplantısına katılıp oy kullanmayacak aynı zamanda, bilgi alma ve inceleme hakkı gibi müdürlüğün icrasıyla ilgili hak ve yetkileri de bizzat kullanabilecektir¹²³. Bir başka ifade ile tüzel kişi müdür, gerçek kişide somutlaşmaktadır¹²⁴. Şu hususun altını çizmekte fayda olduğunu düşünüyorum: Müdürlük sıfatı tüzel kişiye aittir, dolayısıyla diğer müdürlerin sahip olduğu mali haklara gerçek kişi değil tüzel kişi sahip olacaktır¹²⁵. Gerçek kişinin mali hakları ise, müdür tüzel kişi ile aralarındaki ilişkiye göre tespit edilecektir. Yine, limited şirket müdürü olarak tüzel kişinin sorumluluğu bulunmaktadır. Gerçek kişinin sorumluluğu ise, müdür tüzel kişi aralarındaki ilişkiye göre belirlenir ve müdür sıfatı ile sorumlu tutulamaz. Ancak,

¹²² Yıldız, Limited Şirketler Hukuku, s.247; Şükrü Yıldız, “Limited Ortaklıklarda Müdürlerin Sorumluluğu,” *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* S. 24, 2013/2, s.64. (Anılış: Yıldız, Sorumluluk).

¹²³ Şener, Limited Ortaklık, s.646; Anonim şirketler açısından benzer yönde bkz. Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.405.

¹²⁴ Şener, Limited Ortaklık, s.646; TTK m.359 Gerekçesi. Gerekçede; tüzel kişi anonim şirket yönetim kuruluna bizzat gelemeyeceği için toplantıya katılacak olan gerçek kişinin tüzel kişi yönetim kurulu üyesi tarafından belirleneceği ve tüzel kişi adına tescil ve ilân olunacağı, toplantılara anılan gerçek kişinin katılıp oy kullanacağı, kullanılan oyun temsil edilen tüzel kişiye ait olduğu, gerçek kişinin tescilinin tüzel kişinin üyeliğini söz konusu gerçek kişinin kişiliğinde somutlaştırıp belirgin konuma getirdiği belirtilmiştir.

¹²⁵ Şener, Limited Ortaklık, s.647; Anonim şirketler açısından benzer yönde bkz. Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.405-407.

ortaklıkla işlem yapma yasağı ve rekabet yasağı gerçek kişi için de uygulanmalıdır¹²⁶. Aksi halde, gerçek kişinin şirketi zarara uğratması muhtemeldir.

TTK, müdür sıfatını kazanacak tüzel kişiliğin ortak olması şartını aramamıştır. Dolayısıyla, ortak olan tüzel kişi müdür olabileceği gibi ortak olmayan üçüncü bir tüzel kişi de müdür olarak atanabilir¹²⁷.

Tüzel kişilerin müdür olarak atanabilmesi, TTK'nin diğer hukuk sistemlerinden farklılaştığı noktalardan birisidir¹²⁸. Alman hukukunda limited şirketlerin müdür olarak atanamayacakları dolaylı olarak kabul edilmiştir¹²⁹. İsviçre hukukunda ise ortaklık sıfatını haiz tüzel kişinin atadığı gerçek kişi müdür sıfatını kazanmaktadır¹³⁰.

Tüzel kişiyi temsilen seçilecek gerçek kişinin nitelikleri konusunda kanunda bir açıklık bulunmamaktadır. Anonim şirketler açısından TTK m.359/3 uyarınca yönetim kurulunda tüzel kişiyi temsilen sadece tam ehliyetli kişilerin atanabileceği açıkça düzenlenmesine rağmen limited şirket müdürü tüzel kişileri temsil edecek gerçek kişiler için bir düzenleme yapılmamıştır. Tüzel kişi müdürü temsil edecek gerçek kişinin de tam ehliyetli olması gerektiği kabul edilmelidir¹³¹. Ayrıca, atanacak gerçek kişinin şirket sözleşmesinde müdürler için öngörülen diğer şartları da taşıması¹³² ve

¹²⁶ Şener, Limited Ortaklık, s.647; Anonim şirketler açısından benzer yönde bkz. Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.407.

¹²⁷ Altaş, Limited Şirketler, s.132.

¹²⁸ Şener, Limited Ortaklık, s.645.

¹²⁹ Şener, Limited Ortaklık, s.645.

¹³⁰ Şener, Limited Ortaklık, s.645; TTK m.623 Gerekçesi. "Tüzel kişinin müdür olmasına yani yönetimde yer almasına olanak sağlayan ikinci fıkra 6762 sayılı Kanunun 540'uncü maddesi hükmüne ve onun kaynağı olan İsviçre BK m. 811 (2)'ye hâkim olan anlayışa bağlı kalmakta, 03/01/1994 tarihli SAS (Societe par action, simplifíee)'in düzenlemesi ile uyum içinde bulunmaktadır. Tasarı hükmü daha adil bir sorumluluk düzenine dayanmakta, ancak İsviçre Tasarısından ayrılmaktadır. İsviçre Tasarısı'nın tercihi tüzel kişinin (veya kişilerin) şirketi yönetip sorumluluğu finansal açıdan güçsüz olan temsilciye yükleme sakıncasını önemli görmemiştir. Oysa bu, yeni normun yasallığı ve adalet anlayışı ile bağdaşmamaktadır. İnanişin aksine tüzel kişinin yönetici olması, eşyanın doğasına ve yönetim organının yapısına aykırı değildir. Fransız kanunu şirketin temsil yetkisi ile yönetiminin, tüzel kişi olan tek kişiye bırakılmasına kapıyı açmakta, böylece bazı joint-venture'lara uygun bir 'icra' organına zemin hazırlamaktadır."

¹³¹ Yıldız, Limited Şirketler, s. 247; Karaahmetoğlu, s.48. Son anılan yazar, tam ehliyetlerin yanında istisnai durumlarda sınırlı ehliyetlilerin de müdür olabileceği düşüncesinde olduğundan, aynı şekilde tüzel kişi müdürün temsilcisinin tam ehliyetlilerin yanında sınırlı ehliyetli olabileceği görüşündedir. Sadece tam ehliyetli kişilerin müdür olabileceği kanaatinde olduğumuz için yazarın bu düşüncesine katılamamaktayız. Anonim şirketler açısından benzer yönde bkz. Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, Nr. 12-15.

¹³² Şener, Limited Ortaklık, s.646; Karaahmetoğlu, s.48; Çamoğlu, Müdürlük Sıfatı, s.12; Anonim şirketler açısından benzer yönde bkz. Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.405. Anılan son yazar, TTK m.359/3 hükmünden tüzel kişiyi temsil edecek gerçek kişide esas sözleşmede veya kanunda aranan diğer şartların aranmayacağı yönündeki düşüncenin doğru olmadığını ve kanun koyucunun bu konuda daha açık bir düzenleme yapmasının daha isabetli olacağı görüşündedir.

iflas etmemiş olması gerekmektedir (TTK m.359/4)¹³³. Aksinin kabulü halinde kanunun veya şirket sözleşmesinin arkasından dolanmak mümkündür¹³⁴.

Aynı şekilde anonim şirket yönetim kurulu üyesi olan tüzel kişiyi temsil edecek gerçek kişinin tescil ve ilan edilerek anonim şirket internet sitesinde açıklanması gerektiği (TTK m.359/2) açıkça düzenlenmiş iken limited şirketler açısından bu husus açıkça düzenlenmemiştir. Bu durum, tüzel kişi müdürü temsil eden gerçek kişinin tescil ve ilan edilmeyeceği ve dolayısıyla tüzel kişi müdürün kendisini temsil eden gerçek kişiyi istediği zaman değiştirerek müdürler kurulu toplantılarına farklı gerçek kişileri göndermesinin mümkün olduğu şeklinde yorumlanabilir¹³⁵. Ancak kanaatimce, tüzel kişi müdürü temsil edecek gerçek kişinin de tescil ve ilanı gerekmektedir. Anonim şirketlere ilişkin bu düzenlemenin amacı, tüzel kişinin yönetim kuruluna her toplantıda farklı kişileri yollayarak yönetim kurulun çalışmasını ve istikrarını bozmasına engel olmaktır¹³⁶. Aynı hususun limited şirketler açısından da geçerli olduğunu söylemek mümkündür. Tescil ve ilan şartının olmaması halinde, limited şirket tüzel kişi müdürün kendisini temsil eden gerçek kişiyi sürekli olarak kolaylıkla değiştirmesi mümkün olacak, bu durum ise uygulamada aksaklıklara ve uyuşmazlıklara yol açacaktır¹³⁷. Dolayısıyla, TTK m.359/2 kıyasen uygulanmalı¹³⁸ ve limited şirket müdürü tüzel kişiyi temsil eden gerçek kişi de tescil ve ilan edilmelidir.

Tüzel kişi müdürü temsil eden gerçek kişi, yine müdür tüzel kişi tarafından değiştirilebilir. Gerçek kişiyi belirleme ve değiştirme hakkı sadece tüzel kişiye aittir. Ancak şirketin, haklı sebeplerin varlığında tüzel kişiden değiştirme talebinde bulunmaya hakkı vardır¹³⁹.

Kanunda açıkça tüzel kişi müdürden bahsedildiği için tüzel kişiliği olmayan adi ortaklıkların müdür sıfatını kazanmaları mümkün değildir.

¹³³ Yıldız, Limited Şirketler, s. 247; Develi, s.181; Karaahmetoğlu, s.48.

¹³⁴ Karaahmetoğlu, s.48.

¹³⁵ Altaş, Limited Şirketler, s.132.

¹³⁶ TTK m.359 Gerekçesi.

¹³⁷ Altaş, Limited Şirketler, s.132.

¹³⁸ Şener, Limited Ortaklık, s.646; Yönetim kurulu açısından tescil ve ilanın kurucu mu yoksa bildirici mi olduğu konusunda farklı görüşler vardır. Akdağ Güney, tüzel kişiyi temsilen gerçek kişinin tescil ve ilanın bildirici olduğu görüşünde iken Kırca, tescil ve ilanın kurucu olduğu görüşündedir. Bu konuda bkz. Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.20-21; Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.403.

¹³⁹ TTK m.359 Gerekçesi; Şener, Limited Ortaklık, s.647-648.

D- Yabancı Kişiler

TTK, ilk yürürlüğe girdiği zamanda m.628 ile müdürlerden en az birisinin yerleşim yerinin Türkiye’de bulunması ve bu müdürün şirketi tek başına temsil etmesi, bu yükümlülüğe aykırı davranılması halinde ticaret sicil müdürlüğünce süre verilmesi, süresi içerisinde bu aykırılık giderilmediği takdirde ticaret sicil müdürlüğünün mahkemeden şirketin feshini istemesi öngörülmüştür. Ancak 6335 Sayılı Kanun’un 43.maddesi ile bu madde yürürlükten kaldırılmıştır.

TTK’da müdürlerin vatandaşlığı konusunda bir hüküm bulunmadığından yabancı kişilerin de müdür olması mümkündür.

Yabancı bir şirketin limited şirket müdürü olarak seçilmesi, bu şirketin tabiiyeti uyarınca uygulanacak hukuk kurallarına belirlenecek ve şayet şirketin tabii olduğu hukuka göre tüzel kişiliği varsa müdür olarak seçilebilecektir¹⁴⁰.

Müdür olacak gerçek kişilerin tam ehliyetli olmaları gerektiğini yukarıda ifade ettim. Dolayısıyla yabancı gerçek kişilerin de tam ehliyetleri olmaları gerekmektedir. Ancak bu kişilerin ehliyetleri, hangi hukuka göre belirlenecektir? Kanaatimce, yabancı kişilerin ehliyetleri kural olarak kendi millî hukuklarına göre belirlenmelidir. Çünkü, 5718 Sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun¹⁴¹ m.9/1’e göre, “*hak ve fiil ehliyeti ilgilinin millî hukukuna tâbidir.*” Ancak, millî hukukuna göre tam ehliyetli kabul edilmeyen kişi, Türk hukukuna göre tam ehliyetli ise müdürlük sıfatını kazanması mümkündür (MÖHUK m.9/2).

E- Hakkında Mahkûmiyet Kararı Bulunanlar

Alman hukukunda ekonomik suçlardan dolayı yurt içinde veya dışında en az bir yıl mahkûm olanların müdür seçilmesi, kanunda yer alan düzenleme sebebiyle mümkün değildir¹⁴².

Hukukumuzda, anonim şirketler açısından TTK m.363/2’de bir düzenleme olmasına karşın limited şirketler için açık bir düzenleme yoktur¹⁴³. Şener¹⁴⁴, TMK

¹⁴⁰ Emine DEVELİ, *Tüzel Kişinin Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016, s.28.

¹⁴¹ RG., 12.12.2007 Tarih ve 26728 Sayı.

¹⁴² Şener, Limited Ortaklık, s.648-649.

¹⁴³ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, Nr.22-44.

¹⁴⁴ Şener, Limited Ortaklık, s.649.

m.407/1 uyarınca¹⁴⁵ bir yıl veya daha fazla süreli hapis cezası alanların kısıtlanması sebebiyle bu kişilerin müdür olamayacaklarını, müdür olanların ise bu sıfatı kaybedeceklerini ifade etmektedir. Çünkü, kısıtlanmış kişinin müdürlük görevini yerine getirmesi mümkün değildir¹⁴⁶. Kaldı ki müdürlük için tam ehliyetli olmak zorunlu olduğundan kısıtlanmış kişinin bu şartı yerine getirmediği açıktır. Yazarın bu görüşüne biz de katılıyoruz. Zira ehliyetin kısıtlanması halinde müdür, tam ehliyetli olma şartını kaybedecektir.

F- Seçilme Engelinin Bulunması

TTK m.359/4'e göre, yönetim kurulu üyeliğini sona erdiren sebepler yönetim kurulu üyeliğine seçilmeye de engeldir. Doktrinde¹⁴⁷, anonim şirketler için öngörülmüş bu hükmün limited şirket müdürleri açısından da uygulanacağı kanaatinde olan yazalar vardır. TTK'da bu konuda açık bir atıf yoktur. Dolayısıyla, kişinin hakkında kısıtlanmayı gerektirecek mahkûmiyet kararı¹⁴⁸ bulunması haricinde de müdür seçilmeye engel durumlar olup olmadığı, TTK m.359/4 ve m.363/2 hükümlerinin kıyasen uygulanıp uygulanamayacağına bakmak gerekmektedir. Zira kanun koyucu, bu hükmün müdürler açısından uygulanmasını istemediği için açık bir atıf yapmamış olabilir.

TTK m.359/4 hükmü değerlendirildiğinde, hükmün kısıtlayıcı bir hüküm olduğu değerlendirilebilir. Kısıtlayıcı hükümler ise istisnai hükümler olduğundan kıyas yapılarak uygulanması teknik açıdan çok doğru olmaz. Bu açıdan bakıldığında bu hükmün kıyasen uygulanması çok mümkün değildir. Ancak, kanaatimce, bu hüküm müdürler açısından da uygulanmalıdır. Çünkü, müdürlük sıfatını sona erdiren sebeplerin müdürlük sıfatının kazanılmasına engel olması mantıki ve zorunlu bir sonuçtur. Aksi halde, kanunun arkasından dolanmak mümkün hale gelebilir.

Yönetim kurulu üyeliğini sona erdiren sebepler, TTK m.363/2'de düzenlenmiştir. Buna göre *“yönetim kurulu üyelerinden birinin iflasına karar verilir veya ehliyeti kısıtlanır ya da bir üye üyelik için gerekli kanuni şartları yahut esas*

¹⁴⁵ “Madde 407/1- Bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkûm olan her ergin kısıtlanır.”

¹⁴⁶ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, Nr.22-44.

¹⁴⁷ **Bilgili / Demirkapı**, Şirketler Hukuku, s.685; Aynı yönde Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, Nr.22-44.

¹⁴⁸ Bütün mahkûmiyet kararları, müdür seçilmeye engel olmaz veya müdürlük sıfatını kaybetmeye sebep olmaz. Sadece, kısıtlanmayı gerektirecek mahkûmiyet kararları müdürlük sıfatını etkilediğinden ayrı bir başlık altında incelenmiştir.

sözleşmede öngörülen nitelikleri kaybederse, bu kişinin üyeliği, herhangi bir işleme gerek olmaksızın kendiliğinden sona erer.” TTK m.359/4 hükmünün müdürler açısından uygulanabileceği düşüncesinden hareketle bu düzenlemenin de müdürler açısından uygulanabileceği kanaatindeyim. Örneğin müdür sıfatını taşıyan kişinin iflas etmesi¹⁴⁹, müdürlük sıfatının kaybedilmesine sebep olurken müdür olarak atanacak veya seçilecek kişinin iflas etmiş olması, müdürlük sıfatını kazanmasına engeldir¹⁵⁰.

Müdür seçilebilmek için özel kanunlarla getirilen sınırlamalar da söz konusu olabilir. Doktrinde, DMK m.28 uyarınca devlet memurlarının müdür olması yasak olduğu ifade edilmektedir^{151,152}. Kanaatimce, devlet memurlarının DMK’da müdür olmalarının yasaklanmış olması, bu kişilerin müdür seçilmesine engel teşkil etmez. Devlet memurlarının müdür olarak seçilmeleri halinde bu kişiler “*müdür*” sıfatını kazanır ancak DMK m.125/D-h uyarınca seçilen kişilerin disiplin sorumluluğu doğar¹⁵³.

G- Şirket Sözleşmesi ile Öngörülen Nitelikler

Şirket sözleşmesi ile müdürler için kanunda belirlenen şartlar haricinde farklı şartların belirlenmesi mümkündür¹⁵⁴. Örneğin şirket sözleşmesinde müdürlük için ortak olma, süre, yaş, uzun süre yurt dışında kalma, mesleki faaliyetlerin bırakılması vb. şartlar konulabilir¹⁵⁵.

*Kırca*¹⁵⁶, anonim şirket yönetim kurulu açısından esas sözleşmede üyelerin tamamının gerçek kişi veya sadece belirli bir tip tüzel kişi örneğin yönetim kurulu üyelerinin sadece anonim şirket olabileceği şeklinde düzenlemeler yapılabileceği

¹⁴⁹ Yargıtay 23. HD, E. 2013/8272, K. 2014/870 ve 10.02.2014 tarihli kararında müdürlük sıfatının tek başına tacir olmayı ve iflasa tabi kişiler arasında sayılmayı gerektirmediğine hükmetmiştir. Bu konuda bkz. Oruç Hami ŞENER, **Yeni TTK Döneminde Anonim ve Limited Ortaklıklara İlişkin Verilen Yargıtay Emsal Kararlarının Değerlendirilmesi**, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019, s.29 vd. (Anılış: Şener, Değerlendirme)

¹⁵⁰ **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, Nr.22-44; **Kaya**, Müdürler Kurulu, s.65.

¹⁵¹ **Yıldız**, Limited Şirketler, s.251; **Bilgili/ Demirkapı**, s.455. Yazarlar, müdürlerin tamamı devlet memuru olan bir limited şirket kurulamayacağını, çünkü böyle bir durumda müdürlerin en az birinin ortak olma şartının gerçekleşmeyeceğini savunmaktadırlar.

¹⁵² Devlet memurlarının müdür olamayacağı yönünde ayrıca bkz. Fazıl AYDIN, **Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Anonim Şirketler, Limited Şirketler ve Şirketler Topluluğu**, Ankara: Bilge Yayınevi, 2019, s.849.

¹⁵³ Anonim şirketler açısından benzer yönde bkz. **İmregün**, s.198; **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.412-413; **Ansay**, s.95; **Arslanlı**, Anonim Şirketler, s.92.

¹⁵⁴ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.14; Anonim şirketler açısından bkz. **İmregün**, s.196; **Ansay**, s.96.

¹⁵⁵ **Bilgili/Demirkapı**, s.453; **Çamoğlu**, Müdürlük Sıfatı, s.12.

¹⁵⁶ **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.403.

görüşündedir. Kanaatimce, bu görüş TTK m.579'a aykırılık oluşturmayacak ve limited şirket müdürleri için şirket sözleşmesinde öngörülebilir.

Şirket sözleşmesinde öngörülebilecek şartların sınırlını iyi niyet kuralları ve kişilik hakları oluşturur, bunlara aykırı düzenlemeler geçersiz olur¹⁵⁷. Şirket sözleşmesinde özel nitelikler öngörülmüşse, bütün müdürler ile tüzel kişi müdürün temsilcisi gerçek kişi de bu özelliklere sahip olmalıdır¹⁵⁸.

Şirket sözleşmesinde müdürler için ayrıca şartlar öngörülmesi, genel kurulun müdür seçme yetkisini ortadan kaldırma olarak yorumlanamaz ancak genel kurul belirlenen bu niteliklere uygun kişiler seçmek zorundadır¹⁵⁹.

H- Öngörülen Nitelikleri Haiz Olmadan Müdür Seçilmesi

Kanunda öngörülen şartları taşımayan kişilerin müdür olarak seçilmesi, TBK m.27 uyarınca kesin hükümsüzdür¹⁶⁰. Çünkü bu durumda, işlemin kurucu unsurlarında bir eksiklik yoktur. İşlemin içeriği, kanunun emredici hükümlerine aykırıdır. Aynı sonuca TTK m.447 hükmünden de ulaşılabilir. Örneğin seçilen müdürlerin hepsinin üçüncü kişi olması halinde, bu genel kurul kararı şirketin temel yapısını bozduğu için m.447'e göre kesin hükümsüzdür. Kesin hükümsüzlük, ilgililer tarafından her zaman dava konusu edilebilir.

Aranan niteliklerin sonradan kaybedilmesi durumunda ise müdürlük görevi kendiliğinden sona erer¹⁶¹. Bu durumda kaybedilen niteliğin yeniden kazanılması halinde ise müdürlük sıfatı yeniden kazanılmaz, tekrardan müdür olarak seçilme gerekir¹⁶².

*Yıldırım*¹⁶³, kanunda aranan şartlar ile şirket sözleşmesinde aranana şartların yokluğu arasında ayırım yapmaktadır. Yazara göre, kanunda öngörülen niteliklerin eksik olması halinde müdürün seçilmesi baştan itibaren geçersizdir. Bu durumda, iyi niyetli üçüncü kişilerin iyi niyeti korunur ve seçilme kararı geçersiz olsa bile müdürün yaptığı işlemler şirketi bağlar. Şirket sözleşmesinde bulunan şartların eksik olması

¹⁵⁷ *Yıldırım*, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.15; *İmregün*, s. 200;

¹⁵⁸ *Çamoğlu*, Müdürlük Sıfatı, s.12.

¹⁵⁹ *Yıldırım*, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.14-15

¹⁶⁰ *Keçeci*, s.46. Devlet memurları için yaptığımız açıklamalar için yukarıda bkz. "Seçilme Engelinin Bulunması" başlığı.

¹⁶¹ *Yıldırım*, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.15.

¹⁶² *Yıldırım*, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.16.

¹⁶³ *Yıldırım*, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.15-16.

halinde ise, seçim geçerli ancak iptal edilebilir bir konumdadır. Ticaret sicil müdürü, şirket sözleşmesinde öngörülen şartların eksik olduğunu ileri sürerek tescilden kaçınamaz.

TTK m.32'ye göre, müdürlerin kanunda öngörülen nitelikleri haiz olup olmadığı ticaret sicil müdürü tarafından re'sen incelenmelidir. Kanuni şartları taşımayan müdürlerin tescil ve ilanı yapılmamalıdır.

Kanaatimce, şirket sözleşmesinde öngörülen şartlar da ticaret sicil müdürü tarafından re'sen araştırılmalı ve şartlarda eksiklik olması, sicil müdürüne tescilden kaçınma imkânı vermelidir. Çünkü, *“tescil edilecek hususların gerçeği tam olarak yansıtmaları, üçüncü kişilerde yanlış izlenim yaratacak nitelik taşımamaları ve kamu düzenine aykırı olmamaları şarttır (TTK m.32/3)”*

VI- MÜDÜRLÜK SIFATININ KAZANILMASI

A- Genel Olarak

Şirket sözleşmesi ile herhangi bir müdür belirlenmediği takdirde, eTK döneminde bütün ortaklar müdür sıfatını kanunen kazanıyorlardı. Ancak, TTK ile özen organ ilkesi kaldırılmış ve böylece ortakların müdür olmaları hem bir hak hem de bir yükümlülük olmaktan çıkmıştır. Dolayısıyla, kanunen müdür sıfatını kazanma TTK ile ortadan kalkmıştır.

Müdürler, kuruluş aşamasında şirket sözleşmesinde belirlenmek zorundadır. Kurulustan sonraki dönemde ise, müdürlerin seçilmesi genel kurulun devredilemez ve vazgeçilemez yetkilerinden olduğundan genel kurul tarafından belirlenir.

B- Şirket Sözleşmesi ile Seçilmesi

1. Kurulusta Şirket Sözleşmesi ile Seçilmesi

TTK m.576/1-d uyarınca; kuruluş aşamasında *“müdürlerin adları, soyadları, unvanları ve vatandaşlıkları”* şirket sözleşmesinde yer alması gereken zorunlu unsurlardandır. Dolayısıyla, şirketin kuruluş aşamasında müdürlerin seçilmesi şirket

sözleşmesi ile olacaktır¹⁶⁴. Aksi halde, şirketin organlarından birinin eksik olması söz konusu olur ve şirket fiil ehliyetini kullanamaz¹⁶⁵.

TTK m.586/2'ye göre şirketin tescili için yapılacak başvuru, şirket müdürlerinin tamamı tarafından imzalanmak zorundadır. Buradan hareketle, şirketin kuruluşunda bütün müdürlerin seçilmiş olmasının zorunlu olduğunu söyleyebiliriz. Tescil için yapılan başvuruya şirket sözleşmesinin onaylı bir örneği de eklenir. Şirket sözleşmesinde müdürlerin belirlenmiş olmasına rağmen *“ister ortak ister üçüncü kişi olsun, müdürlerin adları ve soyadları veya unvanları”* ayrıca başvuruya eklenecek kayıtlardandır (TTK m.586/3-c).

Ortak olan müdür, şirket sözleşmesini imzaladığı için müdürlük görevini zaten kabul etmiş olduğundan görevi kabul etmesi beklenmez. Ancak dışardan atanan üçüncü kişinin görevi kabul etmesi gerekmektedir¹⁶⁶. Ortak olmayan müdürün görevi kabul etmesine kadar atama işlemi askıda hükümsüzdür¹⁶⁷.

Kanaatimce, burada değinilmesi gereken bir diğer konu ise TTK m.623/1 hükmü ile TTK m.576/1-d hükmü arasındaki uyumsuzluktur. TTK m.623/1'de, *“şirketin yönetim ve temsilinin şirket sözleşmesi ile düzenleneceği, yönetim ve temsilin, müdür sıfatını taşıyan bir veya birden fazla ortağa veya tüm ortaklara ya da üçüncü kişilere verilebileceği”* öngörülmüştür. TTK m.576/1-d'de ise şirket sözleşmesinde bulunması gereken zorunlu unsurlar arasında *“müdürlerin adları, soyadları, unvanları, vatandaşlıkları”* yer almaktadır. Bu iki madde birlikte değerlendirildiğinde, şirketin yönetim ve temsilinin şirket sözleşmesinde düzenleneceği, şirket sözleşmesinde zorunlu bulunması gereken unsurların ise sadece müdürlerin adları, soyadları, unvanları ve vatandaşlıkları olduğu, dolayısıyla TTK'nın şirketin *“yönetim ve temsili”* ifadesi ile sadece *“müdürlerin adları, soyadları, unvanları ve vatandaşlıklarını”* kastettiği düşünülebilir. Ancak yönetim ve temsil ile kastedilen sadece bu hususlar değildir. Bu sebeple, kanaatimce, TTK m.623/1 maddesine uyumlu olarak TTK m.576/1 hükmüne, şirket sözleşmesinde bulunması zorunlu unsurlara, şirketin yönetim ve temsiline ilişkin düzenlemelerin de eklenmesi gerekmektedir.

¹⁶⁴ **Bilgili / Demirkapı**, s.450.

¹⁶⁵ **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.416; **Üçışık / Çelik**, s.380

¹⁶⁶ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.17; **Karaahmetoğlu**, s. 65.

¹⁶⁷ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.17.

2. Şirket Sözleşmenin Değiştirilmesi

Müdürlere ilişkin bilgilerin, şirketin kuruluşu aşamasında şirket sözleşmesinde bulunmasının zorunlu olduğuna yukarıda değindik. Ancak müdürlerin şirket sözleşmesinde belirlenmeleri, karşımıza bazı problemler ortaya çıkarmaktadır.

Şirket sözleşmesinde müdürler için öngörülen bir süre olması halinde sürenin sonunda görevin biteceği gibi TTK m.630/1'e göre, genel kurul müdürleri her zaman (dolayısıyla şirket sözleşmesinde öngörülen süre bitmeden de) görevden alabilir. Ancak bu durumda, şirket sözleşmesinde belirlenen müdürlerin azledilmesi nasıl olacaktır? Şirket sözleşmesi ile atanmış müdürün, genel kurulca azledilmesi yeterli midir yoksa şirket sözleşmesinin değiştirilmesi mi gerekir? Çünkü iki karar arasında nisap farkı vardır. Şirket sözleşmesi değişikliği gerekcek ise bu durumda şirket sözleşmesi TTK m.589/1'e göre, esas sermaye miktarının üçte ikisine sahip ortakların kararıyla değiştirilebilecektir. Ancak sadece genel kurul kararı ile değişiklik mümkün ise bu durumda TTK m.620 uyarınca genel kurul toplantısında hazır bulunan ortakların temsil ettikleri oyların salt çoğunluğu ile karar alınabilecektir¹⁶⁸.

Anonim şirketlerde, yönetim kurulu ilk olarak esas sözleşme ile belirlenmektedir. Limited şirketlerde de müdürler, şirket sözleşmesi ile belirlendiği için bu yönüyle iki şirketin yönetim organının belirlenmesi aynı usulle olmaktadır. Ancak yönetim kurulunun görev süresi dolmadan önce azledilmesi için genel kurulun olağan karar yeter sayı ile karar alması yeter mi yoksa esas sözleşme değişikliği gerekir mi tartışması anonim şirketlerde yapılmamaktadır. Bunun sebebi ise anonim şirketlerde yönetim kurulunun görev süresinin üç yıl ile sınırlandırılmış olmasına karşın limited şirketlerde böyle bir sınırın olmaması gösterilebilir. Limited şirket kurulduğu sırada, ortaklar şirket sözleşmesinde müdürün on beş-yirmi yıl gibi çok uzun süre görev yapmasını arzu etmiş olabilirler. Bu durumda yapılacak değişiklik şirket sözleşmesine yansıyan bu iradenin sonradan değiştirilmesi anlamına geleceğinden şirket sözleşmesi değişikliğine ilişkin hukuki rejime tabi olduğu düşünülerek limited şirketlerde şirket sözleşmesi değişikliğinin gerekip gerekmediği tartışması yapıyor olabilir.

¹⁶⁸ Yıldız, Limited Şirket, s.249.

*Yıldız*¹⁶⁹, şirket sözleşmesi ile atanmış müdür ile genel kurul tarafından atanmış müdürün azli arasında genel kurulda alınacak karar için farklı yeter sayıların olduğu düşüncesindedir. Yazara göre, şirket sözleşmesi ile atanmış müdürün azledilebilmesi için TTK m.589 uyarınca esas sermayenin üçte ikisini temsil eden çoğunlukla şirket sözleşmesinin değiştirilmesi gerekmekte iken genel kurul tarafından atanmış müdürün azli için TTK m.620’de düzenlenen toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğu ile karar almak mümkündür. Çünkü, şirket sözleşmesi ile görevlendirilen müdürün azli aynı zamanda bir şirket sözleşmesi değişikliğidir¹⁷⁰.

*Bahtiyar*¹⁷¹, şirket sözleşmesi ile belirlenen görev süresinden önce müdürün azledilebilmesi konusunda sözleşme değişikliği için gerekli yeter sayısının aranmayacağı görüşündedir. Yazar, aksinin kabulü halinde TTK m.616/1-b uyarınca genel kurulun devredilemez ve vazgeçilemez yetkileri arasında düzenlenen müdürün azledilmesi yetkisinin, genel kurul tarafından kullanılmasının engellenmiş olacağını ifade etmiştir.

Kanaatimce, şirket sözleşmesi değişikliği için aranan nisap müdürlerin azlini kapsamamaktadır. Zira, şirket sözleşmesinin değişikliğine ilişkin TTK m.589/1-c.2, genel kurulda alınacak önemli kararlara ilişkin yeter sayıları belirleyen TTK m.621 hükmünü saklı tutmuştur. Her iki hükümde de müdürlerin azledilmesine ilişkin bir düzenleme yoktur. Bu durumda, genel kurulda alınacak önemli olmayan kararlar için yeter sayıyı düzenleyen TTK m.620 hükmü uygulanacaktır. Buna göre, şirket sözleşmesi değiştirilmese bile “toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğu ile” müdür azledilebilmesi mümkündür. Bir diğer husus ise, müdürlerin salt çoğunluk ile seçilebilmesine karşın azli için farklı bir düzenleme yapılmasını gerektirecek haklı bir sebep yoktur. Yine, *Bahtiyar*’ın da belirttiği gibi azil, genel kurulun devredilemez ve vazgeçilmez yetkilerindendir ve ağırlaştırılmış yeter sayı ile azlin mümkün olduğunun

¹⁶⁹ **Yıldız**, Görev Süresi, s.56. Yazar, aynı zamanda “azil” ile “atanma” kavramlarından farklılığından da yola çıkmaktadır. Şöyle ki, her ne kadar TTK m.620’de *-kanunda veya şirket sözleşmesinde aksi öngörülmediği takdirde-* seçim kararları da dahil olmak üzere bütün kararların temsil edilen oyların salt çoğunluğu ile alınacağını belirtilmesine rağmen bu durumda genel kurulca alınan bir “seçim” değil “azil” kararı söz konusudur. Sözleşmede belirlenen ve azledilen müdürün yerine genel kurulca yeni müdürün seçiminde TTK m.620’deki yeter sayı uygulanacaktır.; Benzer yönde, azil kararının gündeme bağlilik ilkesine tabi olmasına karşılık finansal tabloların görüşülmesi sırasında azledilebileceğine yönelik bkz. **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.206.; 6762 Sayılı eTK döneminde benzer yönde bkz. **Arsılanlı/Domaniç**, TTK Şerhi III, s.687. Yazarlar, ortak olan ve şirket sözleşmesi ile belirlenen müdürlerin ya şirket sözleşmesi değişikliğiyle ya da haklı sebeplerin varlığı mahkeme kararıyla azledilebileceği görüşündedirler (eTK m.161).

¹⁷⁰ Aksi yönde bkz. **Bahtiyar**, s.440.

¹⁷¹ **Bahtiyar**, s. 440-441.

kabulü halinde bu yetkiyi kullanma engellenmiş olacaktır. TTK m.620’de seçim kararları da dahil vurgusunun yapılması bu düşüncüyü desteklemektedir. Son olarak şirket sözleşmesi ile belirlenen müdürün istifa etmesi halinde şirket sözleşmesi değişikliği yapılmamaktadır. Şirketin müdürü azletmek istemesi halinde şirket sözleşmesi değişikliğinin zorunlu olduğu kabul edilirse, şirketin bu hakkını kullanılması zorlaştırılmış olacaktır. Dolayısıyla, şirket sözleşmesi değişikliğine gerek kalmadan müdürlerin olağan yeter sayılarla azledilebilmesi mümkündür.

C- Genel Kurul Tarafından Seçilmesi

1. Genel Kurulun Yetkisi ve Gündeme Bağlılık İlkesi

TTK m.616/1-b uyarınca müdürlerin seçilmeleri ve azledilmeleri, genel kurulun devredilemez yetkileri arasındadır. Şirketin kuruluşundan sonra müdür atama yetkisi genel kurula aittir¹⁷². “Genel kurulun müdür atayabilmesi için şirket sözleşmesi ile atanan müdürlerin mutlaka müdürlük sıfatlarının bir şekilde sonlanmış olması gerekmektedir aksi halde genel kurulun müdür seçmesi mümkün değildir¹⁷³.”

Genel kurul toplantısına ilişkin “çağrı, azlığın çağrı ve öneri hakkı, gündem, öneriler, çağrısız genel kurul, hazırlık önlemleri, tutanak, yetkisiz katılma konularında anonim şirketlere ilişkin hükümler, Bakanlık temsilcisine ilişkin olanlar hariç, kıyas yoluyla limited şirketler açısından da uygulanır (TTK m.617/3).” Bu hükümden anlaşıldığı üzere, gündem konusunda anonim şirket hükümleri uygulanacaktır.

Genel kurulun müdür seçme yetkisini kullanmasında kural olarak gündeme bağlılık ilkesinin geçerli olduğu (TTK m.413/2) ancak bu konuda kanuni istisnalar saklı olduğundan (TTK m.413/2-son cümle) haklı sebeplerin varlığı halinde mevcut üyelerin azli ile yerine yenilerinin seçilmesinin gündemde madde olmasa bile her zaman mümkün olduğu söylenebilir¹⁷⁴. Çünkü TTK m.364/1 uyarınca, haklı sebeplerin varlığı halinde gündemde madde olmasa bile müdürlerin görevden alınabilmeleri mümkündür¹⁷⁵. Yine, TTK m.413/3’e göre müdürlerin “görevden

¹⁷² Şener, Limited Ortaklık, s.643.

¹⁷³ Yıldız, Limited Şirketler Hukuku, s. 247; Bilgili/Demirkapı, s.451-452.

¹⁷⁴ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.18-19; Karaahmetoğlu, s.67; Kaya, Müdürler Kurulu, s.68.

¹⁷⁵ Şener, Limited Ortaklık, s.555; Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.65; Üçışık/Çelik, s.284; Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.459.

alınmaları ve yenilerinin seçimi yılsonu finansal tablolarının müzakeresi maddesiyle ilgili sayılır¹⁷⁶”. Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları İle Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük Ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik¹⁷⁷ m.25/1-c “*Yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçimi hususları, yıl sonu finansal tabloların müzakeresi maddesiyle ilgili sayılır ve gündemde konuya ilişkin madde bulunup bulunmadığına bakılmaksızın istem halinde doğrudan görüşülerek karar verilir.*” Bu sebeplerle, gündemde madde bulunmasa bile haklı sebebin bulunması veya finansal tabloların görüşülmesi sırasında müdürlerin azledilerek yenilerinin seçilmeleri mümkündür.

Karaahmetoğlu¹⁷⁸, TTK m.630/3 hükmü de gündeme bağlılık ilkesinin bir istisnası olarak değerlendirmektedir. İlgili hükme göre, “yöneticinin, özen ve bağlılık yükümü ile diğer kanunlardan ve şirket sözleşmesinden doğan yükümlülüklerini ağır bir şekilde ihlal etmesi veya şirketin iyi yönetimi için gerekli yeteneği kaybetmesi haklı sebep olarak kabul olunur.” Bu durumda, genel kurul gündeminde madde olmasa bile müdürlerin görevden alınabilmesi mümkündür. Ancak kanaatimce bu madde, haklı sebep kavramının özel bir görünüm şeklidir. Müdürlerin yükümlülüklerini ağır şekilde ihlal etmesi veya şirketin yönetimi için gerekli yetenekleri kaybetmesi durumunda haklı sebep oluşacağından şirket ortakları genel kurul gündeminde madde bulunmasa bile bu müdürleri görevden alabileceği (TTK m.617/3 atfıyla TTK m.364/1) gibi müdürlerin yönetim ve temsil hakkının sınırlandırılması veya tamamen kaldırılması için mahkemeye başvuru da yapabilir (TTK m.630/2). Bu sebeple, TTK m.630/3 hükmü, haklı sebeplerin varlığı halinde müdürün azledilebilmesi ve yerine seçim yapılabilmesi içinde değerlendirilmelidir.

TTK m.617/3 uyarınca çağrısız genel kurula ilişkin anonim şirket hükümleri limited şirket genel kuruluna kıyasen uygulanacağından müdürlerin çağrısız genel kurulda seçilmeleri de mümkündür.

¹⁷⁶ Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. **Bilgili/Demirkapı**, s.229; **Üçışık/Çelik**, s.284; **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.459; TTK m.413 Gerekeçesi. “*Hükümün temelindeki mantık şudur: Genel kurul yılsonu finansal tablolarının ve yıllık faaliyet raporunun ortaya koyduğu sonuçlardan memnun kalmamışsa yönetim kurulunu değiştirebilmelidir; icraatı beğenilmeyen bir yönetim kurulu süre endişeleriyle görevde tutulmamalıdır.*”

¹⁷⁷ RG., 28.11.2012 Tarih ve 28481 Sayı; Bu konuda bkz. **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.459, dp. 188.

¹⁷⁸ **Karaahmetoğlu**, s.68.

2. Toplantı ve Karar Yeter Sayısı

TTK m.620'ye göre; *“kanun veya şirket sözleşmesinde aksi öngörülmediği takdirde, seçim kararları dâhil, tüm genel kurul kararları, toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğu ile alınır. Dolayısıyla, genel kurul tarafından müdürlerin atanmasına ilişkin kararlar için nitelikli bir çoğunluk öngörülmemiştir¹⁷⁹.”*

Kanunda öngörülen yeter sayının arttırıp azaltılması, şirket sözleşmesinin değişikliği anlamına geldiğinden dolayı TTK m.589/1 hükmü uyarınca esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararı gerekmektedir¹⁸⁰.

Yıldırım¹⁸¹, şirket sözleşmesinde daha ağır bir çoğunluk öngörüldüğü takdirde, genel kurulda yapılan seçimde kanunda aranan yeter sayının sağlanması ancak şirket sözleşmesinde öngörülen nitelikli çoğunluğun sağlanamaması durumunda alınan karar geçersiz olmayacağını, iptal edilebilirlik yaptırımına tabi olacağını savunmuştur. Kanaatimce ister kanunda öngörülen ister şirket sözleşmesinde öngörülen yeter sayının sağlanamaması halinde alınan genel kurul kararı yokluk yaptırımına tabii olmalıdır. Çünkü, işlemin kurucu unsurlarında eksiklik söz konusudur. Taraflar, kanunda öngörülen şekilden daha ağır bir şekil şartı öngörebilirler. Bu durumda, yapılan işlemin geçerli olabilmesi için bu şekil şartına uyulması gerekmektedir. Şirket sözleşmesinde, müdürlerin seçilmesine ilişkin ağırlaştırılmış yeter sayının öngörülmesi de bu bağlamda düşünülebilir. Dolayısıyla, kurucu unsurun kanunda veya şirket sözleşmesinde belirlenmesi arasında fark yoktur. Her ikisinde de kurucu şart olan irade gerçekleşmemiş ise işlem varlık kazanamayacaktır.

Oy hakkından yoksunluğu düzenleyen TTK m.619'da herhangi bir yasaklama olmadığından müdür olarak atanacak ortaklar da oy kullanabilirler¹⁸².

¹⁷⁹ TTK m.620 doğrudan karar yeter sayısını öngörmüş, toplantı yeter sayısı konusunda bir düzenleme yapmamıştır. Bu durumda, toplantıya çok düşük bir itibari değere sahip bir ortağın gelmesi durumunda bile genel kurul toplantısı için yeter sayı oluşmuş olur. Bu hususta ayrıca bkz. Direnç AKBAY, **Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Ortaklık Genel Kurulunun Toplanma ve Karar Alma Esasları**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2010, s.214 vd.

¹⁸⁰ **Karaahmetoğlu**, s.71.

¹⁸¹ **Yıldırım**, *Müdürlerin Hukuki Durumu*, s.19.

¹⁸² **Yıldırım**, *Müdürlerin Hukuki Durumu*, s.20.

3. Seçime İlişkin Genel Kurul Kararının Hükümsüzlüğü veya İptalinin Müdürlerin İşlemlerine Etkisi

a. Genel Olarak

TTK m.622 uyarınca, “anonim şirket genel kurul kararlarının butlanına ve iptaline ilişkin hükümleri, kıyas yoluyla limited şirketlere de uygulanır.” Bu durumda anonim şirketlere ilişkin TTK m.445-m.551 arasındaki hükümler ile TTK’da açıkça düzenlenmeyen yokluğa ilişkin genel hükümler kıyas yoluyla müdür ataması yapılan limited şirket genel kurul kararlarına da uygulanmalıdır.

b. Yokluk ve Butlan

Genel kurul kararının alınması sırasında kurucu şekli nitelikteki emredici hukuk kurallarına aykırı hareket edilmişse ise söz konusu genel kurul kararı yoktur¹⁸³. Bir başka ifade ile kurucu unsuru eksik bir hukuki işlem, varlık kazanamaz, yok hükmündedir¹⁸⁴. Yokluk yaptırım kararın içeriği ile ilgili değildir, kararın meydana geliş şekli ile ilgilidir ve karar şeklen dahi var olmamıştır¹⁸⁵. Örneğin limited şirket sözleşmesinde herhangi bir hüküm yer almamasına rağmen yazılı oy verme usulü ile müdür seçme kararı¹⁸⁶, müdürün genel kurul toplantısı yapılmaksızın veya toplantı dışında kullanılmış oylarla ya da kanunun öngördüğü asgari yeter sayılara uyulmadan seçilmiş olması¹⁸⁷ hallerinde genel kurul kararı yoklukla maluldür. Yokluk hükmü, ilgili herkes tarafından her zaman ileri sürülebilir ve mahkemece re’sen dikkate alınır¹⁸⁸. Yok hükmündeki kararlar icra, tescil ve ilan edilemez¹⁸⁹. Her nasılsa tescil

¹⁸³ **Oruç Hami ŞENER**, Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019, s.531. (Anılış: Şener, Ortaklıklar Hukuku).

¹⁸⁴ İsmail KIRCA/Feyzan Hayal ŞEHİRALİ ÇELİK/Çağlar MANAVGAT, **Anonim Şirketler Hukuku C.2/2 Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2016, s.4. (Anılış: Kırca, Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü); Erdoğan MOROĞLU, **Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, İstanbul: Oniki Levha Yayınları, 2017, s.32-33 (Anılış: Moroğlu, Hükümsüzlük); Yıldırım, **Müdürlerin Hukuki Durumu**, s.21.

¹⁸⁵ **Kırca (Şehirali Çelik / Manavgat)**, Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, s.4.

¹⁸⁶ Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. **Kırca (Şehirali Çelik / Manavgat)**, Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, s.8-9.

¹⁸⁷ **Yıldırım**, **Müdürlerin Hukuki Durumu**, s.21; **Bilgili/Demirkapı**, s.251.

¹⁸⁸ **Bahtiyar**, s.196; **Moroğlu**, **Hükümsüzlük**, s.153.

¹⁸⁹ **Şener**, **Ortaklıklar Hukuku**, s.531.

edilmiş olsa bile sicilin iyileştirici etkisinden yararlanamaz ve hukuki sonuç doğurmaz¹⁹⁰.

Butlana tabi genel kurul kararında ise, şeklen geçerli bir karar olmakla beraber içerik (konu) yönünden kanuna, ahlaka, adaba aykırılık veya örneğin ölü kişinin müdür olarak seçilmesi gibi imkânsızlık bulunmaktadır¹⁹¹. Genel kurulun hangi kararlarının butlanla batıl olacağı, TTK m.447’de düzenlenmiştir ancak örnek kabilinden sayılmıştır, sınırlandırılmamıştır¹⁹². Örneğin genel kurul tarafından seçilen müdürlerden hiçbirinin ortak olmaması halinde m.447/1-c bağlamında şirketin temel yapısını bozan bir genel kurul kararı söz konusu olur. Çünkü, TTK m.623/1-c.2 uyarınca en az bir ortağa temsil yetkisinin ve yönetim hakkının verilmesinin zorunludur. Genel kurul tarafından müdür seçim kararında ortaklardan en az birisine yönetim hakkı ve temsil yetkisi verilmemesi halinde, alınan karar limited şirketin temel yapısını bozan nitelikte bir karardır ve butlan yaptırımına tabidir. Aynı sonuca TBK m.27’den hareketle de ulaşılabilir.

Butlanla batıl kararlar da yokluk gibi baştan itibaren hüküm doğurmaz, tescil ve ilan edilmez¹⁹³.

c. İptal Edilebilirlik

TTK m.445’te hangi kararların iptale tabi olduğu düzenlenmiştir. Buna göre, *“kanun veya esas sözleşme hükümlerine ve özellikle dürüstlük kuralına aykırı olan genel kurul kararları iptal edilebilir kararlardır.”*

İptal davası açma hakkı, belirsizlikleri önleyebilmek adına belirli bir süre sınırlandırılmıştır. Dava açma hakkı bulunanlar, karardan itibaren üç ay içerisinde genel kurulun müdür seçimine ilişkin kararına karşı dava açabilirler. Müdür seçimine ilişkin genel kurul kararı iptal edilirse, geçmişe yönelik (ex tunc) sonuç doğurur¹⁹⁴

¹⁹⁰ Bilgili/Demirkapı, s.251. Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.446.

¹⁹¹ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.22; Şener, Limited Ortaklık, s.607; Kırca (Şehirali Çelik / Manavgat), Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, s.11; Bilgili/Demirkapı, s.250.

¹⁹² Bahtiyar, s.198; Şener, Limited Ortaklık, s.607.

¹⁹³ Şener, Limited Ortaklık, s.610.

¹⁹⁴ İmregün, s.188; Ansay, s.188; Arslanlı, Anonim Şirketler, s.84; Moroğlu, Hükümsüzlük, s.28; Şener, Limited Ortaklık, s.640; Bilgili/Demirkapı, s.263.

ancak iptal kararının kesinleşmesine kadar müdür bütün hak ve yetkileri kullanabilir¹⁹⁵.

Genel kurul kararlarının geçerliliği için dava açılmaz ancak iptali için dava açılabilir¹⁹⁶. Dolayısıyla müdürler genel kurul kararının geçerliliğine ilişkin dava açamaz, iptal davası açılması durumunda kararın geçerli olduğunu ileri sürebilirler.

d. Hükümsüzlük veya İptalin Müdürlerin İşlemlerine Etkisi

Genel kurulun yokluk veya butlanla malul müdür seçimine ilişkin kararları, yukarıda ifade edildiği üzere tescil ve ilan edilemezler¹⁹⁷. Zira hukuken şeklen ve içerik olarak ortada geçerli bir genel kurul seçim kararı yoktur. Ancak her nasılsa tescil ve ilan yapılmış ise, bu durumda müdürlerin yaptığı işlemler iyiniyetli üçüncü kişiler açısından geçerlidir¹⁹⁸. Çünkü TTK m.629 atfıyla limited şirketler için de uygulama alanı bulan TTK m.373/2 uyarınca, *“müdürlerin ticaret sicilinde tescilinden sonra, seçimine veya atanmalarına ilişkin herhangi bir hukuki sakatlık, şirket tarafından üçüncü kişilere, ancak sakatlığın bunlar tarafından bilindiğinin ispat edilmesi şartıyla ileri sürülebilir.”* Gerekçede¹⁹⁹, genel kurul tarafından alınan seçim kararındaki hukuki sakatlık ne kadar ağır olursa olsun bunun üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyeceği, *“üçüncü kişiye izleyemeyeceği, belirleyemeyeceği ve yargılayamayacağı bir yükümlülük yüklenmesini engellemek ve işlem güvenliği ile adaleti sağlamak”* amaçlarına ulaşmak istendiği ifade edilmiştir. Dolayısıyla kanun koyucu burada iyiniyetli üçüncü kişileri, şirketin daha sonra seçim kararının sakat olduğundan bahisle müdürlerin yaptıkları işlemlerden doğan yükümlülüklerini yerine getirmemelerine karşı korumayı amaçlamaktadır. Üçüncü kişilerin iyi niyetinin korunduğu hukuki görünüş sadece tescil yoluyla oluşturulmaz, tescil bunlardan sadece

¹⁹⁵ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.22; Şener, Limited Ortaklık, s.615. Son anılan yazar, iptal edilebilir nitelikteki kararın yokluk ve butlandan farklı olarak baştan itibaren geçerli olduğunu, süresi içerisinde iptal davası açılmadığı takdirde kararın geçerli olduğunu belirtmektedir. Dolayısıyla, müdür seçimine ilişkin genel kurul kararı baştan itibaren geçerlidir ve iptal sebepleri olmasına rağmen süresi içinde dava açılmazsa bu karar tamamen geçerli hale gelir.

¹⁹⁶ Pulaşlı, Şirket Hukuku Şerhi Cilt III, s.2844.

¹⁹⁷ Anonim şirketler açısından bkz. Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.446-447, dp.150. Yazar, tescilin karardaki sakatlığı gidermeyeceğini haklı olarak belirtmektedir. Bununla beraber, yokluk ve butlanla sakat kararların yanında iptale tabi kararlar açısından da aynı görüştedir.

¹⁹⁸ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.23; İsmail KIRCA, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği Seçimine İlişkin Kararın Hükümsüzlüğü”, Ünal TEKİNALP’e Armağan C.I, İstanbul: Beta Yayınları, 2003, s.501. (Anılış: Kırca, Armağan)

¹⁹⁹ TTK m.373 Gerekçesi.

birisidir²⁰⁰. Örneğin seçilme kararı sakat olan ve tescil edilmeyen müdür; müdürler kurulu toplantılarına katılıyor ve alınan kararlar üçüncü kişilere ibraz ediliyor, şirket tarafından müşterilere müdür olarak tanıtılıyor veya şirket merkezinde müşterilerle görüşüyor ise özetle seçilme kararı sakat olmasına rağmen oluşturulan hukuki görünüşe şirketin ses çıkarmadığı hallerde de iyi niyetli üçüncü kişiler korunmalıdır²⁰¹.

Müdür seçimine ilişkin genel kurul kararındaki sakatlığın iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyeceği TBK'nın temsile ilişkin hükümlerinden yola çıkarak da ulaşılabılır. Temsilci, şirket adına hareket ettiğine ilişkin üçüncü kişiler nezdinde güven oluşturmuş ise bu durumda üçüncü kişi ile yapılan işlem doğrudan temsil edileni bağlar. TBK m.40/2 uyarınca *“karşı taraf bir temsil ilişkisinin varlığını durumdan çıkarıyor veya çıkarması gerekiyor ya da hukuki işlemi temsilci veya temsil olunandan biri ile yapması farksız ise, hukuki işlemin sonuçları doğrudan doğruya temsil olunana ait olur.”* Benzer şekilde TBK m.42/3 uyarınca, *“temsil olunan verdiği yetkiyi üçüncü kişilere açıkça veya dolaylı biçimde bildirmişse, bu yetkiyi tamamen veya kısmen geri aldığını onlara bildirmediği takdirde, yetkinin geri alındığını iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri süremez.”* Her ne kadar genel kurulun seçim kararı, yokluk veya butlan yaptırma tabi olsa da seçilen müdürler, tescil ve ilan edilerek şirket adına işlem yapıyorlarsa bu durumda üçüncü kişilerce temsil ilişkisinin olduğuna dair haklı bir kanaat olacaktır. Bu haklı kanaate dayalı olarak üçüncü kişilerin şirketle yaptığı hukuki işlemler geçerlidir. Yine TBK m.43/1'e göre, *“hukuki işlemde doğan temsil yetkisi, aksi taraflarca kararlaştırılmadıkça veya işin özelliğinden anlaşılmadıkça, temsil olunanın veya temsilcinin ölümü, gaipliğine karar verilmesi, fiil ehliyetini kaybetmesi veya iflas etmesi durumlarında sona erer.”* Müdürlerin genel kurul tarafından seçilmesi, bir hukuki işlemdir. Bu hukuki işlemle müdürlere, şirketi temsil yetkisi verilmektedir. Her ne kadar genel kurul kararı sakat olsa da TBK m.43'te sayılan hallerden birisi gerçekleşmediği takdirde (diğer haller saklı olmak üzere), üçüncü kişilerce müdürlerin temsil yetkisi olduğu kabul edilebilecektir. Dolayısıyla, üçüncü kişilerle şirket arasında yapılan işlemlerin geçersizliği, şirket tarafından ileri sürülemez.

²⁰⁰ Kırca, Armağan, s.501-502.

²⁰¹ Kırca, Armağan, s.501-502.

Şirket, tescilden sonra atama kararının yokluk veya butlanla malul olduğunu üçüncü kişilere ancak bu kişilerin sakatlığı bildiğini ispatlayarak ileri sürebilir²⁰².

Müdür atamasına ilişkin genel kurul kararı, iptal yaptırımına tabi olsa da mahkemece iptal edilene ve kesinleşene kadar geçerli bir karar olacağından müdürlerin iyiniyetli üçüncü kişilerle yapmış oldukları işlemler geçerlidir²⁰³. Zira, kanunun iptal davası açma yetkisi verdiği kişiler iptal davası açmayabilirler veya açtıkları iptal davaları reddedilebilir. Hukuki güvenliği sağlamak amacıyla kanunda öngörülen üç aylık süre de bu görüşü destekler niteliktedir. Nitekim, üç aylık hak düşürücü sürede dava açılmazsa atama kararı kesinleşecek ve ilgililerin dava hakkı düşecek, atanan müdürler *-karar iptali gerektirse bile-* geçerli bir atama kararına binaen görevlerine devam edeceklerdir.

D- Kooptasyon ile Seçilme

Kooptasyon, tüzel kişinin organlarını oluşturan üyelerin yine bu organ üyelerince seçilebilmelerini ifade etmektedir²⁰⁴. Kooptasyonun kanundaki karşılığı ise TTK m.363 hükmüdür²⁰⁵. İlgili hükme göre, anonim şirket yönetim kurulu üye sayısında herhangi bir sebeple eksilme olması durumunda, toplantı ve karar yeter sayısını kaybetmemiş yönetim kurulu eksik üyenin yerine birisini yönetim kurulu üyesi seçerek ilk genel kurulun onayına sunar²⁰⁶.

Limited şirket müdürler kurulunda herhangi bir sebeple eksilme olması durumunda, müdürler kurulu eksik müdürün yerine birisini atayarak ilk genel kurulun onayına sunabilir mi? Limited şirketlere ilişkin düzenlemelerin arasında TTK m.363'e

²⁰² Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.23; Kırca, buradaki (TTK m.373/2) iyiniyetin TMK m.3'e göre daha dar kapsamlı olduğunu, sadece "bilme"yi kapsadığını, "bilmesi gerekme"yi (özen eksikliği) kapsamadığını ifade etmiştir. Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.447.

²⁰³ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.23; Anonim şirket genel kurul kararlarına ilişkin bkz. İmregün, s.188; Ansay, s.189; Arslanlı, Anonim Şirketler, s.85.

²⁰⁴ Koray DEMİR, "Kooptasyon Uygulamasında Yeni Bir Perspektif Mümkün Mü? (TTK m.363/1'de Öngörüldüğü Haliyle Kooptasyon)", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. LXXV, S. 1, s.315. (Anlış: Demir, Kooptasyon).

²⁰⁵ Kooperatifler Kanunu m.56 ve m.98 atfıyla kooptasyon yoluyla yönetim kurulu üyesi atamak kooperatiflerde de mümkündür.

²⁰⁶ Kooptasyonun uygulanabilmesi için yönetim kurulunun toplantı ve karar yeter sayısını kaybetmemesi gerekmektedir. Arslanlı, Anonim Şirketler, s.96; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.13; Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.421; Bilgili/Demirkapı, s.263. Doktrinde Demir, kooptasyon kurumunun Türk Hukukunda yönetim kurulu üye sayısında basit eksiklikleri giderme aracılığı olarak görüldüğünü, toplantı ve karar yeter sayısının olmaması halinde organsızlıktan bahsedileceğinden genel kurulun toplanması gerektiğinin kabul edildiğini ifade ederek kooptasyon kurumuna yeni bir bakış açısı getirilebileceğini ve bu sayede tek bir yönetim kurulu üyesi kalması halinde veya toplantı ve karar yeter sayısına ulaşamaması halinde de yönetim kurulunun kooptasyon kurumunun uygulanmasını önermektedir. Bkz. Demir, Kooptasyon, s.327 vd.

atıf yapan bir hüküm yoktur. Kanaatimce, bu hükmün limited şirketler açısından da uygulanabilmesi için kanunda açıkça düzenlenmesi ya da anonim şirket hükümlerine atıf yapılması gerekmektedir²⁰⁷. Çünkü, uygulamada kooptasyona yönelik kanuni dayanak dar yorumlanmakta²⁰⁸ olduğundan limited şirketler açısından da uygulanması kabul görmeyecektir. Bunun yanında müdürlerin kooptasyon yoluyla seçilmesi, müdürlerin seçilmesi konusunda genel kurulun devredilemez ve vazgeçilemez yetkisini düzenleyen TTK m.616/1-b hükmüne aykırılık teşkil edeceği gibi bu konuda şirket sözleşmesine hüküm konulması TTK m.579 uyarınca mümkün değildir²⁰⁹.

En fazla üç yıllığına atanan yönetim kurulu üyeleri açısından, toplantı ve karar yeter sayısını kaybetmediği sürece, üyelerden bazılarının bu sıfatlarını kaybetmeleri ihtimaline karşı yasal düzenleme yapılmış iken görev süresi konusunda bir sınırlama olmayan ve uygulamada on yıl gibi uzun süreli atanan müdürler için bir düzenleme yapılmaması eksikliklerdir. Dolayısıyla, bu konuda yasal düzenleme yapılmalıdır.

E- Yedek Müdür Seçilmesi

TTK'da yedek müdür seçilmesine ilişkin herhangi bir düzenleme yoktur. Doktrinde *Yıldırım*²¹⁰, şirket sözleşmesine konulacak bir hükümle yedek müdür atanabileceğini ancak bu müdürün de gerek kanuni gerek şirket sözleşmesi ile öngörülen nitelikleri taşıması gerektiğini savunmaktadır. Ayrıca yazar, yedek müdürün görev süresinin asil müdürlerden farklı düzenlenebileceğini, örneğin yedek müdür iken asil müdür olarak atanan kişinin görev süresinin bir sonraki genel kurula kadar olacağının şirket sözleşmesinde düzenlenebileceğini ifade etmiştir.

Kanaatimce, şirket sözleşmesine bu yönde bir hüküm konulması TTK m.579 hükmünün engeline takılır. Çünkü, ilgili maddeye göre şirket sözleşmesinde böyle bir düzenleme yapılabilmesi, kanunun bu konuda açıkça izin vermesine bağlıdır. Ancak kanunda bu konuda bir düzenleme veya izin yoktur. Dolayısıyla, yedek müdür seçilmesinin mümkün olmadığı düşüncesindeyim.

²⁰⁷ Aynı yönde **Keçeci**, s.28.

²⁰⁸ **Demir**, Kooptasyon, s.316.

²⁰⁹ **Kaya**, Müdürler Kurulu, s.72.

²¹⁰ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.24.

Ayrıca, kanaatimce yedek üye seçilebilmesini kabul etmek yerine anonim şirketlere ilişkin kooptasyon²¹¹ yoluyla üye seçilme usulünü kabul etmek, uygulama açısından daha işlevseldir.

VII- MÜDÜRLERİN GÖREV SÜRESİ

Anonim şirket yönetim kurulu üyeleri, TTK m.362/1 uyarınca azami üç yıl için seçilebilirler. Buna karşın, müdürlerin görev süresi ile ilgili TTK’da herhangi bir düzenleme yoktur.

*Şener*²¹², özden organ ilkesinin terk edilmesi sebebiyle belirli aralıklarla müdürlere olan güvenin tazelenmesi amacıyla anonim şirketlere ilişkin TTK m.362 hükmünün kıyasen uygulanması gerektiğini düşünmektedir.

*Yıldız*²¹³, müdürlerin görev süresi konusunda kanunda düzenleme olmadığını belirterek görev sürelerinin, iki-üç yıl gibi kısa süreli olabileceği gibi yirmi yıl gibi uzun süreli olabileceğini, hatta ömür boyu veya süresiz olarak belirlenebileceğini ifade etmektedir.

*Bahtiyar*²¹⁴, şirket sözleşmesinde müdürlerin görev süresi ile ilgili bir düzenleme yapılması konusunda TTK m.576 ve m.577’de bir düzenleme olmadığını, bu sebeple TTK m.579 hükmünün buna engel olabileceğini ifade etmiştir.

Müdürlerin şirket sözleşmesinde belirlenmesi sadece kuruluş aşamasında geçerli olup asıl olan müdürlerin genel kurul tarafından seçilmesidir²¹⁵. Çünkü TTK m.616/1-b uyarınca müdürlerin seçilmesi ile görevden alınması genel kurulun tekelindedir. Buna göre müdürlerin genel kurul tarafından azledilebilmesi mümkündür²¹⁶. Yine, müdürlere olan güvenin zedelendiği, haklı sebeplerin varlığının kabul edilebileceği durumlarda müdürlerin görevden alınabilmesi veya yetkilerinin sınırlandırılması veya kaldırılmasının mahkemeden istenebilmesi yollarına başvurulabilecektir²¹⁷.

²¹¹ Bu hükmün de uygulanmasının mümkün olmadığı kanaatindeyim. Sadece, yedek müdür seçmek yerine bu yolla müdür seçilmesinin pratik açısından daha faydalı olabileceğini ifade etmek üzere karşılaştırma amaçlı belirttim.

²¹² *Şener*, Limited Ortaklık, s.650 vd.

²¹³ *Yıldız*, Görev Süresi, s.48 ve s.53. Aynı yönde bkz. *Bilgili/Demirkapı*, s.451; *Çevik*, s.337; *Arslanlı/Domaniç*, TTK Şerhi III, s.658. Yazarlar, şirket sözleşmesinde belirli bir süre öngörülebileceği gibi süresiz olarak müdürlük görevi düzenlenebileceğini belirtmişlerdir

²¹⁴ *Bahtiyar*, s.440.

²¹⁵ *Pulaşlı*, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt II, s.2848.

²¹⁶ *Yıldız*, Limited Şirketler, s.249; *Bahtiyar*, s.440; *Pulaşlı*, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt II, s.2848.

²¹⁷ TTK m.630; *Yıldız*, Görev Süresi, s.54; *Bilgili/Demirkapı*, s.451; *Yıldız*, Limited Şirketler, s.249;

Dolayısıyla, müdürlerin uzun süreli veya süresiz/ömür boyu seçilmesi durumlarına karşı kanunda ilgilileri koruyucu hükümler yer aldığını söyleyebiliriz. Bu sebeplerle, kanaatimce, müdürlerin görev süresi konusunda azami sınır, şirket sözleşmesinde belirlenen sınır olarak kabul edilmelidir. Nitekim uygulamada müdürlerin üç yıldan fazla süre ile seçilmesine sıklıkla rastlandığından uygulamada açısından da bu sonucu kabul etmek daha isabetlidir.

VIII- MÜDÜRLERİN TESCİL VE İLANI

İlk müdürler şirket sözleşmesinde zorunlu olarak bulunduklarından şirket sözleşmesinin tescil ve ilanına ilişkin TTK m.587 uyarınca tescil ve ilan edilirler. Müdürlerin sonradan genel kurul tarafından seçilmesi durumunda ise, TTK m.31/1 uyarınca tescil edilmiş husustaki değişiklik olacağından tescil ve ilan edilmelidir²¹⁸.

IX- MÜDÜRÜN TİCARİ TEMSİLCİ VE TİCARİ VEKİL İLE KARŞILAŞTIRILMASI

A- Genel Olarak

Limited şirketlerde, yönetim ve temsil yetkisinin müdürler dışında tacir yardımcıları olan ticari temsilci ve ticari vekillere verilmesi mümkündür²¹⁹. Ticari temsilci ve ticari vekil, bağlı tacir yardımcıları olarak nitelendirilmektedirler²²⁰.

Kanun koyucu, limited şirketlerde ticari temsilci ile ticari vekil atanması ve görevden alınması konularında anonim şirket hükümlerinden farklı bir düzenleme yapmıştır. TTK m.631/1'e göre, "*şirket sözleşmesinde başka şekilde düzenlenmediği takdirde, ticari mümessiller ve ticari vekiller ancak genel kurul kararı ile atanabilirler; yetkileri genel kurul tarafından sınırlandırılabilir.*" Halbuki TTK m.368'e göre anonim şirketlerde ticari temsilci ve ticari vekil yönetim kurulu

²¹⁸ Şener, Limited Ortaklık, s.649.

²¹⁹ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar Hukuku II, s.514.

²²⁰ Reha POROY / Hamdi YASAMAN, *Ticari İşletme Hukuku*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2018, s.256 vd.; Sabih ARKAN, *Ticari İşletme Hukuku (Yirmi Dördüncü Basıdan Tıpkı Basım)*, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2018, 183 vd.; Ali BOZER / Celal GÖLE, *Ticari İşletme Hukuku*, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2018, s.117 vd.

tarafından atanmaktadır. *Çamoğlu*²²¹, ticari temsilci ve ticari vekilleri belirleme yetkisinin şirketin yönetim örgütünü belirlemede yetkili ve görevli organ olan müdürlere bırakılmasının daha isabetli olacağını ifade etmiştir.

Türk Ticaret Kanunu, genel kurulca atanan ticari temsilci ve ticari vekili şirket organı olarak gördüğünden müdürler tarafından bu kişilerin yetkileri sınırlandırılmaz veya görevden alınamaz²²². Ancak şirket sözleşmesinde ticari temsilci veya ticari vekilin müdürler tarafından atanabilmesi düzenlenebilir. Bu durumda atanan ticari temsilci veya ticari vekil, TTK m.623 kapsamına girmediklerinden dolayı organ sıfatını taşımazlar ve müdürler tarafından yetkileri sınırlandırılabilir veya görevden alınabilirler²²³. Ancak genel kurul tarafından atanmış ticari temsilci veya vekilin yetkilerinin sınırlandırılması veya görevden alınması ancak genel kurulca yapılabileceğinden müdürler gecikmeksizin genel kurulu toplantıya davet eder (TTK m.623/2-c.2).

*Pulaşlı*²²⁴, tek ortağın aynı zamanda müdür olduğu limited şirkette, şirket sözleşmesinde hüküm bulunmasına gerek olmaksızın ticari temsilci veya ticari vekil atayabileceği düşüncesindedir.

TTK m.629/3 uyarınca; “Müdürler tarafından şirkete hizmet akdi²²⁵ ile bağlı olanların sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcıları olarak atanması hususunda 367’nci madde ile 371’inci maddenin yedinci fıkrası kıyasen limited şirketlere de uygulanır.” Bu hükmün uygulanmasında şu üç husus önemlidir²²⁶:

- Sınırlı yetkili olarak atanacak kişilerin görev ve yetkileri iç yönergede açıkça gösterilmek zorundadır.

²²¹ **Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)**, Ortaklıklar Hukuku II, s.514.

²²² **Pulaşlı**, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt III, s.2867. **Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)**, Ortaklıklar Hukuku II, s.514. “TTK m.631/2’ye göre, ‘623.maddenin kapsamına girmeyen ticari mümessil ve vekiller’ ibaresi ile kendilerine ‘müdür sıfatı verilmemiş ve müdür olarak atanmamış’ ticari mümessilleri kastetmektedir. Genel kurul kararı ile atanan ve kendisine müdür sıfatı verilen ticari temsilci (ve istisnaen ticari vekil) ancak genel kurul tarafından görevden alınabilir.” Tekinalp, görevden uzaklaştırma ile görevden alma ve yetki sınırlandırmasını ayırmakta, görevden uzaklaştırmanın işten el çektirme niteliğinde bir tedbir olduğunu belirterek müdürler tarafından görevden uzaklaştırılabileceği düşüncesindedir. Karş. **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, Nr. 22-57.

²²³ **Pulaşlı**, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt III, s.2867.

²²⁴ **Pulaşlı**, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt III, s.2867.

²²⁵ *Çamoğlu*, hizmet sözleşmesi bulunanların dışında temsil yetkisi olmayan müdürlerin de sınırlı yetkili olarak atanabileceği düşüncesindedir. **Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)**, Ortaklıklar Hukuku II, s.514

²²⁶ **Bahtiyar**, s.448.

- Atamanın müdür veya müdürler kurulu tarafından yapılması gerekir. İç yönerge ile atama yapılamaz.
- Atanan kişilerin şirkete veya üçüncü kişilere verecekleri zararlardan müdür veya müdürler kurulu sorumlu olacaktır.

B- Müdürlerin Ticari Temsilci ve Ticari Vekil ile Karşılaştırılması

1. Ticari Temsilci

Ticari temsilci, TBK m.547'ye göre, *“işletme sahibinin, ticari işletmeyi yönetmek ve işletmeye ilişkin işlemlerde ticaret unvanı altında, ticari temsil yetkisi ile kendisini temsil etmek üzere, açıkça ya da örtülü olarak yetki verdiği kişidir.”*

Ticari temsilciyi düzenleyen kanun maddesinden anlaşıldığı üzere ticari temsilcinin iradi bir temsilci olduğunu söyleyebiliriz²²⁷. Müdürler ise, iradi temsilci değil kanuni temsilci konumundadır.

Ticari temsilci sadece gerçek kişi olabileceken²²⁸ müdürlerin tüzel kişi olmaları mümkündür.

Ticari temsilci olarak atanacak kişinin ayırt etme gücüne sahip olması yeterli olup tam ehliyetli olma şartı aranmaz²²⁹. Halbuki müdürlerin tam ehliyetli olmaları zorunludur.

Ticari temsilci, tescil ve ilan edilmek zorundadır²³⁰. Müdürler de tescil ve ilan edilmek zorunda olduğundan ticari temsilciler bu yönüyle müdürlere benzemektedir.

Ticari temsil yetkisi, açık veya örtülü verilebilirken²³¹ müdürler ilk olarak şirket sözleşmesi ile daha sonra genel kurul kararı ile atanabilir.

Ticari temsilci, TBK m.548/1'e göre, *“iyiniyetli üçüncü kişilere karşı, işletme sahibi adına kambyo taahhüdünde bulunmaya ve onun adına işletmenin amacına*

²²⁷ **Oruç Hami ŞENER**, Ticari Temsilci ve Ticari Temsil Yetkisi, Ankara: Adalet Yayınevi, 2015, s.8.(Anılış: Ticari Temsilci); **Oruç Hami Şener**, Ticari İşletme Hukuku, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016, s.258. (Anılış: Ticari İşletme)

²²⁸ **Bozer/Göle**, s.118; **Arkan**, s.187; **Poroy/Yasaman**, s.257; **Şener**, Ticari İşletme, s.261. Aksi yönde bkz. **Karaahmetoğlu**, s.263. Yazar, tüzel kişilerin müdür olabilmesinden hareketle *“çoğun içinde az da vardır”* ilkesinden dolayı tüzel kişilerin ticari temsilci olarak atanabileceği görüşündedir.

²²⁹ **Arkan**, s.187.

²³⁰ Bu tescilin kurucu değil bildirici olduğu yönünde bkz. **Şener**, Ticari İşletme, s.268; **Arkan**, s.187.

²³¹ **Poroy/Yasaman**, s.257.

giren her türlü işlemleri yapmaya yetkili sayılır.” Müdürler de TTK m.625/1’e göre, kanun veya şirket sözleşmesi ile genel kurula bırakılmayan tüm konularda müdürler görevli ve yetkilidir. Bu bağlamda, ticari temsilcinin yetkisi, müdürlerin yetkisi gibi oldukça geniştir. Ancak ticari temsilciler, kendilerine açıkça yetki verilmedikçe şirketin taşınmazları üzerinde aynı haklara ilişkin bir tasarrufta bulunamaz.

Ticari temsilcilerin yetkisi de müdürler gibi ancak şube ve birlikte temsil kaydıyla sınırlandırılabilir²³².

2. Ticari Vekil

Ticari vekil ise, TBK m.551/1’e göre, *“bir ticari işletme sahibinin, kendisine ticari temsilcilik yetkisi vermeksizin, işletmesini yönetmek veya işletmesinin bazı işlerini yürütmek için yetkilendirdiği kişidir.”* Tanımda, tüm işlerin idaresi veya bazı işlerin idaresinden bahsedilerek genel yetkili ve özel yetkili ticari temsilci açıklanmıştır²³³.

Ticari vekil, ticari temsilci gibi kanunda düzenlenen iradi bir temsil türü olmakla beraber ticari temsilcinin yetkilerine nazaran yetkileri oldukça dardır²³⁴.

Ticari vekil de ticari temsilci gibi sadece gerçek kişi olabilir²³⁵. Halbuki, müdürlerin tüzel kişi olması mümkündür. Yine fiil ehliyeti konusunda ayırt etme gücüne sahip olması yeterlidir, yoksa tam ehliyetli olması zorunlu değildir²³⁶. Ancak müdürler sadece tam ehliyetli kişiler olabilir.

Ticari vekil, ticaret siciline tescil ve ilan edilmez, her nasılsa tescil ve ilan edilmişse bile sonuç doğurmaz²³⁷. Müdürlerin ise tescil ve ilanı mümkün ve gereklidir.

²³² TBK m.549/1-2. *“Temsil yetkisi, bir şubenin işleriyle sınırlandırılabilir. Temsil yetkisi, birden çok kişinin birlikte imza atmaları koşuluyla da sınırlandırılabilir.”* Ticari temsilcinin yetkisinin sınırlandırılmasına ilişkin bkz. **Arkan**, s.191 vd.

²³³ **Arkan**, s.19; **Şener**, Ticari İşletme, s.286.

²³⁴ **Şener**, Ticari İşletme, s.286.

²³⁵ **Şener**, Ticari İşletme, s.288.

²³⁶ **Şener**, Ticari İşletme, s.288.

²³⁷ **Arkan**, s.197; Benzer yönde **Poroy/Yasaman**, s.259.

X- MÜDÜRLÜK SIFATININ KAYBEDİLMESİ

A- Genel Olarak

TTK m.630, müdürlerin görevden alınması ile yönetim ve temsil yetkisinin sınırlandırılmasına ilişkin düzenlemeler yapmıştır. Ancak müdürlük sıfatının sona ermesi, başka sebeplerle örneğin şirket sözleşmesinde öngörülen niteliklerin kaybedilmesi veya istifa ile de sona erebilir. Müdürlük sıfatını sona erdiren sebepleri sırasıyla inceleyeceğiz.

B- Kendiliğinden Sona Erme

1. Kanuni Sona Erme

Doktrinde anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin, üyeliklerinin kendiliğinden sonlanmasına ilişkin TTK m.363/2 hükmünün kıyasen limited şirket müdürleri açısından da uygulanacağı kabul edilmektedir²³⁸. İlgili hükme göre; “*müdürlerden birinin iflasına karar verilir²³⁹ veya ehliyeti kısıtlanır ya da bir üye üyelik için gerekli kanuni şartları yahut esas sözleşmede öngörülen nitelikleri kaybederse, bu kişinin müdürlüğü, herhangi bir işleme gerek olmaksızın kendiliğinden sona erer.*” Bu

²³⁸ Yıldız, Limited Şirketler Hukuku, s.247; Bilgili/Demirkapı, s.452; Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt III, s.2862; Sümer, s.272; Keçeci, s.29; Karaahmetoğlu, s.101 vd. Son anılan yazar, kural olarak ehliyetin kısıtlanmasının müdürlük sıfatını sona erdireceğini belirtmekle beraber, sınırlı ehliyetlerin bazı durumlarda müdür olabileceğini kabul ettiği için ehliyetin sınırlandırma nedenlerine bakılarak müdürlük sıfatının sona erip ermeyeceğinin değerlendirilmesi gerektiğini savunmuştur. Ayrıca, müdürlerin iflasının kural olarak müdürlük sıfatını sona erdireceği ancak şirket sözleşmesi veya genel kurul kararı ile aksinin düzenlenebileceği görüşündedir.

²³⁹ İflas etmenin müdürlük için engel olmadığı veya müdürlük görevini sonlandırmayacağını savunan yazarlar da vardır. Bu hususta bkz. Arslanlı/Domaniç, TTK Şerhi III, s.663. Yargıtay 19 HD, E. 2001/9239, K. 2003/549 ve 21.01.2003 Tarihli kararında iflas etmenin müdürlük görevini sonlandırmayacağına hükmetmiştir. Karar için bkz. Erdoğan MOROĞLU / Abuzer KENDİGELEN, *İçtihatlı-Notlu Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat*, İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2014, s.480; Gönen ERİŞ, *Açıklamalı-İçtihatlı Ticari İşletme ve Şirketler C.III*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017, s. 3067. Buna karşılık şirketin feshi veya iflası durumunda yönetim ortadan kalkmayacağından müdürlerin görevleri sona ermez ancak kısıtlanır. Bu hususta bkz. Arslanlı/Domaniç, TTK Şerhi III, s.689; Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt III, s.2862; Arslanlı, Anonim Şirketler, s.191. Yıldırım ise, kural olarak iflas ile müdürlerin görevinin sona ereceğini ancak şirket sözleşmesinde bunun aksinin öngörülebileceğini kaydetmiştir. Yıldırım, *Müdürlerin Hukuki Durumu*, s.201.

durumda, müdürün ehliyetini kaybetmesi veya kısıtlanması ile ölümü müdürlük görevini kanunen sona erdirir²⁴⁰.

*Şener*²⁴¹, müdürlerin görev süresinin TTK m.362 hükmünün kıyasen uygulanarak üç yıl olduğunu kabul ettiğinden bu sürenin sonunda müdürlerin bu sıfatları kaybedeceklerini ve müdürlerin yaptıkları işlemler için vekaletsiz iş görme hükümlerinin uygulanacağını savunmuştur. Müdürlerin görev süresi konusunda bir sınırlandırma olmaması sebebiyle bu görüşe katılmıyorum.

*Yıldız*²⁴², en az bir ortağın müdür olması zorunluluğundan hareketle ortak müdürün bu sıfatı kaybetmesi halinde, diğer müdürlerin arasında ortak olmaması halinde diğer müdürlerin de müdürlük sıfatlarının kendiliğinden sonlanacağını savunmuştur.

Limited şirketin birleşme, bölünme, tür değiştirme²⁴³ gibi hallerde tasfiyesiz sona ereceği ve şirketin tasfiyesiz sona ermesinin müdürlük sıfatını da kendiliğinden sonlandıracağı kabul edilmektedir²⁴⁴.

Limited şirketin feshine karar verilmesi, müdür seçimine ilişkin genel kurul kararının iptalinin kesinleşmesi²⁴⁵ hallerinde de müdürlük sıfatı kanunen sona erer²⁴⁶.

Son olarak şirket ile müdürlerin arasındaki hukuki ilişki, vekalet veya hizmet sözleşmesi olarak nitelendirilebileceğinden vekalet sözleşmesi veya hizmet sözleşmesini sona erdiren sebepler de müdürlük sıfatının kaybına yol açar²⁴⁷.

2. Şirket Sözleşmesinde Belirlenen Sebeplerle Sona Erme

Şirket sözleşmesinde, müdürlük sıfatının kazanılması veya kaybedilmesi konularına ilişkin hükümler koyulabilir²⁴⁸. Anonim şirketlere ilişkin TTK m.359/2'nin

²⁴⁰ Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.467.

²⁴¹ **Şener**, Limited Ortaklık, s.774.

²⁴² **Yıldız**, Limited Şirketler Hukuku, s.247.

²⁴³ Kırca, tür değiştirme halinde yeni şirketin eski şirketin devamı sayılacağından hareketle (TTK m.180) anonim şirket yönetim kurulu üyeliğini sona erdirmeyeceği görüşündedir. **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.468.

²⁴⁴ **Arslanlı/Domaniç**, TTK Şerhi III, s.689; **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.200; **Karaahmetoğlu**, s.102-103.

²⁴⁵ **Arslanlı/Domaniç**, TTK Şerhi III, s.689; **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.200;

²⁴⁶ **Arslanlı/Domaniç**, TTK Şerhi III, s.689.

²⁴⁷ **Çevik**, s.338; **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.201; **Karaahmetoğlu**, s.104; Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. **Arslanlı**, Anonim Şirketler, s.187-188. Vekalet sözleşmesinin sona ermesi hakkında ayrıca bkz. TBK m.513.

²⁴⁸ **Yıldız**, Limited Şirketler Hukuku, s.248.

kıyasen uygulanmasıyla bu sonuca varılabilir²⁴⁹. Örneğin, şirket sözleşmesinde müdürlük için “*belli bir yaşa ulaşma, uzun süre yurt dışında kalma, mesleki faaliyetin bırakılması gibi sebepler sayılmış ise bunların gerçekleşmesi ile müdürlük sıfatı kendiliğinden sona erer*²⁵⁰.” Yıldırım²⁵¹, müdürlerin görev süresinin sona ermesine rağmen müdürlük sıfatının kendiliğinden sona ermeyeceği görüşündedir. Gerekçe olarak, şirket ile müdür arasındaki hukuki ilişkinin vekalet ilişkisi olması sebebiyle şirketin varlığını devam ettirebilmesi için gerekli işlemleri yapabilmesi ve yeni müdürlerin seçilmesi için genel kurulu toplamasını göstermektedir. Aradaki ilişkinin vekalet olduğu görüşe biz de katıldığımız için görev süresi sona erse bile müdür, TBK m.513/2 uyarınca müdürlük görevini yerine getirmeli ve genel kurulu toplamalıdır. Çünkü ilgili maddeye göre “*Vekâletin sona ermesi vekâlet verenin menfaatlerini tehlikeye düşürüyorsa, vekâlet veren veya mirasçısı ya da temsilcisi, işleri kendi başına görebilecek duruma gelinceye kadar, vekil veya mirasçısı ya da temsilcisi, vekâleti ifaya devam etmekle yükümlüdür.*”

Şirket sözleşmesinde, müdürlerin ortaklar arasından seçilmesinin zorunlu olduğu düzenlenebilir. Bu durumda, müdür sıfatını taşıyan ortağın payını devrederek şirketten ayrılması halinde müdürlük sıfatı kendiliğinden sona erecektir²⁵². Şirket sözleşmesinde böyle bir düzenleme yoksa, müdür sıfatını haiz ortağın payını devrederek şirketten ayrılması, müdürlük sıfatının da kendiliğinden sona ermesi anlamına gelmez. Uygulamada, bu hususta yanlış bir anlayış vardır. Şirketten ayrılan ortak, müdürlük görevinin de kendiliğinden sona erdiğini düşünmekte ve müdürlük sıfatının sona ermesi için herhangi bir eylemde bulunmamaktadır. Aynı şekilde şirket de payını devreden ortağı, müdürlükten azletmeyi atlamaktadır. Bu durumda, şirketle herhangi bir ilgisi kalmayan ancak müdür sıfatını taşımaya devam eden kişilerin sorumlulukları özellikle kamu borçlarından sorumlulukları da devam etmektedir. Dolayısıyla, eğer şirket sözleşmesinde müdürlerin ortaklar arasından seçilmesinin

²⁴⁹ Karaahmetoğlu, s.101.

²⁵⁰ Rıza AYHAN, **Limited Şirketlerde Ortakların Sorumlulukları**, İstanbul: Kazancı Hukuk Yayınları, 1992, s.90 (Anılış: **Ayhan**, Ortakların Sorumlulukları); **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.202; **Yıldız**, Limited Şirketler Hukuku, s.248; **Bilgili/Demirkapı**, s.453.

²⁵¹ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.202. Yazar, bu durumda müdürlerin genel kurulu toplama ve yeni müdürün seçilmesini sağlama ile şirketin ticari hayatta varlığını sürdürebilmesi için gereken işlemleri yaptırabileceği görüşündedir. Benzer yönde bkz. **Şener**, Limited Ortaklık, s.775. Şener, bu sonuca müdürlerle şirket arasındaki sözleşmenin vekalet olmasından hareketle TBK m.513/2 hükmünden ulaşmaktadır. İlgili hüküm uyarınca, “*Vekâletin sona ermesi vekâlet verenin menfaatlerini tehlikeye düşürüyorsa, vekâlet veren veya mirasçısı ya da temsilcisi, işleri kendi başına görebilecek duruma gelinceye kadar, vekil veya mirasçısı ya da temsilcisi, vekâleti ifaya devam etmekle yükümlüdür.*”

²⁵² **Yıldız**, Limited Şirketler Hukuku, s.248; **Pulaşlı**, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt III, s.2862

zorunlu olduğuna dair bir düzenleme yoksa payını devrederek şirketten ayrılan ortaklar mutlaka müdürlük görevinden istifa etmelidir ya da şirket, bu müdürü azletmelidir.

Müdürlerin, kanunda veya şirket sözleşmesinde öngörülen şartları kaybetmeleri halinde başka bir işleme gerek kalmaksızın müdürlükleri kendiliğinden sona erer²⁵³.

C- Genel Kurul Kararı ile Sona Erme (Azil)

1. Genel Kurulun Yetkisi

TTK m.630/1 uyarınca; “*genel kurul, müdürü veya müdürleri görevden alabilir, yönetim hakkını ve temsil yetkisini sınırlayabilir.*” TTK m.616/1-b’de bu yetkinin genel kurulun devredilemez ve vazgeçilemez yetkileri arasında olduğu belirtilmiştir. Ortak olan müdür ile ortak olmayan müdürün görevden alınması arasında fark yoktur.

Şirket ile müdür arasındaki ilişki vekalet olduğundan burada vekilin vekaletten azledilmesi de düşünülebilir. TBK m.512’ye göre, vekalet veren sözleşmeyi istediği zaman tek taraflı olarak sona erdirebilir. Bu düzenlemenin temelinde, vekalet ilişkisinin taraflar arasındaki güven duygusuna dayanması yatar²⁵⁴. Vekalet verenin tek taraflı olarak sözleşmeyi sona erdirmesine “azil” denir²⁵⁵. Bu düzenleme, emredici olup tarafların vekalet veren, vekili her zaman azletme hakkından önceden feragat edemez²⁵⁶. Vekalet veren, azil konusunda herhangi bir sebebe dayanmak zorunda olmadan, tek taraflı bir irade beyanı ile vekalet sözleşmesini sonlandırabilir²⁵⁷. Müdürlerin şirket ile arasındaki hukuki ilişki, vekalet sözleşmesi olduğuna göre şirket, istediği zaman ve herhangi bir gerekçeye dayanmaksızın müdürleri azletme hakkına sahiptir. Şirketin bu iradesi ise, genel kurul kararı ile olacaktır. Vekalet verenin azil

²⁵³ Yıldız, Limited Şirketler Hukuku, s.248; Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.202.

²⁵⁴ Zevkliler/Gökyayla, s.631.

²⁵⁵ Zevkliler/Gökyayla, s.632.

²⁵⁶ Cevdet YAVUZ/Faruk ACAR/Burak ÖZEN, **Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler**, İstanbul: Beta Yayınları, 2016, s.667; Eren, TBK m.512 hükmünün tipik ve olağan vekalet sözleşmesi bakımından emredici olduğunu, isimsiz ve atipik vekaletler açısından emredici olmadığı görüşündedir. Bu konuda bkz. Eren, Özel Hükümler, s.716. Vekalet sözleşmesinde azil hakkından vazgeçilememesinin görünüşteki istisnaları hakkında bkz. Haluk TANDOĞAN, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri C.II**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2010, s.625 vd. (Anılış: Tandoğan, Özel Borç İlişkileri); Zevkliler/Gökyayla, s.632.

²⁵⁷ Tandoğan, Özel Borç İlişkileri, s.619.

hakkı, niteliği itibarıyla bozucu yenilik doğuran bir haktır²⁵⁸. Bu sebeple, genel kurulun azil kararı alması ile müdür ile şirket arasındaki vekalet ilişkisi sonlanır. Şirketin genel kurul kararını geri alması mümkün olmayıp azlettiği kişiyi tekrar müdür olarak ataması gerekir.

Vekalet veren, TBK m.512/1 uyarınca istediği zaman ve herhangi bir sebep belirtmeksizin vekili azletme hakkına sahip olmasına karşılık TBK m.512/1-c.2’de azledilen vekili koruyucu bir düzenleme yapılmıştır. Bu düzenlemeye göre vekil, uygun olmayan zamanda azledilirse şirketin tazminat sorumluluğu doğar. Bu konuya aşağıda tekrardan değineceğiz.

Genel kurul gündemi konusunda anonim şirket hükümlerine atıf yapıldığından (TTK m.617/3) müdürlerin görevden alınması konusunda kural olarak gündeme bağlılık kuralı geçerlidir (TTK m.413/2). Ancak yukarıda da açıkladığımız üzere, haklı sebeplerin varlığı halinde müdürlerin azli, gündeme bağlılık ilkesinin istisnasıdır²⁵⁹. Ayrıca, TTK m.413/3 atfıyla müdürlerin azli ve yenilerinin seçilmeleri yıl sonu finansal tablolarının müzakeresi maddesiyle ilgili sayılır. Dolayısıyla, gündemde madde olmasa bile yıl sonu finansal tabloların müzakeresinde müdürlerin azli mümkündür. *Yıldırım*²⁶⁰; bu düzenlemenin isabetli ancak eksik olduğunu, müdürlerin hesap vermesine ilişkin her gündem maddesinin -ibra da dahil- gerektiğinde müdürlerin azlini de içermesi gerektiğini ileri sürmüştür. *Akbay*²⁶¹, gündemde bulunmasa bile gündemde bulunan bir madde ile doğrudan ilgili bir konunun gündeme bağlılık ilkesinin olumsuz etkisinden etkilenmeyeceğini, örneğin özel denetim raporunu okunması sırasında müdürlerin yolsuzlukları ortaya çıkmışsa, sırf gündemde yok diye görevden alınamamaları söz konusu olmaması gerektiğini ifade etmiştir. *Şener*²⁶² de TTK m.617/3’ün atfı ile TTK m.364’ün uygulanacağını, bu sebeple müdürlerin azli konusunda gündemde açık veya ilgili maddenin bulunması ya da haklı sebeplerin varlığı gerektiğini ifade etmiştir.

²⁵⁸ **Eren**, Özel Hükümler, s.715.

²⁵⁹ Bkz. Birinci Bölüm, Birinci Kısım, VI-Müdürlük Sıfatının Kazanılması, C-Genel Kurul Tarafından Seçilmesi, 1. Genel Kurulun Yetkisi ve Gündeme Bağlılık İlkesi.

²⁶⁰ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.206.

²⁶¹ **Akbay**, s.94.

²⁶² **Şener**, Değerlendirme, s.201-202.

Genel kurulun müdürleri görevden alma yetkisi, çağrısız genel kurulda da kullanılabilir. Çağrısız genel kurulda tüm ortakların kararıyla gündeme azil maddesi eklenerek müdürlerin görevden alınması mümkündür²⁶³.

Müdürlerin mahkeme tarafından azli için haklı sebep olması zorunlu iken genel kurul tarafından görevden alınmasını için haklı sebebe dayanması zorunlu değildir²⁶⁴. Bu yönüyle genel kurul tarafından azil “*ad nutum karakterdedir, yani sebebe ihtiyaç göstermez*”²⁶⁵.

Genel kurul kararı ile müdürün azli halinde müdürün başvurabileceği iki hukuki yol vardır. Bunlardan ilki, müdürün TTK m.630/4 uyarınca tazminat isteme hakkıdır. Azli gerektirecek objektif ve haklı bir sebep olmamasına ve müdürün görevini sürdüreceği hususunda haklı bir güveni olmasına rağmen görevden alınması halinde azledilen müdür, menfi zararlarını isteyebilir²⁶⁶. İkincisi ise, eğer azledilen müdür aynı zamanda ortak ise genel kurulun azle ilişkin kararına karşı iptal davası açma hakkıdır. Genel kurul kararının iptaline ilişkin anonim şirket hükümlerine atıf yapıldığından azledilen müdür, üç ay içerisinde “*kanun veya esas sözleşme hükümlerine ve özellikle dürüstlük kuralına aykırı olan*” azil kararı aleyhine dava açabilir. Şayet, azil kararı

²⁶³ Yargıtay, bir kararında çağrısız genel kurulda ancak haklı sebeple müdürün azledilebileceğine, bu - genel kurulda azledilen müdürün açtığı davada, azil için haklı sebep olup olmadığının incelenmesi gerektiğine hükmetmiştir. Yargıtay 11. HD, E. 2016/3379, K. 2017/5392 ve 16.10.2017 Tarihli kararı. **Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı**, (www.sinerjimevzuat.com.tr), E.T:08.04.2018.

“...Dava, limited şirketlerde müdürün azline dair genel kurul kararının iptali istemine ilişkin olup, mahkemece limited şirket genel kurulunun, müdürleri her zaman azledilebileceği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir. Ancak, TTK'nin 617/3. maddesinin yollamasıyla, kıyasen limited şirketlere de uygulanması mümkün olan TTK'nin 364. maddesinde, şirket genel kurulunun, gündemde azille ilgili madde bulunması veya madde bulunmasa bile haklı sebebin varlığı halinde her zaman yönetim kurulu üyelerini görevden alabileceği belirtilmiştir. Somut olayda görevden alınmaya ilişkin genel kurul çağrısız olarak gerçekleştirilmiş olup, gündem belirlenmemiştir. Bu durumda genel kurulun ancak haklı sebebin varlığı halinde şirket müdürünün azline karar verebilmesi söz konusu olabileceğinden ve nitekim davalı tarafça, davacının haklı sebeple müdürlük görevinden alındığı savunulduğu halde, mahkemece haklı sebebin var olup olmadığı tartışılmadan yanılıgılı gerekçelerle davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiş, bu nedenle kararın davacı yararına bozulması gerekmiştir.”

²⁶⁴ Yıldız, Limited Şirketler Hukuku, s.249; Bilgili/Demirkapı, s.453. Aynı yönde Yargıtay 11. HD, E.2016/9529, K. 2018/5070 ve 17.07.2018 Tarihli kararı. **Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı**, (www.sinerjimevzuat.com.tr), E.T:08.04.2018.

“...Mahkemece, şirket olağan genel kurul toplantısında, müdürlerin azline dair alınan kararın haklı bir nedene dayanmadığı gerekçesiyle butlan kararı verilmesi doğru değildir. Somut olayda şirket müdürlerinin azline dair kararların iptali konusunda ileri sürülen sebepler butlan sebebi değil, iptal sebebi olarak görülmelidir. Şirket genel kurulu şirket müdürlerini her zaman görevden alabilir. Haklı sebeple müdürlerin azli, ancak şirket ortakları tarafından açılan azil davalarında aranan bir unsur olup, şirket tarafından alınan yöneticilerin azline ilişkin genel kurul kararlarında haklı sebebin bulunması şart olmadığı gibi, azil kararında bu konuda bir gerekçe gösterilmesi de gerekmediği halde mahkemece yanılıgılı gerekçeyle davanın kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiş ve hükmün bu sebeple davalı şirket yararına bozulması gerekmiştir.”

²⁶⁵ Tekil, s.276; Vekalet sözleşmesinde vekalet verenin vekili azletmesi için haklı sebebe ihtiyaç olmadığı konusunda bkz. Tandoğan, Özel Borç İlişkileri, s.619-620.

²⁶⁶ Şener, Limited Ortaklık, s.776.

yokluk veya butlanla malul ise bu durumda ortak olmasa da azledilen müdür tespit davası açabilir²⁶⁷.

2. Toplantı ve Karar Yeter Sayısı

Müdürlerin azledilmesine ilişkin nitelikli bir çoğunluk aranmadığından karar, TTK m.620'ye göre toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğu ile alınır²⁶⁸.

Görevden alınacak müdür aynı zamanda ortak ise görevden alınmasına ilişkin oylamada oy kullanabilir, zira TTK m.619'da düzenlenen oy yasağı kapsamında düzenlenmiş bir karar söz konusu değildir²⁶⁹.

Çağrısız genel kurulda tüm ortakların veya temsilcilerinin bulunmasının zorunlu olması, karar yeter sayılarında bir değişiklik meydana getirmez²⁷⁰. Dolayısıyla, müdürün azline ilişkin karar da TTK m.620 uyarınca toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğu ile alınır.

Bir görüşe göre, azil konusunda genel kurulun toplantı ve karar yeter sayısının arttırılması, genel kurulun müdürleri azletme yetkisini kısıtlama anlamı taşıyacağından dolayı azil için kanunda öngörülen toplantı ve karar yeter sayısı ağırlaştırılamaz²⁷¹. Kanaatimce, toplantı ve karar yeter sayısının arttırılması genel kurulun azil yetkisini kısıtlama anlamı taşımaz. Çünkü bu şekilde bir yorum, genel kurulun devredilemez ve vazgeçilemez yetkilerinin hiçbirisinde farklı bir ağırlaştırılmış yeter sayısının kabul edilemeyeceği anlamı taşır. Yeter sayının arttırılması ile genel kurulun yetkisini elinden alınmamaktadır. Genel kurul, herhangi bir sebebe dayanmadan müdürleri azledebileceği için azil için gerekli toplantı ve karar yeter sayısının arttırılarak müdürlerin kolaylıkla değiştirilmesi engellenmek istenebilir. Bu durumda yönetim ve temsil organını koruyucu bir düzenleme yapılmasında şirket menfaati de söz konusu olabilir. Dolayısıyla, azil konusunda toplantı ve karar yeter sayısının arttırılabileceği kanaatindeyim.

²⁶⁷ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.209; Karaahmetoğlu, s.109.

²⁶⁸ Bilgili/Demirkapı, s.453; Yıldız, Limited Şirketler Hukuku, s.249; Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt III, s.2854; Şener, Limited Ortaklık, s.785

²⁶⁹ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.208; Anonim şirketler açısından aynı yönde bkz. Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.464.

²⁷⁰ Akbay, s.100.

²⁷¹ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.208.

3. Tazminat Talep Etme Hakkı (TTK m.630/IV)

Müdürlerle olan güven ilişkisinin zedelenmesi halinde müdürlerin genel kurul tarafından azledilmesi gayet doğaldır²⁷². TTK m.630/4, “*görevden alınan yöneticinin tazminat hakları saklı*” olduğunu düzenlemiştir. Genel kurul tarafından azledilen müdürlerin bu madde uyarınca tazminat talep edebilmeleri için herhangi bir haklı sebep olmadan ve uygun olmayan zamanda azledilmiş olmaları gerekmektedir²⁷³. Müdürlerin mahkemece azli, haklı bir sebebe dayandığından dolayı azledilen müdürlerin tazminat hakkı söz konusu olmaz.

Şirket ile müdürler arasındaki hukuki ilişkinin vekalet olması sebebiyle TBK m.512 hükmü, genel kurul tarafından müdürün azledilmesi durumunda da uygulanır. Buna göre, vekalet sözleşmesini uygun olmayan zamanda sona erdiren taraf, diğer tarafın uğradığı zararı gidermekle yükümlüdür. Şirketin müdürü uygun olmayan zamanda azletmesi halinde müdürün zararlarını karşılaması gerekmektedir. Burada tazmin edilecek zarar, müdürün güvendiği vekalet ilişkisinin uygun olmayan zamanda ortadan kalkmasından dolayı uğradığı menfi zarardır²⁷⁴.

Vekalet sözleşmesi, “*karşı taraf için elverişsiz bir anda sona erdirilmişse ve sözleşmenin sona erdirildiği zamana bağlı olarak bir zarar doğacaksa uygun olmayan zamanda sona erdirmeye söz konusudur*”²⁷⁵. Uygun olmayan zamanın tespitinde hem müdürlerin hem şirketin menfaatleri, özellikle müdürlerin sözleşmelerinin feshinin zamanı dikkate alınır²⁷⁶.

D- İstifa

Vekalet sözleşmesinde vekilin, tek taraflı olarak vekalet sözleşmesini sona erdirmesine “*istifa*” denir²⁷⁷. İstifa; “*tek taraflı, yenilik doğurucu, ileriye etkili, müdürün bu iradesinin şirkete ulaşması ile sonuçlarını doğuran bir hukuki*

²⁷² Kaya, Müdürler Kurulu, s.69.

²⁷³ Şener, Limited Ortaklık, s.776.

²⁷⁴ Uygun olmayan zamanda vekaletten azil halinde tazmin edilecek zararın menfi zarar olduğu hakkında bkz. Yavuz/Acar/Özen, s.667; Eren, zararın asıl olarak menfi zarar olduğunu ancak bazı durumlarda yoksun kalınan karın da istenebileceğini ifade etmiştir. Bu konuda bkz. Eren, Özel Hükümler, s.716; Uygun olmayan zamanda azledilen tarafın ifaya olan menfaati değil, olumsuz zararı karşılanır. Bu konuda bkz. Zevkliler/ Gökyayla, s.634 ve dp.171’de sayılan yazarlar.

²⁷⁵ Bu konuda bkz. Zevkliler/ Gökyayla, s.633.

²⁷⁶ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.220;

²⁷⁷ Zevkliler/ Gökyayla, s.632.

*işlemdir*²⁷⁸.” İstifa tek taraflı irade beyanı olduğundan müdür, her zaman istifa beyanını ileterek görevinden ayrılabilir, istifa hakkı hiçbir sınırlamaya tabi değildir²⁷⁹. Ancak burada istifa eden müdürün sorumluluğunun belirlenebilmesi için müdürle şirket arasındaki hukuki ilişkinin tespit edilmesi gerekmektedir²⁸⁰. Kanaatimce, müdür ile şirket arasındaki ilişki vekâlet²⁸¹ olduğu için vekilin uygun olmayan zamanda istifasına ilişkin TBK m.512 müdürün istifasında da uygulanır. İstifa eden müdür, uygun olmayan zamanda²⁸² istifa etmesi sebebiyle şirketin uğradığı bir zarar varsa bu zararı gidermekle yükümlüdür²⁸³. Bu zarar, uygun olmayan zamanda istifa sebebiyle şirketin uğradığı menfi zararlardır²⁸⁴.

TBK m.512/1-c.1, emredici bir hüküm olduğundan müdürün istifa hakkının sınırlandırılması veya kaldırılması mümkün değildir²⁸⁵. Maddenin ikinci cümlesinde istifa iradesi sınırlandırılmamakta, sadece uygun olmayan zamanda istifa halinde tazminat sorumluluğu düzenlenmektedir. Dolayısıyla, uygun olmayan zamanda bile olsa istifa iradesi geçerlidir ve aradaki sözleşme ilişkisini sona erdirir²⁸⁶.

Müdür ile şirket arasındaki ilişkinin niteliği konusunda doktrinde yer alan bir diğer görüş olan hizmet sözleşmesi halinde ise müdürün istifası durumunda ihbar

²⁷⁸ Tandoğan, Özel Borç İlişkileri, s.620; Yavuz/Acar/Özen, s.666-667; Zevkliler/ Gökyayla, s.632; Şener, Limited Ortaklık, s.785; Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.214; Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.464; Şener, Değerlendirme, s.208;

²⁷⁹ Çevik, s.339. Kırca, istifanın yenilik doğurucu bir hak olmasından dolayı şarta bağlanamayacağını haklı olarak belirtmektedir. Dolayısıyla, şarta bağlanamamasını istifanın sınırı olarak değerlendirebiliriz. İstifa şarta bağlanamazsa da örneğin ilk olağan genel kurul tarihinden itibaren geçerli olabileceği kabul edilerek süreye bağlanabilir. Bu konuda bkz. Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.465.

²⁸⁰ Yıldız, Limited Şirketler Hukuku, s.248; Ayhan, Ortakların Sorumlulukları, s.90; Karaahmetoğlu, s.105; Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. Ansay, s.99.

²⁸¹ “Vekalet sözleşmesi şekle bağlı olarak yapılsa bile tek taraflı sona erdirmeye şekli şekle tabi değildir.” Zevkliler/ Gökyayla, s.632.

²⁸² “Sözleşme, karşı taraf için elverişsiz bir anda sona erdirilmişse ve sözleşmenin sona erdirildiği zamana bağlı olarak bir zarar doğacaksa uygun olmayan zamanda sona erdirmeye söz konusudur.” Zevkliler/ Gökyayla, s.633.

²⁸³ Yıldız, Limited Şirketler Hukuku, s.248; Çevik, s.339; Şener, Limited Ortaklık, s.786; Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. Arslanlı, Anonim Şirketler, s.187; İmregün, s.251; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.58; Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.465; Bilgili/Demirkapı, s.453; Tekil, s.277. Son anılan yazar, üyenin uygun olmayan zamanda istifasının aynı zamanda özen borcuna aykırılık oluşturduğunu düşünmektedir.

²⁸⁴ Uygun olmayan zamanda vekaletten azil halinde tazmin edilecek zararın menfi zarar olduğu hakkında bkz. Yavuz/Acar/Özen, s.667; Eren, zararın asıl olarak menfi zarar olduğunu ancak bazı durumlarda yoksun kalınan karın da istenebileceğini ifade etmiştir. Bu konuda bkz. Eren, Özel Hükümler, s.716.

²⁸⁵ Yavuz/Acar/Özen, s.667; Şener, Limited Ortaklık, s.785; Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.215.

²⁸⁶ Zevkliler/ Gökyayla, s.633 ve dp.153’te sayılan yazarlar.

sürelerine uyulması gerekir, sürelerle uyulmaması istifa iradesini geçersiz kılmaz sadece tazminat sorumluluğu doğurabilir²⁸⁷.

Ağırlıklı görüş istifanın şekle bağlı olmadığı görüşünde²⁸⁸ olmakla beraber *Çevik*²⁸⁹, istifanın yazılı şekle tabi olduğunu savunmuştur. Vekalet sözleşmesinde tek taraflı sona erdirmeye iradesi, herhangi bir şekle bağlı değildir²⁹⁰. Dolayısıyla, kanaatimce müdürlerin istifaları da herhangi bir şekle bağlı değildir.

Birden fazla müdürün olması durumunda içlerinden birinin veya birkaçının istifa etmesi halinde, istifa iradesi diğer müdürlerden temsil yetkisi olan birisine yöneltilir²⁹¹. Tek müdürün olması veya müdürlerin tamamının istifa etmesi hallerinde ise farklı görüşler mevcuttur. *Çevik*²⁹², tek müdürün istifası halinde ileride sorumluluğun doğmaması adına istifa dilekçesinin noterlik vasıtası ile şirkete tebliğ edilmesini öngörmüştür. *Şener*²⁹³, birden fazla müdürün hepsinin istifa etmesi veya tek müdürün istifası durumunda şirkete yönetim kayyımı tayin edilerek istifa iradesinin kayyımına yöneltilmesi gerektiğini ancak iki ortaklı şirketlerde istifa eden ortak müdürün diğerine yapacağı bildirimin kabul edilmesi gerektiğini savunmuştur. Diğer görüş ise, tek müdürün veya bütün müdürlerin istifa etmesi halinde istifa iradesinin genel kurula yönetilmesidir²⁹⁴.

Kanaatimce, tüm müdürlerin istifası durumunda istifa öncesinde müdürlerin genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırması ve istifa iradesini genel kurula yöneltmesi müdürleri tazminat sorumluluğundan kurtaracaktır. Çünkü, tüm müdürlerin istifası durumunda şirket organsız kalacaktır. Aradaki ilişki vekalet

²⁸⁷ **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s.58.

²⁸⁸ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.217; **Karaahmetoğlu**, s.107; Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s.59; **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.465. Ancak yazarlar, istifanın yazılı yapılmasının ispat açısından kolaylık sağlayacağı düşüncesindedirler.

²⁸⁹ **Çevik**, s.339.

²⁹⁰ **Zevkliler/ Gökyayla**, s.632.

²⁹¹ **Çevik**, s.339; **Şener**, Limited Ortaklık, s.785; **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.216; **Karaahmetoğlu**, s.106; Anonim şirketlerde, istifanın yönetim kuruluna veya yönetim kurulu başkanına yöneltilmesi yönünde bkz. **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s.59; **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.465. Bu bağlamda istifa eden müdürün, bu beyanını müdürler kurulu başkanına iletmesinin yeterli olduğunu kabul edebiliriz.

²⁹² **Çevik**, s.339.

²⁹³ **Şener**, Limited Ortaklık, s.785

²⁹⁴ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.216; **Karaahmetoğlu**, s.106; Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s.59. Kırca, bütün üyelerin istifası halinde şirketin organsız kalması sebebiyle genel kurulu toplamaya yetkili kişi veya kişilere yöneltilmesi gerektiği düşüncesindedir. **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.466.

olduğundan TBK m.513/2²⁹⁵ uyarınca yeni müdürler seçilene kadar istifa eden müdürler, zaten müdürlük görevine devam etmek zorundadırlar. Yine özen ve bağlılık yükümlülüğü kapsamında müdürlerin, şirketin menfaatlerini kendi menfaatlerinden daha üstün tutmaları gerektiğinden şirketin organsız kalmalarını önlemeleri gerekmektedir. Yeni müdürlerin seçimi ise, TTK m.616/1-b uyarınca genel kurulun münhasır yetkisidir. Bu durumda, müdürlerin genel kurulu toplaması ve şirketin organsız kalmasını önlemesi, yükümlülüklerinin ve TBK m.513/2 hükmünün bir sonucudur. Ancak müdürlerin istifa hakkı sınırlandırılmayacağı için genel kurulu toplamadan yapılacak istifalar da geçerlidir. Ayrıca, Şener'in yukarıda belirttiğim şirkete yönetim kayyımı atanması görüşüne de katılamıyorum. Çünkü mahkemece kayyım atansa bile, kayyım olağanüstü genel kurulu toplamak ve yeni müdürlerin seçilmesini sağlamak için atanacaktır. Bu durumda, kayyım atanması hususunda hukuki yararın varlığı tartışılabilir. Mahkeme kararına ihtiyaç duyulmadan uyuşmazlığın çözülmesi durumunda, hukuki yararın yokluğu kabul edilmektedir²⁹⁶. Olağanüstü genel kurul toplanarak yeni müdürlerin seçilmesi mümkün iken bu yola başvurulmadan doğrudan mahkemeden genel kurulu toplaması için kayyım atanmasının istenmesi halinde hukuki yararın varlığı, kanaatimce, kabul edilemez. Tek müdürün istifası ise önem arz etmektedir. Eğer şirkette tek müdür aynı zamanda tek ortaksa, bu durumda istifa iradesini genel kurula yöneltse bile yine genel kurul toplantısında hazır bulunan kendisi olduğu için birisini müdür seçmesi ve kendisinin de müdür olması zorunludur. Bu durum ise tek ortak için bir çıkmaz oluşturacaktır. Dolayısıyla bu durumda müdür olmak istemeyen ortak, genel kurul kararı ile şirketin sona ermesine karar verebilir.

²⁹⁵ “Vekâletin sona ermesi vekâlet verenin menfaatlerini tehlikeye düşürüyorsa, vekâlet veren veya mirasçısı ya da temsilcisi, işleri kendi başına görebilecek duruma gelinceye kadar, vekil veya mirasçısı ya da temsilcisi, vekâleti ifaya devam etmekle yükümlüdür.”

²⁹⁶ Yargıtay HGK, E. 2013/587, K. 2014/125 ve 19.02.2014 Tarihli kararı.

“Davacının dava hakkına sahip olması, dava açabilmesi için yeterli değildir. Bundan başka, davacının dava açmakta hukuki bir yararının bulunması gerekir; yani, dava hakkı, hukuki yarar ile sınırlıdır. Dava açmakta hukuki yararı olmayan kişi, Devletin mahkemelerini gereksiz yere uğraştıramaz. Bu, hukuki korunma (himaye) ihtiyacı olarak da adlandırılmaktadır. Yani, davacının mahkemeden hukuki korunma istemesinde, korumaya değer bir yararı olmalıdır. Bilindiği ve 07.12.1964 gün ve 3/5 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı'nda da belirtildiği üzere; dava, mahkemeden verilecek bir hükümle, bir iddia üzerinde hukuki korunmanın sağlanması dileğidir. Davacının dava açmaktaki yararı, hukuki olmalıdır; ideal veya ekonomik yarar yalnız başına yeterli değildir. Davacı, hakkına kavuşmak için mahkemenin kararına muhtaç bulunmalıdır.”

Yargıtay bir kararında istifa etme imkânı söz konusu iken istifa etmeyen ve müdürlük sıfatının sona erdiğinin tespitini isteyen kişinin davasını hukuki yarar yokluğundan reddedilmesine hükmetmiştir²⁹⁷.

İstifa iradesi, iç ilişkide şirkete ulaşmasıyla (istifa iradesinin ilgili organa ulaşmasıyla), dış ilişkide ise tescil ve ilan edilmesiyle sonuç doğurur²⁹⁸.

İstifa eden müdürün yetkisi kalmadığı için bu durumu ticaret sicilde tescil ve ilan ettiremez. Diğer müdürlerin de tescil ve ilandan kaçınmaları durumunda ne olacaktır? Şener²⁹⁹, bu durumda istifa eden müdürün TTK m.33 ve TSY m.36'dan hareketle sicile başvuru yaparak sicilin tescil yetkisini kullanmasını isteyebileceği görüşündedir.

E- Mahkemece Görevden Alınma

1. Genel Olarak

TTK m.630/2'ye göre; *“her ortak, haklı sebeplerin varlığında, yöneticilerin yönetim hakkının ve temsil yetkilerinin kaldırılmasını veya sınırlandırılmasını mahkemeden isteyebilir.”* Bu imkân, ortakların elinden alınamaz, sınırlanamaz ve vazgeçilemez nitelikte bir ortaksal haktır³⁰⁰. Genel kurul kararı ile bu hakkın sınırlandırılması veya kaldırılması mümkün değildir, aksi halde genel kurul kararının butlanı söz konusudur³⁰¹.

Bu hak, şirket müdürünü genel kurulda azletmek veya yetkilerini sınırlandırmak imkanına sahip olmayan ortak veya ortakların haklı sebep olması durumunda müdürün azledilmesini mahkemeden isteme imkânı sağlamaktadır³⁰². Hatta, Yargıtay 11. HD E. 2015/2097, K. 2016/274 ve 14.01.2016 tarihli kararında, genel kurulda müdürü

²⁹⁷ Moroğlu/ Kendigelen, s.480; Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı, (www.sinerjimevzuat.com.tr) E.T:14.04.2019.

“Davacının anasözleşme ile müdür olarak atandığı, anasözleşme ile atanan müdürlerin azli ya da yetkilerinin kısıtlanmasının anasözleşme değişikliği ile mümkün olduğu, somut olayda bu durumun gerçekleşmediği, limited şirkette dışarıdan müdür atanmasının mümkün olduğu, davacının şirket müdürlüğünden istifası mümkün iken bu yolu kullanmayarak dava yolu ile şirket müdürlüğü görevinin sona erdiğinin tespitini istemesinde hukuki yarar bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.”

²⁹⁸ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.214; Karaahmetoğlu, s.106; Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.59.

²⁹⁹ Şener, Değerlendirme, s.212-213.

³⁰⁰ Şener, Limited Ortaklık, s.777; Çağla KANDIRALIOĞLU CUYLAN, “Müdürlerin Haklı Sebeplerin Varlığı Halinde Azli veya Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması,” **İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.16, S.2, 2017, s.93.

³⁰¹ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.210.

³⁰² Şener, Limited Ortaklık, s.777; Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.210.

azletme veya yetkilerini sınırlama imkânı olan ortağın bu hakkını kullanmadan dava açmasında hukuki yarar yokluğu olduğuna hükmetmiştir^{303,304}.

Doktrinde ve Yargıtay kararlarında, bu yola başvurabilmek için genel kurula başvuru zorunluluğu olmadığı ifade edilmiştir³⁰⁵. Ancak kanaatimce, yukarıdaki Yargıtay kararını da dikkate aldığımızda, genel kurula başvuru zorunluluğu sadece

³⁰³ Karar için bkz. Şener, Limited Ortaklık, s.777; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar Hukuku II, s.505; Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı, (www.sinerjimevzuat.com.tr) E.T:14.04.2019.

“...TTK'nın 630/1. maddesi hükmüne göre, davacının hisse oranı nazara alındığında, genel kurulu toplayarak genel kurul kararı ile davalı şirket müdürü D.. B.. 'un görevini sona erdirmesinin mümkün olduğu, bu itibarla anılan yola başvurmaksızın müdürlük görevinin kaldırılmasına ilişkin davanın açılmasında hukuki menfaatin bulunmadığı gerekçesiyle, ... davalı D.. B.. 'un müdürlük görevinden azli ve şirkete kayyum atanması konusundaki talebinin reddine karar verilmiştir.

Yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı, davalılar vekilinin bütün temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun bulunan hükmün ONANMASINA karar verildi.”

³⁰⁴ Çamoğlu, müdürün mahkemece azledilmesinin, azledilen müdürün kanundan veya sözleşmeden doğan haklarını kullanmasına engel oluşturacağını ve bu sebeple davacının davayı açmakta hukuki yararının bulunacağını belirterek, Yargıtay'ın bu görüşünün tartışılabilirliğini ifade etmiştir. Bu konuda bkz. Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar Hukuku II, s.505.

³⁰⁵ Şener, Limited Ortaklık, s.779; Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.211. Aynı yönde bkz. Yargıtay 11. HD, E. 2016/5809, K. 2018/67 ve 08.01.2018 Tarihli kararı. Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı, (www.sinerjimevzuat.com.tr) E.T:14.04.2019.İlgili bölüm aşağıdaki gibidir:

“...Dava, limited şirket müdürünün azline ilişkindir. Mahkemece, azımlık pay sahibi davacının önce genel kurula başvurup genel kuruldan karar alındıktan sonra dava yoluyla mahkemeden talepte bulunabileceği, ayrıca davacının bildirdiği sebeplerin şirket müdürünün azli için yeterli neden sayılmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir. Ancak, Türk Ticaret Kanunu'nun 630/2. maddesi uyarınca, her ortak, haklı sebeplerin varlığı durumunda yöneticilerin yönetim hakkının ve temsil yetkisinin kaldırılmasını veya sınırlandırılmasını mahkemeden isteyebilir. Bu durumda, mahkemece anılan kanun maddesi gereğince davacı tarafından ileri sürülen sebeplerin tek tek tartışılıp azil için haklı sebep sayılıp sayılmayacağı gerekçelendirilmeden yazılı gerekçe ile ileri sürülen sebeplerin azil için yeterli sebep sayılmadığından bahisle davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiş, kararın davacı yararına bozulmasını gerektirmiştir.”

Benzer yönde bir başka karar için bkz. Yargıtay 11. HD, E. 2015/3070, K. 2015/9972 ve 06.10.2015 Tarihli kararı. Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı, (www.sinerjimevzuat.com.tr) E.T:14.04.2019.

“...Dava, limited şirkette müdürün azli ve şirkete kayyum atanması istemine ilişkin olup, mahkemece davacıların genel kurulu toplayarak genel kurul kararı ile şirket müdürünü görevden alabilecekleri, dava açmakta hukuki yararları bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir. 6102 sayılı TTK'nın 630/2 maddesinde 'Her ortak, haklı sebeplerin varlığında, yöneticilerin yönetim hakkının ve temsil yetkilerinin kaldırılmasını veya sınırlandırılmasını mahkemeden isteyebilir' hükmü düzenlenmiştir. 6102 sayılı TTK'nın 630/2. Maddesinde düzenlenen dava hakkı her ortağa tanınmış yasadaki kaynaklanan bir haktır. Ayrıca davacıların şirket müdürünün azli dışında şirkete kayyum atanması talebi de mevcuttur. Bu durumda, mahkemece TTK'nın 630/2. maddesinde düzenlenen dava hakkının her ortağa tanınmış yasadaki kaynaklanan bir hak olduğu gözetilmeden ve kayyum atanması talepli bir davada bu hususa ilişkin talep de değerlendirilmeden yazılı gerekçeyle davanın reddi doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir.”

Yargıtay 11. HD, E. 2013/11156, K. 2013/15964 ve 18.09.2013 Tarihli kararında açıkça genel kurula başvuru zorunluluğu olmadığına hükmetmiştir. Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı, (www.sinerjimevzuat.com.tr) E.T:14.04.2019.

“...Şirket müdürünün temsil yetkisinin sınırlandırılması isteminde bulunulabilmesi için ortağın, ortaklar kurulundan talepte bulunma yolunun tüketilmiş olması zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu itibarla, istemle ilgili diğer yasal koşulların bulunup bulunmadığının değerlendirilerek sonucuna göre karar verilmesi gerekir.”

genel kurulda müdürü azletme imkanına sahip ortaklar için geçerli olmalı, bu imkana sahip olmayan ortak doğrudan mahkemeye başvurabilmelidir.

2. Haklı Sebepler

TTK m.630/3 hükmünde, “müdürlerin özen ve bağlılık yükümü ile diğer kanunlardan ve şirket sözleşmesinden doğan yükümlülüklerini ağır bir şekilde ihlal etmesi veya şirketin iyi yönetimi için gerekli yeteneği kaybetmesi” haklı sebep olarak gösterilmiştir. Hükümde haklı sebep kavramı tanımlanmamış, sadece haklı sebep teşkil edecek bazı durumlara örnekler verilmiştir. Dolayısıyla, haklı sebepler maddede sayılanlar ile sınırlı değildir. Şirket sözleşmesinde haklı sebep olarak değerlendirilebilecek eylem veya söylemler kabul edilebilir ancak kanunda kabul edilen fiiller haklı sebep olmaktan çıkartılamaz³⁰⁶.

Haklı sebep olan örnekler de dikkate alındığında, müdürün görevini doğru bir şekilde yerine getirmesinin artık kendisinden beklenemiyorsa, azil veya yetki sınırlandırması için haklı sebeplerin oluştuğu kabul edilir³⁰⁷. Haklı sebep, müdürün görevde kalmasının şirket için çekilmez bir hal almasına neden olan her türlü sebeptir³⁰⁸. Özen ve bağlılık yükümlülüğünün ağır derecede ihlal edilmesi de aynı şekilde azil için haklı sebep oluşturur³⁰⁹. Müdürün, şirket çıkarlarını değil de ortaklardan bazılarının çıkarını düşünerek hareket etmesi, hileli ve yetkilerini kötüye

³⁰⁶ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.213.

³⁰⁷ Şener, Limited Ortaklık, s.783. Yargıtay, bir kararında müdürün yetkisini aşarak işlem yapması üzerine haklı sebeple azledilmesini hukuka uygun bulan yerel mahkeme kararını onamıştır. Karar için bkz. Yargıtay 11. HD, E. 2014/5545, K. 2014/11612 ve 17.06.2014 Tarihli kararı. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 12. HD, E. 2018/576, K. 2019/50 ve 17.01.2019 Tarihli kararında müdürün şirket malvarlıklarını piyasa değerinin altında satması ve bu sebeple hem şirketin hem de ortakların zarara uğramasını haklı sebep saymıştır.

³⁰⁸ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.213.

³⁰⁹ İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 14. HD, E. 2017/778, K. 2018/26 ve 11.01.2018 Tarihli kararı. **Sinerji Mevzuat ve İctihat Programı**, (www.sinerjimevzuat.com.tr) E.T:14.04.2019. “TTK 625. ve 626.maddelerine göre, müdürler görevlerini tüm özeni göstererek yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kuralı çerçevesinde gözetmekle yükümlüdürler. Müdürler, kanunların ve şirket sözleşmesinin genel kurula görev ve yetki vermediği bütün konularda görevli ve yetkilidirler. Şirketin muhasebesinin finansal denetiminin oluşturulmasında genel kurul toplantısının hazırlanması ve genel kurul kararlarının yürütülmesinden sorumludurlar. Genel kurul toplantısının hazırlıklarını yaparak, genel kurul toplantı çağrısını yapmak müdürün devredilmez görevleri arasındadır. Davalı bu yükümlülüğünü yerine getirmemiştir. Ayrıca şirketin ticari defterlerinin usulüne uygun tutulmasından da sorumludur. 2016 yılında şirket bilançolarında daha önceki yıllar için yer alan kira miktarından daha fazla şirket aleyhine takip yapılmasına rağmen buna itiraz etmeyerek özen ve bağlılık yükümünü ağır bir şekilde ihlal etmiştir. Bu gerekçelerle ilk derece mahkemesince verilen karar isabetli olduğundan davalının istinaf başvurusunun esastan reddine dair hüküm kurulmuştur.”

kullanmaya ilişkin davranışlarda bulunması da yine haklı sebep kapsamında değerlendirilir³¹⁰.

Haklı sebeplerin ortaya çıkmasında müdürlerin kusurunun bulunmasına gerek yoktur, kusurun olması ortaya çıkan zararın tazmininde dikkate alınır³¹¹. Örneğin müdürün ağır bir hastalığa yakalanması veya kaza sonrası görevini yapamayacak durumda olması da haklı sebep olarak kabul edilir³¹².

Müdürün haklı sebeple mahkemece azledilmesi için şirketin zarar görmesi şart değildir³¹³. Ayrıca, haklı sebepler dava tarihi itibarıyla var olmalıdır³¹⁴.

3. Davacılar

TTK m.630/2’de her ortağa mahkemeye başvurma imkânı verilmiştir. Dolayısıyla müdürün azlini veya yetkilerinin sınırlandırılmasını isteme hakkı sadece şirket ortaklarına tanınmıştır. Yargıtay 11. HD, E. 2012/9915, K. 2014/1889 ve 04.02.2014 Tarihli kararında ortak sıfatını taşımayan kişinin açtığı davanın reddedilmesi gerektiğine hükmetmiştir³¹⁵.

Davacı olabilmek için şirket ortağı olma zorunluluğu olduğundan davacıların şirket ortağı olduğunu ispat etmeleri gerekmektedir³¹⁶. Ortaklık sıfatı; pay defteri, ortaklık sözleşmesi, pay senetleri aracılığıyla ispatlanabilir³¹⁷.

Bu hak sadece ortaklara tanındığından kararın kesinleşmesine kadar davacının ortak sıfatını taşıması gerekmektedir³¹⁸. Dava açan ortağın dava derdest iken payını devretmesi halinde, payı yeni devralan ortağın davaya devam edip edemeyeceği hususu tartışmalıdır. Bir görüşe göre, payı devralan bu davaya devam edemez³¹⁹. Diğer

³¹⁰ Şener, Limited Ortaklık, s.783.

³¹¹ Şener, Limited Ortaklık, s.784; Kandıralıoğlu Cuyulan, s.71.

³¹² Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.214.

³¹³ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.214; Karaahmetoğlu, s.113; Aksi yönde bkz. Kandıralıoğlu Cuyulan, s.71 ve 90. Yazar, haklı sebeple birlikte şirketin zararının da olması gerektiğini savunmuştur.

³¹⁴ İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 12. HD, E. 2018/576, K. 2019/50 ve 17.01.2019 Tarihli kararı. Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı, (www.sinerjimevzuat.com.tr) E.T:14.04.2019.

³¹⁵ Karar için bkz. Soner ALTAŞ, Şirketler Hukukuna İlişkin Yüksek Yargı Kararları, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018, s.751 vd. (Anıls: Altaş, Yüksek Yargı Kararları).

³¹⁶ Şener, Limited Ortaklık, s.780; Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.211.

³¹⁷ Şener, Limited Ortaklık, s.780.

³¹⁸ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.211; Şener, Limited Ortaklık, s.780; Karaahmetoğlu, s.111.

³¹⁹ Aynur YONGALIK, Şahıs Şirketlerinde Ortak Davası (Actio Pro Socio), Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2010, s.64; Karaahmetoğlu, s.111.

görüŖe göre, payı devralan bu davaya devam edebilir³²⁰. Kanaatimce de payı devralan ortağın bu davaya devam etmekte hukuki yararı vardır ve davaya devam edebilmelidir.

4. Davahlar

Yargıtay'ın farklı yönde vermiş olduğu kararlar mevcut olsa da son güncel kararları haklı sebeple azil davasında davanın sadece azli istenen müdüre karşı açılması gerektiğine hükmetmiştir. Yargıtay 11 HD. E. 2016/8014, K. 2018/1246 ve 20.02.2018 tarihli kararında³²¹; sadece müdüre karşı açılan davayı, davanın aynı zamanda şirkete de yöneltilmesi gerektiği gerekçesiyle reddeden ilk derece mahkemesi kararını bozmuş ve davanın sadece müdüre karşı açılmasının gerekli ve yeterli olduğuna hükmetmiştir. Hatta, daha yeni tarihli bir kararında³²² Yargıtay 11. HD hem müdüre hem de şirkete dava açılması durumunda şirket yönünden husumet yokluğu olduğuna ve davanın şirket yönünden reddine karar vermiştir³²³.

Doktrinde davanın şirkete açılması gerektiğini savunan görüşler de mevcuttur. Şener³²⁴; müdürün organ konumunda olduğunu, bir tüzel kişilik söz konusu olduğunu ve mahkemenin müdahale ettiğİ ilişkinin şirket ile müdür arasındaki hukuki ilişki

³²⁰ Şener, Limited Ortaklık, s.780; Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.211.

³²¹ Yargıtay 11 HD. E. 2016/8014, K. 2018/1246 ve 20.02.2018 tarihli kararı. İlgili karar Ŗu şekildedir: *“Dava, 6102 Sayılı TTK'nin 630/2. maddesine istinaden açılan limited şirket müdürünün haklı sebeplerin varlığı sebebiyle azli istemine ilişkindir. Mahkemece, husumetin müdür dışında ayrıca şirkete de yöneltilmesi gerektiğinden bahisle davanın reddine karar verilmiştir. Ancak, TTK'nin 630/2 maddesi ve Dairemizin yerleşmiş kararlarında da benimsendiğİ üzere (11. H.D 25.03.2002 tarih 10398/2664 Sayılı kararı), haklı sebeple azil davasında husumetin azli istenen müdüre yöneltilmesi gerekli ve yeterlidir. Bu sebeple davanın esasına girilerek karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiş hükmün bozulması gerekmiştir.”* Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, (www.kazanci.com.tr); E.T:14.04.2019.

³²² Yargıtay 11 HD. 2016/12601 E., 2018/4153 K., ve 30.05.2018 Tarihli kararı. İlgili karar Ŗu şekildedir:

“Davalı şirket vekilinin temyiz itirazlarının incelenmesine gelince; dava, haklı sebeplerle limited şirket müdürünün azli istemine ilişkindir. Şirket müdürünün azli davalarında husumetin azli istenen müdüre yöneltilmesi gerekli ve yeterli olup, ayrıca limited şirketin dava edilmesi zorunlu değildir. Bu durum karşısında, davalı şirket hakkındaki davanın husumet yokluğu sebebiyle usulden reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde davalı şirket aleyhine hüküm kurulması doğru olmamış, kararın bozulması gerekmiştir.” Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, (www.kazanci.com.tr); E.T:05.01.2019.

³²³ Aynı yönde bkz. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 12. HD, E. 2018/576, K. 2019/50 ve 17.01.2019 Tarihli kararı.

“...Öte yandan şirket müdürünün azli davalarında husumetin, azli istenen müdüre yöneltilmesi gerekli ve yeterli olup, davalı şirket hakkındaki davanın husumet yokluğu nedeniyle usulden reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde işin esasına girilerek karar verilmesi doğru olmamıştır (Yargıtay 11.Hukuk Dairesi'nin 25/06/2018 tarihli 2016/13526 E., 2018/4741 K. sayılı emsal kararı).

Yukarıda açıklanan nedenlerle davalılar vekilinin davalı ...'ya yönelik istinaf başvurusunun esaslan reddi, davalı şirkete yönelik istinaf başvurusunun kabulü ile, HMK 353(1)b-2 maddesi uyarınca davalı şirkete yönelik hükmün kaldırılmasına ve davalı şirkete yönelik davanın pasif husumet yokluğundan reddine dair hüküm kurulmuştur.”

³²⁴ Şener, Limited Ortaklık, s.781. Aynı yönde, Karaahmetoğlu, s.113; Şener, Değerlendirme, s.203.

olduğunu, dolayısıyla davanın şirkete karşı açılması gerektiğini savunmuştur. *Yıldırım*³²⁵ da benzer şekilde, haklı sebeple azil davasında müdürle şirket arasındaki hukuki ilişkinin sonlandırılması amaçlandığından davanın şirkete karşı açılması gerektiğini savunmuştur.

5. Görevli ve Yetkili Mahkeme

TTK m.4/1-a uyarınca; TTK’da öngörülen hususlardan doğan hukuk davaları ticari dava sayılır. Ticari davalar ise TTK m.5/1 uyarınca asliye ticaret mahkemelerinde görülür. Limited şirket müdürün mahkemece görevden alınması veya yetkilerinin sınırlandırılması TTK’da düzenlenen bir dava olduğundan görevli mahkeme asliye ticaret mahkemeleridir. Asliye ticaret mahkemelerinin bulunmadığı yerlerde genel kural uyarınca dava asliye hukuk mahkemelerinde görülür.

Yetki konusunda ise, TTK m.630’da bir düzenleme yoktur. Ancak TTK, şirketle ilgili tüm davaların şirketin merkezinin bulunduğu yer mahkemesinde görülmesi sistemini benimsemiştir. Burada, şirketin yönetim ve temsil organı olan müdürlerin azline ilişkin yani şirketi doğrudan ilgilendiren bir dava söz konusudur. Dolayısıyla, yetkili mahkemenin şirket merkezinin bulunduğu yer mahkemesi olduğunu söyleyebiliriz. Müdürlere karşı açılacak sorumluluk davalarında, yetkili mahkemenin şirket merkezinin bulunduğu yer mahkemesi olduğunu düzenleyen TTK m.561 hükmü de bu sonucu desteklemektedir³²⁶.

³²⁵ *Yıldırım*, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.212

³²⁶ Şener, davalı sıfatının yetkili mahkemeyi doğrudan etkilediğini belirtmekle beraber, ortak olmayan müdüre karşı açılacak davada yetkili mahkemenin davalının ikametgahı olduğunu savunmaktadır. Bu konuda bkz. *Şener*, Değerlendirme, s.204 vd.

İKİNCİ KISIM: ORGANIN ÇALIŞMA DÜZENİ

I- TEK MÜDÜR OLMASI HALİNDE

A- Genel Olarak

Müdürün tek kişi olması durumunda bu müdür, kanundan veya şirket sözleşmesinden kaynaklanan bütün görevleri yerine getirir³²⁷. Şirketin yönetim ve temsili, müdür sıfatını taşıyan bir veya birden fazla kişiye verilebilirse de ortaklardan en az birinin temsil ve yönetim yetkisine sahip müdür olması zorunludur. Bu durumda, tek ortaklı bir şirket olması durumunda bu ortağın mutlaka müdür sıfatını taşıması gerekir. Ancak bu durum, dışardan müdür atanamayacağı anlamına gelmemektedir. Tek ortak, kendisi ile birlikte görev yapacak bir veya birden fazla müdür atayabilir. Bu durumda ise, yönetim ve temsil yetkisi müdürler kurulunda olur.

B- Şirket ile Müdür Arasında Yapılacak Sözleşmelerin Yazılı Olma Zorunluluğu

TTK m.629/2 uyarınca, “*tek ortaklı limited şirketlerde, bu ortak ile şirket arasında yapılan sözleşmenin geçerli olması, sözleşmenin yazılı şekilde yapılmasına bağlıdır.*” Bu düzenleme, anonim şirketler için öngörülmüş TTK m.371/6 düzenlemesinin aynısının limited şirketler açısından düzenlenmiş halidir³²⁸. Hüküm şeffaflık ilkesi aracılığı ile, temsilcinin kendisiyle sözleşme yapmasından doğabilecek sakıncaları olabildiğince alt düzeye indirmek amacına yöneliktir³²⁹.

Sözleşmelerin yazılı yapılması, ispat şartı değil aksine geçerlilik şartıdır. Dolayısıyla yazılı yapılmadığı takdirde, sözleşme geçersiz olacaktır³³⁰.

Yazılı olma zorunluluğu bütün sözleşmeleri kapsamamaktadır. Piyasa şartlarına göre günlük, önemsiz ve sıradan işlemlere ilişkin sözleşmelerin yazılı olmaları zorunlu değildir.

³²⁷ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar Hukuku II, s.511.

³²⁸ Bahtiyar, s.441.

³²⁹ TTK m.629 Gerekçesi.

³³⁰ Şener, Limited Ortaklık, s.724.

*Moroğlu*³³¹, bu düzenlemenin hukuk güvenliği açısından yetersiz olduğunu savunarak aleniyetin sağlanması için ticaret siciline tescil şartı aranmasını önermiştir. Yazar yine, ikinci fıkrada yer alan “*piyasa şartlarına göre günlük ve sıradan işlemlerin*” muğlak olduğunu ifade ederek işlemin değeri yönünden “*esas sermaye payının belli bir oranı*” ölçüsünün kullanılmasını önermiştir³³².

Tek ortaklı limited şirkette, bu ortağın müdür olması kanuni bir zorunluluktur (TTK m.623/1). Ancak, tek ortak tarafından dışardan müdür seçilmesi mümkündür. Bu durumda, tek ortağın şirket ile yapacağı işlemlerin yine yazılı olması zorunlu mudur? Kanunda açıkça, şirketin bu tek ortak tarafından temsil edilip edilmemesinden bağımsız olarak, şirketin tek ortaklı olması durumunda şirket ile bu ortak arasında yapılacak sözleşmelerin yazılı olmasını aramıştır (TTK m.629/2). Dolayısıyla, dışardan atanan müdürün şirketi münferit olarak temsil etme yetkisi olsa ve tek ortak ile şirket arasında yapılacak sözleşmede şirketi temsil etse dahi, sözleşmenin geçerliliği yazılı olmasına bağlıdır.

Kanaatimce, yazılı olma zorunluluğu sadece müdür ile şirket arasında yapılacak bu işlemlerle sınırlı değildir. Şirketin yönetimi ve temsili kapsamında alınan ve uygulanmaları için karara bağlanması işlemlerde gereken kararların³³³ da yazılı olması gerekmektedir. Örneğin tescil ve ilan gereken kararların tescil ve ilan edilebilmesi için yazılı olması bir zorunluluktur. Aynı şekilde, TTK m.64/1 uyarınca ticari defterleri tutmak da müdürün bir görevidir. Bu bağlamda, müdürün defter tutma yükümlülüğünün olması da müdürün şirketin iş ve işleyişi ile ilgili kararları yazılı hale getirmesinin zorunlu olduğunu göstermektedir. Aynı sonuca, TTK m.390/5 hükmünün kıyasen uygulanmasıyla ulaşılabilir. Her ne kadar açıkça atıf yapılmasa da bu hükmün limited şirketler açısından uygulanabileceğinden şüphe etmemek gerekir. Bu maddeye göre, yönetim kurulu kararlarının geçerliliği yazılı ve imzalanmış olmalarına bağlıdır. Yine, TTK m.616/3 uyarınca da tek ortaklı limited şirketlerde ortağın genel kurul sıfatıyla alacağı kararların geçerlilik kazanabilmeleri için yazılı olmaları şarttır. Genel kuruldaki tutanağın hazırlanması müdürün yükümlülüğünde olduğundan tek ortak müdür sıfatıyla genel kurul kararlarını da yazılı hale getirecektir.

³³¹ Erdoğan MOROĞLU, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler**, Oniki Levha Yayınları: İstanbul, 2016, s.391. (Anılış: Değerlendirme ve Öneriler).

³³² **Moroğlu**, Değerlendirme ve Öneriler, s.391.

³³³ “*Bu kararların da anonim şirketin tek üyeli yönetim kurulunda olduğu gibi yazılı olması ve karar defterine yapıştirilmesi zorunludur.*” **Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)**, Ortaklıklar Hukuku II, s.511.

C- Tek Kişilik Limited Şirkette Faaliyet Raporu Hazırlanması

Tek ortak ve tek müdürlü limited şirkette, ortağın piyasa şartlarına göre günlük, önemsiz ve sıradan işlemler dışındaki sözleşmelerin yazılı olması, geçerlilik koşulu olarak düzenlenmiştir. Bunların yanında, şirket genel kurulu ile müdürü aynı ve tek kişiden oluşuyorsa, acaba bu durumda müdürün faaliyet raporu hazırlaması zorunlu mudur?

Hem TTK'da hem de Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından çıkarılan Şirketlerin Yıllık Faaliyet Raporunun Asgari İçeriğinin Belirlenmesi Hakkında Yönetmelik'te³³⁴, tek kişilik limited şirketler açısından bir ayırım yapılmadığından tek ortağı ve müdürü olan limited şirketler de kanuna ve bahsi geçen yönetmeliğe uygun olarak yıllık faaliyet raporu hazırlamak zorundadır³³⁵.

II- BİRDEN FAZLA MÜDÜR BULUNMASI HALİNDE (MÜDÜRLER KURULU)

A- Anonim Şirket Yönetim Kuruluna İlişkin Hükümlerin Kıyasen Uygulanması

Limited şirkette müdürler kurulunun olması halinde, kurulun çalışmasına ilişkin temel düzenleme TTK m.624'te yapılmıştır. Ancak, bu düzenlemenin yetersiz olması sebebiyle anonim şirket yönetim kuruluna ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanması gerektiği savunulmuştur³³⁶.

Müdürler kurulu TTK m.624 uyarınca, bir kurul olarak hareket etmek yani yönetim kurulu gibi bir işleyişle karar alarak zorundadır³³⁷. Bu husus maddenin gerekçesinde de vurgulanmış, gerekçede müdürlerin birden fazla olmaları halinde onların bir kurul olduğu belirtilerek yönetim kuruluna özgü bir işleyiş kuralının hükme bağlandığı ifade edilmiştir³³⁸.

³³⁴ RG, 28.08.2012 Tarih ve 28395 Sayı.

³³⁵ Soner ALTAŞ, "Tek Kişilik Limited Şirketlerde Yıllık Faaliyet Raporu Düzenleme Yükümü," **Leges Hukuk Dergisi**, S. 72, 2015, s.88.

³³⁶ **Karaahmetoğlu**, s.212; **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.142; **Şener**, Limited Ortaklık, s.736; **Dağlar EKŞİ**, **Limited Şirketlerde Yönetim Organı: Müdür**, Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2019, s.53; **Yıldız**, Limited Şirketler, s.251-252; **Çevik**, s.341. Son anılan yazar, şirket sözleşmesine anonim şirket yönetim kurulunun çalışma düzenine ilişkin kuralların eklenebileceğini ifade etmiştir.

³³⁷ **Yıldız**, Limited Şirketler Hukuku, s.251-252; **Pulaşlı**, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt III, s.2851.

³³⁸ TTK m.624 Gerekçesi; **Yıldız**, Limited Şirketler Hukuku, s.252.

Ayrıca, TTK m.624'te aksine düzenleme yapılabileceğinin kabul edilmesi sebebiyle emredici olmaması ile TTK m.644/1-c hükmünün atfıyla yönetim kurulu kararlarının butlanı ile yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma ve inceleme hakkının müdürler açısından da uygulanmasının anonim şirket yönetim kurulu üyelerine ilişkin hükümlerin kıyasen müdürler açısından da uygulanabileceğine gerekçe olarak gösterilmiştir³³⁹.

TTK m.629/1'e göre, *“müdürlerin temsil yetkilerinin kapsamına, yetkinin sınırlandırılmasına, imzaya yetkili olanların belirlenmesine, imza şekli ile bunların tescil ve ilanına bu Kanunun anonim şirketlere ilişkin ilgili hükümleri kıyas yolu ile uygulanır.”* Bu hükümden hareketle, atf yapılmayan hususlarda da yönetim kuruluna ilişkin hükümlerin -uygun düştüğü ölçüde- kıyasen müdürler kurulu açısından uygulanabilmesinin mümkün olduğunu söyleyebiliriz.

Gerçekten de TTK, müdürlere kıyasla anonim şirket yönetim kuruluna ilişkin daha ayrıntılı düzenlemeler yapmıştır. Kanaatimce de limited şirketlerin yönetim ve temsil organı olan müdürler kurulu hakkında anonim şirketlerin yönetim ve temsil organı olan yönetim kuruluna ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanması, belirsizlikleri ortadan kaldırarak organın etkin ve verimli çalışabilmesi için faydalı olacaktır.

B- Kurul Halinde Çalışma Zorunluluğu

Şirket ortağı olsun veya olmasın şirketin yönetimi için birden fazla müdür atanabilir. Bu durumda müdürler kurulundan bahsedilir. TTK m.624/1'de de müdürlerin birden fazla olması halinde *“müdürler kurulu”*ndan bahsedilmiş ve müdürlerden birisinin müdürler kurulu başkanı olarak atanacağı düzenlenmiştir.

Kurul olarak çalışma; çağrı ile gündeme göre yeter sayılarda toplanmak, konuları görüşerek karar almak, kararları yazılı hale getirmek ve imzalamak, karar defterine yazmak demektir³⁴⁰.

Müdürler kurulu kararları kural olarak toplantılarda alındığından bu toplantılara katılmak müdürler açısından hem bir hak hem de bir görevdir³⁴¹.

³³⁹ Karaahmetoğlu, s.212-213.

³⁴⁰ Şener, Ortaklıklar Hukuku, s.401; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, Nr. 12-91.

³⁴¹ Yönetim kurulu açısından bkz. Reha POROY / Ünal TEKİNALP / Ersin ÇAMOĞLU, **Ortaklıklar Hukuku I**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2019, s.372. (Anılış: **İlgili Bölümün Yazarı (Diğer Yazarlar)**, Ortaklıklar Hukuku I)

C- Başkan Müdür Seçme Zorunluluğu

Müdürlerin birden fazla olması durumunda, içlerinden birisinin müdürler kurulu başkanı olarak seçilmesi zorunludur. Başkan müdürün diğer müdürlere göre bazı görev ve yetkileri ile ayrıcalıkları bulunmaktadır. Örneğin “*genel kurulun toplantıya çağırılması, genel kurul toplantılarının yürütülmesi, şirket adına açıklama ve ilan yapma*” yetkileri, şirket sözleşmesinde aksi düzenlenmedikçe veya genel kurulda aksi bir karar alınmadığı takdirde başkan müdür tarafından kullanılır (TTK m.624/2). Yine başkan müdürün oyu, eşitlik halinde bu eşitliği bozacak şekilde üstün sayılmıştır (TTK m.624/3). Bu şekilde, şirketin karar alamamasının önüne geçilmek istenmiş, şirketin faaliyetlerinde karar alınamaması sebebiyle aksama yaşanmadan faaliyetlerin devam edebilmesinin yolu açılmıştır³⁴². Ancak *Eriş*³⁴³, başkan müdürün bu yetkisinin uygulama imkanının oldukça düşük olduğunu belirterek kanun koyucuyu “*fantezi bir düzenleme*” getirmekle eleştirmiştir. Zira, müdürün tek veya tek sayıda olması halinde ve şirket sözleşmesinde aksinin öngörülebilmesinin, başkan müdür seçilmesine ilişkin hükmün uygulanma imkanını tamamen ortadan kaldırdığını savunmuştur. Ancak kanaatimce, bu düzenleme isabetli olmuştur. Çünkü, ortaklıklar kurulurken taraflar her şeye daha iyimser ve olumlu yaklaşmakta, yapıcı olmaktadır. Ancak kuruluş aşamasından sonraki dönemlerde görüş ayrılıkları ortaya çıktığında ise, bu tutum genellikle tam tersine dönmektedir. Bu bağlamda, özellikle iki ortağın da müdür sıfatını taşıdığı limited şirketlerde, ortakların ayrı düştüğü konularda şirketin karar alma sürecinin tıkanması ve faaliyetlerinin aksamasının önüne geçilmesi mümkün hale gelmiştir³⁴⁴. Ayrıca, TTK m.636/2 uyarınca şirketin kanunen gerekli organlarından biri uzun süre mevcut değilse veya genel kurul toplanamıyorsa, şirketin feshi

³⁴² TTK m.624 Gereğesi.

³⁴³ *Eriş*, Ticari İşletme ve Şirketler, s.3873.

³⁴⁴ Yargıtay 11 HD. E. 1986/1195, K. 1986/2033 ve 08.04.1986 Tarihli kararı. Karar için bkz. Tarık BAŞBUĞOĞLU, *Uygulamalı Türk Ticaret Kanunu*, Ankara: Yetkin Yayınları, 1988, s.737. Kararda, eşit sermaye payını temsil eden iki ortağın karar almasının imkânsız hale gelmesinden bahsedilmektedir. İlgili kısım aşağıdaki gibidir:

“...Olayın özelliği itibarıyla de davalı şirket nezdinde bu konuda TTK'nın 536/3'üncü maddesi hükmüne uygun bir genel kurul kararı alınması, taraflar uyuşmadıkça mümkün değildir. Zira yukarıda ikinci bentte de açıklandığı üzere, davacı 1000 payın intifa hakkı sahibi, davalı şirket ortakları da 1000 payın tam mülkiyet sahibi olarak eşit sermaye paylarını temsil etmektedirler. O halde, TTK'nın 536/3'üncü maddesi gereğince "esas sermayenin hiç olmazsa yarısından fazlasını temsil eden ortakların müzakere edilen husus lehine oy vermiş olmaları" mecburiyeti hiçbir zaman gerçekleşmeyecektir. Eğer kar dağıtımı için genel kurul kararı gerekli olacaksa, davacı intifa hakkı sahibi hiçbir zaman kâr payını alamayacak duruma düşecektir ki, hukuken ve mantıken bunun kabulü mümkün olamaz.”

istenebilir³⁴⁵. Başkan müdür seçme zorunluluğu ve başkan müdüre tanınan yetkiler, şirketin feshine sebep olacak bu tarz durumların da önüne geçilmesini sağlamıştır.

TTK m.624/1 hükmünden müdürler kurulu başkanının genel kurul tarafından atanacağı anlaşılmaktadır. Şener³⁴⁶, başkan müdürün şirketin organizasyonu açısından taşıdığı önem sebebiyle başkan seçme yetkisinin genel kurulda olması kuralının emredici olduğunu savunmuştur. Moroğlu³⁴⁷, TTK m.624/1 hükmünün kesin ve katı ifadesinden müdürün sadece genel kurul tarafından seçilmesi gerektiğinin anlaşıldığını ancak TTK m.624/2 ve m.624/3 hükümlerinde şirket sözleşmede farklı düzenlemelerin olabileceğinden bahsedildiğini, bu bağlamda birinci fıkranın “*ana sözleşme veya genel kurul kararıyla*” şeklinde değiştirilmesini önermiştir. Bilgili/Demirkapı³⁴⁸, genel kurulun devredilemez yetkilerinin düzenlendiği TTK m.616’da başkan müdür atama sayılmadığından hükmün emredici olmadığını ve şirket sözleşmesinde farklı düzenlemeler yapılabileceğini savunmuştur.

Kanaatimce de başkan müdürün genel kurul tarafından seçilmesine ilişkin hüküm emredici nitelikte olmayıp şirket sözleşmesinde farklı düzenlemelerin yapılabilmesi mümkündür. Zira, Bilgili/Demirkapı’nın da belirttiği üzere genel kurulun devredilemez yetkileri arasında sayılmamıştır. Ayrıca, müdürler ile şirket arasındaki ilişkisi vekalet ilişkisinden yola çıkılarak da bu sonuca ulaşılabilir. Vekalet ilişkisinin temelinde ise güven ilişkisi vardır. Şirket genel kurulunca güvenilerek seçilen müdürlerin, kendi aralarından bir başkan müdürün seçilmesi pek tabii mümkün olmalıdır. Aksinin kabulü halinde, şirket güvenerek seçtiği müdürlerin seçimine güvenmemiş olur. Bu durum ise vekalet ilişkisi ile çok bağdaşmaz ve müdürlerin şirketle ilgili alacakları kararlara baştan bir güvensizlik olarak yorumlanabilir.

Başkan müdürün görev ve yetkilerinin anonim şirket yönetim kurulu başkanının görev ve yetkilerinden farklı ve daha geniş olması sebebiyle doğrudan bir kıyas yapılması çok doğru olmasa da anonim şirket yönetim kurulu başkanının yönetim kurulu üyelerinin kendi aralarından seçilmesine ilişkin düzenlemeden hareketle, müdürlerin kendi aralarında başkan müdürü seçmelerinin mümkün olduğu kabul edilmelidir. Çünkü yönetim kurulu başkanının üstün oyu olmadığı gibi yönetim

³⁴⁵ Hatta bu durumda mahkemenin takdir hakkı, TTK m.636/3’te düzenlenen haklı sebeple şirketin feshi durumuna göre oldukça sınırlıdır. Bu konuda bkz. Ali Haydar YILDIRIM, **6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi**, Bursa: Dora Basım, 2013, s.20.

³⁴⁶ Şener, Limited Ortaklık, s.644.

³⁴⁷ Moroğlu, Değerlendirme ve Öneriler, s.389.

³⁴⁸ Bilgili/Demirkapı, Şirketler Hukuku, s.685; Aynı yönde, Ekşi, s.54.

kurulunda da kilitlenme ile karşılaşılması daha muhtemeldir. Bu durumda, yönetim kurulunda yaşanan bu kilitlenmenin çözümüne ilişkin yollar³⁴⁹ kıyasen limited şirketlere de uygulanabilir. Dolayısıyla, müdürler kendi aralarından başkan müdürü seçebilmelidirler. Bu çözüm, uygulama açısından da daha pratik ve faydalı olur.

Şirketin kuruluş aşamasında, başkan müdür seçme zorunluluğundan dolayı başkan müdürün şirket sözleşmesinde yer alması zorunlu mudur? Şirketin tescil başvurusuna TTK m.586/1-a uyarınca “*şirket sözleşmesinin onaylanmış örneği*” ve m. 586/1-c uyarınca, “*müdürlerin adları ve soyadları veya unvanları*” eklenmek zorundadır. Buradan hareketle, müdürler kurulu başkanının şirket sözleşmesinde yer almasının zorunlu olmadığı ancak tescil işlemleri için müdürler kurulu başkanını da gösteren bir belgenin verilmesi gerektiği anlamı çıkmaktadır. Dolayısıyla, şirketin kuruluş aşamasında da başkan müdürün belirlenmesi zorunludur. Kuruluş aşamasında başkan müdürü, ortaklar seçecektir.

D- Müdürler Kurulu Toplantısı

1. Toplantıya Çağrı

Müdürler kurulu toplantısı için çağrının kim tarafından yapılacağı kanunda açıkça düzenlenmemiştir. TTK m.644/1-c hükmünün atfıyla limited şirketler için de uygulama alanı bulan TTK m.392/7 uyarınca müdürler kurulunu toplantıya çağırma yetkisinin müdürler kurulu başkanında olduğu, her müdürün de yazılı olarak müdürler kurulu başkanından müdürler kurulunu toplantıya çağırmasını isteyebileceği kabul edilmektedir³⁵⁰.

*Karaahmetoğlu*³⁵¹, TTK m.624/2’ye göre müdürler kurulu başkanının genel kurulu toplantıya çağırma yetkisinden hareketle de bu sonuca ulaşılabileceğini ifade etmiştir. Şirket sözleşmesi veya iç yönerge ile müdürler kurulu toplantına çağrı için farklı bir düzenleme yapılabilir³⁵².

³⁴⁹ Ayrıntılı bilgi için: Ali DURAL, **Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi ve Hukuki Sonuçları**, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi.

³⁵⁰ Şener, Limited Ortaklık, s.731; Benzer yönde bkz. Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.146; Yıldız, Limited Şirketler, s.253; Karaahmetoğlu, s.220. İsviçre hukukunda, müdürleri toplantıya çağırma yetkisi müdürler kurulu başkanına aittir. Bu hususta bkz. Şener, Limited Ortaklık, s.731, dp. 400; Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.146, dp. 530.

³⁵¹ Karaahmetoğlu, s.220.

³⁵² Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.146; Yıldız, Limited Şirketler, s.253; Anonim şirket yönetim kurulu toplantılarına çağrı açısından benzer yönde esas sözleşmede düzenleme yapılmasının

Müdürlerin her biri, gerekçelerini bildirerek müdürler kurulu başkanından kurulu toplantıya çağırmasını isteyebilirler³⁵³. Müdürün yazılı başvurusuna rağmen başkan³⁵⁴ tarafından kurul toplantıya çağrılmazsa bu durumda yazılı başvuru yapan müdür, kurulu toplantıya çağırır³⁵⁵. Müdürlerin bu yetkisi, emredici nitelikte olup şirket sözleşmesi veya şirket içi başka bir düzenleme ile kısıtlanamaz³⁵⁶.

Toplantı çağırısı için ise herhangi bir şekil şartı yoktur³⁵⁷. Yazılı veya sözlü, mail, mesaj, telefon veya diğer yollarla çağrı mümkündür. Aynı şekilde, toplantı çağırısı için de bir süre belirlenmemiştir.

2. Toplantı Yeri ve Zamanı

Toplantı yeri konusunda kanunda bir düzenleme olmamakla beraber şirket sözleşmesinde düzenleme yapılabilir. Yapılmamış ise, şirket merkezinde toplanılacağı kabul edilmelidir³⁵⁸. Alınan kararlar, karar defterine geçirileceğinden toplantının yeri

---

TTK m.340 hükmüne aykırılık teşkil edeceği ve bu sebeple üyelerin doğrudan çağrı yapmasına ilişkin hüküm konulamayacağı hakkında bkz. **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s.249; Kübra ERCOŞKUN ŞENOL, “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Toplantıları,” **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi C.19, S.2 (Prof. Dr. Nur CENTEL’e Armağan)**, 2013, s.1700.

³⁵³ Samet KOYLU, **Limited Şirketlerde Müdürlerin Görev ve Sorumlulukları (TTK ve ETTK Karşılaştırmalı Olarak)**, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2015, s.27. Yıldız, başkan müdürün yanında müdürlerden her birinin sebeplerini belirterek müdürler kurulunu toplantıya çağırmasının mümkün olduğunu ifade etmiştir. Bu konuda bkz. **Yıldız**, Limited Şirketler, s.253. Ancak, anonim şirket hükümlerinin kıyasen uygulanması sebebiyle önce müdürler kurulu başkanından talep edilmesi, başkan müdür tarafından toplantı daveti yapılmazsa veya reddedilirse diğer müdürlerin toplantı için çağrı yapabilmesi kanaatindeyim. Bu sebeple, yazarın bu görüşüne katılamıyorum.

³⁵⁴ Anonim şirket yönetim kurulu başkanının olmadığı zamanlarda, başkanın yetkilerini kullanmak üzere aynı zamanda bir başkan vekili belirlenmektedir (TTK m.366/1). Bu durumda, toplantı talebi yönetim kurulu başkan vekiline iletilebilir. Bu hususta bkz. **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.483. Ancak, limited şirketler açısından bir müdürler kurulu başkan vekili seçilmesi öngörülmemiştir. Ekşi, müdürler kurulu başkan vekili seçilmesinin mümkün olduğu görüşündedir. **Ekşi**, s.54.

³⁵⁵ **Şener**, Limited Ortaklık, s.731; **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.147. Anonim şirket yönetim kurulu başkanının, yazılı toplantı talebinde bulunan üyenin bu talebini reddederek yönetim kurulunu toplantı çağırması halinde ne yapılacağı konusunda farklı görüşler vardır. Bir görüşe göre; yönetim kurulu başkanı veya başkan vekili tarafından yazılı toplantı talebinin reddedilmesi halinde bu üye, yönetim kurulunu toplantıya çağırabilir. (Bu görüş için bkz. **Arslanlı**, Anonim Şirketler, s.108; **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.483.) Diğer bir görüş ise, bu durumda -esas sözleşmede özel olarak düzenleme yapılarak her üyenin toplantıya çağırma yetkisi düzenlenmemiş ise- talebi reddedilen üye mahkemeye başvurarak toplantıya çağrı konusunda kendisine yetki verilmesini talep edebilir. (Bu görüş için bkz. **İmregün**, s.210). Akdağ Güney ise, başkanın talebi reddetmesi veya başkan ve vekiline ulaşılamaması halinde TTK m.390/4’e göre sirküler tipi karar alma imkânının kullanılabileceğini savunmuştur. Bu hususta bkz. **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s.249. Kanaatimce ilk görüş diğerlerine nazaran daha işlevsel ve şirket menfaatinedir.

³⁵⁶ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.147-148; **Karaahmetoğlu**, s.221-222.

³⁵⁷ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.146; **Şener**, Limited Ortaklık, s.732. Anonim şirket yönetim kurulu toplantısı açısından bkz. **İmregün**, s.210; **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s.250.

³⁵⁸ **Koylu**, s.27; **Şener**, Limited Ortaklık, s.731: “Müdürler, toplantılarını genellikle şirket merkezinde yaparlar.” Anonim şirketler açısından bkz. **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s.250; **İmregün**, s.210.

de kararlarda belirtilir³⁵⁹. Şayet, müdürler kurulunun şirket merkezi dışında örneğin şirketin şantiyesi gibi mutlak toplandıkları yer varsa toplantının burada yapılması mümkündür. Şirket merkezi dışında yapılacak toplantılarda, objektif iyi niyet kurallarına uygun olarak herkesin katılabilmesini mümkün kılan bir yer seçilmelidir³⁶⁰.

Toplantının zamanı konusunda şirket sözleşmesinde haftada bir, ayda bir gibi düzenlemeler yapılabileceği gibi müdürler kurulu gerektiğinde toplanır. Toplantı zamanı konusunda TTK'da bir sınırlama yoktur. Ancak bazı durumlarda müdürlerin toplantı yapması zorunludur. Örneğin, anonim şirkete ilişkin TTK m.376/1 hükmü limited şirketler açısından da uygulanır³⁶¹. Buna göre, “*son yıllık bilançodan, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılırsa, yönetim kurulu (müdürler kurulu), genel kurulu hemen toplantıya çağırır ve bu genel kurula uygun gördüğü iyileştirici önlemleri sunar.*” Dolayısıyla, bu durumda müdürler kurulu toplanarak hem genel kurulu toplantıya çağırarak hem de genel kurula sunacağı iyileştirici önlemlerin neler olacağını görüşecektir.

3. Gündem

Gündem konusunda kanunda bir düzenleme yoktur. Toplantıya davet yetkisinin kural olarak müdürler kurulu başkanında olduğu düşünüldüğünde, gündemin de başkan tarafından bildirilmesi gerekmektedir³⁶². Ancak genel kurul toplantılarında olduğu gibi gündeme bağlılık ilkesi geçerli değildir³⁶³. Dolayısıyla, müdürler kurulu bildirilen gündem ile bağlı değildir ve gündeme madde eklenmesi mümkündür³⁶⁴.

Kanaatimce, gündeme bağlılık ilkesinin olmadığı sonucuna TTK m.623/3 hükmünden varılabilir. Çünkü, bu hükme göre “*genel kurula bırakılmayan veya şirket sözleşmesinde farklı düzenlemeler yer almayan bütün konularda*” müdürler görevli ve

³⁵⁹ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.145.

³⁶⁰ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.145; Anonim şirketler açısından bkz. İmregün, s.210.

³⁶¹ Karaahmetoğlu, s.218; Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.145; Keçeci, s.49. Anılan son yazar, “*görüşülmesi kanundan doğan bir zorunluluk olan*” konuların da gündemde yer alacağını ifade etmiştir.

³⁶² Müdürler kurulu başkanından kurulu toplanmasını yazılı talep eden (başkan müdürün çağırması üzerine müdürler kurulunu toplantıya çağırarak) üye tarafından görüşülmesini istediği konuları belirttiği için gündemi belirlediği kabul edilebilir. Keçeci, s.49; Şener, Limited Ortaklık, s.731. Anonim şirket yönetim kurulu toplantısı açısından bkz. İmregün, s.211.

³⁶³ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.146; Karaahmetoğlu, s.219. Anonim şirketler açısından bkz. Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.250; İmregün, s.211.

³⁶⁴ Koşlu, s.27; Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.146. Anonim şirketler açısından bkz. Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.250; İmregün, s.211.

yetkilidir. Dolayısıyla bu madde müdürler kurulu toplantısında her türlü konunun görüşülebilmesini gerekli kıldığından gündeme bağlılık ilkesinin olmadığını söyleyebiliriz.

4. Toplantı ve Karar Yeter Sayısı

Kanunda, müdürler kurulunun toplanabilmesi için gerekli olan toplantı yeter sayısına ilişkin düzenleme yapılmamıştır³⁶⁵. Doktrinde, usulüne uygun şekilde davet edilen müdürlerin karar yeter sayısını sağlamak koşuluyla toplantıya katılan müdürlerin sayısından bağımsız olarak karar alabileceklerine ilişkin görüşler vardır³⁶⁶. Doktrindeki bir başka görüş³⁶⁷ ise, mevcut müdürlerin en azından çoğunluğunun toplantı yeter sayısı olarak aranması gerektiğini savunmuştur.

TTK m.624/3 uyarınca, müdürler kurulu toplantılarında kararlar çoğunlukla alınır. Şener³⁶⁸, TTK m.624/3'te düzenlenen "çoğunlukla karar alır" ifadesinin belirsiz olduğunu ve çeviri yapılırken hatalı çevrildiğini, maddenin aslına uygun olarak "verilen oyların çoğunluğuyla karar alırlar" şeklinde yorumlanması gerektiğini savunmuştur. Oyların eşit olması halinde ise başkan müdürün oyu üstün sayılır ve başkan müdürün oy verdiği yönde karar alınmış sayılır. Altaş³⁶⁹ bu hükümden hareketle, tek sayılı müdürler kurulunda müdür sayısının salt çoğunluğuyla, çift sayılı müdürler kurulunda ise başkan müdürün oyu doğrultusunda müdür sayısının yarısı ile karar alınabileceğini tablo yapmak suretiyle açıklamıştır. Ancak yazar, toplantı yeter sayısı konusunda ayrıntılı açıklamalara yer vermemiştir.

³⁶⁵ Anonim şirketlerde ise, yönetim kurulu üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve toplantıda bulunanların çoğunluğu ile karar alır (TTK m.390). Bu yönüyle anonim şirketlerde hem toplantı hem de karar yeter sayısı belirlenmiştir. Ancak limited şirkette sadece karar yeter sayısı düzenlenmiştir.

³⁶⁶ Şener, Limited Ortaklık, s.732; Kaya, Müdürler Kurulu, s.95. Kaya, müdürler kurulu açısından sadece karar yeter sayısının düzenlenmesi sebebiyle anonim şirket yönetim kurulunun toplantı ve karar yeter sayısının kıyasen uygulanamayacağını savunmuştur.

³⁶⁷ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.149.

³⁶⁸ Şener, Limited Ortaklık, s.734.

³⁶⁹ Altaş, Limited Şirketler, s.150 vd.

Müdürler Kurulu Üye Tam Sayısı	Karar Yeter Sayısı	Açıklama
2	1	Başkan müdürün oy verdiği tarafın kararı geçerlidir.
3	2	-
4	2	Başkan müdürün oy verdiği tarafın kararı geçerlidir.
5	3	-
6	3	Başkan müdürün oy verdiği tarafın kararı geçerlidir.
7	4	-

Anonim şirket yönetim kurulu açısından toplantı ve karar yeter sayısı konusunda açık bir düzenleme yapılmıştır. TTK m.390/1'e göre, şirket sözleşmesindeki hükümler saklı kalmak kaydıyla yönetim kurulu, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve toplantıda hazır bulunanların çoğunluğu ile karar alır. Yönetim kuruluna ilişkin bu madde, müdürler kurulu açısından kıyasen uygulanabilir mi? Müdürler kurulunun toplantı yeter sayısı konusunda anonim şirket yönetim kurulunun toplantı yeter sayısından ayrılmayı gerektirecek haklı bir gerekçe kanaatimce yoktur. Dolayısıyla, toplantı yeter sayısı konusunda yönetim kuruluna ilişkin hükümler kıyasen uygulanmalıdır. Karar yeter konusunda ise, Şener'in belirttiği gibi hüküm mehzaz kanuna uygun şekilde yorumlanmalı, toplantıda verilen oyların çoğunluğu ile karar alınabilmelidir.

Başkan müdüre üstün oy hakkının tanınması, limited şirketleri bu yönüyle anonim şirketlerden ayırırlar. Çünkü, anonim şirket yönetim kurulu toplantılarında oyların eşit olması halinde yönetim kurulu başkanının oyu üstün sayılmaz ve görüşülen konu bir sonraki toplantıya ertelenir. Sonraki toplantıda da eşitlik devam ederse, öneri reddedilmiş sayılır (TTK m.390/2). Limited şirketlerde ise, müdürler kurulu başkanının oyu eşitlik halinde üstün sayılmıştır. Müdürler kurulu başkanına üstün oy tanınmasının amacı, müdürler kurulundaki kitlenmeyi çözmek ve şirketi çalışabilir konumda tutmaktır³⁷⁰.

Şirket sözleşmesi, müdürlerin karar almaları konusunda değişik bir düzenleme öngörebilir (TTK m.624/3). Bu bağlamda, şirket sözleşmesine konulacak hükümle farklı yeter sayı öngörülebileceği gibi başkan müdürün eşitlik halindeki oy üstünlüğü de kaldırılabilir³⁷¹. Karar yeter sayısının ağırlaştırılabileceği kabul edilmekle beraber hafifletilmesi konusunda farklı görüşler vardır. Bir görüşe göre, şirket sözleşmesinde bu sayı hafifletilemez³⁷². Diğer görüş³⁷³ ise TTK'nın anonim şirket yönetim kurulunun toplantı ve karar yeter sayısının esas sözleşmede ağırlaştırılabileceğini ancak hafifletilemeyeceğini açıkça düzenlediğini buna karşın limited şirket açısından karar yeter sayısı konusunda şirket sözleşmesinde aksine düzenlemeler yapılmasına imkan

³⁷⁰ TTK m.624 Gerekçesi.

³⁷¹ Şener, Limited Ortaklık, s.735; Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.153.

³⁷² Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.153; Anonim şirketler açısından bkz. Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.252.

³⁷³ Altaş, Limited Şirketler, s.150-151.

tanımlamakla beraber bu sayının hafifletilmesini açıkça yasaklamadığını belirterek karar yeter sayısının hafifletilmesinin mümkün olduğunu ifade etmiştir.

5. Müzakerelere Katılma Yasağı

Bu yasak, müdürler açısından açıkça düzenlenmemiştir. Ancak müdürler kurulu toplantıları hakkında anonim şirket yönetim kurulu toplantılarına ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanması gerektiğini yukarıda ifade etmiştik. Buradan hareketle ve yasağın amacı gözetildiğinde, anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin müzakereye katılma yasağını düzenleyen TTK m.393 hükmünün de müdürler açısından uygulanması gerektiğini söyleyebiliriz.

İlgili madde uyarınca müdür, *“kendisinin şirket dışı kişisel menfaatiyle veya alt ve üst soyundan birinin ya da eşinin yahut üçüncü derece dâhil üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımlarından birinin, kişisel ve şirket dışı menfaatiyle şirketin menfaatinin çatıştığı konular ile dürüstlük kuralı gereği müzakereye katılmasının uygun olmadığı konularda”* müzakerelere katılamaz. Tereddüt uyandıran hâllerde, kararı müdürler kurulu verir ve bu oylamaya da ilgili müdür katılamaz. Menfaat uyuşmazlığı müdürler kurulu tarafından bilinmiyor olsa bile, ilgili müdür bunu açıklamak ve yasağa uymak zorundadır.

Müzakerelere katılma yasağının ihlal edilmesi sebebiyle şirketin bir zararı doğmuş ise, bu hükümlere aykırı hareket eden müdür ve menfaat çatışması *“nesnel olarak varken ve biliniyorken ilgili üyenin toplantıya katılmasına itiraz etmeyen”* müdürler ve söz konusu müdürün toplantıya katılması yönünde karar alan müdürler bu zararı tazminle yükümlüdürler (TTK m.393/2).

Müzakerelere katılma yasağı, sadece gerçek kişiler için değil, tüzel kişi müdürler için de geçerlidir³⁷⁴. Bu durumda, tüzel kişi müdürün menfaatlerini ilgilendiren konularda da şirketi temsil eden gerçek kişi müzakerelere katılamaz. Kanaatimce, tüzel kişiyi temsil eden gerçek kişinin veya yakınlarının menfaati olması durumunda da aynı hüküm uygulanmalı ve bu kişi müzakerelere katılamamalıdır. Yıldırım, yasağın sadece müzakerelere katılmayı kapsadığını ve toplantıya katılmama

³⁷⁴ **Helvacı**, Hukuki Sorumluluk, s.73. Kırca, tüzel kişinin hısımlığı olamayacağından prensip olarak yasağın üye tüzel kişi ile sınırlı olduğunu ancak maddenin amacı gözetildiğinde tüzel kişiyi temsil eden gerçek kişinin de yasak kapsamında olması gerektiğini haklı olarak belirtmiştir. **Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.495.

olarak yorumlanamayacağını ifade etmiştir³⁷⁵. Kanaatimce, durumun şartları haklı gösteriyorsa müzakerelere katılması yasak olan müdürün toplantıya katılması da engellenebilmelidir³⁷⁶. Örneğin, müdür olan hâkim ortakla ilgili bir işlemde diğer müdürlerin görüşlerini açıkça açıklayabilmesi için toplantıya katılması engellenebilmelidir. Bu durumun, maddenin düzenlenme amacı olan şirket menfaatlerini korumaya hizmet ettiği kanaatindeyim.

Menfaat çatışması, sirküler tipi karar alınması halinde de teklifi içeren kâğıda yazılmak suretiyle belirtilmelidir³⁷⁷.

*Akdağ Güney*³⁷⁸, gerekçeden hareketle müzakere yasağı kapsamında değerlendirilecek menfaatlerin dar yorumlanması gerektiğini ve çok yoğun menfaat çatışması halinde müzakerelere katılma yasağının söz konusu olacağını ifade etmiştir.

E- Sirküler Tipi Karar Alma

Müdürler kurulunun sirküler tipi karar almalarına ilişkin TTK'da özel bir düzenleme olmamakla beraber, TTK m.617/4 uyarınca şirket genel kuruluna verilmiş bu yetkinin müdürler kurulu için öngörülmemesinin bir gerekçesi yoktur³⁷⁹.

Anonim şirket yönetim kuruluna ilişkin hükümlerin kıyasen müdürler kurulu için de uygulanması gerektiğini belirtmiştik³⁸⁰. Dolayısıyla, anonim şirket yönetim kurulunun sirküler tipi karar almasına ilişkin TTK m.390/4 hükmü, müdürler kurulu için de kıyasen uygulanmalıdır. Bu hükme göre; *“üyelerden hiçbirisi toplantı yapılması isteminde bulunmadığı takdirde, müdürler kurulu kararları, kurul üyelerinden birinin belirli bir konuda yaptığı, karar şeklinde yazılmış önerisine, en az üye tam sayısının çoğunluğunun yazılı onayı alınmak suretiyle de verilebilir. Aynı önerinin tüm müdürlere yapılmış olması bu yolla alınacak kararın geçerlilik şartıdır. Onayların*

³⁷⁵ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.150.

³⁷⁶ “Kanun lafzından anlaşılan, üyenin sadece müzakerelere katılamayacağı dolayısıyla müzakereler sonunda yapılacak oylamaya katılabileceği anlamı çıksa da müzakereye katılamayacak kişinin evleviyetle oylamaya katılamaması gerekir. Çünkü kanunun amacı, şirketi zarara uğratacak bir kararın önüne geçmektir.” **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.499; Yasak kapsamında olan kişinin oy kullanamayacağı yönünde bkz. **Arslanlı**, Anonim Şirketler, s.110; **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s.252. Yasağın amacı gözetildiğinde, tüzel kişiyi temsil eden gerçek kişilerin hısımlarının yasak kapsamında değerlendirilmesinin doğru olacağını düşünüyorum.

³⁷⁷ **Helvacı**, Hukuki Sorumluluk, s.74.

³⁷⁸ **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s.210.

³⁷⁹ **Şener**, Limited Ortaklık, s.730.

³⁸⁰ İsviçre hukukunda, müdürler kurulunun sirküler tipi karar almasında şirket genel kuruluna ilişkin TTK m.617/4 düzenlemesinin kıyasen uygulanması gerektiği belirtilmiştir. Bu hususta bkz. **Şener**, Limited Ortaklık, s.730.

aynı kâğıtta bulunması şart değildir; ancak onay imzalarının bulunduğu kâğıtların tümünün yönetim kurulu karar defterine yapıştırılması veya kabul edenlerin imzalarını içeren bir karara dönüştürülüp karar defterine geçirilmesi kararın geçerliliği için gereklidir.”

Hükmün uygulanabilmesi için hiçbir müdürün karar alınacak konu ile ilgili toplantı talep etmemesi, karar şeklinde yazılmış önerinin bütün müdürlerin onayına sunulması ve şirket sözleşmesinde aksinin öngörülmemiş olması gerekmektedir. Bu şartlar gerçekleşmediği takdirde, geçerli bir müdürler kurulu kararından bahsedilemez. Yine, onaylanan önerinin karar defterinde yer alması da geçerlilik şartıdır.

*Yıldırım*³⁸¹, TTK'nin online karar almaya ilişkin hükümler içermesi sebebiyle sirküler tipi karar almanın önemini yitireceğini savunmuştur. Kanaatimce, elektronik ortamda toplantı yapmayı ve karar almayı öngören TTK hükümlerinin şirkete yüklediği yükümlülükler sebebiyle sirküler tipi karar almak daha kolay ve uygulanabilir. Kaldı ki Ticaret Şirketlerinde Anonim Şirket Genel Kurulları Dışında Elektronik Ortamda Yapılacak Kurullar Hakkında Tebliğ³⁸² m.10.4'e göre sirküler tipi karar almak, elektronik ortamda mümkündür³⁸³. Dolayısıyla, bu yolla karar almanın önemini yitirdiğini söylemek çok mümkün değildir.

F- Müdürler Kurulunun Elektronik Ortamda Toplanması

Müdürlerin, gerekli teknik altyapı ve şartları sağlamaları halinde, elektronik ortamda da karar alması mümkündür. Toplantının tamamen elektronik ortamda yapılabilmesi mümkün olmakla beraber, bir kısım müdürlerin elektronik ortamda bir kısım müdürlerin ise fiziki olarak toplantıya katılmaları mümkündür³⁸⁴. Müdürler kurulu toplantısına elektronik ortamda katılma, fiziki olarak katılma ile aynı hukuki sonuçları doğurur³⁸⁵.

Müdürlerin elektronik ortamda toplantı yapıp karar almalarına ilişkin temel düzenlemeler; TTK m.1527 ve m.1528 ile Ticaret Şirketlerinde Anonim Şirket Genel

³⁸¹ *Yıldırım*, Müdürlerin Hukuki Durumu, s. 145.

³⁸² RG., 29.08.2012 Tarih ve 28396 Sayı.

³⁸³ *Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)*, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.489.

³⁸⁴ *Şener*, Limited Ortaklık, s.729; *Karaahmetoğlu*, 226; *Soner ALTAŞ*, “Limited Şirketlerde Online Müdürler Kurulu Toplantısı Yapabilmek İçin Uyulması Gereken Esaslar,” *İstanbul Barosu Dergisi C.89, S.3*, 2015, s.280. (Anılış: *Altaş*, Online Müdürler Kurulu Toplantısı); *Bilgili/Demirkapı*, s.456. Anonim şirketler açısından bkz. *Akdağ Güney*, Yönetim Kurulu, s.255.

³⁸⁵ *Altaş*, Online Müdürler Kurulu Toplantısı, s.284.

Kurulları Dışında Elektronik Ortamda Yapılacak Kurullar Hakkında Tebliğ³⁸⁶ (Tebliğ)'dir. Elektronik ortamda toplantı yapılabilmesi için bu düzenlemelerde yer alan şartların gerçekleşmesi gerekmektedir.

Elektronik ortamda toplantı yapılabilmesinin şartları³⁸⁷; müdürün bu konuda talepte bulunması (TTK m.1527/3), şirketin bu amaca özgülenmiş bir internet sitesine sahip bulunması (TTK m.1527/3), elektronik ortam araçlarının etkin katılmaya elverişliliğinin bir teknik raporla ispatlanıp bu raporun tescil ve ilan edilmesi (TTK m.1527/3), oy kullananların kimliklerinin saklanması (TTK m.1527/3), şirket yönetiminin bu yolla oy kullanmanın bütün şartlarını gerçekleştirmesi ve ortağa gerekli bütün araçları sağlaması (TTK m.1527/4), müdürlerden birinin toplantıya fiziki olarak katılacağını beyan etmemesi (Tebliğ m.5), toplantının elektronik ortamda yapılabileceği konusunda şirket sözleşmesinde hüküm bulunmasıdır (Tebliğ m.6, TTK m.1527/1). Tebliğ m.6'da şirket sözleşmesinde bulunması gereken madde örnek olarak yer almıştır³⁸⁸.

Elektronik ortam araçlarının etkin katılmaya elverişliliğinin tespit edildiği raporun ilan edilmesi kurucu bir unsur olduğundan rapor tescil ve ilan edilmeden yapılan toplantılar geçersizdir³⁸⁹.

³⁸⁶ RG., 29.08.2012 Tarih ve 28396 Sayı.

³⁸⁷ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.255 vd.; Şener, Limited Ortaklık, s.728-729; Karaahmetoğlu, 226 vd.; Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.488-489.

³⁸⁸ Örnek sözleşme maddesi: “Şirketin yönetim kurulu/müdürler kurulu toplantısına katılma hakkına sahip olanlar bu toplantılara, Türk Ticaret Kanunu’nun 1527’nci maddesi uyarınca elektronik ortamda da katılabilir. Şirket, Ticaret Şirketlerinde Anonim Şirket Genel Kurulları Dışında Elektronik Ortamda Yapılacak Kurullar Hakkında Tebliğ hükümleri uyarınca hak sahiplerinin bu toplantılara elektronik ortamda katılmalarına ve oy vermelerine imkân tanıyacak Elektronik Toplantı Sistemini kurabileceği gibi bu amaç için oluşturulmuş sistemlerden de hizmet satın alabilir. Yapılacak toplantılarda şirket sözleşmesinin bu hükmü uyarınca kurulmuş olan sistem üzerinden veya destek hizmeti alınacak sistem üzerinden hak sahiplerinin ilgili mevzuatta belirtilen haklarını Tebliğ hükümlerinde belirtilen çerçevede kullanabilmesi sağlanır.”

³⁸⁹ Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.256.

Elektronik toplantılara çağrı usulü ile ilgili Tebliğ m.9'da³⁹⁰ bir düzenleme yapılmış olmakla beraber, müdürler kurulunca başka bir usul de belirlenebilir³⁹¹.

TTK m.1528 hükmü, elektronik ortamda toplantıya katılmak isteyen müdürler kurulu üyelerine bir yükümlülük yüklemiştir³⁹². Bu hükme göre, elektronik ortamı kullanmak isteyen müdürler de elektronik posta adreslerini şirkete bildirmek zorundadırlar.

Müdürler kurulunun elektronik ortamda yapılabilmesinin özellikle yabancı sermayeli limited şirketlerde önemli bir sorunu çözeceği düşünülmektedir³⁹³.

G- Müdürler Kurulu Toplantılarına Temsilen Katılma

Müdürler kuruluna müdürlerin bizzat katılmalarını düzenleyen veya müdürleri temsilen başkalarının katılmalarını yasaklayan açık bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak hâkim görüş, müdürler kurulu toplantısına temsilen katılmanın mümkün olmadığı yönündedir³⁹⁴.

Genel kurul, müdürler kurulu üyesini seçerken onun kişisel özellikleri ve yeteneğini dikkate aldığından aradaki “güven ilişkisinin yoğunluğu” sebebiyle, müdür görevini bizzat yerine getirmek ve oyunu bizzat kullanmak zorundadır³⁹⁵.

Anonim şirket yönetim kuruluna ilişkin TTK m.390/2 hükmünün kıyasen uygulanması ile müdürlerin birbirlerine temsilen oy kullanamayacakları gibi vekil

³⁹⁰ “Elektronik ortamda katılım isteğinin bildirimi

MADDE 9 – (1) Bu Tebliğ kapsamındaki toplantılara elektronik ortamda katılmaya imkan tanıyan şirketlerdeki toplantı çağrıları ilgili düzenlemeleri uyarınca yapılır. Çağrı ile birlikte elektronik ortamda toplantıya katılma ve oy kullanmaya ilişkin bilgi ve belgeler şirketin internet sitesinde erişime hazır bulundurulur.

(2) Toplantıya katılma hakkı bulunanlar, şirketin internet sitesinde birinci fıkra uyarınca hazır bulundurulacak elektronik ortamda toplantıya katılma taleptnamesini, toplantı tarihinden bir gün öncesine kadar güvenli elektronik imza ile imzalayarak şirketin KEP hesabına iletirler.

(3) Şirket, iletilen bu talepleri aldıktan sonra talepte bulunan kişinin toplantı anında Elektronik Toplantı Sistemine erişmesi için gerekli tanımlamaları yapar ve hak sahibinin KEP hesabına bu durumu bildirir.

(4) Şirketler, yönetim kurulu veya müdürler kurulu toplantılarına ilişkin olarak bu maddenin diğer fıkralarında belirtilen usuli işlemlerden farklı esaslar da belirleyebilirler. Bunun için şirket yönetim kurulu veya müdürler kurulunun bu yönde karar alması zorunludur.”

³⁹¹ Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.257.

³⁹² Şener, Limited Ortaklık, s.730.

³⁹³ Altaş, Online Müdürler Kurulu Toplantısı, s.285.

³⁹⁴ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.152; Karaahmetoğlu, s.226; Şener, Limited Ortaklık, s.733; Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. Arslanlı, Anonim Şirketler, s.109; Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.494; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.253.

³⁹⁵ Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.494.

aracılığıyla da toplantıya katılamayacaklarının kabul etmek gerekir³⁹⁶. Aynı sonuca, şirket ile müdürler arasındaki ilişkiden yola çıkarak ulaşabiliriz. Doktrinde ağırlıklı olarak, müdürler ile şirket arasındaki hukuki ilişki vekalet veya hizmet sözleşmesi olarak değerlendirilmektedir. Aradaki ilişkinin vekalet sözleşmesi olması durumunda, TBK m. 506/1'e göre, müdürün borcunu bizzat ifa etmesi gerekir. Aradaki ilişkinin hizmet sözleşmesi olarak kabul edilmesi halinde ise, TBK m.395 uyarınca yine aynı sonuca ulaşılır ve müdürlerin borcunu bizzat ifa etmesi gerekir.

1926 Tarih ve 865 Sayılı Ticaret Kanunu döneminde, yabancı yatırımcıların yönetim kurulunda kendisini temsilci vasıtasıyla temsil ettirmesinin “*azanın yekdiğerine niyabeten rey vermeleri caiz değildir.*” hükmünü ihlal edip etmediği konusunda TBMM'den görüş sorulmuştur. Meclis bu konudaki görüşünde özetle, bu durumun yasak kapsamında olacağını değerlendirmiştir³⁹⁷.

Bu açıklamalardan hareketle, müdürlerin toplantılara bizzat katılmasının zorunlu olduğunu, temsilen katılmasının mümkün olmadığını söyleyebiliriz.

H- Kararın Oluşması

TTK m.64/1 uyarınca, tacirler ticari defterleri tutmakla yükümlüdür. Limited şirket de bir tacir olduğu için ticari defterleri tutmak zorundadır. Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ³⁹⁸ m.5'e göre limited şirketin tutması gereken bu defterler; yevmiye defteri, envanter defteri ve defteri kebir ile muhasebeyle ilgili olmayan pay defteri (TTK m.594), genel kurul toplantı ve müzakere defteridir³⁹⁹.

Tebliğ'in 11/4. maddesi ise limited şirket genel kurul toplantı ve müzakere defterini düzenlemektedir. İlgili maddeye göre, “*limited şirketlerde müdür veya müdürler kurulunun şirket yönetimi ile ilgili olarak aldığı kararlar genel kurul toplantı ve müzakere defterine kaydedilebileceği gibi ayrı bir müdürler kurulu karar defteri de tutulabilir. Müdürler kurulu karar defterinin tutulması halinde açılış ve kapanış onayları dahil olmak üzere yönetim kurulu karar defterine ilişkin hükümler uygulanır.*

³⁹⁶ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.152; Şener, Limited Ortaklık, s.730; Koşlu, s.28.

³⁹⁷ Bu hususta bkz. Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.493-494, dp.304 ve 305; Hayri DOMANİÇ, Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması- TTK Şerhi C.II, İstanbul: Temel Yayıncılık, 1988, s.586 vd.

³⁹⁸ RG, T: 19.12.2012 S: 28502.

³⁹⁹ Mehmet BAHTİYAR / Levent BİÇER, “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Ticari Defter Tutma Yükümlülüğü ve Ticari Defterlerin İspat Gücü,” Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.1, S. 1, 2013, s.17.

Kararların genel kurul toplantı ve müzakere defterine kaydedilmesi halinde 10 uncu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen hususların yazılması zorunludur.”

Tebliğ m.5/3 ve m.11/4 hükmü beraber değerlendirildiğinde, müdürler kurulu defterinin tutulması zorunlu olmadığı, isteğe bağlı olduğu anlaşılmaktadır⁴⁰⁰. Ancak TTK m.64/4’te yönetim kurulu kararı defteri ile genel kurul toplantı ve müzakere defterini ayırm yapılmaksızın zorunlu olarak tutulacak defterler arasında sayılmıştır⁴⁰¹. Dolayısıyla, her ne kadar TTK m.64/4’te açıkça düzenlenmemiş olmakla beraber, maddede geçen “*yönetim kurulu*” ifadesinden “*yönetim organı*” anlaşılmalıdır⁴⁰². Uygulamada çoğunlukla, müdürler kurulu karar defteri olarak genel kurul toplantı ve müzakere defteri kullanılmaktadır.

Yukarıdaki hükümlerden hareketle, müdürler kurulu şirket yönetimi ile ilgili kararlarını ya genel kurul toplantı ve müzakere defterine ya da ayrıca tuttukları müdürler kurulu defterine yazmak zorundadırlar. Bu zorunluluk sebebiyle, aslında kararın oluşması, bu kararın şirket tarafından tutulan deftere kaydedilmesi ile gerçekleşmektedir. Bu sonuca, TTK m.390/5 hükmünden ulaşılabilir⁴⁰³. İlgili hükme göre, “*kararların geçerliliği yazılıp imza edilmiş olmalarına bağlıdır.*” Sirküler tipi karar almada, onay kağıtlarının deftere yapıştırılmasına ilişkin TTK m.390/4 hükmü de bu hususu desteklemektedir.

Uygulamada karar defterleri genel olarak şirket muhasebecilerinde bulunmaktadır. Hatta bu durum uygulamada çeşitli sıkıntılara sebebiyet vermektedir. Müdürler kurulu veya ortaklar arasında yaşanan anlaşmazlıklarda, şirketin karar almasını engellemek veya baskı unsuru olarak kullanmak isteyen müdür veya ortak tarafından karar defteri alınmaktadır. Müdürler kurulu bu durumda karar alamadığı için bir kilitlenme durumu oluşmaktadır. Örneğin genel kurul müzakere ve karar defterini alan kötü niyetli müdür, ortaklar tarafından genel kurul kararı ile azledilmek istense bile karar defteri olmadığı için azledilemeyecektir. Yeni defter alınıp noterden tasdik edilmesi için ise zayi belgesi gerekecektir⁴⁰⁴. Bu durumda, TTK m.82/7 ve

⁴⁰⁰ Bahtiyar/Biçer, s.18.

⁴⁰¹ Bahtiyar/Biçer, s.18.

⁴⁰² Bahtiyar/Biçer, s.18.

⁴⁰³ Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.507.

⁴⁰⁴ Türkiye Noterler Birliği, 20.12.2018 Tarih ve 25 Sayılı Genelge.

Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ m.13 uyarınca zıyaı öğrendiği tarihten itibaren on beş gün içinde ticari işletmesinin bulunduğu yer yetkili mahkemesinden kendisine zayi belgesi verilmesi için dava açılması gerekecektir. Zayi belgesine ilişkin davanın da bir zaman alacağı öngörüldüğünde bu süre zarfında şirketin karar alması imkânsız hale gelmektedir. Kanaatimce, böyle bir durumla karşılaşıldığında gecikmesinde sakınca olduğu için müdürler yeterli çoğunlukla noterde karar alınabilmeli, bu hususta gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

İ- Ortaklar Genel Kurulu Onayına Tabi Kararlar

1. Genel Olarak

TTK m.625/2’de, müdürün veya müdürlerin aldıkları belirli kararları veya münferit sorunları genel kurulun onayına sunmalarına ilişkin düzenleme yapılmıştır.

Hüküm, ortakları da ilgilendiren veya yönetimin onlardan destek almak gereksinimi duyduğu konularda onlara bunu sağlamak ve genel kurul ile yönetim arasındaki uyumu sağlamak amaçlarıyla öngörülmüştür⁴⁰⁵.

Şener⁴⁰⁶, bu maddede tercüme hatası olduğunu, hükmün yanlış anlaşılabilceğini ve aslına uygun olarak yorumlandığında zorunlu ve ihtiyari genel kurul onayı şeklinde bir ayırımın yapılmasının daha doğru olacağı kanaatindedir. Biz de açıklamalarımızı bu ayırma göre yapacağız.

Kararların genel kurul tarafından onaylanması, müdürlerin sorumluluklarını ortadan kaldırmaz ancak tazminat miktarının belirlenmesinde dikkate alınır (TTK m.625/2). Bu hükme rağmen, genel kurulca verilen onay bazı durumlarda önceden verilen bir ibra kararı veya mağdurun rızası⁴⁰⁷ olarak değerlendirilebilir ve müdürlerin

---

Belirli bir dönem içinde değil, bitinceye kadar kullanılabilecek olan genel kurul toplantı ve müzakere defterinin yenilenmesi gereken durumlarda, pay ve yönetim kurulu karar defterlerinde uygulanan usul doğrultusunda, açılışı onaylanacak yeni defterin, kullanımına son verilecek defterle veya zayi belgesiyle birlikte notere ibraz edilmesi ve noterin de, eski deftere veya zayi belgesine yeni defterin açılış onayının yapıldığını tarih ve sayısını da yazarak belirtmek suretiyle onaylama işlemini yapması gerekmektedir.

⁴⁰⁵ TTK m.625 Gereğesi.

⁴⁰⁶ Şener, Limited Ortaklık, s.665.

⁴⁰⁷ TBK m.63/2’e göre, “Zarar görenin rızası, daha üstün nitelikte özel veya kamusal yarar, zarar verenin davranışının haklı savunma niteliği taşıması, yetkili kamu makamlarının müdahalesinin zamanında sağlanamayacak olması durumunda kişinin hakkını kendi gücüyle koruması veya zorunluluk hâllerinde de fiil, hukuka aykırı sayılmaz.” Onayın, zarar görenin rızası olarak değerlendirilmesi oldukça sınırlı hallerde mümkündür. Ayrıca, geçerli bir rıza söz konusu olmalıdır. Bu konuda bkz. Hazalcan YURTMAN, “TTK M.625/2 Kapsamında Limited Şirket Müdürlerinin Hukuki

sorumluluğunu ortadan kaldırabilir⁴⁰⁸. Dolayısıyla genel kurul tarafından verilen onay, şirket ve ortakların sorumluluk davası açmasına engel oluşturabilir⁴⁰⁹. Verilen onayın ise alacaklıların dava hakkını etkilemediği konusunda doktrinde görüş birliği vardır⁴¹⁰.

2. Genel Kurul Onayına Sunulması Zorunlu Kararlar

Şirket sözleşmesine konulacak hükümlerle, müdürlerin hangi kararlarının genel kurul onayına tabi olacağı açıkça düzenlenebilir. Bu düzenleme, işlevler ayrılığı ilkesinin istisnası olması sebebiyle dar yorumlanmalı, hangi konularda genel kurul onayına başvurulacağı belirlilik ilkesi doğrultusunda açıkça düzenlenmelidir⁴¹¹.

Müdürlerin bütün kararlarının veyahut devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkilerine giren konulardaki kararlarının genel kurul onayına tabi olarak düzenlenmesi mümkün değildir⁴¹².

Genel kurulun zorunlu onayına tabi bir karar ancak ve ancak genel kurul tarafından onaylanması ile hukuken geçerli ve bağlayıcı olur⁴¹³. Genel kurul onayına tabi iken onay alınmadan alınan kararlar, iyiniyetli 3.kişiler açısından geçerli olacaktır⁴¹⁴.

Müdürlerin onaya sunulan kararı için şirket sözleşmesinde farklı bir yeter sayı öngörülmemiş ise, TTK m.620 uyarınca olağan yeter sayı ile karar alınacaktır⁴¹⁵.

3. Genel Kurul Onayına Sunulması İhtiyari Kararlar

Genel kurulun ihtiyari onayına tabi kararları müdürler kurulu takdir edeceğinden şirket sözleşmesinde açıkça ve belirli olarak yer almasına gerek yoktur⁴¹⁶.

Sorumluluğu,” **Sorumluluk Hukuku-Seminerler-Makaleler**, Editör: Başak BAYSAL, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s.493.

⁴⁰⁸ Yurtman, s.493, s.510.

⁴⁰⁹ Yurtman, s.510.

⁴¹⁰ Yurtman, s.510.

⁴¹¹ Yurtman, s.475.

⁴¹² Şener, Limited Ortaklık, s.665; Yurtman, s.476.

⁴¹³ Şener, Limited Ortaklık, s.667.

⁴¹⁴ Keçeci, s.75.

⁴¹⁵ Şener, Limited Ortaklık, s.667.

⁴¹⁶ Şener, Limited Ortaklık, s.667. Yazar, hükmün mehzaz kanuna göre yorumlanması halinde bu sonucun çıkacağını ifade etmektedir.

İhtiyari genel kurul onayı, müdürlerin bir konuda genel eğilimlerini belirlemek için yapılan ve bağlayıcı olmayan danışma oylamasından bağlayıcı olması sebebiyle ayrılır⁴¹⁷.

J- Müdürler Kurulu Kararlarının Geçersizliği

1. İptal Edilebilirlik Sorunu

Müdürler kurulu kararlarına karşı, kararı baştan itibaren ortadan kaldıracak iptal davasının açılıp açılmayacağı konusunda TTK'da açık bir düzenleme yoktur⁴¹⁸ ve doktrinde farklı görüşler mevcuttur.

Müdürler kurulu (yönetim kurulu) kararının iptal edilemeyeceğine ilişkin görüşü savunanlara⁴¹⁹ göre, müdürler kurulunun iptal davasına konu edilecek kararları sebebiyle müdürlere karşı sorumluluk davası açılmasını öngören düzenlemeler ile kararların yokluk ve butlanına ilişkin hükümler mevcut ve yeterlidir. Müdürlere karşı açılacak sorumluluk davasının yanında müdürlerin genel kurul tarafından veya mahkemece azledilmeleri de mümkündür⁴²⁰. Yine, müdürler kurulu kararlarına karşı iptal davası açılabilmesinin mümkün olması halinde açılacak davalar sebebiyle müdürler kurulu işleyemez hale gelecektir. Ayrıca, anonim şirket yönetim kurulunun batıl kararlarını düzenleyen TTK m.391 gerekçesinde açıkça, yönetim kurulu kararlarının iptal edilemeyeceği ifade edildiğinden kıyasen müdürler kurulu kararlarının da iptal edilememesinin kabul edilmesi gerekmektedir⁴²¹.

Müdürler kurulu (yönetim kurulu) kararlarının iptali edilebileceğini savunanlar⁴²² ise, müdürlerin sorumluluklarına ilişkin hükümler yeterli değildir ve zarara sebep olacak kararın iptal edilmesi mümkün iken zararın doğmasından sonra sorumluluk hükümlerine başvurmak anlamlı olmaz⁴²³. Bunun yanında, kararın iptal

⁴¹⁷ Şener, Limited Ortaklık, s.668.

⁴¹⁸ Anonim şirket yönetim kurulu kararlarının iptali konusunda TTK ve SPK'da istisnai düzenlemeler mevcuttur. Bu konuda bkz. **Kırca (Şehirli Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.552 vd.; **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s.267 vd.

⁴¹⁹ **Yıldız**, Limited Şirketler Hukuku, s.253; **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s. 157; **Şener**, Limited Ortaklık, s.739; **Karaahmetoğlu**, s.246; Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. **Ansay**, s.108; **Kırca (Şehirli Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.523, dp. 386'da belirtilen yazarlar.

⁴²⁰ Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s.266.

⁴²¹ **Keçeci**, s.63; **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s. 157.

⁴²² Bu yazarlar için bkz. **Çamoğlu**, Yönetim Kurulu, s.83; **Karaahmetoğlu**, s.245, dp.939'da sayılan yazarlar.

⁴²³ **Çamoğlu**, Yönetim Kurulu, s.83; **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s. 157;

edilmemesi halinde ortaya çıkacak zararı karşılayacak müdürler çoğu zaman yeterli mali güce sahip değildir⁴²⁴.

Kanaatimce, müdürler kurulu kararlarının iptal edilmesi mümkün değildir. Çünkü anonim şirket yönetim kuruluna ilişkin hükümleri kıyasen uyguladığımızda, bazı istisnalar⁴²⁵ dışında yönetim kurulu kararlarının iptali mümkün olmadığından müdürler kurulu kararının da iptali söz konusu olamayacaktır. Yine, müdürler kurulu kararına karşı açılacak bir iptal davasında yargılamanın uzun sürmesi de dikkate alındığında müdürler kurulunun işleyişini olumsuz etkileyeceğinden şirketin karar alma sürecini tıkayacaktır. Müdürlere karşı açılacak sorumluluk davası da iptali istenecek kararı alan müdürlerin zararı tazmin etme yükümlülüğünü doğurduğu için etkili bir yoldur. Ayrıca *Yıldırım*⁴²⁶'ın da haklı olarak belirttiği üzere, iptal davası açılabilmesinin kabul edilmesi halinde ise kim, hangi sürede ve hangi gerekçelerle dava açabilecektir? Veyahut kararlara karşı açılan iptal davalarının kararın uygulanabilirliğine etkisi ne olacaktır? Dolayısıyla müdürlerin kararlarına karşı iptal davası açılmayacağı kanaatindeyim.

2. Butlan

Butlan, bir hukuki muamelenin kurucu unsurlarının tam olmasına rağmen geçerlilik şartlarından kamu düzenini ilgilendirecek olanların gerçekleşmemesi sebebiyle kesin hükümsüz olmasıdır⁴²⁷. Butlanda, kararın kurucu unsurları tamdır ancak kararın içeriği ağır hukuka aykırılıklar içermektedir⁴²⁸.

TTK m.644/1-c atfı ile anonim şirket yönetim kurulu kararlarının butlanına ilişkin TTK m.391 hükmü, müdürler kurulu kararları için de uygulama imkânı bulmaktadır. Buna göre, müdürler kurulu kararlarından “*eşit işlem ilkesine aykırı olan, şirketin temel yapısına uymayan veya sermayenin korunması ilkesini gözetmeyen, pay sahiplerinin özellikle vazgeçilmez nitelikteki haklarını ihlal eden veya bunların kullanılmalarını kısıtlayan ya da güçleştiren, diğer organların devredilemez*

⁴²⁴ Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. **Çamoğlu**, Yönetim Kurulu, s.83.

⁴²⁵ Örneğin “*kayıtlı sermayeli anonim şirketlerde iptale ilişkin m.460/5 ve SPK m.18/6, sermaye şirketlerinin kolaylaştırılmış şekilde birleşmesinde birleşme sözleşmesinin genel kurul onayına sunulmadığı durumlarda (bkz. TTK m.155-156) birleşme sözleşmesinin kabulü kararının iptaline yönelik hüküm (TTK m.192/2) ile Kooperatifler Kanunu m.16’da öngörülen itiraz (iptal) davası*” gösterilebilir. Bu konuda bkz. **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.522.

⁴²⁶ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s. 157.

⁴²⁷ Kemal OĞUZMAN / Nami BARLAS, **Medeni Hukuk**, Vedat Kitapçılık: İstanbul, 2011, s.209.

⁴²⁸ **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.513.

yetkilerine giren ve bu yetkilerin devrine ilişkin kararlar batıldır.” Batıl kararlara örnek olarak kanunda sayılan düzenlemeler sınırlı sayıda olmayıp örnek olarak sayılmıştır⁴²⁹. Dolayısıyla TBK m.27 uyarınca “kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan” kararlar butlan yaptırımına tabidir⁴³⁰.

Menfaati olan herkes, herhangi bir süreye tabi olmadan mahkemeden müdürler kurulu kararının batıl olduğunun tespitini isteyebilir⁴³¹. Tespit davası, şirkete karşı açılır ve davanın kabul edilmesi halinde herkes açısından reddi halinde ise sadece taraflar açısından sonuç doğurur⁴³².

3. Yokluk

Yokluk, bir hukuki işlemin kurucu unsurlarının tamam olmaması sebebiyle hukuki muamelenin varlık kazanamamasını, hukuk ilişkinin kurulamamasını ifade eder⁴³³.

Müdürler kurulu kararının alınması sırasında kurucu şekli nitelikteki emredici hükümlere aykırı hareket edilmiş ise, bu durumda müdürler kurulu kararı yoklukla sakattır⁴³⁴. Müdürler kurulu kararının yoklukla sakat olduğu durumlarda, şeklen dahi bir karardan bahsedilemez⁴³⁵. Örneğin; müdürlerin tamamının toplantıya çağrılmamış olması⁴³⁶, karar yeter sayısına uyulmadan karar alınması⁴³⁷ hallerinde müdürler kurulu kararları yoklukla sakattır. Özellikle sirküler tipi alınan müdürler kurulu kararlarında, önerinin tüm müdürlere yapılmaması, müdürlerden birinin toplantı talebine rağmen sirküler tipi karar alınması gibi kurucu unsurların eksikliği sebebiyle yokluk yaptırımı ile karşılaşılmaması daha muhtemeldir⁴³⁸.

⁴²⁹ TTK m.391 Gerekçesi; Yıldız, Limited Şirketler Hukuku, s.253; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.260; Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.515.

⁴³⁰ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar Hukuku II, s.513; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.263; Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.521.

⁴³¹ Yıldız, Limited Şirketler Hukuku, s.253; Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.260; Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.521-522; Bahtiyar, s.228.

⁴³² Şener, Limited Ortaklık, s.738-739.

⁴³³ Oğuzman/Barlas, s.208; Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.511.

⁴³⁴ Şener, Limited Ortaklık, s.737; Karaahmetoğlu, s.234.

⁴³⁵ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.154; Karaahmetoğlu, s.234.

⁴³⁶ Şener, Limited Ortaklık, s.737; Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. İmregün, s.214.

⁴³⁷ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.154; Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.512; İmregün, s.214.

⁴³⁸ Karaahmetoğlu, s.237; Şener, Limited Ortaklık, s.737.

Müdürler kurulu kararının yokluğu konusunda menfaati bulunan herkes, mahkemeden yokluğun tespitini isteyebilir⁴³⁹.

K- Müdürler Kurulunun Karar Alamaması-Organsızlık

TTK m.636/2 uyarınca kanunen zorunlu organ olan müdürler kurulu mevcut değilse, *“ortaklardan veya şirket alacaklılarından birinin şirketin feshini istemesi mümkündür.”* Buna göre, şirketin feshinin istenilmesi üzerine *“şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesi, müdürleri dinleyerek durumu kanuna uygun hale getirmesi için süre vereceğini, bu sürede kanuna uygun hale getirilmezse şirketin feshine karar verecektir.”*

Kanaatimce mahkemenin müdürleri dinlemesi sadece genel kurulun toplanamaması halinde geçerli olacaktır. Zira, müdürler kurulu da kanunen zorunlu bir organdır ve bulunmaması halinde şirketin feshi gündeme gelmektedir. Müdürler kurulunun mevcut olmaması halinde, mahkemenin müdürleri dinlemesi mümkün değildir. Dolayısıyla kanunun bu ifadesi kanaatimce hatalıdır. Madde metni, *“...asliye ticaret mahkemesi, gerekli görmesi halinde müdürlerin veya ortakların tamamını ya da bir kısmını dinleyerek şirketin, Kanuna uygun hale getirilmesi için bir süre belirler.”* şeklinde düzenlenebilir.

Müdürler kurulunun mevcut olmasına rağmen toplantı yapılamıyorsa veya karar alınamıyorsa, bu durumda da işlevini yerine getiremeyen müdürler kurulunun mevcut olmadığını kabul etmek kanunun amacına daha uygun düşecektir^{440,441}. Böyle bir durumda da şirketin feshinin istenebilmesi mümkündür.

⁴³⁹ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.154; Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.513; İmregün, s.214.

⁴⁴⁰ Anonim şirketler açısından bkz. Dural, s.141. *“Anonim şirket yönetim kurulu şeklen ve kanuni şartları taşıyacak şekilde bulunsu bile fiilen çalışmıyorsa ve anonim şirketin görevlerini yerine getiremiyorsa yönetim kurulunun yokluğundan farkı yoktur.”*

⁴⁴¹ TTK m.530 Gerekçesi: *“Yönetim kurulunun mevcudiyetine rağmen, hiç veya gereği gibi toplanamaması somut olayın özelliklerine göre maddenin kapsamında kabul olunabilir.”*

İKİNCİ BÖLÜM

MÜDÜRLERİN GÖREV VE YETKİLERİ, HAKLARI VE BORÇLARI

BİRİNCİ KISIM: MÜDÜRLERİN GÖREVLERİ

I- GENEL OLARAK

Müdürler, limited şirketin kanunen zorunlu iki organından birisidir. Genel kurul, belli aralıklarla toplanan süreksiz bir organ iken müdürler kurulu sürekli bir organdır. Kanun koyucu, her iki organ için ayrı ayrı devredilemez yetki ve görevler düzenlemiş, genel kurulun yetkisi ve görevi içinde olmayan bütün iş ve işlemlerin sürekli organ olan müdürler tarafından yerine getirilmesini öngörmüştür. Bu bağlamda müdürlerin kanunda açıkça belirtilen devredilemez görevlerinin yanında kanun veya şirket sözleşmesi ile genel kurula bırakılmayan veya kanunda açıkça düzenlenmeyen görevleri de vardır (TTK m.625/1).

Bu bölümde müdürlerin öncelikli olarak devredilemez görevlerini sonrasında diğer görevlerini açıklayacağım. Genel olarak müdürler kurulu ifadesini kullanacağım ancak bu ifadede tek müdürlü limited şirketlerde müdür olarak algılanmalıdır.

II- MÜDÜRLERİN DEVREDİLEMEZ VE VAZGEÇİLEMEZ GÖREVLERİ

A- Şirketin Üst Düzey Yönetimi ve Gerekli Talimatların Verilmesi

TTK m. 625/1-a hükmüne göre “*şirketin üst düzeyde yönetilmesi ve yönetimi ile bu hususlarda gerekli talimatların verilmesi*” müdürlerin devredilemez ve vazgeçilemez görevlerinin başında gelmektedir. Bu görev, “*şirketin günlük işlerinin yönetimi ve bunlarla ilgili talimat ve kararlar verilmesinin dışındaki alanı ifade etmektedir*⁴⁴²”. Bu bağlamda; şirketin hedeflerine yönelik genel politikalarının oluşturulması, hedeflerin gerçekleştirilmesinde yararlanılacak kaynakların belirlenmesi, hedeflere ulaşma konusunda düzenli takip ve raporlama, bütçe stratejisi

⁴⁴² Mehmet HELVACI, “Yönetim Kurulunun Anonim Şirketi İdare ve Temsili, Özellikle Devredilemez Görev ve Yetkileri,” *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.9, S:117-118, 2014, s.129.

belirleme ve uygulama vb. üst düzey yönetime dahildir⁴⁴³. Üst düzey yönetim kavramı özellikle şu üç unsurdan oluşur⁴⁴⁴: “a) şirketin stratejik hedeflerinin geliştirilmesi, b) bu hedeflerin gerçekleşmesi için gerekli araçların tespiti, c) hedeflerin gerçekleşmesi konusunda şirket yönetim organlarının kontrol edilmesi”. Özetle, üst düzey yönetim kavramı “ortaklığın stratejik hedeflerinin tayini, bu hedeflere ulaşmada kullanılacak araçların belirlenmesini ve hedeflere ulaşmada görevli organların kontrolü” olarak tanımlanabilir⁴⁴⁵.

Bu hüküm ile genel ilke konularak, şirketin amacı doğrultusunda gerekli bütün adımların müdür veya müdürler kurulu tarafından atılacağı, bu amaca yönelik olarak bütün kararları alma ve alınan kararları uygulama görevinin müdürlerde olduğu belirtilmiştir. Ancak müdürler kurulu (yönetim kurulu), şirketin faaliyeti kapsamında bütün işleri yapmak zorunda olmamalı ancak şirketin temel fonksiyonunun gerektirdiği birtakım işleri bizzat yerine getirmelidir⁴⁴⁶.

Müdürlerin görevlerine ilişkin kanunda sayılan diğer görevler, müdürlerin bu görevlerinin somutlaştırılmış halleridir⁴⁴⁷. Müdürler kurulunun üst düzey yönetimin görevini etkin yerine getirebilmesi için konumundan dolayı müdürler kurulu başkanının da etkin çalışmasına bağlıdır⁴⁴⁸.

Madde gerekçesinde, “şirketin üst düzeyde yönetilmesi ve yönetimi ve gerekli talimatların verilmesi” kavramının açıklanması konusunda anonim şirket yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görevlerinin düzenlendiği TTK m.375’e atıf yapılmıştır. TTK m.375/1-a’da ise “şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesi” ifadesine yer verilmiş ve bu kavram gerekçede şu şekilde açıklanmıştır⁴⁴⁹: “Üst düzeyde yönetim ile kastedilen, genel işletme politikası başta olmak üzere, yatırım, finansman, temettü gibi politikaların hedeflerinin karara bağlanması, bunlara ulaşılması için seçilen araçların gösterilmesi, hedeflere ulaşılp

⁴⁴³ **Pulaşlı**, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt II, s.1286.

⁴⁴⁴ **Pulaşlı**, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt II, s.1287.

⁴⁴⁵ **Ülkü AY KAPLAN**, **Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Gözetim Görevi**, Ankara: Seçkin yayıncılık, 2017, s.42. “Üst düzeyde yönetimin ne olduğu ve üst düzey yönetimle ilgili bu genel çerçevenin nasıl doldurulacağı, daha çok işletme bilimiyle ilgili bir sorundur.” **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.542.

⁴⁴⁶ **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s.147.

⁴⁴⁷ **Şener**, Limited Ortaklık, s.655; **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.541; **Veliye YANLI**, “İsviçre Anonim Ortaklıklar Hukukunda “İşbölümü İlkesi” ve Yönetim Kurulunun Münhasır Yetkileri,” **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C.55, S.3, 1997, s.266, dp.21’de sayılan yazarlar. (Anılış: **Yanlı**, Yönetim Kurulunun Münhasır Yetkileri)

⁴⁴⁸ Anonim şirket yönetim kurulu başkanı açısından bkz. **Pulaşlı**, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt II, s.1288.

⁴⁴⁹ TTK m.375 Gerekçesi; **Eriş**, Ticari İşletme ve Şirketler, s. 2328.

ulaşılmadığının veya ulaşıp ulaşılmayacağını belirlenmesi, bütçe uygulamasının kontrolü ve stratejilerin tespiti. Politikalara ve hedeflere ulaşılmasına ilişkin kararlar ve stratejilerin uygulanması ile ilgili talimatlar da yönetim kurulu (müdürler kurulu) tarafından verilebilir. Talimatlar sözlü veya yazılı olabileceği gibi bir iç yönetmelik, sirküler veya genelge ile de şekillenebilir.”

Müdürler kurulu, üst düzey yönetim ve gözetim kapsamında şirketin üst düzey çalışanları da dahil olmak üzere bütün çalışanlara şirket menfaatleri doğrultusunda talimat verebilir. Bu talimatlar, müdürlerin üst düzey yönetiminin araçlarıdır⁴⁵⁰. Talimatların “yönerge, genelge, sirküler vb. ile hatta sözlü olarak” verilebilmesi mümkündür⁴⁵¹.

Yıldız⁴⁵², TTK m.375/1-a’da düzenlenen ““şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesi” ifadesi ile TTK m.625/1-a’da düzenlenen “şirketin üst düzeyde yönetilmesi ve yönetimi ve gerekli talimatların verilmesi” ifadesinin farklılığını eleştirerek ifade birliğinin sağlanması gerektiğini ve “yönetilmesi ve yönetimi” sözcüklerine aynı anda yer verilmesinin gereksiz olduğunu savunmuştur⁴⁵³.

B- Şirket Yönetim Teşkilatının Belirlenmesi

Yönetim teşkilatı; “yönetimde yer alan herkesin aralarındaki ilişkiyi, görev tanımlarını, bölümlerini, altlık-üstlük ilişkisini” ifade etmektedir⁴⁵⁴. Bir başka ifade

⁴⁵⁰ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt II, s.1288; Keçeci, s.66; Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.542.

⁴⁵¹ Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.542; TTK m.375 Gereğesi.

⁴⁵² Şükrü Yıldız, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Limited Şirkete İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. II S. 1*, 2005, s.465. (Anlış: Yıldız, Değerlendirme); Yıldız, Limited Şirketler, s.256.

⁴⁵³ İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 12. Hukuk Dairesi E. 2018/2390, K. 2018/1689 ve 25.12.2018 Tarihli kararında; şirketin üst düzey yönetiminin yönetim kurulunun devredilemez yetkilerinden olduğunu, şirkete kayyım atanmasını bu yetkinin devri anlamına geleceğini belirterek ihtiyati tedbir yoluyla bile bu yetkinin alınamayacağına hükmetmiştir. Kararın ilgili kısmı aşağıdaki gibidir: (Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı, (www.sinerjimevzuat.com.tr) E.T:15.04.2019)

“...Somut olayda yönetim kayyımı tayini talep edilen davalı anonim şirket olup, yönetim kayyımı atanması şirketin yönetim kurulunun yönetim yetkisinin kaldırılması anlamına gelmektedir. Oysa TTK’nın 364/1 maddesi gereği yönetim kurulu üyeleri esas sözleşmeyle atanmış olsalar dahi gündemde ilgili bir maddenin bulunması veya gündemde bir madde olmasa dahi genel kurul kararıyla her zaman görevden alınabilirler. Anonim şirket yönetim kurulunu atama ve değiştirme yetkisi şirketin genel kuruluna verilmiş bir görevdir. Davalı şirkette hali hazırda organ boşluğu da olmadığından, şirket feshi davasında ihtiyati tedbir yoluyla/şirketi temsil ve ilzama yetkili yönetim kurulunun TTK’nın 375/a maddesi gereği devredilemez yetkilerden olan şirketin üst düzeyde yönetimi yetkisinin mahkemece ihtiyati tedbir kararı ile kaldırılmayacağı veya sınırlandırılmayacağı sonuç ve kanaatine varılmıştır.”

⁴⁵⁴ Yıldız, Limited Şirketler Hukuku, s.256; Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.545; TTK m.375 Gereğesi.

ile yönetim teşkilatı, bir şirketin nasıl örgütleneceğini belirler⁴⁵⁵. Bu bağlamda, “yönetim kurulunun periyodik olarak ve gerektiği hallerde nasıl bilgilendirileceğinin önceden tespit edilmesi” yönetim teşkilatının belirlenmesi kapsamındadır⁴⁵⁶.

Şirket yönetim teşkilatının belirlenmesi, görev ve yetki konularında oluşabilecek karmaşaları önleyerek yönetimde profesyonelleşmesinin sağlanmasına katkıda bulunacaktır⁴⁵⁷.

Müdürler kurulu, yönetim şeması sayesinde yönetim organı olarak nasıl çalışıldığını, kimin nelerden sorumlu olduğunu, bu kişilerin şirketin politika ve stratejilerini gerçekleştirmeye katkılarını, sistemin aksayan yanı olup olmadığını ve aksaklıkları hızlı ve doğru şekilde tespit edebilecektir.

Müdürler kurulu, bazı yetkilerini devretse bile devredilen kişinin seçilmesi, talimat verilmesi ve gözetimi konularında sorumluluğu devam ettiğinden sorumluluğunu taşıdığı kişilerin organizasyonunu yapması da sorumluluk rejiminin doğal bir sonucudur⁴⁵⁸.

Ekşi, TTK m.624/1’e göre başkan müdürün genel kurul tarafından seçilmesi gerektiğinden müdürler kurulu başkanının seçimi ile başkan müdürün kanunda düzenlenen görevleri hariç diğer konularda müdürler kendi aralarında bu madde uyarınca yetki dağılımı yapabileceklerini savunmuştur⁴⁵⁹. Kanaatimce, başkan müdürün genel kurul tarafından seçilmesine ilişkin hükmün emredici olmaması sebebiyle şirket sözleşmesinde müdürler kurulu tarafından seçileceği öngörülebilir. Yine, başkan müdürün görev ve yetkileri konusunda şirket sözleşmesinde farklı bir düzenleme yapılabileceği öngörülmüştür (TTK m.624/2). Dolayısıyla, bu durumlarda da müdürler kurulu yönetim teşkilatını belirleyebilir ve bunu yönetim şemasında gösterir.

Madde metninde müdürler kurulunun bu görevi yerine getirirken kanun ve şirket sözleşmesine uygun olarak yapacağı düzenlenmiştir. Dolayısıyla, şirket sözleşmesinde

⁴⁵⁵ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.149.

⁴⁵⁶ Yanlı, Yönetim Kurulunun Münhasır Yetkileri, s.266.

⁴⁵⁷ Ekşi, s.79.

⁴⁵⁸ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.148-149. “Yönetim teşkilatında en üstten en alta kadar teşkilatın belirlenmesi mümkündür. Ancak yönetimin devredildiği durumlarda, böyle bir zorunluluk yoktur ve teşkilatın tamamının belirlenmesi amaca uygun düşmez. Bu durumda, yönetimin hemen altındaki yönetim teşkilatının belirlenmesi yeterlidir. Daha alttaki teşkilatın ise, yönetimin devredildiği kişilerce belirlenmesi daha uygundur. Çünkü, yetki devri yönetime bağlı teşkilatı belirleme yetkisini de içermektedir.” Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.545.

⁴⁵⁹ Ekşi, s.80.

bu hususa ilişkin bir madde varsa, yönetim teşkilatı belirlenirken bu hüküm de dikkate alınmalıdır⁴⁶⁰.

Belirlenen yönetim teşkilatının değişen şartlara göre yeniden belirlenmesi ve değiştirilmesi de bu görevin bir parçasıdır⁴⁶¹.

Yönetim teşkilatının belirlenmesi konusunda bir şekil şartı öngörülmemiş olmakla beraber ileride ispat sorunu yaşamamak adına yazılı yapılmasının şirket menfaatine olduğunu ifade edilmiştir⁴⁶². *Pulaşlı*⁴⁶³, anonim şirket yönetim kurulu açısından üst düzey yönetimin teşkilatının yönetim kurulu kararı belirlenerek karar defterine yazılması gerektiği düşüncesindedir. Kanaatimce de şirket yönetim teşkilatının belirlenmesi bir karar şeklinde alınmalı ve müdürler kurulu karar defterine (genel kurul müzakere defterine) yazılmalıdır.

C- Muhasebenin, Finansal Denetimin ve Finansal Planlamanın Oluşturulması

Müdürler kurulu, “*şirketin finansmanı konusunda sorumlu organ olarak şirketin muhasebe sistemi ile finansal denetim sisteminin ve finansal planlamanın oluşturulmasından ve sistemin işlemlerini sağlamaktan sorumludur (TTK m.625/1-c).*” Bu maddede “*muhasebe sisteminin oluşturulması*”, “*finansal sistemin oluşturulması*” ve “*finansal planlamanın oluşturulması*” olmak üzere müdürlerin üç farklı görevinden bahsedilmektedir⁴⁶⁴.

TTK m.625 gerekçesinin atfıyla TTK m.375 gerekçesine baktığımızda, muhasebenin oluşturulmasından anlaşılması gereken “*kanuna ve genel kabul gören muhasebe ilkelerine göre muhasebe örgütünün (bölümünün), konsolide hesap sisteminin, defter ve kayıtların tutulma kurallarının tespiti, hesap planlarının yapılması, yani, düzenin, bir anlamda muhasebe bölümünün örgütlenmesidir.*” Muhasebe, “*özellikle defterlerin usulüne uygun şekilde tutulmasını ve kapatılmasını, defterlere göre ara ve sonuç finansal tabloların düzenlenmesini*” kapsar⁴⁶⁵.

⁴⁶⁰ Ekşi, s.81.

⁴⁶¹ Yanlı, Yönetim Kurulunun Münhasır Yetkileri, s.266; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.149.

⁴⁶² Keçeci, s.67; Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.546.

⁴⁶³ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt II, s.1290.

⁴⁶⁴ Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.547.

⁴⁶⁵ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt II, s.1295. “*Bu görevin kapsamına öncelikle şirketin ticari işlemleriyle ticari işletmenin iktisadi ve mali durumunu, borç ve alacak ilişkilerini ve her hesap dönemi içinde elde edilen neticeleri, TTK’ya göre açıkça görülebilir bir şekilde ortaya koyan ticari defterlerin*

Müdürlerin devredilemez görevi muhasebe sisteminin oluşturulmasıdır, yoksa muhasebeyi bizzat tutma yükümlülükleri yoktur⁴⁶⁶. Müdürlerin muhasebe sistemini oluştururken profesyonel hizmet alması mümkün ve hatta özen borcunun bir gereğidir⁴⁶⁷.

Finansal denetim sistemi ise, finansal durumun iç incelenmesi ve denetlenmesi⁴⁶⁸, şirketin muhasebeden bağımsız kişiler tarafından denetlenerek şirket içerisinde adeta bir teftiş kurulu oluşturulmasıdır. Şirket, her ne kadar dışarıdan bu konuda bağımsız hizmet satın alabilirse de alınan bu hizmetin şirketi sürekli yakından ve içerden izleyip denetlemesi ve rapor alması oldukça zordur⁴⁶⁹. Finansal denetim; şirketin iş ve işlemlerinin iç denetimi ile şirketin finansal kaynakları, bu kaynakların kullanılma şekli, likiditenin denetimini ve izlenmesi⁴⁷⁰ ile kredi limitleri ve borçların denetimini⁴⁷¹ de içerir.

Finansal planlama, “*bütçeleme ile yeterli likiditenin sağlanmasının güvence altına alınmasını*” ifade eder⁴⁷². Şirket, kurumsal hedeflerine ulaşabilmesi için mali kaynağının yeterli olduğunu finansal planlama ile öngörebileceğinden finansal planlama “*bütçeden farklı ve daha ileri bir uygulamadır*”⁴⁷³. Anonim şirket için ihtiyari olarak yani şirketin ihtiyacının olması halinde finansal planlama yapılması gerektiğinden limited şirketler açısından da şirketin yönetimi için gerekli ise oluşturulmalıdır⁴⁷⁴. Ancak finansal planlama oluşturma ihtiyacının olması halinde, bu planlama sadece müdürler kurulu tarafından yapılabilecektir. Çünkü, müdürler kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez yetkileri arasında sayılmıştır.

---

tutulması için gerekli düzenin kurulması girer.” Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.547.

⁴⁶⁶ Şener, Limited Ortaklık, s.656; Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt II, s.1294; Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.548. Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.149; Yanlı, Yönetim Kurulunun Münhasır Yetkileri, s.267.

⁴⁶⁷ Keçeci, s.67; Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.548.

⁴⁶⁸ Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt II, s.1295.

⁴⁶⁹ TTK m.375 Gerekçesi; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.149.

⁴⁷⁰ TTK m.375 Gerekçesi.

⁴⁷¹ Şener, Limited Ortaklık, s.656.

⁴⁷² TTK m.375 Gerekçesi. “

⁴⁷³ Ekşi, s.85.

⁴⁷⁴ Şener, Limited Ortaklık, s.657; Keçeci, s.68; Her şirketin finansal planlamaya ihtiyacı olması ve planlama yapmamış bir şirketin bütçe kaynaklarını tespit etmemiş ve güvence altına almamış olması sebepleriyle bu hüküm doktrinde eleştirilmiştir. Eleştiriler bkz. Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.548; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, Nr.12-43.

D- Yönetimin Bazı Bölümlerinin Devredildiği Kişileri Gözetimi (Üst Gözetim)

Müdürler kurulu, yönetime ilişkin görevlerin bir kısmının devredildiği kişilerin “kanunlara, şirket sözleşmesine, iç tüzük ve talimatlara uygun hareket edip etmediğini tespit etmek” için bu kişilerin gözetimini yapmakla yükümlüdür (TTK m.625/1-d).

Gözetim kavramından ne kastedildiğini anlamak için madde gerekçesinde atıf yapılan TTK m.375 gerekçesine bakmak gerekmektedir. Üst gözetim kavramı “hem kuramsal açıdan hem de işletme iktisadı yönünden gerekli olan işlerin akışının gözetimi”ni ifade eder⁴⁷⁵. Bir başka ifade ile üst gözetim, yetkinin devredildiği kişilerin iş ve işlemlerinin hem hukuka uygunluk hem de yerindelik denetimi ile denetlenmesidir⁴⁷⁶. Ancak gerekçede de belirtildiği üzere, “müdürler kurulu bir kontrol ve denetim organı değildir”. Dolayısıyla, müdürlerin gözetim borcu şirketteki tüm kademelerde çalışanlar için değil sadece “yönetim yetkisinin devredildiği üst yöneticiler” açısından geçerlidir⁴⁷⁷.

Üst gözetim ile amaçlanan etkili bir kontrol ve bilgilendirme sisteminin kurulmasıdır yoksa sürekli bir denetim değildir⁴⁷⁸. Ayrıca, üst gözetim kavramı günlük ve sıradan işleri kapsamamaktadır⁴⁷⁹.

Şener⁴⁸⁰, madde metninin aslından doğru çevrilemediğini, madde metninin mehzaz kanunda “bilhassa kanun, şirket sözleşmesi, iç yönergeler ve talimatlara uyulması” ifadesine yer verildiğini, “bilhassa” ifadesinin alınmamasının maddedeki anlamın genişlenmesine engel olduğunu ve madenin aslına göre yorumlanması ve uygulanması gerektiğini ifade etmiştir.

⁴⁷⁵ “Üst gözetim ile ifade edilmek istenen; sürekli olmayan ancak uygun bir ölçüde yapılan gözetim ve tüm yönetim kurulunun bu gözetimin sonucundan bilgilendirilmesi işlemidir.” Yanlı, Yönetim Kurulunun Münhasır Yetkileri, s.267.

⁴⁷⁶ Ekşi, s.86; Yanlı, Yönetim Kurulunun Münhasır Yetkileri, s.267.

⁴⁷⁷ Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.560.

⁴⁷⁸ Şener, Limited Ortaklık, s.657. “Bu kapsamda üst gözetim görevi, kendisine görev devredilen kişinin her işinin kontrol edilmesi anlamına gelmez, genel olarak işlerinin kontrol edilmesi anlamını taşır.” Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.165.

⁴⁷⁹ Şaban KAYIHAN, 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirketlerde Üst Gözetim, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2011, s.129; Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.561. Aksi yönde bkz. Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt II, s.1298. Yazar, üst gözetimin şirketin bütün faaliyetlerini kapsadığını ifade etmiştir.

⁴⁸⁰ Şener, Limited Ortaklık, s.657-658.

TTK m.375/1-e uyarınca, yönetim kurulunun vereceği talimatlar yazılı olacakken m.625/1-d hükmü müdürler kurulu talimatlarının yazılı olmasını öngörmemiştir⁴⁸¹. Dolayısıyla talimatlar sözlü de olabilir.

Federal Mahkeme bir kararında⁴⁸² yönetim kurulunun gözetim görevini yerine getirdiğinin tespitinde şu kriterleri esas almıştır:

- “Yönetim kurulu, devam eden işlerle ilgili bilgi almalıdır.
- Yöneticilerden devamlı olarak rapor alınmalı, bu raporlar dikkatlice değerlendirilmelidir.
- Uygun bir iç kontrol mekanizması oluşturmali, mekanizmanın çalışması ve sonuç vermesi için gayret göstermelidir.
- Kendisine olağan dışı gelen, belirsiz olan konularda ek bilgi ve açıklama istemeli, yanlış gelişmeleri ve düzensizlikleri açıklığa kavuşturmaya çalışmalıdır.”

Kanaatimce, bu kriterler müdürler kurulu açısından da uygulanabilir niteliktedirler.

Üst gözetim yükümlülüğünün TTK m.553/3 hükmü⁴⁸³ sebebiyle işlevsiz ve anlamsız kalacağı savunularak eleştirilmiştir. Akdağ Güney⁴⁸⁴, TTK m.553/3 hükmü ile yönetim (müdürler) kurulu üyelerinin kontrolü dışında meydana gelen işlerden sorumlu olmayacağının düzenlenmesinin üst gözetim görevini işlevsiz kılma potansiyelinin olduğunu belirterek eleştirmiştir.

E- Risklerin Erken Teşhisi ve Yönetimi Komitesinin Kurulması

Şirketlerin geleceğini tehdit eden riskler, çoğu zaman aniden değil belli bir sürecin sonunda ortaya çıkar ve şirketlerin bu riskleri önceden tespit edip çözüm bulması, şirketin varlığını devam ettirebilmesi açısından oldukça önem arz eder⁴⁸⁵. Bu hükmün amacı da müdürleri ve genel kurulu “sürekli olarak uyanık tutarak riskleri

⁴⁸¹ Ekşi, s.86.

⁴⁸² Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.166; Aynı yönde, Kayıhan, s.129.

⁴⁸³ TTK m.553/3; “Hiç kimse kontrolü dışında kalan, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamaz; bu sorumlu olmama durumu gözetim ve özen yükümü gerekçe gösterilerek geçersiz kılınamaz.” Bu hüküm TTK m.644/1-a uyarınca müdürler açısından da uygulanır.

⁴⁸⁴ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.163; Keçeci, s.68-69;

⁴⁸⁵ Adem ŞAHİN, “Riskin Erken Teşhis Komitesi (TTK m.378 ve 625/1-e’nin Değerlendirmesi),” İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C.7 S.2, 2016, s.288.

*önceden tespit edip bu risklere karşı etkili önlemlerin alınmasını sağlamaktır*⁴⁸⁶.” Bu bağlamda, müdürler kurulu tarafından risklerin erken teşhisi ve yönetimi komitesinin kurulması gerekmektedir. Ancak bu görev, sadece büyük ölçekli limited şirketlerin müdürler kuruluna verilmiştir. Küçük limited şirketler açısından böyle bir yükümlülük yoktur. Küçük limited şirketlerin tespitinde ise, TTK m.1522 uyarınca Gümrük ve Ticaret Bakanlığı’nın çıkardığı “Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri Ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik⁴⁸⁷” hükümleri dikkate alınır. Yönetmelik m.5’e⁴⁸⁸ göre küçük işletmeler; “*elli kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri yirmi beş milyon Türk Lirasını aşmayan işletmelerdir.*” Bu işletmeler, limited şirket şeklinde işletiliyorsa, bu durumda, müdürler kurulunun komite kurması gerekmez⁴⁸⁹.

TTK m.625 gerekçesinde, maddenin TTK m.375 ile “*uyumlu olduğu ve yetkilerin açıklanması konusunda m.375’in gerekçesine bakılması gerektiği belirtilmişse*” de anonim şirketler açısından riskin erken teşhisi TTK m.375’te değil, TTK m.378’de düzenlendiği için TTK m.378’in dikkate alınması ve müdürler için de geçerli olması gerekmektedir⁴⁹⁰.

Madde, “*risklerin erken teşhisi ve yönetimi komitesinin kurulması*”ndan bahsetmektedir. Komitenin kimlerden oluşacağı konusunda bir düzenleme yapılmamıştır. Dolayısıyla, komitenin müdürlerden oluşmak zorunda olmadığını, alanında uzman üçüncü kişilerin komitede yer alabileceğini ifade edebiliriz⁴⁹¹.

F- Finansal Tabloların ve Yıllık Raporların Düzenlenmesi

Müdürlerin devredilemez ve vazgeçilemez görevlerinden birisi de TTK m.625/1-f uyarınca “*şirket finansal tablolarının, yıllık faaliyet raporunun ve gerekli olduğu takdirde topluluk finansal tablolarının ve yıllık faaliyet raporunun düzenlenmesidir.*” Müdürlerin finansal tabloların hazırlanması zorunluluğuna TTK

⁴⁸⁶ Yıldız, Limited Şirketler Hukuku, s.258; TTK m.378 Gerekçesi.

⁴⁸⁷ RG., 18.11.2005 Tarih ve 25997 Sayı.

⁴⁸⁸ 10.9.2012 tarihinde değişiklik yapılmış ve şu andaki halini almıştır.

⁴⁸⁹ Şener, Limited Ortaklık, s.659. Yazar ayrıca, TTK m.1523/2’de düzenlenen küçük ölçekli olsa bile büyük sermaye ortaklığı sayılan istisnalara giren limited şirketlerde, müdürler kurulunun komite kurması gerektiğini ifade etmiştir. Bu konuda bkz. Şener, Limited Ortaklık, s.569, dp.281.

⁴⁹⁰ Şahin, s.299.

⁴⁹¹ Benzer yönde bkz. Altaş, Limited Şirketler, s.191.

m.68/1 hükmünden de ulaşılabilir⁴⁹². Bu hükme göre, “*tacir, finansal rapor hazırlamak zorundadır.*”

Müdürlerin bu görevi konusunda, TTK m.610 atfıyla anonim şirkete ilişkin m.514 ila m.527 hükümleri limited şirketler açısından da uygulama alanı bulur. Bu sebeple, anonim şirkete ilişkin bu hükümlerden hareketle limited şirket müdürlerinin bu husustaki görevlerini izah edeceğim.

TTK m.514 uyarınca; “*yönetim kurulu, geçmiş hesap dönemine ait, Türkiye Muhasebe Standartlarında öngörülmüş bulunan finansal tablolarını, eklerini ve yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunu, bilanço gününü izleyen hesap döneminin ilk üç ayı içinde hazırlar ve genel kurula sunar.*” Finansal tablolar, TTK’da tanımlanmamıştır. Finansal Tabloların Sunuluşuna İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 1) Hakkında Tebliğ’in ekinde bulunan Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 1) Finansal Tabloların Sunuluşu m.9’a göre finansal tablolar, “*işletmenin finansal durumunun ve finansal performansının biçimlendirilmiş sunumu olarak tanımlanabilir*”⁴⁹³.

Müdürlerin finansal tabloları hazırlarken dikkat edeceği hususlar, TTK m.515’de sayılmıştır⁴⁹⁴. Finansal tablolar, “*beraber mutlak doğru ve üzerinde oynanmamış gerçek resmin ortaya çıkmasını amaçlayan dürüst resim ilkesinin bir gereği olarak bu hükme uygun olarak*” hazırlanmalıdır⁴⁹⁵. Madde, dört emredici ilkeyi içerir⁴⁹⁶: “(a) Yıl sonu finansal tabloları Türkiye Muhasebe Standartlarına göre çıkarılır, (b) Finansal tablolardan şirketin malvarlığı, borçları, yükümlülükleri, öz kaynakları ve faaliyet sonuçları anlaşılmalıdır, (c) Finansal tablolar tam, anlaşılabilir, geçmiş yıllarla karşılaştırılabilir, ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine

⁴⁹² M. Özgür FALCIOĞLU, “Anonim Şirket Finansal Tablolarında TTK 515 Kapsamında Dürüst Resim İlkesine Uygunluk ve İlkeye Aykırılığın Sonuçları,” **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.1 S.137, 2016, s.73.

⁴⁹³ Şener, Limited Ortaklık, s.661.

⁴⁹⁴ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.131. TTK m.315: “Anonim şirketlerin finansal tabloları, Türkiye Muhasebe Standartlarına göre şirketin malvarlığını, borç ve yükümlülüklerini, öz kaynaklarını ve faaliyet sonuçlarını tam, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine uygun bir şekilde; şeffaf ve güvenilir olarak, gerçeği dürüst, aynen ve aslına sadık surette yansıtabilecek şekilde çıkarılır.”

⁴⁹⁵ Şener, Limited Ortaklık, s.661. Aynı zamanda, faaliyet raporlarının asgari olarak içermesi gereken kayıtlarla ilgili bir “Şirketlerin Yıllık Faaliyet Raporunun Asgari İçeriğinin Belirlenmesi Hakkında Yönetmelik” çıkartılmıştır. Yönetmelik için bkz. RG., 28.08.2012 Tarih ve 28395 Sayı.

(<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.16547&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=%C5%9Eirketlerin%20Y%C4%B1ll%C4%B1k%20Faaliyet%20Raporunun%20Asgari%20%C4%B0%C3%A7eri%C4%9Finin%20Belirlenmesi%20Hakk%C4%B1nda%20Y%C3%B6netmelik>)

⁴⁹⁶ TTK m.515 Gereğesi.

uygun, şeffaf, güvenilir olmalıdır. (d) Şirketin durumunun resmini vermelidir; bu resim gerçeği dürüst ve aslına uygun olarak yansıtmalıdır.” Finansal tabloların dürüst resim ilkesine aykırı olarak hazırlanması halinde, genel kurulda finansal tabloların oylanması ile yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmesi TTK m.424 uyarınca ibra etkisi doğurmaz⁴⁹⁷.

Faaliyet raporu ise; TTK m.516/1 uyarınca “*şirketin o yıla ait faaliyetlerinin akışı ile her yönüyle finansal durumunu, doğru, eksiksiz, dolambaçsız, gerçeğe uygun ve dürüst bir şekilde*” yansıtan rapordur. Müdürler her yıl sonunda, şirketin mali ve iktisadi durumu ile yapılan işlerin özetlerini içeren ve ortakları aydınlatmayı amaçlayan yıllık rapor düzenlerler⁴⁹⁸. Raporda ayrıca, şirketin gelişmesine ve karşılaşması muhtemel riskler ile bu risklere ilişkin müdürler kurulunun değerlendirmesine de yer verilir.

G- Genel Kurul Toplantısının Hazırlanması ve Genel Kurul Kararlarının Yürütülmesi

1. Genel Kurul Toplantısından Önceki Döneme İlişkin Görevleri

Limited şirket genel kurulunu olağan ve olağanüstü toplantıya çağırma yetkisi müdürlerin devredilemeyen görevlerindendir (TTK m.625/1-g). Olağan genel kurul, her yıl hesap döneminin sona ermesinden itibaren üç ay içerisinde⁴⁹⁹, olağanüstü genel kurul ise gerektiğinde⁵⁰⁰ yapılır (TTK m.617/1).

Müdürler kurulunun olması halinde, genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi, müdürler kurulu başkanında, tek müdür olması halinde ise bu müdüredir. Bu konuda, genel kurul farklı bir karar alabileceği gibi şirket sözleşmesinde de farklı bir düzenleme yapılabilir (TTK m.624/1). Örneğin şirket sözleşmesinde her müdürün genel kurulu toplantıya çağırabileceği öngörülebilir⁵⁰¹. Ayrıca, başkan müdürün

⁴⁹⁷ Falcıoğlu, s.102.

⁴⁹⁸ Yıldız, Limited Şirketler Hukuku, s.258.

⁴⁹⁹ “Kanunda öngörülen bu sürelerden sonra yapılan genel kurul toplantılarında alınan kararlar, iptal ve butlan hükümleri saklı kalmak kaydıyla geçerlidir. Yani, genel kurul toplantısının yapılması süresinden sonra yapılması tek başına iptal sebebi değildir.” Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt III, s.2833. “Ülkemizde hesap dönemi olarak takvim yılı olarak kabul edildiğinden hesap dönemi her yılın aralık ayında biter. Dolayısıyla yıllık olağan genel kurulun takip eden yılın en geç mart ayında yapılması gerekir.” Bilgili/Demirkapı, s.435.

⁵⁰⁰ Bazı durumlarda ise olağanüstü genel kurul yapılması kanuni bir zorunluluktur. Örneğin “borca batıklık ve sermaye kaybı” durumlarında böyledir. Bilgili/Demirkapı, s.435.

⁵⁰¹ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.125.

toplantıya çağırabilmesi için müdürler kurulunun bu konuda bir karar almış olması gereklidir⁵⁰². Şener⁵⁰³, seçilmesine ilişkin karar hukuken geçerli olmayan ancak fiilen müdür görünen kişinin de genel kurul çağrısı yapabileceği görüşündedir. Altaş⁵⁰⁴, TTK m.617/3 ve m.410/1 hükümlerinden hareketle, müdürlerin görev sürelerinin dolmasına rağmen genel kurulu toplantıya çağırabileceklerini ifade etmiştir.

Müdürler, genel kurul çağrısına ilişkin görevini devredemez ancak genel kurulun yapılması konusunda şirket çalışanlarından destek alabilir⁵⁰⁵. Şirkete kayyım atanması halinde ise, kayyımın hangi konularda atandığına bakmak gerekecektir. Yönetim kayyımının atanması halinde müdürler bu yetkisini kullanamaz ancak temsil kayyımının atanması halinde ise müdürlerin genel kurula çağırma yetkisinin devam eder⁵⁰⁶.

Genel kurul toplantısına ilişkin olarak; “toplantıya çağrı, azlığın çağrı ve öneri hakkı, gündem, öneriler, çağrısız genel kurul, hazırlık önlemleri, tutanak, yetkisiz katılma konularında anonim şirketlere ilişkin hükümler, Bakanlık temsilcisine ilişkin olanlar hariç, kıyas yoluyla limited şirket genel kurulları için de uygulanır (TTK m.617/3).” Buna göre azınlık, “müdürler kurulundan genel kurulu toplantıya çağırmasını veya gündeme madde eklenmesini gerekçelerini de belirterek yazılı (noter aracılığıyla⁵⁰⁷) olarak” isteyebilir (TTK m.411/1). Bu talep kabul edilirse, en geç kırk beş gün içinde genel kurulu toplamak üzere çağrı yine müdürler tarafından yapılır⁵⁰⁸. Bu süre içerisinde toplanmazsa, istemde bulunan azınlık tarafından genel kurul çağrısı yapılabilir. Azınlığın genel kurul talebi kabul edilmezse, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeye başvurma hakkı vardır. Yine “müdürlerin devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının oluşmasına imkân bulunmaması veya mevcut olmaması durumlarında da tek bir ortağın mahkemeden izin alarak genel kurulu

⁵⁰² Bilgili/Demirkapı, s.436; Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.125.

⁵⁰³ Şener, Limited Ortaklık, s.532.

⁵⁰⁴ Altaş, Limited Şirketler, s.90.

⁵⁰⁵ Şener, Limited Ortaklık, s.533.

⁵⁰⁶ Şener, Limited Ortaklık, s.534. Yazar, görüşünü Yargıtay 11. HD, E. 2014/12983, K. 2014/20169 ve 22.12.2014 tarihli kararına dayandırmaktadır. Kararın ilgili bölümü aşağıdaki gibidir: (Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı, (www.sinerjimevzuat.com.tr) E.T:15.04.2019)

“...Somut uyumsuzlukta, davalı şirket genel kurul toplantısının yapılması için atanan kayyım tarafından ilan edilen toplantı tarihinden önce davalı şirketin mevcut yönetim kurulu tarafından yapılan çağrı üzerine genel kurul toplantısının 31.05.2013 tarihinde yapıldığı anlaşılmaktadır. Davalı şirkete yönetim veya temsil için değil yalnızca belirlenen gündem maddeleri ile genel kurulun toplantıya çağırılması için kayyım atandığının anlaşılmasına ve sonuç itibarıyla şirket genel kurul toplantısının yapılmış olmasına göre, dava konusu genel kurulun sırf kayyım tarafından tayin edilen günden önce mevcut yönetim kurulu üyelerinin çağrısı üzerine yapılmış olması nedeniyle hukuka aykırı kabul edilmesi doğru değildir.”

⁵⁰⁷ TTK m.411/3’e göre, bkz. Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt III, s.2835; Bilgili/Demirkapı, s.436.

⁵⁰⁸ Altaş, Limited Şirketler, s.91.

toplantıya çağırması mümkündür (TTK m.410/2)⁵⁰⁹.” Müdürlerin genel kurulu toplantıya çağırma görevi devredilemez ise de bu durumlarda kanundan kaynaklı olarak çağrı müdürler kurulu tarafından yapılmamaktadır.

Gündem, genel kurulu toplantıya çağırان tarafından belirlendiğinden (TTK m.617/3 atfıyla m.413/1) müdürlerin genel kurula ilişkin bir diğer görevi de gündemin belirlenmesidir. Bu bağlamda, TTK m.409 ile TTK m.413 doğrudan bağlantılıdır ve limited şirketlere ilişkin TTK m.617/3 hükmünün m.413’e yaptığı atfın m.409’u da kapsadığı kabul edilmelidir⁵¹⁰. Dolayısıyla, m.409/1’de sayılan hususlar olağan genel kurulun gündemini oluşturur ancak gündeme bağlılık ilkesinin istisnalarına ilişkin hükümler saklıdır. Buna göre, olağan genel kurul toplantılarında; *“organların seçimine, finansal tablolara, müdürler kurulunun yıllık raporuna, kârın kullanım şekline, dağıtılacak kâr ve kazanç paylarının oranlarının belirlenmesine, müdürler kurulu üyelerinin ibraları ile faaliyet dönemini ilgilendiren ve gerekli görülen diğer konulara ilişkin müzakere yapılır, karar alınır.”* (TTK m.409/1). Olağanüstü genel kurulda ise, olağanüstü genel kurul yapmayı gerektirecek konular gündemi oluşturur.

Gündemin ortaklara bildirilmesi ve ilan edilmesi de müdürlerin görevlerindendir. Genel kurul, toplantı gününden en az on beş gün önce toplantıya çağrılır. Şirket sözleşmesi bu süreyi uzatabilir veya on güne kadar kısaltabilir.

*Şener*⁵¹¹, genel kurul toplantısına çağrının şekli konusunda kanun koyucunun limited şirketlere ilişkin açık bir düzenleme yapmadığı gibi anonim şirket hükümlerine de açık bir atıf yapmadığını ileri sürerek bu hususun önemli bir eksiklik olduğunu savunmuştur. Hemen belirtmem gerekir ki yazarın bu görüşüne katılamıyorum. Çünkü, TTK m.617/3 uyarınca toplantıya çağrı konusunda anonim şirket hükümleri kıyasen limited şirketler açısından uygulanacaktır. Bu kapsamda, TTK m.414/1 hükmü limited şirketler açısından da uygulama alanı bulabilecektir. Ayrıca, TTK m.1534/1 uyarınca, kenar başlıkları metne dâhildir. Bu bağlamda da kenar başlığı çağrının şekli olan TTK m.414 hükmünün limited şirketler açısından uygulanması gerektiğini söyleyebiliriz. Yine, m.414/1’e göre, anonim şirketlerde çağrı toplantı tarihinden en az iki hafta önce yapılabilecekken m.617/2’ye göre limited şirketlerde

⁵⁰⁹ *Altaş*, Limited Şirket, s.90.

⁵¹⁰ *Şener*, Limited Ortaklık, s.553.

⁵¹¹ *Şener*, Limited Ortaklık, s.548. Yazar, açık atıf yapılmasa bile anonim şirket genel kurulunun çağrı şekline ilişkin TTK m.414’ün kıyasen uygulanması gerektiğini ifade etmiştir. Çağrının şekli konusunda atıf yapıldığına dair aksi görüş için bkz. *Bilgili/Demirkapı*, s.436; *Yıldırım*, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.126.

bu süre en az on beş gündür. Dolayısıyla, kanun koyucunun “toplantıya çağrı” konusunda anonim şirket hükümlerine yaptığı atfın “çağrının şekli” olarak yorumlanması gerektiği kanaatindeyim. Bu açıklamalar ışığında toplantıya çağrı; *“esas sözleşmede gösterilen şekilde, şirketin internet sitesinde ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanmak suretiyle yapılır. Ayrıca, pay defterinde yazılı pay sahipleriyle önceden şirkete pay senedi veya pay sahipliğini ispatlayıcı belge vererek adreslerini bildiren pay sahiplerine, toplantı günü ile gündem ve ilanın çıktığı veya çıkacağı gazeteler, iadeli taahhütlü mektupla bildirilir (TTK m.414/1-son).”*

Müdürlerin genel kurul toplantılarına ilişkin bir diğer görevi, genel kurula katılma hakkı olanları tespit edecek hazır bulunanlar listesi hazırlamaktır (TTK m.415/1). Müdürler, hazır bulunanlar listesini hazırlarken pay defterini esas alır⁵¹².

2. Genel Kurul Toplantısından Sonraki Görevleri

Müdürlerin genel kurul toplantısından sonraki ilk görevi, TTK m.422’ye uygun olarak hazırlanmış tutanağın noterce onaylanmış bir suretini derhâl ticaret sicil müdürlüğüne vermek ve bu tutanakta yer alan tescil ve ilana tabi hususları tescil ve ilan ettirmek ve ayrıca hemen şirketin internet sitesine koymaktır.

Müdürlerin genel kurul sonrası diğer görevi ise, genel kurul kararlarının uygulanmasıdır. Kararların yerine getirilmesi, devredilemez görevlerden birisi olmasına rağmen müdürler kararı bizzat uygulamak zorunda değildir⁵¹³. Müdür kararları bizzat uygulamak zorunda olmasa da kararların uygulanması için gerekli işlemlerin yapılmasından ve talimatların verilmesinden sorumludur⁵¹⁴.

H- Borca Batık Olma Durumunda Mahkemeye Bildirim

Müdürlerin devredilemez görevlerinden sonuncusu, şirketin borca batık olması halinde gerekli işlemlerin yapılmasıdır. Bu kapsamda öncelikle borca batık olmanın ne anlama geldiğine bakılmalıdır. Borca batık olma; *“şirket aktiflerinin yıllık bilançoda olduğu gibi defter (iktisap) değerleriyle değil, gerçek (olası satış değerleri)*

⁵¹² Bilgili/Demirkapı, s.438.

⁵¹³ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.128; Keçeci, s.73; Koylu, s.66.

⁵¹⁴ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.128; Keçeci, s.73; Koylu, s.66.

değerleriyle değerlemeye tâbi tutulsalar bile alacaklıların, alacaklarını alamamaları, yani şirketin borç ve taahhütlerini karşılayamaması” durumu demektir⁵¹⁵.

TTK m.633’e göre, limited şirketin borca batık olması halinde anonim şirketlere ilişkin ilgili hükümler kıyas yoluyla limited şirketler açısından da uygulanır. Bu durumda, anonim şirketlerin borca batık olması durumunda yönetim kurulunun görevlerini düzenleyen TTK m.376/3 hükmü, müdürler için de uygulanacaktır. İlgili hükme göre, “*şirketin borca batık durumda bulunduğu şüphesini uyandıran belirtileri gören müdürler kurulu, aktiflerin hem işletmenin devamlılığı esasına göre hem de muhtemel satış fiyatları üzerinden bir ara bilanço çıkartır. Borca batık durumda olmanın işaretleri, yıllık bilançodan, aylık, üç aylık veya altı aylık hesap durumlarından, denetçinin, erken teşhis komitesinin raporlarından veya müdürler kurulunun belirlemelerinden ortaya çıkabilir⁵¹⁶. Bu bilançodan aktiflerin, şirket alacaklılarının alacaklarını karşılamaya yetmediğinin anlaşılması hâlinde ise müdürler kurulu bu durumu şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesine bildirir ve şirketin iflasını ister. Meğerki, iflas kararının verilmesinden önce, şirketin açığını karşılayacak ve borca batık durumunu ortadan kaldıracak tutardaki şirket borçlarının alacaklıları, alacaklarının sırasının diğer tüm alacaklıların sırasından sonraki sıraya konulmasını yazılı olarak kabul etmiş ve bu beyanın veya sözleşmenin yerindeliği, gerçekliği ve geçerliliği, yönetim kurulu tarafından iflas isteminin bildirileceği mahkemece atanan bilirkişilerce doğrulanmış olsun. Aksi hâlde mahkemeye bilirkişi incelemesi için yapılmış başvuru, iflas bildirimi olarak kabul olunur.*”

Şirketin borca batık olduğu durumlarda, 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu m. 179 ve m.179/a-b-c hükümlerine göre iflasın ertelenmesi talep edilebiliyordu. Ancak 7101 Sayılı İcra ve İflâs Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun⁵¹⁷ ile yapılan düzenlemelerle iflas erteleme kurumu kaldırılmıştır. Bu durumda, şirketin borca batık olması halinde müdürler kurulu şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine borca batık olma durumunu bildirirken aynı zamanda İİK m.285 ve devamı hükümlerine göre konkordato talebinde de bulunabilir (TTK m.377). Müdürler kurulu konkordato talep etmesi durumunda ise, gerekli

⁵¹⁵ TTK m.376 Gerekçesi. Kanunda “borca batıklık şüphesi”nden bahsedildiği için kesin tespitler yapılması beklenmez. Bu konuda bkz. **Manavgat (Kırca / Şehirali Çelik)**, Anonim Şirketler, s.585.

⁵¹⁶ TTK m.376 Gerekçesi.

⁵¹⁷ RG, T:15.03.2018, S:30361.

harçları yatırmak (İİK m.285) ve gerekli belgeleri mahkemeye sunmak (İİK m.286) zorundadır.

III- MÜDÜRLERİN DİĞER GÖREVLERİ

A- Şirketin Sermaye Kaybetmesi Halinde

Sermaye şirketlerinde, sınırlı sorumluluk ilkesi benimsendiğinden şirket sermayesinin önemli bir kayba uğraması durumunda, müdürlere gerekli tedbirleri alarak genel kurula sunma veya şirketin feshini isteme görevleri yüklenmiştir⁵¹⁸. Sermayenin korunması, şirket yöneticilerinin veya hâkim ortakların sermayeyi azaltmaya yönelik eylemlerine karşı alacaklıları güvence altına almayı amaçlar⁵¹⁹.

Limited şirketin sermaye kaybetmesi hâlinde anonim şirketlere ilişkin ilgili hükümler kıyas yoluyla uygulanır (TTK m.633). Bu atıf sebebiyle, TTK m.376/1-2 hükümleri ile TTK m.376'nın uygulama esaslarına ilişkin "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 376'ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ"⁵²⁰ hükümleri de limited şirketler açısından uygulama alanı bulur.

TTK m.376, müdürlere sermayenin korunması görevini hem sermaye kaybı halinde hem de borca batık olma halinde yüklemektedir⁵²¹. Bu hallerden sadece borca batık olma durumunda mahkemeye bildirimde bulunma görevi TTK m.625/1-h uyarınca devredilemez görevler arasında düzenlenmiştir. Buradan hareketle borca batık sayılmayı gerektirmeyecek sermaye kaybı durumunda, müdürlerin yapması gereken görevleri devredilebileceği söylenebilir.

Sermaye kaybı, TTK m.376/1 ve m.376/2 hükümlerinde iki ayrı aşamada düzenlenmiştir⁵²². TTK, birinci aşama olan durumda (TTK m.376/1) iyileştirici

⁵¹⁸ Bozkurt, s.291

⁵¹⁹ Keçeci, s.76. "Sermayenin kaybı ve borca batık olma, aslında birbirini izleyen süreçler olup bu durumlarda yönetim(müdürler) kuruluna yüklenen görevlerin amacı, sermayeyi korumaktır." Manavgat (Kırca / Şehirali Çelik), Anonim Şirketler, s.568. TTK, sermaye kaybı ve borca batık olma hallerinde müdürlerin yerine getirmesi gereken görevlerle ilgili bir ayrıma gitmiştir. Borca batık olma halinde mahkemeye bildirim, TTK m.625/1-h'ye göre müdürlerin vazgeçilmez ve devredilmez görevlerinden iken sermayenin kaybı bu hüküm dışında tutulmuştur.

⁵²⁰ RG, T:15.09.2018, S:30536.

⁵²¹ Manavgat (Kırca / Şehirali Çelik), Anonim Şirketler, s.568.

⁵²² Bozkurt, s.291; Manavgat (Kırca / Şehirali Çelik), Anonim Şirketler, s.569.

önlemler alınması öngörülmüş ancak bu önlemleri saymamış iken ikinci aşamada (TTK m.376/2) alınabilecek sadece iki önlem öngörmüş ve takdir yetkisi tanımamıştır⁵²³.

TTK m.376/1 uyarınca; “son yıllık bilançodan⁵²⁴, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılırsa, müdürler kurulu, genel kurulu hemen toplantıya çağırır ve bu genel kurula uygun gördüğü iyileştirici önlemleri sunar.” Sermaye kaybının bu seviyeye ulaşmadığı durumlarda, müdürlerin genel kurulu toplamak ve iyileştirici önlemleri sunmak yükümlülüğü yoktur⁵²⁵. Bu hükümde genel kurula sunulacak iyileştirici önlemler sınırlandırılmamış, gerekçede örnek olarak “sermaye artırımı, bazı üretim birimlerinin veya bölümlerin kapatılması ya da küçültülmesi, iştiraklerin satışı, pazarlama sisteminin değiştirilmesi vs.” önlemler sayılmıştır. Bu bağlamda, riskin erken teşhisi komitesi tarafından alınabilecek önlemler tavsiye edilebilir⁵²⁶.

Genel kurul, sunulan iyileştirici önlemleri aynen kabul edebileceği gibi değiştirerek de kabul edebilir ya da sunulan önlemler dışında başka bir önlemin uygulanmasına karar verebilir (Tebliğ, m.6/4). Toplantıya çağrılan genel kurulun gündeminde sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının karşılıksız kaldığı belirtilmelidir ancak gündemde olmasa dahi bu husus genel kurulda görüşülür (Tebliğ, m.5/1-2).

TTK m.376/2 uyarınca; son yıllık bilançoya göre, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşıldığı takdirde, derhâl toplantıya çağrılan genel kurul, sermayenin üçte biri ile yetinme veya sermayenin tamamlanmasına karar vermediği takdirde şirket kendiliğinden sona erer. Tebliğ m.7 uyarınca da genel kurul aşağıdaki önlemlerden birisine karar verir:

- “Sermayenin üçte biri ile yetinilmesine ve Kanunun 473 ilâ 475 inci maddelerine göre sermaye azaltımı yapılmasına
- Sermayenin tamamlanmasına

⁵²³ Manavgat (Kırca / Şehirali Çelik), Anonim Şirketler, s.569.

⁵²⁴ “Kanunda sermayenin yarısının karşılıksız kalmasının son yıllık bilanço ile tespit edilmesinden bahsedilmektedir. Ancak bu durum sadece son yıllık bilanço ile tespit edilmez. Bunun yanında, riskin erken teşhisi komitesi tarafından da tespit edilebilir. Ancak komitenin görevi, bu durumdan müdürleri haberdar etmektir. Yoksa, genel kurulu doğrudan toplantıya çağıramaz. Kaldı ki genel kurula sunulacak raporu hazırlamak da müdürlerin görevidir. Ancak müdürler raporu hazırlarken riskin erken teşhisi komitesinin görüşlerinden faydalanabilir.” Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.137.

⁵²⁵ Manavgat (Kırca / Şehirali Çelik), Anonim Şirketler, s.569.

⁵²⁶ Altaş, Limited Şirketler, s.170.

- *Sermayenin artırılmasına”*

Alınabilecek önlemler sınırlı olarak sayıldığından bu durumda, müdürlerin iyileştirici önlemler oluşturup genel kurula sunmasına gerek yoktur⁵²⁷. TTK, şirket genel kurulunu öngördüğü önlemlerden birinin seçilmesi konusunda zorlamayı ve bu sayede şirketin durumunun bir an önce açıklığa kavuşmasını sağlamayı amaçlamıştır⁵²⁸. Genel kurul tarafından ağırlaştırılmış yeter sayılara ulaşamaması veya başka yukarıdaki önlemlere ilişkin bir karar alınamaması halinde, şirket kendiliğinden sona erer (Tebliğ, m.11). Sona ermenin tespitine ilişkin ortaklar, alacaklılar veya ilgili kamu otoriteleri dava açabilecektir⁵²⁹. Ancak, dava devam ederken genel kurulun öngörülen iyileştirme kararlarından birine hükmetmesi halinde sona ermenin tespitine karar verilmemelidir⁵³⁰.

B- Limited Şirketin Yeniden Yapılandırma İşlemlerinde Görevleri

Bir sermaye şirketinin başka bir sermaye şirketine dönüşmesi için yapılacak işlemler, TTK m.184-190 arasında düzenlenmiştir⁵³¹. Bu işlemlerden bazılarının müdürler tarafından yapılması öngörülmüştür. Örneğin, tür değiştirme planı ve tür değiştirme raporu müdürler tarafından hazırlanır.

Yine birleşme veya bölünme hallerinde de gerekli plan, sözleşme, rapor vb. müdürler tarafından hazırlanır ve tescil edilmesi gereken hususlar müdürler tarafından tescil edilir⁵³².

C- İnternet Sitesi Açılması

TTK m.1524 sermaye şirketlerinden bazılarının internet sitesi açma ve bu sitede kanunen yapılması gereken ilanların yayınlandığı bir bölüm oluşturma yükümlülüğü yüklemiştir. Ancak bağımsız denetime tabi olmayan limited şirketlerin internet sitesi açma ve kanunen zorunlu hususlara internet sitesinde yer verme zorunluluğu yoktur⁵³³.

⁵²⁷ Aksi yönde bkz. **Yıldırım**, *Müdürlerin Hukuki Durumu*, s.138. Yazar, bu durumda iyileştirici önlemler konusunda müdürlerin çalışma yaparak genel kurula sunması gerektiğini belirtmiştir.

⁵²⁸ **Altış**, *Limited Şirketler*, s.172.

⁵²⁹ **Manavgat (Kırca / Şehirali Çelik)**, *Anonim Şirketler*, s.569.

⁵³⁰ **Manavgat (Kırca / Şehirali Çelik)**, *Anonim Şirketler*, s.569.

⁵³¹ Çağlar Doğu ARAS, *Sermaye Şirketlerinde Tür Değiştirme*, İstanbul: Oniki Levha Yayınları, 2019, s.77.

⁵³² **Keçeci**, s.84.

⁵³³ **Keçeci**, s.86.

İnternet sitesi açma zorunluluğu olan şirketlere ilişkin Sermaye Şirketlerinin Açacakları İnternet Sitelerine Dair Yönetmelik⁵³⁴ de çıkartılmıştır.

TTK m.625/1 uyarınca, müdürler, kanunların ve şirket sözleşmesinin genel kurula görev ve yetki vermediği bütün konularda görevli ve yetkilidir. TTK m.562/12’de, internet sitesi açma ve kanunen zorunlu ilanların sitede yer almasına ilişkin düzenlemeleri yapmayan yönetim organından bahsedilmektedir. Limited şirketlerde yönetim organı müdürler olduğundan, internet sitesi açmak ve sitede zorunlu kanuni ilanların yayımlanacağı bir yer oluşturmak da müdürlerin görevidir. Örneğin açılan internet sitesinde elektronik ortamda toplantı yapılmasının uygunluğuna gösteren teknik rapor, sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konur (Yönetmelik m.6/3-z-ee).

Müdürler, internet sitesi açma yükümlülüklerini yerine getirmemeleri halinde yüz günden üç yüz güne kadar adli para cezasıyla ve aynı madde uyarınca internet sitesine konulması gereken içeriği usulüne uygun bir şekilde koymamaları halinde yüz güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır (TTK m.562/12).

D- Ortaklıktan Çıkmak İsteyenlerin Bildirimi

Ortaklardan biri şirket sözleşmesindeki düzenlemeye veya haklı sebebe dayanarak ortaklıktan çıkmak için çıkma davası açarsa, müdürler gecikmeksizin diğer ortakları bundan haberdar ederler (TTK m.639/1). Çıkmak isteyen ortak aynı zamanda müdür ise, yine diğer ortakları haberdar etmek zorundadır⁵³⁵.

Müdürlerin bu görevi hem şirkete hem de ortaklara karşı olduğundan görevi yerine getirmediği takdirde hem şirkete hem çıkma davası açan ortağa hem de bildirim yapmadığı diğer ortaklara karşı sorumlu olur⁵³⁶.

E- Ortak Sayısının Bire Düşmesi Halinde Görevleri

TTK m.574/2’ye göre, şirketin ortak sayısının bire düşmesi durumunda, bu sonucu doğuran işlem tarihinden itibaren yedi gün içinde müdürlere yazıyla bildirilir. Müdürler, bildirim alınması tarihinden başlayarak yedinci günün sonuna kadar, şirketin tek ortaklı olduğunu, bu ortağın adını, yerleşim yerini ve vatandaşlığını tescil

⁵³⁴ RG., T:31.05.2013, S:28663.

⁵³⁵ Şener, Limited Ortaklık, s.893.

⁵³⁶ Şener, Limited Ortaklık, s.893.

ve ilan ettirirler. Aynı yükümlülük, şirketin tek ortakla kurulduğu hâllerde de geçerlidir.

Limited şirketin tek ortaklı olması veya tek ortağa düşmesi halinde, “*bu durumunun üçüncü kişiye tanıtılması, tek kişilik şirket konumunun belirginleştirilmesi ve şeffaflık gereği bunun tescil ve ilân ettirilmesi amaçlanmış ve müdürlere gerekli tescil ve ilan işlemlerini yapma görevi yüklenmiştir*”⁵³⁷.

Bu yükümlülüğü yerine getirmeyen müdürler, doğacak zarardan sorumlu olurlar (TTK m.574/2).

F- Elektronik Tebligata İlişkin Görevler

Limited şirketlere, 7201 Sayılı Tebligat Kanunu m.7/a ve Elektronik Tebligat Yönetmeliği m.5/1-f hükümleri uyarınca elektronik yolla tebligat yapılması zorunludur.

TTK m.625/1’e göre, şirketin genel yetkili ve görevli organı müdürlerdir. Dolayısıyla elektronik tebligat zorunluluğuna ilişkin bütün işlemler müdürler tarafından yapılmak zorundadır.

Vergi İdaresince yapılan vergilendirme sürecine ilişkin elektronik tebligatlar ise, Vergi Usul Kanunu’nun 107/A maddesi ile tebliği gereken evraka ilişkin tebligatın elektronik ortamda yapılmasının usul ve esaslarına ilişkin açıklamaların yer aldığı 456 Sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği hükümlerine göre yapılmakta olup, bu uygulama halen devam etmektedir⁵³⁸. Bu Tebliğ ile vergi dairesi tarafından muhataplara (konumuz bağlamında limited şirkete) tebliğ edilmesi gereken belgelerin elektronik olarak tebliğ edilmesi amaçlanmaktadır (Tebliğ m.2). Bu husus şu açıdan önemlidir: Müdürlerin özellikle VUK m.10 kapsamında sorumluluklarına gidilebilmesi için öncesinde kamu alacaklarının usulüne uygun olarak tebliğ edilerek kesinleştirilmesi gerekmektedir. Uygulamada vergi daireleri en çok tebligat konusunda eksiklikler yapmakta ve müdürlerin sorumluluğuna gitmektedir.

⁵³⁷ TTK m.574 Gerekçesi.

⁵³⁸ Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği Mevzuat Sirküleri, 19.12.2018/193-2, http://www.asmo.org.tr/tablolar/genel/20181218_turmobsirkuler193.pdf, E.T:14.03.2019

G- Tasfiyeye İlişkin Görevler

Limited şirketin birleşme, tür değiştirme vb. gibi tasfiyesiz sona erme halleri dışında sona ermesi halinde, “*şirket malvarlığının tasfiyesi gerekir*⁵³⁹.”

Şirketin tasfiyesi sırasında müdürlere yüklenmiş görevler de bulunmaktadır. Müdürlerin tasfiye işlemlerini yapması kanundan doğan bir görevdir⁵⁴⁰. Çünkü, TTK m.643 atfı ile anonim şirketin tasfiyesine ilişkin tasfiye usulü ve tasfiyede şirket organlarının yetkilerini düzenleyen hükümler kıyasen limited şirketler açısından da uygulanır ve “*şirket sözleşmesi veya genel kurul tarafından tasfiye memuru atanmamış ise tasfiye işlemleri müdürler tarafından yapılır (TTK m.536)*”. Bu durumda müdürler hem tasfiye hem de idare organı olarak faaliyet gösterirler⁵⁴¹.

Müdürler, şirket sözleşmesi veya genel kurul kararı ile atanan tasfiye memurlarını ticaret siciline tescil ve ilan ettirir (TTK m.536/2). Tasfiye işlerinin müdürler kurulu tarafından yapıldığında da bu hüküm uygulanır ve müdürler kendilerini tescil ve ilan ettirmek zorundadır.

Müdürlerin tasfiye memuru olarak atanmaması halinde ise, müdürler şirket menfaatlerini tasfiye memurlarına karşı korumakla yükümlüdür ve bu kapsamda -kural olarak genel kurulu toplama yetkisi tasfiye memurlarında olmasına rağmen- tasfiye memurlarının objektiflikten uzak işlemleri için genel kurulu toplayabilir, gerekirse sorumluluk davası açarak takip edebilir⁵⁴².

⁵³⁹ **Bilgili/Demirkapı**, s.382.

⁵⁴⁰ **Şener**, Limited Ortaklık, s.1035; **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.140. Ancak, tasfiye halinde müdürlerin diğer görev ve yetkileri sınırlanır (TTK m.532/2). Bu konuda bkz. **Bilgili/Demirkapı**, s.382.

⁵⁴¹ **Şener**, Limited Ortaklık, s.1035.

⁵⁴² **Şener**, Limited Ortaklık, s.1030.

İKİNCİ KISIM: MÜDÜRLERİN YETKİLERİ

I- YÖNETİM YETKİSİ

A- Genel Olarak

Bir şirketin yönetimi, şirketler hukuku bakımından olduğu kadar işletme ekonomisi açısından da önemlidir. Çünkü iyi bir yönetici kadrosu ile şirket başarıya ulaşırken iyiniyetli bile olsa kötü yöneticiler sebebiyle şirket varlığını devam ettiremez⁵⁴³. Bu sebeple, yöneticilerin “yönetim yetkilerini” etkin kullanmaları önemlidir.

Yönetim, kelime olarak “*yönetme işi, çekip çevirme, idare*” anlamlarına gelmektedir⁵⁴⁴. Bu kavram şirketler hukuku bağlamında ise, iki anlamda kullanılır: İşlev ve işlevi yerine getiren örgüt⁵⁴⁵. İşlev olarak yönetim, “*şirketin işletme konusunun gerçekleştirilebilmesi için her türlü iş ve işlemi yapma ve kararı alma ile bu kararları uygulama yetkisidir*”⁵⁴⁶. İşlevi yerine getiren örgüt olarak yönetim ise şirketin yönetim organı “*müdür*” veya “*müdürler kurulu*”nu ifade etmektedir⁵⁴⁷.

Yönetim yetkisi genel anlamda şirketin iç ilişkilerini ve hatta dışarda şirketi üçüncü kişilere karşı temsil yetkisini de kapsamakta ise de yönetim kavramı daha çok iç ilişkilerde temsil kavramı ise dış ilişkilerde kullanılmaktadır⁵⁴⁸. Yönetim, “*bir iç*

⁵⁴³ Ansay, s.102.

⁵⁴⁴ Türk Dil Kurumu Online Türkçe Sözlük, www.tdk.gov.tr, E.T: 15.03.2019.

⁵⁴⁵ Tekinalp, Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku, s.124-125. Aynı yönde bkz. Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.527.

⁵⁴⁶ Bilgili/Demirkapı, Ticaret Hukuku Dersleri, s.399; Duygu DEMİREL, “Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri”, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi C.7 S.2, 2017, s.214. “*Bu işlevin özünü en iyi TTK m.374/1’de düzenlenen ‘şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkilidir’ ifadesi anlatmaktadır.*” Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.527. “*Genel anlamı ile yönetim kavramı, kanunun diğer organlara bıraktığı görevler dışındaki adi ve fevkalade tüm işleri kapsar.*” İmregün, s.277; “*Yönetim, şirketin konusunu gerçekleştirmeye yönelik her türlü önlemi, kararı, işlemi özetle her türlü faaliyeti kapsar.*” Canan KÜÇÜKALİ, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirketlerde Yönetim ve Temsil,” İstanbul Barosu Dergisi, C.85, S.2, 2011, s.99.

⁵⁴⁷ Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.527.

⁵⁴⁸ Levent BİÇER, Limited Şirketlerde Temsil ve Yönetim, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli, s.4.

*ilişki kavramıdır; şirketin yürütülmesi için gereken iş ve işlemlerin tümünü ifade eder*⁵⁴⁹”. Özetle yönetim, şirket işlerini yönetme ve yürütmedir⁵⁵⁰.

TTK m.623/1 uyarınca, şirketin yönetimi şirket sözleşmesi ile düzenlenir ve şirket yönetimi müdür sıfatını taşıyan bir veya birden fazla ortağa veya üçüncü kişilere verilebilir. Dolayısıyla, şirketi yönetim yetkisi müdürlere aittir. Ancak kanun koyucu, şirketin yönetiminde ortaklardan en az birinin bulunmasını ve tamamen üçüncü kişilere bırakılmamasını öngörmüştür. Burada şu hususa da değinmekte fayda olduğuna inanıyorum: TTK m.623/1, şirket yönetiminin şirket sözleşmesinde düzenleneceğini öngörmüştür. Dolayısıyla daha kuruluş aşamasında limited şirketin yönetimine ilişkin konuların şirket sözleşmesinde yer alması gerekmektedir. Şirket sözleşmesinde zorunlu olarak bulunması gereken kayıtları düzenleyen TTK m.576/1’e baktığımızda ise, şirket yönetimi ile ilgili herhangi bir kayıt olmadığını görmekteyiz. Müdürlerle ilgili sadece ad, soyad, unvan ve vatandaşlık bilgileri zorunlu kayıt olarak düzenlenmiştir. Halbuki TTK m.623/1’e göre yönetime ilişkin hükümler, şirket sözleşmesinde bulunması gereken kayıtlardandır. Buradan hareketle, iki madde arasında bir uyumsuzluğun olduğunu⁵⁵¹ ve TTK m.576/1’de düzenlenen kayıtların yeterli olmadığını, şirket yönetimine ilişkin kayıtların da m.576/1 kapsamında değerlendirilmesi gerektiği kanaatindeyim.

Müdürler, şirketin yönetimi konusunda kural olarak iradelerini kararları ile açıklarlar⁵⁵² ancak kanundan doğan hallerde karar almaksızın da yönetim yetkisini kullanılabılır⁵⁵³. Örneğin vergi ve primlerin ödenmesi, şirket defterlerinin tutulması⁵⁵⁴, tescil ve ilan işlemlerin yaptırılması için karara gerek yoktur⁵⁵⁵.

B- Yönetim Yetkisinin Kapsamı

Yönetim yetkisinin kapsamına hangi işlemlerin girdiği TTK m.623/3’te açıklanmıştır. Buna göre, *“kanunla veya şirket sözleşmesi ile genel kurula*

⁵⁴⁹ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar Hukuku II, s.516; Ansay, s.105; Arslanlı/Domaniç, s.666.

⁵⁵⁰ Nurgün CEYLAN, “Anonim Şirketlerde Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devrinin Anlamı, Sonuçları ve TTK m. 371 f.7 ile Karşılaştırılması,” *Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi C.2, S.1*, 2015, s.123. (Anlış: Ceylan, Temsil Yetkisinin Devri).

⁵⁵¹ Maddenin bir başka yönden eleştirisi için bkz. Küçükali, s.101. Yazar, “yönetim ve temsilin” şirket sözleşme ile düzenlemenin kuruluş aşaması için geçerli olduğunu, sonrasında organlar oluştuktan sonra yetkili organın genel kurul olduğu ve bu yetkinin genel kurulun devredilmez yetkileri arasında olduğunu ifade ederek maddeye genel kurulun da işlenmesi gerektiği düşüncesindedir.

⁵⁵² Arslanlı, Anonim Şirketler, s.106.

⁵⁵³ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar Hukuku II, s.516; Arslanlı, Anonim Şirketler, s.106.

⁵⁵⁴ Arslanlı, Anonim Şirketler, s.106; Küçükali, s.110.

⁵⁵⁵ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar Hukuku II, s.516.

bırakılmamış bulunan yönetime ilişkin tüm konularda müdürler karar alabilir ve bu kararları icra edebilir.” Yine TTK m.625/1’e göre, “*müdürler, kanunların ve şirket sözleşmesinin genel kurula görev ve yetki vermediği bütün konularda görevli ve yetkilidir.*” Bu hükümlerden hareketle, müdürlerin yönetim yetkisinin kapsamına şirketin işletme konusunun elde edilebilmesi için gerekli ve genel kurulun yetkileri dışında kalan tüm iş ve işlemleri yapmak ve bu doğrultuda kararlar almak girmektedir⁵⁵⁶. Kanun koyucunun özellikle genel kurulun münhasır yetkisine bırakmadığı konularda, müdürlerin yetkileri genişletilebilir⁵⁵⁷.

TTK m.616/1’de genel kurulun devredilemez ve vazgeçilemez yetkileri düzenlendiğinden, bu maddede sayılan konularda müdürler yönetim yetkisi kapsamında herhangi bir karar alamazlar ve icra edemezler. Yine m.624/2’de aksi kararlaştırılmamış ise, şirket adına açıklama yapma yetkisi başkan müdür tarafından kullanılır. Şirket sözleşmesine açıklama yapma yetkisi konusunda farklı bir düzenleme yapılması mümkündür.

Müdürler kurulunun kararları esas olarak iç ilişkiyi etkilediğinden, doğrudan şirketi bağlamazlar⁵⁵⁸. Örneğin, müdürler kurulu üçüncü bir kişi ile anlaşma yapılmasına karar verse bile bu karara göre sözleşme imzalanmadığı sürece üçüncü kişi şirketten herhangi bir hak talep edemez⁵⁵⁹.

C- Yönetim Yetkisinin Sınırlandırılması

Yönetim kapsamı, esas olarak iç ilişkiyi ilgilendirdiğinden şirket sözleşmesi veya genel kurul kararı ile -kanunda öngörülen istisnalar hariç- istenilen şekilde bölünebilir veya sınırlandırılabilir⁵⁶⁰. Yönetim yetkisinin daha çok iç ilişkileri düzenlemesi sebebiyle konu, kişi vb. bakımlardan sınırlandırılmaları mümkündür⁵⁶¹.

⁵⁵⁶ Yıldız, Limited Şirketler, s.255.

⁵⁵⁷ “Müdürlerin devredilemez görev ve yetkilerine, şirket sözleşmesine konulacak hükümle yeni görevler eklenebilir.” Yıldız, Limited Şirketler, s.255. Anonim şirketler açısından bkz. Gülçin ÇAM, Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulunun Yönetim Yetkisi ve Yetki Devri, **İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.16, S.2, 2017, 521.

⁵⁵⁸ Ansay, s.107.

⁵⁵⁹ Ansay, s.107. “Tüzel kişilerin bir hukuki ilişkinin tarafı olabilmesi için öncesinde bir karar aşaması olması gerekir. Tüzel kişilerde karar almak ‘yöneticilerin’, bu kararı dış ilişkilerde yerine getirmek ‘temsilcilerin’ yetkisindedir.” Çevik, s.344.

⁵⁶⁰ Tekil, s.426.

⁵⁶¹ “Bu sınırlandırmalar, temsil yetkisi açısından herhangi bir değişikliğe sebep olmuyorsa, tescil edilmelerine gerek yoktur.” Çevik, s.346.

TTK m.625/2 hükmü uyarınca, müdürlerin bazı kararlarının genel kurul onayına tabi olması mümkündür. Şirket sözleşmesinde müdürlerin yönetim yetkisi kapsamına giren bazı kararların genel kurul onayı ile geçerli olacağı öngörülebilir. Yönetim yetkisinin kapsamına her ne kadar “karar almak” giriyorsa da bu durumda yönetim yetkisinin sınırlandırıldığından bahsedilebilir.

Yine haklı sebeplerin bulunması halinde, müdürlerin yönetim hakkının kaldırılması veya kısıtlanması, her ortak tarafından mahkemeden istenebilir (TTK m.630/2). Davanın kabul edilmesi halinde, müdürlerin yönetim hakkının mahkeme kararı ile sınırlandırılması söz konusu olur.

D- Yönetim Yetkisinin Devri

Müdürler, TTK m.629/3 hükmünün açık atfı ile TTK m.367 hükmüne göre düzenlenen iç yönerge ile yönetimi kısmen veya tamamen devretme hakkına sahiptirler⁵⁶². TTK m.367 ile şirketin işletme konusunun elde edilebilmesi için gerekli tüm kararların alınması hakkının, yani bir iç ilişki hakkı olan yönetimin kısmen veya tamamen devrine imkân verilmiştir. Devir, kural olarak temsil yetkisinin devrini içermemektedir⁵⁶³.

Yönetimin devri, yönetim işlevinin yürütülmesinin, yani karar alma yetkisinin bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine (müdürlere) veya üçüncü kişilere devredilmesini ifade etmektedir⁵⁶⁴. TTK m.577/1-i hükmüne göre, müdürlerin yönetim görevini devretmesi mümkündür. İlgili hükümde, “*şirket yönetiminin üçüncü bir kişiye bırakılmasına ilişkin yetki hükümleri*”nin şirket sözleşmesinde bulunması halinde bağlayıcı olacağı ifade edilmiştir. Hükümden anlaşılan bir diğer husus ise, yönetim yetkisinin devredilmesine ancak şirket sözleşmesi ile imkân tanınabileceğidir.

Yönetim yetkisinin devri için şu üç şartın gerçekleşmesi gerekmektedir⁵⁶⁵: a) şirket sözleşmesinde yönetimin devredilebileceğine dair hüküm olmalı, b) yönetim

⁵⁶² Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar Hukuku II, s.516.

⁵⁶³ TTK m.367 Gerekçesi. Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.593. Yazar, birçok durumda alınan kararın uygulanması için temsil yetkisinin gerekeceğini, bu sebeple aksi öngörülmedikçe yönetim yetkisinin devrinin temsil yetkisinin devrini içerdiği yönünde bir düzenleme olması gerektiğini ifade etmiştir.

⁵⁶⁴ Tekinalp, Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku, s.131.

⁵⁶⁵ Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. Demirel, s.221; Kırca, bu şartlara ek olarak devredilecek yönetim yetkisinin devredilemez ve vazgeçilemez yetkilerden olmamasını da bir şart olarak belirtmiştir. Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.599.

devrine ilişkin bir iç yönerge hazırlanmalı, c) müdürler kurulunun devir konusunda bir kararı olmalıdır.

Müdürler, usulüne uygun⁵⁶⁶ yönetimi devrettikleri takdirde, yönetimin devredildiği kişilerin fiillerinden dolayı TTK m.553/2 hükmü uyarınca sadece belirli durumlarda sorumlu olurlar. İlgili hükme göre, *“kanundan veya esas sözleşmeden doğan bir görevi veya yetkiyi, kanuna dayanarak, başkasına devreden organlar veya kişiler, bu görev ve yetkileri devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermediklerinin ispat edilmesi hâli hariç, bu kişilerin fiil ve kararlarından sorumlu olmazlar.”* Dolayısıyla, müdürler kurulu gerekli özen ve dikkati göstererek seçtiği kişiye yönetim yetkisini devrettikten sonra bu kişilerin eylemlerin sorumlu olmazlar.

Yönetimin devri halinde müdürler kurulunun sorumlu olmayacağı bir diğer özel durum TTK m.553/3’te düzenlenmiştir. Bu maddeye göre, *“hiç kimse kontrolü dışında kalan, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamaz; bu sorumlu olmama durumu gözetim ve özen yükümü gerekçe gösterilerek geçersiz kılınamaz.”*

Özetle; şirket sözleşmesinde hüküm bulunması halinde müdürler kurulu karar alarak yönetim yetkisini kendi içlerinden birine veya üçüncü kişilere devredebilir. Yönetim yetkisinin devrine ilişkin ayrıntılı düzenlemeler iç yönergede yapılır. Müdürler, *“yönetimi devralan kişinin seçiminde (m.553/2) ve gözetiminde (m.553/3) gerekli özeni göstermeleri (cura in eligendo ve cura in custodiendo) şartıyla, yönetimi devrettikleri kişilerin fiillerinden sorumlu olmazlar. Ancak yönetim yetkisi usulsüz devredilmiş ise bu durumda müdürler yönetim yetkisinin devredildiği kişinin seçilmesinde gerekli özeni gösterdikleri gerekçesiyle sorumluluktan kurtulamazlar⁵⁶⁷.”*

⁵⁶⁶ Yönetim yetkisinin devri şartlarını (TTK m.367/1) taşımayan devir usulsüzdür. Bu konuda bkz. **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.612, dp.609.

⁵⁶⁷ Anonim şirketler açısından bkz. Bu konuda bkz. **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.611-612.

II- TEMSİL YETKİSİ

A- Genel Olarak

Kişilerin, hukuki işlemlerini bizzat yapmaları yerine bir başkası vasıtasıyla yapmaları, bazen bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkabilir⁵⁶⁸. TMK m.5 uyarınca, özel hüküm bulunmadığı hallerde TBK'nın temsile ilişkin genel hükümleri tüm medeni hukuk alanındaki iradi temsil halleri için uygulama alanı bulabilir⁵⁶⁹. Borçlar hukuku bağlamında bir başkası yerine hukuki işlem yapılması “*temsil yolu ile yapılan hukuki işlem*”, bu işlemi yapan kişiye “*temsilci*” aradaki hukuki ilişkiye “*temsil ilişkisi*” denir⁵⁷⁰. Ancak şirketler hukuku bağlamında, yönetim ve temsil organı olan müdürler ile şirket arasında “*temsil olunan ve temsilci ilişkisi*” yoktur. Çünkü, organ tüzel kişi limited şirketin temsilcisi değildir, bizzat tüzel kişinin kendisidir⁵⁷¹. Her ne kadar temsil kavramı organlar için de kullanılsa bile aradaki ilişki TBK m.40 ve devamında düzenlenen bir temsil ilişkisi değildir⁵⁷². Organlar ve sorumlulukları, TMK'nın tüzel kişilerle ilgili düzenlemelerinde ele alınmıştır (TMK m.49-50)⁵⁷³. Her ne kadar arada borçlar hukuku bağlamında bir “temsil” ilişkisi olmasa da niteliğine uygun düştüğü ölçüde müdürlerle ilgili uyumsuzlukların çözümünde dikkate alınabilir.

*Domaniç*⁵⁷⁴, temsili şu şekilde tanımlamıştır: “*Temsil iş ve işlemleri, şirketi üçüncü kişilerden alacaklı kılan veya üçüncü kişilere karşı borçlu kılan yazılı veya sözlü anlaşmalardır.*” Bir başka ifade ile temsil, dış ilişkide şirket adına bağlayıcı irade açıklamasıdır⁵⁷⁵.

TTK m.629/1 uyarınca, “*müdürlerin temsil yetkilerinin kapsamına, yetkinin sınırlandırılmasına, imzaya yetkili olanların belirlenmesine, imza şekli ile bunların tescil ve ilanına bu Kanunun anonim şirketlere ilişkin ilgili hükümleri kıyas yolu ile*

⁵⁶⁸ Ahmet M. KILIÇOĞLU, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Ankara: Turhan Kitabevi, 2018, s.307.

⁵⁶⁹ Kılıçoğlu, s.307.

⁵⁷⁰ Kemal OĞUZMAN/Turgut ÖZ, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler C.I*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2018, s.212. (Anılış: *Oğuzman/Öz, C.I*).

⁵⁷¹ Kılıçoğlu, s.308.

⁵⁷² Kılıçoğlu, s.308.

⁵⁷³ Kılıçoğlu, s.308.

⁵⁷⁴ Arslanlı/Domaniç, TTK Şerhi III, s.664.

⁵⁷⁵ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar Hukuku II, s.516; Çevik, “*temsilin şirketin üçüncü kişilerle ilişkilerini altında toplayan bir kavram olduğunu ifade etmiştir.*” Çevik, s.374.

uygulanır.” Dolayısıyla, müdürlerin temsil yetkilerine ilişkin konularda anonim şirket yönetim kurulunun temsil yetkisine ilişkin düzenlemeler esas alınacaktır.

B- Temsil Yetkisinin Kapsamı

Müdürlerin temsil yetkisini düzenleyen TTK m.629/1 hükmünün atfı ile “*temsil yetkilerinin kapsamı*”nın belirlenmesinde anonim şirketlerin yönetim kurulunun temsil yetkisinin kapsamını düzenleyen TTK m.371/1-2 hükümleri uygulanacaktır.

Yönetim kurulunun temsil yetkisinin kapsamı, m.371/1’de şu şekilde düzenlenmiştir: “*Temsile yetkili olanlar şirketin amacına ve işletme konusuna giren her tür işleri ve hukuki işlemleri, şirket adına yapabilir ve bunun için şirket unvanını kullanabilirler.*” Buna göre şirketin temsil yetkisinin sınırı, “*şirketin amacı ve işletme konusu*” olarak belirlenmiştir⁵⁷⁶. Buradan hareketle, müdürlerin şirketin amacı ve konusuna giren her türlü işi ve hukuki işlemleri yapabileceğini, bu işlemler sırasında şirketin unvanını kullanmak hakkına sahip olduğunu⁵⁷⁷ ve temsil yetkisinin kapsamının bunlardan⁵⁷⁸ oluştuğunu söyleyebiliriz.

Müdürlerin şirketin amacı ve konusu dışında kalan bir işlem yapması durumunda ise yapılan işlemin akıbeti ne olacaktır? Bu durumda, TTK m.371/2 hükmü uygulama alanı bulacaktır. Buna göre, limited şirketin işletme konusu kapsamında olmayan işlemler de şirket açısından bağlayıcıdır. Ancak şirket ile işlem yapan kişiler, müdürlerin yaptığı işlemin şirketin işletme konusu kapsamında olmadığını bildiği veya bilmesi gerektiği durumlarda yapılan işlem şirket açısından bağlayıcı değildir. Ancak şirket, işlem yapılan üçüncü kişinin bu durumu bildiğini veya bilmesi gerektiğini ispat ederken tek başına şirket sözleşmesinin ilan edildiği gerekçesine dayanamaz. Dolayısıyla temsil yetkisinin kapsamı sadece TTK m.371/1’e göre belirlenemeyecektir.

⁵⁷⁶ Mehmet ÖZDAMAR, “6552 Sayılı Kanun ile TTK’da Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Anonim Şirketin Temsili,” *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XVIII*, S:3-4, 2014, s.142; Yıldız, Limited Şirketler Hukuku, s.261-262; Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt III, s.2850. “

⁵⁷⁷ Çevik, s.348; Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt III, s.2850.

⁵⁷⁸ “TTK m.371 hükmü uyarınca temsil yetkisinin kapsamı belirlenirken ‘şirketin amacı ve işletme konusu’nun yanında ‘işlem yapılan kişilerin kötü niyetli olması’ da dikkate alınmalıdır. Çünkü, şirketin işletme konusu dışında olsa bile üçüncü kişinin iyi niyetli olması halinde yapılan işlem şirket açısından bağlayıcı olacaktır.” Karaahmetoğlu, s.135-136.

Özetle, temsil yetkisinin kapsamının belirlenmesinde TTK m.371'in ilk iki fıkrası birlikte değerlendirilecektir⁵⁷⁹. Bu durumda, şirketle işlem yapan üçüncü kişilerin kötü niyetli olması durumu hariç, müdürlerin temsil yetkisi üçüncü kişiler açısından herhangi bir sınırlamaya tabi değil iken iç ilişkide şirketin amacı ve konusu ile sınırlıdır⁵⁸⁰.

İşletme amacı ve konusu dışında yapılan işlem, işlemi yapan müdürün sorumluluğunu doğurması açısından önem arz eder⁵⁸¹. Şirket ile yapılan işlemin “işletme konusu dışında bulunduğunu bilen veya durumun gereğinden, bilebilecek durumda bulunan” kötü niyetli kişiler açısından ise şirketin konusu, müdürlerin temsil yetkisinin kapsamını teşkil edecektir.

C- Temsil Yetkisinin Kullanılması

Müdürlerin temsil yetkisinin nasıl kullanılacağı hususunda açık bir düzenleme yapılmamakla beraber TTK m.629/1'de “imzaya yetkili olanların belirlenmesi” konusunda anonim şirket hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. Atfın hangi hükme yapıldığı çok açık olmasa da bu atıftan TTK m.370 hükmünün müdürler açısından uygulanacağı anlaşılmaktadır⁵⁸².

TTK m.370'de, yönetim kurulunun temsil yetkisini nasıl kullanacağı düzenlenmiştir. Buna göre, müdürler kurulunun olması halinde temsil yetkisi çift imza

⁵⁷⁹ **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.638. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 13. Hukuk Dairesi E. 2018/118, K. 2018/1074 ve 07.11.2018 Tarihli kararında, müdürün şahsi borcu için bono düzenleyerek şirketi aval yaptığını, bu durumda borç ilişkisinin şirketin konusu kapsamında olmadığını, davalının da bu durumu ikrar ettiğini, dolayısıyla verilen aval şerhinin TTK m.371/2 uyarınca geçerli olmadığını kabul eden yerel mahkeme kararını yerinde bularak istinaf taleplerini esastan reddetmiştir. Kararın ilgili kısmı aşağıdaki gibidir:

“Davalı ... söz konusu bonoların lehtarı olup, bonoların diğer davalının şahsi borcu için düzenlendiğini, bonoların dayanağı olan borç ilişkisinin davacı şirketin işletme konusu dışında olduğunu bildiğini kabul etmiştir. Buna göre TTK 371/2 maddesi gereğince söz konusu bonolardaki aval şerhi geçerli olmayıp davacı şirketi borç altına sokmayacaktır. Bu nedenle mahkeme kararı usul ve yasaya uygun olduğundan davalı ... vekilinin istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmesi gerektiği kanaatine varılarak istinaf taleplerinin esastan reddine karar verilmiştir.”

⁵⁸⁰ Anonim şirket yönetim kurulları açısından bkz. **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.639.

⁵⁸¹ TTK m.371/1-c.2: “Kanuna ve esas sözleşmeye aykırı işlemler dolayısıyla şirketin rücu hakkı saklıdır.” Maddenin Gerekçesi: “Şirketin hak ehliyetinin değil, imza yetkilisine rücu edeceği veya edemeyeceği sınırı, şirketin amacı ve işletme konusu belirler. Esas sözleşmenin konu hükmüne aykırı işlemlerle bu sınırın aşılması halinde şirketin rücu hakkı vardır.” Rücu imkanının yanında müdürlere karşı sorumluluk davası açılması veya TTK m.630/1-2 uyarınca azli de mümkündür.

⁵⁸² **Şener**, Limited Ortaklık, s.685.

ile kullanılır ve şirket bu şekilde temsil edilir⁵⁸³. Tek müdür olması durumunda, temsil yetkisi bu müdür tarafından kullanılır⁵⁸⁴.

TTK m.370/1, şirket sözleşmesinde aksinin öngörülebilmesinin mümkün olduğunu düzenlemiştir. Dolayısıyla müdürler kurulunun olması halinde her müdürün⁵⁸⁵ veya sadece müdürler kurulu başkanının münferiden yetkili kılınması

⁵⁸³ Şener, limited şirketlerde çift imza kuralının sadece bizim hukuk sistemimize özgü olduğunu, İsviçre hukukunda her müdürün imza yetkisi olduğunu, Alman hukukunda ise temsil yetkisi birlikte kullanılması şeklinde düzenlendiğini ifade etmiştir. Bu hususta bkz. **Şener**, Limited Ortaklık, s.686.

⁵⁸⁴ **Arslanlı/Domaniç**, TTK Şerhi III, s.664; **Yıldız**, Limited Şirketler, s.261.

⁵⁸⁵ Yargıtay 11. HD, E. 2015/12054, K. 2016/6142 ve 02.06.2016 Tarihli kararına, her biri münferiden yetkili iki müdürün birbirinden bağımsız olarak ve tam aksi yönde hareket etmelerine ilişkin (tapu iptal ve tescili ile ilgili) bir uyuşmazlık yansımıştır. Müdürlerden birinin açtığı davada diğer müdür tarafından feragat dilekçesi verilerek davadan feragat edilmiştir. Yargıtay ise müdürler arasındaki görüş ayrılığından bahisle feragatin geçerli olamayacağına hükmetmiştir. Kararın ilgili kısmı aşağıdaki gibidir:

“Dava, limited şirket müdürünün yetkisini aşarak şirkete ait tek taşınmazı muvazaalı olarak davalı şirkete devrettiği iddiasıyla tapu iptali ve tescili, mümkün olmaması halinde taşınmazın gerçek değerinin davalıdan tahsili istemine ilişkindir.

Mahkemeye, davanın kayıtsız ve şartsız olarak açtığı davadan vazgeçtiği gerekçesiyle HMK'nın 307. maddesi gereğince davanın reddine karar verilmiş ise de davacı şirket ... ve ... olmak üzere iki ortaklı limited şirkettir. Her iki ortağın da şirket müdürü olarak davacı şirketi münferiden temsil ve ilzam yetkisi bulunmaktadır. Olağanüstü işlerde karar verme yetkisi genel kurula aittir. 6102 sayılı TTK'nın 629 (Mülga 6762 sayılı TTK'nın 542. maddesi) uyarınca limited şirket müdürlerinin haiz oldukları temsil yetkisinin kapsam ve sınırı hakkında, anonim ortaklık yönetim kuruluna dair olan 6102 sayılı TTK'nın 371 (mülga 6762 sayılı TTK'nın 321.) madde hükmü aynen uygulanır. Limited ortaklık müdürleri, ortaklığın maksat ve işletme konusu (6102 sayılı TTK'nın 125, mülga 6762 sayılı TTK'nın 137. maddesi) içine giren ve temsil ile bağdaşan işlemleri yapabilir. Bunun dışında kalan hallerde ancak genel kuruldan izin alınarak işlem yapılabilir.

İşbu davada davacı şirkete ait tek taşınmazın şirket ortağı ... tarafından daha önce ortağı olduğu, halen kardeşi ...'in ortağı bulunduğu davalı şirkete satışının muvazaalı olduğu, değerinin çok altında usulsüz bir şekilde satıldığı, davacı şirketin zarara uğratıldığı iddia edilmiştir. Dava davacı şirket adına Avukat ... tarafından açılmıştır. Dava dilekçesi ekinde ise davacı şirket müdürü sıfatıyla dava dilekçesinde usulsüz satış yaptığı iddia olunan şirket müdürü ...'in verdiği vekaletname ekidir. Dosyaya ibraz edilen ...3. Noterliği'nin 29.04.2013 tarih 8805 yevmiye nolu azilnamesi ile ... Avukat ...'u vekillikten azletmiştir. Davacı şirketi münferit imza ile temsil yetkisine sahip olan ... 3. Noterliğinin 21.06.2013 tarih 13128 nolu vekaletnamesi ile Avukat ...'i davacı şirketi temsilen vekil tayin etmiştir. Avukat ... davacı vekili sıfatıyla 24.06.2013 tarihli dilekçe ile davadan feragat ettiğini bildirmiştir.

Mahkemeye, feragat nedeniyle davanın reddine dair verilen kararı ise davacı şirket adına şirket müdürü ... tarafından vekil tayin edilen Avukat ... temyiz etmiştir. Bir şirket müdürü iradesiyle şirket adına söz konusu taşınmaz satışının muvazaalı olduğu iddiasıyla tapu iptali ve tescili için dava açılırken diğer bir şirket müdürü tarafından bu davadan feragat edilmiştir. Böylece davacı şirketi tek başına temsile yetkili müdürler arasında davanın sürdürülüp sürdürülmemesi konusunda görüş ayrılığı oluşmuş bulunmaktadır. Bu durumda öncelikle somut olayın özellikleri ve menfaat çatışması sonucu doğurabilecek hallerde davacı şirketin temsili konusundaki ilkeler de dikkate alınıp gözetilerek şirket adına açılan davadan bu şekilde feragat edilemeyeceği kabul edilerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması doğru olmayıp kararın bu nedenle bozulması gerektiğinden, davacı vekilinin karar düzeltme itirazlarının kabulü ile Dairemizin 11.05.2015 tarih, 2015/1761 Esas, 2015/6661 Karar sayılı onama ilamının kaldırılarak mahkemeye verilen kararın bu nedenle bozulmasına karar vermek gerekmiştir.”

mümkündür. Ancak şirket sözleşmesi ile aksine düzenleme yapılması halinde üçüncü kişiler açısından geçerli olabilmesi için tescil ve ilan edilmesi gerekmektedir⁵⁸⁶.

Çift imza kuralının geçerli olması halinde işlem, ikinci imzanın atıldığı anda geçerlilik kazanır⁵⁸⁷.

D- Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması

Temsil yetkisinin sınırlandırılması konusunda, şirketler hukuku ile borçlar hukuk hükümleri arasında farklılıklar mevcuttur⁵⁸⁸. Borçlar hukuku prensipleri çerçevesinde temsil yetkisinin sınırlandırılmasında bir sınır yokken şirketler hukuku prensipleri çerçevesinde temsil yetkisinin sınırlandırılması sadece birkaç hususla sınırlıdır. Bir başka ifade ile, şirketler hukukunda kural olarak sınırsız temsil yetkisi kabul edilmiş ve temsil yetkisini sınırlayabilecek birkaç husus haricinde yapılan sınırlamaların üçüncü kişileri bağlamayacağı düzenlenmiştir⁵⁸⁹.

Kural olarak temsil yetkisi üçüncü kişilere karşı sınırlandırılmaz⁵⁹⁰. Ancak bazı durumlarda şirketler hukukunda temsil yetkisi; kanunen, iradi olarak veya temsil yetkisinin kendi niteliğinden kaynaklanan sebeplerle sınırlandırılabilir⁵⁹¹.

Ayrıca yukarıda açıkladığımız üzere, şirketin işletme konusuna girmeyen konularda müdürlerin temsil yetkisini kullanarak yaptığı işlemler, kural olarak şirketi bağlar. İşlem yapılan kişinin, işlemin işletme konusu dışında olduğunu bilmesi veya bilebilecek durumda olması (ticaret sicil gazetesi kayıtlarının tek başına ispat için yeterli olmadığını tekrar vurgulayalım.) halinde şirket bu işlemle bağlı değildir. Bu durumda, temsil yetkisi işletme konusu ile de sınırlanmış olacağından işletme konusunu temsil yetkisini sınırlandıran bir diğer hal olarak sayabiliriz. Temsil yetkisinin aşağıda belirtilen hususlar haricinde özellikle konu ve miktar yönünden sınırlandırılması üçüncü kişiler açısından mümkün değildir.

⁵⁸⁶ Çevik, s.351.

⁵⁸⁷ Şener, Limited Ortaklık, s.687. “Birlikte temsil kabul edilmiş ise son müdürün irade beyanı ile işlem tamamlanır, o zamana kadar diğer müdürlerin irade beyanları hukuken geçerlidir.” Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.115.

⁵⁸⁸ Karaahmetoğlu, s.124.

⁵⁸⁹ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.110 ve s.115. “Temsil yetkisi, kanunen öngörülen sınırlamalar dışında sınırlandırılmış ve bu durum her nasılsa tescil edilmiş olsa dahi iyi niyetli üçüncü kişilere karşı hüküm doğurmayacağından ileri sürülemez.” Benzer yönde bkz. Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.645. “Kanunda zikredilmeyen sınırlandırmalar ticaret siciline yanlışlıkla tescil edilmiş olsa bile hiçbir hukuki sonuç doğurmaz.” Aynı yönde Çevik, s.353.

⁵⁹⁰ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar Hukuku II, s.518.

⁵⁹¹ Üçışık/Çelik, s. 456 vd.

1. Kanuni Sınırlamalar

Temsil yetkisi kanunun özel düzenlemeleri ile sınırlandırılmış olabilir. Bu bağlamda, ilk olarak temsil yetkisini düzenleyen TTK m.371 hükmünün bir sınırlama getirdiğini söyleyebiliriz. TTK m.371/1-2 uyarınca, kötü niyetli üçüncü kişiler açısından şirket konusu kanuni bir sınırdır.

Örneğin, şirketin yapacağı bazı işlemler için diğer organın işleme katılmasını zorunlu kılınmış ise üçüncü kişi diğer organın da onayını aramak zorundadır⁵⁹². Müdürler açısından konuyu değerlendirdiğimizde ise, genel kurulun zorunlu onayına tabi kılınan işlemlerde müdürlerin temsil yetkisinin sınırlandırıldığı söylenebilir.

Benzer şekilde anonim şirket yönetim kurulunun temsil yetkisinin sınırlandırılmasına ilişkin TTK m.356/1’de düzenlenen hüküm uyarınca, “*şirketin tescilinden itibaren iki yıl içinde bir işletme veya aynın, sermayenin onda birini aşan bir bedel karşılığında devralınmasına veya kiralanmasına ilişkin sözleşmelerin genel kurul tarafından onaylanması*” geçerlilik şartı olup temsil yetkisinin kanunen sınırlandırılmasına örnektir⁵⁹³. TTK m.629/1 hükmünü atfı sebebiyle bu sınırlandırmanın limited şirket müdürleri açısından da uygulanabileceği kanaatindeyim.

Genel bir hüküm olan TBK m.27/1 hükmünün de temsil yetkisine getirilen bir sınır olduğu kabul edilmiştir⁵⁹⁴.

2. İradi Sınırlamalar

Aslında temsil yetkisinin iradi olarak sınırlandırılması da kanundan kaynaklanmaktadır. İradi sınırlandırmaların kanuni dayanağı olan TTK m.371/3 uyarınca, temsil yetkisi yer veya birlikte temsil bakımından sınırlandırılabilir. Bu sınırlandırmaların iradi olarak sınıflandırılması ise, kanaatimce, şirkete bir imkân tanımış olmasından kaynaklanmaktadır. Yani bu sınırlamalar, şirket tarafından kullanılabilir ancak bu imkanların kullanılması zorunlu değildir. Kanundan kaynaklanan sınırlamalarda ise, bir zorunluluk durumu söz konusudur.

⁵⁹² Arslanlı, Anonim Şirketler, s. 135; Kırca (Şehirli Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.644.

⁵⁹³ Üçışık/Çelik, s.456.

⁵⁹⁴ Kırca (Şehirli Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.644.

İradi sınırlamaların üçüncü kişiler açısından bağlayıcı olabilmesi için ticaret sicilinde tescil ve ilan edilmesi zorunludur⁵⁹⁵.

a. Birlikte Temsil

TTK m.629/1 hükmünün atfı ile müdürler için de uygulama alanı bulan TTK m.370/1 uyarınca, müdürler temsil yetkisini kural olarak çift imza ile kullanırlar. Ancak müdürlerin temsil yetkisini birlikte kullanması kararlaştırılabilir. Birlikte temsilin geçerli olabilmesi için şirket sözleşmesinde hüküm bulunması zorunludur⁵⁹⁶.

Aslında bu durumda, temsil yetkisinin kapsamı aynı kaldığından sadece temsil yetkisinin kullanılma biçiminde bir sınırlama söz konusu olmaktadır⁵⁹⁷.

Temsil yetkisi birlikte temsil şeklinde sınırlandırılmış olsa bile her müdürün pasif temsil yetkisi devam ettiği için kendisine yapılan tebligat veya ihtar geçerlidir⁵⁹⁸.

*Yıldırım*⁵⁹⁹, TTK m.586 ve m.587 hükümleri uyarınca limited şirketin nasıl ve kimlerce temsil edileceğine ilişkin kayıtların tescil başvurusuna ekleneceğini ve tescil edileceğini, bu durumda TTK m.370/1 hükmünde düzenlenen çift imza kuralının pratik bir önemi kalmadığını ifade etmiştir.

b. Temsil Yetkisinin Yer Bakımından Sınırlandırılması

Yer bakımından sınırlandırma ile kastedilen, temsil yetkisinin şirket merkezi veya şubesine ilişkin sınırlamadır. Müdürlerin yetkileri, merkez veya şube ile sınırlandırılabilir. Bu durumda müdür, sadece atandığı merkez veya şubede yetkiye sahiptir, bunlar haricindeki yerlerde herhangi bir yetkiye sahip değildir⁶⁰⁰.

Temsil yetkisinin yer itibarıyla sınırlandırılması halinde, bu durum o yer ticaret siciline tescil edilir ve bu tescil açıklayıcı niteliktedir⁶⁰¹. Tescil ve ilan edilmeyen yetki sınırlaması iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez.

⁵⁹⁵ Himmet KOÇ, *Anonim Şirketlerde İç Yönerge ile Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devri*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2018, s. 161; Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), *Anonim Şirketler Hukuku C.1*, s.645; Üçışık/Çelik, s.456.

⁵⁹⁶ Şener, Limited Ortaklık, s.718.

⁵⁹⁷ Yıldırım, *Müdürlerin Hukuki Durumu*, s.123.

⁵⁹⁸ Çevik, s.351; İmregün, s.220.

⁵⁹⁹ Yıldırım, *Müdürlerin Hukuki Durumu*, s.112.

⁶⁰⁰ Şener, Limited Ortaklık, s.715.

⁶⁰¹ Yıldırım, *Müdürlerin Hukuki Durumu*, s.121. Özellikle dp. 449.

c. Temsil Yetkisinin Niteliğinden Kaynaklanan Sınırlamalar

Bu sınırlama, temsil yetkisine sahip müdürlerin temsil yetkisinin niteliği gereği bazı işlemleri, örneğin temsil yetkisini ortadan kaldıracak veya temsil yetkisi ile bağdaşmayan işlemler yapamamasını ifade eder⁶⁰². Genel kurul tarafından alınmış bir karar olmadan ticari işletmeyi devretmek isteyen müdürlerin bu işlemi, temsil yetkisi ile bağdaşmayan ve temsil yetkisini ortadan kaldıracak niteliktedir⁶⁰³.

E- Temsil Yetkisinin Devri

Müdürlerin temsil yetkisine ilişkin olan TTK m.629/1 hükmünde temsil yetkisinin devredilebileceğine ilişkin açık bir hüküm olmamakla beraber, anonim şirket yönetim kurulunun yetki devrine ilişkin TTK m.370'e atıf yapılmıştır. Yine TTK m.587/1-h hükmünde müdürlerin yanında "*şirketi temsile yetkili diğer kişiler*"den bahsedilmektedir⁶⁰⁴. Dolayısıyla, buradan hareketle müdürlerin temsil yetkisini, içlerinden birine veya üçüncü kişilere devredilmeleri mümkündür^{605,606}. Ancak yetki devri olsa bile en az bir müdürün temsil yetkisini bulundurması zorunludur (TTK m.370/2)⁶⁰⁷. TTK m.623/1 uyarınca temsil yetkisine sahip müdür aynı zamanda ortak olmak zorundadır⁶⁰⁸.

Temsil yetkisinin devri için şirket sözleşmesinde buna imkân açık bir hüküm olmalı, bu konuda bir iç yönerge hazırlanmalıdır⁶⁰⁹.

⁶⁰² Üçışık/Çelik, s.458.

⁶⁰³ Üçışık/Çelik s.458.

⁶⁰⁴ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.121.

⁶⁰⁵ Yıldız, Limited Şirketler Hukuku, s.261; Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.117; Şener, Limited Ortaklık, s.701; Keçeci, s.107; Ekşi, s.101.

⁶⁰⁶ Temsil yetkisinin devrinin hukuki niteliğine ilişkin tartışmalar için bkz. Karaahmetoğlu, s.163 vd.

⁶⁰⁷ Yıldız, Limited Şirketler Hukuku, s.261.

⁶⁰⁸ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.118; Şener, Limited Ortaklık, s.701.

⁶⁰⁹ Karaahmetoğlu, s.170 vd.; Şener, Limited Ortaklık, s.701 vd.; Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.118.

ÜÇÜNCÜ KISIM: MÜDÜRLERİN BORÇLARI VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

I- GENEL OLARAK

Borç ve yükümlülük, aslında iki farklı kavramdır. Borca aykırı davranılması halinde, borçludan borcun aynen ifası talep edilebilir. Ancak yükümlülüğün ihlal edilmesi halinde aynen ifa değil tazminat talep edilebilir. Örneğin müdürlerin özen borcuna aykırı hareket etmesi halinde, dava yoluyla özenli hale getirilmesi talep edilemez. Müdürün fiili zaten özen yükümlülüğüne aykırılık teşkil etmiştir. Bu durumda müdürden tazminat istenebilir. Ancak müdürler, görevlerini şahsen yerine getirme borcuna aykırı davranırsa, açılacak dava ile aynen ifa talep edilebilmesi mümkündür. Dolayısıyla açıklamalarımızı bu ayrımı dikkate alarak yapmaya çalışacağız.

II- ÖZEN YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Özen borcunun⁶¹⁰ hukuki dayanağı TTK m.626/1'dir. Bu maddeye göre *“müdürler ve yönetimle görevli kişiler, görevlerini tüm özeni göstererek yerine getirmekle yükümlüdürler.”* Özen; *“müdürün iş ve işlemlerini yaparken göstermesi gereken dikkati, ciddiyeti ve bilimselliği ifade eder”⁶¹¹.* Gerekçede; müdürlerin bir karar almadan önce *“pazar araştırması, finansal durum değerlendirmesi, borçlara ve etiğe uygunluk incelemesi ve değerlendirmesi yapması”* gerektiğini, tüm bunların özen borcunun kapsamına dahil olduğu belirtilmiştir⁶¹².

Hüküm, özen ile kusur arasında bir bağlantı kurarak müdürlerin görevlerini tüm özeni göstererek yerine getirmelerini aksi halde kusurlu olabileceklerini belirtmektedir⁶¹³.

⁶¹⁰ TTK'da açık bir şekilde özen borcu düzenlenmemiş olsaydı bile vekalet sözleşmesinde vekilin özen borcuna ilişkin TBK m.506/2 ile hizmet sözleşmesinde işçinin özen borcuna TBK m.396/1 hükümlerinden de müdürlerin özen borcu olduğu sonucuna varılabilirdi. Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.656.

⁶¹¹ TTK m.626 Gerekçesi; **Pulaşlı**, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt III, s.2863. Özen borcunun hukuki niteliği konusundaki tartışmalar için bkz. **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.61.

⁶¹² TTK m.626 Gerekçesi.

⁶¹³ **Tekinalp**, Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku, s.131; **Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)**, Ortaklıklar Hukuku II, s.508. *“Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunda kusur tespit edilirken üyelerin özen yükümlülüğü dikkate alınır.” Akdağ Güney*, Yönetim Kurulu, s.187.

Özen borcu konusunda anonim şirket yönetim kurulunun özen borcuna ilişkin düzenlemelerin de dikkate alınıp alınmayacağı konusunda doktrinde farklı düşünceler vardır. Bir görüşe göre⁶¹⁴ göre, anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin özen yükümlülüğüne ilişkin TTK m.369, müdürler için uygulanamaz. Çünkü, müdürlerin özen ölçüsü iş adamı kararını içermemektedir ve daha dar kapsamlıdır. Diğer görüşe katılan yazarlara⁶¹⁵ göre, müdürlerin özen ölçüsü belirlenirken anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin özen ölçüsü dikkate alınmalıdır. Kanaatimce, her iki yönetim organı üyeleri arasında özen derecesinin farklı kabul edilmesini haklı gösterecek bir gerekçe yoktur ve anonim şirket yönetim kurulu üyeleri için öngörülen özen derecesi, müdürler için de kabul edilmelidir. Bu hususa kusur başlığı altında tekrar değineceğiz.

TTK ile birlikte özen objektifleştirilmiştir ve bu sebeple müdür kendisinin bilgi ve eğitim durumunun bilinmesine rağmen müdürlük görevine getirildiğini, kendi işinde gösterdiği özeni gösterdiği, kişisel yetenek ve uzmanlıklarının farklı olduğu vb. gibi subjektif sebeplere dayanarak özen yükümlülüğünü ihlalden kurtulamaz^{616,617}. Ancak müdürlerin özen yükümlülüğü belirlenirken şirketin amacı, büyüklüğü vb. gibi hususlar dikkate alınır ve aynı niteliklere sahip bir şirket müdürünün göstermesi gereken özene derecesine göre özen yükümlülüğü belirlenir⁶¹⁸.

Müdürlük görevi için yeterli bilgi, tecrübe veya yeteneğe sahip olmayan birisinin müdürlük görevini kabul etmesi halinde özen yükümlülüğü ihlal edilmiş sayılır mı? *Akdağ Güney*⁶¹⁹; bu konuda doktrinde tartışmalar olduğunu, bir kısım yazarların bu durumda özen yükümlülüğünün ihlal edildiğini kabul ettiğini bir kısım yazarların ise özen yükümlülüğünün ihlalden söz edebilmek için somut olarak bir görevi yapma veya yapmama şartını aradıklarını ifade ederek, bu durumu bile bile kabul eden

⁶¹⁴ Yıldız, Sorumluluk, s.69.

⁶¹⁵ Şener, Limited Ortaklık, s.754; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar Hukuku II, s.508; Tekinalp, Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku, 417.

⁶¹⁶ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.194; Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.61.

⁶¹⁷ Ansay, s.128. Yazar, (eTK döneminde) yönetim kurulu üyelerinin özen derecesinin belirlenmesinde objektif kriterlerin esas alınmasını ancak her olayda subjektif unsurların da olabileceğini ifade etmiştir. Örneğin ücretsiz iş görmekte olan bir yöneticiden ücretle iş gören yöneticinin özeni beklenemez. Aksi yönde, Arslanlı, Anonim Şirketler, s.153. Yazar, ücret alsın veya almasın özen ölçüsünün objektif kriterlere göre belirlenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Akdağ Güney ise, TTK ile bütün yönetim kurulu üyeleri açısından “tedbirli iş adamı” ölçüsünün getirildiğini, özen ölçüsünde ücret alıp almamanın özen borcunun belirlenmesinde dikkate alınmayacağını ifade etmiştir. Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.194. Dolayısıyla, aynı zamanda ortak olan müdürün ücret almaması özen yükümlülüğünü hafifletmez.

⁶¹⁸ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.61.

⁶¹⁹ Bu konudaki tartışma ve yazarlar için bkz. Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.194

müdürün özen yükümlülüğünü ihlal edeceğini savunmuştur⁶²⁰. Yazarın bu görüşüne biz de katılıyoruz.

Özen yükümlülüğüne aykırı davranan müdür, müdürlük görevinden azledilebilir ve/veya kendisine karşı sorumluluk davası açılabilir⁶²¹.

Müdürlerin özen yükümlülüğü kapsamında değerlendirilebilecek bir diğer yükümlülüğü, TTK m.627 uyarınca ortaklara karşı eşit davranma zorunluluğudur. Buna göre, müdürler ortaklara eşit şartlar altında eşit işlem yaparlar. Bu madde, çoğunluğun yetkilerini azınlığın aleyhinde kullanmasını engelleyecek önemli bir koruyucu hükümdür⁶²². Ortaklara eşit işlem yapılması, şirketler hukukunun hem taşıyıcı kolonlarından biri hem yönetimle görevli olanların iş, işlem ve kararlarına yön veren bir ilke hem de ilişkileri adalet temelinde değerlendirilen bir düzenleyicidir⁶²³.

Eşit işlem ilkesi ile eşit şartlardaki ortaklara eşit işlem yapma yükümlülüğü öngörüldüğünden mutlak bir eşitlik değil göreceli bir eşitlik düzenlenmiştir⁶²⁴.

Eşit işlem ilkesine aykırı kararlar sebebiyle menfaati zarar gören ortaklar, TTK m.644/1-c hükmünün atfı ile TTK m.391 uyarınca kararın batıl olduğunu ileri sürebilirler⁶²⁵. Ayrıca bu ortaklar, doğrudan zararları sebebiyle müdürlere karşı sorumluluk davası açabilirler⁶²⁶.

III- SADAKAT/BAĞLILIK YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Bağlılık borcunun temelinde, şirketin çıkarlarının korunması vardır⁶²⁷. Bağlılık borcu, müdürlerin her alanda sadakatle hizmet etmeleri, şirketin maddi ve manevi değerlerinin korunması, şirket çıkarlarını kendi çıkarlarından üstün tutmalarını ifade eder⁶²⁸. TTK m.626/1 hükmünde de müdürlerin şirketin menfaatlerini, dürüstlük kuralı çerçevesinde, gözetmekle yükümlü olduğu düzenlenmiştir. Gerekçede bağlılık borcu;

⁶²⁰ Aynı yönde, **Helvacı**, Hukuki Sorumluluk, s.46.

⁶²¹ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.61.

⁶²² **Şener**, Limited Ortaklık, s.770.

⁶²³ TTK m.627 Gerekçesi.

⁶²⁴ **Yıldız**, Limited Şirketler Hukuku, s.265.

⁶²⁵ **Şener**, Limited Ortaklık, s.774.

⁶²⁶ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.66.

⁶²⁷ **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s.204. “Şirketin çıkarlarını korumak ve gözetmek anlamına gelen bağlılık borcu, özellikle şirket çıkarları ile üyenin kendisinin veya akrabalarının çıkarlarının çatışması halinde önem kazanır. Kanun koyucu, bu çıkar çatışmalarından bazıları için özel hüküm ihdas etmiştir. Örneğin müzakerelere katılma yasağı ve rekabet yasağı bu kapsamda değerlendirilebilir.” **Kırca (Şehirli Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.662-663.

⁶²⁸ **Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)**, Ortaklıklar Hukuku II, s.508.

“şirket menfaatinin gözetilmesi, şirketin menfaatinin kişisel menfaatlere ve başkalarının menfaatlerine feda edilmemesi, diğer menfaatlerin arkasına konulmaması” olarak ifade edilmiştir. Bağlılık borcu, şirket çıkarlarının üstün tutulması olarak özetlenebilir⁶²⁹. Bu kapsamda, şirket menfaatlerinin korunması için kanunda müdürlere de bağlılık borcu yüklenmiştir. TTK m.626/3 uyarınca, müdürler de ortaklar için öngörülmüş bulunan bağlılık borcuna tabidir. Ortakların bağlılık borcu, TTK m.613’de düzenlendiğinden bu madde müdürler için de uygulanır.

Müdürler, bağlılık borçları sebebiyle şirketin çıkarlarını zedeleyebilecek davranışlarda bulunamazlar. Müdürler, özellikle kendilerine özel bir menfaat sağlayan ve şirketin amacına zarar veren işlemler yapamazlar. Kanunda “*çıkarları zedeleyecek davranışlar*” ibaresine yer verilmesinin sebebi borcun kapsamının geniş yorumlanmasını sağlamaktır⁶³⁰. Bu ibare dolayısıyla, şirkete karşı, onu engelleyecek, kötüleyecek, güç duruma düşürecek, gelişmesini engelleyecek, yatırımlarına olumsuz etki yapacak her çeşit davranış bağlılık borcunun ihlali olacaktır.

TTK, ortakların dolayısıyla müdürlerin kendilerine özel menfaat sağlayan ve şirketin amacına zarar veren davranışlarını bağlılık borcunun ihlali kabul etmiş ve ayrı bir kategori olarak kanun maddesinde özellikle vurgulamıştır⁶³¹.

Özetle, müdürlerin kendi çıkarlarını şirket çıkarlarının üzerinde tutması⁶³², şirkete bağlılık borcuna aykırılık teşkil edecek ve müdürlerin sorumluluğunu doğuracaktır. Bağlılık borcuna aykırı davranan müdürler ise genel kurulca haklı sebeple azledilebilir veya mahkemeden azledilebilmesi/yetkilerinin kısıtlanması talep edilebilir veya ortak sıfatını da haiz ise haklı sebeple ortaklıktan çıkartılabilir⁶³³.

Bağlılık borcu, aslında müdürlerin birçok yükümlülüğünün/borcunun kaynağıdır. Örneğin, kanunda ayrıca düzenlenmiş olan rekabet yasağının veya sır saklama borcunun kaynağı aslında bağlılık borcudur⁶³⁴.

⁶²⁹ Yıldız, Limited Şirketler, s.264; Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt III, s.2863; Tekil, s.281.

⁶³⁰ TTK m.613 Gerekçesi.

⁶³¹ TTK m.613 Gerekçesi.

⁶³² Ekşi, s.123.

⁶³³ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.69.

⁶³⁴ Şener, Limited Ortaklık, s.756-757; Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.68. Anonim şirketler açısından bkz. Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.207; Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.662-663.

Özen borcu, müdürlük sıfatının son bulması ile ortadan kalktığı halde, bağlılık yükümlülüğü sonrasında da devam etmektedir⁶³⁵.

*Çamoğlu*⁶³⁶, bağlılık yükümlülüğü kapsamında sayılan yükümlülüklerin yeterli olmadığını, müdürler ile şirket arasındaki ilişkinin vekalet veya hizmet sözleşmesi olması sebebiyle zaten bu sözleşme gereğince bağlılık borcu olduğunu, kanun koyucunun m.613'e atıf yoluyla daha dar kapsamlı bir düzenleme yapmasının doğru olmadığını ifade etmiştir.

IV-GÖREVLERİNİ ŞAHSEN YERİNE GETİRME BORCU

Müdürlerin görevlerini bizzat yerine getirmeleri konusunda TTK'da bir hüküm yoktur. Ancak anonim şirket yönetim kurulu açısından TTK m.390/2 hükmünde, yönetim kurulu üyelerinin birbirleri yerine oy veremeyecekleri gibi toplantıya vekilleri aracılığı ile katılmalarının da mümkün olmadığı açıkça düzenlenmiştir. Doktrinde, müdürlerin görevlerini şahsen yerine getirme borcu altında olduğu kabul edilmektedir⁶³⁷.

Anonim şirket yönetim kuruluna ilişkin TTK m.390/2 hükmünün kıyasen uygulanması ile müdürlerin birbirlerine temsilen oy kullanamayacakları gibi vekil aracılığıyla da toplantıya katılamayacaklarının kabul etmek gerekir⁶³⁸. Aynı sonuca, şirket ile müdürler arasındaki ilişkiden yola çıkarak ulaşabiliriz. Doktrinde ağırlıklı olarak, müdürler ile şirket arasındaki hukuki ilişki vekalet veya hizmet sözleşmesi olarak değerlendirilmektedir. Aradaki ilişkinin vekalet sözleşmesi olması durumunda, TBK m. 506/1'e göre, müdürün borcunu bizzat ifa etmesi gerekir. Aradaki ilişkinin hizmet sözleşmesi olarak kabul edilmesi halinde ise, TBK m.395 uyarınca yine aynı sonuca ulaşılır ve müdürlerin borcunu bizzat ifa etmesi gerekir.

Genel kurul, müdürler kurulu üyesini seçerken onun kişisel özellikleri ve yeteneğini dikkate aldığından aradaki "*güven ilişkisinin yoğunluğu*" sebebiyle, müdür görevini bizzat yerine getirmek ve oyunu bizzat kullanmak zorundadır⁶³⁹.

⁶³⁵ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.68; Anonim şirketler açısından **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.662-663.

⁶³⁶ **Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)**, Ortaklıklar Hukuku II, s.508-509.

⁶³⁷ **Keçeci**, s.125; **Koylu**, s.35.

⁶³⁸ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.152; **Şener**, Limited Ortaklık, s.730; **Koylu**, s.28.

⁶³⁹ Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.494.

V- SIR SAKLAMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Kanunda sadakat borcu düzenlenmesine rağmen şirketin piyasa şartlarında rekabet ederek varlığını devam ettirebilmesi için oldukça önem arz eden ve sadakat borcunun özel bir görünüş şekli olan sır saklama borcu, TTK'da ayrıca düzenlenmiştir⁶⁴⁰. Sır saklama borcuna aykırılıkta, aykırılığın şirkete maddi veya manevi zarar vermesi ön plandadır, müdürün menfaat sağlayıp sağlamadığı önemli değildir⁶⁴¹. Yine sırrın açıklandığı kişilerin şirketin rakibi olup olmaması da önemli değildir⁶⁴². Ancak şirket sırlarının ortaklara açıklanması, bu borcun ihlali anlamına gelmez⁶⁴³.

TTK m.626/3 hükmünün atfı ile m.613'te göre müdürlerin şirket sırlarını koruma borcu düzenlenmiştir. Sır kavramının kapsamı sürekli değişeceğinden maddede tanımlanmamıştır⁶⁴⁴. Bir bilgi veya olay şu koşulları taşıyorsa sır olarak kabul edilebilir ve müdürler bu sırrı korumak zorundadır⁶⁴⁵:

- *“Bilgi veya olayın şirket ve sınırlı kişiler tarafından sbilinmesi ve bu kişilerin haricinde genel olarak bilinmemesi ve ulaşılamaması,*
- *Bu sınırlı bilinirliğin korunmasında şirketin menfaati olması,*
- *Sırrın sahibi şirketin, bu bilgi veya olayı bilen kişilerin alanını sınırlı tutmak istemesi.”*

Müdürlerin sır saklama yükümlülüğü konusunda ortakların sır saklama yükümlülüğüne atıf yapılmasına rağmen müdürler, görevleri gereği daha fazla sır niteliğindeki bilgiye sahiptir ve bu sebeple sır saklama yükümlülükleri ortaklara nazaran daha geniştir⁶⁴⁶. Müdürlerin sır saklama borçları hem sırların açıklanmamasını

⁶⁴⁰ Şener, Limited Ortaklık, s.475; Keçeci, s.115.

⁶⁴¹ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar Hukuku II, s.465; Şener, Limited Ortaklık, s.478.

⁶⁴² Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.70.

⁶⁴³ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.70.

⁶⁴⁴ TTK m.613 Gerekçesi; Koylu, s.41.

⁶⁴⁵ Şener, Limited Ortaklık, s.476. Özellikle ticari sırrın da herhangi bir tanımı yapılmamıştır. Ticari sırrın unsurları ise “a) sırrın ekonomik değere sahip olması, b) sırrın gizli kalmasında sırrın sahibinin menfaatinin olması, c) ticari bilgiyi gizli tutma iradesi, d) bilginin ticari nitelikte olması.” olarak ifade edilmiştir. Bu kapsamda bkz. Muhammed SULU, **Ticari Sırların Korunması**, İstanbul: Oniki Levha Yayıncılık, 2017, s.11 vd. “Türk yargı kararlarında ticari sır; genel metot ve taslak gibi kolayca hatırlanması mümkün olmayan, toplumun bilgisi dahilinde olmayan ve ilgili alanlarda rekabet içinde bulunan firmalarca bilinmeyen gizli bilgi olarak tanımlanmıştır. Ayrıca, sonuç vermeyen olumsuz çalışmalar da ticari sır kapsamında değerlendirilmelidir. Örneğin, terk edilmiş teknik çözümler ve geliştirme sırasında yaşanan çıkmazlar da rekabet içinde bulunan firmalar açısından ne yapılmasını gösterdiğinden rakiplere masrafsız menfaat sağlayabilir. Dolayısıyla, rakiplere üstünlük kurmaya yarayan tüm bilgiler ticari sır kapsamında değerlendirilmelidir.”

⁶⁴⁶ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.69.

hem de sırların üçüncü kişiler tarafından öğrenilmesine engel olacak şekilde gerekli önlemlerin alınmasını içeren ikili bir borçtur⁶⁴⁷.

Bu yükümlülük, şirket sözleşmesi veya genel kurul kararıyla kaldırılamaz (TTK m.613/1). Bu sebeple, şirket sırrın açıklanmasına rıza gösterecekler dahi müdürlerin sorumluluğu devam eder⁶⁴⁸.

Sır saklama yükümlülüğünün ihlalinde ise; müdürlere karşı sorumluluk davası açılabilir, müdürlük görevinden azledilebilir, haklı sebeple mahkemeden yetkilerinin sınırlandırılması veya kaldırılması, müdür aynı zamanda ortak ise haklı sebebe dayanılarak ortaklıktan çıkarılabilir⁶⁴⁹. Müdürler, görevleri sona erdikten sonra sır saklama borcuna aykırı fiillerde bulunursa, şirket sözleşmeye aykırılığa dayanarak zararının tazminini isteyebilir⁶⁵⁰.

VI-REKABET YASAĞI

A- Genel Olarak

Rekabet yasağı, genel olarak bir yapmama yükümlülüğüdür. Bu yasak “*bir ortaklığın, işletmenin, müvekkil veya işverenin bütün işlemlerini, iş sırlarını denetleme ve öğrenme imkanına sahip ortak, yönetici, vekil veya müstahdemlerin; ortaklığın, işletmenin, müvekkil veya işverenin menfaatlerini zedeleyecek her türlü mesleki ve ticari faaliyetlerini engelleyen, sırları öğrenen kişilerin bu faaliyetlerden kaçınmalarını öngören*” bir yasaktır⁶⁵¹. Rekabet yasağı ile müdürlerin vakıf oldukları şirket bilgilerini aleyhte kullanmasına engel olarak hem şirketin zarara uğramasını

⁶⁴⁷ Keçeci, s.115-116.

⁶⁴⁸ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.69; Yıldız, Limited Şirketler, s.264; Şener, Limited Ortaklık, s.478; Koşlu, s.41; Güner, s.85.

⁶⁴⁹ Şener, Limited Ortaklık, s.770-771; Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.71; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar Hukuku II, s.465.

⁶⁵⁰ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.72; Keçeci, s.116; Limited şirket ortakları açısından bkz. Şener, Limited Ortaklık, s.478. Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.664. “Yönetim kurulu üyelerinin görevi sona erse bile bağlılık borcunun bir gereği olarak sır saklama yükümlülüklerinin devam ettiği kabul edilmektedir.”

⁶⁵¹ Fatih AYDOĞAN, Ticaret Ortaklıklarında Rekabet Yasağı, Vedat Kitapçılık: İstanbul, 2005, s.3. “Rekabet yasağından yönetim kurulu üyesinin ticaretten men edilmiş olduğu anlamı çıkarılmamalıdır. Çünkü rekabet yasağı kapsamında olmayan ticari faaliyette bulunabilir.” Mimaroğlu, s.93.

hem de müdürlerin sadakat yükümlülüğünü ihlal etmelerini önlemektir⁶⁵². Bu şekilde limited şirket, ticari faaliyetlerini güven içerisinde yürütebilecektir⁶⁵³.

TTK m.626/2 hükmü ile müdürlerin rekabet yasağı düzenlenmiştir. Buna göre; tüm ortaklar tarafından yazılı olarak izin verilmemişse veya bu konuda şirket sözleşmesinde aksine bir düzenleme öngörülmemişse müdürler, şirketle rekabet oluşturan bir faaliyette bulunamazlar.

Kanun koyucu, ortakların kural olarak rekabet etme yasağının olmadığını ancak müdürler açısından ise kural olarak rekabet yasağının bulunduğunu düzenlemiştir⁶⁵⁴. Kanun koyucunun bu tutumunun gerekçeleri olarak; müdürlerin şirket sırlarına vakıf olmaları ve bu sırları kendi menfaatlerine kullanma tehlikesi, organ sıfatına sahip müdürlerin şirkete karşı rekabet içerisine girmemesi ve müdürlerin çalışmalarını şirkete özgülemek amacı olduğu söylenebilir⁶⁵⁵.

Rekabet yasağı, temsil yetkisinin olup olmamasına veya genel kurul tarafından seçilmesine ya da şirket sözleşmesi ile belirlenmesine ya da ortak olup olmamasına bağlı olmaksızın bütün müdürler açısından geçerlidir⁶⁵⁶. Tüzel kişi müdürler için rekabet yasağı hem tüzel kişi hem de tüzel kişi müdürü temsil eden gerçek kişi için geçerlidir⁶⁵⁷.

Hüküm, İsviçre Tasarısından farklı olarak, rekabet yasağını emredici nitelikte olmamak üzere kanunî bir yasak olarak kabul etmiş, aksinin şirket sözleşmesi ve genel kurul kararlarıyla öngörülebileceğini belirtmiştir⁶⁵⁸.

⁶⁵² Yıldırım, *Müdürlerin Hukuki Durumu*, s.84. “*Rekabet yasağı ile anonim şirketin menfaatinin diğer menfaatlerle (özellikle üyenin kendi menfaatiyle) çatışması halinde diğer menfaatlere öncelik vermesini önlemek ile üyenin emeğini ve zamanını şirket için kullanmasına engel olacak faaliyetlerde bulunmasını önlemek amaçlanmıştır.*” Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), *Anonim Şirketler Hukuku C.1*, s.687. Anonim şirketler açısından benzer yönde bkz. Atan, s.98; Ansay, 130; Akdağ Güney, *Yönetim Kurulu*, s.239. Rekabet yasağı düzenlemesinin ayrıntılı sebepleri için bkz. Turgut KALPSÜZ, “Anonim Şirketlerde İdare Meclisi Üyelerinin Şirketle Rekabet Teşkil Eden Davranışları,” *Hüseyin Cahit OĞUZOĞLU’na Armağan*, Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1972, s.350 vd.

⁶⁵³ Pınar AŞIK, “Anonim Şirketlerde Rekabet Yasağı”, *Ankara Barosu Dergisi* 2017/4, s.167.

⁶⁵⁴ Şener, *Limited Ortaklık*, s.757; Safiye Nur BAGRIAÇIK, “Limited Şirkette Bağlılık Yükümü ve Rekabet Yasağı”, *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C.16 S.2*, 2017, s. 257. eTK döneminde ise kural olarak ortak sıfatını taşıyan müdürler için rekabet yasağı söz konusu iken ortak sıfatını taşımayan müdürler için rekabet yasağı öngörülmemiştir. Bu konuda bkz. Yaşar Can GÖKSOY, “Ortaklıklar Hukukunda Rekabet Yasalarının Kapsamları,” *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. 9, Özel Sayı*, 2007, s. 641; Tekil, s.427.

⁶⁵⁵ Şener, *Limited Ortaklık*, s.757.

⁶⁵⁶ Şener, *Limited Ortaklık*, s.757; Yıldırım, *Müdürlerin Hukuki Durumu*, s.86; Göksoy, s.642.

⁶⁵⁷ Yıldırım, *Müdürlerin Hukuki Durumu*, s.87; Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), *Anonim Şirketler Hukuku C.1*, s.688.

⁶⁵⁸ TTK m.626 Gerekçesi; Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi Cilt III*, s.2864; Yıldız, *Limited Şirketler*, s.265; Keçeci, s.112; Aşık, *Anonim Şirketlerde Rekabet Yasağı*, s.169.

B- Rekabet Yasağının Kapsamı ve Sınırları

TTK m.626/2 hükmü sadece rekabet yasağından bahsetmekte, bu yasağın içeriğinden, boyutundan veya süresinden bahsetmemektedir⁶⁵⁹. Madde gerekçesinde, rekabet yasağı kapsamında değerlendirilecek fiillerin eTK’da olduğu gibi kazuistik olarak düzenlenmediği, yasağın eTK’daki fiilleri de kapsadığı ancak bu fiillerle sınırlı olmadığı ifade edilmiştir. Dolayısıyla eTK’da rekabet yasağı oluşturan “*şirketin uğraştığı ticaret dalında kendi hesabına veya başkası hesabına iş yapması, şirketin uğraştığı ticaret dalında başka bir işletmeye sorumluluğu sınırlandırılmamış ortak, komanditer ortak veya limitet şirketin organı sıfatıyla katılması*” fiilleri rekabet yasağının ihlali anlamına gelecektir (eTK m.547). Doktrinde, limited şirket ortağı olma ile adi komandit şirkette komanditer ortak olmanın TTK kapsamında rekabet yasağı kapsamında olan fiiller olmadığı konusunda farklı görüşler vardır. Bir görüşe göre, bu eylemler rekabet yasağı oluşturmaz⁶⁶⁰. Benzer olmakla birlikte bazı yönlerden farklılık gösteren bir görüşü savunan Çamoğlu⁶⁶¹, müdürün, görev yaptığı şirket ile aynı konuda faaliyet gösteren bir komandit ortaklığa komanditer veya bir anonim şirket ya da limited şirkete ortak olarak girebileceğini ancak bu ortaklıklarda hâkim ortak olmasının rekabet yasağını ihlali anlamına geleceğini düşünmektedir.

Rekabet yasağını düzenleyen maddenin hangi hallerin rekabet kapsamında olduğu konusunda ayrıntılara yer vermemesi sebebiyle anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin rekabet yasağını düzenleyen kıyasen uygulanabilir⁶⁶². Buna göre, TTK m.396/1 kapsamında müdürler rekabet yasağı çerçevesinde, “*şirketin faaliyet alanına giren işlemleri ne kendi adına ne de üçüncü kişi adına yapamazlar ve şirketle aynı*

⁶⁵⁹ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar Hukuku II, s.509.

⁶⁶⁰ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.88. Benzer yönde bkz. Yıldız, Limited Şirketler, s.265. Son anılan yazar, limited şirketlerde özden organ ilkesinin terk edilmesini bu görüşe gerekçe göstermiştir.

⁶⁶¹ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar Hukuku II, s.509.

⁶⁶² Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar Hukuku II, s.509; Şener, Limited Ortaklık, s.761; Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.89. Yıldırım, sadece anonim şirket yönetim kurulunun rekabet yasağının değil, aynı zamanda kollektif şirketlere ilişkin rekabet yasağını düzenleyen TTK m.230’un da uygulanabileceği düşüncesindedir. Yazar, anonim şirketlere ilişkin TTK m.396 ve kollektif şirkete ilişkin TTK m.230’da rekabet oluşturan fiillerin belirtilmesine rağmen limited şirket müdürlerine ilişkin TTK m.626/2 düzenlemesinde belirtilmemesi sebebiyle maddelerin birbiriyle uyumlu olmadığını savunmuştur. Bu durumun sebebini ise, İsviçre Borçlar Kanunu’nda anonim ve kollektif şirketler için rekabet yasağına ilişkin özel düzenleme olmadığını, limited şirket müdürlerin rekabet yasağına ilişkin hükmün doğrudan alınmasıdır.

faaliyet konusundaki başka ortaklıklara sorumluluğu sınırsız ortak olarak giremezler⁶⁶³. ”

C- Rekabet Yasağının Şartları

1. Müdürün Rekabet Yasağı Kapsamında Bulunan Bir Faaliyette Bulunması

Rekabet yasağının ihlal edilmesi için öncelikle müdürlerin rekabet yasağı kapsamında bulunan bir faaliyette bulunmaları gerekir. Bu kapsamda, yukarıda da ifade edildiği gibi anonim şirket yönetim kurulunun rekabet yasağına ilişkin düzenlemeden faydalanılabilir.

TTK m.396/1 uyarınca, ilk olarak müdürler ne kendi hesabına ne de başkası hesabına şirketin işletme konusunda ticari iş kabul edilecek faaliyette bulunamaz⁶⁶⁴. Hatta, şirketle iş yapan bir üçüncü kişi müdür adına hareket ediyorsa bu durum da rekabet yasağının ihlali anlamına gelir⁶⁶⁵.

Rekabet yasağına aykırı fiillerin değerlendirilebilmesi için edebilmeleri şirketin faaliyet alanının tespit edilmesi gerekmektedir. Şirketin faaliyet gösterdiği alan dar yorumlanmalıdır aksi halde rekabet etme ve ticaret yapma özgürlüğüne ket vurulmuş olacaktır⁶⁶⁶.

Şirketin işletme konusu belirlenirken her ne kadar şirket sözleşmesi esas alınırsa da şirket, sözleşmesinde yazılanlarından daha dar bir alanda faaliyet gösteriyorsa, bu durumda fiili işletme konusuna göre rekabet yasağının sınırları belirlenir⁶⁶⁷. Aksi halde

⁶⁶³ Şener, Limited Ortaklık, s.761; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar Hukuku II, s.509. Karş. Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.88; Yıldız, Limited Şirketler Hukuku, s.265. Son anılan yazarlar, özden organ ilkesinin kaldırılması sebebiyle aynı alanda faaliyet gösteren adi komandit ortaklıkta komanditer ortak veya limited ortaklıkta ortak olma durumlarının doğrudan TTK kapsamında rekabet yasağına aykırı olarak nitelendirilemeyeceği görüşündedirler. Gerçekten de aynı konuda faaliyet gösteriyor olsa bile başka bir şirkete ortak olmak doğrudan rekabet yasağı kapsamında değerlendirilemez. Rekabet yasağının dar yorumlanması gerektiği düşüncesi de bu hususu desteklemektedir.

⁶⁶⁴ Arslanlı, Anonim Şirketler, s.143; Atan, s.99; Mimaroglu, s.93; Ansay, s.130; Tekil, s.427; İmregün, s.233; Çevik, s.365; Yıldız, Limited Şirketler, s.265; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.239.

⁶⁶⁵ Şener, Limited Ortaklık, s.761; Ansay, s.130; Göksoy, s.667; Kalpsüz, s.376.

⁶⁶⁶ Bağrıaçık, s.262.

⁶⁶⁷ Aydoğan, s.87; Ekşi, s.125; Şener, Limited Ortaklık, s.762; Pınar AŞIK, Anonim ve Limited Şirketlerde Rekabet Yasağı, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006, s.95. (Anılış: Aşık, Şirketlerde Rekabet Yasağı); Kalpsüz, s.662.

ise, yani şirketin şirket sözleşmesinde yazılan konudan daha geniş bir alanda faaliyet göstermesi halinde, rekabet yasağının uygulama alanı genişletilmelidir⁶⁶⁸.

Müdürlerin şirketin faaliyet konusuna giren alanla ilgili başka bir ortaklığa sınırsız sorumlu olarak girmesi de rekabet yasağına aykırılık teşkil edecektir⁶⁶⁹. Bu kapsamda müdürler; adi ve kollektif şirkete ortak, komandit şirkete komandite ortak, kooperatife şahsen ve sınırsız ortak sıfatıyla girmesi mümkün değildir⁶⁷⁰. Buna karşılık müdürler, anonim ve limited şirket ortağı, sınırlı sorumlu kooperatif ortağı olabilirler⁶⁷¹.

Müdürün aynı konuda faaliyet gösteren bir limited şirkette müdürlük yapması da rekabet yasağının ihlali olarak değerlendirilir⁶⁷². Yargıtay 11 HD. E. 1998/9467, K. 1999/1693 ve 01.03.1999 tarihli kararı da bu yöndedir⁶⁷³.

Son olarak şu hususu belirtelim ki müdürün yaptığı faaliyet ticari bir nitelik taşımalıdır. Kanunda bu husus “*ticari iş türünden bir işlem*” olarak ifade edilmiştir (TTK m.396/1). Şirketin faaliyet konusunda kişisel ihtiyaçları sebebiyle ve herhangi bir ticari amaç gütmeyen iş yapan müdürün bu yasağı ihlal ettiği söylenemez⁶⁷⁴.

⁶⁶⁸ Şener, Limited Ortaklık, s.762; Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.690; Göksoy, s.662. Yazarlar, şirketin konusunun belirlenmesinde doktrinde ağırlıklı görüşün şirketin fiilen faaliyette bulunduğu konuların dikkate alınacağını belirtmiştir.

⁶⁶⁹ Aydoğan, s.140; Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.89; Yıldız, Limited Şirketler Hukuku, s.265; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.240; Mimaroglu, s.93; Ansay, s.130; Tekil, s.427.

⁶⁷⁰ Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.693.

⁶⁷¹ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.240; Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.693; Şener, Limited Ortaklık, s.762;

⁶⁷² Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar Hukuku II, s.509.

⁶⁷³ Aydoğan, s. 140. Karar için bkz. Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı, (www.sinerjimevzuat.com.tr) E.T:16.03.2019.

“..Mahkemece, iddia, savunma, dosyadaki kanıtlar ve bilirkişi raporlarına nazaran, davacının ortağı olduğu şirketlerle, davalı şirketlerin iştiğal konularının aynı olup, davalı Ali'nin davacıyla birlikte Dilek Makina Ltd. Şti. ve Dilek Mermer Ltd. Şti.'nin ortağı ve müdürleri oldukları halde, diğer davalı şirketleri kurarak onlara müdürlük yaptığı böylece TTK'nın 547. madde hükmü gereğince eylemin esasen bir haksız fiil oluşturup dava dışı Dilek yoksunluğunu davalılardan tahsile haklı bulunduğu ancak zararın ispatlanamadığı gibi davacının davalı şirketler aleyhine açtığı davada husumet ehliyetine de haiz bulunmadığı gerekçeleriyle, davalı Ali'nin TTK'nın 543. maddesi yollamasıyla 161. maddesi uyarınca Dilek Mermer ve Dilek Makina Ltd. Şirketlerindeki müdürlük görevlerinden azline, bu davalı aleyhine açılan maddi tazminat istemi ispatlanamadığından reddine, (50.000.000,-) TL. manevi tazminatın davacıya ödenmesine, diğer davalılar aleyhine açılan davanın aktif dava ehliyeti bulunmadığı gerekçesiyle reddine karar verilmiştir.”

⁶⁷⁴ Arslanlı, Anonim Şirketler, s.144; Kalpsüz, s.374; Aydoğan, s.138; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.240; Mimaroglu, s.93; İmregün, s.234; Atan, s.98; Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.691; Aşık, Şirketlerde Rekabet Yasağı, s.97.

2. Rekabete Onay Verilmemiş Olması

TTK m.626/2'ye göre müdürlerin rekabet yasağı; şirket sözleşmesi ile, diğer tüm ortakların yazılı rıza vermeleri ile veya ortaklar genel kurul kararı ile kaldırılabilir. Dolayısıyla müdürler kural olarak rekabet yasağına tabidirler. Kendilerine rekabet konusunda onay verilmemesi, rekabet yasağının ikinci şartıdır.

a. Şirket Sözleşmesi ile İzin Verilmesi

Müdürlerin rekabet yasakları, ilk olarak şirket sözleşmesine konulacak bir hükümle kaldırılabilir. Bu hüküm, şirketin kuruluş aşamasında konulabileceği gibi daha sonra şirket sözleşmesi değişikliğiyle de olabilir.

Şirket sözleşmesi, TTK m.589/1'e göre kural olarak *“esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararıyla değiştirilebilir.”* Ancak m.621'de düzenlenen hallerde ise yeter sayı artırılmıştır. Bu maddeye göre genel kurul kararları, *“temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması hâlinde alınabilir.”*

Şirket sözleşmesi değişikliğinde TTK m.621'deki yeter sayı değil, TTK m.589'daki yeter sayı aranmalıdır⁶⁷⁵. Çünkü m.621/1-g hükmünde, müdürlerin ve ortakların, bağlılık yükümüne veya rekabet yasağına aykırı faaliyette bulunmalarına genel kurul tarafından onay verilmesi için nitelikli çoğunluk aranmış ancak şirket sözleşmesi değişikliği için düzenleme yapılmamıştır. Dolayısıyla şirket sözleşmesinin değiştirilmesi konusunda m.589 hükmü uygulanmalı ve sözleşme esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararıyla değiştirilebilmelidir.

Doktrinde rekabet yasağının kaldırılması için müdürün kişisel özellikleri önem taşıdığı için şirket sözleşmesinde genel ve soyut bir şekilde rekabet yasağının kaldırılması mümkün olmadığını kabul eden görüşlerin⁶⁷⁶ yanında, soyut ve genel olarak düzenlemeler yapılabileceğini kabul eden görüşler⁶⁷⁷ vardır.

⁶⁷⁵ Şener, Limited Ortaklık, s.766.

⁶⁷⁶ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.90 ve dp. 332'de sayılan yazarlar; Koylu, s.48 ve dp.129.

⁶⁷⁷ Çamoğlu, Yönetim Kurulu, s.103; Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.694; Kalpsüz, s.360.

b. Ortakların Yazılı İzni ile İzin Verilmesi

Şirket sözleşmesinde herhangi bir düzenleme yoksa, müdürlerin rekabet yasağının kaldırılması için bütün ortakların yazılı onay vermesi gerekmektedir. İzin yazılı olması geçerlilik şartıdır⁶⁷⁸.

Bütün ortakların yazılı onayı aynı anda vermesi zorunlu olmadığından son ortağın yazılı onayı ile yasak kalkmış sayılır⁶⁷⁹. Sermaye artırımını ile yeni ortak alınması durumunda ise, önceden diğer ortakların hepsi yazılı izin vermiş olsa bile yeni ortağın da yazılı izin vermesi gerekmektedir⁶⁸⁰.

c. Genel Kurulu Kararı ile Onay Verilmesi

Genel kurul kararı ile müdürlere onay verilebilmesi için hem şirket sözleşmesinde madde bulunmalı hem de TTK m.621/1-g hükmünde öngörülen nitelikli çoğunluklar karar alınmalıdır⁶⁸¹. Şirket sözleşmesinde hüküm olmadan alınan genel kurul kararları batıldır⁶⁸².

D- Rekabet Yasağının Yaptırımı

Müdürlerin rekabet yasağını ihlal etmeleri halinde hangi yaptırımların uygulanacağı TTK'da düzenlenmemiştir. Halbuki anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin rekabet yasağını ihlal etmeleri halinde uygulanabilecek yaptırımlar açıkça düzenlenmiştir (TTK m.396/1)⁶⁸³. Doktrinde rekabet yasağını ihlal etmenin haklı sebep teşkil etmesi halinde müdürlerin azledilebileceği, yetkilerinin kaldırılabilirliği veya kısıtlanabilirliği, müdür aynı zamanda ortak ise ortaklıktan çıkarılabilirliği veya sorumluluk davası açılabilirliği kabul edilmektedir⁶⁸⁴. Bunların yanında her ne kadar rekabet yasağına ilişkin hükmün kıyasen uygulanacağına dair doğrudan atıf yoksa da

⁶⁷⁸ Şener, Limited Ortaklık, s.767; Koşlu, s.46; Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.90.

⁶⁷⁹ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.90

⁶⁸⁰ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.91.

⁶⁸¹ Şener, Limited Ortaklık, s.768; Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.92. TTK m.621/1-g: "Aşağıdaki genel kurul kararları, temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması hâlinde alınabilir: g) Müdürlerin ve ortakların, bağlılık yükümlüne veya rekabet yasağına aykırı faaliyette bulunmalarına genel kurul tarafından onay verilmesi."

⁶⁸² Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.92.

⁶⁸³ Ekşi, s.127. Yine kollektif şirket ortaklarının rekabet yasağına aykırı davranışları halinde uygulanacak yaptırımlar TTK m.231'de açıkça düzenlenmiştir. Güner, s.96.

⁶⁸⁴ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.94; Keçeci, s.114; Aydoğan, s.144; Bağrıaçık, s.264 vd.; Şener, Limited Ortaklık, s.771.

müdürlerin sorumluluğu konusunda anonim şirket yönetim kurulunun sorumluluğuna ilişkin maddelerin uygulanacağına dair atıf olması sebebiyle (TTK m.644) rekabet yasağını ihlal etmesi halinde uygulanacak yaptırımların kıyasen uygulanması gerektiği ifade edilmiştir⁶⁸⁵.

Anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin rekabet yasağını ihlal etmeleri halinde TTK m.396 hükmü uygulanacağından bu hükmün kıyasen müdürlere de uygulanacaktır. Buna göre şirket; rekabet yasağını ihlal eden müdürden tazminat isteyebilir, tazminat yerine yapılan işlemin şirket adına yapılmış sayılmasına karar verebilir veya üçüncü kişiler hesabına yapılan sözleşmelerden doğan menfaatlerin şirkete ait olduğunu dava edebilir. Şirket, kendisine tanınan bu haklardan birini seçmek zorundadır, hepsini isteyemez⁶⁸⁶. Şirkete tanınan bu seçimlik haklardan hangisinin seçileceğine, rekabet yasağını ihlal eden müdürün dışındaki müdürler karar verir⁶⁸⁷.

1. Tazminat Talebi

TTK m.396/1 uyarınca şirket ilk olarak tazminat talep edebilir. Tazminat talebi, şirketin hem fiili zararını hem de yoksun kalınan kârını kapsar⁶⁸⁸.

Şirketin tazminat isteyebilmesi için rekabet yasağına aykırılığı ve zararı ispat etmesi gerekmektedir⁶⁸⁹. Zararı ispat yükü kural olarak şirkettir⁶⁹⁰.

Müdürden tazminat istenebilmesi için kusurunun olması gerekmektedir⁶⁹¹.

⁶⁸⁵ Aşık, Şirketlerde Rekabet Yasağı, s.132-133; Keçeci, s.114; Kalpsüz, s.353, dp.9; Güner, s.97; Bağrıaçık, s.263 vd.; Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.94 ve dp. 344'te sayılan yazarlar. Yazarlar genel olarak, TTK m.644 (eTK m.556) atfı ile müdürlerin sorumluluklarının anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna tabi olduğundan hareketle bu görüşü savunmaktadır. Aksi yönde bkz. Arslanlı/Domaniç, s.681. Yazarlar, haksız fiil hükümlerinin uygulanacağı görüşündedir. Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar Hukuku II, s.509. Yazar, TTK 626 hükmünde açık bir atfın olmaması sebebiyle müdürlerin yasağı ihlal etmeleri halinde TTK m.553'e göre sorumluluklarının doğacağı görüşündedir.

⁶⁸⁶ Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.696. Bu haklardan birinin seçilmesinden sonra değiştirilmesinin mümkün olmadığı hakkında bkz. Atan, s.100. Ancak Alman hukukunda değişiklik yapılabilmesinin mümkün olduğu hakkında bkz. Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.696.

⁶⁸⁷ Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. Arslanlı, Anonim Şirketler, s.145; Çamoğlu, Yönetim Kurulu, s.105; İmregün, s.234; Atan, s.100, "Toplantı ve karar yetere sayısı sağlanamıyorsa genel kurul tarafından kullanılması gerekir."; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.242. "Bütün üyelerin ihlal etmesi halinde ise genel kurul bu konuda karar vermesi düşünebilir."

⁶⁸⁸ Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.696. Tazminat miktarının zararlar sınırlı olup olmadığı konusundaki tartışmalar için bkz. Bağrıaçık, s.267.

⁶⁸⁹ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.94.

⁶⁹⁰ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.242; Bilgili/Demirkapı, Şirketler Hukuku, s.400.

⁶⁹¹ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.95; Bağrıaçık, s.267; Aydoğan, s.55; Aşık, Sermaye Şirketleri, s.135; Aksi görüş bkz. Çamoğlu, Yönetim Kurulu, s.103; Ansay, s.130.

2. İşlemin Şirket Adına Yapılmış Sayılması

TTK m.396'da düzenlenen bir diğer imkân, müdürün yaptığı işlemin şirket adına yapılmış sayılmasına karar verilmesidir. Ancak müdür, yaptığı işlemde herhangi bir menfaat elde etmemişse diğer haklarından birinin kullanılması şirketin daha çok menfaatinde⁶⁹².

Bu seçenekte şirket, müdürün yerine geçerek müdür ile üçüncü kişi arasındaki işlemin tarafı olmamaktadır⁶⁹³. Sözleşme devri olmadığından şirket, müdürün borçlarına katlanmak zorunda olmadan müdürün menfaatlerini talep edebilir⁶⁹⁴. Bu hak, sadece rekabet yasağına aykırılık teşkil eden işlemlerin müdürlerin hesabına yapıldığı durumlarda kullanılabilir⁶⁹⁵. Dolayısıyla, müdürler bu işlemleri kendi hesaplarına bizzat yapmak zorunda değildirler, üçüncü kişi tarafından müdürün hesabına yapılması halinde de şirket bu hakkını kullanabilir.

3. Menfaatin Şirkete Bırakılması

Müdürlerin rekabet yasağını ihlal etmeleri halinde şirketin başvurabileceği bir diğer imkân da müdürlerin üçüncü kişiler adına yaptığı işlemlerden doğan menfaatin şirkete bırakılmasını talep edebilmedir. Şirketin bu imkânı kullanabilmesi için müdürün rekabet yasağı kapsamına giren işlemi üçüncü kişi adına yapmış olması zorunludur⁶⁹⁶. Rekabet yasağına aykırı davranan müdürün elde ettiği yani şirket tarafından talep edilebilecek menfaatlere ücret, prim, komisyon, kara katılma payı vb. örnek verilebilir⁶⁹⁷. Bu imkana başvurulması halinde, şirketin zararını ispat etme yükümlülüğü yoktur⁶⁹⁸.

⁶⁹² Anonim şirketler açısından bkz. **Mimaroğlu**, s.94.

⁶⁹³ **Aşık**, Anonim Şirketlerde Rekabet Yasağı, s.191; **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.697.

⁶⁹⁴ **Aşık**, Anonim Şirketlerde Rekabet Yasağı, s.192; **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.96; **Ansay**, s.130; **Bağrıaçık**, s.263; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler Hukuku, s.400; Aksi yönde, yani hakların yanında borçların da şirkete ait olduğu yönünde bkz. **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.698.

⁶⁹⁵ **Aydoğan**, s.121; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler Hukuku, s.401.

⁶⁹⁶ **Aşık**, Şirketlerde Rekabet Yasağı, s.140; **Aşık**, Anonim Şirketlerde Rekabet Yasağı, s.193; **Aydoğan**, s.58; Anonim şirket yönetim kurulu üyeleri için bkz. **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.698; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler Hukuku, s.400.

⁶⁹⁷ **Aşık**, Anonim Şirketlerde Rekabet Yasağı, s.193.

⁶⁹⁸ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.97.

4. Diğer Talepler ve Görüşümüz

Müdürlerin rekabet yasağına aykırı davrandıklarında TTK m.630 ve m.640 maddeleri uyarınca azledilebileceklerini, yetkilerinin tamamen ve kısmen kaldırılabilirliğini, ortak olmaları halinde ortaklıktan çıkarılacaklarını ve kendilerine karşı sorumluluk davası açılabilirliğini yukarıda ifade ettik. Bu taleplere ek olarak, şartlarının oluşması halinde TTK m.636/3 uyarınca şirketin feshi de istenebilir⁶⁹⁹.

Doktrinde bir görüş⁷⁰⁰, rekabet yasağına aykırılık halinde tazminat sorumluluğunun TTK'da düzenlenmemesi sebebiyle işçinin rekabet yasağına ilişkin TBK m.446 hükmünün uygulanacağını ileri sürmüştür. Ancak kanaatimce, bu hüküm müdürler açısından uygulanamaz. Çünkü, müdürler ile şirket arasındaki ilişki çoğu zaman vekalet ilişkisidir. Yine, kanun koyucu müdürlerin sorumluluğu konusunda anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna atıf yapmakta ve bu hükümlerin kıyasen uygulanmasını düzenlemektedir. Anonim şirketler yönetim kurulu üyeleri için öngörölmüş hükümlerin -her ne kadar doğrudan atıf olmasa da- doktrinde ağırlıklı olarak belirtildiği üzere⁷⁰¹ uygulanması gerekmektedir. Yine anonim şirketin yönetim ve temsil organı yönetim kurulu ile limited şirket yönetim ve temsil organı arasında rekabet yasağına aykırılık konusunda farklılık oluşturmayı haklı gösterecek bir gerekçe yoktur.

Açıklanan bu sebeplerle, limited şirket müdürlerin rekabet yasağının yaptırımı konusunda anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin rekabet yasağını ihlal etmeleri halinde uygulanacak yaptırımları düzenleyen TTK m.396 hükmü uygulanacaktır.

E- Zamanaşımı

Müdürlerin rekabet yasağına aykırı davranışları sebebiyle uygulanacak zamanaşımı süresi de TTK m.396'ya göre belirlenecektir⁷⁰². Buna göre, rekabete aykırı söz konusu ticari işlemlerin yapıldığını veya müdürün diğer bir şirkete yönetim

⁶⁹⁹ Bağrıaçık, s.266.

⁷⁰⁰ Ekşi, s.127.

⁷⁰¹ Aşık, Şirketlerde Rekabet Yasağı, s.132-133; Keçeci, s.114; Kalpsüz, s.353, dp.9; Güner, s.97; Bağrıaçık, s.263 vd.; Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.94 ve dp. 344'te sayılan yazarlar. Aksi yönde bkz. Arslanlı/Domaniç, s.681. Yazarlar, haksız fiil hükümlerinin uygulanacağı görüşündedir.

⁷⁰² Aksi görüş için bkz. Ekşi, s.127; Arslanlı/Domaniç, anonim şirket hükümlerine atıf yapılmaması sebebiyle rekabet yasağının kaynağına ve talep edilecek hakka göre zamanaşımının değişeceğini savunmuştur. Bu konuda bkz. Arslanlı/Domaniç, s.685-686.

kurulu üyesi veya müdür olarak girdiğini, diğer müdürlerin öğrendikleri tarihten itibaren üç ay ve herhâlde bunların gerçekleşmesinden itibaren bir yıl geçince zamanaşımına uğrar. Müdürlerden herhangi birinin öğrenmesi ile zamanaşımı işlemeye başlar⁷⁰³.

VII- ŞİRKETLE İŞLEM YAPMA (ŞİRKETE BORÇLANMA) YASAĞI

Müdürlerin şirkete borçlanma yasağı ile ilgili TTK'da açık bir düzenleme yoktur. TTK m.644/1-b maddesi TTK m.395/2-c.1 ve TTK m.395/2-c.2'nin limited şirketler hakkında da uygulanacağını öngörmüştür. Ancak TTK m.644/1-b'de, *"müdürlerin yakınlarının şirkete borçlanması"*ndan bahsedilmiş, müdürlerin işlem yapma yasakları ile ilgili doğrudan bir atıf yapılmamıştır. Dolayısıyla, madde lafzından sadece müdür yakınlarının borçlanmalarının kapsamda olduğu düşünülebilir. Ancak lafza uygun olarak sadece müdür yakınları açısından bu yasağın kabul edilmesi, hüküm ile ulaşılmak istenen amaca kanaatimce aykırı olacaktır. Çünkü bu madde ile sermayenin korunması ve uygulamada sıkça rastlanılan kötüye kullanmaların engellenmesini amaçlamaktadır⁷⁰⁴. Nitekim doktrinde bu yasak müdürler için de kabul edilmektedir⁷⁰⁵.

TTK m.395/1'e göre, *"pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyeleri ile yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olmayan 393'üncü maddede sayılan yakınları şirkete nakit borçlanamaz. Bu kişiler için şirket kefalet, garanti ve teminat veremez, sorumluluk yüklenemez, bunların borçlarını devralamaz."* Buradan hareketle, şirkete borçlanma yasağının kapsamına ortak olmayan müdürler ile ortak olup olmadığına bakılmaksızın tüm müdürlerin ortak olmayan yakınları girmektedir⁷⁰⁶. Müdürlerin yakınlarından anlaşılması gereken müdürün alt ve üst soyundan biri ya da eşi yahut üçüncü derece dâhil üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımlarından birisidir (m.393/1). Ayrıca, bu kişiler için şirket *"kefalet, garanti ve teminat veremez, sorumluluk yüklenemez, bunların borçlarını devralamaz."*

⁷⁰³ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.102. Anonim şirketler açısından bkz. Çamoğlu, Yönetim Kurulu, s.106; İmregün, s.234. Ancak bu konuda farklı görüşlerin olduğunu belirtelim. Görüşler hakkında bkz. Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.699; Aşık, Şirketlerde Rekabet Yasağı, s.164 vd.

⁷⁰⁴ TTK m.395 Gerekçesi.

⁷⁰⁵ Bilgili/Demirkapı, Şirketler Hukuku, s.695; Keçeci, s.118; Ekşi, s.129; Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.66; Güner, s.115; Koylu, s.42.

⁷⁰⁶ Ekşi, s.129.

Bu yasağa rağmen borç verilmişse TTK m.395/2-c.3'e göre, *“şirkete borçlanılan tutar için şirket alacaklıları bu kişileri, şirketin yükümlendirildiği tutarda şirket borçları için doğrudan takip edebilir.”*

VIII- BİLGİ VERME BORCU

TTK m.614/1 uyarınca, *“her ortak, müdürlerden, şirketin bütün işleri ve hesapları hakkında bilgi vermelerini isteyebilir ve belirli konularda inceleme yapabilir.”* Bu maddeye göre, ortaklar *“şirketin bütün işleri ve hesapları”* hakkında bilgi talep etme hakkına sahiptir. Ortakların bilgi talep etmesi halinde müdürler, bu talepleri gecikmeksizin yerine getirmek zorundadır⁷⁰⁷. Müdürler, bilgi verme yükümlerini yerine getirirken istenilen bilgileri tam ve doğru olarak vermelidirler⁷⁰⁸.

Müdürler, bu yükümü yerine getirirken eşit işlem ilkesi ve hakkın kötüye kullanılmasını dikkate almalıdır⁷⁰⁹. Bu bağlamda, eşit işlem yükümü nedeniyle ortaklar için önemli bilgiler ortakların tamamına verilmelidir⁷¹⁰. Hakkın kötüye kullanılması kapsamında ise ortağın talep ettiği bilgileri şirketin zararına olacak şekilde kullanması tehlikesi varsa, müdürler, bilgi alınmasını ve incelemeyi gerekli ölçüde engelleyebilir; bu konuda ortağın başvurusu üzerine genel kurul karar verir (TTK m.614/2). Genel kurul da bilgi talebini reddederse, ortak mahkemeye başvurabilir (TTK m.614/3). Mahkeme, ortağın bilgi alma hakkının haksız yere reddedildiği kanaatine varırsa kararı kesin olduğu için müdürler bilgi vermek zorundadır.

IX-MÜZAKERELERE KATILMA YASAĞI

Bu yasağın, müdürler açısından açıkça düzenlenmemiştir. Ancak müdürler kurulu toplantıları hakkında anonim şirket yönetim kurulu toplantılarına ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanması gerektiğini yukarıda ifade etmiştik. Buradan hareketle ve yasağın amacı gözetildiğinde, anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin müzakereye katılma yasağını düzenleyen TTK m.393 hükmünün de müdürler açısından uygulanması gerektiğini söyleyebiliriz.

⁷⁰⁷ Şener, Limited Ortaklık, s.506.

⁷⁰⁸ Şener, Limited Ortaklık, s.506.

⁷⁰⁹ Şener, Limited Ortaklık, s.507; Bilgili/Demirkapılı, Şirketler Hukuku, s.732-733.

⁷¹⁰ Şener, Limited Ortaklık, s.507.

İlgili madde uyarınca müdür, “kendisinin şirket dışı kişisel menfaatiyle veya alt ve üst soyundan birinin ya da eşinin yahut üçüncü derece dâhil üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımlarından birinin, kişisel ve şirket dışı menfaatiyle şirketin menfaatinin çatıştığı konular ile dürüstlük kuralı gereği müzakereye katılmasının uygun olmadığı konularda” müzakerelere katılamaz. Tereddüt uyandıran hâllerde, kararı müdürler kurulu verir ve bu oylamaya da ilgili müdür katılamaz. Menfaat uyuşmazlığı müdürler kurulu tarafından bilinmiyor olsa bile, ilgili müdür bunu açıklamak ve yasağa uymak zorundadır.

Müdürlerin müzakerelere katılma yasağına ilişkin ikinci kısımda ayrıntılı açıklamalarda bulunduğumuz için o kısma atıf yapmakla geçiyoruz⁷¹¹.

DÖRDÜNCÜ KISIM: MÜDÜRLERİN HAKLARI

I- MÜDÜRLERİN YÖNETSEL HAKLARI

A- Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı

1. Genel Olarak

TTK m.644/1-c uyarınca, müdürlerin bilgi alma ve inceleme hakkı konusunda anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma ve incele hakkını düzenleyen TTK m.392 hükmü uygulanacaktır. Buna göre, müdürler “*şirketin tüm iş ve işlemleri hakkında bilgi isteyebilir, soru sorabilir, inceleme yapabilir.*” Müdürler, şirketi temsile veya şirket işleri ile görevli kişilerden tüm işlerin gidişi veya belirli bazı işler hakkında bilgi isteme hakkına sahiptir⁷¹².

Bilgi alma hakkı, üyenin görevini doğru ve zamanında bilgi almasını sağlayarak müdürlerin karar verme sürecinde etkin bir rol oynar⁷¹³ ve bu sebeple müdürlerin

⁷¹¹ Bkz. Birinci Bölüm, İkinci Kısım, Birden Fazla Müdür Bulunması Halinde (Müdürler Kurulu), D-Müdürler Kurulu Toplantısı, 5. Müzakerelere Katılma Yasağı.

⁷¹² Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. **Tekil**, s.284; **Üçışık / Çelik**, s.478.

⁷¹³ Anonim şirket ortakları açısından bkz. Rauf KARASU, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı,” **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 23, S. 2, 2005, s.79; Arslan KAYA, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı**, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2001, s.27. (Anılış: Kaya, Bilgi Alma Hakkı).

görevlerini yerine getirmesinin “*olmazsa olmazı (conditio sine qua non)*” bir şartıdır⁷¹⁴.

Bilgi alma hakkı, müdürlerin elinden alınması mümkün olmayan, ortadan kaldırılamayan bir bireysel haktır⁷¹⁵. Bir başka ifade ile bilgi alma ve inceleme hakkı, tamamen kaldırılamaz veya kısıtlanamaz, aksine şirket sözleşmesine konulacak hükümle genişletilebilir (TTK m.392/6)⁷¹⁶. Müdürün temsil veya yönetim görevine sahip olmaması halinde bile bilgi alma hakkı vardır⁷¹⁷.

Müdürlük sıfatının kaybedilmesi ile birlikte bilgi alma ve inceleme hakkı sona erer⁷¹⁸. Ancak İsviçre Federal Mahkemesi bir kararında⁷¹⁹, anonim şirket yönetim kurulu üyeliği görevi sona eren kişinin haklı menfaati varsa bu hakkı kullanabileceği yönünde karar vermiştir.

2. Bilgi Alma ve İnceleme Hakkının Kapsamı ile Sınırları

TTK m.392/1 uyarınca⁷²⁰, müdürler “*şirketin tüm iş ve işlemleri hakkında bilgi isteyebilir, soru sorabilir, inceleme yapabilir.*” TTK m.392/3’te ise müdürler; “*müdürler kurulu toplantıları dışında, müdürler kurulu başkanının izniyle, şirket yönetimiyle görevlendirilen kişilerden, işlerin gidişi ve belirli münferit işler hakkında bilgi alabilir ve görevinin yerine getirilebilmesi için gerekliyse, müdürler kurulu başkanından, şirket defterlerinin ve dosyalarının incelemesine sunulmasını isteyebilir.*” Buradan hareketle, kanunun müdürler kurulu toplantısında kullanılan

⁷¹⁴ Emre KALENDER, **Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Bilgi Alma Hakkı**, Ankara: Yetkin Yayınları, 2017, s.60.

⁷¹⁵ Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. Hasan PULAŞLI, “Eski Yönetim Kurulu Üyesinin Bilgi Alma Hakkı Var mıdır?”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C.22, S. 3, 2004, s.59; **Üçışık / Çelik**, s.479.

⁷¹⁶ **Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)**, Ortaklıklar Hukuku II, s.511; **Şener**, Limited Ortaklık, s.753; **Üçışık / Çelik**, s.481.

⁷¹⁷ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.55; Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. **Kaya**, Bilgi Alma Hakkı, s.61-62; **Kalender**, s.121.

⁷¹⁸ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.55; **Şener**, Limited Ortaklık, s.754; Yönetim kurulu açısından bkz. **Kalender**, s.125; TTK m.392 Gereğesi.

⁷¹⁹ Karar için bkz. **Kalender**, s.125, dp.60. Yazar, üyeye sorumluluk davası açılması veya ikramiye/kazanç payı vb. gibi bir mali hakka ilişkin talebinin olması gibi haklı bir gerekçesinin olması halinde bilgi alma ve inceleme hakkını kullanabileceği görüşündedir. Kanaatimce, bu görüş müdürler açısından da uygulanabilir. Aynı yönde bkz. Savaş BOZBEL, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı (6102 Sayılı TTK M. 392),” **Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.1, S.1, 2013, s.87.

⁷²⁰ İsviçre doktrininde Böckli; işlevsellik, uygunluk, menfaat çatışması, hakkın kötüye kullanılması yasağı ile iş ve üretim sırları olmak üzere yönetim kurulu üyesinin bilgi alma hakkının beş sınırından bahsetmiştir. Bu konuda bkz. **Bozbel**, s.87 vd.; Hasan PULAŞLI, “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Yönetim Kurulu Üyelerinin Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı,” **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C.18, S:2 (Özel Sayı), 2012, s.591-592.

bilgi alma ve inceleme hakkı ile müdürler kurulu toplantısı dışında kullanılan bilgi alma ve inceleme hakkının kapsamlarını ayırdığı söylenebilir⁷²¹. Bilgi alma ve inceleme hakkı, müdürler kurulu toplantısı sırasında herhangi bir sınırlama olmaksızın ve “*şirketin tüm iş ve işlemleri*” hakkında kullanılabilirken toplantı dışında sadece “*işlerin gidişi ve belirli münferit işler*”^{722,723} hakkında kullanılabilir.

Müdürler kurulu toplantısı dışında bilgi alma ve inceleme hakkının kullanılması müdürler kurulu başkanının iznine tabidir (TTK m.392/3). Bu bağlamda, müdürler kurulu başkanının izni müdürlerin bilgi alma ve inceleme hakkına getirilen bir diğer sınırlamadır⁷²⁴.

Müdürlerin bilgi alma ve inceleme hakkının bir diğer sınırını ise hakkın kötüye kullanılması oluşturur⁷²⁵. Müdür şirketin menfaatleri için değil kendi menfaatleri için bilgi alma ve inceleme hakkını kullanmak istiyorsa örneğin öğrendiği bilgilerle şirketle rekabet içerisine girecekse, hakkın kötüye kullanılması söz konusu olur⁷²⁶. Benzer yönde, tüzel kişi müdürü temsil eden gerçek kişinin bilgi alma ve inceleme talebi tüzel kişi müdürün menfaatlerini korumaya yönelik ise bu durumda da hakkın kötüye kullanılması söz konusu olur.

Şener⁷²⁷, uygun olmayan zamanda bilgi ve alma ve inceleme hakkının kullanılmayacağını ve uygun olmayan zamanın hakkın kullanımının bir başka sınırı olduğunu kaydetmiştir.

Bilgi alma hakkının kullanılması kapsamında talep edilen bilgilerin gizli veya şirket sırrı kapsamında olması kural olarak bilgi alma hakkının sınırını oluşturamaz,

⁷²¹ Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. **Kalender**, s.195; Hediye Bahar SAYIN, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Toplantı Dışında Bilgi Alma Hakkının Konusu,” **TBB Dergisi**, **S.124**, 2016, s.486; **Bozbel**, s.81. Ancak doktrinde toplantının hemen öncesindeki döneme ilişkin bilgi alma hakkı olduğu yönünde kabuller vardır. Bu hususta bkz. **Bozbel**, s.83 vd.; **Pulaşlı**, Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı, s.588-589.

⁷²² “İşlerin gidişi ve münferit işler” kavramları için bkz. **Sayın**, s.489 vd.; **Bozbel**, s.89 vd.; **Pulaşlı**, Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı, s.589 vd.

⁷²³ Maddede aynı zamanda, müdürlerin toplantı dışında bilgi alma ve inceleme hakkını kullanırken şirket defterlerini ve dosyalarının müdürler kurulu başkanından sunulmasını ancak “görevinin yerine getirilebilmesi için gerekli” olması halinde talep edebileceği düzenlenmiştir.

⁷²⁴ **Şener**, Limited Ortaklık, s.750; Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. **Kalender**, s.195.

⁷²⁵ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.55; **Şener**, Limited Ortaklık, s.753; **Kalender**, s.159.

⁷²⁶ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.55 ve dp. 199.

⁷²⁷ **Şener**, Limited Ortaklık, s.754.

bu konuda açık bir düzenleme yoktur⁷²⁸. Bir başka ifade ile şirket sırrı veya gizli bilgi gerekçesiyle bilgi alma hakkının kullanılması kural olarak engellenemez.

3. Bilgi Alma ve İnceleme Hakkının Kullanılması

Bilgi alma ve inceleme hakkı, müdürler kurulu toplantısında ve toplantı dışında olmak üzere iki şekilde kullanılabilir.

Müdürler kurulu toplantısı sırasında hakkın kullanılması sadece hakkın kötüye kullanılması ile sınırlandırılmıştır. Dolayısıyla, müdürler kurulu toplantısı sırasında şirketi ilgilendiren tüm ve işlemlerle ilgili soru sorabilir, defter, yazışma, sözleşme vb. gibi belge ve evrakları inceleyebilir. Müdürlerin bu talepleri reddedilemez (TTK m.391/1). Sirküler tipi karar almada bilgi alma ve inceleme hakkı kullanılamaz, müdürün alınacak kararlar ilgili bilgiye ihtiyacı varsa sirküler tipi karar alma usulüne itiraz ederek toplantı talep etmelidir⁷²⁹.

Müdürler kurulu toplantısı dışında ise, müdürler “işlerin gidişi⁷³⁰ ve belirli münferit işler hakkında” müdürler kurulu başkanından talepte bulunabilir. Bu talep herhangi bir şekil şartına tabi değildir⁷³¹. Müdürler kurulu başkanı da keyfi olarak bu hakkını kullanamaz, müdürler kurulunun izni olmaksızın toplantı dışında bilgi alma hakkını kullanamaz, şirket defter ve kayıtlarını inceleyemez (TTK m.392/5)⁷³².

4. Bilgi Alma ve İnceleme Talebinin Reddedilmesi

Bilgi alma ve inceleme hakkının kullanılması talebinin reddedilmesi halinde, hakkın toplantıda kullanılmak istenmesi ile toplantı dışında kullanmak istenilmesi halinde başvurulacak yollar arasında bazı farklılıklar vardır.

⁷²⁸ **Pulaşlı**, Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı, s.592; **Üçışık / Çelik**, s.480; TTK m.392 Gerekçesi. Gerekçede bu durumun sebepleri olarak yönetim kurulu üyesinin zaten güven ilişkisi ile seçilmesi ile üyelerin hukuki ve cezai sorumluluğunun oldukça ağır olması gösterilmiştir.

⁷²⁹ Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. **Kalender**, s.165-166.

⁷³⁰ Bilgi alma hakkının “işlerin gidişi hakkında” kullanılması, mehzaz kanunda başkan iznine tabi değildir. Bu durum doktrinde eleştirilmiştir. Bu konuda bkz. **Kalender**, s.162 vd.

⁷³¹ **Üçışık / Çelik**, s.481.

⁷³² **Şener**, Limited Ortaklık, s.752. Kanaatimce, fiili durumda müdürler kurulu başkanı izin almadan bilgi alma ve inceleme hakkını kullanabilir. Çünkü, diğer müdürlerin bilgi alma ve inceleme hakkını kullanmak istemesi halinde şirketin diğer çalışanları, komiteleri vb. bilgi alma ve inceleme hakkının kullanılması için başkan müdürün iznini arayacağından başkan müdürün talepte bulunması halinde müdürler kurulu kararını aramayacaklar, bu talepleri yerine getireceklerdir. Anonim şirket yönetim kurulu başkanının konumu ve ağırlığı sebebiyle hükmün uygulanmasının oldukça zor olduğu ve görüşüm ile aynı yönde bkz. **Pulaşlı**, Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı, s.599.

TTK m.392/1 uyarınca, müdürlerin bilgi alma ve inceleme taleplerinin toplantıda reddedilmesi haline TTK m.392/4 hükmü uygulanacaktır. Buna göre, bilgi alma ve inceleme talebi reddedilen müdür, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine başvuru yapabilir. Mahkemenin vereceği karar kesindir.

Bilgi alma ve inceleme hakkının toplantı dışında müdürler kurulu başkanı tarafından reddedilmesi halinde ise, iki gün içerisinde müdürler kurulu toplanarak konuyu karara bağlar. Müdürler kurulunun iki gün içerisinde toplanmaması veya toplantı yapıp talebi reddetmesi halinde, hakkını kullanmak isteyen müdür şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde dava açabilir.

B- Müdürlerin Dava Hakkı

1. Genel Kurul Kararlarının İptalini İsteme Hakkı

Şirket genel kurulunda alınan kararlar, TTK m.622 atfıyla anonim şirket genel kurul kararlarının iptaline ilişkin TTK m.445 uyarınca iptal edilebilirler. Bu bağlamda, m.446/1-c uyarınca hem müdürler kurulu hem de genel kurul kararının uygulanması kişisel sorumluluğunu doğuracak her bir müdür genel kurul kararına karşı iptal davası açabilir⁷³³.

Genel kurul kararının uygulanması kişisel sorumluluğunu doğuracak müdürün dava açabilmesi için aynı zamanda TTK m.445'teki şartların da sağlanması gerekmektedir⁷³⁴.

2. Şirketin Feshini İsteme Hakkı

Anonim şirketin feshine ilişkin olan TTK m.353/1 hükmü uyarınca “*şirketin kurulmasında kanun hükümlerine aykırı hareket edilmek suretiyle, alacaklıların, pay sahiplerinin veya kamunun menfaatleri önemli bir şekilde tehlikeye düşürülmüş veya ihlal edilmiş olursa, yönetim kurulunun, Gümrük ve Ticaret Bakanlığının, ilgili alacaklının veya pay sahibinin istemi üzerine şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesince şirketin feshine karar verilir.*” Bu madde, TTK m.644/1-b atfıyla limited şirketler açısından uygulanır.

⁷³³ **Sener**, Limited Ortaklık, s.631; **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.56.

⁷³⁴ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.56.

Limited şirketin kuruluşunda her nasılsa kanuna aykırı hareket edilmiş ve bu durum alacakların, ortakların veya kamunun menfaatlerini tehlikeye düşürmüş veya ihlal etmişse, bu durumda müdürler kurulu şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden şirketin feshini talep edebilir. Açılacak davada şirket davalı olarak gösterilir⁷³⁵.

Mahkeme, şirketin feshine karar vermeden önce aykırılıkların giderilmesi için bir süre verebilir (TTK m.353/2).

Aykırılıklar ne kadar ağır olursa olsun, mahkeme şirketin butlanına karar veremez⁷³⁶.

Davanın açılması için şirketin kuruluşundan itibaren üç aylık bir süre öngörülmüştür. Bu süre, hak düşürücüdür (TTK m.353/4). Dolayısıyla, hak düşürücü süreden sonra aykırılıklar ileri sürülerek fesih istenemez.

II- MÜDÜRLERİN MALİ HAKLARI

TTK, özden organ ilkesinden vazgeçmesi ile yönetimde profesyonelleşme benimsenmiştir. Bu sistemde, müdürlerin mali haklarını⁷³⁷ şirketten talep etmesi mümkündür⁷³⁸.

Müdürlerin mali hakları konusunda kanunda doğrudan bir düzenleme olmamakla beraber, bu haklar konusunda örneğin müdürlerin ücretlerini belirleme yetkisinin genel kurula verildiği TTK m.616'dan müdürlerin ücret alabilecekleri, haksız alınan karın iadesine TTK m.611'den müdürlere kâr payı verilebileceği gibi dolaylı olarak çıkarımlar yapılmaktadır⁷³⁹.

Müdür ile şirket arasında sözleşmesel bir ilişki olduğundan dolayı, bu sözleşmesel ilişkide mali hakların belirlenmesi mümkündür. Örneğin, şirket ile müdür arasındaki ilişkinin hizmet sözleşmesi olarak nitelendirilmesi halinde müdürlerin mali

⁷³⁵ Eriş, Ticari İşletme ve Şirketler, s.2448; Bilgili/Demirkapı, Şirketler Hukuku, s.569.

⁷³⁶ Bilgili/Demirkapı, Şirketler Hukuku, s.569.

⁷³⁷ “Mali haklar” kavramı ve kapsamı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.728 vd.

⁷³⁸ “Özden organ ilkesinde, müdürler ücret veya huzur hakları talep edebilmeleri mümkün değildir. Müdürler bu sistemde sadece yaptıkları masrafları şirketten talep edebilirler.” Yıldız, Limited Şirketler Hukuku, s.263; Bilgili/Demirkapı, s.459-460; Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.41.

⁷³⁹ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar Hukuku II, s.510-511; Şener, Limited Ortaklık, s.740.

haklarının hizmet sözleşmesinde düzenlenmiş olması gerekmektedir⁷⁴⁰. Müdür ile şirket arasındaki sözleşmesel ilişkinin vekalet olması halinde ise, sözleşmede hüküm veya teamül varsa vekil, ücrete hak kazanacağından sözleşme ile veya teamül gereği müdür ücrete hak kazanabilir⁷⁴¹.

Müdürlerin mali haklarının şirket sözleşmesi ile belirlenmesi de mümkündür ancak bu durumda, mali haklarda yapılacak değişikliklerin şirket sözleşmesi değişikliği gerektirmesi dikkate alınmalıdır⁷⁴². Bu sebeple, mali hakların şirket sözleşmesinde düzenlenmesi işlevsel değildir.

A- Mali Hakların Kapsamı

Müdürlerin mali haklarına ilişkin açık bir düzenleme yer almadığından anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin mali haklarını düzenleyen TTK m.394 kıyasen uygulanmalıdır⁷⁴³.

1. Ücret

4857 Sayılı İş Kanunu m.32 uyarınca genel anlamda ücret , *“bir kimseye bir iş karşılığında işveren veya üçüncü kişiler tarafından sağlanan ve para ile ödenen tutardır.”* 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu m.61’de ise ücret, *“işverene tabi belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatler”* olarak tanımlanmış ve yönetim organı üyelerine ödenen para, ayın ve menfaatlerin de ücret olduğunu düzenlemiştir. Her iki hükümden hareketle ücret ile ilgili, ücretin bir emeğin karşılığı olarak verildiğini ve ücretin bir para veya para ile ölçülebilecek bir menfaat olduğunu söyleyebiliriz. Dolayısıyla, kanun ile şirket sözleşmesindeki hükümler hariç olmak üzere şirketteki bütün konularda görevli ve yetkili müdürlerin de emeklerinin karşılığı olarak bir ücret almaları hakkaniyet gereğidir. Ancak müdürlerin ücret alması zorunlu değildir⁷⁴⁴.

⁷⁴⁰ **Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)**, Ortaklıklar Hukuku II, s.511. Hizmet sözleşmesi kabul edildiğinde, ücret hizmet sözleşmesinin zorunlu bir unsuru olduğundan sözleşmede belirlenmiş olması gerekmektedir.

⁷⁴¹ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.41; Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. **Pulaşlı**, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, s.468.

⁷⁴² **Keçeci**, s.100.

⁷⁴³ **Şener**, Limited Ortaklık, s.740; **Keçeci**, s.100.

⁷⁴⁴ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.41.

Özetle ücret, şirketin kar edip etmemesine veya başarıya bağlı olmaksızın müdürlere sabit olarak haftalık, aylık veya yıllık vb. gibi zamana dayalı çalışma karşılığında ödenen paradır⁷⁴⁵.

Ücretin ödenmesi, yönetim kurulu üyelerinin (müdürlerin) toplantıya katılıp katılmamalarına göre değişmeyeceğinden yönetim kurulu üyeleri (müdürler) toplantılara katılmasa bile ücrete hak kazanır⁷⁴⁶.

2. Kazanç Payı

Kazanç payı, ortaklık sıfatından kaynaklanan kâr payı ve periyodik olarak ödenen ücretten farklı nitelikte, müdürlerin başarılı çalışmalarını ödüllendiren⁷⁴⁷ ve şirketlerin kuruluş amacı olan kâr etme gayesi doğrultusunda müdürleri teşvik eden bir paradır⁷⁴⁸.

Müdürlerin kazanç payı alabileceklerine ilişkin açık bir düzenleme olmamakla beraber TTK m.611 müdürlerin haksız aldıkları kazanç payını iade etme yükümlülüğünden bahsetmektedir. Buradan hareketle, müdürlerin kazanç payı alabileceklerini söylemek mümkündür⁷⁴⁹. Ayrıca, yönetim kurulu üyelerine ilişkin açık düzenleme olması (TTK m.511), şirket sözleşmesinde müdürlerin kar paylarına ilişkin düzenleme olmasının müdürleri motive etmesi, bu durumun hem müdürler hem de şirket yararına olması sebebiyle müdürlere kazanç payı verilebileceği kabul edilmelidir⁷⁵⁰.

Yine açık bir düzenleme olmamakla birlikte, kazanç payı hakkının kötüye kullanılmasına karşı şirketi ve ortakları koruyucu niteliğe sahip anonim şirket yönetim kuruluna ilişkin TTK m.511 hükmü, müdürler için de uygulanmalıdır⁷⁵¹. Buna göre, *“kazanç payları, sadece net kârdan ve ancak kanuni yedek akçe için belirli ayırım yapıldıktan ve pay sahiplerine ödenmiş sermayenin yüzde beşi oranında veya esas*

⁷⁴⁵ Şener, Limited Ortaklık, s.744; Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.730. “Ücret, zamana bağlı çalışmanın karşılığı olan mali haktır.”

⁷⁴⁶ Işık ÖZER, Türk ve Yabancı Hukuk Sistemlerinde Anonim Şirket Yöneticilerinin Mali Hakları, Ankara: Adalet Yayınevi, 2013, s.225; Pulaşlı, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, s.469.

⁷⁴⁷ Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.730. “Kazanç payı performansa bağlı bir mali haktır.”

⁷⁴⁸ Faruk CELEP, Anonim Şirketlerde Yöneticilerin Mali Hakları, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2011, s.65 vd.

⁷⁴⁹ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar Hukuku II, s.511.

⁷⁵⁰ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.46.

⁷⁵¹ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.50; Şener, Limited Ortaklık, s.746; Anonim şirketler açısından bkz. Bahtiyar, s.244; İmregün, s.238; Tekil, s.282; Ali BOZER, “Anonim Şirketlerde İdare Meclisi Üyelerinin Kazanç Payları,” Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C.4, S.4, 1968, s.675.

sözleşmede öngörülen daha yüksek bir oranda kâr payı dağıtıldıktan sonra verilebilir.” Bu hüküm uyarınca, ortaklara kâr payı dağıtılmadan müdürlere kazanç payı ödenemez⁷⁵².

Müdürlere kazanç payı dağıtılabilmesi için şirket sözleşmesinde hüküm bulunması⁷⁵³ ve genel kurulun kazanç payı dağıtımına ilişkin bir karar alması gerekmektedir^{754,755}. Kazanç payı, genel kurulun bu konuda karar alması ile muaccel olur⁷⁵⁶. Genel kurul, hakkaniyete aykırı şekilde müdürlerin kazanç payı almasını engelleyici karar alırsa, müdürler bu kararın iptalini isteyebilirler⁷⁵⁷. Ayrıca, kazanç payı sadece net kardan dağıtıldığı için şirketin kar etmesi de zorunludur⁷⁵⁸.

Kazanç payı, müdürlerin görev yaptıkları süreye göre belirlendiğinden müdürlük sıfatı sona erdikten sonra müdür, müdür olarak görev yaptığı süreye ilişkin olarak kazanç payı talep edebilir⁷⁵⁹. Kazanç payı, bütün müdürlere eşit ödenmek zorunda değildir. Örneğin müdürler kurulu başkanına daha fazla ödenmesi kararlaştırılabilir⁷⁶⁰.

Kazanç payı alma hakkının şartları gerçekleşmemesine rağmen müdürler kazanç payı almışlar yani müdürlere haksız şekilde kazanç payı ödenmiş ise, bu durumda müdürler TTK m.611'e göre kazanç payını iade etmek zorundadır.

⁷⁵² Şener, Limited Ortaklık, s.746. Yönetim kurulu üyeleri için aynı yönde bkz. Veliye YANLI, **Yönetim Kurulu Üyelerine Sağlanacak Mali Haklar ile İlgili Bazı Değerlendirmeler, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi C. XXXIII S.4**, 2017, s.47 vd. (Anılış: Yanlı, Mali Haklar); **Bilgili/Demirkapı**, s.280; **İmregün**, s.238; **Tekil**, s.283.

⁷⁵³ Şener, TTK m.577/1-j hükmünden hareketle ("*Bilanço kârının kullanılması hakkında kanundan ayrılan hükümler şirket sözleşmesinde öngörüldükleri takdirde bağlayıcıdır*") şirket sözleşmesinde hüküm bulunmaması halinde müdürler ile şirket arasındaki sözleşmede kazanç payı verileceği kararlaştırılmış veya genel kurul bu konuda karar almış olsa bile kazanç payı ödenemeyeceğini ifade etmiştir. Şener, Limited Ortaklık, s.745. Anonim şirketler açısından bkz. **Bahtiyar**, s.244; **Pulaşlı**, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, s.469; **İmregün**, s.238; **Tekil**, s.282; **Bilgili/Demirkapı**, s.280; Mustafa ÇEKER, **Ticaret Hukuku**, Adana: Karahan Kitabevi, 2014, s.327; **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler Hukuku, s.391. Son anılan yazarlar, yönetim kurulu üyelerine kazanç payı verilmesinin ortakların kâr payına müdahale niteliği taşıması sebebiyle esas sözleşmede hüküm olması gerektiğini belirtmiştir.

⁷⁵⁴ Şener, Limited Ortaklık, s.745-746; **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.41,48-49.

⁷⁵⁵ **Pulaşlı**, esas sözleşmede hüküm olması gerektiğini ancak esas sözleşmede hüküm bulunmasa dahi TTK m.511 düzenlemesindeki şartlar uyarınca kazanç payı verilmesinin mümkün olduğu düşüncesindedir. **Pulaşlı**, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, s.469.

⁷⁵⁶ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.41; **Şener**, Limited Ortaklık, s.747. Yargıtay HGK, E. 1992/1-276, K.1992, T. 03.06.1992 kararında da kazanç payının genel kurul kararı ile muaccel olacağını düzenlemiştir. Karar için bkz. **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.41, dp. 172.

⁷⁵⁷ Şener, Limited Ortaklık, s.747.

⁷⁵⁸ **Keçeci**, s.102.

⁷⁵⁹ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.50.

⁷⁶⁰ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.46. Yazar, sabit ücret konusunda bir ayrımdan bahsetmiş olsa da kazanç payında da ayırım yapılabileceği düşüncesindeyiz. Aynı yönde yönetim kurulu üyeleri için aynı yönde bkz. **Yanlı**, Mali Haklar, s.53 vd.

Kazanç payı da ücret gibi müdürler kurulu (yönetim kurulu) toplantılarına katılmaktan bağımsız olarak ödenebilir⁷⁶¹.

3. İkramiye

İkramiye, kural olarak genel kurulun takdirine bağlı olarak tanınan şirket yöneticilerine başarılı faaliyetleri karşılığında onları ödüllendirici, çalışma azmini artırıcı bir ücrettir⁷⁶².

İkramiyenin kazanç payından farkı, şirket sözleşmesinde hüküm bulunma zorunluluğunun olmaması ile şirket kar etmemiş olsa bile verilebilmesidir⁷⁶³. Yönetimin, şirket zarar etmesine rağmen şirketin zararının artmasını önemli ölçüde engellemesi ve başarılı bir yönetim sergilemesi sebebiyle yönetime ikramiye ödenmesine karar verilebilir⁷⁶⁴.

İkramiye ödenebilmesi için şirket sözleşmesinde hüküm bulunması zorunlu değildir⁷⁶⁵. İkramiye, kazanç payından ayıran özelliği de budur⁷⁶⁶. Zira kazanç payı ödenmesi için şirket sözleşmesinde hüküm bulunmalıdır.

4. Huzur Hakkı

Huzur hakkı, yönetim organı üyelerine her bir toplantı için ödenen ücrettir⁷⁶⁷. Ancak, huzur hakkının her bir toplantı için ödenmesi yerine aylık olarak bir huzur hakkı da belirlenebilir⁷⁶⁸. İkramiyeden farklı olarak başarı şartına bağlanmamıştır.

Müdürlere huzur hakkının ödenebilmesi için şirket sözleşmesinde hüküm olmasına gerek olmasa da ödenip ödenmeyeceği ve miktarının ne kadar olacağı genel kurul kararı ile tespit edilir (TTK m.394 kıyasen). Özer⁷⁶⁹, yönetimin profesyonel bir iş olduğunu, dolayısıyla ana sözleşmede bir düzenlemenin olmaması veya genel

⁷⁶¹ Özer, s.228.

⁷⁶² Celep, s.87; Bilgili/Demirkapı, s.280; İmregün, s.239; Tekil, s.282; Bahtiyar, s.244. İkramiyenin hukuki niteliği konusundaki tartışmalar için bkz. Özer, s.255 vd.

⁷⁶³ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.52; Bilgili/Demirkapı, s.280; İmregün, s.239; Tekil, s.282-283; Bahtiyar, s.244-245.

⁷⁶⁴ Özer, s.257.

⁷⁶⁵ Şener, Limited Ortaklık, s.747; Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.52; Özer, s.256. Aksi görüş için bkz. Keçeci, s.103.

⁷⁶⁶ Özer, s.256.

⁷⁶⁷ Ansay, s.101; Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.729; İmregün, s.237; Tekil, s.281; Pulaşlı, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, s.468; Bilgili/Demirkapı, s.279; Çeker, s.326.

⁷⁶⁸ Şener, Limited Ortaklık, s.748.

⁷⁶⁹ Özer, s.251. Aksi yönde bkz. İmregün, s.238.

kurulun bu konuda bir karar almamasının yöneticilerin huzur hakkı olmadığı şeklinde yorumlanamayacağını, yöneticilerin genel kurulu toplayıp huzur hakkının belirlenmesi isteyebileceğini veya mahkemeden emsal ücretlere göre huzur hakkının belirlenerek kendisine ödenmesini isteyebilmesi gerektiğini savunmuştur. Kanaatimce, TTK'nın şirket yönetiminde profesyonelleşme düşüncesi ile bu düşünce bağdaşmaktadır. Ancak, müdürlerin huzur hakkı alıp alamayacağı konusunda öncelikle şirket ile müdürler arasındaki sözleşme hükümlerine, sözleşme yoksa taraflar arasındaki hukuki ilişkinin mahiyetine göre bir değerlendirme yapılarak sonuca gidilmesi ve özellikle müdürlerin huzur hakkı almasının hakkaniyet gereği olduğu durumlarda huzur hakkı için dava açabilmesi gerektiği kanaatindeyim.

Müdürlerin şirkete karşı açtıkları davada menfaat çatışması yaşanacağı için şirketi temsil etmek üzere kayyım atanmalıdır.

5. Sözleşme ile Öngörülen Görevden Ayrılma Tazminatı

Görevden ayrılma tazminatı, şirkette görevi sona ermiş veya şirketin el değiştirmesi sebebiyle görevinden ayrılmak zorunda kalan yöneticilere ödenen bir menfaattir⁷⁷⁰.

Hukukumuzda yöneticilerin ayrılma tazminatı alabileceğine dair bir hüküm olmamakla beraber almalarını engelleyecek bir düzenleme de yoktur⁷⁷¹. Dolayısıyla, görevi kabul eden müdürler ile şirket arasında yapılacak sözleşmede bu hususta bir düzenleme olabileceği gibi genel kurulca alınacak bir kararla da müdürlere görevden ayrılma tazminatı ödenmesine karar verilebilir. Ancak, görevden ayrılma tazminatı ödenmesine ilişkin kararlar, sermayenin korunması ilkesine veya dürüstlük kuralına aykırı ise kararın butlanı veya iptali söz konusu olabilecektir.

⁷⁷⁰ Özer, s.193.

⁷⁷¹ Özer, s.286. Yazar, TTK yer alan hükümlerden sadece m.364/2'de yer alan (görevden alınan yönetim kurulu üyelerinin tazminat haklarının saklı olduğuna ilişkin) düzenlemenin görevden ayrılma tazminatına benzediğini ancak görevden ayrılma tazminatı olarak nitelendirilemeyeceğini ifade etmiştir. Kırca, mali hakların kanunda sayılmasının temel amacının şirketin malvarlığını korumak olduğunu, yöneticilerin haklarını kötüye kullanarak şirketin malvarlığını haksız azaltmaları konusunda önlem alınması halinde başkaca mali hakların tanınabileceğini ifade etmiştir. Bu düşünce, görevden ayrılma tazminatı verilebileceğini desteklemektedir. Bu konuda bkz. Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.731.

B- Mali Hakların Belirlenmesinde Yetki

Müdürlerin ücretlerinin belirlenmesi, TTK m.616/1-f hükmü ile genel kurula verilmiştir. Hatta bu yetki, genel kurulun devredilemez ve vazgeçilemez yetkileri arasında sayılmıştır. Dolayısıyla müdürlerin ücretleri ve diğer mali haklarına karar verecek organ kural olarak genel kuruldur. Müdür olarak atanan kişi aynı zamanda ortak ise, ücretinin belirlendiği genel kurul toplantısında oy kullanmasını yasaklayacak bir düzenleme olmadığından oy kullanabilir⁷⁷².

Müdürlere kazanç payı verilmesi, ortakların kâr payına müdahale niteliği taşıması sebebiyle bu konuda şirket sözleşmesinde hüküm bulunması gerekmektedir. Diğer mali hakların ödenmesi için şirket sözleşmesinde hüküm bulunmasına gerek yoktur. Ancak diğer mali hakların şirket sözleşmesinde belirlenmesi mümkündür. Açık bir hüküm olmadığından TTK m.394 kıyasen uygulanabilir ve mali hakların şirket sözleşmesinde belirlenmesi TTK m.579 hükmüne de aykırılık teşkil etmez⁷⁷³.

Genel kurul müdürlerin mali haklarını, hiç belirlemez veya işin niteliğine göre oldukça düşük belirlerse müdür mahkemeden uygun bir ücretin belirlenmesini isteyebilir⁷⁷⁴.

C- Mali Hakların Ödenmesi ve Temerrüt

Müdürlerin mali haklarının nasıl ödeneceği konusunda bir düzenleme mevcut değildir. Bazı çalışanların mali haklarının banka aracılığı ile ödenmesine ilişkin “*Ücret, Prim, İkramiye Ve Bu Nitelikteki Her Türlü İstihkakın Bankalar Aracılığıyla Ödenmesine Dair Yönetmelik*”⁷⁷⁵ müdürlerin mali haklarının ödenmesi konusunda da uygulanabilir mi? Kanaatimce, bu soruya olumsuz cevap vermek gerekecektir. Çünkü Yönetmelik m.1 uyarınca yönetmeliğin kişi bakımından kapsamı “*işçi, gazeteci ve gemi adamı*”dır. Ancak müdürler ile şirket arasındaki sözleşmenin hizmet sözleşmesi ve müdürün “işçi” olarak nitelendirilebilmesi mümkün olursa bu yönetmelik uygulama alanı bulabilir. Yine de belirtmek gerekir ki müdürlerin mali haklarının banka kanalıyla ödenmesi, ileride ortaya çıkabilecek ispat sorunlarının önüne geçecektir.

⁷⁷² Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.42.

⁷⁷³ Şener, Limited Ortaklık, s.741.

⁷⁷⁴ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.42; Şener, Limited Ortaklık, s.744.

⁷⁷⁵ RG, 18.11.2008 Tarih ve 27058 Sayı.

Özer⁷⁷⁶, yöneticilerin mali haklarının ödenmesinde temerrüdün sonuçlarını şirket ile yönetici arasındaki sözleşmenin tam iki tarafa mı yoksa eksik iki tarafa mı borç yüklediğine göre ayırım yaparak açıklamaktadır. Yazar, tam iki tarafa borç yükleyen sözleşme olması halinde TBK m.123 vd. hükümlerinin uygulanması gerektiğini aksi halde TBK m.117 vd. maddelerinin uygulanması gerektiği düşüncesindedir⁷⁷⁷.

Kanaatimce burada tartışılması gereken bir diğer husus, müdürlerin mali haklarının İİK m.206 uyarınca öncelikli alacak olup olmadığıdır. Maddede, “İşçilerin, iş ilişkisine dayanan ve iflâsın açılmasından önceki bir yıl içinde tahakkuk etmiş ihbar ve kıdem tazminatları dahil alacakları ile iflâs nedeniyle iş ilişkisinin sona ermesi üzerine hak etmiş oldukları ihbar ve kıdem tazminatları”nın öncelikli alacak olduğu düzenlenmiştir. Maddede açıkça “işçilerin, iş ilişkisine dayanan alacakları”ndan bahsedilmektedir. Kanaatimce, bu durumda şirket ile müdür arasındaki sözleşme hizmet sözleşmesi olarak nitelendirilebilirse müdürlerin “işçi” sıfatı taşıması ve dolayısıyla alacaklarının öncelikli olduğu kabul edilebilir. Aksi halde, genel görüş olan vekalet sözleşmesi uyarınca müdürlerin alacaklarının bu madde kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir.

D- Mali Haklara İlişkin Uyuşmazlıklarda Görevli ve Yetkili Mahkeme

Müdürlerin mali haklarının dayanağı, şirket ile müdürler arasındaki sözleşme ilişkisidir. Dolayısıyla, müdürlerin mali hakları aslında sözleşmesel bir alacak hakkıdır. Bu sözleşmesel alacakların ödenmemesi halinde yetkili mahkeme HMK m.6 uyarınca davalının ikametgahının bulunduğu yer mahkemesidir. Dava, borçlu şirkete karşı açılacağından şirket merkezinin bulunduğu yer mahkemesinde görülür.

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 14. HD, E. 2018/1288, K. 2018/1425 ve 29.11.2018 Tarihli kararında⁷⁷⁸ limited şirket müdürünün şirketten alacaklarına ilişkin

⁷⁷⁶ Özer, s.259 vd.

⁷⁷⁷ Özer, s.259-260.

⁷⁷⁸ Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı, (www.sinerjimevzuat.com.tr), E.T: 12.05.2019. “Dava, hukuki niteliği itibarıyla, şirket müdürü olan davacının davalı şirketten ücret alacağının ve ferilerinin tahsili istemiyle açılmış bir alacak davasıdır. Dava başlangıçta iş mahkemesinde açılmış, iş mahkemesince, davacının şirket müdürü sıfatıyla talepte bulunduğu, bu durumda işçi sayılamayacağı gerekçesiyle görevsizlik kararı verilerek dosyanın Asliye Ticaret Mahkemesine gönderildiği ve istinafa konu iş bu kararın verildiği anlaşılmaktadır. İş mahkemesince görevsizlik kararı verilmeden önce bir kısım deliller toplanmış, SGK kayıtları celp edilmiş, tanıklar dinlenip iş mevzuatı kapsamında bilirkişiden hesap raporu alınmış, daha sonra görevsizlik kararı verilmiştir.

davayı “mutlak ticari dava” olarak nitelendirmiştir. TTK m.5/1’e göre, mutlak ticari davalarda asliye ticaret mahkemesi görevlidir.

Görevli mahkeme, asliye ticaret mahkemeleri olacağından mali hakların ödenmemesinden kaynaklanan uyuşmazlıklar, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi tarafından karara bağlanır⁷⁷⁹.

E- Zamanaşımı

Zamanaşımı konusunda TTK’da özel bir düzenleme bulunmadığından TBK m.147/4 hükmü uygulanır⁷⁸⁰. Bu hükmeye göre, müdürlerin mali hakları beş yıllık zamanaşımına tabidir.

Dosya görevli mahkemeye geldikten sonra, görevli mahkemece tensip ara kararında, getirilmesi gereken belge ve dosyaların celbi için ilgili yerlere yazı yazılmasına karar verilmiş ve bu kapsamda savunmada adı geçen iş dava dosyasının tutanak örnekleri dosyaya sunulmuş, bunun dışında görevli mahkemece hiçbir ilave tahkikat yapılmadan yargılamaya son verilerek istinaf incelemesine konu hüküm verilmiştir.

İş mahkemesince yapılan yargılama iş mevzuatı ve işçi hakları kapsamında olup deliller bu bağlamda toplanmış, bilirkişi tarafından değerlendirme iş mevzuatı kapsamında yapılmıştır. Oysa davaya konu alacağın iş mevzuatıyla ilgisi bulunmamaktadır. Uyuşmazlık şirket müdürü ile şirket arasındaki alacak iddiasına ilişkin olup mutlak ticari davadır. Bu durumda ticari davanın teknik özelliklerine göre tahkikatın yapılması gerekir.

Davacı, davalı şirketin müdürü olarak ücret istediğine göre, savunmada ileri sürülen hususlar dikkate alınarak, TTK hükümlerine göre davacı müdürün ücret talep hakkının doğup doğmadığının asliye ticaret mahkemesince ilgili mevzuat bağlamında araştırılması ve gerekçelendirilmesi zorunludur.

Bu bağlamda öncelikle davalı şirketin ticaret sicil dosyasının eksiksiz bir örneği celp edilerek, TTK hükümlerine göre limited şirket müdürü olan davacının ücret talep hakkının bulunup bulunmadığı, bu konuda alınmış bir genel kurul kararının olup olmadığı; davalı şirketin ticari defter ve kayıtları da TTK’nın 83. maddesi uyarınca ibrazı emredilerek incelenmek suretiyle, davacı müdüre görev yaptığı dönemde hiç ücret ödenip ödenmediği, ödendiyse miktarının ne olduğu, temsil ve ağırlama ödemesi yapıp yapılmadığı, varsa miktarının ne olduğu konuları araştırılmalı ve denetlenebilir bir şekilde dosyaya yansıtılmalıdır.

Görevli ilk derece mahkemesince hiçbir değerlendirme yapılmadan ve eksik tahkikat işlemleri tamamlanmadan ve gerekçede davalının savunma sebepleri ve bu bağlamda davacının aynı dönem için başka grup firmalarda sigortalı olarak maaş aldığına ilişkin savunmaları üzerinde durulmadan, sadece iş mahkemesince yapılan tahkikat işlemleri esas alınarak karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olmuştur. Davanın mevcut durumu itibarıyla, ilk derece mahkemesi gerekli delilleri toplamadan ve savunmada ileri sürülen hususları hiç tartışmadan karar vermiş olduğundan, işin esasına dair istinaf sebepleri incelenmeksizin, HMK’nın 353/1.a.6. maddesi uyarınca ilk derece mahkemesinin istinafa konu kararının kaldırılmasına ve davanın yeniden görülmesi için dosyanın kararı veren ilk derece mahkemesine gönderilmesine dair karar verilmiştir.”

⁷⁷⁹ Özer, s.260.

⁷⁸⁰ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.42. Anonim şirketler açısından bkz. Özer, s.261; Pulaşlı, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, s.471.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MÜDÜRLERİN SORUMLULUĞU

BİRİNCİ KISIM: MÜDÜRLERİN ORTAKLIĞA, ORTAKLARA VE ORTAKLIK ALACAKLILARINA KARŞI SORUMLULUĞU

I- GENEL OLARAK

Limited şirket müdürleri, kanundan veya şirket sözleşmesinden kaynaklanan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal eder ve bir zararın doğmasına sebep olurlarsa hem şirkete hem ortaklara hem de şirket alacaklılarına karşı bu zararı tazmin etmekle yükümlüdür⁷⁸¹.

Müdürlerin hukuki sorumluluğu ifadesi ilk olarak sorumluluğun müdürlere isnat edilebilmesini, ikinci olarak müdürlerin mal varlıkları ile sınırsız ve şahsen sorumlu olmalarını ifade etmektedir⁷⁸².

TTK’da limited şirket müdürlerinin sorumluluğuna ilişkin ayrıca bir düzenleme yapılmamış, bunun yerine anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunu düzenleyen hükümlere atıf yapılmıştır. Bu sebeple, TTK m.644/1-a hükmünün atfıyla şirket kurucularının, yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve tasfiye memurlarının sorumluluğunu düzenleyen m.553 hükmü, müdürlerin sorumlulukları açısından da uygulama alanı bulur. TTK m.553/1 uyarınca; “*Kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları, kanundan ve esas sözleşmeden doğan*

⁷⁸¹ **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler Hukuku, s.694; **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.159; **Pulaşlı**, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, s.860; **Şener**, Limited Ortaklık, s.787; **Ekşi**, s.139; **Yıldız**, Sorumluluk, s.64. Anonim şirket yönetim kurulu sorumluluğu açısından bkz. **Mimaroglu**, s.25 vd.; **Atan**, s.17 vd.; Helvacı, Hukuki Sorumluluk, s. 34 vd.; **Çamurcu**, s.48 vd.; **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s.292 vd.; **Çamoğlu**, Yönetim Kurulu, s.11 vd.; **Akdağ Güney**, Sorumluluk, s.292 vd.; Serhan DİNÇ, **Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu**, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018, s.33 vd.; **Üçışık/Çelik**, s.509 vd.; **Pulaşlı**, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt III, s.2537 vd.; Soner ALTAŞ, “Limited Şirketlerde Kurucuların, Müdürlerin ve Tasfiye Memurlarının Hukukî Sorumlulukları”, **Terazi Hukuk Dergisi C. 10 S. 107**, 2015, s.43. (Anlış: **Altaş**, Hukuki Sorumluluk).

⁷⁸² **Çamoğlu**, Yönetim Kurulu, s.11-12. Yazarın açıkladığı yönetim kurulunun hukuki sorumluluğunun anlamı, kanaatimce müdürler için de geçerlidir; Sorumluluk kavramı, sözlük anlamı olarak “*kişinin davranışlarının sonuçlarını üstlenmesi*” anlamına gelmekte, müdürlerin sorumluluğu ise müdürlerin ve kusurlarıyla verdikleri zararları tazmin etme yükümlülüğünü ifade etmektedir. Bu konuda bkz. **Altaş**, Hukuki Sorumluluk, s.42.

yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar.” Görüldüğü üzere m.553, müdürlerin kanundan veya şirket sözleşmesinden doğan yükümlülüklerini ihlal etmelerinin onların sorumluluğunu doğuracağını düzenlemiştir.

TTK m.553, müdürlerin sorumluluğunun yanında kurucuların, yöneticilerin ve tasfiye memurlarının da sorumluluğunu düzenlemektedir. Özellikle “yöneticiler” kavramından hareketle, müdür sıfatı taşımamasına rağmen “yönetici” veya “gizli müdür” olarak nitelendirilebilecek kişilerin sorumlu olmasının mümkün olduğunu kabul eden görüşler vardır⁷⁸³. TTK m.553 gerekçesinde bu kişilerin doktrinde “fiili organ”⁷⁸⁴ olarak nitelendirildiğinden bahsedilmektedir⁷⁸⁵. *Helvacı*⁷⁸⁶, resmi olarak organ sıfatını kazanmış kişilerin dışında bulunduğu konum, kullandığı yetki vb. sebeplerle şirketin iradesinin oluşmasına kesin ve bilfiil olarak katılan, fiili bir olgu olarak ortaya çıkan bu kişileri “*olgu organ*” olarak nitelendirmiştir. Bu bağlamda “olgu organ” sıfatını haiz olan “fiili müdür”, şirket sözleşmesi veya genel kurul tarafından belirlenip tescil ve ilan edilmemesine rağmen yönetimi etkileyen, yönlendiren ve müdürlerin yetkisine giren konularda alınacak kararlarda etkili olan gizli müdürdür. Bu kapsamda, fiili organın sorumluluğunun limited şirketler açısından önem arz ettiğini düşünüyorum. Çünkü, anonim şirketlerde böyle bir zorunluluk olmasına karşın limited şirkette ortaklardan en az birisi temsil yetkisine sahip müdür olmak zorundadır (TTK m.623/1). Bu durumda, küçük pay sahibi ve ekonomik olarak

⁷⁸³ Şener, Limited Ortaklık, s.787.

⁷⁸⁴ “Literatürde fiili organ ve maddi organ ayrımı yapılmaktadır. Bu ayrıma göre, kendisine usulüne uygun olarak şirket içi işlemler için görevi verilen kişilere ‘maddi organ’, buna karşın kendisine usulüne uygun olarak görevi verilmeyen ancak organa ait görev ve yetkileri gasp ederek kullanan kişilere fiili organ denilmektedir. İsviçre Federal Mahkemesi bir kararında organ sayılma ile ilgili şu tespitlerde bulunmuştur: bir kimsenin organ kabul edilebilmesi için bu kişinin şirkete karşı özel bir ilişki içinde olması ve bu ilişkiden doğan yükümlülükleri kişisel karar alma yetkisine dayanarak yerine getirmiş olması gerekir. Ancak karar almada sadece yalın bir yardımda bulunma yeterli değildir. Buna göre, tüzel kişinin yetkili organı tarafından seçilmemiş ve sicile tescil edilmemiş bir kimse yönetim organının yetkisine giren konulara ilişkin kararların alınmasında önemli ölçüde hazırlık ve temel hususları aşacak biçimde yardımcı olmuşsa, fiili organdır. Fiili organın sorumluluğu bu kapsamda açıklanan ve maddi anlamda karıştığı görev veya alanlara ilişkindir.” Hasan PULAŞLI, “TTK Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Yöneticilerin Hukuki Sorumluluğu,” Ali Naim İNAN’a Armağan, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2009, s.582 vd. (Anılış: Pulaşlı, Armağan)

⁷⁸⁵ Doktrinde bir başka görüş, önemli olan hususun şirketi yönetim ve temsil yetkisine sahip olunması olduğunu, şirket sözleşmesi veya kanunen organ olarak nitelendirilmenin önemli olmadığı düşüncesinden hareketle, fiili yöneticileri “fonksiyonel organ” olarak nitelendirmiştir. Bu konuda bkz. Reha POROY/ Ünal TEKİNALP/ Gülören TEKİNALP, “Ortalıklar Hukukunda Organların Sorumluluğu,” İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C.45, S.1-4, Doğumunun Yüzüncü Yılında Atatürk’e Armağan, 1979-1981, s.349. Helvacı, fonksiyonel organ kavramından yürütülen bir fonksiyonun ve bu fonksiyonun devamlılığının anlaşıldığını, ancak bazı durumlarda hiçbir fonksiyon icra etmeyen kişilerin organ vasfı taşıyabileceğini, ayrıca ani olarak organ vasfını kazanan bu kişilere hızlı değişimi ifade ettiği için “olgu organ” denilmesinin daha doğru olacağını ifade etmiştir.

⁷⁸⁶ Helvacı, Hukuki Sorumluluk, s.9.

güçsüz, “*saman müdür*” olarak nitelendirilebilecek ortağın müdür sıfatını taşıdığı ancak fiili olarak yönetim organının büyük pay sahibi ortak olduğu durumlarda gizli müdür olan büyük pay sahibi ortağın sorumlu tutulmasında şirketin ve alacaklıların korunmaya değer hukuki bir yararlarının olduğunu söyleyebiliriz⁷⁸⁷.

Müdürlerin sorumluluğu, kanundan veya şirket sözleşmesinden doğan yükümlülüklerini kusurları ile ihlal etmeleri durumunda ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla, sorumluluğun esas kusura dayanmaktadır⁷⁸⁸ ve müdürler kusurlu olmadıklarını ispatlayarak sorumluluktan kurtulabilirler. Müdürlerin kanundan veya şirket sözleşmesinden doğan yükümlülüklerine ise örnek olarak denetim ve gözetim görevi, ortaklara eşit işlemde bulunma, rekabet yasağı ile özen ve bağlılık borcu gösterilebilir⁷⁸⁹.

TTK m.553, eTK m.336 gibi sorumluluk hallerini ayrı ayrı belirtmek yerine kanun veya esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerin ihlalini sorumluluğun şartı şeklinde ve genel olarak düzenlemiştir⁷⁹⁰.

Sorumluluğun bir diğer şartı ancak zarar olması halinde sorumluluğun doğmasıdır. Müdürlerin kanun veya şirket sözleşmesinden kaynaklanan yükümlülüklerini ihlal etmelerine rağmen herhangi bir zarar oluşmamışsa müdürlere karşı sorumluluk davası açılamaz.

Müdürlerin sorumlulukları açısından ortak olmaları veya dışardan seçilmeleri arasında herhangi bir fark yoktur⁷⁹¹.

TTK m.625/2 uyarınca, müdürlerin bazı kararlarda genel kurultan onay almaları onların sorumluluğunu ortadan kaldırmaz. Bu onay, TBK m.51 ve m.52 uyarınca tazminatın belirlenmesinde önem arz etmektedir. Yıldız⁷⁹², bu hükümle ilgili şu hususlara dikkat çekmiştir: “*Sorumluluğa sebep olan kararın genel kurulda*

⁷⁸⁷ Bu konuda bkz. Şener, Limited Ortaklık, s.787; Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt III, s.2552. Saman adamlarla ilgili ayrıntılı açıklamalar ve sorumlulukları ile ilgili bkz. Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.325 vd.; Çamurcu, s.79 vd.; Helvacı, Hukuki Sorumluluk, s.10.

⁷⁸⁸ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.159; Şener, Limited Ortaklık, s.790; Yıldız, Sorumluluk, s.64; Keçeci, s.127; Ekşi, s.145; Koşlu, s.84; Güner, s.34. Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. Ansay, s.135; Mimaroglu, s.27; Atan, s.20; Çamoğlu, Yönetim Kurulu, s.13; Çamurcu, s.68; Dinç, s.38; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.310.

⁷⁸⁹ Yıldız, Sorumluluk, s.64; Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.168-169; Şener, Limited Ortaklık, s.788; Keçeci, s.126; Ekşi, s.141; Koşlu, s.80; Güner, s.44. Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. Ansay, s.137; Mimaroglu, s.44; Atan, s.25; Çamurcu, s.49; Dinç, s.46; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.293.

⁷⁹⁰ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.166; Yıldız, Sorumluluk, s.66; Üçışık / Çelik, s.510.

⁷⁹¹ Şener, Limited Ortaklık, s.786.

⁷⁹² Yıldız, Sorumluluk, s.65-66.

görüşülmesi ve onaylanmasından sonra müdürlerin genel kurul tarafından ibra edilmemesi veya sorumluluk davası açılmasına karar verilmesi, sorumluluk doğuran kararın onaylanmasına ilişkin genel kurul kararı iptal edilmedikçe veya butlanına karar verilmedikçe mümkün olmamalıdır. Yine, genel kurul onay kararına olumlu oy veren ortağın, daha sonra doğrudan veya dolaylı zarar için sorumluluk davası açması da TMK m.2 uyarınca hakkın kötüye kullanılmasıdır. Bu durum ancak, iflas halinde iflas idaresinin dava açmaması halinde alacaklının açacağı sorumluluk davası için anlam ifade eder. Burada da TBK m.51 ve m.52 hükmü devreye girerek sorumluluk belirlenir.”

Müdürler, sorumluluklarının doğması halinde ise tüm malvarlıklarıyla şahsi ve sınırsız olarak sorumlu olacaklardır⁷⁹³.

Müdürlerin sorumluluğunun kaynağı konusunda farklı görüşler vardır. Bu hususa ileride değinecek olmakla beraber, sorumluluğun şartlarının belirlenmesinde haksız fiil veya sözleşmeye aykırılıktan yola çıkabiliriz. Ancak her iki durumda da sorumluluğun şartları aynı olacaktır. Şöyle ki; hukuki sorumluluğun şartları genel bir prensip olarak, haksız fiili düzenleyen BK m.41(TBK m.49)’de düzenlenmiştir⁷⁹⁴. Müdürler ile şirket arasındaki hukuki ilişki, bir sözleşmeye dayandığından TBK m.114/2 uyarınca, haksız fiile ilişkin bu şartlar kıyasen sözleşmeye aykırılık için de uygulanabilir⁷⁹⁵. Buna göre, sorumluluğun kaynağı ister haksız fiil ister sözleşmeye aykırılık olsun, hukuki sorumluluk için şu dört şartın^{796,797} gerçekleşmesi gerekir: a) hukuka aykırılık, b) kusur, c) zarar, d) nedensellik bağı.

⁷⁹³ Çamoğlu, Yönetim Kurulu, s.13; Koşlu, s.79.

⁷⁹⁴ Mehmet Emin BİLGE, **Limited Ortaklıklarda Müdürlerin Sorumlulukları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1994, s.5.

⁷⁹⁵ Bilge, s.5; Atan, s.18. Mimaroglu, yöneticilerin sorumluluğu için kusurlu bir hareketin yöneticilere isnat edilebilmesi ve bu kusurlu hareket neticesinde zararın doğması gerektiğini ifade etmiştir. Mimaroglu, s.27.

⁷⁹⁶ Bilge, s.5; Şener, Limited Ortaklık, s.788; Çamurcu, s.48; Yördem, s.180; Altaş, Hukuki Sorumluluk, s.42.

⁷⁹⁷ Eren sözleşmeden doğan sorumluluğun şartlarını “sözleşmenin ihlali, zarar, ihlal fiili ile zarar arasında uygun illiyet bağı ve kusur” olarak ayırmış iken haksız fiil sorumluluğunu “fiil, zarar, uygun illiyet bağı, kusur ve hukuka aykırılık” olarak ifade etmiştir. Fikret EREN, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Ankara: Yetkin Yayınları, 2018, s.s.540 ve 1078; (Anlıs: Eren, Genel Hükümler); Nomer, haksız fiil sorumluluğunun şartlarını “eylem(fiil), hukuka aykırılık, zarar, illiyet bağı, kusur” olarak ayırmıştır. Bu konuda bkz. Haluk N. NOMER, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, İstanbul: Beta Yayınları, 2018, s.152 vd. Nomer ile benzer yönde Kılıçoğlu, s.370 vd. Tandoğan, haksız fiilin unsurları olarak şunları saymıştır: “1. Bir zarar ika edilmesi (Bir zarar ika edilmesini ise a) fiil, yani zarar verici fiil, b) zarar, c) fiille zarar arasında illiyet rabatası unsurlarına ayırmıştır), 2. Hukuka aykırılık, 3. Kusur.” Akdi tazminat sorumluluğunu ise şu unsurlara ayırmıştır: “1. Evvelce mevcut bir borç, 2.Borçun yerine getirilmemiş olması, 3.Kusur, 4. Zarar, 5. İlliyet rabatası” Bu konuda bkz. Haluk TANDOĞAN, **Türk Mes’uliyet Hukuku (1961 Yılı Birinci Basıdan Tıpkı Basım)**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2010, s.11 ve s.414. (Anlıs: Tandoğan, Mes’uliyet Hukuku)

Müdürlerin sorumluluklarının doğabilmesi için ise; hukuka aykırı fiil (kanun veya şirket sözleşmesine aykırılık), kusur, zarar ve illiyet bağı şartlarının birlikte bulunmaları gerekmektedir⁷⁹⁸.

II- MÜDÜRLERİN SORUMLULUĞUNUN ŞARTLARI

A- Hukuka Aykırı Fiil (Kanuna veya Şirket Sözleşmesine Aykırılık)

Hukuka aykırılık, fiilin bir hukuk kuralına aykırı olmasını ifade etmektedir^{799,800}. Müdürlerin sorumluluğunun belirlenmesinde hukuka aykırı fiil ise, müdürlerin kanundan veya şirket sözleşmesinden doğan yükümlülüklerine aykırı hareket etmeleri anlamına gelmektedir^{801,802}. Maddede “*kanun ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerin ihlali*” ifadesi ile somutlaştırılmıştır⁸⁰³.

TTK m.553/1 lafzında “ve” bağlacının kullanılması, müdürlerin uyması gereken yükümlülüklerin hem “*kanunda*” hem de “*şirket sözleşmesinde*” bulunmasının zorunlu olduğu yönünde bir anlama sebep olmaktadır. Ancak kanaatimce burada, müdürlerin kanundan “veya” şirket sözleşmesinden kaynaklanan yükümlülükleri kastedilmektedir. Dolayısıyla kanunda olmasa bile şirket sözleşmesinde yer alan bir yükümlülüğün ihlali, sorumluluğun doğmasına sebep olabilecektir. Aynı şekilde,

⁷⁹⁸ Şener, Limited Ortaklık, s.787-788; Yıldız, Sorumluluk, s.64; Bilge, s.5.

⁷⁹⁹ Kemal OĞUZMAN/Turgut ÖZ, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler CII**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2018, s.14. (Anılış: **Oğuzman/Öz**, C.II). Gökhan ANTALYA, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler C.II**, İstanbul: Legal Yayıncılık, 2017, s.40; “*Hukuken cevaz verilmemiş (yasaklanmış) olan bir davranışta bulunmak, hukuka aykırılık teşkil eder.*” Nomer, s.153; “*Hukuka aykırılık daima emredici bir kuralın ihlali halinde gündeme gelebilir.*”, “*Bir fiilin hukuka aykırı olup olmadığını tüm hukuk düzeni göz önünde tutulmak suretiyle belirlenebilir.*” Kılıçoğlu, s.373; “*Hukuka aykırı fiiller, hukuk nizamının tasvip etmediği fiillerdir.*” Tandoğan, Mes’uliyet Hukuku, s.3.

⁸⁰⁰ Yıldız, bu şartı “*Kanundan ve Esas Sözleşmeden Doğan Yükümlülüğün İhlali*” olarak ifade etmiştir. Yıldız, Sorumluluk, s.64. Çamurcu, “*Organa Özgü Görevlerin İhlali*” ifadesini tercih etmiştir. Çamurcu, s.58. Akdağ Güney ise, “*Kanuna veya Esas Sözleşmeye Aykırılık*” kavramı ile açıklamıştır. Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.303.

⁸⁰¹ Bilge, s.5; Şener, Limited Ortaklık, s.788; Yördem, s.183; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.303; Akdağ Güney, Sorumluluk, s.59. Son anılan yazar, “hukuka aykırılık” kavramının, sözleşme dışı sorumluluğu kapsamaması sebebiyle “kanuna veya esas sözleşmeye aykırılık” kavramından daha dar kapsamlı olduğunu, oysaki sözleşmeye aykırılık sebebiyle üyelerinin sorumluluğunun doğmasının mümkün olduğunu savunmuştur. Yazarın görüşüne katıldığımız için sorumluluğun genel şartlarından olan “hukuka aykırılık” kavramı ile “kanun veya esas sözleşmeye aykırılık” kavramlarına birlikte yer verdik.

⁸⁰² Altaş, Hukuki Sorumluluk, s.42. Yazar, hukuka aykırı fiilin “yapma” şeklinde olabileceği gibi “yapmama” şeklinde de olabileceğini belirtmiştir. Dolayısıyla, müdürlerin yapması gerekir iken yapmadıkları bir fiil, “yapmama” şeklinde gerçekleşerek müdürlerin sorumluluğuna sebep olabilir.

⁸⁰³ Pulaşlı, Armağan, s.573. “*Buna karşılık mehz kanunda "yükümlerin ihlali" ibaresiyle bu konuda bir belirsizliğe yer vermiştir.*” TTK m.553 Gereğesi.

şirket ile müdürler arasında yapılan sözleşmeden doğan yükümlülüklerin ihlali de hukuka aykırı fiil olarak kabul edilebilir^{804,805}.

Müdürlerin yükümlülüklerine örnek olarak TTK m.625’de sayılan müdürlerin devredilemez ve vazgeçilemez görevlerini verebiliriz. Bu görevlerin *-diğer şartların da sağlanması koşuluyla-* ihlali, müdürlerin sorumluluğunun doğmasına sebep olur⁸⁰⁶. Yine müdürlerin yükümlülüğünde olan şirket defterlerinin tutulmaması veya eksik tutulması, müdürlerin sorumluluğuna yol açar. Müdürlerin defterlerin tutulması konusunda uzmanlardan yararlanması, sorumluluktan kurtulmalarını sağlamaz⁸⁰⁷. Dolayısıyla, uygulamada çok sık karşılaşılan defterlerin mali müşavirde veya muhasebecide bulunması veya defterlerin tutulmasında bu kişilerden destek alınması, müdürlerin sorumluluklarını ortadan kaldırmaz.

Müdürlerin (yönetim kurulu üyelerinin) yükümlülükleri sadece TTK’da düzenlenmediğinden diğer kanunlardan doğan yükümlülüklerin ihlali de hukuka aykırı fiil olarak değerlendirilir⁸⁰⁸. VUK kapsamında tutulması zorunlu defterleri *-her ne kadar TTK m.64/5 hükmünde açık atıf yapılarak TTK’da düzenlenmiş olsa da-* bu kapsamda düşünebiliriz. Çünkü TTK m.64/5 hükmü VUK’a atıf yapmış ancak VUK kapsamında tutulması gereken defterlerin hangileri olduğunu düzenlemiştir. VUK’a göre tutulması gereken defterlere örnek olarak tacirler yevmiye defteri, defteri kebir ve envanter defteri (VUK m.182) örnek olarak verilebilir⁸⁰⁹.

Bahtiyar/Biçer’e ⁸¹⁰göre, defterler kesin delil niteliğindedir. Dolayısıyla, defterlerin usulüne uygun tutulması veya eksik tutulması gibi sebeplerle şirketin zarara uğraması halinde müdürlere karşı sorumluluk davası açılabilmesi gündeme gelebilir.

⁸⁰⁴ Anonim şirketler açısından bkz. **Atan**, s.18-19; **Çamurcu**, s.58. “*Kanunda her ne kadar sadece kanun ve esas sözleşmeden bahsediliyor olsa da başta iç yönerge olmak üzere, şirketin kurallarını belirleyen yan düzenlemeler de görev kavramı içerisinde değerlendirilmeli ve bu düzenlemelere bir aykırılık olması durumunda organa özgü görevin ihlalinden bahsedilebilmelidir.*” Bu konuda bkz. **Çamurcu**, s.63.

⁸⁰⁵ Güner, şirket sözleşmesinde yer almayan ve tarafların kendi aralarında belirlenen şartlara aykırılığın TTK m.553 kapsamında hüküm ifade etmeyeceğini, genel hükümler çerçevesinde (TBK m.112 vd.) hüküm doğuracağını savunmuştur. Bu konuda bkz. **Güner**, 43-44.

⁸⁰⁶ **Şener**, Limited Ortaklık, s.788; **Yıldız**, Sorumluluk, s.66-67.

⁸⁰⁷ **Şener**, Limited Ortaklık, s.788.

⁸⁰⁸ **Çamurcu**, s.58; **Helvacı**, Hukuki Sorumluluk, s.99-100. Bu konuda ayrıca bkz. Yargıtay 11. HD, E. 2016/6240, K. 2018/492 ve 22.01.2018 Tarihli kararı. Kararda, sahte fatura kullanmak suretiyle şirketin vergi cezası ödemesine sebep olan müdürün sorumlu olduğuna hükmedilmiştir. Müdürlerin sahte fatura kullanmamaları, VUK’ta düzenlenen bir yükümlülüktür.

⁸⁰⁹ **Bahtiyar/Biçer**, s.18.

⁸¹⁰ **Bahtiyar/Biçer**, s.29 vd.

Müdürlerin (yönetim kurulu üyelerinin) kendilerine yüklenen yükümlülükler konusunda TTK'da bir açıklık bulunmaması halinde, TBK'nın vekalet hükümlerine başvurularak yükümlülüğün ve dolayısıyla hukuka aykırılığın olup olmadığı tespit edilebilir⁸¹¹.

B- Zarar

Zarar, *“bir kimsenin mal varlığında rızası dışında meydana gelen azalmadır”⁸¹².* Dolayısıyla müdürlerin sorumluluğunun doğması için şirketin, şirket ortaklarının veya şirket alacaklılarının *“mal varlıklarında rıza dışı bir azalma”* olması şarttır.

Müdürler, kanundan veya şirket sözleşmesinden doğan yükümlülüklerini kusurlu şekilde ihlal etmelerine karşın herhangi bir zarar doğmamışsa müdürlerin sorumluluğu da olmaz⁸¹³. Ancak bu durum, müdürlerin genel kurul kararıyla görevden alınması (TTK m.630/1) gibi yaptırımların uygulanmasına engel değildir⁸¹⁴. Bu bağlamda, zararı sorumluluk davasının ön şartı olarak nitelendirebiliriz.

TTK'da özel bir düzenleme olmadığından şirketin, alacaklıların ve ortakların zararları, borçlar hukukunun genel prensiplerine göre belirlenecektir⁸¹⁵. Bu bağlamda, sorumluluk davasında asıl olarak maddi zararlar istenebilecektir. Maddi zararlar, aktiflerin azalması, kardan mahrum kalınması veya pasifin artması şeklinde ortaya çıkabilir⁸¹⁶. Örneğin, sözleşmelerin imzalanması konusunda birlikte temsilin öngörüldüğü bir limited şirkette müdürlerden birinin imza atmaması sebebiyle kâr marjı yüksek bir iş fırsatının kaçırılması durumunda mahrum kalınan kar, maddi zararı oluşturur.

Manevi zarar, *“kişinin kişilik değerlerinde isteği dışında meydana gelen ekşimenin giderilmesidir”⁸¹⁷.* Sorumluluk davasında gerçek kişi ortakların ve

⁸¹¹ **Atan**, s.19. Benzer yönde **Helvacı**, Hukuki Sorumluluk, s.99-100.

⁸¹² **Oğuzman/Öz**, Cilt II, s.39; Bu tanımın dar anlamda zararı ifade ettiği hakkında bkz. **Atan**, s.25 ve **Tandoğan**, Mes'uliyet Hukuku, s.63; **Eren**, Genel Hükümler, s.545; *“Zarar, bir eksilmeyi ifade eder ve haksız fiilin sahibi, bu eksilmeyi gidermek zorundadır.”* **Kılıçoğlu**, s.396.

⁸¹³ **Yıldız**, Sorumluluk, s.67; Anonim şirketler açısından bkz. **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s.294.

⁸¹⁴ **Şener**, Limited Ortaklık, s.788. Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. **Çamoğlu**, Yönetim Kurulu, s.163 vd.

⁸¹⁵ **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s.293.

⁸¹⁶ **Oğuzman/Öz**, Cilt II, s.39-40; **Eren**, Genel Hükümler, s.546; **Tandoğan**, Mes'uliyet Hukuku, s.64 vd.

⁸¹⁷ **Eren**, Genel Hükümler s.805; **Kılıçoğlu**, s.398-399; Tuğçe ORAL, **Tüzel Kişilerin Manevi Zararının Tazmini**, İstanbul: Oniki Levha Yayıncılık, 2018, s.35, ve dp. 174'te sayılan yazarlar.

alacaklıların manevi tazminat istemeleri mümkündür. Yargıtay 11 HD bir kararında⁸¹⁸, limited şirket ortağının müdüre karşı açtığı maddi ve manevi tazminat talepli dosyada, başka bir dosyanın bekletici mesele yapılarak onun sonucuna göre maddi ve manevi tazminat taleplerinin değerlendirilmesine karar vermiştir. Yargıtay, bu kararında manevi tazminat şartlarının oluşup oluşmadığının da araştırılmasına hükmetmiştir. Bu bağlamda, sorumluluk davasında manevi tazminat istenebileceği sonucuna varılabilir. Kararın ilgili kısmı şu şekildedir:

“...Davacı tarafça ayrıca kendisine ait olan 50.000,00 TL'lik senedin takibe konulması nedeniyle de maddi ve manevi zarara uğradığı iddiasında bulunulmuş, mahkemece davacının manevi tazminat istemi yönünden sadece, davalının, davacının ortağı olduğu şirkette mesul müdür olarak görev yaptığı dönem içerisinde şirketin birtakım ekonomik kayıpları olduğu kabul edilmekle beraber bu ekonomik kayıplar nedeniyle davacının manevi yönden zarar gördüğü, bu hali ile davacının kişilik haklarının saldırıya uğradığının ispatlanamadığından bahisle manevi tazminat isteminin reddine karar verilmiş ise de, yukarıda da açıklandığı üzere bononun takibe konulması nedeniyle de maddi ve manevi zarara uğranıldığı ve bu bonodan dolayı borçlu olunmadığının tespiti için menfi tespit davası açıldığının ileri sürülmesi karşısında, işbu menfi tespit davasının sonucu beklenilerek, bononun davalı tarafından takibe konulması nedeniyle davacının uğramış olduğu maddi ya da manevi bir zararın bulunup bulunmadığı değerlendirilerek sonucuna göre karar vermek gerekirken anılan husus nazara alınmaksızın eksik incelemeye dayalı, yazılı şekilde hüküm tesisi de doğru olmamış, kararın bu nedenle davacı yararına bozulması gerekmiştir.”

Doktrinde, tüzel kişi olan limited şirketin de manevi zararlarını isteyebileceğine dair görüşler de vardır⁸¹⁹. Kanaatimce, şirketin manevi zarar istemesi mümkün değildir. Manevi zarar olduğu düşünülebiyecek bir husus, şirketin ticari itibar kaybetmesi olabilir. Ancak bu durumun somut olarak şirkete maddi zararı

⁸¹⁸ Yargıtay 11. HD, E. 2016 / 14421, K. 2018 / 7597 ve 04.12.2018 Tarihli kararı. **Sinerji Mevzuat ve İhtihat Programı**, (www.sinerjimevzuat.com.tr), E.T: 28.04.2019. Ayrıca kararda, şirket zararı yönünden davacının tazminatın kendisine verilmesini istemesi sebebiyle davanın reddedilmesi gerektiğine hükmedilmiştir.

⁸¹⁹ Temel GÜNER, **Limited Şirket Müdürlerinin Sorumluluğu**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2018, s.47. Yazar, TTK m.527/1'de “*şirketin manevi zararı*”ndan bahsedilmesini ve manevi zarar konusunda doktrinde olan görüşlerden objektif teorelin benimsenmesi halinde manevi üzüntü duyulması şartının aranmayacak olmasını gerekçe olarak göstermiştir. Bu teoriler hakkında bkz. **Oral**, s.55 vd. Oğuzman/Öz, tüzel kişi organlarını oluşturan gerçek kişilerin duyduğu elem ve ızdırabın tüzel kişinin elem ve ızdırabın olduğunu ifade etmişlerdir. Bu konuda bkz. **Oğuzman/Öz**, C.II, s.272.

hesaplanabilir niteliktedir. Dolayısıyla, ticari itibar kaybına ilişkin zararlar da maddi zararlar kapsamında talep edilebilir.

Sorumluluk davasında zarar konusunda asıl ayırım, doğrudan zarar ve dolaylı zarar olarak yapılmaktadır. Çünkü bu ayırımının yapılması davacı sıfatının belirlenmesi ve tazminatın kime ödeneceğinin tespitinde önem arz etmektedir. İleride doğrudan ve dolaylı kavramlarına daha ayrıntılı yer vereceğiz.

C- Kusur

1. Genel Olarak

Kusur, kanunda tanımlanmamış olup öğretide şu şekilde tarif edilmiştir: “*Kusur, hukuka aykırı sonucu istemek(kast) veya bu sonucu istemiş olmamakla beraber hukuka aykırı davranıştan kaçınmak için iradesini yeter derecede kullanmamaktır(ihmal)*⁸²⁰”. Bir başka ifade ile kusur, kişinin eyleminin hukuk düzeni tarafından kınanabilmesini ifade eder⁸²¹.

Müdürlerin sorumluluklarının kusur esasına dayandığı TTK m.553/1 hükmünde açıkça ifade edilen “*kusurlarıyla*” ifadesinden anlaşılmaktadır. Nitekim TTK m.553/1 hükmü, açıkça müdürlerin (yönetim kurulu üyelerinin) kusurlarıyla verdikleri zarardan sorumlu olacaklarından bahsetmektedir. Aynı sonuca TTK m.557/1 hükmünden de ulaşılabilir⁸²². Dolayısıyla, müdürlerin zararın doğumuna neden olan fiillerinden dolayı sorumlu tutulabilmeleri için kusurlu olmaları şarttır.

⁸²⁰ Oğuzman / Öz, CII, s.55; “Bir kimsenin bilerek ve isteyerek hukuka aykırı davranması(kast) veya gerekli dikkat ve özeni göstermeyerek hukuka aykırı bir sonucun doğumuna yol açması(ihmal), o kimsenin kınanmasını gerektirir, başka bir ifade ile o kimse hakkında kusurlu olduğu değerlendirilmesi yapılır.” Nomer, s.169; “Kusur, bir kimsenin hukuk düzeni tarafından tasvip edilmeyen ve uygun bulunmayan davranış biçimidir.” Kılıçoğlu, s.413; “Kusur bir hareket tarzının hukuk nizamının muahezesini(ayıplama,kınama) ihtiva eden bir tavsifidir (nitelendirmesidir). Ancak hukuk dilinde kısaltılmış olarak, takbih edilen (ayıplama) hareket tarzının kendisi kusur olarak ifade edilir. ‘Kusurlu hareket tarzıyla zarara sebebiyet veren’ yerine ‘kusuruyla zarara sebebiyet veren’ denilir. Hareket tarzının vasfı, hareket tarzı yerine kullanılır.” Tandoğan, Mes’uliyet Hukuku, s.45.

⁸²¹ Eren, Genel Hükümler, s.594; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.311.

⁸²² Yıldız, Sorumluluk, s.67. Maddede, bir zararı tazminle yükümlü kişilerden her birinin kendi kusurlarına göre sorumlu olacakları ifade edilmektedir.

Kusurun kast veya ihmâl derecesinde olması sorumluluğun doğmasını etkilemez^{823,824}, sadece tazminatın miktarının belirlenmesinde dikkate alınabilir⁸²⁵.

2. Kusurun Belirlenmesi

Müdürlerin kusurunun tespitinde objektif kriterler dikkate alınmakta⁸²⁶, kusur objektifleştirilmektedir⁸²⁷. Bir başka ifade ile “*kusuru araştırılan kişinin eylemi, bilinçli ve mantıklı birinin aynı şartlarda altındaki eylemi ile aynı ise kusurdan bahsedilemez*”⁸²⁸. Dolayısıyla, kusurun tespitinde müdürün kişisel özelliklerine göre kendisinden beklenmesi gereken dikkat ve özen değil, o alanda özenli birisinin göstermesi gereken dikkat ve özen dikkate alınır. Ancak bu dikkat ve özen her olay bağlamında tespit edilmelidir. Doğrudan kesin çizgilerle objektif kriterler belirlemek doğru olmayacaktır.

Her ne kadar kusur objektifleştirilmiş olsa da bazı durumlarda kişisel özelliklere göre daha ağır bir özen yükümlülüğü tespit edilebilir⁸²⁹. Çamurcu⁸³⁰, bu durumu şu örnekle açıklamıştır: Yazılım mühendisi olan ve bu alanda faaliyet gösteren bir şirkette yönetim kurulu üyeliği yapan kişinin özen derecesi, aynı şirkette yönetim kurulu yapan ve bu alanda bilgi ve tecrübesi olmayan veya daha az olan kişilere göre daha ağırdır. Bir başka ifade ile, yönetim kurulu üyelerinin kusurları belirlenirken “*kusurun objektifleştirilmesi ve tedbirli yönetici*” kavramları, dikkate alınması gereken özenin en alt sınırını oluşturacak ancak durumun haklı göstermesi halinde bu kişiden daha ağır bir özen derecesi beklenebilecektir⁸³¹.

Yönetim kurulu başkanının görevinin önemi dolayısıyla diğer üyelere nazaran daha ağır bir özen yükümlülüğüne sahip olduğu kabul edilmektedir⁸³². Limited

⁸²³ Şener, Limited Ortaklık, s.790; Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. Çamoğlu, Yönetim Kurulu, s.17; Atan, s.21; Mimaroglu, s.34-35; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.312. Akdağ Güney, hafif ihmâlin de kusur teşkil ettiğinin TTK m.553 gerekçesinden anlaşıldığını ifade etmiştir. Hafif kusurun kusur olarak değerlendirildiği bir Yargıtay kararı için bkz. Şener, Limited Ortaklık, s.790.

⁸²⁴ Bu ayırım ceza hukukunda olduğu kadar önemli değildir. Çünkü ceza hukukunda suç asıl olarak kasten işlenebilir. Medeni hukukta ise, ihmâl bile tazminat sorumluluğunun doğması için yeterlidir. Bu konuda bkz. Tandoğan, Mes’uliyet Hukuku, s.45.

⁸²⁵ Yıldız, Sorumluluk, s.67; Çamoğlu, Yönetim Kurulu, s.17; Çamurcu, s.71.

⁸²⁶ Yıldız, Sorumluluk, s.68; Mimaroglu, s.34-35. Mimaroglu, (eTK döneminde) ücret alan yönetim kurulu üyesinin göstermesi gereken özenin tespitinde objektif kriterler alınacağını belirtmiştir.

⁸²⁷ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.313 vd.

⁸²⁸ Yıldız, Sorumluluk, s.68; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.315.

⁸²⁹ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.315; Çamurcu, s.73.

⁸³⁰ Çamurcu, s.73.

⁸³¹ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.315; Çamurcu, s.73.

⁸³² Bu konuda bkz. Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.317.

şirketlerde ise müdürler kurulu başkanının diğer müdürlere göre daha fazla yükümlülüğü vardır. Dolayısıyla, müdürler kurulu başkanının göstermesi gereken özen derecesinin diğer müdürlerden daha ağır olduğunu söyleyebiliriz.

TTK, anonim şirket yönetim kurulu üyeleri ile limited şirket müdürleri arasında gösterilmesi gereken özen konusunda *-en azından ifade olarak-* bir ayrıma gitmiştir⁸³³. TTK m.369; yönetim kurulu üyelerinin görevlerini “*tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getireceklerini*” düzenlemiş iken TTK m.626, müdürlerin görevlerini “*tüm özeni göstererek yerine getireceklerini ve şirketin menfaatlerini gözeteceklerini*” düzenlemiştir. Yıldız⁸³⁴, TTK m.369’un gerekçesini referans göstererek iki sorumluluğun birbirinden farklı olduğunu ve “*tedbirli yönetici özeninin*” müdürler açısından uygulanamayacağını, müdürler için belirtilen “*görevlerini tüm özeni göstererek yerine getirme*” ölçüsünün iş adamı kararını içermediğini savunmuştur. Şener⁸³⁵ ise, müdürlerin özen yükümlülüğünü düzenleyen TTK m.626’nın yorumunda TTK m.369’un da dikkate alınması gerektiğini ifade etmiştir. Çamoğlu ve Tekinalp⁸³⁶ de aynı yönde, müdürlerin özen borcunda anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin özen borcunun dikkate alınması gerektiğini ifade etmiştir.

Bu noktada müdürlerin özen seviyelerinin belirlenmesinde yani kusurlarının belirlenmesinde iş adamı kararının dikkate alınıp alınmayacağı hususu önem arz etmektedir. İş adamı kararı, ABD mahkemelerince verilmiş *Aranson v. Lewis* kararında şu şekilde tanımlanmıştır: “*şirket yönetim kurulu üyelerinin ticari bir karar alırken bilgi sahibi olarak, iyi niyetle ve kararın şirketin menfaatlerini en iyi düzeyde sağlamasına yönelik olduğuna dair dürüst bir kanaatle davrandıklarına ilişkin karinedir*”⁸³⁷. İş adamı kararı, özen derecesini yumuşatarak yöneticilerin karar alma sürecinde daha cesur olmasını sağlamaktadır⁸³⁸. TTK, limited şirketin yönetim ve temsil organı olan müdürlerin profesyonelleşmesini amaçlamıştır. Buradan hareketle, müdürlerin karar alma süreçlerinde daha rahat hareket etme imkanlarının olması,

⁸³³ Yıldız, Sorumluluk, s.68.

⁸³⁴ Yıldız, Sorumluluk, s.69.

⁸³⁵ Şener, Limited Ortaklık, s.754.

⁸³⁶ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar Hukuku II, s.508; Tekinalp, Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku, s.417.

⁸³⁷ Semih Sırrı ÖZDEMİR, İş Adamı Kararı İlkesi (Business Judgment Rule) ve Türk Hukukunda Uygulanabilirliği, İstanbul: Oniki Levha Yayıncılık, 2017, s.17.

⁸³⁸ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.193. İş adamı kararının objektif özene göre daha hafif bir özen ölçütü öngördüğü, uygulanabilmesinin zor olduğu ve uygulanabilmesi için şartlarının kanunda açıkça düzenlenmesi gerektiği hakkında bkz. Sibel HACİMAHMUTOĞLU, “The Business Judgment Rule: İşadamı Kararı mı Yoksa Ticari Muhakeme Kuralı mı?,” Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C. 30, S. 4, 2014, s. 145.

ileride kendilerine sorumluluk davası açılması endişesi taşımamaları gereklidir. Dolayısıyla, kanaatimce, iş adamı kararı müdürler açısından da uygulanabilmelidir. İş adamı kararının müdürler açısından uygulanabilmesi için TTK m.369 hükmü, müdürlerin özen derecesinin belirlenmesinde dikkate alınmalıdır.

Atandığı göreve uygun özellikler taşımadığını bilen müdürün bu görevi kabul etmesinin özen yükümlülüğüne aykırılık teşkil edip etmediği hususuna yukarıda değindiğimiz için oraya atıf yapmakla yetiniyoruz⁸³⁹.

3. İspat Yüğü

Yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları konusunda eTK döneminde farklı görüşler olsa da ağırlıklı olarak sorumluluğun kusur esasına dayandığı kabul edilmiştir⁸⁴⁰.

*Helvacı*⁸⁴¹, eTK m.336/1-4 hükümlerinin kusursuz sorumluluğu düzenlediğini kabul eden yazarlar olmasına karşın bu görüşe katılmadığını, eTK m.336/5 ve eTK m.338 hükümlerinden hareketle yönetim kurulu üyeleri için benimsenen sorumluluğun kusur esasına dayandığını, yönetim kurulu üyelerinin kusursuzluklarını ispatlayana kadar kusurlu kabul edildiklerini, dolayısıyla sorumluluk davasının davacılarının yönetim kurulu üyelerinin kusurunu ispatlamak zorunda olmadıklarını, zararı ispat etmelerinin yeterli olduğunu ifade etmiştir.

*Çamoğlu*⁸⁴², eTK'nın yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu konusunda kusur karinesi kabul ettiğini, sorumluluk davasının davacılarının zararı ispat etmelerinin yeterli olduğunu, kusursuz olduklarını yönetim kurulu üyelerinin ispat etmesi gerektiğini ancak kusur karinesinin sadece eTK m.336 ve eTK m.337 için geçerli olduğunu, bu maddeler dışındaki sorumluluk halleri için sorumluluğun kaynağına (sözleşme veya haksız fiil) göre ispat yükünün davacıda olmasının mümkün olduğunu belirtmiştir.

Buna göre, eTK'nın ilgili maddelerine göre açılacak bir sorumluluk davasında kural olarak davacıların sadece zararlarını ispat etmeleri yeterli olacak, sorumluluktan

⁸³⁹ Bkz. İkinci Bölüm, Üçüncü Kısım, I- "Özen Borcu".

⁸⁴⁰ Bu görüşler için bkz. *Çamoğlu*, Yönetim Kurulu, s.13, dp.2'de sayılan yazarlar; *Helvacı*, Hukuki Sorumluluk, s.37, dp.199'da sayılan yazarlar. Kusurlu sorumluluk kabul edilmekle beraber, özellikle eTK m.336/1-4 maddelerinin kusursuz sorumluluk rejimi düzenleyip düzenlemediği tartışılmıştır.

⁸⁴¹ *Helvacı*, Hukuki Sorumluluk, s.37 vd.

⁸⁴² *Çamoğlu*, Yönetim Kurulu, s.18-19.

kurtulmak isteyen davalı yönetim kurulu üyeleri ise kusurlu olmadıklarını ispatlayacaklardı⁸⁴³.

Müdürlerin sorumluluğu konusunda anonim şirket hükümlerine atıf yapıldığından eTK döneminde müdürler açısından kusur sorumluluğunun kabul edildiğini ve açılacak sorumluluk davalarında kural olarak müdürlerin kusursuzluklarını ispat etmek zorunda olduklarını söyleyebiliriz. Yargıtay 11. HD, E. 2009/13093, K. 2011/6622 ve 31.05.2011 Tarihli kararı da bu yöndedir⁸⁴⁴.

İspat yükü konusunda TTK'nın ilk halinde, eTK'da kabul edilen "yönetim kurulu üyelerinin (müdürlerin) kusursuz olduklarını ispat etmeleri" düzenlemesi kabul edilmiştir. Ancak 6335 Sayılı Kanun⁸⁴⁵ ile yapılan değişiklikle "kusurlarının bulunmadığını ispatlamadıkça" ifadesi TTK'dan çıkarılmıştır. Dolayısıyla, TTK'da kusurun ispat yükü konusunda herhangi bir düzenleme yoktur.

Bahtiyar⁸⁴⁶, 6335 Sayılı Kanun ile TTK'da yapılan değişiklikle sözleşmeye aykırılık için öngörülen genel kusur karinesinden ayrılarak ispat yükü konusunda

⁸⁴³ Helvacı, Hukuki Sorumluluk, s.40; Çamoğlu, Yönetim Kurulu, s.18.

⁸⁴⁴ Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı, (www.sinerjimevzuat.com.tr), E.T: 10.05.2019.

"Dava, limited şirket yöneticilerinin şirkete verdikleri zararın tazmini istemine ilişkin olup, mahkemece yazılı gerekçe ile davanın kabulüne karar verilmiş ise de, hüküm yeterli araştırma ve incelemeye dayanmamaktadır. Zira, şirket yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu kusura dayanan bir sorumluluktur. TTK'nun 338. maddesi ile bu hususta kusur karinesi getirilmiş ve üyelerin zararın meydana gelmesinde kusurlarının olmadığını ispat etmeleri halinde zarardan sorumlu olmayacakları kabul edilmiştir. Bu durumda, mümeyyiz davalı, davacının ileri sürdüğü zararın, kendi kusurlu yönetiminden değil ekonomik kriz ve sektörel nedenlerden kaynaklandığını savunduğuna göre, TTK'nun 338. maddesi uyarınca bu hususta davalıya ispat imkanı tanınarak bu yönde uzman bir bilirkişi heyetinden rapor alınıp oluşacak sonuç çerçevesinde bir karar verilmesi gerekirken bu hususlarda inceleme içermeyen yetersiz bilirkişi raporuna dayalı olarak karar verilmesi doğru görülmemiş, hükmün mümeyyiz davalı yararına bozulması gerekmiştir."

Benzer yönde bkz. Yargıtay 11. HD, E. 2005/8034, K. 2006/8210 ve 10.07.2006 Tarihli kararı. "Davacı, davalılar Osman Çalikoğlu ve İbrahim Alpaslan Çalikoğlu'nun borçlu limited şirketin müdürleri olduğunu, şirketi kötü yönetmeleri nedeniyle şirketin borçlarını ödeyemez hale geldiğini, şirket adresinde bulunamadığından alacağının şirketten tahsilinin mümkün olmadığını belirterek davalıların kişisel sorumluluğuna karar verilmesini istemiştir. Kural olarak, yönetim kurulu üyeleri şirket adına yaptıkları işlemlerden dolayı kişisel olarak sorumlu tutulmazlar, ancak, TTK. nun 336 ncı maddesinde belirtilen hallerde ortaklığa ve ortaklık alacaklılarına karşı kusursuz olduklarını ispat etmedikçe müteselsilen sorumlu olurlar. Yani yönetim kurulu üyelerinin görevlerini ifaları sırasında bir zarar oluşmuşsa, bu zararın üyelerin kusurlu eylemi sonucu meydana geldiğinin kabulü gerekmektedir. Başka bir deyişle, Türk Ticaret Kanunu yönetim kurulu üyeleri için kusur esasına dayanan bir sorumluluk öngörmüş ve yönetim kurulu üyeleri aleyhine kusur karinesi kabul etmiştir. (Gönen Eriş-Ticari İşletme ve Şirketler-s.1941, 1942, 1999) Davalılar davaya cevap vermediklerinden TTK. nun 338 inci maddesi gereğince davacıya olan şirket borcunun ödenmemesinde kusurlarının bulunmadığını ispat edememişlerdir."

⁸⁴⁵ RG., 30.06.2012 Tarih ve 28339 Sayı.

⁸⁴⁶ Bahtiyar, s.393 vd.

haksız fiile benzer bir düzenleme yapıldığını, sorumluluk kusura dayanmasına rağmen ispat yükünün hatalı olarak davacıya yüklendiğini ifade etmiştir.

*Pulaşlı*⁸⁴⁷, şirket ile yönetim kurulu üyeleri arasındaki ilişkinin sözleşme veya sözleşme benzeri bir ilişkinin olduğunu, dolayısıyla yönetim kurulu üyelerinin karine olarak kusurlu olduklarını ve kusursuzluklarını ispat etmeleri gerektiğini, alacaklıların açacakları davanın kaynağı haksız fiil olacağından ispat yükünün alacaklılarda olduğunu belirtmiştir.

*Şener*⁸⁴⁸, kusur konusundaki ispat yükünün, müdürlerin sorumluluğunun sözleşmesel bir sorumluluğa dayanması sebebiyle davalı müdürlerde olduğunu ve müdürlerin kusurlu olmadıklarını ispat etmek zorunda olduklarını ileri sürmüştür.

*Yıldız*⁸⁴⁹, 6335 Sayılı Kanun m.41 ile bu fıkra da yer alan “*kusurlarının bulunmadığını ispatlamadıkça*” ibaresinin madde metninden çıkarılması ile kusurun ispat yükünün davacıya yüklendiğini ifade etmiştir.

*Çamurcu*⁸⁵⁰, TTK’da düzenleme olmadığı için genel hükümlerden hareketle ispat yükünün kime ait olacağını tespit etmektedir. Yazar, öncelikle şirket ile yönetim kurulu üyeleri arasındaki sözleşmesel ilişkiden yola çıkmakta ve TBK m.112’de sözleşmeye aykırılık için düzenlenen kusur karinesinden hareketle ispat yükünün davalılarda yani yönetim kurulu üyelerinde (müdürlerde) olduğunu ifade etmektedir. Ancak ortaklar ile alacaklıların doğrudan zararları sebebiyle açacakları sorumluluk davasının hukuki dayanağının haksız fiil olması sebebiyle, bu kişilerin açacakları davalarda ispat yükünün davacılarda olacağını belirtmektedir.

*Akdağ Güney*⁸⁵¹ ise; TTK m.553 ile kusurun objektifleştirildiği, bu sebeple ispat yükünün davacıda veya davalıda olmasının pek öneminin kalmadığını, zira kusurun objektifleştirilmesi sebebiyle sorumluluğu doğduğu iddia edilen müdürün davranışının, aynı şartlar altında bilinçli ve makul birisinden beklenen davranış ile kıyaslanarak sorumluluğun tespit edileceğini savunmuştur.

⁸⁴⁷ *Pulaşlı*, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, s.715.

⁸⁴⁸ *Şener*, Limited Ortaklık, s.791.

⁸⁴⁹ *Yıldız*, Sorumluluk, s.68. TTK m.553/1’in ilk halinde bulunan “*kusurlarının bulunmadığını ispatlamadıkça*” ibaresi, müdürlerin kusurlarının aksi ispat edilebilir bir karine olarak kabul edildiğini ve ispat yükünün müdürlerde olduğunu göstermekteydi. Anonim şirketler açısından aynı yönde bkz. Üçışık/Çelik, s.562. Yazarlar, ispat yükünün değiştirilmesinin yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna gidilmesini zorlaştıracaklarını ifade ederek yapılan değişikliği eleştirmişlerdir.

⁸⁵⁰ *Çamurcu*, s. 74 vd.

⁸⁵¹ *Akdağ Güney*, Yönetim Kurulu, s.320-321.

İspat yükü, kural olarak lehine hak çıkaranın üzerindedir. Aksine bir ispat yükü düzenlenecek ise bu durumun kanunda düzenlenmesi gerekmektedir. Konuya bu açıdan bakıldığında, kanaatimce, sorumluluk davasında lehine hak çıkaran taraf davacılarıdır. Ayrıca, müdürlere karşı dava açılmış ise büyük ihtimalle müdürler artık görevde değildir veya şirketi temsilen kayyım atanmıştır. Bu durumda, müdürlerin kusurlu olmadıklarını ispat etmeleri oldukça zorlaşmaktadır. Dolayısıyla ispat yükünün davacılar da olduğu düşünülebilir. Ancak, müdürler ile şirket arasındaki ilişkinin sözleşmesel ilişki olduğu hususunda tereddüt olmadığından kanunda özel bir düzenleme olup olmadığına bakılmalıdır. TTK'daki kusura ilişkin karine ilga edilmiştir. Bu durumda genel hükümlere gidilmelidir. TBK m.112 uyarınca borçlu, kusurlu olmadığını ispatlamadıkça sözleşmeye aykırılıktan kaynaklanan zararı gidermelidir. Bu durumda, her ne kadar lehine hak çıkaranın şirket olması ve TTK'da değişiklik yapılması sebebiyle ispat yükünün davacı şirkette olacağı düşünülse bile TBK m.112 hükmü uyarınca ispat yükünün davalı müdürlerde olduğu kabul edilmelidir. Ortak ve alacaklıların açacakları davada ise, lehine hak çıkaran taraf davacılar olduğu ve dava sözleşmeye değil, haksız fiile dayandığı için ispat yükünün ortak ve alacaklılarda olduğu kabul edilmelidir.

D- İlliyet Bağı

Müdürlerin, zarardan sorumlu tutulabilmeleri için zarar ile müdürlerin eylemleri arasında uygun illiyet bağının olması gerekmektedir. Müdürlerin kanuna veya esas sözleşmeye aykırı davranışları ile ortaya çıkan zarar arasında uygun illiyet bağının olmaması durumunda, müdürlerin sorumluluğu doğmayacaktır. Yükümlülük ihlaline neden olan davranış ile genel yaşam tecrübeleri ve işin olağan akışına göre, ortaya çıkan zararın çıkması mümkün ise, uygun illiyet bağının varlığı kabul edilir⁸⁵².

Uygun illiyet bağı, *“normal biçimde oluruna gitseydi zarar meydana getirebilecek bir nedenin gerçekleşmesinden sonra, öteki bir nedenin gerçekleşmesi ile birinci nedenin etkisi görülmeden ikinci nedenin sonucu meydana getirmesi”* halinde kesilir⁸⁵³. İlliyet bağının kesilmesi halinde ise, sorumluluk doğmayacaktır. İlliyet bağına kesen sebepler, *“mücbir sebep, zarar görenin kusuru, üçüncü kişinin kusuru”*dur⁸⁵⁴.

⁸⁵² Şener, Limited Ortaklık, s.792.

⁸⁵³ Akdağ Güney, Sorumluluk, s.67.

⁸⁵⁴ Eren, Genel Hükümler, s.581; Akdağ Güney, Sorumluluk, s.67.

III- SORUMLULUĞUN HUKUKİ NİTELİĞİ

Yönetim kurulu üyelerinin (müdürlerin) sorumluluğunun kaynağı konusunda *haksız fiil, sözleşmeye aykırılık veya kanun olduğu* yönünde farklı görüşler vardır⁸⁵⁵.

Bu konuda, sorumluluk davasının davacısına ve zararın niteliğine göre hukuki dayanağın belirlenmesi gerekmektedir. Davacılar kısmında bu hususa değineceğiz.

IV-SORUMLULUK DAVASI

A- Türleri

Müdürlerin sorumluluklarına ilişkin açılan davalarda, öncelikli olarak zararın niteliğinin tespit edilmesi gerekmektedir. Çünkü, zararın doğrudan veya dolaylı olması arasında fark vardır ve bu fark davacı sıfatı başta olmak üzere dava şartlarını etkilemektedir. Dolayısıyla sorumluluk davasının türlerini belirlemede, öncelikle zararın niteliğinin belirlenmesi gerekmektedir.

Yargıtay da kararlarında⁸⁵⁶, öncelikli olarak zararın doğrudan mı yoksa dolaylı mı olduğunun tespitini yapmaktadır. Buradan hareketle, açılan sorumluluk davalarında zararın niteliğinin tespit edilmesinin yargılama açısından oldukça önem arz ettiğini söyleyebiliriz.

Doğrudan zarar ile dolaylı zarar kavramları, şirketler hukukunda sorumluluk hukukundan daha farklı bir fonksiyona sahiptir⁸⁵⁷. Borçlar hukuku bağlamında doğrudan zarar, hukuka aykırı fiilin ilk ve en yakın neticesi olan zarar iken dolaylı zarar, hukuka aykırı fiilin ilk sonucu olarak ortaya çıkan zarara bağlı bulunan ve bu zarardan doğan zararı ifade etmektedir⁸⁵⁸. Şirketler hukuku bağlamında ise zararın doğrudan veya dolaylı olarak ayrılması, ortaklar ile alacaklıların zararına göre ayrılmıştır. Bir başka ifade ile bu ayrım borçlar hukukunda illiyet bağı⁸⁵⁹ ile yakından

⁸⁵⁵ **İmregün**, s.241-242; Arslanlı, anonim şirket yönetim kurulunun sorumluluğuna ilişkin eTK m.336'da düzenlenen ilk üç fıkrasını haksız fiille, diğer halleri sözleşmeye aykırılığa dayandırmıştır.

⁸⁵⁶ Örnek olarak bkz. Yargıtay 11. HD, E.2016/5162, K. 2017 / 7123 ve 11.12.2017 Tarihli kararı.

⁸⁵⁷ Bu konuda bkz. **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s.291 vd.

⁸⁵⁸ **Tandoğan**, Mes'uliyet Hukuku, s.70.

⁸⁵⁹ “Doğrudan zarar ve dolaylı zarar ayrımı, daha çok illiyet bağı ile ilgili bir ayrımdır. Zarar verici eylemin uygun sonucu olan her zarar doğrudan zararı, diğerleri ise dolaylı zararı ifade etmektedir. Burada genellikle borçlu veya failin, zarar görenin hukukça korunan bir varlığına yönelik ihlal fiilinden doğan ilk zarar ile buna bağlı olarak sonradan doğan zararlar söz konusu olur.” **Eren**, Genel Hükümler, s.553.

alakalı iken şirketler hukukunda zararın kimin mal varlığında ve nasıl gerçekleştiği ile ilgilidir⁸⁶⁰.

Şirketler hukukunda doğrudan veya dolaylı zarar, ortaklar ve alacaklıların doğrudan kendi malvarlıklarında mı yoksa şirketin uğradığı zarar nedeniyle “*yansıma bir zararla*” ve kendi malvarlıklarında dolaylı olarak mı bir zarara uğradıklarına göre tespit edilmektedir⁸⁶¹.

Doğrudan ve dolaylı zarar ayrımı, aslında ortaklar ve alacaklılar için yapılmaktadır. Çünkü şirketin zararı daima doğrudan zarardır⁸⁶² ve bu zararı doğrudan zarar olarak ifade etmeye gerek yoktur.

Doğrudan veya dolaylı zarar kavramlarının ayrımında esas alınacak kriterler şunlardır⁸⁶³: Kanun veya şirket sözleşmesine aykırı fiil sebebiyle şirketin gördüğü zararın giderilmesi halinde, ortakların ve alacaklıların zararı da kalkıyorsa, burada ortaklar ve alacaklılar açısından dolaylı bir zarar söz konusudur.

1. Doğrudan Zarar

Doğrudan zarar; şirketin, ortağın veya alacaklıların malvarlıklarında doğrudan bir eksilme veya beklenen artışın gerçekleşmemesi şeklinde oluşan zarardır⁸⁶⁴. Doğrudan zarar, özellikle ortak ve alacaklıların şirketten bağımsız olarak uğradıkları zararı ifade etmektedir. Ancak bu durum şirketin zararının doğrudan zarar olarak nitelendirilmesine engel değildir. Hatta şirketin zararı daima doğrudan zarardır⁸⁶⁵.

TTK m.553/1’deki düzenlemede yer alan “*verdikleri zarar*” kavramından doğrudan zarar anlaşılmaktadır⁸⁶⁶. Çünkü “*zarar*”ı doğrudan zarar olarak belirtmeye gerek yoktur⁸⁶⁷. Ayrıca TTK m.555/1 hükmü dikkate alındığında, m.553/1’de yer verilen zararın doğrudan zarar olduğu sonucuna varılmaktadır. Zira TTK m.555/1’de

⁸⁶⁰ Sıtkı Anlam Altay, **Anonim Ortaklıkta Yönetim Yetkilerinin Devrinin Sorumluluğa Etkileri**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2011, s.245. (Anılış: **Altay**, Yetki Devri) Aktaran: **Çamurcu**, s.52.

⁸⁶¹ **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s.292.

⁸⁶² **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s.292.

⁸⁶³ **Çamoğlu**, Yönetim Kurulu, s.148.

⁸⁶⁴ Hamdi YASAMAN, “Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılacak Sorumluluk Davaları,” **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 10, S. 2, 2013, s.104; Sıtkı Anlam ALTAY, “Yargıtay Kararları Işığında Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğunda Doğrudan Dolayısıyla Sorumluluk Ayrımına Bağlı Hukuki Sonuçlar,” **Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XXXI**, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2018, s.73. (Anılış: **Altay**, Sempozyum)

⁸⁶⁵ **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s.292.

⁸⁶⁶ **Şener**, Limited Ortaklık s.789; **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s.389.

⁸⁶⁷ **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s.389.

yer alan “*Şirketin uğradığı zararın tazminini, şirket ve her bir pay sahibi isteyebilir. Pay sahipleri tazminatın ancak şirkete ödenmesini isteyebilirler.*” hükmü, şirketin zararının doğrudan zarar, bu zararın ortaklar bakımından dolaylı zarar niteliği taşıdığını açıklığa kavuşturmaktadır⁸⁶⁸.

Gerçekten de şirketin zarara uğraması sebebiyle hem ortaklar hem de alacaklılar bir zarara uğrarlar. Ancak bu zarar, ortakların ve alacaklıların doğrudan kendi mal varlıklarında gerçekleşmez, şirketin mal varlığında gerçekleştiği için bu kişilerin mal varlıkları dolaylı olarak olumsuz etkilenir ve dolaylı olarak zarara uğrar. Bazı durumlarda ise şirketin zararı olup olmamasından bağımsız olarak ortakların veya alacaklıların zararı söz konusu olabilir. Bu durumda, ortaklar ile alacaklıların doğrudan zararından bahsedilir. Örneğin “*müdürün finansal tablolarda oynama yaparak gerçeğe aykırı beyanları ile şirketin bankadan kredi almasını sağlaması ancak kredinin geri ödenmemesi halinde ortaya çıkan zarar*” bankanın (alacaklının) doğrudan zararıdır⁸⁶⁹. Çünkü zarar, doğrudan alacaklı bankanın mal varlığında gerçekleşmiştir. Hatta bu durumda, aslında şirketin bir zararı değil menfaati söz konusudur. Alacaklıların doğrudan zararına bir başka örnek olarak, müdürlerin şirketin gerçek bir borcuna karşılık verilmiş kambiyo senedini ödemeyip menfi tespit davası açması ve bu süreçte şirketin iflas veya başka bir sebeple ödeme güçlüğü içine girmesi halinde alacaklıların uğradığı zararı verebiliriz⁸⁷⁰. Yargıtay 11 HD, E. 2013/11754, K. 2014/16472 ve 12.04.2013 Tarihli kararında⁸⁷¹, “*şirket yöneticilerinin, şirketin almış*

⁸⁶⁸ **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s.389.

⁸⁶⁹ Hatta bu durumda şirketin zararı söz konusu değildir. **Şener**, Limited Ortaklık s.789.

⁸⁷⁰ **Çamoğlu**, Yönetim Kurulu, s.148.

⁸⁷¹ Yargıtay Emsal Karar Arama Motoru, E.T:05.03.2019. Yargıtay 11 HD, E. 2013/11754, K. 2014/16472 K. ve 12.04.2013 tarihli ilamı:

(<https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/>);

“6762 sayılı Türk Ticaret Kanun'un 309. maddesi yollamasıyla aynı Kanun'un 336'ncı maddesi gereğince, şirket alacaklılarının şirket yöneticileri hakkında sorumluluk davası açmaları imkânı mevcuttur. Buna karşın söz konusu davanın açılıp görülebilmesi için olduğu iddia olunan zararın doğrudan ya da dolaylı zarar niteliğinde olup olmadığının tespiti önem arz etmektedir. Bu kapsamda, şirket alacaklısı konumunda olan üçüncü şahısların sorumluluk davası yolu ile kendileri adına istemde bulunabilmelerinin koşulu, olduğu ileri sürülen zararın, doğrudan zarar niteliğinde olmasıdır. Şirket yöneticilerinin, şirketin almış olduğu borcu ya da başkaca edim yükümlülüklerini yerine getirmemek amacıyla şirketi atıl kılarak acz içine düşürmeleri hali; üçüncü kişiler yönünden doğrudan zarar niteliğinde olup, bunun dışında kalan ve dolaylı zarar olarak nitelendirilebilecek hususlarda alacaklı konumundaki üçüncü şahısların, ancak yöneticilerin ödeyeceği tazminatın şirkete verilmesi yönünde istemde bulunmaları mümkündür. Somut olayda davacı taraf dava dışı şirkete borç para verdiğini, bu paranın dava dışı şirket tarafından ödenmediğini, davalıların eylemlerinin dava dışı şirketin içini boşaltmak suretiyle davacıyı zarara uğratmak şeklinde gerçekleştiğini ileri sürmüştür. Bu kapsamda söz konusu iddia doğrudan zarar kavramı içinde değerlendirilecek olup, açıklandığı üzere alacaklılar tarafından şirket yöneticileri hakkında doğrudan zarar iddiası ile açılan davalarda talep edilen tazminatın şirkete değil ancak alacaklının kendisine istenmesi mümkündür. Yapılan bu açıklamalardan

olduğu borcu ya da başkaca edim yükümlülüklerini yerine getirmemek amacıyla şirketi âtil kılarak acz içine düşürmeleri halinin üçüncü kişiler yönünden doğrudan zarar niteliğinde” olduğuna hükmetmiştir.

Zararın türünün tespit edilmesi, yargılama açısından oldukça önemlidir. Zira, ortakların ve alacaklıların zararları, şirketin zararından bağımsız olarak ortaya çıkmış doğrudan bir zarar ise bu durumda açılacak davada, ortaklar ve alacaklılar tazminatın kendilerine verilmesini isteyebilirler. Ancak uğranılan zarar asıl olarak şirketin zararı ve ortaklar ya da alacaklılar şirketin zarara uğraması dolayısıyla dolaylı olarak zarara uğruyorlar ise ortada dolaylı bir zarar söz konusudur ve açılacak davada tazminatın şirkete verilmesi istenir. Aksi halde dava usulden reddedilmektedir.

Doğrudan zararlar için açılan dava sonucu elde edilen tazminat, davayı açan kişilere verilir⁸⁷².

2. Dolaylı Zarar

Dolaylı zarar kavramı sadece ortaklar ve alacaklılar açısından kullanılmaktadır⁸⁷³. Çünkü, şirketin zararı daima doğrudan zarardır. Şirketin bu doğrudan zararına bağlı olarak ortakların veya alacaklıların da menfaatlerinin zedelenmesi oldukça muhtemeldir. Bu menfaat zedelenmesi sebebiyle ortaya çıkan zarar dolaylı zarar olarak kabul edilir. Bu husus Yargıtay 11. HD, E. 2014/18180, K. 2015/2931 ve 04.03.2015 Tarihli ilamında⁸⁷⁴ da belirtilmiştir.

sonra somut olaya tekrar dönüldüğünde, davacının doğrudan zararının tahsili amacıyla davalılar hakkında sorumluluk davası açtığı ve zarar iddiasının verilen borcun geri ödenmemesi iddiasından kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Her ne kadar mahkemece, dava dosyası içerisinde örneği bulunan ödeme dekontunda yazılı açıklamaların, davacının dava dışı şirkete borç verdiği yönünde değil, fakat bir borcun itfasına yönelik olduğu şeklinde isabetli değerlendirmelerde bulunulmuşsa da; esasen davacı tarafın eldeki davadan önce dava dışı şirket hakkında icra takibinde bulunduğu, söz konusu icra takibinin kesinleştiği, yapılan araştırmaya göre borçlu şirketin herhangi bir mal varlığına rastlanılmadığı anlaşılmaktadır. Bu haliyle eldeki davanın konusu, dava dışı şirket hakkında başlatılan icra takibinin semeresiz kalması sebebiyle davalıların borçlu şirketin içini boşaltmış oldukları olgusuna dayanmaktadır. Ancak mahkemece davacının değinilen yöndeki iddiaları üzerinde durularak bu yönde bir araştırma ve inceleme yapılmadığı gibi eldeki dava, açıklanan şekilde ele alınıp değerlendirilmiş de değildir.”

⁸⁷² Yıldız, Sorumluluk, s.76; Akdağ Güney, Sorumluluk, s.52.

⁸⁷³ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.292.

⁸⁷⁴ Yargıtay Emsal Karar Arama Motoru, 05.03.2019.

(<https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/>)

“Yöneticinin ortaklığın mal varlığını azaltan veya kötüleştiren yasa ve ana sözleşme hükümlerine aykırı davranışları, ortaklar ve alacaklıların da dolaylı zarar görmesine yol açar. Zira, bu tür tasarruflar

Doktrinde dolaylı zararı, bir yansıma zarar olarak gören yazarlar vardır⁸⁷⁵. Kural olarak yansıma zararların istenebilmesi mümkün olmamakla beraber kanunda özel düzenleme yapılması halinde istenebilmesi mümkündür⁸⁷⁶. Doktrinde dolaylı zararı yansıma zarar olarak değerlendiren görüşlere göre TTK m.553/1 hükmü ile yöneticiler, şirkete verdikleri zararların haricinde şirket pay sahiplerinin uğradıkları yansıma zararlardan da sorumlu tutulmuşlardır⁸⁷⁷. Ancak kanaatimce dolaylı zarar, bir yansıma zarar değildir. Kaldı ki ortakların ve alacaklıların zararı, borçlar hukuku bağlamında ne dolaylı zarar ne de yansıma zarardır.

Borçlar hukuku bağlamında dolaylı zarar ve yansıma zarar kavramları, şirketler hukukunda kullanılan anlamlarından farklı anlamlara gelmektedir. Hukuki terimlerin kullanılmasında bu ayrıma dikkat edilmemesi sebebiyle, uygulamada terim birliği sağlanamamıştır. Dolaylı zarar olarak ifade edilen aslında bir dava takip yetkisidir. Şirket zararının tazmini için ortaklara ve iflas halinde alacaklılara, kanun tarafından verilmiş bir dava takip yetkisi söz konusudur. Ancak ortada asıl olarak ortakların ve alacaklıların zararı değil şirketin zararı vardır. Ortaklar ve alacaklıların şirketin bu zararından etkilenmeleri sebebiyle kendilerine verilmiş dava takip yetkisinin dolaylı zarar olarak nitelendirilmesi, borçlar hukuku terimleri bağdaşmadığı için isabetli değildir. Kanaatimce burada doğrudan-dolaylı zarar ayırımından ziyade “şirket zararı” kavramı kullanılmalıdır. Bir sonraki başlıkta bu hususa değineceğiz.

Ortak ve alacaklılar, şirketin zararından dolayı (uygulamada kullanılan adıyla dolaylı zararlarına ilişkin) açtıkları davalarda tazminatın şirkete ödenmesini istemek zorundadırlar^{878,879}. Çünkü, “zarar asıl olarak şirketin bünyesinde ve alacaklılar ile ortakların mal varlığında somutlaşmamıştır⁸⁸⁰.” Yargıtay 11. HD, E. 2016/10385, K. 2016/8877 ve 17.11.2016 tarihli kararında doğrudan ve dolaylı zarar kavramlarını

---

payları oranında ortakları etkiler. Başka bir anlatımla, ortaklığın doğrudan doğruya zarar görmesi, ortakların dolaylı zararı olarak sonuç doğurur.”

⁸⁷⁵ Kılıçoğlu, s.402; Akdağ Güney, Sorumluluk, s.53; Kumru KILIÇOĞLU, *Yansıma Yoluyla Zarar*, Ankara: Turhan Kitabevi, 2012, s.64. (Anılış: Kılıçoğlu, Yansıma Zarar); Altay, Sempozyum, s.81.

⁸⁷⁶ Kılıçoğlu, s.402; Akdağ Güney, Sorumluluk, s.53;

⁸⁷⁷ Kılıçoğlu, s.402; Akdağ Güney, Sorumluluk, s.53; Kılıçoğlu, Yansıma Zarar, s.64.

⁸⁷⁸ Keçeci, s.126; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.301.

⁸⁷⁹ Şirkete ödenmesine karar veren mahkeme ilamının ortaklar veya alacaklılar tarafından icraya konulabilmesinin mümkün olup olmadığı hakkındaki tartışma için bkz. Tolga AYOĞLU, “Pay Sahipleri ile Alacaklıların ‘Dolayısıyla Zarar’ Nedeniyle Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Sorumluluk Davası Açma Hakkı ve Bu Tür Davalarda Alınan İlamları İcraya Koyma Yetkisi,” *Legal Hukuk Dergisi*, S.7, 2009, s.67 vd.

⁸⁸⁰ Akdağ Güney, Sorumluluk, s.54. “Ortaklara ve alacaklılara verilen bu dava hakkı ile ilk olarak şirketin zararı tazmin edilmeye çalışılmaktadır.”

açıklamış, ortağın dolaylı zararına ilişkin tazminatın kendisine verilmesi talebini içeren davanın reddine karar verilmesi gerektiğine hükmetmiştir⁸⁸¹.

Yargıtay 11. HD, E. 2016/11929, K. 2018/3736 ve 21.05.2018 Tarihli kararında; iki ortağın da müdür olduğu bir limited şirkette müdürlerden birinin limited şirketin hesabında bulunan parayı çekmesi üzerine diğer ortağın açtığı sorumluluk davasında zararın ortak açısından dolaylı zarar olduğunu ve bu zararın şirkete ödenmesinin istenebileceğini, ortağın tazminatın kendisine ödenmesini istemesi halinde aktif

⁸⁸¹ **Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı**, E.T:17.11.2018. “..Somut olaya uygulanması gereken mülga 6762 sayılı Kanun’un 556. maddesi göndermesi nedeniyle aynı Kanunun anonim şirketlerin yönetici ve denetçilerinin sorumluluğuna ilişkin hükümleri uyarınca yasa ve ana sözleşmenin kendilerine yüklediği görevleri gereği gibi yerine getirmeyen limited şirket müdürleri, bu yüzden oluşan zararlar nedeniyle ortaklığa, ortaklara ve ortaklık alacaklılarına karşı sorumludur.

Müdür aleyhine açılacak sorumluluk davasında asıl dava hakkı, ortaklığa aittir. Ancak, yukarıda açıklandığı üzere, zarar gören ortakların da müdür aleyhine dava açma hakkı bulunmaktadır. Ortakların dava açma hakkı doğrudan doğruya zarar ve dolaylı zarar durumuna göre değişiklik içerir. Müdürün yasa ve ana sözleşme hükümlerine aykırı olan ve ortaklığın mal varlığının azaltan veya kötüleştiren davranışları, ortaklar ve alacaklıların dolaylı zarar görmesine yol açar. Zira, bu tür tasarruflar payları oranında ortakları da etkiler. Başka bir anlatımla, ortaklığın doğrudan doğruya zarar görmesi, ortakların dolaylı zararı olarak sonuç doğurur. Ancak, ortak 6762 Sayılı Kanun’un 309 ve 340. maddeleri uyarınca dolaylı zarar nedeniyle açtığı davada hükmedilecek tazminatı kendisi adına değil, ortaklığa verilmesi yönünde talepte bulunabilir. İkinci durum ise, doğrudan zarar halidir. Bu ihtimalde müdürlerin eylemleri sonucunda ortakların ortaklığın zararından müstakil olarak gördükleri zararlar söz konusudur. Anılan zarar türünde ortaklığın zarar görüp görmemesinin bir önemi bulunmamaktadır. Esasen, bu zararın üçüncü kişinin gördüğü zarardan tek farkı, ortak olmanın sonucu olmasıdır. 6762 Sayılı Kanun’un 336. maddesinde anlamını bulan bu dava türünde ise ortaklar, talep ettiği tazminatın kendisi adına hükmedilmesini isterler.

Somut uyuşmazlıkta davalı müdürün davacı şirket yanında davacı ortak ...’yı da zarara uğrattığı ileri sürülmüş ise de dava dilekçesi içeriği itibarıyla dava konusu edilen zararın bu davacı yönünden dolaylı zarar niteliğinde olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, dava dilekçesinde açıklanan zarar, davacı şirketin doğrudan, davacı ...’nın ise dolaylı zararı kapsamındadır.

Bu durum karşısında mahkemece, davacı ...’nın açtığı davanın mülga 6762 sayılı Kanun’un 309 ve 340. maddeleri kapsamında açılan bir dava olduğu, böyle bir davada hükmedilecek tazminatın ancak davacı şirket lehine hüküm altına alınması istemli olarak açabileceği, davacı ...’nın kendi adına tazminatın hüküm altına alınmasını istemeyeceği nazara alınıp davacı ...’nın açtığı davanın bu gerekçeyle reddine karar verilmesi gerekirken, anılan hususlar nazara alınmadan davacı ...’nın payına göre değerlendirme yapılarak yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş, kararın bu yönden bozulması gerekmiştir.”

husumet ehliyetinin yokluğu sebebiyle davanın reddine karar verilmesi gerektiğine hükmetmiştir^{882,883}.

Alacaklıların dolaylı zarara bağlı olarak sorumluluk davası açabilmesi için eTK'dan farklı olarak şirketin iflas etmiş olması ve iflas idaresinin sorumluluk davasını açmaması şartı getirilmiştir. Bu şartlardan sonra alacaklıların dava açma

⁸⁸² **Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı**, ET:17.11.2018. "...1- Dava, davalı banka yönünden, bankacılık işlemleri nedeniyle uğranıldığı iddia edilen zararın tazmini istemine ilişkindir. Davacı vekili, davalı şirket müdürünün davalı bankada usulsüz işlemler yaptığını, bu nedenle müvekkilinin 8.148,00 TL zarara uğradığını, davalı bankanın gerekli dikkat ve özeni göstermediği için oluşan zarardan sorumlu olduğunu ileri sürmüş, mahkemece, yazılı şekilde davalı şirket müdürünün usulsüz işlemler yaparak tarafların ortak olduğu dava dışı şirketi 8.148,00 TL zarara uğrattığı, gerekli dikkat ve özeni göstermeyen davalı bankanın oluşan zararın %50'sinden sorumlu olduğu gerekçesiyle davalı banka yönünden davanın kısmen kabulü ile 4.074,00 TL'nin dava dışı şirkete verilmesine karar verilmiştir. Ancak, mahkemenin de kabulünde olduğu üzere davacının ileri sürdüğü hususlar nedeniyle oluşan zarar, doğrudan davacının kendi üzerinde doğan bir zarar olmayıp, şirkete yönelik meydana gelen bir zarardır. Bu durumda, mahkemece, oluşan zararın dava dışı şirketin zararı olduğu ve davacının oluşan zararı kendisine istediği gözetilerek davacının davalı bankaya karşı açılan davada aktif husumetinin bulunmadığı gözden kaçırılarak istemi dışına çıkılmak suretiyle işin esası hakkında karar verilmesi doğru olmamış, kararın davalı banka yönünden bozulması gerekmiştir.

2- Dava, davalı ... yönünden, limited şirketin müdürünün sorumluluğuna dayalı tazminat istemine ilişkin olup, mahkemece, yazılı şekilde, davalı şirket müdürünün usulsüz işlemler yaparak tarafların ortak olduğu dava dışı şirketi 8.148,00 TL zarara uğrattığı gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiştir. Ancak, davalı şirket müdürünün eylemleriyle kendisini zarara uğrattığı iddiasına dayalı olarak açılan işbu dolaylı zarar nedeniyle davacı şirket ortağı tarafından yönetici aleyhine açılmış bir sorumluluk davası niteliğindedir. Olay tarihinde yürürlükte bulunan 6762 sayılı TTK'nın 556. maddesi atfı ile 309. maddesi uyarınca (6102 sayılı TTK'nın 644/1-a maddesi uyarınca uygulanması gereken 553. ve 555. maddeleri), limited şirket ortaklarının, "tazminatın şirkete verilmesi" kayıt ve koşuluyla sorumluluk davasını açabilmeleri mümkündür. Somut olayda davacının ileri sürdüğü hususlar nedeniyle oluşan zarar doğrudan kendi üzerinde doğan bir zarar olmayıp, şirkete yönelik meydana gelen zarara ilişkindir. Bu bakımdan, her ne kadar mahkemece, davacının talebinin kendisine verilmesi yönünde olmasına rağmen oluşan zarar miktarının dava dışı şirkete verilmesi yönünde hüküm kurulmuş ise de, davacının tazminatın bizzat kendisine ödenmesini istemiş olması yukarıda açıklanan yasal hükümler karşısında dinlenebilirliği olmayan maddi tazminat istemine ilişkin davanın reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmamış, kararın davalı ... yönünden bozulması gerekmiştir."

⁸⁸³ Aynı yönde bkz. Yargıtay 11.HD E. 2016/ 4693, K. 2017 / 3627 ve 12.06.2017 Tarihli Kararı.

"Müdür aleyhine açılacak sorumluluk davasında asıl dava hakkı, ortaklığa aittir. Ancak, zarar gören alacaklıların da müdür aleyhine dava açma hakkı bulunmaktadır. Müdürün ortaklığın mal varlığının azaltan veya kötüleştiren yasa ve ana sözleşme hükümlerine aykırı davranışları, alacaklıların dolaylı zarar görmesine yol açar. Başka bir anlatımla, ortaklığın doğrudan doğruya zarar görmesi, alacaklıların dolaylı zararı olarak sonuç doğurur. Ancak, alacaklı dolaylı zarar nedeniyle açtığı davada hükmedilecek tazminatı kendisi adına değil, ortaklığa verilmesi yönünde talepte bulunabilir.

Somut uyuşmazlıkta, davalı müdürün davacı şirketi, tahsil ettiği primleri intikal ettirmeyerek zarara uğrattığı ileri sürülmüş ise de iddianın ileri sürülüş biçimi itibariyle dava konusu edilen zararın davacı yönünden dolaylı zarar niteliğinde olduğu anlaşılmaktadır.

Bu durum karşısında mahkemece, davacı tarafın açtığı davanın mülga 6762 sayılı TTK'nın 309 ve 340. maddeleri kapsamında açılan bir dava olduğu, böyle bir davada hükmedilecek tazminatın ancak dava dışı şirket lehine hüküm altına alınması istemli olarak açabileceği, davacının kendi adına tazminatın hüküm altına alınmasını isteyemeyeceği nazara alınıp davanın bu gerekçeyle reddine karar verilmesi gerekirken, anılan hususlar nazara alınmadan davanın kısmen kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiş, davalı vekilinin temyiz itirazlarının kabulüyle kararın bozulması gerekmiştir."

hakları doğmaktadır. Elde edilen tazminat ise TTK m.556/2 uyarınca öncelikle davayı açanlara ödenir⁸⁸⁴.

3. Şirket Zararı Kavramı

Anonim şirket yönetim kurulu üyeleri ile limited şirket müdürlerine karşı açılan sorumluluk davalarında yukarıda da ifade edildiği üzere Yargıtay doğrudan zarar-dolaylı zarar ayrımı yapmaktadır. Bu ayrım doktrinde de kabul edilmektedir. Ancak TTK'nın ilgili hükümlerinde zarara ilişkin bu şekilde bir ayrım yapılmamaktadır. Ayrıca, şirketler hukuku bağlamında doğrudan-dolaylı zarar ayrımı ile borçlar hukuku bağlamındaki doğrudan-dolaylı zarar ayrımı farklıdır. Borçlar hukuku bağlamında doğrudan-dolaylı zarar ayrımında borçlu veya failin, *“zarar görenin hukukça korunan bir varlığına yönelen ihlal fiilinden doğan ilk zarar ile buna bağlı olarak sonradan doğan zararlar söz konusu olur.”*⁸⁸⁵ Örneğin⁸⁸⁶, A kusurlu olarak bir başka araba ile çarpışma sonucunda taşıma sözleşmesi kapsamında taşıdığı B'nin ayağının kırılmasına neden olursa B'nin zararı öncelikli olarak doğrudan zarardır. B, hastanede yürüdüğü sırada düşmesi sonucunda ikinci ayağını da kırarsa, B'nin ikinci ayağını kırması A'nın ilk davranışı ile (sözleşmeyi ihlali ile) uygun illiyet bağı olduğundan bu zarardan da sorumludur. Bu zarara dolaylı zarar, *“takip eden, eşlik eden, sonraki zarar”* denir⁸⁸⁷. Bir başka örnek ise⁸⁸⁸, kişinin yaralanması sonucu ödemek zorunda kaldığı tedavi masrafları, ameliyatlara nedeniyle katlanmak zorunda olduğu manevi zararı doğrudan zarardır. Bu kişi, yaralanma sebebiyle önemli bir iş görüşmesini kaçırmış ise bu yüzden uğradığı zarar, dolaylı zarardır. Dolayısıyla borçlar hukukuna göre doğrudan dolaylı zarar ayrımında iki farklı zarar söz konusudur. Şirketler hukuku bağlamında doğrudan-dolaylı zarar ayrımında aslında tek zarar vardır, o da şirket zararıdır. Zararın nitelendirilmesi sırasında şirket açısından “doğrudan” ortaklar ve alacaklılar açısından “dolaylı” sıfatı kullanılmaktadır. Ancak ortada aslında sadece “şirket zarar”ı vardır.

Kanaatimce, sorumluluk davalarında doğrudan zarar-dolaylı zarar ayrımı yerine TTK'da belirtilen “şirket zararı” kavramı kullanılması daha isabetli olacaktır.. Bu

⁸⁸⁴ Yıldız, Sorumluluk, s.76.

⁸⁸⁵ Eren, Genel Hükümler, s.553.

⁸⁸⁶ Örnek için bkz. Eren, Genel Hükümler, s.553.

⁸⁸⁷ Eren, Genel Hükümler, s.553. Yazar, bu zararların da doğrudan zarar kapsamında değerlendirilmesi gerektiği kanaatindedir.

⁸⁸⁸ Örnek için bkz. Kılıçoğlu, s.400.

sayede borçlar hukuku ve şirketler hukuku bağlamındaki doğrudan-dolaylı zarar kavramlarının kullanılmasındaki farklılık ortadan kalkacak ve terim birliği sağlanacak, zararın niteliği ve dolayısıyla davacı sıfatı daha kolay tespit edilebilecektir. Şirketin zararı söz konusu ise, bu zararı isteme hakkı öncelikli olarak şirkettir. Ancak şirket bu hakkını kullanmayabilir veya dava açma hakkının kullanılmasını geciktirebilir. Bu durumda ortaklar ve iflas halinde alacaklılar kendilerine kanunen tanınmış dava takip yetkisi ile şirketin zararına ilişkin dava açabilirler. Dava takip yetkisi ile açılan davalarda şirket zararı istendiği için tazminatın şirkete verilmesi talep edilmelidir. Şirket zararı söz konusu olmadan ortaklar ve alacaklılar bir zarara uğrarlarsa, ortada şirket zararı ve dolayısıyla dava takip yetkisi söz konusu olmadığından ortaklar ve alacaklılar, açılan davada tazminatın kendilerine verilmesini isterler. Bu bağlamda, kanunun ifadesine uygun olarak “*şirket zararı*” kavramının kullanılması gerektiği kanaatindeyim.

B- Davacılar

1. Şirket

TTK m.553/1 uyarınca, müdürler kusurlarıyla vermiş oldukları zarardan dolayı şirkete karşı sorumludurlar. Şirketin zararı daima doğrudan zarar olacağından şirket, doğrudan zararları için müdürlere karşı sorumluluk davası açabilir. Hatta Yargıtay’ın müstakar hale gelmiş kararlarında dava hakkının asıl şirkete ait olduğu kabul edilmektedir.

Şirketin açacağı sorumluluk davasının hukuki dayanağı, sözleşmeye aykırılıktır⁸⁸⁹. Gerçekten de müdürler kendilerine yapılan teklifi kabul ederek müdür sıfatını aldığı anda şirket ile aralarında bir sözleşmesel bağ kurulur. TTK, eTK’den farklı olarak özden organ ilkesini terk etmiş ve müdürler belirlenmemişse bütün ortakların müdür sıfatını taşıyacağı düşüncesinden vazgeçmiştir.

Şirketin açacağı sorumluluk davalarında genel kurul tarafından dava açılmasına yönelik bir karara ihtiyaç olup olmadığı konusunda farklı görüşler vardır. Şener⁸⁹⁰, TTK m.618/3-c düzenlemesinden genel kuruldan karar alınmasının zorunlu olduğu sonucuna varıldığını ifade etmekle beraber kanunun bu hususta açık bir düzenleme

⁸⁸⁹ Anonim şirket açısından bkz. **Atan**, s.12; **Çamoğlu**, Yönetim Kurulu, s.111-112; **İmregün**, s.242; **Üçışık/Çelik**, s.517-518. Ayrıca Çamoğlu, sözleşmeye aykırılık ile haksız fiili yarışması konusuna da değinmiştir. Bu konuda bkz. **Çamoğlu**, Yönetim Kurulu, s.113 vd.

⁸⁹⁰ **Şener**, Limited Ortaklık, s.792.

yapmamasını da eleştirmiştir. *Yıldırım*⁸⁹¹, TTK m.616'da genel kurulun devredilemez ve vazgeçilemez yetkileri arasında sorumluluk davası açılmasına ilişkin düzenleme bulunmadığını, TTK m.625/1'de ise genel kurula yetki verilmeyen konularda müdürlerin yetkili olacağını, buradan hareketle dava açmaya karar verecek organın müdürler olduğunu savunmuştur. Yazar, sadece müdürlerin hepsini ya da çoğunluğunu ilgilendiren sorumluluk sebeplerinin olması halinde genel kurul tarafından sorumluluk davası açılması konusunda karar alınabileceğini savunmuştur⁸⁹². *Pulaşlı*⁸⁹³, eTK m.341 hükmüne TTK'da yer verilmemesi sebebiyle sorumluluk davası için genel kurul kararı olmasına gerek olmadığını savunmuştur. *Yavuz*⁸⁹⁴, eTK'da sorumluluk davası açılmadan önce genel kurul kararı alınmasının zorunlu olduğunu ancak TTK ile bu zorunluluğun kaldırıldığını savunmuştur. *Yıldız*⁸⁹⁵, TTK m.616'da genel kurulun devredilemez yetkileri arasında; müdürlerin atanması ve görevden alınmaları, ücretlerinin belirlenmesi, ibraları konularının düzenlendiğini dolayısıyla müdürler ile ilgili tasarruflarda bulunma yetki ve görevinin genel kurulda olduğunu, sorumluluk davası açılmasına karar verilmesinin de bu bağlamda değerlendirilmesi gerektiğini, ayrıca genel kurul kararı olmadan açılan davanın objektif ve ahlaki olmayacağını, dava açmaya müdürlerin karar vermesi halinde sorumluluk davası açılmasına ilişkin genel kurul kararının iptaline ilişkin dava açılma imkanının ortadan kaldırılacağını, sorumluluk davası açılmasına ilişkin genel kurul kararı olmadan dava açılması durumunda davanın reddedilmesi halinde davayı açan müdürlerin sorumluluklarının doğacağını ifade ederek dava açmadan önce genel kurul kararı alınması gerektiğini savunmuştur.

Anonim şirket yönetim kuruluna açılacak sorumluluk davasında, benzer şekilde genel kurul kararı gerekip gerekmediği de tartışmalıdır⁸⁹⁶.

⁸⁹¹ *Yıldırım*, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.167.

⁸⁹² *Yıldırım*, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.167.

⁸⁹³ *Pulaşlı*, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt III, s.70.

⁸⁹⁴ Mustafa YAVUZ, "Limited Şirketlerde Müdürlerin Hukuki Sorumluluğu," *Mali Çözüm Dergisi*, Ocak-Şubat 2013, s.181-191.

⁸⁹⁵ *Yıldız*, Sorumluluk, s.77 vd.

⁸⁹⁶ Doktrinde bu konuda üç farklı görüş vardır: 1- Genel kurul kararının gerekli olduğu, 2- Genel kurul kararının gerekli olmadığı, 3- Genel kurul kararının bazı durumlarda gerekli olduğu. (Bu ayırım için bkz. Mehmet BAHTİYAR, "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılacak Sorumluluk Davasında Genel Kurul Kararının Gerekli Olup Olmadığı Sorunu," *Prof. Dr. Seza REİSOĞLU Armağanı*, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2016, s.398 vd. (Anılış: *Bahtiyar, Armağan*), Mehmet HELVACI, "Anonim Ortaklık Tarafından Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılacak Sorumluluk Davalarında Genel Kurul Kararının Gerekli Olup Olmadığı Sorunu," *Yürürlüğünün 5. Yılında Yargıtay Kararları Işığında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018, s.145 vd. (Anılış: *Helvacı*, Sorumluluk Davası)

1- Genel Kurul Kararının Gerekli Olduğu Yönündeki Görüşler:

- a. Şener, TTK m.479/3-c ve m.408/1 hükümlerinden dolayı olarak genel kurul kararının zorunlu olduğunu, Yargıtay'ın yakın tarihli kararlarını da bu yönde olduğunu belirtmiş ve açık bir düzenleme olmamasını eleştirmiştir. Bu yöndeki Yargıtay kararları olarak şu örnekleri vermiştir: Yargıtay 11.HD, E.2015/3371, K.2016/1194 ve 09.02.2016 Tarihli kararı, Yargıtay 11. HD, E.15433, K. 2016/7433 ve 22.09.2016 Tarihli kararı. Yazar, bu kararlardan hareketle genel kurul kararının dava şartı olduğunu ve bu şart yerine getirilmeden açılacak davanın doğrudan reddedilmeyip HMK m.115/2'ye göre kesin süre verilmesi gerektiği sonuçlarına ulaşmaktadır. Bu konuda bkz. **Şener**, Değerlendirme, s.29 vd.
  - b. Bahtiyar, TTK m.408/2 ve TTK m.479/3-c hükümlerinden hareketle, genel kurul kararının zorunlu olduğunu savunmaktadır. TTK m.408/2-b'ye göre "*Yönetim kurulu üyelerinin seçimi, süreleri, ücretleri ile huzur hakkı, ikramiye ve prim gibi haklarının belirlenmesi, ibraları hakkında karar verilmesi ve görevden alınmaları*" hakkında karar verilmesi genel kurulun devredilemez yetkileri arasındadır. Yazara göre, her ne kadar sorumluluk davası açılması konusunda açık bir düzenleme olmasa da bu maddede sayılanlar sınırlayıcı değildir. Ayrıca, yöneticilerin görevden alınması, mali haklarının belirlenmesi, özellikle ibraları sorumluluk davasından bağımsız düşünülemez. Çünkü sorumluluk davası ile ibra, bir madalyonun iki yüzü gibidir. Yazar ikinci olarak, TTK m.408/2-d'de düzenlenen "*Finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, yıllık kâr üzerinde tasarrufa, kâr payları ile kazanç paylarının belirlenmesine, yedek akçenin sermayeye veya dağıtılacak kâra katılması dâhil, kullanılmasına dair kararların alınması*" yetkilerin ibra gibi sorumluluk davası ile doğrudan bağlantılı olduğunu ifade etmektedir. Üçüncü olarak oyda imtiyazın olmadığı hallere ilişkin olan TTK m.479/3-c'de "*ibra ve sorumluluk davası açılması*"ndan bahsedildiğini, oy hakkının ancak genel kurulda kullanılabileceğini, kanun koyucunun bu düzenlemeyi bilinçli yaptığını ileri sürmüştür. Yazar, Yargıtay'ın aynı yöndeki şu kararlarına da değinmiştir: Yargıtay 11. HD, E. 2014/5386, K. 2014/14890 ve 30.09.2014 Tarihli karar, Yargıtay 11. HD, E. 2015/560 K. 2015/13614 ve 17.12.2015 Tarihli karar, Yargıtay 11. HD, E. 2015/3371, K. 2016/6166 ve 17.12.2015 Tarihli karar. Son olarak yazar, diğer görüşleri çürütmeye yönelik gerekçelerini dile getirmiştir. Bu konuda bkz. **Bahtiyar**, Armağan, s.405 vd.
  - c. Üçışık/Çelik, TTK'da açık bir düzenleme olmamakla beraber, yönetim faaliyetlerinin sonuçlarını değerlendirme yetkisine sahip organın genel kurul olmasından hareketle, genel kurul kararının gerekli olduğunu ifade etmiştir. Bu konuda bkz. **Üçışık/Çelik**, s.549.
  - d. Altay, genel kurulun yönetim kurulu faaliyetlerini değerlendirebilmesi sebebiyle sorumluluk davası açılabilmesi için genel kurul kararı gerektiğini savunmuştur. Bu konuda bkz. **Altay**, Yetki Devri, s.236. Aktaran: **Çamurcu**, s.93; **Altay**, Sempozyum, s.77.
  - e. Arslan/Tüzemen Atik'e göre, sorumluluk davası açılması konusunda genel yetkili organ olan yönetim kurulunun kabul edilmesi halinde, bu davanın açılmasını önemli oranda güçleştirecektir. Aynı sonucun kabulü halinde TTK m.479/3-c düzenlemesi ortadan kalkacaktır. Dolayısıyla, TTK m.479/3-c düzenlemesinden hareketle sorumluluk davası açılması konusunda yetkili organ genel kurul kabul edilmelidir. İbrahim ARSLAN / Ebru Tüzemen Atik, "Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Aleyhine Sorumluluk Davası Açılması Kararı ve Açılacak Davada Şirketin Temsili," **Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.2, S.2, 2016, s.20 vd.
- 2- Genel Kurul Kararının Gerekli Olmadığı Yönündeki Görüşler:
    - a. Çamoğlu, genel kurul kararının dava şartı olabilmesi için kanunda açıkça düzenlenmesi gerektiğini, eTK m.341'de genel kurul kararının dava şartı olduğunun düzenlendiğini ancak TTK'da açık bir düzenleme olmadığını, TTK m.479/3-c ve 618/3-c hükümlerinin genel kurul kararının dava şartı olarak yorumlanamayacağını ifade etmiştir. Bu konuda bkz. **Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)**, Ortaklıklar Hukuku I, s.433.
    - b. Akdağ Güney, TTK'da sorumluluk davası açabilmek için genel kurul kararı gerekip gerekmediği konusunda sadece dolaylı olarak m.479/3-c hükmünün olduğunu ancak bu maddenin de genel kurul kararı gerektiği şeklinde yorumlanamayacağını savunarak genel kurul kararına gerek olmadığı düşüncesindedir. Bu konuda bkz. **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s.331 vd.
    - c. Çamurcu, TTK m.374 hükmüne göre genel kurulun yetkisinde olmayan bütün konularda yönetim kurulunun yetkili olduğunu, genel kurul kararını zorunlu kılan bir hüküm olmadığını, dolayısıyla genel kurul kararına gerek olmadığını savunmuştur. Ancak genel kurulun da bu konuda karar alabilmesinin mümkün olduğunu, bu yetkinin görev başında olan yönetim kuruluna açılacak sorumluluk davalarında önem arz edeceğini, TTK m.497/1-c hükmünün bu durumda dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir. Bu konuda bkz. **Çamurcu**, s.94.
  - 3- Genel Kurul Kararının Bazı Durumlarda Gerekli Olduğu Yönündeki Görüşler.

TTK, müdüre karşı açılacak sorumluluk davaları konusunda dolaylı olarak TTK m.618/3-c hükmünü düzenlemiştir. Bu maddeye göre, “*Sorumluluk davası açılması hakkında karar verilmesinde, oy hakkının esas sermaye paylarının sayısına göre belirlenmesine ilişkin şirket sözleşmesi hükmü hâllerde uygulanmaz.*” Hükümde, sorumluluk davası açılabilmesi için genel kurul kararının zorunlu olduğu anlamı çıkmamaktadır. Dolayısıyla bu konuda yüksek mahkemenin içtihatlarına bakmakta yarar vardır. Yargıtay, vermiş olduğu kararlarda⁸⁹⁷, TTK m. 618/3-c maddesi ve 644. madde yollamasıyla 553. madde ve 408/1 ve 479/3 maddelerindeki düzenlemeler karşısında limited şirket yöneticileri hakkında sorumluluk davası açılabilmesi için, şirket genel kurulunda karar alınması gerekli olduğuna hükmetmiştir.

Genel kurul kararı alınmadan dava açılması halinde ise, dava doğrudan reddedilmemektedir. Yargıtay uygulamasında⁸⁹⁸, bu şart yargılama sırasında

- a. Bilgili Demirkapı; TTK m.374 hükmünden hareketle, dava açma yetkisinin yönetim kurulunda olduğunu ancak bir veya daha fazla yönetim kurulu üyesine açılacak davalarda yönetim kurulunun karar alamaması halinde dava açmaya genel kurulun karar vermesi gerektiği düşüncesindedir. Bu konuda bkz. **Bilgili/Demirkapı**, Şirketler Hukuku, s.596.
- b. Pulaşlı, TTK’da sorumluluk davası açılmadan önce genel kurul kararı alınmasına ilişkin şarta yer verilmediğini ifade ederek ilke olarak yönetim kurulunun dava açabileceğini belirtmektedir. Ancak İsviçre doktrinindeki “davanın kural olarak yönetim kurulu tarafından açılması ancak tüm yönetim kurulu üyelerine veya çoğunluğuna dava açılacağı takdirde genel kurulun yetkili olması”na dair görüşten de bahsetmektedir. Yazara göre, genel kurulun bu kararı eTK m.341 bağlamında bir izin değildir, şirketin uğradığı zarar için kendi organına dava açma iradesinin açıklanmasıdır. Buna rağmen Yargıtay’ın hatalı olarak eTK m.341’de olduğu gibi genel kurul onayının zorunlu olduğu şeklinde yorumladığını ifade etmiştir. Bu konuda bkz. **Pulaşlı**, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, s.742-s.743, dp.124a.

Sorumluluk davası açılmasına karar verecek organ kararının eksik olduğu yönünde verilmiş bir Bölge Adliye Mahkemesi kararında “yönetim kurulu” kararından bahsetmektedir. Karar için bkz. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 14. HD, E. 2018/409, K. 2018/1140 ve 18.10.2018 tarihli kararında sorumluluk davası açılabilmesi için yönetim kurulu kararı gerektiğine değinilmiş ve yönetim kurulu kararı olmadığı için dava reddedilmiştir. Kararın ilgili kısmı aşağıdaki gibidir:

“...Yönetim kurulu üyelerinin tümü aleyhine sorumluluk davası açılması söz konusu ise, bu takdirde davayı yine şirket açabilir. Ancak şirketin ihmali veya sorumluların şirkete hakim olmaları sebebiyle davayı açmamaları durumunda, doğrudan veya dolaylı zararın varlığına bunun tazminine ilişkin davayı her pay sahibi açabilir. Pay sahibinin zararı dolaylı ise, hükmolunacak tazminatın şirkete ödenmesini talep etmesi gerekir (Bkz. Hasan Pulaşlı, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Adalet Yayınevi, Ankara 2013, sf. 621 vd.). Bu açıklamalar ışığında, şirket yöneticileri aleyhine dava açılabilmesi için alınmış yönetim kurulu kararı bulunmadığına ve davacının yönetim kurulu başkanı sıfatıyla tek başına dava açamayacağından, davacının bu yöndeki istinaf sebebi yerinde değildir.”

⁸⁹⁷ Yargıtay 11. HD, E. 2016/ 12185, K. 2017/6141 ve 14.11.2017 tarihli kararı. **Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı**, (www.sinerjimevzuat.com.tr), E.T: 06.03.2019.

⁸⁹⁸ Yargıtay 11. HD. E. 2016/ 10657, K. 2017/4388 ve 14.09.2017 tarihli kararı, **Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı**, (www.sinerjimevzuat.com.tr), E.T: 06.03.2019.

“..Mülga 6762 sayılı TTK’nın 556. maddesinde şirket yöneticilerinin sorumlulukları hakkında anonim şirketin bu hususlara ilişkin hükümlerinin uygulanacağı öngörülmüş olup, bu yollama ile uyumsuzluğa aynı Yasa’nın 341. maddesi uygulanacaktır. Bu maddeye göre sorumluluk davasının açılabilmesi için, bu yönde alınmış bir ortaklar kurulu kararı bulunması gerekmekte olup bu husus dava şartıdır. Dava tarihinde yürürlükte bulunan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu uygulaması da aynı yöndedir. (m. 618/son) Dava konusu olayda sorumluluk davası açılması için alınmış bir genel kurul kararı

tamamlanabilir bir şart olduğu için davacıya bu eksikliği gidermesi için süre verilmektedir.

2. Ortaklar

Şirketin zararına ilişkin dava açma hakkı asıl olarak şirkete ait olmakla beraber, ortaklara da dava açma hakkı tanınmıştır⁸⁹⁹. Bu düzenleme kanaatimce isabetlidir. Çünkü yukarıda da ifade edildiği üzere, sorumluluk davası açabilmek için genel kurul kararı zorunludur. Ancak çoğunluğu elinde bulunduran ortakların dava açılmasını engelleme ihtimalleri vardır. Bu sebeple, her ortağa dava hakkı verilmesi yerindedir.

Ortaklar, müdürlere karşı hem doğrudan hem de dolaylı zararları için dava açabilirler. Doğrudan zararlara ilişkin açılacak davada, dava sonunda hükmedilecek tazminatın doğrudan davacı ortağa ödenmesi talep edilir ve ortağa ödenmesine karar verilir⁹⁰⁰. Ortakların doğrudan zararlarına ilişkin açacakları sorumluluk davasının kaynağı, haksız fiildir⁹⁰¹.

Dolaylı zararlara ilişkin açılacak davada ise, dava sonunda hükmedilecek tazminatın şirkete ödenmesi talep edilir ve tazminatın şirkete ödenmesine karar verilir. Dolaylı zarardan kaynaklanan davada, tazminatın şirkete değil davacı olarak ortağa

---

bulunmadığından dava açma koşulu oluşmamış ise de bu husus yargılama sırasında tamamlanabilir. Bu durumda mahkemece genel kurul tarafından bu yönde bir karar alınması için davacı tarafa mehil ve gerektiğinde kesin mehil verildikten sonra sonucuna göre bir hüküm tesisi gerekirken bu eksiklik giderilmeden davanın esası hakkında karar verilmesi doğru görülmemiş, kararın re'sen bozulması gerekmiştir.”

Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı, (www.sinerjimevzuat.com.tr) E.T: 06.03.2019. Yargıtay 11. HD, E. 2016/4456, K. 2017/6470, T. 22.11.2017

“..Dava, limited şirket müdürünün sorumluluğuna ilişkindir. Dairemizin bozma ilamıyla sorumluluk davası açılabilmesi için, bu yönde alınmış bir genel kurul kararının varlığının gerektiği, somut olayda bu yönde alınmış bir karar olmadığı ancak bu hususun davacıya mehil verilerek tamamlanabileceği belirtilmiştir. Mahkemece, davacı vekilinin 24.11.2015 tarihli duruşmadaki beyanları esas alınarak davacı tarafa bu yönde alınmış genel kurul kararını ibraz etmesi için mehil verilmeden hüküm kurulmuştur. Ancak HMK m.115/2 gereğince dava şartlarının noksanlığının tespit edilmesi durumunda noksanlığın giderilmesi mümkün ise bunun tamamlanması için mahkemece kesin süre verilmesi gerekir. Somut olayda da davacı tarafa bu yönde alınmış kararı ibraz etmesi için kesin süre verilerek hasıl olacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken süre tanınmaması doğru olmamış, kararın bozulması gerekmiştir.”

⁸⁹⁹ **Koylu**, s.95; Anonim şirket ortakları için bkz. **Mimaroğlu**, s.112 vd.

⁹⁰⁰ **Helvacı**, Hukuki Sorumluluk, s.151-152. Açılan bu davada, uğranılan zarar doğrudan doğruya ortağın mal varlığında doğmakta ve şirket mal varlığını ilgilendirmemektedir. Dolayısıyla hüküm davacı ortak lehine tesis edilir ve tazminat ortak tarafından alınır.

⁹⁰¹ **Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)**, Ortaklıklar Hukuku I, s.433.

verilmesinin talep edilmesi halinde dava usulden reddedilmektedir. Yargıtay 11. HD E. 2016/14421, K. 2018/7597 ve 04.12.2018 Tarihli ilamı da bu yöndedir⁹⁰².

Ortakların dolaylı zarardan kaynaklanan açacakları sorumluluk davasının hukuki dayanağı tartışmalıdır. *Yıldırım*⁹⁰³ ve *Çamoğlu*⁹⁰⁴, ortakların dolaylı zararları sebebiyle açacakları davanın hukuki dayanağının sözleşmeye aykırılık olduğunu savunmuştur. Diğer görüşler ise, sorumluluğun esasının haksız fiile dayanması⁹⁰⁵ ile kanundan doğması görüşleridir⁹⁰⁶.

Kanaatimce, ortakların dava hakkının hukuki dayanağının tespitinde de doğrudan ve dolaylı zarar ayrımı yapılmalıdır. Doğrudan zararlara ilişkin açılacak sorumluluk davasının hukuki dayanağı haksız fiil olarak kabul edilebilir. Ancak dolaylı zararlara ilişkin açılacak sorumluluk davasının hukuki dayanağı, kanaatimce, sözleşmeye aykırılıktan değil kanundan kaynaklanmaktadır. Zira, ortaklar ile müdürler arasında bir sözleşmesel ilişki yoktur. Şirketin zararı doğrudan onların malvarlığına yönelmediği için haksız fiil olarak değerlendirilmesi pek mümkün değildir. Ortakların dolaylı zararları, aslında bir yansıma zarardır ve yansıma zararlar sadece kanunda düzenlendiği hallerde dava konusu yapılabilir. Ortakların açacakları davada, tazminatın şirkete ödenmesini istemeleri de bu görüşü desteklemektedir. Çünkü sözleşmeye aykırılık veya haksız fiil kabul edilmesi halinde, zararın ortaklara ödenmesi gerekirdi. Dolayısıyla, ortakların dolaylı zararlarına ilişkin açacakları sorumluluk davasının hukuki dayanağının kanun olduğunu söyleyebiliriz.

⁹⁰² Yargıtay 11. HD E. 2016/14421, K. 2018/7597 ve 04.12.2018 Tarihli kararı. Yargıtay Emsal Karar Arama Motoru, E.T:05.03.2019.

(<https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/>)

“..Ancak, gerek dava dilekçesinde gerekse de ön inceleme celsesinde davacı tarafın, davalının şirket müdürü olarak ortağı bulunduğu şirketi zarara uğrattığından şirketin uğramış olduğu işbu zararın tazmininin talep edildiğinin ve bu itibarla, anılan talep yönünden davanın, varlığı ileri sürülen dolaylı zarar nedeniyle davacı şirket ortağı tarafından yönetici aleyhine açılmış bir sorumluluk davası niteliğinde olduğunun, gerek 6762 sayılı ...'nın 556. maddesi atfı ile 309. maddesi ve gerekse de 6102 sayılı ...'nın 644/1-a maddesi uyarınca uygulanması gereken 553. ve 555. maddelerine göre, limited şirket ortaklarının, “tazminatın şirkete verilmesi” kayıt ve koşuluyla bu nitelikteki hukuki sorumluluk davasını açabilmelerinin mümkün olduğu ve davacının tazminatın bizzat kendisine ödenmesini istemesi karşısında işbu davanın dinlenemeyeceği nazara alınmaksızın, yanılıgılı değerlendirmeye dayalı, yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamış, bu nedenle kararın davalı yararına bozulması gerekmiştir...”

⁹⁰³ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.170. Yazar, ortakların şirket ile müdürler arasındaki sözleşmenin tarafı olmamalarına rağmen bu sözleşmeyi “üçüncü kişiyi koruyucu sözleşme” olarak nitelendirerek ortakları da koruduğunu savunmuştur.

⁹⁰⁴ **Çamoğlu**, Yönetim Kurulu, s.145.

⁹⁰⁵ **Çamoğlu**, Yönetim Kurulu, s.145, dp. 84'te sayılan yazarlar.

⁹⁰⁶ **Atan**, s.17.

*Mimaroglu*⁹⁰⁷, şirket tarafından açılan sorumluluk davasına ortağın katılma imkânı olduğunu ifade etmiştir. Kanaatimce, limited şirket ortakları da şirket tarafından açılmış davaya fer'i müdahil olarak katılabilmelidir (HMK m.66). Çünkü, açılan dava bir hukuk davasıdır ve bu sebeple yargılama sürecinde taraflara oldukça fazla yük düşmektedir. Şirketi temsil eden müdürlerin bu sorumluluklarını farklı sebeplerle, örneğin ileride kendilerine karşı da sorumluluk davası açılabilir endişesi veya hakim ortağın baskısı vb. gibi sebeplerle ihmal etmeleri mümkün olabilir. Bu durumu destekleyebilecek somut deliller varsa, ortakların fer'i müdahil olarak katılabileceğini düşünüyorum.

3. Alacaklılar

Alacaklılar da ortaklar gibi hem doğrudan hem de dolaylı zararlarından dolayı dava açabilirler. Alacaklıların doğrudan zararlarına ilişkin açacakları sorumluluk davasının hukuki dayanağı haksız fiildir⁹⁰⁸. Dolaylı zarara ilişkin açılacak davanın hukuki dayanağı konusunda ise farklı görüşler vardır: Davanın hukuki sebebi doktrinde ağırlıklı olarak sözleşmeye aykırılık⁹⁰⁹ kabul edilmekle beraber sebebin kanun⁹¹⁰ veya haksız fiile⁹¹¹ dayandığını düşünenler de vardır.

Alacaklıların doğrudan zararlarına ilişkin açacakları davalar için özel bir şart öngörülmemiştir. Ancak alacaklıların dolaylı zararlarına ilişkin açacakları dava istisnai hallere özgüdür. TTK m.556/1 uyarınca; *“zarara uğrayan şirketin iflası hâlinde, tazminatın şirkete ödenmesini isteme hakkını şirket alacaklıları da haizdir. Ancak, pay sahiplerinin ve şirket alacaklılarının istemleri önce iflas idaresince ileri sürülür.”* İlgili maddeye göre, alacaklıların dolaylı zararlarına ilişkin açacakları dava ancak ve ancak şirketin iflas etmesi durumunda ve iflas idaresinin dava açmaması durumunda mümkündür. Alacaklı, davanın açılması için öncelikli olarak iflas idaresine başvurmalıdır⁹¹².

Dava sonunda hükmedilen tazminat, yine şirkete ödenecektir⁹¹³. Ancak, TTK m.556/2 uyarınca, elde edilen tazminat önce dava açan alacaklıların alacaklarının

⁹⁰⁷ *Mimaroglu*, s.113.

⁹⁰⁸ *Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)*, Ortaklıklar Hukuku I, s.433.

⁹⁰⁹ *Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)*, Ortaklıklar Hukuku I, s.433; *Çamoğlu*, Yönetim Kurulu, s.144.

⁹¹⁰ *Arslanlı*, Anonim Şirketler, s.174; *Atan*, s.17.

⁹¹¹ *Ansay*, s.146; Tuğrul ANSAY, “Kitap İncelemesi,” *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.25, S.3, 1968, s.269.

⁹¹² *Yıldırım*, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.172

⁹¹³ *Şener*, Limited Ortaklık, s.796.

ödenmesine tahsis olunur. Yargıtay 11 HD. E. 2014/11626, K. 2015/7984 ve 09.06.2015 tarihli ilamında şirket iflas etmediği halde açılan davanın reddedilmesine karar vermiştir⁹¹⁴.

4. İflas İdaresi

İflas idaresinin müdürlere karşı sorumluluk davası açabilmesinin ön şartı, şirketin iflas etmiş olmasıdır (TTK m.556/1). Hatta şirketin iflası halinde, alacaklıların ve ortakların dolaylı zararlarından kaynaklı açacakları davayı açma yetkisi önce iflas idaresindedir. İflas idaresi tarafından dava açılmazsa, alacaklıların veya ortakların dava açma hakları doğmaktadır.

Alacaklı veya ortağın açtığı sorumluluk davası devam ederken şirketin iflas etmiş olması durumunda ne olacaktır? Kanaatimizce, burada dava iflas idaresine ihbar edilmeli ve davaya katılması halinde davaya iflas idaresince devam edilmeli, davaya katılmaması halinde ise alacaklı veya ortak davayı sürdürebilmelidir. Çünkü, şirketin iflas etmiş olması halinde öncelikle iflas idaresinin dava hakkını kullanıp kullanmayacağını tespiti bir dava şartıdır ve yargılamanın her aşamasında mahkemece resen dikkate alınmalıdır. Aynı şekilde HMK m.114/1-d uyarınca aktif husumet ehliyeti de davanın her aşamasında dikkate alınmak zorundadır. Dava açıldığı tarihte, alacaklı veya ortak için dava şartları var olmasına karşın yargılama sırasında bu dava şartlarına kanundan doğan bir şart daha eklenmektedir ve dava şartlarından aktif husumet ehliyeti ortadan kalkmaktadır. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun⁹¹⁵ E. 2013/19-587, K. 2014/125 ve 19.02.2014 Tarihli içtihadında da belirtildiği üzere, *“..Dava şartları, dava açılmasından hükmün verilmesine kadar var olmalıdır. Davanın açıldığı anda var olan bir dava şartı (mesela hukuki yarar) sonradan ortadan kalkarsa, o zaman dava esastan değil, dava şartı yokluğundan (usulden) reddedilecektir..”* Dolayısıyla yargılamanın sonuna kadar tüm dava şartlarının var

⁹¹⁴ Karar için bkz. Şener, Limited Ortaklık, s.798. Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı, (www.sinerjimevzuat.com.tr) E.T:01.03.2019.

“...Somut olayda, mahkemece 6102 sayılı TTK'nın 632. maddesine göre şirketin yönetimi ve temsili ile yetkilendirilen kişinin şirkete ilişkin görevlerini yerine getirirken işlediği haksız fiilden şirketin sorumlu olduğu, davalıya husumet yöneltilmeyeceği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş ise de, davanın iddia ettiği talep dolaylı zarar kapsamındadır. 6102 sayılı TTK'nın 556. maddesi uyarınca da zarara uğrayan şirketin iflası halinde tazminatın şirkete ödenmesini isteme hakkı şirket alacaklılarına attır. Dava konusu olayda ise dava dışı şirketin iflası şartı gerçekleşmemiştir. Bu itibarla, mahkemenin yukarıda anılan gerekçe ile davanın reddine karar vermesi doğru değil ise de, sonucu itibarıyla doğru hükmün onanmasına karar vermek gerekmiştir.”

⁹¹⁵ Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı, (www.sinerjimevzuat.com.tr) E.T:01.03.2019.

olmasının zorunlu olmasının karşısında iflas idaresince davanın açılmayacak olması şartının da sağlanması gerekmektedir. Bu yüzden, usul ekonomisi ilkesi gereği öncelikle dava iflas idaresine ihbar edilmeli, iflas idaresince dava takip edilmezse alacaklı veya ortak tarafından davaya devam olunmalıdır.

C- Davalı(lar)

Sorumluluk davası, kusurlu davranışları ile zararın doğmasına sebep olan müdür veya müdürlere karşı açılır. Ancak “*fiili organ*” olarak hareket eden gizli yöneticilere karşı dava açılabilmesine yukarıda değinmiştik⁹¹⁶. Bu durumda, sorumluluk davası şeklen veya fiilen müdür veya müdürlere karşı açılır⁹¹⁷.

Müdürün tüzel kişi olması durumunda, müdürlük sıfatı tüzel kişiye ait olacağından sorumluluk davası tüzel kişiyi temsil eden gerçek kişiye değil, tüzel kişiye karşı açılacaktır⁹¹⁸.

Sorumluluk davası, şirkete karşı açılmaz. Yargıtay 11. HD bir kararında⁹¹⁹ davanın şirkete karşı açılması yönünde karar veren yerel mahkeme kararını bu gerekçe ile bozmuştur.

D- Davada Şirketin Temsil Edilmesi

Şirket adına açılacak sorumluluk davalarında, şirketi kural olarak müdürlerin temsil etmesi gerekir iken, halihazırda görevde olan tüm müdürlere açılacak davada menfaat çatışması yaşanacağından şirketi temsil etmesi için temsil kayyımı atanmalıdır⁹²⁰. Hakkında sorumluluk davası açılan müdür veya müdürlerin görevleri sona ermiş ve yeni müdür(ler) atanmışsa dava onlar tarafından yürütülür⁹²¹.

E- Zorunlu Arabuluculuk

TTK m.4/1-a uyarınca, sorumluluk davası ticari dava olarak kabul edilmektedir. TTK’ya 06.12.2018 tarihli 7155 Sayılı kanunun 20. maddesi ile 5/A maddesi eklenmiştir. Bu madde uyarınca, TTK m.4’ten kaynaklı ve konusu alacak ve tazminat

⁹¹⁶ Bu konuda bkz. Üçüncü Bölüm, Birinci Kısım, I- “Genel Olarak”.

⁹¹⁷ Şener, Limited Ortaklık, s.798.

⁹¹⁸ Keçeci, s.137; Güner, s.216; Yıldız, Sorumluluk, s.79.

⁹¹⁹ Karar ve kararın yorumu hakkında bkz. Şener, Değerlendirme, s.223 vd.

⁹²⁰ Koylu, s.97; Şener, Limited Ortaklık, s.794.

⁹²¹ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.174.

olan davalarda öncelikli olarak arabuluculuğa başvurmak dava şartı olarak düzenlenmiştir. Sorumluluk davası ise, uğranılan zararın tazminini amaçlayan bir tazminat davasıdır. Dolayısıyla, sorumluluk davası açmadan önce şirket, ortaklar veya alacaklılar arabuluculuk faaliyetine başvurmak zorundadır. Aksi halde dava usulden reddedilir.

F- Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi

Teselsül, “birden fazla kimsenin bir borçtan dolayı sorumlu olması” anlamına gelmektedir⁹²². Farklılaştırılmış teselsülde ise, aynı borçtan birden fazla sorumlu olmasına karşın borçluların sorumlu oldukları miktarlar birbirinden farklı olabilir. TTK m.557’de düzenlenen farklılaştırılmış teselsül ilkesine göre kusurlu davranışları ile şirketin, ortakların veya alacaklıların zararına sebep olan müdürler, kendi kusur oranlarına göre zarar şahsen kendisine yükletilebildiği ölçüde müteselsil olarak sorumlu olmaktadır. Yani, zarardan kaynaklanan sorumluluk müdürler kuruluna değil, her bir müdüre şahsen yüklenmiştir⁹²³. Örneğin, zararın meydana gelmesinde hafif kusuru olan müdürün zarardan sorumlu olduğu miktar, tek kendisinin sorumluluğuna gidilse idi sorumlu olacağı miktar ile sınırlıdır⁹²⁴. Gerekçede bu ilkeye örnek olarak şu örnek verilmiştir⁹²⁵: “Müteselsil sorumluluğun kabul edildiği durumlarda (çoğu kez) zararın bir kısmı, müteselsil sorumlular tarafından birlikte verilebilir, bir kısmı da, tazminat yükümlülerinden bazılarının, anonim şirkete ilişkin hükümler anlamında hukuka aykırı, kişisel eylem ve kararlarının ürünü olabilir. Meselâ; A, B, C, D, E adlı üyelerden oluşan bir yönetim kurulunda bu üyelerin tek başlarına ve birlikte verdikleri toplam zarar 4000 ise ve bunun 2000’i bu beş kişi tarafından birlikte verilmiş, geriye kalanın 1000’i A, 500’ü D ve 500’ü de E’ye tek başlarına isnat ediliyorsa, 2000’den A, B, C, D, E müteselsilen ve zararın diğer bölümünden de kendilerine isnat edilen tutarda A, D ve E tek başlarına sorumlu olur.

Konuya davacı açısından bakıldığında ‘aynı zarar’, ‘tek basma verilmiş zarar’ ayrımı davacının aleyhinde değildir. Örneğe dönersek: Davacı ispat ettiği 4000 tutarındaki zararın 2000’ini A, B, C, D, E’den müteselsilen, 1000’ini A’dan 500’ünü D’den, 500’ünü de E’den alacaktır. Böylece zararın tümü karşılanacaktır. D ve E’nin

⁹²² Türk Dil Kurumu Online Türkçe Sözlük, www.tdk.gov.tr, E.T: 07.03.2019.

⁹²³ Yıldız, Limited Ortaklıklarda Müdürlerin Sorumluluğu, s.65.

⁹²⁴ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.160-161. Anonim şirket açısından bkz. Çamurcu, s.113 vd.

⁹²⁵ TTK m.557 Gerekçesi.

ödeme güçleri bulunmadığı için 1000'in tahsil edilememesi davacının zararın tümünü elde etmesine engel olur. Ancak, bu kayıp farklılaştırılmış teselsül anlayışının ürünü değildir; kayıp D ve E'nin durumundan doğmaktadır. Bunlar tek başlarına dava edilmiş olsalardı, zarara uğrayan gene bu kayıpla karşılaşacaktı. Eski anlayışta 1000 de A, B ve C'den istenebiliyordu. Ancak bu müteselsil sorumluluk kavramı ile açıklanamayan haksız bir uygulamaydı. Çünkü A, B ve C bu suretle nedensellik ilkesi dışında sorumlu tutulmaktadırlar.”

Zararının tazmini isteyecek davacı açısından zararın ortaya çıkmasında hangi müdürün ne kadar sorumluluğu olduğunu tespit etmek oldukça zor olacaktır. Bu bağlamda TTK, m.557/2 hükmü ile davacıya önemli bir imkân sağlanmaktadır. İlgili hükme göre, *“davacı birden çok sorumlu kişiyi zararın tamamı için birlikte dava edebilir ve hâkimin aynı davada her bir davalının tazminat borcunu belirlemesini isteyebilir.”* Bu durumda, davacı sadece zararını gösterecek ve bütün müdürleri dava edecek, müdürlerin ödemekle sorumlu oldukları tutarı, hâkim kusur oranına ve durumun gereklerine göre takdir edecektir⁹²⁶.

Farklılaştırılmış teselsül ilkesi, dış ilişkide geçerli olup müdürlerin birbirine rücu etmeleri açısından uygulama alanı bulmaz⁹²⁷.

G- Görevli ve Yetkili Mahkeme

Sorumluluk davalarında görevli mahkeme asliye ticaret mahkemeleridir⁹²⁸. Bu konuda TTK, m.561/1'de özel bir düzenleme yapmıştır. İlgili hükme göre, sorumluluk davaları asliye ticaret mahkemelerinde görülür. TTK, bu düzenlemeyi yapmasa idi yine aynı sonuca ulaşılabilirdi. Çünkü TTK m.4/1-a uyarınca TTK'da öngörülen davalar, mutlak ticari davadır. TTK m.5/1'e göre, ticari davalarda görevli mahkeme

⁹²⁶ Şener, Limited Ortaklık, s.801.

⁹²⁷ Şener, Ortaklıklar Hukuku, s.425.

⁹²⁸ Aynı yönde bkz. Yargıtay 11. HD, E. 2017 / 5379, K. 2019 / 1042 ve 11.02.2019 Tarihli kararı. **Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı**, (www.sinerjimevzuat.com.tr) E.T:07.03.2019.

“...İcra takibi ve dava, bu yönüyle ve davalının şirketteki sıfatı nazara alındığında, 6102 sayılı Kanunun 553-555. maddelerine ilişkin anonim şirket yöneticisinin sorumluluğuna dayalı tazminat istemine ilişkin olup, aynı Kanun'un 4. maddesi uyarınca, bu kanunda öngörülen hususlardan doğan hukuk davaları ticari dava sayılır. Ticari davalara bakmakla görevli mahkeme ise, Asliye Ticaret Mahkemesi olup, Asliye Hukuk Mahkemeleri ile Asliye Ticaret Mahkemeleri arasındaki ilişki görev ilişkisidir. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 114. ve 115. maddelerine göre; görev, dava şartı olarak yargılamanın her aşamasında re'sen dikkate alınması gereken bir husustur. Bu durumda mahkemece görevsizlik kararı verilmesi gerekirken, işin esasına girerek hüküm kurulması doğru görülmemiş ve bozmayı gerektirmiştir.”

asliye ticaret mahkemeleridir. Sorumluluk davası, TTK'da öngörülen bir dava olduğu için görevli mahkemenin asliye ticaret mahkemedir.

Asliye ticaret mahkemelerinin bulunmadığı yerlerde davaya, bu sıfatla asliye hukuk mahkemelerince bakılır.

Yetkili mahkeme ise, TTK m.561/1 uyarınca, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesidir⁹²⁹. Yetkili mahkeme, kanunda kesin yetkili olarak düzenlenmemiş, seçimlik yetki tanınmıştır⁹³⁰. Dolayısıyla mahkemece resen nazara alınamaz. Yargıtay 11.Hukuk Dairesi E. 2016/ 6973, K. 2016 / 7321 ve 19.09.2016 Tarihli kararında⁹³¹ sorumluluk davalarında HMK m.14/2'de düzenlenen kesin yetki kuralının değil TTK m.561/1'de düzenlenen yetki kuralının dikkate alınacağına, dolayısıyla yetki hususunun mahkemece resen dikkate alınamayacağına hükmetmiştir.

Sorumluluk davalarında kesin yetki olmadığından HMK m.6 uyarınca davalının yerleşim yerinde, birden fazla davalının olması halinde ise HMK m.7/1 uyarınca içlerinden birinin yerleşim yerinde de dava açılabilir. Ancak sorumluluk davalarında asıl zarar şirketin zararı olarak görüldüğünden şirket merkezinin bulunduğu yerde

⁹²⁹ Aynı yönde bkz. Yargıtay 11. HD, E. 2016/7574, K. 2016/7688 ve 03.10.2016 tarihli kararı. **Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı**, (www.sinerjimevzuat.com.tr) E.T:07.03.2019.

"...6102 sayılı TTK'nın 644. maddesi uyarınca limited şirketlerde de uygulanması gereken anonim şirket sorumluluk davalarında yetkili mahkemeyi belirleyen aynı kanunun 561. maddesinde bu davanın şirket merkezinin bulunduğu yer Asliye Ticaret Mahkemesinde açılabilmesi ifade edilmiş olup, davacı şirket merkezinin ... olduğu dikkate alınarak davanın yetkili mahkemede açıldığı gözetilmeksizin yazılı olduğu şekilde yetkisizlik kararı verilmesi doğru bulunmamış, davacılar vekilinin temyiz itirazının kabulüyle hükmün bozulmasına karar verilmiştir."

⁹³⁰ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar Hukuku I, s.448.

⁹³¹ **Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı**, (www.sinerjimevzuat.com.tr) E.T:07.03.2019.

"...Dava, önceki şirket yöneticisi aleyhine şirket için harcanmak üzere davalının şahsi hesabına gönderilen para ile şirket kasasından harcanan paranın tahsili için girişilen icra takibine vaki itirazın iptali istemine ilişkindir. Mahkemece; dava, şirketle ortağı arasındaki sorumluluk davası olarak nitelendirilmiş ve 6100 sayılı HMK'nın 14. maddesi gereğince şirket merkezinin bulunduğu yer mahkemesinin kesin yetkili olduğundan bahisle yetkisizlik kararı verilmiştir. Ancak, mahkemece belirtildiği gibi dava, şirketle ortağı arasındaki uyuşmazlıktan kaynaklanmayıp, şirketin yöneticisi aleyhine açtığı alacağın tahsili için girişilen icra takibine vaki itirazın iptali davasıdır.

6102 sayılı TTK'nın 561. maddesi (mülga 6762 sayılı TTK'nın 309. maddesi) uyarınca, sorumlular aleyhine şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde dava açılabilir. Ancak bu kural, madde metninden de anlaşılacağı üzere seçimlik yetki kuralı niteliğinde olup kesin yetki kuralı değildir. Ayrıca her ne kadar HMK'nın 14/2. maddesi kesin yetki kuralını ihtiva ediyor ise de; madde düzenlemesi özel hukuk tüzel kişilerinin, ortaklık veya üyelik ilişkileri ile sınırlı olmak üzere öngörülmüş olup, ilgili hükmün somut olaya uygulanma imkanı bulunmamaktadır. Bu nedenle, yetki hususunun re'sen gözetilmesi mümkün olmadığı halde, işin esasına girilerek sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken mahkemece yazılı olduğu şekilde yetkisizlik kararı verilmesi doğru görülmemiş, davacılar vekilinin temyiz itirazının kabulü ile kararın bozulmasına karar vermek gerekmiştir."

davayı açmak, delillerin daha kolay toplanması ve tahkikatın daha sağlıklı yürümesi açısından faydalı olacaktır.

H- Yargılama Giderleri

HMK m.326/1'e göre, yargılama giderleri kural olarak aleyhine hüküm verilen tarafından ödenir. Ancak istisnai olarak kanunlarda ayırık haller düzenlenebilmektedir. Bu hallerden birisi de TTK m.555/2 hükmüdür. İlgili hükme göre, *“pay sahibinin açtığı davayı hukuki ve maddi sebepler haklı gösterdiği takdirde, mahkeme, dava giderleriyle avukatlık ücretini, bu giderler davalıya yükletilemediği hâllerde, davacı pay sahibiyle şirket arasında, hakkaniyete göre paylaştırır.”* Bu düzenleme ile zararı için dava açmayan şirketin yerine dava açmayı düşünen ortağın yargılama giderlerine mahkûm olmak endişesi ile dava açmaktan vazgeçmesinin önüne geçilmek istenmiştir⁹³². Ayrıca bu hüküm, kanaatimce, şirketin dava açması için alınması gereken genel kurul kararının alınmasını engelleyen çoğunluğa karşı azınlığı koruyucu bir işleve sahiptir. Çünkü çoğunluğu elinde bulunduran ortağın, müdürlerin kendisine yakın olmaları veya kendisinin menfaatlerini gözetmeleri vb. gibi sebeplerle müdürleri korumak için şirketin dava açmasını engellemesi mümkündür. Bu durumda, azınlık ortak yargılama giderleri konusunda yapılmış bu düzenleme sayesinde dava açmaya daha kolay karar verebilir.

Bu maddenin uygulanabilmesi için, ortakların açtıkları davayı maddi veya hukuki sebepler haklı göstermelidir. Diğer türlü ortaklarca açılan bütün davalarda yargılama giderlerinin paylaştırılması söz konusu olmaz. Kanaatimce, ortak tarafından açılan davada tazminatın şirkete verilmesi talep edilmemiş ise bu hükmün uygulanması mümkün değildir. Çünkü dava usulden reddedilmektedir ve ortağın açtığı davanın haklılığına ilişkin maddi veya hukuki sebepler değerlendirilmemektedir.

Bu hüküm, madde metninden de açıkça anlaşıldığı üzere sadece ortaklar açısından getirilmiştir. Alacaklılar veya iflas masası tarafından açılacak davalarda uygulanma imkânı bulunmamaktadır. Yargılama giderleri ortak ile şirket arasında paylaştırılacağından şirketin açacağı sorumluluk davasında da bu maddenin uygulanması mümkün değildir.

⁹³² Şener, Limited Ortaklık, s.800; TTK m.555 Gerekçesi.

İ- Zamanaşımı

Müdürlere karşı açılacak sorumluluk davalarında zamanaşımı açısından farklı üç zamanaşımı öngörülmüştür. TTK m.560'a göre, *“sorumlu olanlara karşı tazminat istemek hakkı, davacının zararı ve sorumluyu öğrendiği tarihten itibaren iki ve her hâlde zararı doğuran fiilin meydana geldiği günden itibaren beş yıl geçmekle zamanaşımına uğrar. Şu kadar ki, bu fiil cezayı gerektirip, Türk Ceza Kanunu'na göre daha uzun dava zamanaşımına tabi bulunuyorsa, tazminat davasına da bu zamanaşımı uygulanır.”*

Maddede ilk olarak, davacının zararı ve zarara sebep olan sorumluyu öğrendiği tarihten itibaren iki yıl geçmekle hakkın zamanaşımına uğrayacağı düzenlenmiştir. Sorumluluk davası müdürlere karşı açılacağından kanaatimce aslında zarar verenin öğrenilmesi, zarardan önce öğrenilmiş kabul edilebilir ve zararın ortaya çıktığı tarihten itibaren de iki yıllık zamanaşımı süresi işlemeye başlar. Ancak TTK farklılaştırılmış teselsülü kabul ettiğinden birden fazla müdür olması halinde hangisinin veya hangilerinin zarara sebep olduğunu tespit edebilmek zor olacaktır. Bu durumda da davacı, TTK m.557/2 hükmü uyarınca müdürleri dava ederek zarara kusurları ile sebep olanların tespit edilmesini isteyebilir.

Maddede ikinci olarak, zararın doğmasına sebep olan fiilin meydana geldiği tarihten itibaren beş yıl geçmesi ile hakkın zamanaşımına uğranacağı düzenlenmiştir. Örneğin müdürler kurulu tarafından alınan bir karar sebebiyle zarar doğmuşsa, her halükârda karar tarihinden itibaren beş yıl içerisinde sorumluluk davasının açılması gerekmektedir.

Maddede üçüncü olarak fiilin TCK kapsamında bir suç teşkil etmesi halinde suça ilişkin zamanaşımının daha uzun olması halinde bu zamanaşımının uygulanması öngörülmüştür. Örneğin, müdürlerin zarara sebep olan fiilleri aynı zamanda TCK m.155 bağlamında güveni kötüye kullanma suçunu da oluşturabilir. Bu durumda, güveni kötüye kullanma suçuna ilişkin sekiz yıllık zamanaşımı süresi dikkate alınacaktır.

V- SORUMLULUĞU ORTADAN KALDIRAN HALLER

A- İbra

1. İbranın Anlamı, İbranın Hukuki Niteliği ve Türleri

İbra, “*aklama, temize çıkarma*” anlamlarına gelmektedir⁹³³. Şirketler hukukunda yönetim organının sorumluluğu kaldıran genel kurul kararı “ibra” olarak ifade edilmekle beraber, bu “ibra” TBK m.132 bağlamındaki ibradan bazı yönlerden ayrılmaktadır⁹³⁴. Borçlar hukukunda ibra, varlığı tartışmalı olmayan bir alacağa ilişkin borcu sona erdirmekte iken⁹³⁵ şirketler hukukunda “ibra” olarak nitelendirilen genel kurul kararı, şirketin muhtemel tazminatlarından feragat etmesidir⁹³⁶. Yani şirketler hukuku bağlamında, sorumluluk davasının neticesinde bir alacak hakkı doğup doğmayacağı tartışmalıdır ve bu tartışmalı alacağa ilişkin bir feragat söz konusudur. Yine, borçlar hukukuna göre ibra, iki tarafın arasındaki bir sözleşme iken şirketler hukukunda genel kurulun tek taraflı alacağı bir karardır⁹³⁷. Yani şirket genel kurulunda alınan karar aslında teknik anlamda bir “ibra” kararı değil müdürlere karşı yapılan bir menfi borç ikrarıdır. Ancak açıklamalarımı yerleşik ifade olması dolayısıyla “ibra” olarak yapacağım.

⁹³³ Türk Dil Kurumu Online Türkçe Sözlük, www.tdk.gov.tr, E.T: 07.03.2019; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.413. “İbra” kavramı asıl olarak Mecelle’de yer almakta olup hukukumuzda da geçmiştir. İbrayı istifa ve ibrayı ıskat olmak üzere iki türü vardır. Bu konuda bkz. Atan, s.58 vd.; Arslanlı, Anonim Şirketler, s.180 vd.; Zühtü AYTAÇ, Anonim Ortaklıklarda İbra, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1982, s.8; Mehmet Lütfü ÖTLEGEN, Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunu Sona Erdiren Nedenlerden İbra ve Zamanaşımı, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2003, s.41 vd.; Rabia SEVER, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Bakımından Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulunun İbrası, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2012, s.4 vd.

⁹³⁴ Şener, Limited Ortaklık, s.803; Aydın ÇELİK, Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası, Ankara: Adalet Yayınevi, 2007, s.48; Çamoğlu, Yönetim Kurulu, s.223; “Şirketler hukukunu ilgilendiren ibra sözleşmesi değil, ibra karardır.” Tekil, s.294.

⁹³⁵ Çelik, s.50; Aytaç, s.10-11.

⁹³⁶ Şener, Limited Ortaklık, s.804; Benzer yönde Çamoğlu, Yönetim Kurulu, s.223. “Şirketler hukukuna ibra; şirketin, organ üyelerine bahsi geçen dönem için organ üyelerinin işlemlerinin hukuka ve şirketin menfaatine uygun olduğunu belirten bir ifade açıklamasıdır.”, Aytaç, s.16.

⁹³⁷ Çelik, s.48.

İbranın hukuki niteliği menfî borç ikrarıdır⁹³⁸. İbranın amacı, müdürlerin uzun süre boyunca sorumluluk davasına muhatap olma belirsizliğini ortadan kaldırmaktır⁹³⁹.

İbra, açık bir şekilde olabileceği gibi bilançonun onaylanması halinde örtülü de olabilir⁹⁴⁰. Açık ibra genel kurul tarafından açıkça karar alınarak müdürlerin ibra edilmesini ifade eder. Örtülü ibra ise, bilançonun onaylanması ile aynı zamanda müdürlerin ibra edilmesidir⁹⁴¹.

TTK m.617/3, limited şirket genel kurul gündemi hakkında anonim şirket hükümlerine atıf yapmaktadır. Bu bağlamda, TTK m.409 ile TTK m.413 doğrudan bağlantılıdır ve limited şirketlere ilişkin TTK m.617/3 hükmünün m.413’e yaptığı atfın m.409’u da kapsadığı kabul edilmelidir⁹⁴². TTK m.409/1’e göre, ibra genel kurulun olağan gündemine dahildir. Olağan genel kurullarda açık ibra konusunun görüşülmesi kanuni bir zorunluluk olduğundan aslında örtülü ibranın olağan genel kurullarda uygulama alanı kalmamaktadır. Dolayısıyla, örtülü ibranın olağanüstü genel kurullarda gündeme geldiğini ifade edebiliriz. Ancak bu durum, olağanüstü genel kurullarda sadece örtülü ibranın söz konusu olabileceği anlamını taşımamaktadır. Çünkü, olağanüstü genel kurul gündeminde ibranın yer alması mümkündür.

2. İbra Kararının Alınması

a. Yetkili Organ

Müdürlerin ibrasına karar verecek organ TTK m.616/1-f uyarınca genel kuruldur. Bu yetki, genel kurulun devredilemez yetkilerindendir.

⁹³⁸ Ersin ÇAMOĞLU, “Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrasının Sorumluluk Davalarına Etkisi,” **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C.36 S.1-4, 1970, s.329 (Anılış: Çamoğlu, İbranın Sorumluluk Davalarına Etkisi); Aytaç, İbra, s.45; Arslanlı, Anonim Şirketler, s.181; Tuğrul Ansay, “Anonim Şirketlerin Ehliyeti, İdare Meclisinin İbrası, İdare Meclisi Aleyhine Mesuliyet Davası ve Yargıtay Hukuk Genel Kurul Kararı,” **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C.3, 1966, s.420 vd.; Çamoğlu, Yönetim Kurulu, s.226; Atan, s.59; Helvacı, Hukuki Sorumluluk, s.137; Şener, Limited Ortaklık, s.804; Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.183; Üçışık / Çelik, s.564; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.413; Erdoğan MOROĞLU, “Anonim Ortaklıkta Yönetim Ve Denetim Kurulu Üyelerinin İbralarının Zamanı, Kapsamı ve Geri Alınması,” **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C. XXI, S.2, 2001, s.5. (Anılış: Moroğlu, İbra); TTK m.558 Gerekçesi.

⁹³⁹ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.183-184; Çelik, s.48.

⁹⁴⁰ Çamoğlu, Yönetim Kurulu, s.231; Atan, s.61; Helvacı, açık ibra ve ibra varsayımı olarak ayırmıştır. Helvacı, Hukuki Sorumluluk, s.138.

⁹⁴¹ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.184; Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. Helvacı, Hukuki Sorumluluk, s.139 vd.

⁹⁴² Şener, Limited Ortaklık, s.553.

İbra yetkisinin devredilmesi halinde, kanunun emredici hükümlerine aykırılık oluşacağından mutlak butlanla sakatlık söz konusu olacaktır⁹⁴³.

İbra kararı, bir genel kurul kararı olduğu için yokluk veya butlan ile sakat olabileceği gibi iptal edilebilirlik yaptırımına da tabii olabilir⁹⁴⁴.

Müdürlerin ibraları kural olarak olağan genel kurullarda görüşülür. Ancak olağanüstü genel kurullarda da müdürlerin ibrasına ilişkin karar verilebilir⁹⁴⁵.

b. Karar Alma Esasları

Müdürlerin ibrasına ilişkin nitelikli bir çoğunluk aranmamıştır. Dolayısıyla TTK m.620 uyarınca toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğu ile ibra kararı alınabilir.

Geçerli bir ibra kararı için oy kullanma hakkı olmayan kişilerin oylamaya katılmaması gerekmektedir⁹⁴⁶. Örneğin, toplantıda temsil edilen 1000 oydan 900 adedi yasaklı ise 100 oy üzerinden 51 oy ile geçerli bir ibra kararı alınabilir⁹⁴⁷.

Yasaklı oylar, TTK m.619/1'e göre, herhangi bir şekilde şirket yönetimine katılmış bulunanların oylarıdır. Buna göre, öncelikli olarak şirket müdürlerinin oy hakkı yoktur. Kanun maddesinde “*yönetime herhangi bir şekilde katılmış*” ifadesi kullanıldığından bu ifade geniş yorumlanmalıdır. Örneğin ortak sıfatını haiz ticari temsilci, ticari vekil veya şirket sözleşmesinde yönetim yetkisi kendisine devredilen ortak da yasak kapsamındadır⁹⁴⁸. Aynı şekilde, ibra edilecek müdürün hâkim olduğu şirket ortağı tüzel kişi de yasak kapsamındadır⁹⁴⁹.

Burada değinilmesi gereken bir diğer husus ise, müdürün ibra oylamasına kendi adına asaleten katılamamasına rağmen yasak kapsamında olmayan ortakları temsilen oy kullanıp kullanamayacağı sorunudur⁹⁵⁰. *Kırca*, doktrinde ağırlıklı görüşün yönetim kurulu üyesinin oy yasağı olmayan ortağın temsilcisi olarak dahi oy kullanamayacağı

⁹⁴³ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.184.

⁹⁴⁴ Ansay, İbra, s.423-424; Helvacı, Hukuki Sorumluluk, s.143.

⁹⁴⁵ Çamoğlu, Yönetim Kurulu, s. 231; Şener, Limited Ortaklık, s.804.

⁹⁴⁶ Çelik, s.112; Arslanlı, Anonim Şirket, s.184.

⁹⁴⁷ Çamoğlu, Yönetim Kurulu, s.233.

⁹⁴⁸ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.188.

⁹⁴⁹ Şener, Limited Ortaklık, s.805; Anonim şirketler açısından bkz. Helvacı, Hukuki Sorumluluk, s.141.

⁹⁵⁰ Anonim şirket yönetim kurulu açısından bu tartışma için bkz. İsmail KIRCA, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyesinin İbra Oylamasında Temsilci Sıfatıyla Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorunu,” *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 53, S. 1, 2004, s. 65 vd. (Anılış: *Kırca*, İbra Oylaması)

yönünde⁹⁵¹ olduğunu belirtmekle beraber, temsilen oy kullanabilmesinin mümkün olduğunu savunmuştur⁹⁵². Yazar, görüşünü genel olarak şu gerekçelere⁹⁵³ dayandırmaktadır: a) Kendisini temsil ettiren ortak, genel kurulda ibra kararı alınabileceğini bilerek/tahmin ederek temsil yetkisi vermektedir. Ortak, eğer müdürleri ibra etmeyi düşünmüyorsa yerine ya yönetim kurulu üyeleri dışından birini gönderir veya oylamaya katılmaz. b) Yönetim kurulu üyesi, başkasına ait oyu kullandığından kendisinin yargıcı olarak değerlendirilemez. c) Temsilen oy kullanılmaya müsaade edilmemesi, yönetim kurulu üyeleri hakkında peşinen olumsuz görüş oluşturmaktadır. Bu durum ise, oy yasağı ile yönetim kurulu üyelerinden ibranın esirgenmesi gerektiğini gibi bir yoruma sebep olur ki bu yorum kabul edilemez. d) Temsilen oy kullanmada, kullanılan oy başkasına ait olduğu için yasak kapsamında değerlendirilemez.

Kanaatimce *Kırca*'nın bu görüşü, limited şirket müdürleri için de kabul edilmelidir. Çünkü bu durumda, müdür temsilci sıfatı ile başkasının yerine oy kullanmaktadır⁹⁵⁴. Benzer bir sonuca TTK m.436/2 hükmünden de ulaşılabilir. İlgili düzenlemeye göre “*Şirket yönetim kurulu üyeleriyle yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişiler, yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmelerine ilişkin kararlarda kendilerine ait paylardan doğan oy haklarını kullanamaz.*” Maddede, yönetim kurulu üyelerinin kendi ibralarında ilişkin oylamada kendilerine ait paylardan doğan hakları kullanamayacaklarını ifade edilmesine rağmen başkasına ait paylara ilişkin temsilci sıfatı ile oy kullanmaları yasaklanmamıştır.

*Helvacı*⁹⁵⁵, ibranın şahsi bir iş sayılamayacağını ve bu sebeple akrabalık ilişkileri olan kişilerin ibra kararında oy kullanabileceğini ifade etmiştir.

İbranın görüşülebilmesi için gündemde madde olması gerektiğinden gündeme bağlılık ilkesi geçerli ise de TTK m.617/3 atfıyla çağrısız genel kurula ilişkin TTK

⁹⁵¹ Bu görüşü savunan yazalar için bkz. **Kırca**, İbra, s.66, dp.7. Bu görüşteki yazarlar, ibra oylamasında oy hakkından yoksunluğun gerekçelerinin temsilen oy kullanılmasında da geçerli olacağını savunmuşlardır. Bu gerekçelere örnek olarak şunları verebiliriz: “a) ibra güven oylaması olduğu için kişinin kendine güven duyduğunu belirtmesi mantıklı değildir. b) kişinin bulunduğu görevi iyi yerine getirip getirmediği, kendisi tarafından değil tarafsız bir kişi tarafından değerlendirilebilir. c) temsilen oy kullanma, hiç kimsenin kendi davasının yargıcı olamayacağı ilkesine aykırıdır.” Diğer gerekçeler için bkz. **Kırca**, İbra, s.66 vd.

⁹⁵² Yazar, temsilen oy kullanılamayacağını savunan görüşlerin gerekçelerinin isabetli olmadığını belirterek kendi gerekçelerini sıralamıştır. Bu gerekçeler için bkz. **Kırca**, İbra Oylaması, s. 71 vd.

⁹⁵³ **Kırca**, İbra, s.71 vd.

⁹⁵⁴ Aynı yönde bkz. **Şener**, Limited Ortaklık, s.592.

⁹⁵⁵ **Helvacı**, Hukuki Sorumluluk, s.141.

m.416 uygulanacağından şartlarının oluşması halinde çağrısız genel kurulda karar alınabilir⁹⁵⁶.

İbranın genel kurulca geri alınıp alınamayacağı konusunda yapılan tartışmalar⁹⁵⁷, TTK m.558/1’de düzenlenen “*ibra kararı genel kurul kararıyla kaldırılamaz.*” düzenlemesi ile sona ermiştir. Ancak ibra bir genel kurul kararı olduğu için genel kurul kararlarının iptali veya butlanına ilişkin hükümler uygulanabilir.

3. İbra Kararının Sorumluluk Davalarına Etkisi

a. Şirketin Dava Hakkına Etkisi

İbra, hukuki nitelik olarak menfi borç ikrarı anlamını taşıdığı için geçerli bir ibra kararı şirketin, ilgili hesap döneminde yapılan işlemlerle ilgili tazminat talebi olmadığını ikrar anlamı taşıyacaktır⁹⁵⁸. Dolayısıyla, geçerli bir ibra kararı ile ibra edilen dönemlere ilişkin olarak şirket, tazminat talebinde bulunamayacağından sorumluluk davası açamayacaktır⁹⁵⁹.

Bu sonuç TTK’da açıkça düzenlenmiştir. TTK m.558/2’ye göre ibra, hakkında ibra kararı verilen müdürlere karşı şirketin ve ibra kararında olumlu oy kullanan ortakların dava hakkını ortadan kaldırmaktadır. Aynı şekilde, ibra kararını bilerek pay devralmış ortakların da dava hakkı yoktur. Diğer ortakların ise (ibrada olumsuz oy kullanmış ortaklar ile ibra kararını bilmeden payı devralmış ortaklar) dava açma hakları, ibra tarihinden itibaren altı ay içinde kullanılmak zorundadır. Altı aylık süre hak düşürücüdür ve bu durumda TTK m.560’da düzenlenen zamanaşımı süreleri uygulanmaz⁹⁶⁰.

⁹⁵⁶ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.187.

⁹⁵⁷ 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu m.133 düzenlemesinin eTK döneminde yanlış yorumlanması sebebiyle TTK açık bir şekilde ibra kararının iptal edilemeyeceğini düzenlemiştir. Bu konuda bkz. Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.433. “İbra kararı, yenilik doğurucu nitelik taşıdığından geri alınması mümkün değildir. Aksinin kabulü halinde, hukuken etkisiz ve gereksiz bir kuruma dönüşür. İbranın etkisiz ve gereksiz bir işleme dönüşmesi ise hukukumuz açısından mümkün değildir.” Moroğlu, İbra, s.12. “Geçerli şekilde alınmış ibra kararına rağmen bu kararın kaldırılmasına ve sorumluluk davası açılmasına karar verilen genel kurul kararları hüküm doğurmayacağından iptalini istemeye gerek yoktur.” İsmail KIRCA, “İbra Kararının Geri Alınması ve Bankacılık Kanunu’nun 133. Maddesi Uyarınca Açılacak Sorumluluk Davalarında İbranın İptali ve Zamanaşımı,” Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C. 23, S. 3, 2006, s.37. (Anılış: Kırca, İbranın İptali). Kanaatimce, bu durumda ilgililer genel kurul kararının TTK m.447 uyarınca butlanının tespitini isteyebilirler.

⁹⁵⁸ Çamoğlu, İbranın Sorumluluk Davalarına Etkisi, s.329; Aytaç, s.206-207.

⁹⁵⁹ Çamoğlu, İbranın Sorumluluk Davalarına Etkisi, s.329.

⁹⁶⁰ Şener, Limited Ortaklık, s.807.

Müdürlerden sadece bazıları ibra edilmemiş ise, bu müdürlere karşı zamanaşımı süresi içinde dava açılabilir⁹⁶¹.

İbra kararına karşı açılan iptal davası sonucunda ibra kararının iptal edilmesi veya yokluk ve butlan sebebiyle hüküm doğurmaması hallerinde, ortada geçerli bir ibra kararı olmayacağından sorumluluk davası açılabilir^{962,963}.

b. Ortakların Dava Hakkına Etkisi

Ortakların hem doğrudan hem de dolaylı zararlarına ilişkin dava açabileceğini yukarıda belirttik. İbra kararının dava hakkına etkisinde, ortakların doğrudan zarar ve dolaylı zararlarına ilişkin bir ayırım yapılması zorunludur⁹⁶⁴. Çünkü, özellikle dolaylı zarar bakımından asıl zarara uğrayan şirketin ibra kararının ortakların dava hakkını nasıl etkileyeceği tespit edilmelidir. Ayrıca, ibra kararında olumlu ve olumsuz oy kullanan ortaklar arasında da bir ayırım yapılmalıdır.

Şirketin zararı, ortaklar açısından dolaylı zarardır. İbra ile şirketin tazminat haklarından vazgeçilmektedir. Bu bağlamda, ibra kararında olumlu oy kullanmış ortağın dolaylı zararlarına ilişkin dava açma hakkı, bu hakkını kullanmak istemesinin TMK m.2'ye aykırı olması sebebiyle ortadan kalkar⁹⁶⁵. Çünkü, ortağın dolaylı zararı şirketin doğrudan zararından kaynaklanmaktadır ve genel kurulda şirketin bu zararına ilişkin müdürlere karşı menfi borç ikrarında bulunan ortağın daha sonra bu zarardan dolayı dava açmak istemesi çelişkili davranış yasağına aykırılık oluşturur. Nitekim TTK m.558/2'de, ibra kararının alınmasında olumlu oy veren ortakların dava hakkı olmadığı açıkça ifade edilmiştir. Ortağın, ibra kararına olumlu oy verdiğini bilerek bu ortağın payını devralan yeni ortağın da dava açması mümkün değildir (TTK m.558/2).

⁹⁶¹ **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.193; Anonim şirket yönetim kurulu açısından bkz. **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s.435; **Atan**, s.63.

⁹⁶² **Çelik**, s.250; **Üçışık / Çelik**, s.573.

⁹⁶³ Batıl olan ibra kararının sonuç doğurmaması ve iptal edilen ibra kararının geçmişe yönelik ortadan kalkması ile hüküm doğurmaması sebebiyle ibra, sorumluluk davalarını etkilemez. Bu konuda bkz. **Çamoğlu**, İbranın Sorumluluk Davalarına Etkisi, s.324, dp.3.

⁹⁶⁴ **Aytaç**, s.207.

⁹⁶⁵ **Şener**, Limited Ortaklık, s.806-807; **Yıldırım**, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.194; Anonim şirket açısından benzer yönde bkz. **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s.435; **Atan**, s.66. Yazar, ibra kararına katılmayan veya olumsuz oy veren ortakların öncelikle ibraya ilişkin genel kurul kararını iptal ettirmeleri gerektiğini savunmuştur. Aksi görüş için bkz. **Helvacı**, Hukuki Sorumluluk, s.146. Yazar, ortakların dava hakkının bağımsız ve fer'i olmayan bir hak olarak nitelendirilerek ortakların dava hakkının ortadan kalkmadığını ifade etmektedir.

İbra kararına olumsuz oy veren veya ibra kararını bilmeden ortaklığa giren ortaklar açısından ise ibra kararının alındığı tarihten itibaren altı aylık dava açma süresi vardır (TTK m.558/2). Bu süre, hak düşürücüdür⁹⁶⁶.

İbra kararı ile şirketin alacağından vazgeçmesi söz konusu olduğundan ortakların doğrudan zararlarına ilişkin dava açma hakları bu karardan etkilenmez⁹⁶⁷.

c. Alacaklıların Dava Hakkına Etkisi

Alacaklılar, şirkette üçüncü kişi konumdadırlar ve genel kurulun ibra kararı ile üçüncü kişilerin hakları üzerinde tasarrufta bulunulamaz⁹⁶⁸. Dolayısıyla, ibra kararı alacaklıların dolaylı zararlarından kaynaklı dava haklarını etkilemeyecektir.

Alacaklıların doğrudan zararlarına ilişkin dava hakları da aynı şekilde ibra kararından bağımsız olarak ileri sürülebilecektir⁹⁶⁹.

d. İflas Masasının Dava Hakkına Etkisi

Şirketin iflas etmesi halinde, sorumluluk davasını açma hakkı ortaklar ve alacaklılardan önce iflas idaresine verilmiştir. İflas idaresi bu davayı açmadığı takdirde, ortaklar ve alacaklılar açabileceklerdir. Ancak, şirket genel kurulunda müdürler ibra edilmiş ise, bu durumda iflas idaresinin dava hakkı nasıl etkilenecektir?

İflas idaresi, açmış olduğu dava ile şirketin doğrudan zararlarının tazminini isteyecektir. Ancak, şirket genel kurulunda müdürlerin ibra edilmesi ile şirket, müdürlere karşı menfi borç ikrarında bulunmuştur. Kanaatimce, bu durumda şirketin dava hakkı ortadan kalkacağı için iflas idaresinin de dava açma hakkı bulunmamaktadır. Ancak burada alacaklılar ve ortaklar arasında bir ayırım yapılması gerektiği düşüncesindeyim:

Sorumluluk davasının davacılar başlığı altında iflas idaresi kısmında da belirttiğim üzere, (genel kurulda müdürleri ibra etmeyen ve altı aylık hak düşürücü sürede dava açan) ortakların davaları devam ederken şirketin iflas etmiş olması halinde

⁹⁶⁶ Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.194.

⁹⁶⁷ Atan, s.66; Çelik, s.263; Çamoğlu, Yönetim Kurulu, s.255-256; Şener, Limited Ortaklık, s.806; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.435; Çamoğlu, İbranın Sorumluluk Davalarına Etkisi, s.345; Aytaç, s.208.

⁹⁶⁸ Çamoğlu, Yönetim Kurulu, s.255; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.436; Çamoğlu, İbranın Sorumluluk Davalarına Etkisi, s.342.

⁹⁶⁹ Çelik, s.263; Çamoğlu, Yönetim Kurulu, s.256; Atan, s.66; Çamoğlu, İbranın Sorumluluk Davalarına Etkisi, s.345, s.347.

dava iflas idaresine ihbar edilerek davaya katılmaları sağlanır. Bu durumda, her ne kadar ibra kararı olsa da ibraya olumsuz oy veren ortaklar adına dava iflas idaresince devam ettirilir.

Alacaklıların doğrudan veya dolaylı zararlarına ilişkin dava hakları ise ibra kararından etkilenmeyeceği için iflas idaresince dava açılması mümkündür.

4. İbra Davası

Genel kurul tarafından ibra edilmeyen müdürlerin mahkemeden hükmen ibra edilmelerini istemelerine ilişkin TTK'da herhangi bir kanuni dayanak yoktur. Ancak İİK m.72'de düzenlenen menfi tespit davası, müdürlerin ibra edilmelerine ilişkin açacakları davanın kanuni dayanağı olabilir. Çünkü, müdürlerin ibra edilmemesi ve kendilerine sorumluluk davası açılmasına karar verilmesi halinde müdürlerin şirkete karşı herhangi bir borçları olmadığını tespit ettirmek istemelerinde hukuki yararları vardır.

Müdürler (yönetim kurulu üyeleri) ile şirket arasında var olan sözleşmesel ilişki, nasıl ki müdürlere şirketin yönetimi ve yıl sonunda hesap verme yükümlülüğünü yüklüyor ise aynı zamanda müdürlere ibra edilme hakkını da vermektedir⁹⁷⁰. Dolayısıyla müdürler ile şirket arasındaki sözleşmesel ilişkiden hareketle müdürlerin ibra edilmelerini isteme hakları var olduğu söylenebilir.

İbra etmemeyi haklı gösterecek somut sebeplerin olmamasına rağmen müdürün ibra edilmemesi TMK m.2 ile bağdaşmadığı gibi TTK m.445 uyarınca da iptal ettirilebilir⁹⁷¹. Ancak müdürler, ibra edilmemeye ilişkin genel kurul kararının iptalini istemek yerine hükmen ibra davası açabilirler.

Yargıtay 11. HD E. 1987/ 7318, K. 1988 / 287 ve 26.01.1988 tarihli kararında⁹⁷²; *“yönetim kurulunun ibra edilmemesi veya genel kurulca ibra konusunun karara*

⁹⁷⁰ Çamoğlu, Yönetim Kurulu, s.245; Çelik, s.235; Üçışık / Çelik, s.566.

⁹⁷¹ Çamoğlu, Yönetim Kurulu, s.245; Tekil, s.296.

⁹⁷² Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı, (www.sinerjimevzuat.com.tr) E.T:08.03.2019.

“..Yönetim Kurulunun ibra edilmemesine karar verilmesi veya ibra konusunun karara bağlanmasından genel kurulca kaçınılması hallerinde o dönemde yönetim kurulu üyeliği yapına kişilerin başvurabilecekleri yasal bir yol TTK.da düzenlenmemiştir. Ne var ki, öğretilde büyük bir çoğunluk şirket ile yönetim kurulu üyeleri arasında vekalet ilişkisi bulunduğunu ve bu akdi ilişki nedeniyle vekilin ibra edilmesini müvekkilinden isteyebileceğini, müvekkil durumundaki şirketin bundan kaçınması veya ibra talebini reddetmesi halinde yönetim kurulu üyelerinin ibra davası açabileceklerini kabul etmektedir. (Dr. Zühtü Aytaç, s. 153-179; Dr. Ünal Tekinalp/İbra Edilmeyen Yönetim Kurulu Üyelerinin veya Denetçilerin İptal Davası Açıp Açamayacakları Sorunu, İktisat ve Maliye Dergisi, C.23, s.4, 1976; Dr. Ersin Çamoğlu/Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu İstanbul 1972, s. 214

bağlanmasından kaçınılması halinde yönetim kurulu üyelerinin başvurabilecekleri yasal bir yol kanunda düzenlenmediği gibi öğretide şirket ile yönetim kurulu arasındaki hukuki ilişkinin genel olarak vekalet ilişkisi olduğunun ve vekilin müvekkilinden ibra edilmeyi isteme hakkı olduğunun kabul edildiğine” hükmetmiştir.

Yargıtay 11. HD hükmen ibra ile ilgili verdiği kararlarında⁹⁷³, hükmen ibra davasının mahkemece dinlenebilmesi için “*sorumluluk davasının açılabilmesi makul bir sürenin geçmesi gerektiğini aksi halde davanın zamansız olarak açılması sebebiyle, bu aşamada dinlenilemeyeceğine*” hükmetmiştir. Şener⁹⁷⁴, “*makul süre*”nin belirsiz olması ile açılacak davanın reddedilmesinin usul ekonomisi ile bağdaşmayacağını, sorumluluk davası açılırsa davaların birleştirilebileceğini, açılmazsa hükmen ibra davası olarak devam edilmesi gerektiğini belirterek bu kararları eleştirmiştir.

Kanaatimce Yargıtay’ın bu kararlarını hükmen ibra davasının hukuki niteliğine göre değerlendirmek gerekmektedir. Benim de katıldığım görüşe göre müdürler tarafından açılacak ibra davasının hukuki niteliği, menfi tespit davası olarak kabul edilmektedir⁹⁷⁵. Menfi tespit davalarında ise, özellikle hukuki yararın tespiti oldukça önemlidir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun E. 2014/19-674, K. 2016/76 ve 22.01.2016 tarihli kararında, “*borçlunun, alacaklının harekete geçmesini beklemeden borçlu olmadığına tespitinde korunmaya değer bir yararının bulunması halinde dava açabileceğine, kendisini bir borçla tehdit eden kimseye karşı ‘böyle bir borcu bulunmadığının saptanması’ için menfi tespit davası açabilmesinde hukuki yarar*

---

vd; Dr. Tuğrul Ansay/Anonim Şirketler Hukuku, 6. Baskı, 1982 Ankara, s. 149 dipnot: 163/a). Dairemizin Kökleşen İçtihatları da bu yoldadır (Bkz. 11. HD. 24.6.1976 gün ve 1976/2890-3333 sayılı ilamı, YKD. 1978 C. 4, Sayı: 7 s. 1149; 11. HD. 7.2.1984 gün ve 1984/252-594. YKD. 1984 C. 10, S. 4, s. 592 vd). Bu durum karşısında işin esasına girilerek davacıların yönetim kurulu üyesi olarak görev yaptıkları faaliyet dönemine ait kooperatif hesap ve defterleri yetenekli bilirkişilerden oluşturulacak bir kurula incelettirmek, ibra etmeme kararının alındığı 19.4.1987 tarihli genel kurul toplantısında itiraz olunan kararların iptali hususunda açılmış başka davalar varsa Kooperatifler kanununun 53/f-III. maddesi uyarınca davaların birleştirilmesi lüzumu göz önünde bulundurulmak ve hasıl olacak sonuç dairesinde bir karar verilmek gerekirken aksine düşüncelerle yönetim kurulu üyelerinin mahkemeden ibra olunmalarına dair bir talepte bulunamayacaklarından bahisle davanın reddedilmesi doğru görülmüştür...”

Aynı yönde bkz. Yargıtay 11.Hukuk Dairesi E. 1984/252, K. 1984/594 ve 07.02.1984 Tarihli kararı, **Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı**, (www.sinerjimevzuat.com.tr) E.T:08.03.2019.

⁹⁷³ **Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı**, (www.sinerjimevzuat.com.tr) E.T:08.03.2019; Aynı yönde bkz. Yargıtay 11 HD. E. 2013/13569, K.2014/2297, T. 11.02.2014; E. 2015/2459, K.2015/8041, T.10.06.2015; E. 2015/7253, K.2016/1954, T.24.02.2016

⁹⁷⁴ Şener, Limited Ortaklık, s.810.

⁹⁷⁵ Aytaç, s.176; Çamoğlu, Yönetim Kurulu, s.245-246; Şener, Limited Ortaklık, s.809; Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu, s.192. İbra davasının hukuki niteliği konusunda diğer görüş, bu davanın bir eda davası olduğu yönündedir. Bu görüşü savunan yazarlar için bkz. Sever, s.177, dp.592’de sayılan yazarlar.

olduğuna” hükmetmiştir. Genel kurul tarafından herhangi bir somut gerekçeye dayanmadan ibra edilmeyen ve haklarında sorumluluk davası açılmasına karar verilen müdürlerin, şirket tarafından bir borçla tehdit edilmesi söz konusu olmaktadır. Bu durumda müdürlerin, sorumlulukları için öngörülen zamanaşımı süresi içerisinde dava açmalarında hukuki yararları olduğu düşüncesindeyim. Kaldı ki Şener’in de belirttiği gibi hükmen ibra davasının devam ettiği sırada sorumluluk davasının açılması durumunda davaların birlikte yürütülmesine veya bekletici mesele yapılmasına ilişkin usul hukukuna ilişkin kurumlar da mevcuttur ve ne kadar olduğu belirli olmayan “makul süre” şartı gerçekleşmediği için davanın reddedilmesi usul ekonomisi ilkesine aykırılık teşkil etmektedir. Nitekim Yargıtay 11.Hukuk Dairesi, E. 2015/2459, K.2015/8041 ve 10.06.2015 tarihli kararında 28.12.2012 tarihinde yapılan genel kuruldan yaklaşık iki ay sonra 26.02.2013 tarihinde açılan davanın makul sürede açılmadığına hükmetmiş iken aynı hukuk dairesi, E. 2013/13569, K.2014/2297 ve 11.02.2014 tarihli kararında genel kurul tarihinden sonra 3 ayın dolmasına bir gün kala açılan davayı makul sürede açılmış kabul etmiştir.

B- Zamanaşımı

Zamanaşımı konusunda yukarıda⁹⁷⁶ ayrıntılı olarak açıklama yaptık. Zamanaşımın geçmesi ile borç, eksik borç haline gelir ve zamanaşımı, müdürler tarafından defî olarak ileri sürülebilir. Zamanaşımın kesilmesi veya durmasına ilişkin TBK hükümleri burada da uygulanır⁹⁷⁷.

C- Sulh Sözleşmesi

Sulh, Yargıtay HGK tarafından şu şekilde tanımlanmıştır: “*Tarafların uyuşmazlığa yol açan bir konuda uyuşmaları, bir anlaşmaya varmalarıdır ki, bir akittir*”⁹⁷⁸. HMK m.313/1’da ise sulh, “*görülmekte olan bir davada, tarafların aralarındaki uyuşmazlığı kısmen veya tamamen sona erdirmek amacıyla, mahkeme huzurunda yapmış oldukları bir sözleşmedir.*” Dolayısıyla, sulh sözleşmesinin taraflar arasındaki uyuşmazlıkları sona erdiren bir sözleşme olduğunu ifade edebiliriz.

⁹⁷⁶ Üçüncü Bölüm, Birinci Kısım, IV-İ Başlığı.

⁹⁷⁷ Şener, Limited Ortaklık, s.803.

⁹⁷⁸ Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 10.11.1965 Tarihli kararı, Karar için bkz. İlhan ULUSAN, “Maddi Hukuk ve Usul Hukuku Bakımından Sulh Sözleşmesi,” *İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi* 5, s.179. Benzer yönde bkz. Atan, s.57.

Sulh sözleşmesi, taraflar arasındaki uyuşmazlığa ilişkin olarak hem maddi hukuk hem de usul hukuku bağlamında sonuç doğurur. Maddi anlamda, taraflar arasındaki uyuşmazlığı sona erdirmekle beraber usul hukuku bağlamında ilgili bulunduğu davayı sona erdirir ve kesin hüküm gibi hukuki sonuç doğurur (HMK m.315/1).

Her ne kadar HMK 313/1'e göre sulhun mahkeme önünde yapılacağı ifade edilmişse de tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri konularda, sulh sözleşmesi dava açılmadan da yapılabilir.

TTK'da ise sulh konusunda m.559'da bir düzenleme vardır. Bu düzenleme göre; *“Kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, denetçilerin, şirketin kuruluşundan ve sermaye artırımından doğan sorumlulukları, şirketin tescili tarihinden itibaren dört yıl geçmedikçe sulh ve ibra yoluyla kaldırılamaz. Bu sürenin geçmesinden sonra da sulh ve ibra ancak genel kurulun onayıyla geçerlilik kazanır.”* İlgili madde, numerus clausus olarak sayılmış olan sadece kuruluş işlemlerinden ve sermaye artırımından doğan sorumluluk hallerinde uygulama alanı bulan bir hükümdür⁹⁷⁹.

TTK m.5/A hükmü ile getirilen zorunlu arabuluculuk sürecinde bu hükmün öneminin daha da ön plana çıkacağını düşündüğüm için üzerinde durmak istiyorum. Çünkü sorumluluk davasından önceki zorunlu arabuluculuk sürecinde her iki taraf da sulh olmak isterse ve bu madde müdürler açısından uygulanacak olursa, sulh sözleşmesi geçerli olacak mıdır? Yine sulh sözleşmesi yapmaya karar verecek organ genel kurul mu olacaktır yoksa müdürler kurulu sulh sözleşmesi yapmaya yetkisini haiz midir? Bu sorunların çözümünden önce TTK m.559'un müdürler açısından uygulanıp uygulanamayacağının tespit edilmesi gerekecektir.

TTK bu hükmü, anonim şirketler açısından öngörmüştür. Anonim şirket hükümlerinin uygulanmasına dair m.644/1-a'da ise sadece denetçilerin sorumluluğuna ilişkin olarak bu maddenin uygulanmasına atıf yapmıştır. Dolayısıyla, bu hükmün müdürler açısından uygulanamayacağına ilişkin bir anlam çıkmaktadır. *Keçeci*⁹⁸⁰; bu hükmün müdürler açısından da uygulanabileceğini, tescil tarihinden itibaren dört yıl içerisinde müdürlerin sorumluluklarının sulh ve ibra ile kaldırılamayacağını, dört yıldan sonra ise genel kurul kararı gerektiğini ifade etmiştir.

⁹⁷⁹ Sergül BALSEVER, “Kuruluş ve Sermaye Artırımında İbra (TTK md. 559),” **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası** 76, s.158.

⁹⁸⁰ **Keçeci**, s.135.

Gerekçede, TTK m.559 hükmünün eTK m.310'un tekrarı olduğu belirtilmiştir. Ancak eTK m. 556 atfıyla eTK m.310 hükmü limited şirket müdürleri için de uygulanabilir iken eTK m.556'nın karşılığı TTK m.644, müdürler açısından doğrudan bir atıf yapmamıştır ve eTK döneminde var olan açık atfı da kaldırmıştır. Dolayısıyla, buradan hareketle kanun koyucunun bu maddenin müdürler için uygulanmasını istemediği söylenebilir. Kanaatimce, kanunda açık bir atıf yapılmadığı için bu maddenin müdürler açısından uygulanması mümkün değildir.

Bu madde, müdürlerin sorumluluğu açısından uygulama olanağı bulamayacağından kuruluş işlemlerinden ve sermaye artırımından kaynaklanan sorumluluklar açısından da sulh sözleşmesi genel kurul kararına gerek kalmadan şirket adına şirket müdürleri tarafından yapılabilecektir ve davalı müdürlerin sorumluluğu sulh ile kaldırılabilir.

D- Görev ve Yetki Devrinde Sorumluluk

Görev ve yetki devri halinde sorumluluğun kime ait olacağı konusunda TTK'da özel bir düzenleme yapılmıştır (TTK m.553/2). Kural olarak; müdürler kanundan veya şirket sözleşmesinden doğan görev ve yetkilerini devrederlerse, sorumluluk devrettikleri kişilere aittir. Ancak eğer müdürler bu kişileri seçerken makul derecede, gerekli dikkat ve özeni göstermemişler ise bu durumda müdürlerin sorumluluğu ortaya çıkar.

E- Sorumluluğu Etkileyen Diğer Durumlar

1. Toplantıya Katılmama

Şirketi zarara uğratan kararın alındığı müdürler kurulu toplantısına katılmaması, müdürün kusurunu ortadan kaldıracığından sorumluluğun doğmasına engeldir. Ancak toplantıya katılmama, haklı ve meşru bir gerekçeye dayanmalıdır⁹⁸¹. Örneğin, hasta olması veya şirketin görevlendirmesi sebebiyle toplantıya katılamayan müdüre (yönetim kurulu üyesine) kusur atfedilemeyecektir⁹⁸². Çünkü müdürlük görevi,

⁹⁸¹ **Atan**, s.57. “Ancak her ne kadar toplantıya katılmamış olsa da zararı doğuran kararın alınmasında diğer üyeleri yönlendiren, ikna eden üyenin sorumluluğu doğabilir.”

⁹⁸² Hasan PULAŞLI, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Özen Yükümlülüğü ve Muteselsil Sorumluluğu,” **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 25, S.1, 2009, s.37; **Yıldız**, Sorumluluk, s.72. “Uzun süre hasta olmasına rağmen istifa etmeyerek görevinde kalan üyenin kusurlu sayılması mümkündür.” **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s.322.

yönetimde profesyonelleşmenin etkisiyle uzmanlık gerektiren bir meslek haline gelmiştir⁹⁸³.

Yönetim kurulu üyesinin(müdürün) toplantıya katılmaması, kusurlu olmadığıının ispatı açısından eTK m.338’de açıkça düzenlenmiş idi. Ancak TTK’da bu maddenin karşılığı yoktur. Kanunda karşılığı olmasa da haklı mazereti sebebiyle toplantıya katılmama halinde müdür, kusurlu olmayacağından sorumluluğu da doğmamalıdır.

2. Olumsuz Oy Kullanma

Müdür, zarara sebebiyet veren kararın alındığı toplantıya katılmış ve karara muhalif kalmış olabilir. Bu durumda, toplantıya katılan ve olumsuz oy kullanan müdür, kendisine kusur atfedilemeyeceği için sorumluluğu doğmayacaktır⁹⁸⁴. Ancak bunun için müdürün olumsuz oy kullandığına ilişkin şerhinin deftere geçirilmesi şarttır⁹⁸⁵.

TTK’da çekimser oy kullanılamayacağına dair engel yoktur⁹⁸⁶. Dolayısıyla, müdürler kurulu toplantısına katılan müdürlerin çekimser oy vermeleri mümkündür. Ancak karar yeter sayısı hesaplanırken sadece olumlu oylar dikkate alınır⁹⁸⁷. Bu bağlamda çekimser oylar, oylamada “hayır” olarak değerlendirilmektedir⁹⁸⁸.

Çekimser oy kullanılması veya sessiz kalınması, sorumluluktan kurtulma imkanı tanımadığından bu müdürlerin sorumluluğu doğacaktır⁹⁸⁹.

3. İş Adamı Kararının Sorumluluğa Etkisi

İş adamı kararı, kusurun tespitinde önem arz edeceğinden aslında sorumluluğu ortadan kaldıran bir halden ziyade sorumluluğun doğmasına engeldir. Müdürler açısından iş adamı kararının uygulanması gerektiğine ilişkin açıklamalarımıza kusur başlığı altında yer verdiğimizden burada tekrar değinmeyeceğiz.

⁹⁸³ Anonim şirket yönetim kurulu üyeliği hakkında bkz. **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s.321.

⁹⁸⁴ **Yıldız**, Sorumluluk, s.72.

⁹⁸⁵ **Yıldız**, Sorumluluk, s.72; Benzer yönde bkz. **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s.325.

⁹⁸⁶ **Kırca (Şehirli Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.502.

⁹⁸⁷ **Kırca (Şehirli Çelik/ Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku C.1, s.502.

⁹⁸⁸ Hasan PULAŞLI, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Özen Yükümlülüğü ve Müttesil Sorumluluğu,” **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi C. 25 S.1, 2009**, s.38, dp.26. (Anılış: **Pulaşlı**, Özen Yükümlülüğü)

⁹⁸⁹ Hasan PULAŞLI, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Özen Yükümlülüğü ve Müttesil Sorumluluğu,” **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi C. 25 S.1, 2009**, s.38. (Anılış: **Pulaşlı**, Özen Yükümlülüğü)

Bu başlığa burada yer vermemizin sebebi, iş adamı kararının müdürler açısından da uygulanabileceğine dikkat çekmek ve müdürlerin sorumluluğu belirlenirken kusur şartı içerisinde iş adamı kararının da dikkate alınması gerektiğini hatırlatmaktır.

İKİNCİ KISIM: MÜDÜRLERİN KAMU BORÇLARINDAN SORUMLULUĞU

I- GENEL OLARAK

Limited şirket, tüzel kişiliği haiz olduğundan haklara sahip olabildiği gibi borç altına da girebilmektedir. Bu kapsamda, şirketin kamu borçlarından sorumluluk ilk olarak şirketin kendi tüzel kişiliğine aittir. Ancak kanun koyucu, kamu alacaklarını özel alacaklardan farklı bir hukuki statüye ve takip usulüne tabi tutmaktadır⁹⁹⁰. Örneğin idare, kamu yararı gereği alacaklarına ilişkin yargıya başvurmak ve yargı kararı sonrası alacağını tahsil etmek yerine doğrudan tahsil işlemlerine başlamakta ve kamu borçlusu tarafından yargı yoluna başvurulmaktadır⁹⁹¹. Bu bağlamda, kamu alacağının en hızlı şekilde ve eksiksiz olarak tahsili için özel hükümler ihdas ederek şirketin yanında şirket ortakları ile müdürleri de belirli durumlarda bu borçlardan sorumlu kılmıştır.

Aslında kamu borçlarından sorumluluk hükümlerinde “kanuni temsilci” ifadesine yer verildiğinden müdürlerin sorumluluğu ile anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin, dernek yönetim kurulu üyelerinin vb. sorumlulukları da aynı hükümlere tabiidir. Limited şirkette kamu borçlarından özel olarak sorumlu tutulanlar, AATUHK m.35 kapsamında hisseleri oranında ortaklardır. Anonim şirket ortaklarının böyle bir sorumluluğu yoktur. Ancak hem anonim şirkette hem de limited şirkette “kanuni temsilci” sıfatını haiz kişilerin, aynı kanun maddesinden kaynaklanan (AATUHK mükerrer m.35) kamu borçlarından sorumlulukları vardır. Dolayısıyla, her ne kadar bölüm başlığı “Müdürlerin Kamu Borçlarından Sorumluluğu” olsa da bu sorumluluk sadece müdürlere has değildir. Konumuz müdürler olduğu için kamu borçlarından sorumluluk sadece müdürler açısından incelenmiştir.

⁹⁹⁰ Mustafa Erdem CAN, “Limited Şirketin Kamu Borçlarından Dolayı Ortakların ve Yöneticilerin Sorumluluğu,” *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.7, S.1, 2017, s.64.

⁹⁹¹ Turan YILDIRIM (Editör), *İdare Hukuku*, İstanbul: Oniki Levha Yayınları, 2018, s.561.

Müdürlerin tamamı, kamu borçlarından sorumlu tutulmamıştır. Kamu borçlarından sorumlu tutulabilmek için kanuni temsilci olmak yeterlidir. Kanuni temsil yetkisine sahip olmayan müdürlerin sorumluluğu yoktur. Dolayısıyla, müdürlerin “kanuni temsilci” sıfatı taşımaları halinde sorumlulukları devam edecektir.

Bu yasal düzenlemelere örnek olarak; 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu’nda yapılmış düzenlemeleri gösterebiliriz.

Bu ayrıcalıklı düzenlemelerin uygulanarak müdürlerin kamu alacaklarından sorumlu olabilmesi için öncelikli olarak kamu (amme) alacağı kavramının ne olduğunun ve kapsamının net olarak tespit edilmesi gerekmektedir.

II- KAMU(AMME) ALACAĞI KAVRAMI ve KAPSAMI

A- Kamu Alacağı Kavramı

Kamu alacağı, 6183 Sayılı Kanun’da tanımlanmamış olmakla beraber, yine aynı kanun m.3 uyarınca, kanunun 1. ve 2. maddelerinde sayılan alacakların kamu alacağı olduğu belirtilmiştir. Buna göre; kamu alacağı “*devlete, il özel idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim, harç, ceza tahkik ve takiplerine ait yargılama masrafı, vergi cezası, para cezası gibi asli, gecikme zammı, faiz gibi fer'i kamu alacakları ve aynı idarelerin sözleşmeden, haksız fiil ve sebepsiz zenginleşmeden doğanlar dışında kalan ve kamu hizmetlerinin uygulanmasından doğan diğer alacaklar*” olarak sayılmıştır. Kanunun düzenlemesinden hareketle, kamu hizmetinin kurulması ve devamı için gerekli olan, bu hizmetin ayrılmaz parçasını ve parasal kaynağını oluşturan idare alacakları, kamu alacakları olarak tanımlanabilir⁹⁹². Bir başka ifade ile kamu alacağı, idarenin kamusal borç ilişkisi sebebiyle kişilerden talep edebileceği alacağı ifade eder⁹⁹³.

⁹⁹² İsmet GİRİTLİ / Pertev BİLGİN / Tayfun AKGÜNER, Kahraman BERK, **İdare Hukuku**, İstanbul: Der, 2015, s.1128.

⁹⁹³ **Yaralı**, s.116.

Bir alacağın kamu alacağı olarak nitelendirilebilmesi için şu şartları taşınması gerekmektedir⁹⁹⁴:

- Borcun alacaklısı; devlet, il özel idareleri ve belediyeler olmalıdır.
- Alacak, kanunda sayılan dört farklı alacak türünden birisi olmalıdır. Bu alacaklar; “*asli kamu alacakları, fer’i kamu alacakları, kamu hizmetinin uygulanmasından doğan kamu alacakları ve bu alacakların takip masrafları*”dır.

Bu şartlardan hareketle bir alacağın kamu alacağı olup olmadığının tespitinde, ilk olarak alacaklı kamunun kim olacağı daha sonra alacağın yukarıda sayılan dört grup içerisinde yer alıp almadığının tespit edilmesi gerektiğini ifade edebiliriz.

B- Kamu Alacağının Kapsamı

1. Asli Alacaklar

Asli kamu alacakları, Vergi Usul Kanunu, Gümrük Kanunu veya İdari Yargılama Usulü Kanunu kapsamındaki vergi, resim, harç, ceza soruşturma ve takiplerine ait yargılama gideri, vergi cezaları ve para cezalarından⁹⁹⁵ oluşmaktadır⁹⁹⁶.

a. Vergi

Vergi, anayasada veya herhangi bir kanunda tanımlanmamış⁹⁹⁷ olmakla beraber, doktrinde “*kamusal gereksinimlerin karşılanması için özel kesimden kamu kesimine, hukuksal zor altında, karşılıksız ve kesin olarak yapılan parasal aktarım*”⁹⁹⁸ olarak tanımlanmıştır.

⁹⁹⁴ Adnan GERÇEK, **Kamu Alacaklarının Takip ve Tahsil Hukuku**, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, 2015, s.3; Turgut CANDAN, **Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun**, Ankara: Yetkin Yayınları, 2013, s.8-9.

⁹⁹⁵ Candan, s.11-12. Yazar, para cezalarından anlaşılması gerekenin 213 Sayılı VUK ile 4458 Sayılı Gümrük Kanunu uyarınca kesilen vergi cezaları ile Türk Ceza Kanunu ve İnfaz Kanunu’nda tahsil şekli gösterilen para cezaları dışında kalan ve ceza mahkemelerince hükmolunan para cezaları ile kanunlarda idareye tanınan ceza kesme yetkisi kullanılarak kesilen para cezaları olduğunu ifade etmiştir.

⁹⁹⁶ Gerçek, s.6; Candan, s.9.

⁹⁹⁷ Nihal SABAN, **Vergi Hukuku**, İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım, 2015, s.5; Benzer yönde bkz. Ateş OKTAR, **Vergi Hukuku**, İstanbul: Türkmen Kitabevi, 2019, s.4-5; Doğan ŞENYÜZ/Mehmet YÜCE/Adnan GERÇEK, **Vergi Hukuku Genel Hükümler**, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, 2019, s.84.

⁹⁹⁸ Selim KANETİ, **Vergi Hukuku**, İstanbul: Filiz Kitabevi, 1989, s.6.

b. Resim

Resim, “*kamu kurumlarının belirli bir hizmetin ya da işin yapılmasına izin vermesinden dolayı, izin verilen kişiden alınan paradır*”⁹⁹⁹.

c. Harç

Harç, “*bir kamu kurumunun sunduğu hizmet karşılığında, bu hizmetten yararlanan ve özel yarar sağlayan kişilerden alınan paradır*”¹⁰⁰⁰.

d. Ceza Soruşturma ve Takiplerine Ait Yargılama Giderleri

Ceza soruşturma ve takiplerine ait yargılama giderleri; “*ceza soruşturma ve takipleri dolayısıyla bir dava olduğunda, davanın başlangıcından sonuna kadar bu dava ile ilgili yapılmış giderlerin tamamıdır*”¹⁰⁰¹. Bu yargılama gideri, 6183 Sayılı Kanun m.1’de düzenlenen ilk üç grup kamu alacağının (asli alacaklar, fer’i alacaklar ve kamu hizmetinin uygulanmasından doğan kamu alacakları) takip ve tahsili için yapılacak takip giderlerinden farklıdır¹⁰⁰². Bu giderler, bir ceza davasının soruşturma ve kovuşturma evresindeki masrafları kapsarken takip giderleri, 6183 Sayılı Kanun m.1’de sayılan ilk üç grup alacakların takip ve tahsilinden kaynaklı alacakları kapsamaktadır¹⁰⁰³.

⁹⁹⁹ **Gerçek**, s.6; **Kaneti**, s.6. Ayrıca Anayasa Mahkemesinin E. 1986/20, K. 1987/9 ve T. 31.03.1987 sayılı kararında resim, “*devlet dairelerinde ve kamu kuruluşlarında görülen hizmet ve yapılan giderlerin karşılığı olarak yalnız o işle ilgili olan gerçek ve tüzelkişilerden sağlanan gelirlerdir.*” şeklinde tanımlanmıştır. Aktaran: Saban, s.6, dp. 4.

Ayrıca karar için bkz: <http://www.kararlaryeni.anayasa.gov.tr/Karar/Content/e907bfbf-ca8d-4b13-a90b-625da5872d24?excludeGerekce=False&wordsOnly=False> , E.T:09.03.2019.

Oktar; resmin karşılıklı veya karşılıksız olabileceğini, karşılıksız olması durumunda vergi olarak nitelendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. **Oktar**, s.6-7.

¹⁰⁰⁰ **Gerçek**, s.6; **Kaneti**, s.6.

¹⁰⁰¹ Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile ilgili Meclis görüşme tutanağı, **TBMM Tutanak Dergisi**, C.24/1, Birleşim 107-115, Dönem 9, Toplantı 3, s.867-868, **Aktaran**: **Gerçek**, s.6.

¹⁰⁰² **Yaralı**, s.130.

¹⁰⁰³ **Yaralı**, s.130.

e. Vergi Cezaları

Vergi cezaları, Vergi Usul Kanunu ile Gümrük Kanunu kapsamında vergiye ilişkin maddi ve şekli yükümlülüklerin ihlal edilmesi ile uygulanan idari para cezalarıdır¹⁰⁰⁴.

Vergi Usul Kanunu m.331 ve devamında düzenlenen vergi ziyai cezası, genel ve özel usulsüzlük cezaları ile Gümrük Kanunu m.231 ve devamında düzenlenen vergi aslına bağlı olarak kesilen para cezaları ile usulsüzlük cezaları, asli kamu alacağıdır¹⁰⁰⁵.

f. Para Cezaları

Para cezaları, 213 Sayılı VUK ile 4458 Sayılı Gümrük Kanunu uyarınca kesilen vergi cezaları ile Türk Ceza Kanunu ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfaz Kanunu'nda tahsil şekli gösterilen para cezaları dışında kalan ve ceza mahkemeleri tarafından hükmolunan adli para cezaları ile diğer kanunlarda düzenlenmiş idarenin yetkisini kullanarak kestiği para cezalarından oluşmaktadır¹⁰⁰⁶.

2. Fer'i Alacaklar

Fer'i kamu alacakları, *“asli kamu alacaklarının zamanında ödenmemesinden kaynaklanan alacaklardır*¹⁰⁰⁷”. Bu alacaklar, devletin uğradığı ekonomik kaybı telafi etmeye yönelik olup asli kamu alacağına bağlı olarak hesaplandıkları için ikincil nitelikte alacaklardır¹⁰⁰⁸.

Fer'i kamu alacaklarının kapsamına, 6183 Sayılı Kanun'da düzenlenen tecil faizi (m.48), gecikme zammı (m.51), haksız çıkma zammı (m.58) ile VUK'ta düzenlenen gecikme faizi (m.112/3) ve pişmanlık zammı (m.371) girmektedir.

¹⁰⁰⁴ Gerçek, s.6.

¹⁰⁰⁵ Candan, s.11; Yaralı, s.132.

¹⁰⁰⁶ Candan, s.11; Yaralı, 134.

¹⁰⁰⁷ Gerçek, s.6; Ömer KESKİN, “Kamu Alacağı Kavramı ve 6183 Sayılı Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkında Kanunda Düzenlenen Fer'i Kamu Alacaklarının İncelenmesi,” *Vergi Dünyası*, S:416, 2016, s.66.

¹⁰⁰⁸ Keskin, s.66.

a. Tecil Faizi

6183 Sayılı Kanun m.48/1 uyarınca; “*kamu borcunun vadesinde ödenmesi veya haczin tatbiki veyahut haczolunmuş malların paraya çevrilmesi kamu borçlusunu çok zor duruma düşürecekse, borçlu tarafından yazı ile istenmiş ve teminat gösterilmiş olmak şartıyla, alacaklı kamu idaresince veya yetkili kılacağı makamlarca; kamu alacağı 36 ayı geçmemek üzere ve faiz alınarak tecil olunabilir.*” Bu maddeye göre, kamu alacağının tahsili ertelenmiş ise asıl alacağa bağlı olarak kamu idaresinin alacağı faiz, tecil faizi olarak isimlendirilir¹⁰⁰⁹. Tecil faizi, asıl kamu alacağının ertelenmesi sebebiyle kamuya ait bir paranın kullanılmasının sonucudur. Tecil şartları oluşsa¹⁰¹⁰ bile idare tecili kabul etmek zorunda değildir¹⁰¹¹. Asli ve fer’i bütün kamu alacakları için tecil istenebilirse de VUK m.371 uyarınca pişmanlıktan yararlanılması halinde, tecil talep etmek mümkün değildir¹⁰¹².

b. Gecikme Zammı

Gecikme zammı, kamu alacağının vadesinde ödenmemesi durumunda vade tarihinden başlayarak ödeme tarihine kadar işleyen fer’i bir alacaktır¹⁰¹³. Kamu borçlusundan tarafından kamu alacağı vadesinde ödenmediği için temerrüde düşer ve temerrüt tarihinden itibaren gecikme zammı işler¹⁰¹⁴.

c. Haksız Çıkma Zammı

6183 Sayılı Kanun m.58/1 uyarınca, kendisine ödeme emri tebliğ olunan kişi, “*borcu olmadığını, kısmi ödeme yaptığını veya borcun zamanaşımına uğradığını ileri sürerek*” itiraz hakkına sahiptir. Ancak m.58/3’e göre, bu kişi itirazında haksız çıkarsa, alacağın yüzde onu oranında zamlı ödeme yapmak zorundadır. Yüzde onluk bu farka, haksız çıkma zammı denilmektedir^{1015,1016}. Ancak dava, davacının haksız çıkması

¹⁰⁰⁹ Yaralı, s.139.

¹⁰¹⁰ Tecil şartları için bkz. Keskin, s.72.

¹⁰¹¹ Keskin, s.71.

¹⁰¹² Keskin, s.71-72.

¹⁰¹³ Gerçek, s.7.

¹⁰¹⁴ Yaralı, s.136.

¹⁰¹⁵ Yaralı, s.140.

¹⁰¹⁶ Haksız çıkma zammının Anayasaya aykırı olduğu iddiası ile yapılan başvuru ve AYM’nin Anayasaya uygun olduğuna dair verdiği karar hakkında bkz. AYM, E. 2009/83, K. 2011/23 ve 03.02.2011 Tarihli Kararı.

(<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/05/20110514-9.htm>)

dışında bir nedenden dolayı reddedilirse davacı haksız çıkmış sayılamayacağından haksız çıkma zammı ödememesi gerekir¹⁰¹⁷.

d. Gecikme Faizi

Gecikme faizi, “*verginin zamanında tahakkuk ettirilmemesi üzerine sonradan re’sen, ikmalen veya idarece tarhiyat yapılması halinde verginin normal vade tarihinden son yapılan tarhiyatın tahakkuk tarihine kadar hesaplanan bir alacaktır*¹⁰¹⁸”.

Gecikme faizi, zamanında tahakkuk ettirilmeyen ve bu sebeple ödenmeyen vergilerin erozyona uğramasını önlemek ve devletin vergilerin zamanında ödenmemesi sebebiyle uğradığı zararının telafisi için uygulanmaktadır¹⁰¹⁹.

VUK m.112 uyarınca, gecikme faizi oranı 6183 Sayılı Kanun m.51’de düzenlenen gecikme zammı oranı kadardır.

Gecikme zammı ile gecikme faizi birbirinden farklıdır. Gecikme zammı, tahakkuk etmiş amme alacakları için tahakkuk tarihinden itibaren ödemeye kadar geçen süreye göre hesaplanırken gecikme faizi ise verginin tahakkukunda gecikilen süreye göre hesaplandığından gecikme zammı ile gecikme faizi arasında uygulandıkları süre ve nitelik farkı vardır¹⁰²⁰. Bir başka ifade ile, “*gecikme zammı verginin ödenecek aşamaya gelmesinden sonra ödenmesinde meydana gelen gecikmenin yaptırımı iken gecikme faizi ise verginin ödenecek aşamaya gelmesindeki gecikmenin yaptırımıdır*¹⁰²¹”.

e. Pişmanlık Zammı

Pişmanlık zammı, hiç beyan edilmeyen veya eksik beyan edilen vergilerle ilgili olarak, vergiyi ödemekle yükümlü kişinin bu durumdan pişmanlık duyması sonucu kendiliğinden beyan etmesi üzerine vade tarihinden ödeme tarihine kadar hesaplanan bir alaktır¹⁰²².

¹⁰¹⁷ Keskin, s.74.

¹⁰¹⁸ Gerçek, s.7; Gürol ÜREL, *Güncel Vergi Usul Kanunu Uygulaması*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016, s.251.

¹⁰¹⁹ Mehmet Ali ÖZYER, *Açıklama ve Örneklerle Vergi Usul Kanunu Uygulaması*, İstanbul: Maliye Hesap Uzmanları Derneği, 2015, s.213.

¹⁰²⁰ Özyer, s.214.

¹⁰²¹ Ürel, 257.

¹⁰²² Gerçek, s.7.

3. Kamu Hizmetinin Uygulanmasından Doğan Kamu Alacakları

Kamu hizmeti, kamu kurumlarının kamu hukukuna bağlı özel usuller çerçevesinde kamu hukukundan doğan yetki ve ayrıcalıklarla yapılan hizmettir¹⁰²³. Devletin, il özel idaresinin ve belediyelerin sözleşmeden, haksız fiilden ve sebepsiz zenginleşmeden doğan alacakları dışında, verdiği kamu hizmeti sebebiyle doğan alacakları da kamu alacağıdır¹⁰²⁴. Bu alacaklar, 6183 Sayılı Kanun’da “*diğer alacaklar*” olarak nitelendirilmiştir.

Bir alacağın diğer alacaklar kapsamında kamu alacağı sayılabilmesi için alacağın kamu hizmetinin uygulanmasından doğmuş olması ve bu alacağın sözleşmeden, haksız fiilden ve sebepsiz zenginleşmeden doğmamış olması şarttır¹⁰²⁵. Çünkü; sözleşmeden, haksız fiilden ve sebepsiz zenginleşmeden doğan alacaklar özel hukuk ilişkisinden doğarlar ve bu sebeple kamu alacağı sayılmazlar¹⁰²⁶.

4. Takip Masrafları

Kamunun asli, fer’i ve diğer alacakları kapsamında giren alacakların cebren takip ve tahsil işlemleri için yapılan masraflar takip giderlerini oluşturmaktadır¹⁰²⁷. Bu alacaklar, kamu alacaklarının takip masrafları olarak da adlandırılabilir¹⁰²⁸.

5. Tahsili Emval Kanununa Göre Tahsili Öngörülen Alacaklar

6183 Sayılı Kanun m.2 uyarınca, “*çeşitli kanunlarda Tahsili Emval Kanunu’na göre tahsil edileceği bildirilen her çeşit alacaklar hakkında da 6183 Sayılı Kanun hükümleri uygulanır.*” 6183 Sayılı Kanun’un yürürlüğe girmesi ile Tahsili Emval Kanunu mülga edilmiştir ve günümüzde sadece birkaç kanunda mülga edilen bu kanuna atıf vardır. Örneğin, 442 Sayılı Köy Kanunu m.45’e göre yolsuz harcanan köy paraları; 4109 Sayılı Asker Ailelerine Yardım Hakkında Kanun m.4’e göre asker ailelerine yapılan yardımları Tahsili Emval Kanunu’na göre tahsil edilecektir¹⁰²⁹.

¹⁰²³ Gerçek, s.7.

¹⁰²⁴ Candan, s.13.

¹⁰²⁵ Candan, s.13-14.

¹⁰²⁶ Gerçek, s.8.

¹⁰²⁷ Gerçek, s.8; Candan, s.16.

¹⁰²⁸ Yaralı, s.145.

¹⁰²⁹ Candan, s.17.

6. Kanunlarında 6183 Sayılı Kanun'a Göre Tahsili Öngörülen Alacaklar

Farklı kanunlarda, 6183 Sayılı Kanun'a atıf yapılarak, alacakların bu kanuna göre tahsil edileceği öngörülmüştür. Bu atıflar dolayısıyla, alacak kamu alacağı niteliği kazanmamaktadır¹⁰³⁰. Sadece, alacağın kamu gücü ile cebren takip ve tahsil imkânı tanınmaktadır¹⁰³¹. Bu sebeple, alacağın 6183 Sayılı Kanun'a göre takip ve tahsil edilmesi ile ilgili uyuşmazlıklar daima idari yargıda görülmemektedir, örneğin sosyal sigorta prim alacaklarından kaynaklı uyuşmazlıklar adli yargının görevine girmektedir¹⁰³².

6183 Sayılı Kanun'a göre takip ve tahsil edilecek alacaklara örnek olarak; 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu m.75'e göre ecrimisil alacakları, 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu m.35 ve 115'e göre hazine payı ve trafik cezaları, 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu m.88'e göre SGK primleri gösterilebilir¹⁰³³.

C- Kamu Alacağının Tarafları

1. Kamu Alacaklısı

a. Genel Olarak

6183 Sayılı Kanun, kamu alacaklısı olarak devlet, il özel idareleri ve belediyeleri saymıştır. Bu üç kamu alacaklısı haricindeki kurum ve idareler, 6183 Sayılı Kanun kapsamında -eğer kanunlarında özel olarak kamu alacaklısı olacaklarına dair hüküm yoksa¹⁰³⁴- kamu alacaklısı sayılmayacaklardır¹⁰³⁵.

¹⁰³⁰ Candan, s.18.

¹⁰³¹ Gerçek, s.8.

¹⁰³² Candan, s.18.

¹⁰³³ Gerçek, s.9.

¹⁰³⁴ 6183 Sayılı Kanun'a yapılan atıf dolayısıyla alacağın, kamu alacağı vasfı kazanmadığını bir üst başlıkta (C başlığı) izah etmiştik.

¹⁰³⁵ Yaralı, s. 146.

b. Devlet

Kamu alacaklısı olarak sayılanlardan ilki devlettir. Devlet teriminden anlaşılması gereken, genel bütçeye dahil kamu idareleridir¹⁰³⁶. Devlet, merkezi ve taşra teşkilatını ifade etmektedir¹⁰³⁷.

c. İl Özel İdaresi

5302 Sayılı İl Özel İdareleri Kanunu m.3/a uyarınca; *“il özel idareleri, il halkının mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisini ifade etmektedir.”* 6183 Sayılı Kanun kapsamında il özel idareleri de kamu alacaklısı olarak kabul edilmiştir.

6360 Sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun¹⁰³⁸ ile il özel idarelerinde önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu kanunla, otuz büyükşehir belediyesindeki il özel idareleri kaldırılarak köklü değişiklik yapılmış ve il özel idareli iller ile il özel idaresi olmayan iller olarak bir ayrıma gidilmiştir¹⁰³⁹.

Bu durumda, il özel idareleri bulunan illerde kamu alacakların tahsili noktasında il özel idareleri halen kamu alacaklısıdır. İl özel idaresi kaldırılan illerde ise, 6360 Sayılı Kanun’un geçici madde 1 hükmü uygulanacaktır. İlgili maddeye göre; *“devir, tasfiye ve paylaşırma işlemlerini yürütmek üzere vali tarafından, bir vali yardımcısının başkanlığında, valinin uygun göreceği kurum ve kuruluş temsilcilerinin ve ilgili belediye başkanlarının katılımıyla devir, tasfiye ve paylaşırma komisyonu kurulur ve tüzel kişilikleri kaldırılan il özel idarelerinin her türlü taşınır ve taşınmaz malları, hak, alacak ve borçları, bu komisyon kararıyla ilgisine göre bakanlıklara, bakanlıkların bağlı veya ilgili kuruluşları ile bunların taşra teşkilatına, valiliklere, yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığına, büyükşehir belediyesine ve bağlı kuruluşuna veya ilçe belediyesine devredilmesine karar verilir.”*

¹⁰³⁶ Yusuf KARAKOÇ, **Kamu Alacaklarının Tahsili Aşamasında Ortaya Çıkan ve Vergi Yargısında Çözömlenen Uyuşmazlıklar**, Ankara: Yetkin Yayınları, 2000, s.30.

¹⁰³⁷ Candan, s.44.

¹⁰³⁸ R.G., T: 06.12.2018, Sayı: 28489.

¹⁰³⁹ Zuhall ÖNEZ ÇETİN, “Türkiye’de İl Özel İdaresi Sisteminin Dönüşümü ve 6360 Sayılı Kanun’un Dönüşüme Etkileri”, **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, C.20, S.2, 2015, s.263.

İl özel idarelerinin kaldırıldığı yerlerde, başka kurumlara devredilen il özel idaresinin alacaklarının kamu alacağı vasfı devam edecek midir? Kamu alacağının devrinin kanunen zorunlu olması ve alacağın devredileceği kurumların niteliği de dikkate alındığında, bu alacakların yine kamu alacağı niteliğini taşıdığı ve 6183 Sayılı Kanun'un uygulanması gerektiği kanaatindeyim. Zaten il özel idareleri, getirisi oldukça az sayılabilecek birkaç vergi, resim ve harç tahsil etme yetkisine sahip olduklarından bu husustaki görevlerinin birçoğu fiilen genel idare tarafından yapılmaktadır¹⁰⁴⁰.

2. Kamu Borçlusu

a. Genel Olarak

6183 Sayılı Kanun m.3 uyarınca kamu borçlusu; *“kamu borcunu ödemek zorunda olan gerçek veya tüzel kişiler ile bunların kanuni temsilci veya mirasçılarını ve vergi mükelleflerini, vergi sorumlusunu, kefil ve yabancı şahıs ve kurumların temsilcilerdir.”*

Madde de kamu borçlusu yelpazesi oldukça geniş şekilde düzenlenmiştir. Kamu borçluları ile kısa açıklamalar yapmanın önemli olduğunu düşündüğüm için bu kişileri ayrı başlıklar altında inceleyeceğim.

b. Kamu Borcunu Ödemek Zorunda Olan Gerçek veya Tüzel Kişiler

Kanunun ifadesinden, kamu borcunu ödemek zorunda olan gerçek ve tüzel kişilerden sonra saydığı kişilerin de gerçek veya tüzel kişi olması sebebiyle bu sayma işleminin tanıma açıklık getirme amacıyla yapıldığı düşünülebilir¹⁰⁴¹. Ancak bu ifade ile kamu alacağı kesinleşmiş ve ödeme süresi başlamış borçlular kastedilmiş, diğer kamu borçlularının durumunun belirlenleştirilmesi amacıyla ayrı ayrı sayılmıştır^{1042,1043}.

¹⁰⁴⁰ Gerçek, s.26.

¹⁰⁴¹ Candan, s.21-22.

¹⁰⁴² Gerçek, s.32.

¹⁰⁴³ Yazar, kamu borçlularının sıralamasının *“vergi mükellefleri, vergi sorumluları, diğer kamu alacaklarını ödemek zorunda olan gerçek ve tüzel kişiler, bunların mirasçıları, kanuni temsilciler, kefil ve yabancı kişi ve kurumların temsilcileri”* olması gerektiği kanaatindedir. Candan, s.22.

Tüzel kişi kamu borçlularının birleşme, devralma, bölünme ve tür değiştirmeleri halinde kamu borcundan kimin sorumlu olacağı da 6183 Sayılı Kanun m.36'da düzenlenmiştir.

c. Kamu Borçlusunun Kanuni Temsilcileri

Asıl kamu borçlusunun kanuni temsilcileri de kanunda öngörülen diğer koşulların da varlığı halinde, kamu borçlusu olabilmektedirler¹⁰⁴⁴.

Kanuni temsilci, temsil ettiği kişinin kamu hukukundan kaynaklanan maddi ve şekli yükümlülüklerini yerine getirilmesi ile sorumlu kişidir¹⁰⁴⁵. Tüzel kişilerde kanuni temsilci, tüzel kişinin tabi olduğu kanuna göre yönetim ve temsil hakkına sahip kişi veya organdır¹⁰⁴⁶.

TTK m.623/1'e göre, *“şirketin sözleşmesi ile yönetimi ve temsili, müdür sıfatını taşıyan bir veya birden fazla ortağa veya tüm ortaklara ya da üçüncü kişilere verilebilir.”* Bu maddeden anlaşıldığı üzere, limited şirketlerin kanuni temsilcileri müdürlerdir.

Limited şirketin kanuni temsilcileri olan müdürlerin kamu borçlusu olmalarına ilişkin özel düzenleme 6183 Sayılı Kanun'un mükerrer 35.maddesinde yapılmıştır. Buna göre; *“limited şirketin mal varlığından tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan kamu alacakları, müdürlerin malvarlıklarından tahsil edilecektir.”* Kamu alacağının öncelikli olarak şirketten tahsil edilmesi zorunludur. Şirketten tahsil edilemeyen ve edilemeyeceği anlaşılan kamu borçları için müdürlere gidilebildiğinden sorumluluğun fer'i bir sorumluluk olduğu kabul edilmiştir¹⁰⁴⁷.

Kanuni temsilcilerin sorumluluğuna ilişkin benzer düzenlemeler VUK m.10 ile SSGSSK m.88'de de yer almaktadır. Ancak kanuni temsilcilerin sorumluluğunu düzenleyen bu hükümler kapsam ve sorumluluğun şartları noktasında farklılaşmaktadır. İleride kanuni temsilcilerin sorumluluğunu düzenleyen bu hükümlere ayrıntılı olarak değineceğiz.

¹⁰⁴⁴ Yaralı, s.150.

¹⁰⁴⁵ Geçer, s.110.

¹⁰⁴⁶ Geçer, s.11

¹⁰⁴⁷ Gerçek, s.43.

d. Mirasçılar

6183 Sayılı Kanun m.7'ye göre kamu borçlusu, borcunu ödemedi vefat ederse mirası reddetmemiş borçlular hakkında da 6183 Sayılı Kanun uygulanır ve bu kişiler ödenmeyen kamu borcundan sorumlu olurlar.

Kanuni temsilci olmaları sebebiyle sorumluluğu doğan limited şirket müdürleri, yukarıda ifade edildiği üzere, “*kamu borçlusu*” sıfatını haizdir. Dolayısıyla, şirketin kamu borçlarının müdürlerden takip ve tahsil işlemleri sırasında, müdürlerin vefat etmeleri halinde, tahsil dairesinin müdürlerin mirasçılara başvurabilmesi mümkün görünmektedir^{1048,1049}.

¹⁰⁴⁸ Aynı yönde bkz. Danıştay 11. Daire, E. 1999/2966, K. 2000/3472 ve 21.09.2000 Tarihli kararı. “213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mirasçılarının sorumluluğu başlıklı 12. maddesinde, ölüm halinde, mükelleflerin ödevlerinin mirası reddetmemiş kanuni ve mansup mirasçılara geçeceği, ancak mirasçılardan her birinin murisin vergi borçlarından mirastaki hissesi oranında sorumlu olacağı, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 7. maddesinde de, borçlunun ölümü halinde, mirası reddetmemiş mirasçılar hakkında bu kanun hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

Yukarıda yer verilen yasa maddelerinin birlikte incelenmesinden, vefat eden mükellef ya da sorumluların vergi borçlarından sorumlu tutulacak mirasçılarının mirası reddetmemiş olması gerektiği, mirasın reddi halinde murisin vergi borçlarından mirasçılarının sorumlu tutulmalarının mümkün olmadığı anlaşılmaktadır.

Olayda ise mirasçı olan davacının, murisi olan ...'in terekesinin borca batık olması sebebiyle, ... 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin 23.6.1999 gün ve E:1998/808, K:1999/518 sayılı kararıyla mirasın hükmen reddedilmiş olduğunun tespitine karar verildiği ve kararın 31.3.2000 gününde kesinleştiği görülmektedir.

Bu durumda, borçlu şirketin kanuni temsilcisi olması nedeniyle şirket vergi borçlarından sorumlu tutulmuş muris ...'in mirasının reddolunduğu mahkeme kararıyla sabit olduğundan, davacı adına mirasçı sıfatıyla düzenlenen ödeme emrinde yasal uyarılık bulunmamaktadır.”

¹⁰⁴⁹ Kanuni temsilcinin vefatı üzerine kanuni temsilcilerin kamu borçlarından dolayı mirasçılarının sorumluluğuna gidildiği için görülen bir uyumsuzluk hakkında bkz. İzmir BAM 14. Hukuk Dairesi, E. 2017/1160, K. 2018/1188 ve 02.11.2018 Tarihli kararı. Bölge Adliye Mahkemesi, mirasın ret şartlarının oluşup oluşmadığı ve diğer bazı konularda yerel mahkeme kararını kaldırarak dosyayı yerel mahkemeye geri göndermiştir. Kararın özeti aşağıdaki gibidir:

“Dosya içeriğinden ve dava dilekçesi içeriğinden, terekenin pasifini oluşturan borçlardan üçünün, murisin şahsi vergi borcu değil, ortağı ve müdürü olduğu limited şirketlerin vergi borcu olduğu, yine vergi borçlarından birinin ise murisin işlettiği ticari işletmeden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkındaki Kanunun 22/7/1998 tarihli 4369 sayılı Yasayla değişik 35. maddesi hükmüne göre; limited şirket ortakları, şirketten tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme alacağından sermaye hisseleri oranında doğrudan doğruya sorumlu olurlar ve bu Kanun gereğince takibe tabi tutulurlar. Şu halde açıklanan yasal hükümler gereğince, miras bırakanın; ‘ortağı’ ve ‘yasal temsilcisi’ olduğu limited şirketlerin, şirketin malvarlığından tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan vergi borcundan, şirket ortağı olarak “koyduğu sermaye hissesi oranında” doğrudan doğruya sorumluluğu söz konusudur. Miras bırakanın yasal mirasçısı olan davacılar hakkında, amme alacaklısı tarafından henüz takibe geçilmemiş olması, yasal mirasçılarının borç tehdidi altında olmadıkları anlamına gelmez. Bu nedenle işten anlayan bilirkişi veya bilirkişiler eliyle, miras bırakanın, ‘ortağı’ ve ‘yasal temsilcisi’ olduğu limited şirketlerin defter, kayıt ve belgeleri üzerinde inceleme yaptırılarak şirketlerin aktif ve pasifinin saptanması ve mirasbırakanın şirketin kamu borcundan dolayı sermaye hissesi oranında şahsen sorumlu olacağı miktarın bu suretle belirlenmesi, amme alacağının şirketlerin malvarlığından tamamen tahsili mümkün ise bu halde davacıların borca batıklığın tespitini istemekte hukuki yararlarının bulunmayacağı

Mirasçılar hakkında takip işlemlerine başlanabilmesi için üç aylık mirası ret süresinin geçmiş olması gerekmektedir¹⁰⁵⁰.

Kamu borçlusunun ölümü sonrası, mirası reddetmemiş kanuni ve atanmış mirasçılarına karşı 6183 Sayılı Kanun'a göre takip ve tahsil işlemlerine devam edilmekle beraber terekenin mahkeme veya iflas idaresince tasfiyesini gerektiren hallerde takip işlemleri durdurulur ve tasfiye ile görevli resmi makama kamu alacağı bildirilir¹⁰⁵¹.

gözetilerek isteğin reddedilmesi değil ise, mirasbırakanın ölüm tarihi itibarıyla tespit edilen terekesi aktifinin, borcu karşılamaya yeterli olmaması halinde isteğin kabulüne karar verilmesi gerekir.

Mahkemece, murisin ölüm tarihi itibarıyla varlığı, sosyal ve ekonomik durumu, alacak ve borçları, mirasçılarının terekeyi kabul sayılabilecek tasarruflarının bulunup bulunmadığı amacıyla yapılan zabıta araştırması usulünce yaptırılmamış, bu amaçla zabıtaya yazılan müvekkelerin adres yanlışlığı nedeniyle iade edilmesi üzerine aynı hususta araştırma yapılması amacıyla ve doğru adres belirlenerek yeniden zabıtaya müzekkere yazılmamış, belediyeler ve SGK'dan murisin ölüm tarihi itibarıyla adına kayıtlı taşınmaz ve alacak ve borcunun bulunup bulunmadığı, var ise mirasçılarına yapılan bir intikal veya ödeme veya mirasçılar tarafından terekenin kabulü anlamına gelecek bir davranışta bulunulup bulunulmadığı usulünce araştırılmadan hüküm kurulmuş olması da doğru olmamıştır.

Yine davalı Kadifekale Vergi Dairesi Müdürlüğü avukatınca cevap dilekçesi ekinde sunulan 'Gayrimenkul Satanları Sorgulama' çıktısında; davacıların kendilerine veraset yoluyla intikal eden İzmir İli, Konak İlçesi Birinci A2 Mahallesinde bulunan 596 ada, 3 ve A3 Mahallesinde bulunan 6141 ada 14 parsel sayılı taşınmazları 27/06/2013 ve 31/10/2013 tarihinde sattıklarına dair davalı savunmasının araştırılması amacıyla, adı geçen tapu kayıtlarının ve yapılan satışları gösterir satış akıtlarının celbi konusunda tapu müdürlüğüyle yazışma yapılmadığı ve bu kapsamda davacı mirasçılarının davayı kabul anlamına gelecek davranışlarının olup olmadığının tespiti cihetine gidilmediği anlaşılmaktadır.

Öte yandan davanın vekil aracılığıyla açılmış olması halinde, Türk Medeni Kanununun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzüğü'nün 39/2. fıkrası gereğince mirasın reddi yetkisini içeren özel vekaletnamenin sunulması zorunlu olduğu halde, davacılar avukatının vekaletnamesinde bu yetki bulunmadığı halde, mahkemece bu hususun resen gözetilmesi gerekirken, davanın esasına girilerek hüküm kurulduğu görülmüştür.

6100 Sayılı HMK'nın 353/(1)-a-6. maddesi, 'Mahkemece, tarafların davanın esası ile ilgili olarak gösterdikleri delillerin hiçbirini toplanmadan veya gösterilen deliller hiç değerlendirilmeden karar verilmiş olması' durumunda, bölge adliye mahkemesinin esasını incelemeyen kararı kaldırarak davanın yeniden görülmesi için dosyayı kararı veren mahkemeye göndereceği ve bu kararın duruşma yapılmadan verilmesi gerekli kesin karar niteliğinde bulunduğu düzenlenmiştir.

Mahkemece, yukarıdaki paragrafta belirtilen eksikliklerin giderilerek ve davacılar avukatına, mirasın reddi yetkisini içeren vekaletnamesini de dosyaya sunması konusunda süre verilerek, bu konudaki eksikliğin de giderilmesi suretiyle murisin terekesinin borca batık olup olmadığı hususunda gerekli araştırmaların yapılması gerektiğinden davalı idareler avukatının istinaf başvurusunun esasa ilişkin hususlar incelenmeksizin, 6100 Sayılı HMK'nın 353/(1)-a-6. maddesi gereğince kabulü ile, ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına karar vermek gerekmiştir."

¹⁰⁵⁰ Danıştay 3.D., E.1991/965, K.1992/874, 03.03.1992 Tarihli kararı. Karar için bkz. **Candan**, s.40.

¹⁰⁵¹ Nazlı ALPASLAN GÜVEN, "Kamu Alacağının Takibinde: Ölüm Hali ve Amme Alacağına Etkileri", **Terazi Hukuk Dergisi**, C. 12, S. 130, 2017, s.39.

e. Vergi Yükümlüsü ve Vergi Sorumlusu

6183 Sayılı Kanun kapsamında hem vergi yükümlüsü hem de vergi sorumlusu, kamu borçlusudur.

VUK m.8/1 uyarınca vergi yükümlüsü (mükellef), “*vergi kanunlarına göre kendisine vergi borcu terettübeden gerçek veya tüzel kişidir. Vergi sorumlusu ise, “verginin ödenmesi bakımından, alacaklı vergi dairesine karşı muhatap olan kişidir (VUK m.8/2).”*

Vergi yükümlüsü olabilmek için vergiyi doğuran olay, yükümlünün kişiliğinde gerçekleşmiş ve vergi borcunun yükümlünün kendi malvarlığından ödenmesinin zorunlu olması şarttır¹⁰⁵². Bu şartlar vergi sorumluları açısından değerlendirildiğinde ise, vergiyi doğuran olay sorumlunun kişiliğinde meydana gelmez¹⁰⁵³ ve vergi borcunun malvarlığından ödenmesi şartı çoğu zaman sorumlular açısından gerçekleşmez¹⁰⁵⁴. Vergi sorumlusu, mükellef ile aralarındaki hukuki ilişki sebebiyle mükellefin vergilerinin kendisinden istenebileceği kişidir¹⁰⁵⁵.

Limited şirket, vergiyi doğuran olay kendi kişiliğinde gerçekleştiği için asıl olarak vergi yükümlüsü yani mükelleftir. Kanuni temsilci müdürler ise, limited şirketin vergi borcunun ödenmesi konusunda vergi dairesine muhatap olan vergi sorumlularıdır. Dolayısıyla müdürler, kanuni temsilci olmalarının yanında aynı zamanda vergi sorumlusu sıfatı ile vergi dairesine karşı sorumludur¹⁰⁵⁶.

f. Kamu Borçlusunun Kefili

Kamu borçluları, borçlarına ilişkin kefil gösterebilirler (6183 Sayılı Kanun m.11). Kefil göstermek isteyen kamu borçlusunun, 6183 Sayılı Kanun’un 10.maddesine göre teminat gösterememiş olması gerekmektedir. Ancak, kamu alacaklısı şahsi kefaleti kabul etmek zorunda değildir¹⁰⁵⁷.

Vergi hukuku açısından kefaletin geçerli olabilmesi için kefalet sözleşmesinin noter tasdikli olması ve gösterilen kefillerin müteselsil kefil veya müşterek müteselsil

¹⁰⁵² Gerçek, s.33; Şenyüz / Yüce / Gerçek, s.88.

¹⁰⁵³ Yusuf KARAKOÇ, **Genel Vergi Hukuku**, Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2017, s.161.

¹⁰⁵⁴ Mualla ÖNCEL / Ahmet KUMRULU / Nami ÇAĞAN, **Vergi Hukuku**, Ankara: Turhan Kitabevi, 2018, s.74-75.

¹⁰⁵⁵ Şenyüz / Yüce / Gerçek, s.92-93.

¹⁰⁵⁶ Şenyüz / Yüce / Gerçek, s.95-96.

¹⁰⁵⁷ Candan, s.89; Gerçek, s.47.

borçlu olması zorunludur^{1058,1059}. Ayrıca kefilin toplumda güvenilir birisi olarak bilinmesi, borcu karşılayacak malvarlığı olması veya kredisinin olması gerekir¹⁰⁶⁰.

Kamu alacaklısının kefilini kabul etmesi halinde, kefil de 6183 Sayılı Kanun'un 57.maddesi uyarınca asıl borçluların tabi tutuldukları usullerle takip olunur.

Şahsi kefalet söz konusu olduğundan, burada da eş rızasına ilişkin TBK hükümlerinin uygulanması gerektiği kanaatindeyim.

g. Kamu Borçlusu Yabancıların Temsilcileri

Yabancı gerçek veya tüzel kişilerin de kamu borçlusu olmaları durumunda, bu kişilerin kanuni temsilcileri de kamu borçlusu sayılmıştır.

III- MÜDÜRLERİN KAMU BORÇLARINDAN SORUMLULUKLARININ HUKUKİ DAYANAKLARI

A- Genel Olarak

Yukarıda kamu borçlarının kapsamını, kamu borçlularından birisinin de limited şirket müdürleri olduğunu açıkladık. Gerçekten de kanun koyucu, limited şirket müdürlerini birkaç farklı düzenlemede kamu borçlarından sorumlu tutmuştur. Ancak bu sorumluluk, müdürlere has sorumluluklar değildir. Anonim şirket yönetim kurulunun, dernek yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu da aynı şekilde aynı hukuki dayanaktan gelmektedir. Konumuz bağlamında limited şirket müdürleri değerlendirildiği için açıklamalarımızı müdürlere yönelik yapacağız.

Bunlardan ilki, 6183 Sayılı Kanun'un mükerrer 35.maddesidir. İlgili maddeye göre, şirketin mal varlığından tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan kamu alacakları, müdürlerin şahsi mal varlıklarından tahsil edilir. İkinci düzenleme ise VUK m.10'dur. Bu madde uyarınca, kanunda (VUK) düzenlenen ödevleri yerine getirmeyen müdürler, tahsil edilemeyen vergi ve diğer alacaklardan kendi malvarlıkları ile sorumludur. Üçüncü düzenleme ise 5510 Sayılı

¹⁰⁵⁸ Gerçek, s.47.

¹⁰⁵⁹ Candan, s.89.

¹⁰⁶⁰ Candan, s.88.

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nun 88.maddesinde sosyal güvencik primlerinin ödenmesine ilişkin düzenlemedir. Her ne kadar prim alacakları, AATUHK’ya göre amme alacağı sayılmasa da SSGSSK m.88/18’de prim ve diğer alacakların amme alacağı niteliğinde ve imtiyazlı olduğu ifade edilmiştir. Dolayısıyla, SGK’nın prim ve diğer alacaklarını da amme alacağı kapsamında değerlendirebiliriz. SSGSSK m.88/20’ye göre Sosyal Güvenlik Kurumunun prim ve diğer alacakları, *“haklı bir sebep olmaksızın bu Kanunda belirtilen sürelerde ödenmez ise kamu idarelerinin tahakkuk ve tediye ile görevli kamu görevlileri, tüzel kişiliği haiz diğer işverenlerin şirket yönetim kurulu üyeleri de dahil olmak üzere üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri ile kanuni temsilcileri Kuruma karşı işverenleri ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur.”*

Kanuni temsilcinin kamu borçlarından sorumluluğunun tespitinde doğru kanun hükmüne dayanılmaması, yapılan işlemi hukuka aykırı hale getirir¹⁰⁶¹. Örneğin Danıştay, kanuni temsilciler adına düzenlenen ödeme emirlerinde hem VUK m.10’un hem de AATUHK mükerrer m.35’in aynı anda dayanak gösterilmesini savunma hakkının gerektiği gibi kullanılabilmesine imkân tanımaması sebebiyle kabul edilebilir bulmamıştır¹⁰⁶².

Görüldüğü üzere, kamu alacağının niteliğine göre müdürlerin hukuki sorumluluklarının kaynakları ve dolayısıyla şartları da değişmektedir. Şimdi bu düzenlemelerin ayrıntılarına sırası ile bakalım:

B- 6183 Sayılı AATUHK Mükerrer Madde 35

1. Yasal Düzenlemenin Amacı ve Tarihsel Gelişimi

Limited şirketler, bir sermaye şirketi olması sebebiyle borçlarından kural olarak kendi malvarlığı ile sorumludur. Ancak kanun koyucu, limited şirketin kamu borçlarından dolayı şirketin yanında hem ortakların hem de kanuni temsilcilerin sorumlu olduğuna dair farklı düzenlemeler yapmıştır. Hem ortakların hem müdürlerin sorumluluğuna ilişkin farklı maddelerin yer alması, bu borçlardan müdürlerin mi yoksa ortakların mı öncelikli olarak sorumlu olacağının konusunda mahkemelerin

¹⁰⁶¹ İlhami ÖZTÜRK, “Kanuni Temsilci Sıfatıyla Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Gümrük Vergilerinden Sorumluluğu,” **Vergi Dünyası**, S:416, 2016, s.246. (Anılış: **Öztürk**, Gümrük Vergilerinden Sorumluluk)

¹⁰⁶² **Öztürk**, Gümrük Vergilerinden Sorumluluk, s.246.

farklı kararlarının olması, 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu kapsamına giren alacaklarla ilgili farklı düzenlemelerin yer alması, gerek kanun koyucunun farklı tarihlerde bu düzenlemelerde değişiklik yapması gerekse de bazı hükümlerin anayasaya aykırı olması sebebiyle AYM tarafından iptal edilmesi gibi sebeplerle, limited şirketlerin kamu borçlarından sorumluluğuna ilişkin yapılan takip ve tahsil işlemlerinde uygulamada problemler ortaya çıkmaktadır. Bu sebeple, AATUHK’de kanuni temsilcilerin (müdürlerin) sorumluluklarına ilişkin mükerrer madde 35’in ilk getirilme amacı ve maddede yapılan değişiklikler, AYM’nin iptal kararı ve gerekçesine, kanunlarla ilgili TBMM görüşme tutanaklarında yer alan düşüncelere değinmenin faydalı olacağına inanıyorum.

Kanuni temsilcilerin sorumluluğunu düzenleyen mükerrer 35.madde, 4108 Sayılı Kanun¹⁰⁶³ m.11 ile 6183 Sayılı Kanun’a eklenmiştir. Maddenin ilk hali aşağıdaki gibidir:

“Kanunî Temsilcilerin Sorumluluğu

MÜKERRER MADDE 35— Tüzelkişilerle küçüklerin ve kısıtlıların, vakıflar ve cemaatler gibi tüzelkişiliği olmayan teşekküllerin mal varlığından tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme alacakları, kanunî temsilcilerin ve tüzel kişiliği olmayan teşekkülü idare edenlerin şahsî mal varlıklarından bu Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

Bu madde hükmü, yabancı şahıs veya kurumların Türkiye'deki mümessilleri hakkında da uygulanır.

Tüzelkişilerin tasfiye haline girmiş veya tasfiye edilmiş olmaları, kanunî temsilcilerin tasfiyeye giriş tarihinden önceki zamanlara ait sorumluluklarını kaldırmaz.

Temsilciler, teşekkülü idare edenler veya mümessiller, bu madde gereğince ödedikleri tutarlar için asıl amme borçlusuna rücu edebilirler¹⁰⁶⁴”.

¹⁰⁶³ RG, 02.06.1995 Tarih, 22301 Sayı.

¹⁰⁶⁴ TBMM Tutanak Dergisi, Dönem:19, C.86 Yasama Yılı:4, 111. Birleşim, s.332, E.T:19.03.2019. (<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d19/c086/tbmm19086111.pdf>),

Maddenin getirilme gerekçesi ise Plan ve Bütçe Komisyonu Raporunda¹⁰⁶⁵ şu şekilde açıklanmıştır:

“Bilindiği üzere, 213 Sayılı Vergi Usul Kanununun 10 uncu maddesiyle, tüzel kişilerle küçüklerin ve kısıtlıların, vakıflar ve cemaatler gibi tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin mükellef veya vergi sorumlusu olmaları halinde bunlara düşen ödevlerin kanuni temsilcileri, tüzel kişiliği olmayan teşekkülleri idare edenler ve varsa bunların temsilcileri ile yabancı şahıs ve kurumların Türkiye'deki temsilcileri tarafından yerine getirileceği, yukarıda yazılı olanların bu ödevleri yerine getirmemeleri yüzünden mükelleflerin veya vergi sorumlularının varlığından tamamen veya kısmen alınamayan vergi ve buna bağlı alacakların, kanuni ödevleri yerine getirmeyenlerin varlıklarından alınacağı hükme bağlanmıştır. Bu hükümden hareketle, tüzel kişiliğin varlığından tamamen veya kısmen alınamayan vergi ve buna bağlı alacakların tüzel kişiliğin kanuni temsilcilerinden 6183 Sayılı Kanun'un cebri takibata ilişkin hükümlerine göre takip ve tahsili cihetine gidilmektedir.

Öte yandan, 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu kapsamına girmeyen fiyat farkı, kur farkı, haksız yere alınan ihracatta vergi iadesi, kaynak kullanımını destekleme primi gibi bazı amme alacaklarının tüzel kişiliğin mal varlığından tahsil imkânı bulunmadığında da kanuni temsilciler hakkında takibata geçilmiş ancak Danıştay'ca verilen muhtelif kararlarla 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu kapsamına girmeyen alacakların takibinde mezkûr maddenin tatbik imkânı bulunmadığı yönünde görüş birliğine varılmıştır. Vergi Usul Kanunu kapsamına girmeyen bu tür alacakların takibinde genel hükümlere başvurulması uzun zaman alacağı gibi bu hükümlerin uygulanması idareye pratik bir fayda da sağlamayacaktır.

Bu itibarla, amme borçlusunun mal varlığından alınamayan bu tür alacakların kanunî temsilcilerinin, teşekkülü idare edenlerin veya yabancı şahıs veya kurum mümessillerinin mal varlığından 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsilini temin etmek ve Vergi Usul Kanunu kapsamına giren vergi ve buna bağlı alacaklarda sorumlu olan bu şahısların diğer amme alacaklarının ödenmesinden de sorumlu olmalarını sağlamak amacıyla 6183 sayılı Kanuna mükerrer 35 inci madde eklenmiştir.”

¹⁰⁶⁵ **TBMM 183 Numaralı Komisyon Raporu**, Dönem:19, Yasama Yılı:4, s.5-6, E.T:19.03.2019. İlgili kanun maddesi, Komisyon Raporunda Madde 8 olarak görünmektedir.
(<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d19/c083/tbmm19083092ss0813.pdf>)

Gerekçeden anlaşıldığı kadarıyla, uygulamada sadece VUK kapsamına giren alacaklar değil bütün kamu alacaklarının VUK m.10 uyarınca takip edilmesi üzerine Danıştay'ın bu alacaklar arasında bir ayırım yapması ve VUK kapsamına girmeyen alacakların VUK m.10 uyarınca takibi ve tahsilinin mümkün olmadığı yönünde müstakar kararları bu düzenlemenin yapılmasında etkili olmuştur. Bir başka ifade ile bu düzenleme ile, vergi ve vergiye bağlı alacaklar dışındaki kamu alacaklarından da sorumlu olması amaçlanmıştır.

5766 Sayılı Kanun¹⁰⁶⁶ ile mükerrer 35.maddeye aşağıdaki hükümler eklenmiştir:

“Amme alacağının doğduğu ve ödenmesi gerektiği zamanlarda kanuni temsilci veya teşekkülü idare edenlerin farklı şahıslar olmaları halinde bu şahıslar, amme alacağının ödenmesinden müteselsilen sorumlu tutulur.

Kanuni temsilcilerin sorumluluklarına dair 213 sayılı Vergi Usul Kanununda yer alan hükümler, bu maddede düzenlenen sorumluluğu ortadan kaldırmaz.”

Bu değişiklikler, tahsil dairesine önemli imkanlar tanımış, VUK kapsamında kalan amme alacaklarının AATUHK mükerrer m.35 uyarınca kanuni temsilcilerden takip ve tahsil edilmesinin önü açılmıştır¹⁰⁶⁷. Bu değişikliklerin gerekçesi¹⁰⁶⁸ ise şu şekilde açıklanmıştır:

“Maddede yapılan ibare değişikliği ile borçludan tahsil edilemeyen dolayısıyla 6183 sayılı Kanunun mükerrer 35 inci maddesi kapsamında takip edilmesi gereken kamu alacaklarına açıklık getirilmektedir. Madde hükmünün Kanunun 1 'inci ve 2 'nci maddesi kapsamına giren amme alacakları için uygulanacağı hususu metinde belirtilerek, özellikle 213 sayılı Vergi Usul Kanunu kapsamına giren amme alacakları ile ilgili olarak oluşan tereddütler giderilmektedir.

Maddede yapılan bir diğer düzenleme ile amme alacağının doğduğu ve ödenmesi gerektiği zamanlarda kanuni temsilci veya teşekkülü idare edenlerin farklı şahıslar olması halinde bu şahısların, amme alacağının ödenmesinden müteselsilen sorumlu tutulacakları belirtilmekte ve bu sorumluluk uygulamasının 213 sayılı Vergi Usul Kanunu kapsamına giren amme alacaklarının, düzenlendikleri kanunlardaki kanuni ödeme sürelerinde veya 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre verilen özel

¹⁰⁶⁶ RG, 06.06.2008 Tarih ve 26898 Sayı (Mükerrer).

¹⁰⁶⁷ Yusuf İLERİ, “Vergi Borçlarının Kanuni Temsilcilerden Tahsilinde Vergi İdaresine Tanınan Yeni Ayrıcalıklar,” **Yaklaşım, S: 188**, 2008, s.122.

¹⁰⁶⁸ **Sinerji Mevzuat ve İhtihat Bilgi Bankası**, (www.sinerjimevzuat.com.tr), E.T. 19.03.2019.

ödeme süreleri içinde farklı şahısların kanuni temsilci veya teşekkülü idare eden olması halini de kapsadığı ifade edilmektedir.”

Maddeye eklenen bu fıkralar Anayasa Mahkemesi E. 2014/144, K.2015/29 ve 19.03.2015 Tarihli kararı¹⁰⁶⁹ ile iptal etmiştir. Kanuna eklenen beşinci fıkranın iptal gerekçesi şu şekildedir:

“Kanun koyucu, amme alacağını güvenceye almak bakımından sorumluluğun yaygınlaştırılması yoluna gidebileceği gibi müteselsil sorumluluk da öngörebilir. Ancak amme alacağının doğduğu veya ödenmesi gerektiği zamanlarda kanuni temsilcilerin farklı kişiler olabileceği gerçeği göz önüne alındığında, kural ile getirilen düzenleme vergi ve diğer mali ödev ve sorumluluklarını zamanında ve eksiksiz olarak yerine getiren kanuni temsilcilerin, sonradan kendilerinin görevde olmadığı ve müdahale şanslarının bulunmadığı bir dönemde gerçekleşen bir eylemden müteselsilen sorumlu tutulmaları sonucunu doğurmaktadır. Adalet ve hakkaniyet ilkeleri karşısında, bireyin bu şekilde belirsiz ve güvencesiz bir biçimde kendi kusurundan kaynaklanmayan bir nedenle, başkalarının eylem veya ihmali sonucu oluşacak sorumluluğa ortak olması adalet ve hakkaniyetle bağdaşmaz. Dolayısıyla, itiraz konusu kural hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2. maddesine aykırıdır”

Maddenin altıncı fıkrasının iptal gerekçesi ise şu şekildedir:

“213 sayılı Kanun'un 10. maddesinde, kanuni temsilciler için kabul edilen sorumluluk, kusura dayalı sorumluluktur. Buradaki kusur, vergilendirmeye dair ödevlerin ihlal edilmesidir. Buna göre, 213 sayılı Kanun'un 10. maddesi uyarınca kanuni temsilcilerin sorumlu tutulabilmesi için vergilendirme ödevlerini yerine getirmemiş olması gerekmektedir. İtiraz konusu kuraldan kaynaklanan sorumluluk ise kusursuz sorumluluk esasına dayanmakta olup kamu alacağının borçlu şirketten tahsil edilememesinde kanuni temsilcilerin kusuru bulunmasa dahi sorumlu tutulmasına neden olmaktadır.

213 sayılı Kanun'un 10. maddesinde, kanuni temsilcilerin sorumluluklarına ilişkin hükümlerin düzenlenmiş olması, bu Kanun kapsamındaki amme alacaklarının takibinin itiraz konusu kurala göre yapılmasına engel teşkil etmemektedir. Dolayısıyla

¹⁰⁶⁹ RG, 03.04.2015 Tarih ve 29315 Sayı.

itiraz konusu kural nedeniyle, 213 sayılı Kanun kapsamına giren amme alacakları da dâhil olmak üzere tüm amme alacakları için takip yapılması mümkündür. Bu durumda her iki kanunun aynı maddi olaya uygulanabilmesi nedeniyle, iki ayrı kanuni düzenlemeden hangisinin uygulanacağı konusunda belirsizlik oluşmaktadır. Dolayısıyla itiraz konusu kural, hukuk devleti ilkesi ile bağdaşmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2. maddesine aykırıdır.”

Sonuç olarak, maddenin son hali, iptal kararları ile ilk haline dönmüştür ve maddenin temel amacı, VUK kapsamına girmeyen kamu alacaklarından kanuni temsilcileri (müdürleri) sorumlu tutmaktır. Dolayısıyla, VUK kapsamına giren bir alacağın AATUHK'ya göre takip ve tahsil edilmesi, yasal dayanağın hatalı tespit edilmesi anlamına gelir ve tesis edilen işlemleri hukuka aykırı yapar. Bu sebeplerle, maddenin uygulanması için ilk olarak kamu alacağının AATUHK mükerrer m.35 kapsamında olup olmadığı tespit edilmelidir.

2. Sorumluluğun Niteliği

a. Kusursuz Sorumluluk

Maddede, limited şirket mal varlığından tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan kamu alacaklarının kanuni temsilcilerin malvarlığından alınacağı ifade edilmiştir. VUK düzenlemesinin aksine kanuni temsilcilerin ödevlerini yerine getirip getirmemesi kanuni temsilcilerin sorumluluğu açısından herhangi etkiye sahip değildir. Dolayısıyla, mükerrer m.35'te öngörülen sorumluluk, kanuni temsilcilere yüklenmiş bir ödevden değil, salt kanuni temsilcilik sıfatından kaynaklanmaktadır¹⁰⁷⁰.

Maddenin TBMM'de görüşülmesi sırasında¹⁰⁷¹, maddenin gerekçesinde VUK'a atıf yapıldığı ancak VUK uyarınca sorumluluğun doğması için bir kusur olması

¹⁰⁷⁰ Turan YÜCEL, **Anonim ve Limited Şirketlerde Kanuni Temsilcilerin Şirketin Vergi Borçlarından Doğan Sorumlulukları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2010, s.69; **Öztürk**, Gümrük Vergilerinden Sorumluluk, s.251; Serdar AKIN, “213 Sayılı VUK ve 6183 Sayılı AATUHK Hükümleri Uyarınca Kanuni Temsilciler ve Sorumlulukları,” **Vergi Sorunları Dergisi**, S:262, 2010, s.175; Aksi görüş için bkz. **Barlass**, s. 62.

¹⁰⁷¹ **TBMM Tutanak Dergisi**, Dönem:19, C.86 Yasama Yılı:4, 111. Birleşim, s.335 vd.

gerektiği, halbuki mükerrer¹⁰⁷² madde 35'te herhangi bir kusur şartı aranmadığı ve doğrudan kanuni temsilcinin sorumluluğuna gidildiği, bu yönüyle teklif edilen kanunun çelişkili olduğu ve kanuni temsilcilere ağır bir sorumluluk yüklediği ifade edilerek eleştirilmiştir. Dolayısıyla, maddenin kanunlaşma aşamasında dahi bu maddenin kusura dayanmayan bir sorumluluğu düzenlediği ifade edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin yukarıda belirtilen E. 2014/144, K.2015/29 ve 19.03.2015 Tarihli kararında da 6183 Sayılı Kanun mükerrer madde 35'te düzenlenen sorumluluğun kusursuz sorumluluk olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak mükerrer m.35, kusuru olup olmadığına bakılmaksızın müdürlerin sorumluluğunu düzenlemektedir.

b. Sorumluluğun Tali (İkinci Dereceden) Olması

Sorumluluğun fer'i olması, AATUHK kapsamındaki kamu alacaklarının öncelikli olarak şirketten alınması için takip ve tahsil işlemlerinin yapılmasını ancak şirketten alınamaması veya alınamayacağının anlaşılması halinde müdürlere karşı takip ve tahsil işlemlerinin yapılabilmesini ifade etmektedir¹⁰⁷³. Bir başka ifade ile kamu borçlarından ilk sorumlu olan şirket tüzel kişiliği iken kamu alacağının şirket tüzel kişiliğinden tahsil edilememesi veya tahsil edilemeyeceğinin anlaşılması halinde ikinci derece olarak müdürlerin sorumluluğuna gidilmesini ifade etmektedir^{1074,1075}.

¹⁰⁷² Meclis görüşmelerinde, mükerrer madde çıkarmanın kanun tekniği açısından oldukça hatalı olduğu ifade edilmiş ve eleştirilmiştir. Eleştiriler için bkz. **TBMM Tutanak Dergisi**, Dönem:19, C.86 Yasama Yılı:4, 111. Birleşim, s.335 vd.

¹⁰⁷³ **Yaralı**, s.182; **Çamoğlu**, Yönetim Kurulu, s.277.

¹⁰⁷⁴ Sefer OĞUZ, "Limited Şirketin Ödenmeyen Kamu Borçlarından Ortakların Sorumluluğunun AYM'nin 5766 Sayılı Kanun'un Bazı Hükümlerinin İptal Kararı Işığında Değerlendirilmesi," **İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.16, S.2, 2017, s.377; **Can**, s.74.

¹⁰⁷⁵ Ankara Bölge İdare Mahkemesi Vergi Dava Dairesi E. 2010/3256 ve 14.07.2010 tarihli kararında, şirkete takip yapılmadan müdürlerin sorumluluğuna gidilerek müdürler adına düzenlenen ödeme emirlerinin iptali davasında, yerel mahkemenin verdiği yürütmeyi durdurma kararını hukuka uygun bulmuştur. Kararın ilgili kısmı şu şekildedir:

"İSTEMİN ÖZETİ: A.. Grup Sağlık Hiz Ltd.Şti.'nin vergi borçlarının tahsili amacıyla şirket müdürü sıfatıyla davacı adına 6183 sayılı Amme Alacakları Tahsili Usulü Hakkındaki Yasa'nın mükerrer 35.maddesi uyarınca düzenlenen 18.03.2010 tarih ve 2010/...01, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 sayılı ödeme emirlerinin iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle açılan davada; olayda uyumsuzluk konusu dönemlerde şirket ortağı ve müdürü olduğu anlaşılan davacı adına ödeme emirleri düzenlenmeden önce, asıl borçlu şirket adına düzenlenip tebliğ edilmiş olması gereken ödeme emirlerinin ve şirketin malvarlığı araştırmalarına ilişkin belgelerin Mahkemeye sunulmadığı, öncelikle şirketin takibata alındığına dair davalı idare savunmasında hiç bir bilgi ve iddiaya yer verilmediği, dolayısıyla asıl borçlu şirket hakkında gerekli takip ve tahsil işlemleri tamamlanmadan amme alacağının davacıdan tahsili amacıyla düzenlenen dava konusu ödeme emirlerinde hukuka uyarlık görülmediği gerekçesiyle 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27/2. maddesinde öngörülen koşullar oluştuğundan, uyumsuzluk konusu ödeme emirleri yönünden yürütmenin durdurulması isteminin teminat alınmaksızın

Özetle, sorumluluğun fer'i (ikinci dereceden) olması sebebiyle AATUHK kapsamındaki kamu alacakları için müdürlere karşı doğrudan takip ve tahsil işlemlerine geçilebilmesi mümkün değildir.

c. Kanuni Temsilcilerin Şahsi Malvarlığı ile Sınırsız ve Müteselsil Sorumlu Olması

Kanuni temsilciler, kamu borçlarından kendi malvarlıkları ile sınırsız olarak sorumludurlar¹⁰⁷⁶. Ortaklar, sadece ortaklık payı oranında sorumlu iken kanuni temsilciler, tüm borçtan sorumludurlar¹⁰⁷⁷. Aynı zamanda, kanuni temsilcinin her biri borcun tamamından sorumludur. Dolayısıyla müteselsil bir sorumluluk söz konusudur.

3. Sorumluluğun Şartları

AATUHK mükerrer m.35'e göre, limited şirket müdürlerinin sorumluluğunun doğabilmesi belirli şartlara bağlıdır. Burada şirket müdürü/müdürleri olarak ifade edilen kişiler, kanuni temsilci konumunda olan ve kamu alacağı -şartların oluşması ile kendisinden talep edilebilecek kişilerdir. Şimdi kamu alacağının müdürlerden istenebilmesinin şartlarını aşağıda inceleyelim:

a. Kamu Alacağının Niteliğinin Belirlenmesi

AATUHK mükerrer m.35 kapsamında sorumluluğun ilk şartı kamu alacağının niteliğinin tespit edilmesidir. Müdürlerin sorumluluğuna bu madde uyarınca başvuru yapılabilmesi için alacağın AATUHK mükerrer m.35 kapsamında olan ve AATUHK dışındaki kanunlarda farklı bir düzenleme öngörülmeyen bir kamu alacağı olması gerekmektedir.

---

kabulüne ilişkin Ankara 3. Vergi Mahkemesi tarafından verilen 14.06.2010 tarih ve E:2010/1187 sayılı kararın kaldırılması istenilmektedir. TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Ankara Bölge İdare Mahkemesi'nce dava dosyası incelenerek gereği görüldü:

Dava dosyasında mevcut bilgi ve belgelere göre, mahkemece yürütmenin durdurulması istemi hakkında verilen kararda yasaya aykırılık bulunmadığından, itiraz isteminin 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27. Maddesinin 6. fıkrası uyarınca REDDİNE, 14.07.2010 gününde oybirliği ile karar verildi."

¹⁰⁷⁶ Çelik, Kamu Alacakları, s.113.

¹⁰⁷⁷ Nazmi KARYAĞDI / Ahmet Metin AYSOY, "Anonim Şirket Kanuni Temsilcileri ile Üst Düzey Yöneticilerinin Vergi ve Sigorta Prim Borçlarından Sorumluluğu," **Vergi Dünyası**, S.390, 2014, s.14.

AATUHK kapsamına giren borçların neler olduğunu yukarıda ayrıntıları ile açıkladım. Ancak o kısımda belirtilen bütün kamu alacakları AATUHK mükerrer madde 35 kapsamında değildir. Özellikle vergi ve vergiye bağlı alacaklar açısından VUK m.10'da özel bir düzenleme yapıldığı için AATUHK mükerrer m.35 değil, VUK m.10 uygulanacaktır. Dolayısıyla, VUK kapsamındaki bir vergi borcu için mükerrer m.35 uygulama alanı bulamayacaktır.

AATUHK mükerrer m.35'in tarihsel gelişimi kısmında da belirttiğim üzere, bu madde, VUK m.10 kapsamına girmeyen kamu alacaklarının takip ve tahsilini kolaylaştırmak için getirilmiştir. Bu sebeple, vergi ve vergiye bağlı alacaklar dışındaki kamu alacaklarının tahsil usulünü düzenlemektedir.

b. Kamu Alacağının Talep Edilebilir Olması

Alacağın AATUHK kapsamında bir alacak olduğu tespit edildikten sonra tespit edilmesi gereken husus, kamu alacağının talep edilebilir olup olmadığıdır¹⁰⁷⁸. Kamu alacağının, örneğin zamanaşımı sebebiyle şirketten talep edilmesi mümkün değilse müdürlerden de talep edilmesi mümkün değildir¹⁰⁷⁹. Yine, kamu borcu ödenmiş veya mahkeme kararı ile iptal edilmiş ise talep edilebilir bir borç olmadığından müdüre başvurmak mümkün değildir.

AATUHK bir takip ve tahsil kanunu olduğundan uygulanabilmesi için kamu alacağının tahakkuk etmesi ve kesinleşmesi, yani ödenebilecek durumda (talep edilebilir) olması zorunludur¹⁰⁸⁰.

c. Şirkete Hukuka Uygun Takip Yapılması

Kamu alacaklarının müdürlerden talep edilebilmesi için öncelikle şirketin hukuka uygun şekilde takip edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, öncelikle kamu

¹⁰⁷⁸ **Yaralı**, s.191. Yazar, kamu alacağının “tahsil edilebilir olması” gerektiğini söylemiştir. Kanaatimce, kamu alacağının “talep edilebilir olması” daha doğru bir ifadedir. “Talep edilebilir” kavramı açısından aynı yönde bkz. Mert SİLAHŞÖR, **Sermaye Şirketi Yönetici ve Ortaklarının Kamu Alacağından Sorumluluğu**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2014, s. 56. (Anılış: **Silahşör**, Tez)

¹⁰⁷⁹ **Yaralı**, s.191. Zamanaşımına ilişkin bkz. Danıştay 4 D., E.2001/2297, K.2002/3035, T.26.09.2002, **Yaralı**, s.450; Danıştay 3 D., E.2006/3902, K.2009/51, T. 20.01.2009, **Yaralı**, s.623

¹⁰⁸⁰ Mustafa Lütfi TOMBALOĞLU, **Amme Alacaklarının Takip ve Tahsil Usulü**, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2011, s.21.

alacağının kanuni temsilci adına değil şirket adına tahakkuk ettirilmesi gerekmektedir^{1081,1082}.

Limited şirket müdürlerini takip edebilmek için mevzuatın öngördüğü sıralama aşağıdaki gibidir¹⁰⁸³:

- “Şirket adına olan borç için ihbarname düzenlenerek şirkete tebliğ edilmelidir.
- İhbarnameden sonra şirket adına ödeme emri düzenlenmeli ve şirkete tebliğ edilmelidir.
- Ödeme emrinin kesinleşmesinden sonra şirket adına malvarlığı araştırılması yapılmalı ve tespit edilen malvarlıklarına haciz konulmalıdır.
- Şirketin malvarlığı tespit edilememiş veya tespit edilen malvarlığı borcu karşılamaya yetmiyorsa, kanuni temsilcinin sorumluluğuna gidilmelidir.”

Kanuni temsilcinin sorumluluğu doğduğu hallerde, temsilcinin mal varlığına doğrudan haciz işlemi uygulanamaz. Öncelikle, kamu alacaklarının ödenmesi için kanuni temsilci adına ödeme emri gönderilmelidir. Kanuni temsilci bu ödeme emrine dava açmaz veya açtığı dava reddedilirse, bu durumda mal varlığına haciz konulabilir.

d. Kamu Alacağının Şirketten Tahsil Edilememesi veya Tahsil Edilemeyeceğinin Anlaşılması

Alacağın AATUHK kapsamında ve talep edilebilir bir borcun olması durumunda müdürlerin sorumluluğunun fer’i olması sebebiyle ilk olarak şirketten

¹⁰⁸¹ Öztürk, Gümrük Vergilerinden Sorumluluk, s.250.

¹⁰⁸² Ankara Bölge İdare Mahkemesi Vergi Dava Dairesi E. 2010/1814 ve 15.04.2010 Tarihli kararında şirket hakkında usulüne uygun takip yapılmadan kanuni temsilcinin sorumluluğuna başvurularak ödeme emri düzenlenmesini hukuka aykırı bularak yürütmeyi durdurma kararı vermiştir. Kararın ilgili kısmı şu şekildedir: “...usulüne uygun tebliğ işlemlerinin tamamlanmadığı anlaşıldığından kesinleşmiş bir kamu alacağından söz edilemeyeceği için, kamu alacağının kesinleştiğinden bahisle davacı (kanuni temsilci) adına ödeme emri düzenlenmesinde hukuka uyarlık görülmemiş olup, Ankara 5. Vergi Mahkemesi tarafından verilen 25.03.2010 tarih ve E. 2010/739 sayılı yürütmenin durdurulması isteminin reddi yolundaki kararda mevzuata uyarlık bulunmamaktadır. Açıklanan nedenlerle, itiraz isteminin kabulüne, Ankara 5. Vergi Mahkemesi tarafından verilen 25.03.2010 tarih ve E: 2010/739 sayılı kararının kaldırılmasına, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27/2. maddesinde öngörülen koşullar olduğundan, uyuşmazlık konusu ödeme emirleri yönünden yürütmenin durdurulması isteminin teminat alınmaksızın kabulüne 15.04.2010 tarihinde oybirliği ile karar verildi.”

¹⁰⁸³ Eslem AYZ, Limited Şirketlerde Kanuni Temsilci ve Ortakların Vergisel Sorumlulukları, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2013, s.91. (Anılış: AYZ, Kanuni Temsilci)

tahsili için gerekli işlemler yapılmalıdır. Şirketten tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan kamu alacağı için müdürün sorumluluğuna başvurulabilir.

*Ayyıldırım/Demirli/Ayyıldız*¹⁰⁸⁴, AATUHK mükerrer m. 35 uyarınca kanuni temsilcilere başvurabilmek için aciz vesikası ile kamu alacağının tahsil edilemeyeceğinin anlaşılmasının gerekli olduğunu ileri sürmüştür. *Candan*¹⁰⁸⁵, şirkete karşı AATUHK m.54'te düzenlenen tahsil yollarından gerekirse hepsinin kullanılması gerektiğini, buna rağmen kamu alacağının kısmen veya tamamen alınamaması halinde durumun aciz fişi veya aciz belgeleriyle ispatlanabileceğini savunmuştur. *Yüce*¹⁰⁸⁶, kanuni temsilcinin sorumluluğu için tahsil imkansızlığının mutlak bir şart olmadığını, bu durumun “anlaşılmasının” yeterli olacağını savunmuştur.

Uygulamada, AATUHK kapsamındaki alacakların büyük çoğunluğu da tahsil dairesi olarak vergi dairesi tarafından takip edilmektedir. Vergi daireleri ise, Elektronik Vergi Dairesi Otomasyon (E-VDO) sistemi üzerinden kamu borçlusunun mal varlığı araştırmasını kolaylıkla yapabilmektedir. Dolayısıyla, vergi dairesi tarafından yapılan malvarlığı araştırmasına rağmen kamu borçlusunun malvarlığının tespit edilememesinin tutanak altına alınması halinde, aciz fişi düzenlenmesinin veya m.54 kapsamındaki diğer yolları takip etmenin zorunlu olmadığını düşünüyorum.

i. Kamu Alacağının Kısmen veya Tamamen Tahsil Edilememesi

5766 Sayılı Kanun ile AATUHK m.3'e tahsil edilemeyen amme alacağı teriminin tanımına ilişkin özel bir hüküm eklenmiştir. Bu maddeye göre, tahsil edilemeyen kamu alacağı *“kamu borçlusunun AATUHK hükümlerine göre yapılan mal varlığı araştırması sonucunda haczi kabil herhangi bir mal varlığının bulunmaması, haczedilen mal varlığının satılarak paraya çevrilmesine rağmen satış*

¹⁰⁸⁴ Kadir AYYILDIRIM / Yunus DEMİRLİ / Yaşar AYYILDIZ, Tüzel Kişilerde Kanuni Temsilcilerin Sorumluluğu ve Anayasa Mahkemesi İptal Kararının Değerlendirilmesi, **Vergi Dünyası**, S.408, 2015, s.82. Benzer yönde, Yargıtay 11. HD, E. 2015/7447, K. 2016/1818 ve 22.02.2016 tarihli kararı. Kararın ilgili kısmı şu şekildedir: “...Tüzel kişi mükelleflerin kamu alacaklarından kaynaklanan yükümlülüklerinin yerine getirilmesinden, kanuni temsilcileri sorumlu tutulmuştur. Ancak vergi borcunun temsilciden istenebilmesi için öncelikle temsil edilen tüzel kişiden talep edilmesi ve bu tüzel kişinin ödeme kabiliyetinin olmadığını gösteren “aciz vesikasının” düzenlenmiş olması gereklidir (6183 SK.m.75). Kanuni temsilcilerin kim olduğu konusu ise tüzel kişinin türüne göre değişmektedir. Anonim şirketler ve kooperatiflerde kanuni temsilciler yönetim kurulu başkan ve üyeleri iken limited şirketlerde şirketin müdürü, kolektif şirketlerde ise ortakların her birisidir.” Ayrıca bkz. Yargıtay 11. HD, E. 2015/7444, K. 2016/2505 ve 07.03.2016 tarihli kararı.

¹⁰⁸⁵ **Candan**, s.193.

¹⁰⁸⁶ Mehmet YÜCE, **Anonim ve Limited Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyeleri, Kanuni Temsilciler, Müdürler ile Ortakların Sorumlulukları**, Bursa: Ekin Yayınevi, 2014, s.171 vd.

bedelinin amme alacağını karşılamaması gibi nedenlerle tahsil edilemeyen kamu alacaklarını” ifade eder. Elektronik ortamda yapılan mal varlığı araştırmasında veya fiili haciz ile tespit edilen, limited şirket adına kayıtlı veya mülkiyetinde bulunan mal varlıklarının satılmasına rağmen kamu alacağının tamamı alınamamış ise kamu alacağı kısmen tahsil edilememiştir.

Burada şu hususa da değinmek istiyorum: Bazı durumlarda, örneğin fiili haciz yapılan makineler, sisteminin eski olması ve artık üretim için elverişli olmaması veya benzer şekilde yazılımının güncel olmaması gibi sebeplerle satışa çıkarılsa dahi satılamamaktadır. Acaba bu durumda, kamu alacağının kısmen veya tamamen tahsil edilemediği kabul edilerek müdürlerin sorumluluğuna gidilebilir mi? Kanaatimce, bu soruya olumsuz cevap vermek gerekir. Zira, bu malları satmak tahsil dairesinin görevidir ve borca yetecek kadar mal varlığı da haciz ile garanti altına alınmıştır. Malların işlevlerini kaybetmeleri sebebiyle ekonomik değerlerini kaybetmeleri ancak kamu alacağının tahsil edilemeyeceğinin anlaşılması kapsamında değerlendirilebilirse, müdürlerin sorumluluğuna gidilebilir.

ii. Kamu Alacağının Kısmen veya Tamamen Tahsil Edilemeyeceğinin Anlaşılması

5766 Sayılı Kanun ile AATUHK m.3’e eklenen diğer terim ise tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme alacağı terimidir. Bu maddeye göre tahsil edilemeyeceği anlaşılan kamu kamu alacağı *“kamu borçlusunun haczedilen mal varlığına AATUHK hükümlerine göre biçilen değerlerin kamu alacağını karşılayamayacağının veya hakkında iflas kararı verilen kamu borçlusundan aranılan kamu alacağının iflas masasından tahsil edilemeyeceğinin anlaşılması gibi nedenlerle tahsil dairelerince yürütülen takip muamelelerinin herhangi bir aşamasında kamu borçlusundan tahsil edilemeyeceği ortaya çıkan kamu alacaklarını”* ifade eder.

iii. Konkordato İlan Etmenin Etkisi

İflas erteleme hukukumuzda kaldırılması sebebiyle, ekonomik açıdan zor duruma düşen şirketlerin bu durumdan kurtulabilmelerini sağlamak üzere başvurabilecekleri hukuki kurum konkordatodur.

7101 Sayılı Kanun m.22 ile İİK’da konkordatoya ilişkin m.294’te değişiklik yapılmış ve bu değişiklik ile AATUHK kapsamındaki takipler de dahil olmak üzere konkordato sürecindeki şirkete karşı hiçbir takip yapılamayacağı düzenlenmiştir. Dolayısıyla, eğer limited şirket konkordato için başvurmuş ve geçici mühlet almış ise, kamu alacağının tahsil edilememesi veya tahsil edilemeyeceğinin anlaşılması şartı gerçekleşmeyecektir ve şirkete karşı takip yapılamayacaktır. Şirkete karşı takip yapılmadan müdürlerin sorumluluğu da doğmayacaktır.

Yine İİK m.294/1 uyarınca, daha önce başlamış takiplerde işlemlere devam edilmez, takip durur. Kanaatimce bu durumda bir ayırım yapmak gerekmektedir. Eğer, şirket geçici mühlet almadan önce zaten kamu alacağının şirketten tahsil edilemediği veya tahsil edilemeyeceği anlaşılmış ise müdürlerin sorumluluğu doğacağından müdürlere karşı kamu alacağına ilişkin takip yapılabilir. Aksi halde, henüz şirketten kamu alacağının tahsil edilip edilemeyeceği tespit edilmeden geçici mühlet kararı alınmış ise müdürlerin sorumluluğu doğmayacaktır, şirket açısından yürütülen takip de duracaktır.

4. Sorumluluğun Ortaya Çıkışının Zaman Yönünden Tespiti

Müdürlerin sorumluluğunun ikinci dereceden bir sorumluluk olduğuna yukarıda değindik. Dolayısıyla önce asıl borçlu olan limited şirketten kamu alacağının tahsil imkanının olup olmadığı araştırılacaktır. Kamu alacağının “*kısmen tahsil edilememesi veya tahsil edilemeyeceğinin anlaşılması*” halinde müdürlerin sorumluluğu doğacaktır. Dolayısıyla, müdürlerin sorumluluğu zamansal olarak şirketten tahsil imkanının mümkün olmadığının tespit edildiği tarihte doğacaktır¹⁰⁸⁷.

AATUHK mükerrer m.35’e 5766 Sayılı Kanun ile eklenen “*amme alacağının doğduğu ve ödenmesi gerektiği tarihte kanuni temsilcilerin farklı olması halinde her iki kanuni temsilcinin müteselsil olarak sorumlu olacağı*”na ilişkin düzenleme, AYM E. 2014/144, K.2015/29 ve 19.03.2015 Tarihli kararı ile iptal edilmiştir. AYM, iptal gerekçesinde; bu düzenleme ile görevi döneminde bütün yükümlülüklerini yerine getiren kişilerin, görevlerinin sona erdiği tarihten sonra müdahale imkanının kalmadığı bir dönemde gerçekleşen fillilerden sorumlu tutulmasının adalet ve hakkaniyete aykırı olacağını ifade etmiştir.

¹⁰⁸⁷ Oğuz, s.380.

AYM'nin iptal kararı sonrasında Danıştay vermiş olduğu kararlarında, AATUHK mükerrer m.35 kapsamında kanuni temsilcilerin sorumlu tutulabilmesi için *“kamu alacağını doğuran fiilin gerçekleştiği tarihte kanuni temsilci olmayı”* aramıştır. Danıştay 13. D, E. 2013/ 2821, K. 2015 / 2877 ve 03.09.2015 Tarihli kararında¹⁰⁸⁸ şu

¹⁰⁸⁸ **Sinerji Mevzuat ve İctihat Programı**, (www.sinerjimevzuat.com.tr), E.T:20.04.2018.

“...Dosyasının incelenmesinden; davacının 26.12.2005 tarihli kararla şirket hissesinin %50'sini devraldığı ve şirketi tam yetki ile temsil ve ilzama yetkili ve mezun olmak üzere 10 yıllığına şirket müdürlüğüne seçildiği, bu hususların 03.01.2006 tarihinde tescil edilerek 6469 sayılı Ticaret Sicil Gazetesi'nde 06.01.2006 tarihinde ilân edildiği, Tic. Ltd. Şti. hakkında, 19.04.2005 tarihindeki eylemi nedeniyle lisanssız faaliyette bulunduğundan bahisle, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nun 04.05.2006 tarih ve 748/40 sayılı kararıyla 714.460 TL idari para cezası uygulanmasına karar verildiği, anılan kararın 18.05.2006 tarihinde şirket adresinde şirketin daimi işçisine tebliğ edildiği, idari para cezasının bir kısmının anılan şirketten tahsil edildiği, tahsil edilemeyen 708.174,71.-TL tutar için şirket hakkında haciz işlemlerine başlandığı, ancak anılan şirketin haczi kabil malı olmadığından bahisle 6183 sayılı Kanun'un Mükerrer 35. maddesi uyarınca kanuni temsilci sıfatıyla davacıya 20.11.2008 tarihinde ödeme emri düzenlendiği, 08.05.2009 tarihinde davacı adına haciz varakası düzenlendiği, daha sonra aynı alacakla ilgili olarak 27.03.2012 tarihli dava konusu ödeme emrinin tebliği üzerine bakılan davanın açıldığı anlaşılmıştır. Bu durumda; davacı tarafından ödeme emrine dayanak idari para cezasına karşı dava açılmamış ise de; ödeme emrine karşı açılan bu davada, ödeme emrine konu idari para cezasının tesisine neden olan 'lisanssız olarak madeni yağ üretimi faaliyetinde bulunulması' fiilinin, 6183 sayılı Kanun'un 58. maddesindeki 'böyle bir borcunun olmadığı' iddiası kapsamında değerlendirilmesi ve dava konusu ödeme emrinin bu kapsamda yargısal denetime tabi tutulması gerektiği açıktır.

Öte yandan; Anayasa Mahkemesi'nin 19.03.2015 tarih ve E.2014/144, K.2015/29 sayılı kararıyla, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 'Kanuni Temsilcilerin Sorumluluğu' başlıklı Mükerrer 35. maddesinin 5. fıkrasındaki 'Amme alacağının doğduğu ve ödenmesi gerektiği zamanlarda kanuni temsilci veya teşekkülü idare edenlerin farklı şahıslar olmaları hâlinde bu şahıslar, amme alacağının ödenmesinden müteselsilen sorumlu tutulur.' kuralı ile 6. fıkrasındaki 'Kanuni temsilcilerin sorumluluklarına dair 213 sayılı Vergi Usul Kanununda yer alan hükümler, bu maddede düzenlenen sorumluluğu ortadan kaldırmaz.' yolundaki hükmün, vergi ve diğer mali ödev ve sorumluluklarını zamanında ve eksiksiz olarak yerine getiren kanuni temsilcilerin, sonradan kendilerinin görevde olmadığı ve müdahale şanslarının bulunmadığı bir dönemde gerçekleşen bir eylemden müteselsilen sorumlu tutulmaları sonucunu doğurduğu; adalet ve hakkaniyet ilkeleri gereği, bireyin bu şekilde belirsiz ve güvencesiz bir biçimde kendi kusurundan kaynaklanmayan bir nedenle, başkalarının eylem veya ihmali sonucu oluşacak sorumluluğa ortak olmasının adalet ve hakkaniyetle bağdaşmayacağı, hukuk devleti ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle iptaline karar verildiğinden, kamu alacağının doğumunda ve sorumluluğun tayininde idari yaptırıma konu fiilin gerçekleştiği tarihin dikkate alınması gerekmektedir. Aksi kabul, kamu alacağının doğduğu ve ödenmesi gerektiği zamanlardaki kanuni temsilcilerin farklı kişiler olabileceği gerçeği göz önüne alındığında, şirket yetkililerinin önceki dönemlerde işlediği fiillerden dolayı sonraki dönem kanuni temsilcilerin sorumlu tutulmalarına sebep olacaktır.

Bakılan uyuşmazlıkta; idari yaptırıma konu fiilin işleniş tarihinde davacının kamu borçlusu şirkete fiilin işlendiği tarihinden sonraki bir tarihte ortak olduğu ve şirket müdürlüğüne seçildiği, idari yaptırıma konu fiilin davacının şirkette temsil yetkisinin olmadığı bir dönemde gerçekleştiği, davacının hukuken ve fiilen şirketin yetkili temsilcisi olmadığı dönemde işlenen fiillerden kaynaklanan kamu alacağından sorumlu tutulmasının hukuken mümkün olmadığı anlaşıldığından, dava konusu ödeme emrine karşı açılan davanın reddine ilişkin Mahkeme kararında hukuka uygunluk görülmemiştir.”

Anonim şirket yönetim kurulu açısından benzer yönde bkz. Danıştay 13. D, E. 2014 / 2188, K. 2015 / 2875 ve 03.09.2015 Tarihli kararı.

“Dava; A.Ş.'nin kanuni temsilcisi olan davacı hakkında düzenlenen ödeme emrinin iptali istemiyle açılmış; vergi ve diğer mali ödev ve sorumluluklarını zamanında ve eksiksiz olarak yerine getiren kanuni temsilcilerin, sonradan kendilerinin görevde olmadığı ve müdahale şanslarının bulunmadığı bir dönemde gerçekleşen bir eylemden müteselsilen sorumlu tutulmaları sonucunu doğurduğu; adalet ve hakkaniyet ilkeleri gereği, bireyin bu şekilde belirsiz ve güvencesiz bir biçimde kendi kusurundan

tespitlerde bulunmuştur: “Bakılan uyuşmazlıkta; idari yaptırıma konu fiilin işleniş tarihinde davacının kamu borçlusu şirkete fiilin işlendiği tarihinden sonraki bir tarihte ortak olduğu ve şirket müdürlüğüne seçildiği, idari yaptırıma konu fiilin davacının şirkette temsil yetkisinin olmadığı bir dönemde gerçekleştiği, davacının hukuken ve fiilen şirketin yetkili temsilcisi olmadığı dönemde işlenen fiillerden kaynaklanan kamu alacağından sorumlu tutulmasının hukuken mümkün olmadığı anlaşıldığından, dava konusu ödeme emrine karşı açılan davanın reddine ilişkin Mahkeme kararında hukuka uygunluk görülmemiştir.”

AYM ve Danıştay kararları dikkate alındığında, müdürlerin sorumluluğunun zaman yönünden değerlendirilmesinde öncelikle adalet ve hakkaniyet ilkelerinin dikkate alınması gerektiğini söyleyebiliriz. Ayrıca, kararlarda görüldüğü üzere kamu alacağını doğuran fiilin gerçekleştiği tarihte müdür sıfatını taşımayan kişilerin sorumluluğuna gidilemeyecektir¹⁰⁸⁹.

5. Müdürler ile Ortaklar Arasında Takip Sırası

Kamu alacaklarından hem müdürlerin hem de şirket ortaklarının sorumlu olduğu düzenlenmiştir. Şirketten tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan kamu borçları için öncelikli olarak kime başvurulması gerekmektedir? Danıştay daireleri arasında bu konuda farklı kararlar verilmiştir¹⁰⁹⁰. Danıştay 4. ve 9. Dairesi, öncelikli olarak kanuni temsilcinin yani müdürlerin takip edilmesini, tahsil edilememesi halinde ortakların sorumluluğuna gidilebileceğine karar vermiş iken, Danıştay 3. Dairesi ise, herhangi bir takip sırası olmadığına hükmetmiştir¹⁰⁹¹. Ayaz¹⁰⁹², vergi dairesinin isterse kanuni temsilciye isterse de ortağa gitmesinin mümkün olduğunu ancak uygulamada birlik açısından kanuni düzenlemeye ihtiyaç olduğunu ifade etmiştir.

Kanunda bu konuyla alakalı bir düzenleme yapılmasa da Tahsilat Genel Tebliği Seri: A Sıra No:1’de bir düzenleme yapılmış ve ortaklar ile müdürler arasında takip sırası olarak bir öncelik olmadığı, takiplerin aynı zamanda yapılabilceği

---

kaynaklanmayan bir nedenle, başkalarının eylem veya ihmali sonucu oluşacak sorumluluğa ortak olmasının adalet ve hakkaniyetle bağdaşmayacağı, hukuk devleti ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle iptaline karar verilmiştir. Hükümün onanması gerekmektedir.”

¹⁰⁸⁹ Çelik, kanuni temsilcinin sorumluluğunun bu sıfatı kazandığı ve kaybettiği tarihler arasında geçerli olduğunu ifade etmiştir. Bu hususta bkz. **Çelik**, Kamu Alacakları, s.112.

¹⁰⁹⁰ Kararlar için bkz. Eslem AYAŞ, “Limited Şirketlerde Tahsil Edilemeyen Amme Alacağından Kanuni Temsilci ve Ortakların Sorumluluklarının Takip Sırası,” **Yaklaşım**, S. 218, 2011, s.284 vd. (Anılış: **Ayaz**, Takip Sırası)

¹⁰⁹¹ **Ayaz**, Takip Sırası, s.285-286.

¹⁰⁹² **Ayaz**, Takip Sırası, s.286.

düzenlenmiştir. Buna göre, “6183 sayılı Kanunun 35 ve mükerrer 35 inci maddelerinde yer verilen sorumluluklar ile 213 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinde düzenlenen sorumluluk nedeniyle yapılacak takiplerde ortak ve kanuni temsilcilerin takibinde bir öncelik sıralaması söz konusu olmadığından, ortaklar ve kanuni temsilciler hakkında yapılacak takiplere aynı zamanda başlanılması gerekmektedir.”

Ancak doktrindeki bir görüş¹⁰⁹³, AATUHK m.32 ve m.33 ile mülga 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu m.34/3 hükümlerinden¹⁰⁹⁴ hareketle, öncelikle tasfiye memurları ile müdürlerin daha sonra ortakların takip edilebileceğini, doğrudan ortakların takibi halinde ortakların öncelikli olarak müdürler ile tasfiye memurlarının takip edilmesi gerektiğini def’i olarak ileri sürebileceğini savunmuştur. Ancak kanaatimizce, Tebliğ oldukça açıktır ve ortaklar ile müdürler arasında bir takip sırası yoktur. Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu’nun müstakar görüşleri de bu yöndedir¹⁰⁹⁵.

C- Vergi Usul Kanunu Madde 10

1. Yasal Düzenlemenin Tarihsel Gelişimi

213 Sayılı Vergi Usul Kanunu’nun¹⁰⁹⁶ “Kanuni Temsilcilerin Ödevi” başlığını taşıyan 10.maddesi, “mükellef veya vergi sorumlusu olan kişilerin vergi ile ilgili kanundan kaynaklanan ödevlerinin kanuni temsilcileri tarafından yerine

¹⁰⁹³ Bekir ASRİ, **Limited Şirketlerde Müdürler**, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2003, s.110.

¹⁰⁹⁴ Ancak şu hususu da belirtelim: İlgili eserin yazıldığı dönemde bahsi geçen kanun yürürlükteydi. Mülga 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu m.34: “Tasfiye memurları kurumun tahakkuk etmiş vergileri ile tasfiye beyannamelerine göre hesaplanan vergileri ödemedi ve yahut bu vergilerle diğer itirazlı tarhiyat için karşılık ayırmadan, İcra ve İflas Kanununun 206’ncı maddesinin 6’ncı sırasında yazılı alacaklılara ödeme ve ortaklara paylaşırma yapamazlar. Aksi takdirde bu vergilerin asıl ve zamlarından ve vergi cezalarından şahsen ve müteselsilen sorumlu olurlar. Vergi aslı ve zamları, kendisine paylaşırma yapılan ortaklardan da aranılabilir. Ortaklardan tahsil edilmiş olan vergi asılları için ayrıca tasfiye memurlarına müracaat olunmaz. Tasfiye memurları bu madde gereğince ödedikleri vergilerin asıllarından dolayı, tasfiyeden hisse alan ortaklara, paylaşırma yapılmışsa veya ortakların tasfiye payları vergileri karşılamaya yetmezse, alacaklarını tamamen veya kısmen tahsil eden alacaklılara rücu edebilirler.”

¹⁰⁹⁵ VDDK, E. 2017/435, K. 2017/514 ve 25.10.2017 tarihli kararı; VDDK, E. 2017/436, K. 2017/515 ve 25.10.2017 tarihli kararı. Lexpera Mevzuat ve İçtihat Bankası, E.T:20.03.2019, (www.lexpera.com.tr/)

¹⁰⁹⁶ RG., 10.01.1961 Tarih ve 10703 Sayı. Ayrıca bkz. Milli Birlik Komitesi Genel Kurul Toplantısı, 04.01.1961 Tarih, s.53 vd. E.T:19.03.2019.

Ancak tutanakta da görüleceği üzere Vergi Usul Kanunu ile ilgili herhangi bir tartışma olmamış, Maliye Bakanı dahi görüşmelere çağırılmamış, uygulamada olan kanunun büyük oranda tekrarı olduğu belirtilmiş, tasarıyı ehil kimselerin hazırladığı ifade edilerek kabul edilmiştir.

(https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/MBK_/d00/c005/mbk_00005070.pdf)

getirileceğini, kanuni temsilcilerin bu ödevleri yerine getirmemeleri halinde ise, tahsil edilemeyen vergi ve vergiye bağlı diğer kamu alacaklarından kanuni temsilcilerin sorumlu olacağını” düzenlemektedir. Maddenin daha iyi anlaşılabilmesi adına maddedeki değişiklikleri, bu değişiklikler sırasında TBMM’de yapılan görüşmeleri ve gerekçelerini incelemenin faydalı olacağına inanıyorum.

Maddenin ilk hali aşağıdaki gibidir:

“Tüzel kişilerle küçüklerin ve kısıtlıların, Vakıflar ve cemaatlar gibi tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin mükellef veya vergi sorumlusu olmaları halinde bunlara düşen ödevler kanuni temsilcileri, tüzel kişiliği olmayan teşekkülleri idare edenler ve varsa bunların temsilcileri tarafından yerine getirilir.

Yukarıda yazılı olanların bu ödevleri kasıt ve ihmalleriyle yerine getirmemeleri yüzünden mükelleflerin veya vergi sorumlularının varlığından tamamen veya kısmen alınamayan vergi alacakları kanuni ödevleri yerine getirmeyenlerin varlıklarından alınır. Bu hüküm Türkiye’de bulunmayan mükelleflerin Türkiye’deki temsilcileri hakkında da uygulanır.

Temsilciler veya teşekkülü idare edenler bu suretle ödedikleri vergiler için asıl mükelleflere rücu edebilirler.

Tüzel kişilerin tasfiye haline girmiş veya tasfiye edilmiş olmaları, kanuni temsilcilerin tasfiyeye giriş tarihinden önceki zamanlara ait sorumluluklarını da kaldırmaz.”

Maddenin ilk halinde özellikle dikkat çekmek istediğim husus, ikinci fıkra uyarınca kanuni temsilcilerin ödevlerini kast veya ihmalleri ile yerine getirmemeleri halinde sorumlu tutulmuş olmalarıdır. İkinci fıkra, 3505 Sayılı Kanun¹⁰⁹⁷ m.2 ile değiştirilerek aşağıdaki şekli almıştır.

“Yukarıda yazılı olanların bu ödevleri yerine getirmemeleri yüzünden mükelleflerin veya vergi sorumlularının varlığından tamamen veya kısmen alınamayan vergi ve buna bağlı alacaklar, kanuni ödevleri yerine getirmeyenlerin varlıklarından alınır. Bu hüküm Türkiye’de bulunmayan mükelleflerin Türkiye’deki temsilcileri hakkında da uygulanır.”

Hükümün değişiklikten sonraki halinde, kast ve ihmal kavramları çıkartılmıştır. Kanun değişikliğine ilişkin komisyon raporunda, kanuni temsilcilerin kast veya ihmali

¹⁰⁹⁷ RG., 10.12.1988 Tarih ve 20019 Sayı.

aranmaksızın vergi ve vergiye bağlı vergi cezası, para cezası gibi aslî, gecikme zammı ile tecil faizi, gecikme faizi gibi fer'i amme alacaklarının ödenmesi bakımından sorumlu tutulmalarının amaçlandığı belirtilmiştir¹⁰⁹⁸. Meclis görüşmeleri sırasında bu husus oldukça tartışılmış ve eleştirilmiş, kast veya ihmali olmayan kanuni temsilcilerin sorumlu tutulmasının doğru olmadığı, bu kişilere savunma hakkı tanınmadığı ifade edilmiştir¹⁰⁹⁹. Ayrıca aşağıda sorumluluğun şartları kısmında açıklayacağımız üzere, VUK m.10 hükmü uyarınca müdürlerin sorumlu tutulabilmeleri kusurlu olmalarına bağlıdır¹¹⁰⁰. Halbuki, kanun değişikliğinin gerekçesinde belirtilen ve değişiklik ile amaçlanan müdürlerin kusurlu olmasalar dahi sorumlu tutulabilmeleridir.

Son olarak 7103 Sayılı Kanun ile maddeye iki yeni fıkra eklenerek tasfiye hali ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır¹¹⁰¹.

2. Sorumluluğun Niteliği

a. Kusurlu Sorumluluk

Müdürlerin, VUK m.10 uyarınca sorumlu tutulabilmeleri için kusurlu olmaları gerekmektedir¹¹⁰². Bu madde ile kanuni temsilcilere getirilen sorumluluk, kanuni temsilcilere yüklenen ödevlerin gereği gibi yerine getirilmemesinin sonucudur¹¹⁰³.

¹⁰⁹⁸ **TBMM 115 No.lu Komisyon Raporu**, Dönem:18, Yasama Yılı:2, s.3, E.T:19.03.2019

(<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d18/c017/tbmm18017027ss0115.pdf>)

¹⁰⁹⁹ Bu tartışmalar için bkz. **TBMM Tutanak Dergisi**, Dönem:118, C.18 Yasama Yılı:2, 29. Birleşim, s.24 vd., E.T:19.03.2019.

¹¹⁰⁰ Yıldız, değişiklikle ilgili şu değerlendirmeyi yapmıştır: “Görüldüğü üzere değişiklikle, kanuni temsilcilerin sorumluluğunun kapsamı, şartları ve niteliği değiştirilmiş ve TK’da benimsenen kusura dayalı objektif sorumluluk getirilmiştir.” Şükrü YILDIZ, “Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin Kamu Borçlarından Sorumluluğu,” **Prof. Dr. Erdoğan MOROĞLU’na 65. Yaş Armağanı**, İstanbul: Beta Basım, 2001, s.777. (Anılış: Yıldız, Armağan)

¹¹⁰¹ Eklenen maddeler aşağıdaki gibidir:

“Tasfiye edilerek tüzel kişiliği ticaret sicilinden silinmiş olan mükelleflerin, tasfiye öncesi ve tasfiye dönemlerine ilişkin her türlü vergi tarhiyatı ve ceza kesme işlemi, müteselsilen sorumlu olmak üzere, tasfiye öncesi dönemler için kanuni temsilcilerden, tasfiye dönemi için tasfiye memurlarından herhangi biri adına yapılır. Limited şirket ortakları, tasfiye öncesi dönemlerle ilgili bu kapsamda doğacak amme alacaklarından şirkete koydukları sermaye hisseleri oranında sorumlu olurlar. Şu kadar ki bu fıkra uyarınca tasfiye memurlarının sorumluluğu, tasfiye sonucu dağıtılan tutarla sınırlıdır.

(Ek fıkra: 21/3/2018-7103/9 md.) Beşinci fıkra kapsamına girmeyen tüzel kişilerin tüzel kişiliklerinin veya tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin sona ermesi halinde, sona erme tarihinden önceki dönemlere ilişkin her türlü vergi tarhiyatı ve ceza kesme işlemi, müteselsilen sorumlu olmak üzere, tüzel kişiliği olanların kanuni temsilcilerinden, tüzel kişiliği olmayan teşekküllerde ise bunları idare edenler (adi ortaklıklarda ortaklardan herhangi biri) ve varsa bunların temsilcilerinden herhangi biri adına yapılır.”

¹¹⁰² Barlass, s. 56; Yusuf KARAKOÇ, **Genel Vergi Hukuku**, Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2017, s.166

¹¹⁰³ Akın, s.175.

Bir görüşe göre VUK m.10'da 3505 Sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle, “kast veya ihmalleriyle” ifadelerinin madde metninden çıkartılması, ispat yükünün kanuni temsilcilere yüklenmesi anlamına gelmekte olup madde metninde geçen “getirmemeleri” ifadesinden kusura dayanan sorumluluğun devam ettiği söylenebilir¹¹⁰⁴. Dolayısıyla, kanundan kaynaklanan ödevlerini yerine getiren kanuni temsilci, bu durumu ispatlayarak sorumluluktan kurtulabilir.

VUK m.10'da düzenlenen sorumluluğun kusura dayandığı, bu kusurun vergilendirmeye dair ödevlerin ihlal edilmesi olduğu AYM E. 2014/144, K.2015/29 ve 19.03.2015 Tarihli kararında da açıkça ifade edilmiştir. Doktrinde, bu sorumluluğun kusursuz sorumluluk olduğunu düşünen görüşler de olmasına karşılık, AYM'nin bu kararı sonrasında kusur tartışmasının büyük oranda önemini kaybettiği düşüncesindeyim.

b. Sorumluluğun Tali (İkinci Dereceden) Olması

Sorumluluğun fer'i olması, AATUHK kapsamındaki kamu alacaklarının öncelikli olarak şirketten alınması için takip ve tahsil işlemlerinin yapılmasını ancak şirketten alınamaması veya alınamayacağının anlaşılması halinde müdürlere karşı takip ve tahsil işlemlerinin yapılabilmesini ifade etmektedir¹¹⁰⁵. Sorumluluğun bu niteliği önce asıl yükümlüden sonradan sorumludan istenmesini ifade etmektedir¹¹⁰⁶.

AATUHK mükerrer m.35 gibi VUK m.10'da düzenlenen sorumluluk da fer'i niteliktedir. Vergi ve vergiye bağlı alacaklar öncelikle, şirketten tahsil edilecektir. Şirketten tahsil edilememesi halinde ise müdürlere karşı takip ve tahsil işlemleri yapılacaktır.

c. Kanuni Temsilcilerin Şahsi Malvarlığı ile Sınırsız ve Müteselsil Sorumlu Olması

Kanuni temsilciler, VUK m.10 kapsamında doğan sorumlulukları sebebiyle kamu borcunun tamamından şahsi mal varlıkları ile müteselsil olarak sorumludur. Bu

¹¹⁰⁴ **Yaralı**, s.176 vd. Madde metninden “kast veya ihmal” kavramlarının çıkarılması ve değişiklik gerekçesinden hareketle, kanun koyucunun amacının aslında kanuni temsilcilerin kusurlu olmasalar bile sorumlu tutmak olduğu düşünülebilir. Ancak AYM kararında da belirtildiği üzere, kanuni temsilcinin burada düzenlenen sorumluluğu kusurlu sorumluluktur.

¹¹⁰⁵ **Yaralı**, s.182.

¹¹⁰⁶ **Saban**, s.81.

sebeple, kanuni temsilcilerin VUK m.10 kapsamındaki sorumlulukları da AATUHK mükerrer m.35'te olduğu gibi şahsi mal varlığı sınırsız ve müteselsildir¹¹⁰⁷.

3. Sorumluluğun Şartları

VUK m.10 kapsamında müdürlerin sorumluluklarının şartları konusunda farklı görüşler vardır. Örneğin *Yaralı*¹¹⁰⁸, “a) vergi ve vergiye bağlı alacakların tahsil imkansızlığı (önşart), b) vergi ödevlerinin yerine getirilmemesi, c) vergi ödevlerinin yerine getirilmemesinde müdürlerin kusuru, d) tahsil imkansızlığı ile vergi ödevlerinin yerine getirilmemesi arasında illiyet bağı” şartlarını, sorumluluğun şartları olarak öngörmüştür. *Yüce*¹¹⁰⁹, sorumluluğun şartlarını “a) kanuni temsilcilerin ödevlerini yerine getirmemiş olması, b) vergi ve buna bağlı alacakların kısmen veya tamamen mükellef ya da vergi sorumlusundan alınamamış olması, c) vergi ve buna bağlı alacakların kısmen veya tamamen tahsil olunamaması ile kanuni temsilcilerin ödevlerini yerine getirmemiş olmaları arasında illiyet bağının olması.” olarak ifade etmiştir. *Kurdoğlu*¹¹¹⁰, sorumluluk şartlarını “a) vergi alacaklarının, vergi mükellefinin veya vergi sorumlusunun malvarlığından kısmen veya tamamen alınamamış olması, b) vergi alacaklarının kısmen veya tamamen vergi mükellefinin veya vergi sorumlusunun malvarlığından tahsil edilememesinin nedeninin, bunların vergi ile ilgili ödevlerinin, kanuni temsilci tarafından yerine getirilmemiş olması, c) bu ödevlerin yerine getirilmemesinin, kanuni temsilcinin kusurlu davranışlarından kaynaklanmış olması.” olarak açıklamıştır. Görüldüğü üzere, görüşler birbirine benzer şartlar aramaktadır. Ancak bu görüşlerde, alacağın VUK m.10 kapsamına giren bir alacak olduğunun tespiti yer almamaktadır. Kanaatimce ilk olarak alacağın niteliğini belirlemek gerekmektedir. Çünkü, VUK m.10 kapsamında olmayan bir alacağın takibi ancak 6183 Sayılı AATUHK mükerrer m.35'e göre yapılabilecektir.

Yukarıdaki görüşlerde de hareketle, VUK m.10/2 uyarınca müdürlerin sorumluluklarının doğabilmesi için kanaatimce şu şartların gerçekleşmesi gerekmektedir:

- Kamu alacağının niteliği, vergi ve vergiye bağlı alacak olmalıdır.

¹¹⁰⁷ Çelik, Kamu Alacakları, s.113.

¹¹⁰⁸ Yaralı, s.197.

¹¹⁰⁹ Yüce, s.157.

¹¹¹⁰ Elif KURDOĞLU, *Yargı Kararları Işığında Tüzel Kişilerin Kanuni Temsilcilerinin Vergisel Sorumluluğu*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2011, s.58 vd.

- Alacak talep edilebilir olmalıdır.
- Kamu alacağı hakkında tarh, tahakkuk ve tebliğ işlemlerinin hukuka uygun olarak yapılmış ve kamu alacağının kesinleşmiş olmalıdır.
- Müdür, ödevlerin yerine getirilmediği dönemde kanuni temsilci olmalıdır.
- Kesinleşmiş bu alacaklar, vergi mükellefi (limited şirketin) malvarlığından kısmen veya tamamen alınamamış olmalıdır.
- Alacakların vergi sorumlusundan kısmen veya tamamen alınamamış olmasının sebebi, müdürlerin VUK kapsamındaki ödevlerini yerine getirmemelerinden kaynaklanmalıdır.

Bu şartlar gerçekleştikten sonra vergi ve vergiye bağlı borçlardan fer'i sorumlu olan müdürler, artık bu alacaklardan asil gibi sorumlu olacaktır. Bir başka ifade ile artık bu borçlar, müdürün şahsi borcu gibi onlardan talep edilebilir hale gelecektir. Bu sebeple kendilerine öncelikle usulüne uygun ödeme emri düzenlenmiş çıkarılmalıdır¹¹¹¹. Ayrıca ödeme emrinde takibin hangi sıfatla yapıldığı ve kanuni dayanağı da gösterilmelidir¹¹¹². Her ne kadar AATUHK m.58 uyarınca ödeme emrine sadece “*borcun zamanaşımına uğradığı, borcun olmadığı veya kısmen ödendiği*” sebeplerine dayanarak dava açılabileceği öngörülmüşse kanaatimce sorumluluğun şartlarından herhangi birinin gerçekleşmemesi sebebiyle dava açılabilir.

a. Kamu Alacağının Niteliğinin Belirlenmesi

VUK m.1 uyarınca VUK, “*genel bütçeye giren vergi, resim ve harçlar ile il özel idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim ve harçlar hakkında uygulanır. Bu vergi, resim ve harçlara bağlı olan vergi, resim ve zamlar da VUK kapsamındadır.*” Yine vergiye bağlı alacaklar da VUK kapsamındadır¹¹¹³. Ancak gümrük idareleri tarafından alınan vergi ve resimler, VUK m.2 uyarınca, VUK kapsamında değildir. Dolayısıyla VUK’a tabi olmayan gümrük idaresince alınan vergi ve resimler, ancak AATUHK mükerrer m.35’e göre kanuni temsilcilerden istenebilir¹¹¹⁴.

¹¹¹¹ Akın Gencer ŞENTÜRK, Limited Şirket Ortaklarının Kamu Borçlarından Sorumluluğuna İlişkin Kanuni Düzenlemelerin Hukukiliği Sorunu, **Vergi Dünyası**, S.326, 2008, s.133.

¹¹¹² Şentürk, s.133.

¹¹¹³ Kurdoğlu, s.47.

¹¹¹⁴ Öztürk, Gümrük Vergilerinden Sorumluluk, s.246.

Dolayısıyla, müdürlerin VUK m.10'a göre sorumlu olabilmelerinin ilk şartı, kamu alacağının VUK kapsamına giren bir alacak olması gerekmektedir.

b. Kamu Alacağının Talep Edilebilir Olması

VUK kapsamındaki kamu alacağının talep edilebilir olması gereklidir. Örneğin zamanaşımı sebebiyle kamu alacağı talep edilemiyorsa, müdürlerin sorumluluğuna gidilemez¹¹¹⁵. Danıştay 3. D., E. 2006/3902, K.2009/51 ve 20.01.2009 tarihli kararında¹¹¹⁶ zamanaşımına uğramış bir kamu alacağının müdürlerden talep edilemeyeceğine hükmetmiştir. Kararın ilgili bölümü aşağıdaki gibidir:

“...Kanuni temsilci olduğu limited şirkete ait vergi borcunun tahsili amacıyla tebliğ edilen dava konusu ödeme emri düzenlenmeden önce asıl borçlu şirket hakkında zamanaşımını kesecek nitelikte herhangi bir işlem yapılmaması nedeniyle

¹¹¹⁵ Benzer şekilde vergi affa uğramış ise kanuni temsilcinin sorumluluğuna gidilemez. Bu konuda bkz. **Yıldız**, Armağan, s.780, dp.13.

¹¹¹⁶ Karar için bkz. **Kurdoğlu**, s.59; **Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı**, (www.sinerjimevzuat.com.tr), E.T:20.03.2018.

“ÖZET: Kanuni temsilci olduğu limited şirkete ait vergi borcunun tahsili amacıyla tebliğ edilen dava konusu ödeme emri düzenlenmeden önce asıl borçlu şirket hakkında zamanaşımını kesecek nitelikte herhangi bir işlem yapılmaması nedeniyle zamanaşımına uğradığı anlaşılan vergi borcunun kanuni temsilci sıfatıyla davacıdan istenilmesi mümkün bulunmamaktadır.Hüküm veren Danıştay Üçüncü Dairesince Danıştay Başsavcısı tarafından Kanun Yararına temyiz edilen İzmir Bölge İdare Mahkemesi'nin 18/5/2006 gün ve E:2006/1374, K:2006/1845 sayılı kararı incelendikten ve Tetkik Hakimi Nagihan Altekin'in açıklamaları dinlendikten sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü:

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun'un 102'nci maddesinde; amme alacağının vadesinin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren 5 yıl içinde tahsil edilmezse zamanaşımına uğrayacağı, 103'üncü maddesinde de; zamanaşımını kesen nedenler; ödeme, haciz, cebren tahsil ve takip muameleleri sonucunda yapılan her çeşit tahsilat, ödeme emri tebliği, mal bildirim, haciz tatbiki gibi nedenler olarak on bir bent halinde sayıldıktan sonra son bendinde; kesilmenin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren zamanaşımının yeniden işlemeye başlayacağı kurala bağlanmıştır.

Dosyanın incelenmesinden; Noy-Tekst Tekstil İnşaat Kimya Sanayi ve Ticaret Limited Şirketinin 1996 yılı kurumlar vergisi üçüncü taksidinin 16/5/1998 tarihinde şirkete tebliğ edilen ödeme emriyle istenilmesi üzerine kesilen tahsil zamanaşımının 1/1/1999 tarihinden itibaren yeniden işlemeye başladığı, bu ödeme emrinden başka borçlu limited şirket hakkında zamanaşımını kesecek herhangi bir işlem yapılmaması nedeniyle zamanaşımının 31/12/2003 tarihinde dolduğu anlaşılmaktadır.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 10'uncu maddesinin 2'nci fıkrası hükmü uyarınca, tüzel kişilerin vadesinde ödenmeyen vergi borçlarından kanuni temsilcilerin sorumlu tutulabilmesi için, zamanaşımına uğramadığının ve tüzel kişiden tahsil olanağı kalmadığının idarece tespiti gerekmektedir.

Kanuni temsilci olduğu limited şirkete ait vergi borcunun tahsili amacıyla 29/11/2004 tarihinde tebliğ edilen dava konusu ödeme emri düzenlenmeden önce asıl borçlu şirket hakkında zamanaşımını kesecek nitelikte herhangi bir işlem yapılmaması nedeniyle 31/12/2003 tarihinde zamanaşımına uğradığı anlaşılan vergi borcunun kanuni temsilci sıfatıyla davacıdan istenilmesi mümkün bulunmamaktadır. Davacının araçlarına ve evine uygulanan haczin davalı idarece zamanaşımını kestiği öne sürülmekte ise de, bu durum asıl borçlu adına yapılan bir işlem olmaması nedeniyle, beş yıl içinde tahsil edilemeyen vergi borcunun zamanaşımına uğradığı açık olduğundan kanuni temsilciden aranmasında hukuka uygunluk görülmemiştir.”

zamanaşımına uğradığı anlaşılan vergi borcunun kanuni temsilci sıfatıyla davacıdan istenilmesi mümkün bulunmamaktadır.”

Aynı şekilde, şirketin tamamen tasfiye edilerek gerekli ilan ve tescillerin yapılması halinde de tüzel kişilik sona ereceğinden bu şirkete karşı kamu alacağı talep edilebilir değildir^{1117,1118}. Ancak burada dikkat edilmesi gereken bir husus vardır: Şirket tasfiyeye girmeden önce vergi ve vergiye bağlı alacakların kesinleşmemiş olması halinde kanuni temsilcinin sorumluluğu doğmamaktadır. Eğer bu alacaklar tasfiye öncesi kesinleşmiş ise, tasfiye sonuçlanıp şirketin tüzel kişiliği ortadan kalksa bile kanuni temsilcinin sorumluluğu devam edecektir.

c. Kamu Alacağının Hukuka Uygun Olarak Tarh, Tahakkuk ve Tebliğ Aşamalarından Geçmesi ve Kesinleşmesi

Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu’nun E. 2017/153, K. 2017/199 ve 26.04.2017 tarihli kararında¹¹¹⁹ da belirtildiği üzere “*vergi alacaklarının tahsili için usulüne uygun olarak tarh, tahakkuk ve tebliğ işlemlerinin yapılması ve vergi alacağının kesinleştirilmesi, sonrasında ise şirketten alınamaması halinde kanuni temsilcinin sorumluluğuna gidilmesi gerekmektedir.*” Bahse konu kararda, ilk derece mahkemesi tarafından şirket hakkında hukuka uygun takip yapılarak vergi alacağının kesinleştirilmesi gerektiği yönünde tespitler yapılmış ve ödeme emirleri iptal edilmiştir. Danıştay 4. Dairesi tarafından karar usul ve yasaya uygun bulunduğundan idarenin temyiz talebi reddedilmiştir. Bunun üzerine idare, karar düzeltme talebinde bulunmuştur. Danıştay 4. Dairesi, karar düzeltme talebinin incelemesinde şirketin vergilerini yeniden yapılandırmasına rağmen ödeme yapmadığını dikkate alarak idarenin karar düzeltme talebinin kabulüne karar vermiştir. Dosyanın yeniden ilk derece mahkemesine gönderilmesi üzerine, ilk derece mahkemesi önceki kararında belirttiği gerekçelere ek olarak her davanın açıldığı tarihteki hukuki duruma göre değerlendirileceği gerekçesini eklemiş ve önceki kararında direnmiştir. Bu sefer

¹¹¹⁷ Bu yöndeki karar için bkz. Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu, E. 2017/179, K. 2017/259 ve 26.04.2017 tarihli kararı. Lexpera Mevzuat ve İçtihat Bankası, E.T:20.03.2019, (www.lexpera.com.tr/).

“...ticaret sicilinden silinen şirket adına tarh, tahakkuk ve tahsilat işlemleri tesis edilemeyeceği gibi tesis edilen işlemlerin de her hangi bir hukuki sonuç doğurmayacağı, tüzel kişiliği sona eren şirketin temsili söz konusu olamayacağı..”

¹¹¹⁸ Aynı yönde bkz. Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu, E. 2017/163, K. 2017/257 ve 26.04.2017 tarihli kararı. Lexpera Mevzuat ve İçtihat Bankası, E.T:20.03.2019, (www.lexpera.com.tr/).

¹¹¹⁹ Lexpera Mevzuat ve İçtihat Bankası, E.T:20.03.2019, (www.lexpera.com.tr/).

dosya, Vergi Dava Daireleri Kurulu'na gitmiştir. Vergi Dava Daireleri Kurulu'nca ilk derece mahkemesinin kararı usul ve yasaya uygun bulunmuştur. İlk derece mahkemesinin gerekçesi aşağıdaki gibidir:

“...şirket borçlarından dolayı kanuni temsilciler adına ödeme emri ile takibe geçilebilmesi için öncelikle ortada usulüne uygun tarh ve tahakkuk ettirilmiş ve ihtilafsız kesinleşmiş veya davanın reddi suretiyle tahsili kabil hale gelen kamu alacağı bulunması ve usulüne uygun olarak icra edilen bu işlemler neticesinde söz konusu amme alacağının şirketten tahsili imkansızlığının ortaya konulması gerektiği, dava konusu ödeme emri içeriği amme alacağının, asıl borçlu şirket hakkında yapılan 2003 yılı vergi ziyat cezalı kurumlar vergisi tarhiyatından kaynaklandığı, söz konusu tarhiyata ilişkin ihbarnamelerin borçlu şirkete tebliğ edildiği, vadesinde ödenmemesi üzerine şirket adına düzenlenen 23.01.2013 tarih ve 129 takip numaralı ödeme emrine karşı İstanbul 4. Vergi Mahkemesinin E.2013/897 sayılı dosyasında dava açıldığı görülmüş olup kanuni temsilcinin takip edilmesi öncesinde şirket adına vergi borcunun kesinleştirilmesi ve sonrasında amme alacağının şirketten tahsil imkansızlığının ortaya konulması gerektiği halde olayda ödeme emrine karşı açılan söz konusu dava nedeniyle şirket hakkında bu kapsamda kesinleşen bir amme alacağı bulunduğundan bahsedilemeyeceği gerekçesiyle ödeme emrini iptal edilmesine karar verilmiştir..”

Danıştay 9. Dairesi de bir kararında¹¹²⁰ da aynı yönde karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı aşağıdaki gibidir:

“..Bu çerçevede, 213 sayılı Kanunun yukarıda anılan maddesine göre, kanuni temsilci sıfatıyla ilgili kişilerin takip edilebilmesi için, vergi borcunun usulüne uygun bir biçimde tarh, tahakkuk, tebliğ safhalarından geçerek borcun kesinleştirilmesi, vergi borçlusu hakkında tüm takip yollarının tüketilmesi ve amme alacağının vergi borçlusundan kısmen veya tamamen tahsil imkanının bulunmadığının somut bir biçimde ortaya konulması, yani 6183 sayılı Yasa ile belirlenen takip yollarının tüketilmesi gerekmektedir.

¹¹²⁰ Danıştay 9. Daire, E. 2014/6481, K. 2017/1302 ve 07.02.2017 tarihli kararı. Lexpera Mevzuat ve İhtihat Bankası, E.T:20.03.2019, (www.lexpera.com.tr/).

Anılan yasal düzenlemelere göre, posta yoluyla yapılacak tebligatlarla tebliğ alındılarının 102'inci maddeye göre düzenlenerek tutanak haline getirilmesi zorunluluğu bulunmaktadır.

Olayda, dava konusu ödeme emrine dayanak olarak alınan vergi borçlusu şirket adına düzenlenen 13.09.2011 tarih ve 20110913665060000042 sayılı ödeme emrinin tebliğine ilişkin olarak, mükellefin adreste bulunmadığı hususunun, 213 sayılı Vergi Usul Kanunun 102'nci maddesinde öngörüldüğü şekilde tespiti zorunlu iken; bu yapılmadan sadece dağıtıcı imzası ile tebliğ alındısının merciine iade edilmesinde isabet görülmediğinden ilan tebliğ şartlarının oluşmadığı sonucuna varılmıştır.

Bu durumda, kanuni temsilcinin takibini gerektiren hukuki koşullar oluşmadan, asıl borçlu şirket adına usulüne uygun olarak kesinleştirilmemiş amme alacağından kanuni temsilci sıfatıyla davacının sorumlu tutularak adına ödeme emri düzenlenmesinde ve bu ödeme emrinin iptali istemiyle açılan davanın Vergi Mahkemesi'nce reddine karar verilmesinde isabet bulunmamaktadır.”

d. Ödevlerin Yerine Getirilmediği Dönemde Müdürün Kanuni Temsilci Olması

Müdürlerin sorumlu tutulabilmeleri için vergi borcunun kendi yönetim dönemi ile ilgili olması zorunludur¹¹²¹. Kanuni temsilci sıfatı taşımadığı dönemlere ilişkin vergi ve vergiye bağlı borçlardan herhangi bir sorumluluğu yoktur. Yukarıda açıklandığı üzere, VUK m.10 kapsamındaki sorumluluk kusur esasına dayanmaktadır. Müdürün görevde olmadığı bir başka ifade ile kanuni temsil yetkisini haiz olmadığı için zaten şirket adına işlem yapma yetkisinin olmadığı bir döneme ilişkin sorumlu tutulması, kusurlu sorumluluk esasına bağdaşmaz. Bu bağlamda VUK kapsamında önemli olan, müdürün görevde bulunduğu zaman dilimi içerisinde ödevlerini yerine getirmemesi sebebiyle vergi ve vergiye bağlı alacakların kısmen veya tamamen alınamamasıdır.

Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu, E. 2012/353, K. 2013/546 ve 13.11.2013 Tarihli kararında¹¹²² yaptığı aşağıdaki değerlendirmesi, bu şartı göstermektedir:

¹¹²¹ Karakoç, s.167.

¹¹²² Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı, (www.sinerjimevzuat.com.tr), E.T:22.03.2018.

“...213 sayılı Vergi Usul Kanunu’nun 10. maddesinde, tüzel kişilerle küçüklerin ve kısıtlıların, vakıflar ve cemaatler gibi tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin mükellef veya vergi sorumlusu olmaları halinde bunlara düşen ödevlerin kanuni temsilcileri, tüzel kişiliği olmayan teşekkülleri idare edenler ve varsa bunların temsilcileri tarafından yerine getirileceği, yukarıda yazılı olanların bu ödevleri yerine getirmemeleri yüzünden mükelleflerin veya vergi sorumlularının varlığından tamamen veya kısmen alınamayan vergi ve buna bağlı alacakların kanuni ödevlerini yerine getirmeyenlerin varlıklarından alınacağı hükme bağlanmıştır.

Sözü edilen düzenleme uyarınca, kanuni temsilcilerin, tüzel kişilerin vergi ve buna bağlı alacaklardan dolayı sorumlu tutularak takip edilebilmeleri için bu kişilerin borcun ait olduğu dönemde kanuni temsilci olmaları gerekmekte olup, sorumlulukları kanuni temsilci oldukları süre ile sınırlıdır...”

Danıştay 4. Dairesi, E. 2013/7146, K. 2017/4726 ve 22.05.2017 Tarihli kararında¹¹²³, kanuni temsilci sıfatını kazanmadan önceki dönemlere ait vergi borçlarından kanuni temsilcinin sorumlu olmayacağına hükmetmiştir. Kararın ilgili kısmı şu şekildedir:

“...Belirtilen hükümlere göre, kanuni temsilcilerin tüzel kişilerin vergi ve buna bağlı borçlarından dolayı sorumlu tutularak takip edilebilmeleri için, öncelikle asıl borçlu olan tüzel kişiliğe yöneltilmesi, şirketten tahsil imkanının kalmaması, bu kişilerin borcun ait olduğu dönemde kanuni temsilci olmaları ve borcun bunlara düşen ödevleri yerine getirmemeleri yüzünden doğmuş olması gerekmekte olup, kanuni temsilci olmadıkları döneme ilişkin borçlardan dolayı takip edilebilmeleri mümkün değildir.

Bu kişilerin sorumluluğunun kanuni temsilci oldukları süre ile sınırlı olduğu açıktır. Dolayısıyla, borcun ait olduğu dönemde kanuni temsilcilik sıfatı

¹¹²³ Sinerji Mevzuat ve İctihat Programı, (www.sinerjimevzuat.com.tr), E.T:22.03.2018.

“ÖZET: Davacının bazı dönemlerde yönetim kurulu üyesi olarak şirketi temsil ve ilzama yetkili kılındığı açık olmakla birlikte, yönetim kurulu üyeliği sıfatının bulunmadığı dönemlerde genel müdür yardımcılığı unvanı ile kendisine tanınan 2. derece ve 2. grup imza yetkisinin davacıya kanuni temsilcilik sıfatı kazandırması mümkün olmadığından, kamu alacağının ilgili olduğu dönemler dikkate alınarak, Ticaret Sicili Memurluğundan ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinden edinilecek bilgiler doğrultusunda şirketin vergi borçlarından sorumlu olunan tarihler saptanmak suretiyle hangi vergi ödevinin ne şekilde yerine getirilmediği araştırılarak ulaşılabilecek sonuca göre karar verilmesi gerektiğinden davanın reddi yolunda verilen ısrar kararında hukuka uygunluk görülmemiştir.”

bulunmayanların, bu borçlardan dolayı sorumlu tutulmalarına ve anılan madde hükmü uyarınca kanuni temsilci sıfatıyla takip edilmelerine olanak bulunmamaktadır.

Dosyanın incelenmesinden, ... Tarımsal Kalkınma Kooperatifi' nin muhtelif vergi borçlarının tahsili amacıyla kooperatif adına ödeme emirleri düzenlenerek tebliğ edildiği, kooperatif hakkında yapılan mal varlığı araştırması ve uygulanan haciz işlemleri sonucunda kooperatif tüzel kişiliğinden tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme alacağının kanuni temsilci sıfatıyla davacıdan tahsili amacıyla dava konusu ödeme emrinin düzenlendiği anlaşılmıştır.

Olayda, dava konusu ödeme emri içeriği kamu alacağı, asıl borçlu kooperatifin 2010/1. dönem vergi borcuna ilişkin olup, 30/07/2010 tarihli yönetim kurulu kararına göre, davacının söz konusu kooperatifle olan hukuki bağının ve kanuni temsilcilik vasfının 2010 yılı temmuz ayı itibariyle başlamış olduğu, dolayısıyla, uyuşmazlık dönemine ait vergiyi doğuran olayın gerçekleştiği dönem ile tarh, tahakkuk ve ödeme safhalarında borçlu kooperatifle ilgisinin bulunduğu dair herhangi bir iddia veya delilin dosyaya sunulmadığı görüldüğünden, davacının ödeme emri içeriği vergi borçlarının doğması ve ödenmemesi konusunda sorumluluğunun bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Bu durumda, davacının kanuni temsilcilik görevine başlamasından önceki dönemlere ait vergi borcundan sorumlu tutulması mümkün olmadığından, bu vergi borçlarının tahsili amacıyla adına düzenlenen ödeme emrinde hukuka uyarlık bulunmamaktadır.”

Bu şart, Danıştay 7. Daire, E. 2016/796, K. 2017/2085 ve 21.03.2017 tarihli kararında¹¹²⁴ da açıkça vurgulanmıştır:

¹¹²⁴ Lexpera Mevzuat ve İçtihat Bankası, E.T:21.03.2019, (www.lexpera.com.tr/).

Benzer yönde bkz. Danıştay 7. Daire, E. 2016/1111, K. 2017/5945 ve 07.11.2017 Tarihli kararı.

“ÖZET: Amme alacağını içeren ihbarnamelerin ve ödeme emirlerinin şirkete tebliğ edilmesinin ardından yapılan takibat sonucunda alacağın şirketten tahsil olanağının bulunmadığının kesin olarak anlaşılması üzerine, şirketteki hisselerini noter satış sözleşmeleri ile devreden davacının, ilgili dönemlerde kanuni temsilci olduğu gerekçesiyle reddeden İstanbul Beşinci Vergi Mahkemesinin kararının; kanuni temsilcilikten ayrılmasından 5 yıl sonra tahakkuk ettirilen amme alacağında kendilerinin kusurunun bulunduğu yönelik bir tespitin yapılmadığı, ödeme emirlerinin 213 sayılı Kanunun 10'uncu ve 6183 sayılı Kanunun mükerrer 35'inci maddelerine göre düzenlendiği ileri sürülerek bozulması istenilmektedir. Dayandığı hukuki ve kanuni nedenlerle gerekçesi yukarıda açıklanmış bulunan mahkeme kararı, aynı gerekçe ve nedenlerle Dairece de uygun görülmüş olup, temyiz dilekçesinde ileri sürülen iddialar, sözü geçen kararın bozulmasını sağlayacak durumda bulunmadığından, temyiz isteminin reddine; kararın onanmasına karar verilmiştir.”

“...Olayda, davacının, kanuni temsilci sıfatıyla 2009/Aralık dönemine ilişkin özel tüketim vergisinin ödenmemesinden sorumlu tutulabilmesi için öncelikle davacının ihtilaf konusu dönemde kanuni temsilci olması gerektiği açıktır. Ancak, davacının yönetim kurulu üyesi olduğu ... Şirketinin, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından devralınması üzerine, Fonun 17.7.2009 gün ve 2009/208 sayılı kararıyla yönetim kurulu üyeliğinden alındığı, daha sonra ise söz konusu şirketin yönetim kurulu üyeliğine 20.12.2010 tarihinde tekrar seçilmesi nedeniyle davacının 17.7.2009 ile 20.12.2010 tarihleri arasında yönetim kurulu üyesi olmadığı anlaşılmıştır.

Bu durumda, 17.7.2009 ile 20.12.2010 tarihleri arasında kanuni temsilci olmadığı anlaşılan davacının, beyan üzerine tahakkuk eden 2009/Aralık dönemine ilişkin özel tüketim vergisinin ödenmemesinden sorumlu tutulamayacağından, borcun tahsili için düzenlenen ödeme emrinin iptali istemiyle açılan davayı reddeden mahkeme kararında hukuka uyarlık görülmemiştir.”

Kanaatimce, burada özellik arz eden bir durum söz konusu olabilir. Şirket sözleşmesinde belirli bir süreliğine atanan müdürün görev süresi sona ermiş ancak genel kurul toplanamıyor ve bu sebeple yeni müdür ataması yapılamıyor ise, bu durumda ödevler kimin tarafından yerine getirilecek veya müdürler, ödevlerin yerine getirilmemesinden dolayı sorumlu olacak mıdır? Görev süresinin sona ermesi, müdürlük sıfatını kendiliğinden sona erdiren bir sebeptir. Bu durumda, kanaatimce, “kanuni temsilci” sıfatını kaybeden müdürün VUK kapsamındaki ödevlerden sorumlu olmaması gerekmektedir. Uygulamada ise, görev süresi biten müdürün sorumlu tutulduğuna rastlanmaktadır. Ayrıca, genel kurulun toplanamaması, müdürler kurulunun yokluğu gibi sebepler TTK m.636 bağlamında şirketin fesih sebebidir. Böyle bir durumda, şirketin feshi gündeme gelebilir. Bu durumda şirket tasfiye sürecine gireceği için VUK kapsamındaki yükümlülüklerin tasfiye memuru tarafından yerine getirmesi gerekir.

e. Vergi ve Vergiye Bağlı Alacakların Kısmen veya Tamamen Tahsil Edilememesi

Kanunda, müdürlerin tamamen veya kısmen alınmayan vergi ve buna bağlı alacaklardan sorumlu olacağı düzenlenmiştir. Kanunda, vergi ve vergiye bağlı alacakların “alınamaması” ile neyin kastedildiği açıkça düzenlenmemiştir.

*Yüce*¹¹²⁵, AATUHK VUK m.10'da “*tamamen veya kısmen alınmayan*” kavramına yer verilmesine karşın mükerrer m.35'te “*tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan*” ifadesine yer verildiğini, bu iki ifadenin birbirinden farklı anlamlar taşıdığını, VUK m.10 kapsamında kanuni temsilcilerin sorumluluğuna gidebilmek için alacağın şirketten kısmen veya tamamen tahsil edilemediğinin belgelenmesi gerektiğini savunmuştur. Yazara göre, VUK m.10 kapsamında tahsil imkansızlığının ispatlanması için tüm takip yollarının tüketilmesi ile AATUHK m. 75'e göre aciz fişi ile ispatlanması gerektiğini ileri sürmüştür.

Danıştay 3. Dairesi yakın tarihli bir kararında¹¹²⁶ kanuni temsilcinin, temsilcisi olduğu tüzel kişinin vergi borcundan sorumlu tutulabilmesi için öncelikle, tüzel kişi hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile belirlenen takip ve cebren tahsil yollarının tüketilmesi ve kamu alacağının tüzel kişinin mal varlığından tahsil olanağının bulunmadığının tespit edilmesi gerektiğine hükmetmiştir. Bu durumda, şirket hakkında AATUHK m.54'te düzenlenen cebren tahsil yollarından gerekli ise hepsinin kullanılması ve sonuç alınamaması halinde¹¹²⁷, vergi ve vergiye bağlı alacaklar “*alınamamış*” sayılacaktır.

Danıştay 7. Dairesi de 07.11.2017 tarihli kararında¹¹²⁸, 6183 Sayılı AATUHK m.3'de düzenlenen tahsil edilemeyen amme alacağı ile tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme alacağına atıf yapmıştır.

Uygulamada, vergi dairelerince AATUHK m.3 kapsamındaki tanımlar doğrultusunda işlem yapılmaktadır. Yani tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme alacağının tanımları doğrultusunda vergi ve vergiye bağlı alacakların şirketten tahsil edilememesi veya tahsil edilemeyeceğinin anlaşılması halinde, bu alacakların “*alınamaması*” gerçekleşmiş sayılmaktadır.

AATUHK m.1'de vergi ve vergiye bağlı alacaklar da kamu alacağı olarak sayılmış ve kamu alacaklarına bu kanunun uygulanacağı düzenlenmiştir. VUK'ta, “*tamamen veya kısmen alınmayan*” ifadesi açıklanmadığı için AATUHK m.3'te düzenlenen “*tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme alacağı*”

¹¹²⁵ **Yüce**, s.172.

¹¹²⁶ Danıştay 3. Daire, E. 2015/13915, K. 2017/5636 ve 04.07.2017 tarihli kararı. Lexpera Mevzuat ve İçtihat Bankası, E.T:21.03.2019, (www.lexpera.com.tr/).

¹¹²⁷ **Candan**, s.193.

¹¹²⁸ Danıştay 7. Daire, E. 2016/ 718, K. 2017/5955 ve 07.11.2017 Tarihli kararı. Lexpera Mevzuat ve İçtihat Bankası, E.T:21.03.2019, (www.lexpera.com.tr/).

kavramlarının tanımlarının vergi ve vergiye bağlı alacaklar açısından da uygulanması gerektiği kanaatindeyim. Her ne kadar Yüce, iki maddenin ifadeleri arasında fark olduğunu ifade etse de yazarın bu görüşüne katılmamaktayım. Çünkü, AATUHK kamu alacaklarının takip ve tahsili konusunda genel kanundur. VUK'ta hüküm bulunmadığı hallerde, AATUHK'da hüküm varsa uygulanmalıdır. Dolayısıyla, AATUHK m.3'te yapılan tanımların vergi ve vergiye bağlı alacaklar açısından uygulanması gerektiği düşüncesindeyim.

Bu konuda tartışılması gereken bir diğer husus, vergi ve vergiye bağlı alacakların şirketten alınamamasının nasıl ispatlanacağı hususudur. Danıştay'ın kanuni temsilciye başvurulabilmesi için aciz fişi gerekip gerekmediği konusunda farklı görüşleri vardır¹¹²⁹. Uygulamada ise, vergi daireleri E-VDO (Elektronik Vergi Dairesi Otomasyon) Sistemi aracılığıyla şirketin malvarlığı sorgusunu yapmakta ve bu sorguda şirketin herhangi bir malvarlığına ulaşamaması halinde veya malvarlığının borcu karşılamayacağını açık olması halinde, durumu bir tutanak ile tespit ederek müdürlerin sorumluluğuna gitmektedirler. E-VDO sistemi TAKBİS, POL-NET gibi sistemlere entegre olduğundan şirketin malvarlıkları kolaylıkla tespit edilebilmektedir. Şirketin adına kayıtlı taşınmaz, motorlu taşıt, gemi siciline kayıtlı deniz taşıtı, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü bünyesinde kayıtlı hava aracı, sivil iş makineleri olup olmadığı E-VDO Sistemi üzerinden sorgulanabilmektedir. Hatta şirketin devretmiş olduğu taşınmaz, motorlu taşıt vb. olup olmadığı da bu sistem üzerinden tespit edilebilmektedir. Bu sayede, vergi daireleri AATUHK m.24 vd. uyarınca iptal davası açıp açmayacağına karar verebilmektedir. Şirketin bankalar nezdinde bir malvarlığı olup olmadığı ise, bankalara gönderilen elektronik haciz tebligatının cevaplarına göre tespit edilmektedir.

Alacakların şirketten alınamayacağını E-VDO Sistemi ile tespit edilmesi Danıştay tarafından da kabul edilmektedir. Danıştay 4. Dairesi E. 2010/9407, K. 2013/1453 ve 28.03.2013 tarihli kararında¹¹³⁰ şu tespitlerde bulunmuştur:

“..Dosyanın incelenmesinden, kanuni temsilcisi olduğu .. Tekstil Sanayi ve Ticaret Limited Şirketinin 2006 ila 2008 yıllarına ait muhtelif vergi borcu nedeniyle borçlu şirket hakkında; vergi dairelerinin; banka, tapu, trafik tescil kuruluşlarından

¹¹²⁹ Yarah, s.201.

¹¹³⁰ Lexpera Mevzuat ve İçtihat Bankası, E.T:21.03.2019, (www.lexpera.com.tr/).

şirketlere ait sicil numaraları ya da şahıslara ait vatandaşlık numaraları ile ilgili yerlerdeki hesap, gayrimenkul ve taşıt aracı ile ilgili bilgilere ulaşımı sağlayan Elektronik Vergi Dairesi Otomasyonu (EVDO) sisteminde davacının kanuni temsilcisi olduğu şirket hakkında yapılan sorgulamalarda, şirketin gayrimenkulünün ve aracının bulunmadığı, bankalar nezdinde yapılan sorgulamada da herhangi bir varlığın bulunmadığının tespit edildiği, yapılan araştırmalara ilişkin sorgulama sonuçlarının dosyaya ibraz edildiği görülmüştür.

Bu durumda, şirket hakkında yapılan mal varlığı araştırmaları sonucu, borcun şirketten tahsil olanağının bulunmadığının ortaya konulduğu sonucuna ulaşılmıştır.”

Aynı doğrultuda bir başka Danıştay kararında¹¹³¹ E-VDO sistemi ile ilgili aşağıdaki tespitlerde bulunulmuş ve bu sistem üzerinden yapılan araştırmayı geçerli saymıştır.

¹¹³¹ Danıştay 4. Daire, E. 2011/2089, K. 2013/1274 ve 14.03.2013 Tarihli kararı. Lexpera Mevzuat ve İhtihat Bankası, E.T:21.03.2019, (www.lexpera.com.tr/).

“Hüküm veren Danıştay Dördüncü Dairesince gereği görüldü:

Davacı adına, ortağı ve kanuni temsilcisi olduğu F1 Tasarım Reklam Hizmet Tekstil Sanayi ve Ticaret Limited Şirketinin 2005, 2006 ve 2007 yılına ait muhtelif vergi borcunun tahsili için düzenlenen 23.3.2010 tarihli 16 adet ödeme emrini, asıl borçlu şirket hakkında takip ve tahsil yollarının tüketilmediği gerekçesiyle iptal eden mahkeme kararı temyiz edilmiştir.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 10.maddesinde, tüzel kişilerle küçüklerin ve kısıtlıların, vakıflar ve cemaatler gibi tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin mükellef veya vergi sorumlusu olmaları halinde bunlara düşen ödevlerin kanuni temsilcileri tarafından yerine getirileceği, kanuni temsilcilerin bu ödevlerini yerine getirmemeleri yüzünden mükelleflerin veya vergi sorumlularının mal varlığında tamamen veya kısmen alınamayan vergi ve buna bağlı alacakların kanuni ödevleri yerine getirmeyenlerin mal varlıklarından alınacağı, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 62.maddesine 5228 sayılı kanunla eklenen ve 31.7.2004 tarihinde yürürlüğe giren 2. fıkrasında da, Maliye Bakanlığının amme alacaklarının takibinde haczolunacak malların tespiti amacıyla yapılacak mal varlığı araştırmasının şekli, alanı ve kapsamı ile araştırma yapılacak amme alacaklarının türü ve tutarını belirlemeye yetkili olduğu, bu yetkinin alacaklı amme idaresi itibarıyla da kullanılabileceği hükmüne yer verilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden, davacının ortağı ve kanuni temsilcisi olduğu F1 Tasarım Reklam Hizmet Tekstil Sanayi ve Ticaret Limited Şirketinin 2005 ila 2007 yıllarına ait muhtelif vergi borcu nedeniyle borçlu şirket hakkında; vergi dairelerinin; banka, tapu, trafik tescil kuruluşlarından şirketlere ait sicil numaraları ya da şahıslara ait vatandaşlık numaraları ile ilgili yerlerdeki hesap, gayrimenkul ve taşıt aracı ile bilgilere ulaşımı sağlayan Elektronik Vergi Dairesi Otomasyonu (EVDO) sisteminde davacının ortağı ve kanuni temsilcisi olduğu şirket hakkında yapılan sorgulamalarda, şirketin gayrimenkulünün ve aracının bulunmadığı, bankalar ve merkezi kayıt kuruluşu nezdinde yapılan sorgulamada da herhangi bir varlığın bulunmadığının tespit edildiği, yapılan araştırmalara ilişkin sorgulama sonuçlarının dosyaya sunulduğu, diğer taraftan davacı tarafından 15.2.2010 tarihinde verilen mal bildiriminde de, şirket adına kayıtlı haczi kabil mal bulunmadığının beyan edildiği görülmüş olup, şirket adresinde düzenlenen 10.3.2008 tarihli adres tespit tutanağında şirket adresinin terk edildiğinin tespit edildiği, diğer yandan şirket adına düzenlenen ödeme emirlerinin bir kısmının tebliğ edildiğine ilişkin tebliğ belgelerinin ibraz edildiği, ayrıca bazı ödeme emirlerine ait tebliğ belgelerinin ibraz edilmediği, ancak bunlara ait tebliğ ilişkin takip sorgulama belgesinin dosyaya ibraz edildiği görülmüştür.

Bu durumda, şirket hakkında yapılan mal varlığı araştırmaları sonucu, borcun şirketten tahsil olanağının bulunmadığının ortaya konulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle, adı geçen borçlu

“...vergi dairelerinin; banka, tapu, trafik tescil kuruluşlarından şirketlere ait sicil numaraları ya da şahıslara ait vatandaşlık numaraları ile ilgili yerlerdeki hesap, gayrimenkul ve taşıt aracı ile bilgilere ulaşımı sağlayan Elektronik Vergi Dairesi Otomasyonu (EVDO) sisteminde”

Kanaatimce, kamu alacağının şirketten alınamaması hususunun sadece E-VDO Sistemi üzerinden yapılan malvarlığı araştırması ile ispatı her zaman mümkün olmayabilir. Şirketin mal ve hizmet sattığı şirketler nezdindeki hak ve alacaklarının haczi için haciz bildirimlerin gönderilmesi, E-VDO Sistemi üzerinde tespit edilen pasif malvarlıklarına ilişkin 6183 Sayılı Kanun m.24 vd. uyarınca iptal davası açmaları, şirketin taraf olduğu icra takiplerinin tespiti ile şirketin alacaklı olduğu dosyalara haciz bildiriminde bulunulması, diğer dosyalarda hacze iştirak şartlarının araştırılması ve fiili haciz yaparak şirket merkezinde bulunan malvarlıklarının borca yetip yetmeyeceği tespit edilmeli, daha kapsamlı bir araştırma yapılmalıdır. Özellikle, iptal davası açılabilir durumlar da müdürlerin sorumluluğuna gidilmemesi gerektiği kanaatindeyim. Çünkü bu durumda, şirketin borca yetecek kadar malvarlığı vardır, sadece muvazaalı devir söz konusudur. Tasarrufun iptali davası ile şirket, borca yeter miktarda malvarlığına kavuşacaksa kamu borçlarından fer’i olarak sorumlu olan kanuni temsilcilerin sorumluluğunun doğmadığı kanaatindeyim.

f. Kamu Alacağının Müdürlerin Ödevlerini Yerine Getirmemesi Sebebiyle Alınamaması

Vergilendirme sürecinin tam ve eksiksiz şekilde işlemesi için kanunda mükelleflerin yerine getirmesi gereken ödevler düzenlenmiştir¹¹³². VUK m.10/1 uyarınca da tüzel kişi mükellef olan limited şirketin ödevleri kanuni temsilcisi tarafından yerine getirilir. Müdürlerin, kendilerine yüklenen bu ödevlerini yerine getirmemesi veya eksik getirmesi ise, VUK m.10 kapsamında sorumluluklarının bir diğer şartıdır. Müdürler tarafından yerine getirilecek bu yükümlülükler, ödevler başlığı altında VUK m.153 ila m.257 arasında ayrıntıları ile düzenlenenler ile VUK m.11 ve

---

şirket adına davacının kanuni temsilci sıfatıyla, takibi için gerekli olan diğer hususlar değerlendirilerek bir karar verilmesi gerektiğinden, amme alacağının şirket tahsil imkansızlığının ortaya konulmadığı gerekçesiyle verilen kararda hukuka uyarlık bulunmamaktadır.”

¹¹³² Nurettin BİLİCİ, **Vergi Hukuku**, Ankara: Savaş Yayınevi, 2018, s.53. Ödevleri, maddi ve şekli ödevler olarak ayıran görüşler mevcuttur. Bu bağlamda, verginin ödenmesi maddi bir ödev olarak değerlendirilmekte iken diğer ödevler (bildirimde bulunma, beyanname verme vb. gibi) şekli ödevler olarak nitelendirilmektedir. Bu konuda bkz. **Öncel/Kumrulu/Çağan**, s.73 vd.

m.144'te düzenlenen kaynakta yapılan kesintilerin ödenmesi ile beyanname vermektir¹¹³³.

Şimdi müdürlerin ödevlerinin neler olduğuna kısaca değinmekte fayda görüyorum.

i. Bildirimde Bulunma Ödevi

Mükelleflerin “*vergilendirilmeleri açısından önemli bazı olay ve durumları vergi dairesine bildirmeleri VUK'ta ödev olarak düzenlenmiştir*”¹¹³⁴. VUK m.153-m.170 arasında düzenlenen bu bildirim ödevi; adres, iş ve işletme değişiklikleri, işe başlama ile işi bırakma hallerini kapsamaktadır¹¹³⁵.

ii. Defter Tutma Ödevi

Defter tutma ödevi sadece VUK'ta düzenlenmemiştir. Aynı zamanda TTK'da da defter tutulmasına ilişkin hükümler vardır¹¹³⁶. Defter tutulmasının amaçları VUK m.171'de beş bent halinde sayılmıştır¹¹³⁷.

VUK m.172/2'de ise ticaret şirketlerinin defter tutmasının zorunluluğundan bahsedilmektedir. Aynı şekilde, TTK m.64/1'de limited şirketin defter tutma yükümlülüğü düzenlemiştir.

Bu defterleri limited şirket adına tutma yükümlülüğü, şirketin kanuni temsilcisi müdürlere aittir.

¹¹³³ Barlass, s.73.

¹¹³⁴ Şenyüz / Yüce / Gerçek, s.121; Oktar, s.242.

¹¹³⁵ Oktar, s.242; Barlass, s.42.

¹¹³⁶ Oktar, s.246; Yaralı, s.208; Ayaz, Kanuni Temsilci, s.72.

¹¹³⁷ VUK m.171: Maksat

“Mükellefler bu kanuna göre tutacakları defterleri vergi uygulaması bakımından aşağıdaki maksatları sağlayacak şekilde tutarlar:

1. Mükellefin vergi ile ilgili servet, sermaye ve hesap durumunu tespit etmek;
2. Vergi ile ilgili faaliyet ve hesap neticelerini tespit etmek;
3. Vergi ile ilgili muameleleri belli etmek;
4. Mükellefin vergi karşısındaki durumunu hesap üzerinden kontrol etmek ve incelemek;
5. Mükellefin hesap ve kayıtlarının yardımıyla üçüncü şahısların vergi karşısındaki durumlarını (emanet mahiyetindeki değerler dahil) kontrol etmek ve incelemek.”

iii. Belge Düzenine Uyma

“Vergilendirmeye ilişkin işlem, olay veya durumların belgelere yansıtılması genel bir ilkedir¹¹³⁸.” Çünkü vergilendirme, belgelerin kaydedildiği defterlere dayanır¹¹³⁹. Bu yönüyle belge düzenine uyma görevi, defter tutma yükümlülüğünün tamamlayıcısıdır¹¹⁴⁰. Hangi belgenin hangi durumda ve hangi hukuki ilişkiye dayanarak düzenleneceği veya alınacağı VUK m.229 ile mükerrer m.242 arasında düzenlenmiştir¹¹⁴¹.

Fatura, gider pusulası, sevk irsaliyesi, perakende satış vesikası, serbest meslek makbuzu vb. belgelere örnek olarak verilebilir.

iv. Defter ve Belgeleri Muhafaza ve İbraz

Bu ödev, belgelerin ve defterlerin kanunda belirlenen sürelerde saklamayı ve yetkili kurumlar talep ettiğinde sunulmasını ifade etmektedir¹¹⁴². Muhafaza ve ibraz ödevi, mükellefin beyanlarının doğruluğunun kanıtlanması açısından önemlidir¹¹⁴³.

VUK m.253’e göre, defter tutması zorunlu kişiler bu defterleri ve belgeleri sonraki takvim yılından itibaren beş yıl saklamakla yükümlüdür. Sürenin beş yıl olarak belirlenmesinin sebebi, tarih zamanışımının da beş yıl olmasıdır¹¹⁴⁴.

Müdürün usulüne uygun olarak tuttuğu defterlerin müdürün görevinin sona ermesinden sonra kaybolması halinde, görevi sona eren müdürün sorumluluğu doğar mı? Müdürlerin, sadece müdür olduğu dönemle ve ödevlerini yerine getirmemesi sebebiyle sorumlu tutulabileceğini sorumluluğun şartları kısmında belirtmiştik. Dolayısıyla, kanaatimce, defterlerin sonradan kaybolmasından dolayı görevi sona eren müdür sorumlu tutulamaz.

¹¹³⁸ Oktar, s.272.

¹¹³⁹ Şenyüz / Yüce / Gerçek, s.124.

¹¹⁴⁰ Barlass, s.43.

¹¹⁴¹ Oktar, s.274;

¹¹⁴² Oktar, s.284.

¹¹⁴³ Şenyüz / Yüce / Gerçek, s.136.

¹¹⁴⁴ Barlass, s.45.

v. Beyanname Verme Ödevi

Beyana dayalı vergilerde matrah, mükellefin vereceği beyannameye göre tespit edilecek¹¹⁴⁵ ve verilen beyannameye göre ödenmesi gereken vergiler hesaplanacaktır¹¹⁴⁶. Dolayısıyla beyana dayalı vergilerde, beyanname verilmesi sistemin en önemli unsurudur¹¹⁴⁷.

Beyanname vermek, VUK'ta ödevlerin düzenlendiği m.153 ila 257 arasında düzenlenmemiştir¹¹⁴⁸. Buna karşılık, VUK m.144/4'te yer alan “*defter ve vesikaların muhafaza altına alınmış olması, süresi gelen vergi beyannamelerinin verilmesi ödevini kaldırmaz.*” hükmünde açıkça beyanname verilmesi ödev olarak nitelendirilmiştir¹¹⁴⁹. Buradan hareketle beyanname verilmesinin de bir ödev olduğu ifade edilebilir.

vi. Ödeme

Şirketin vergi ve vergiye bağlı alacaklarının ödenmesi, müdürlerin maddi vergi ödevi olarak nitelendirilmiştir¹¹⁵⁰. Müdürler, haklı bir gerekçesi olmadan vergi ve veriye bağlı alacakları ödememesi halinde, bu alacakların şirketten alınamaması durumunda müdürlerden tahsil edilecektir¹¹⁵¹.

*Barlass*¹¹⁵²; ödemenin bir ödev olmadığını, bir yükümlülük olduğunu savunmuştur. Yazara göre, idare mükellefin ödevlerini yerine getirmesi için ısrarcı olamaz, cezasını verir. Ancak yükümlülük olan ödemenin yapılması için idarenin tüm imkanlarını kullanabileceğini, bir başka ifade ile mükellefin ödeme yapmasında ısrarcı olabildiğini ifade etmiştir. Yazar, ödemenin ödev değil yükümlülük olduğu görüşünün ilk gerekçesi olarak VUK'un ödevleri düzenlediği ikinci kitabında “ödeme” ödevinden bahsedilmediğini, “ödemenin” kanunda farklı bir yerde düzenlendiğini ifade etmiştir. Yazarın bir diğer gerekçesi ise, VUK m.341'de düzenlenen vergi ziyai cezasına ilişkin düzenlemedir. Buna göre, ödevlerin zamanında yerine getirilmemesi vergi ziyası cezasının uygulanmasına sebep olmakta ancak ödemenin yapılmaması halinde

¹¹⁴⁵ Şenyüz / Yüce / Gerçek, s.135.

¹¹⁴⁶ Ayaz, Kanuni Temsilci, s.77.

¹¹⁴⁷ Şenyüz / Yüce / Gerçek, s.135.

¹¹⁴⁸ Bu sebeple beyanname verilmesini bir ödev olarak kabul etmeyen görüşler hakkında bkz. *Barlass*, s.45 vd.

¹¹⁴⁹ *Barlass*, s.45.

¹¹⁵⁰ Yarah, s.205; Ayaz, s.71; Öncel/Kumrulu/Çağan, s.74, s.79.

¹¹⁵¹ Yarah, s.205.

¹¹⁵² *Barlass*, s.47 vd.

herhangi bir vergi ziyai cezası uygulanmamaktadır. Bu durumda, ödeme bir ödev olarak nitelendirilemez. Gerçekten de Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından hazırlanan 185 No’lu “Mükelleflerin Hakları ve Ödevleri Rehberi”¹¹⁵³’nde mükelleflerin ödevleri kısmında “ödeme”yi bir ödev olarak düzenlememiştir.

vii. Diğer Ödevler

Müdürlerin diğer ödevleri, VUK m.257’de düzenlenmiştir¹¹⁵⁴. Bu maddede sayılan diğer ödevlere örnek olarak inceleme yapmaya yetkili görevliye uygun çalışma ortamı sağlamak, her türlü bilgilendirmeyi yapmak verilebilir. Bunun haricinde, vergi kimlik numarası alma ve kullanma¹¹⁵⁵, vergi levhası alma ve asma¹¹⁵⁶ da örnek olarak gösterilebilir.

4. AATUHK Mükerrer Madde 35 ile Karşılaştırılması

VUK m.10 ile AATUHK mükerrer m.35 arasında kapsam, şartlar ve sorumluluğun niteliği açısından farklar vardır. VUK m.10 sadece VUK kapsamına giren kamu alacaklarına ilişkin iken, AATUHK mükerrer m.35 VUK kapsamına giren kamu alacakları hariç diğer genel kamu alacaklarını kapsamaktadır. VUK m.10’da düzenlenen sorumluluk kusur esasına dayalı iken AATUHK kusursuz sorumluluğu düzenlemektedir. VUK m.10, özel kanun niteliği taşıdığı için AATUHK mükerrer m.35’e göre öncelikli uygulanır. Sorumluluğun şartları bakımından benzerlikler olsa da VUK m.10 uyarınca kanuni temsilci kusurlu olmadığını ispatlayarak sorumluluktan kurtulabilir. AATUHK mükerrer m.35’te böyle bir imkân tanınmamıştır.

Rücu konusunda da VUK m.10 ile AATUHK mükerrer m.35 arasında fark olduğu söylenebilir. Çünkü, VUK m.10’a göre, vergi ve vergiye bağlı alacakları ödemek zorunda kalan kanuni temsilciler sadece vergi alacağını rücu edebilirken AATUHK mükerrer m.35 kapsamında kamu borcunu ödeyen kanuni temsilci ödediği tüm kamu borcunu rücu etme imkanına sahiptir¹¹⁵⁷.

¹¹⁵³ Gelir İdaresi Başkanlığı 185 No’lu Yayın, Nisan 2014, E.T:04.04.2019. (<https://www.gib.gov.tr/yarim-ve-kaynaklar/yayinlar>) ve

(<http://www.gib.gov.tr/fileadmin/beyannamerehberi/mukellefinhakveodevleri2014.pdf>)

¹¹⁵⁴ Barlass, s.47.

¹¹⁵⁵ Ayaz, Kanuni Temsilci, s.77.

¹¹⁵⁶ Yarah, s.218.

¹¹⁵⁷ Binnur ÇELİK, Kamu Alacaklarının Takip ve Tahsil Usulü, İstanbul: On İki Levha yayınları, 2018, s.30. (Anılış: Çelik, Kamu Alacakları)

İki maddenin benzerliği açısından kanuni temsilcilerin sorumluluğunu fer'i olarak düzenlemiş olmaları gösterilebilir¹¹⁵⁸.

D- Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Madde 88

1. Genel Olarak

Sosyal güvenlik sistemimiz primli rejime dayandığından dolayı, sistemin yeterli ve etkin çalışabilmesi için primlerin zamanında, tam ve düzenli ödenmesi gerekmektedir ve kanun koyucu bu konuda bazı önlemler almıştır¹¹⁵⁹. Bu bağlamda kanun koyucu primlerin zamanında ödenmesini temin etmek için işveren ile birlikte işverenlerin üst düzey yöneticileri, yetkilileri ve kanuni temsilcileri ile kamu kurum ve kuruluşlarının tahakkuk ve tediye ile görevli kamu görevlilerini de müştereken ve müteselsilen sorumlu tutmuştur¹¹⁶⁰. Gerçekten de kanun koyucu, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nda (SSGSSK) özel bir düzenleme yaparak ödenmeyen prim borçlarının tahsilini kolaylaştırmak amacıyla sorumlu olan kişilerin kapsamını genişletmiş, üst düzey yöneticileri de bu prim borçlarından sorumlu tutmuştur. SSGSSK m.88/20 uyarınca; *“Sosyal Güvenlik Kurumu’nun sigorta primleri ve diğer alacakları haklı bir sebep olmaksızın bu Kanunda belirtilen sürelerde ödenmez ise kamu idarelerinin tahakkuk ve tediye ile görevli kamu görevlileri, tüzel kişiliği haiz diğer işverenlerin şirket yönetim kurulu üyeleri de dahil olmak üzere üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri ile kanuni temsilcileri Sosyal Güvenlik Kurumu’na karşı işverenleri ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur.”*

¹¹⁵⁸ Çelik, Kamu Alacakları, s.30.

¹¹⁵⁹ Ali GÜNEREN, “Üst Düzey Yönetici ve Yetkililerin İşverenin Prim Borcundan Müteselsil Sorumluluğu ve Primlerin Zamanında Ödenmemesinin Yaptırımı,” *Sicil İş Hukuku Dergisi*, S.6, 2007, s.151; Zehra AYAN MUTLU, *Anonim Şirketlerde SSK Prim Borçlarının Ödenmemesinden Doğan Sorumluluk*, Ankara, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2007, s.75. (Anılış: **Ayan Mutlu**, Tez)

¹¹⁶⁰ Kadir ARICI, Tüzel Kişi İşverenlerin Üst Düzey Yönetici veya Yetkililerinin Prim Ödemeden Doğan İşverenleri ile Birlikte Müştereken ve Müteselsilen Sorumluluğu,” *Sicil İş Hukuku Dergisi*, S.1, 2006, s.113-114. Bu duruma başka bir örnek olarak SGK’nın alacaklarının takip ve tahsil usulünün tabi olduğu kanunu değiştirmeyi gösterebiliriz. Önceden SGK alacakları 2004 Sayılı İİK’ya göre takip ve tahsil edilirken ilamsız icranın yetersiz kalması sebebiyle bu durumdan vazgeçilerek 6183 Sayılı AATUHK’ya göre yapılmasını düzenlenmiştir. Bu konuda bkz. Mahmut KABAKCI, *Sosyal Sigorta Prim Borçlarından Şahsi Sorumluluk*, İstanbul: Beta Yayınları, 2019, s.10 ve s.125; **Ayan Mutlu**, Tez, s.75.

Bu hüküm, benzer şekilde 506 Sayılı mülga Sosyal Sigortalar Kanunu m.80’de de düzenlenmiştir. Ancak SSGSSK, mülga Sosyal Sigortalar Kanunu’nda yer alan yönetim kurulu başkanı ve yardımcılar gibi üst düzey yöneticilerinin yanında yönetim kurulu üyelerinin ve kanuni temsilcilerin de sorumluluğunu düzenleyerek prim borçlarından sorumlu olan kişilerin kapsamını genişletmiştir^{1161,1162,1163}. Ayrıca, 506 Sayılı mülga SSK m.80’de sadece prim alacağı düzenlenmiş iken SSGSSK m.88’de primin yanında diğer alacaklar da kapsama alınarak maddenin kapsamı genişletilmiştir¹¹⁶⁴.

SSGSSK m.88/20 düzenlenmesine göre prim ve diğer alacaklar, haklı bir sebep olmadan ödenmezse üst düzey yöneticilerin ve kanuni temsilcilerin sorumluluğu doğacaktır. Bu bağlamda, sorumluluktan kurtulma imkânı getirilmiştir. Dolayısıyla müdürler, ödememe olgusunun haklı sebebe dayandığını ispatlayarak sorumluluktan kurtulabilir.

Limited şirket ortakları ise bu madde uyarınca prim ve diğer alacaklardan sorumlu değildir. Ortakların sorumluluğu, AATUHK m.35’e dayanmaktadır. Dolayısıyla, ortakların sorumluluğunun doğması için prim ve diğer alacakların şirketin malvarlığından alınamaması gerekmektedir¹¹⁶⁵. Hem ortak hem müdür sıfatını taşıyan kişiye karşı, AATUHK m.35 ve mükerrer m.35 uyarınca takip yapılabilirdiği için prim

¹¹⁶¹ Berna ÖZTÜRK, **Türk Sosyal Güvenlik Hukukunda Primler**, Ankara: Turhan Kitabevi, 2016, s.271 vd. (Anılış: **Öztürk**, Primler); Ali GÜZEL/Alı Rıza OKUR/Nurşen CANİKLİOĞLU, **Sosyal Güvenlik Hukuku**, İstanbul: Beta Basım, 2018, s.319. “*Prim borçlarından sorumluluk için yönetim kurulu üyesi olmak yeterlidir.*”

¹¹⁶² Aynı yönde bkz. Yargıtay 21 HD, E.2017/1798, K. 2017/9787 ve 27.11.2017 Tarihli kararı, **Sinerji Mevzuat ve İctihat Programı**, (www.sinerjimevzuat.com.tr), E.T:22.03.2018; Yargıtay 10 HD, E. 2016/7877, K.2018/8164 ve 17.10.2018 Tarihli kararı, Kazancı İctihat Bilgi Bankası, (www.kazanci.com.tr). “*..5510 Sayılı Kanun’un 88/20. maddesi 506 Sayılı Kanun’un 80/12. maddesinden farklı olarak, tüzel kişiliği haiz işverenlerin üst düzeydeki yönetici ve yetkilileri yanında, şirket yönetim kurulu üyelerini de sorumlu tutmaktadır.*”

“*..5510 sayılı Kanunun 88/20. maddesi 506 sayılı Kanunun 80/12. maddesinden farklı olarak, tüzel kişiliği haiz işverenlerin üst düzeydeki yönetici ve yetkilileri yanında, şirket yönetim kurulu üyelerini de sorumlu tutmaktadır.*” Primlerin ödenmemesi halinde sorumlu olacakların genişletildiğine dair ayrıca bkz. Ahmet KIRMAN, “Şirketlerin Prim Borçlarından Dolayı Üst Düzey Yöneticilerin Sorumluluğu,” **Sicil İş Hukuku Dergisi**, S.17, 2010, s. 281.

¹¹⁶³ Aksi yönde bkz. Aziz Can TUNCAY/Ömer EKMEKÇİ, **Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri**, İstanbul: Beta Basım, 2017, s.230. Yazarlar, 5510 Sayılı Kanun’un her ne kadar 506 Sayılı Kanun’a göre kapsamı lafzen genişletse de aslında yapılan düzenlemenin 6183 Sayılı Kanun mükerrer m.35’in SSGSSK m.88 kapsamına alınmasından ibaret olduğunu ve buradan hareketle, sorumluluğun şartları ile sorumlu kişilerin 506 Sayılı mülga Sosyal Sigortalar Kanunu dönemi ile aynı olduğunu ifade etmişlerdir.

¹¹⁶⁴ Aksi yönde bkz. **Kabakcı**, s.220.

¹¹⁶⁵ Mustafa YILDIZ, “Limited Şirket Ortaklarının Sosyal Güvenlik Prim Borcundan Dolayı Sorumluluğu,” **Yaklaşım**, S.225, 2011, s.156. (Anılış: **Yıldız**, Prim Borcundan Sorumluluk)

ve diğer alacaklarla ilgili olarak SSGSSK m.88/20 hem AATUHK m.35'e göre takip yapılabileceğini söyleyebiliriz.

Ortakların sorumluluğunu düzenleyen AATUHK m.35'e göre, "sermaye hisseleri oranında" sorumlulardır. Müdürlerin sorumluluğu konusunda ise, herhangi bir sınırlama yoktur. Dolayısıyla, müdürler tüm şahsi malvarlıkları ile sorumludur¹¹⁶⁶.

2. Sorumluluğun Niteliği

a. Sorumluluğun Asli Olması

Kanuni temsilci olan müdürlerin sorumluluğu aslidir, yani şirketten tahsil imkanının olmaması gibi bir şart aranmaz. Halbuki hem AATUHK mükerrer m.35 hem VUK m.10, kamu alacağının öne şirketten alınmasını, alınamaması halinde müdürlerden talep edilebileceğini düzenlemiştir. Dolayısıyla SSGSSK m.88/20, müdürlerin sorumluluğunu fer'i olarak düzenleyen AATUHK mükerrer m.35 ile VUK m.10'dan ayrılmaktadır. Sorumluluğun bu özelliği sebebiyle, SGK isterse önce sadece işverene veya sadece müdürlere veya aynı anda her ikisine de başvurabilir¹¹⁶⁷. Bu husus, Sosyal Güvenlik Kurumunca 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna Göre Kullanılacak Yetkilere İlişkin Yönetmelik¹¹⁶⁸ m.15/1'de açıkça belirtilmiştir. İlgili maddeye göre, "*Üst düzeydeki yönetici veya yetkililer ile kanuni temsilciler hakkında, ödenmeyen primlerin ve diğer alacakların tahsilini teminen 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre doğrudan takip yapılır.*"

Kanun maddesinde kullanılan "*müştereken ve müteselsilen*" ifadeleri aslında hukuken birbirinin tam tersi anlamlara sahip kavramlar olup burada amaçlanan "*tam teselsül*" niteliğinde bir "*müteselsil borçluluk*"tur¹¹⁶⁹.

¹¹⁶⁶ Ömer EKMEKÇİ, "Sosyal Sigortaların Genel Hükümleri ve Türleri Açısından 2009 Yılı Kararlarının Değerlendirilmesi," **Yargıtay'ın İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Kararlarının Değerlendirilmesi 2009**, Ankara, 2011, s.382; Ebru KARABACAK, **Prim Ödeme Yükümlülüğüne Aykırılığın Hukuki Sonuçları**, İstanbul: Legal Yayıncılık, 2017, s.162.

¹¹⁶⁷ Karabacak, s.147.

¹¹⁶⁸ RG., 27.10.2008 Tarih ve 27010 Sayı.

¹¹⁶⁹ Kabakcı, s.26. Yazar, "müşterek ve müteselsil" sorumluluğun sosyal güvenlik mevzuatında tanımlanmadığını, dolayısıyla genel hükümlerden hareketle müşterek ve müteselsil borçluluğu ayrı ayrı açıkladıktan sonra aynı anda kullanılmasının kanunda tutarsızlık oluşturduğunu haklı olarak ifade etmiştir. Bu açıklamalar için bkz. Kabakcı, s.25 vd.

b. Kusurlu Sorumluluk

Prim ve diğer alacaklardan sorumlu olabilmek için primlerin süresinde ödenmemesi ve haklı bir sebebin olmaması gerekmektedir. Doktrinde, zamanında ödeme yapmayan üst düzey yöneticinin haklı sebebinin olmamasının onun kusuru olduğunu ifade eden yaygın bir görüş vardır¹¹⁷⁰.

Kanun koyucu, haklı sebeplerin olmaması halinde sorumluluğun doğacağını düzenlediği için “*kusura dayanan bir birlikte sorumluluk*” düzenlendiği söylenebilir¹¹⁷¹.

3. Sorumluluğun Kapsamı ve Kapsama Giren Alacakların Amme Alacağı Niteliği

SSGSSK m.88’de, Sosyal Güvenlik Kurumu’nun prim ve diğer alacaklarının ödenmemesi halinde sorumluluktan bahsetmektedir. Maddenin ve sorumluluğun kapsamı belirleyebilmek için öncelikle SGK’nın “*prim ve diğer alacakları*”nın kapsamını belirlememiz gerekmektedir.

Kanunda, prim tanımlanmamıştır. SSGSSK m.79/1 uyarınca, SGK’nın her türlü ödemeler ile yönetim giderlerini karşılamak üzere prim almasının ve ilgililer de prim ödemesinin zorunlu olduğu belirtilmiştir. Buradan hareketle prim, kanunun kendilerine karşı güvence sağladığı sosyal risklerden birinin gerçekleşmesi durumunda yapılacak yardımlar ile SGK’nın yönetim giderlerini karşılamak üzere sigortalı ve işverenden sigortalının kazancının belirli bir yüzdesi üzerinden alınan para olarak tanımlanabilir¹¹⁷².

SGK’nın diğer alacakları, Sosyal Güvenlik Kurumunca 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna Göre Kullanılacak Yetkilere İlişkin

¹¹⁷⁰ Mert SİLAHŞÖR, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Kamu Alacağı Sorumluluğu,” **Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi**, S.1, 2016, s.70. (Anılış: **Silahşör**, Kamu Alacağı)

¹¹⁷¹ **Kabakcı**, s.21. Benzer yönde bkz. **Yaralı**, s.174. “Kanunda geçen ‘*haklı bir sebep olmaksızın*’ ifadesi, kusur sorumluluğu olduğunu göstermektedir.”; **Kabakcı**, s.89. “*Şahsi sorumluluğu kabul edilenler hakkında müteselsil borçluluk hükümlerinin işletilebilmesi, kanuni düzenleme gereği primin vadesinde ödenmemesi konusunda kusurlu kabul edilebilmesine bağlıdır.*” Farklı bir görüş için bkz. **Silahşör**, Kamu Alacağı, s.70. “*Bu sorumluluk sadece kusur sorumluluğu olarak görülemez. Zira primin ödenmemesinde kusuru olmasa dahi borcun ödenmemesi yöneticinin özen eksikliğinden kaynaklanabilir ve yöneticinin gerekli özeni göstermediği durumlarda da haklı bir sebep bulunmayabilir.*”

¹¹⁷² **Güneren**, s.152. Benzer yönde **Karabacak**, s.2.

Yönetmelik¹¹⁷³ m.4/1-d’de tanımlanmıştır. Buna göre, diğer alacaklar; “*Sosyal sigorta ve genel sağlık sigortası primleri ile işsizlik sigortası primleri hariç olmak üzere, 5502 sayılı Kanunun 37’nci maddesinde yer alan ve süresi içinde ödenmemesi nedeniyle Kurum alacağına dönüşen alacaklar ile kendi özel kanunlarında Kuruma takip ve tahsil yetkisi verilen alacakları*” ifade eder. SSGSSK m.102’de düzenlenen ve sosyal güvenliği yaygınlaştırmak, caydırıcılığı arttırmak ile sosyal güvenliğin bir düzen içinde işlemlerini sağlamak amacıyla¹¹⁷⁴ SGK tarafından kesilen idari para cezaları diğer alacaklara örnek olarak verilebilir. SGK tarafından AATUHK’ya göre takip ve tahsil edilen gecikme cezası ve zamları ile katılım payları¹¹⁷⁵ da diğer alacaklar kapsamında değerlendirilebilir.

*Kabakcı*¹¹⁷⁶, SSGSSK m.88’in başlığının “*Primlerin Ödenmesi*” olduğunu, dolayısıyla sadece primler ve primlere bağlı fer’i alacakların bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiğini, SGK’nın diğer alacaklarının AATUHK mükerrer m.35’e göre takip ve tahsil edilmesi gerektiğini savunmuştur.

4. Sorumluluğun Şartları

SSGSSK m.88/20 uyarınca sorumluluk doğması için şu şartların gerçekleşmesi gerekmektedir:

a. Alacağın SSGSSK Kapsamında Olması

SSGSSK m.88/20’den kaynaklanan sorumluluk sadece, prim ve diğer SGK alacaklarından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla bu madde uyarınca müdürlerin sorumlu tutulabilmesi için öncelikle alacağın bu alacaklardan biri kapsamında olduğunun tespit edilmesi zorunludur. Çünkü bu kapsamda olmayan alacaklar için sorumluluğun kaynağı farklı olacağından sorumluluğun şartları da değişecektir.

¹¹⁷³ RG., 27.10.2008 Tarih ve 27010 Sayı.

¹¹⁷⁴ Mehmet BULUT, **Tüm Yönleriyle Sosyal Güvenlik Uygulamalarında İdari Para Cezaları İtiraz ve Dava Yolları**, Ankara: Bilge Yayınevi, 2013, s.50-51.

¹¹⁷⁵ Mehmet Emre DİKEN, “Sosyal Güvenlik Alacakları Bakımından Limited Şirket Ortaklarının Sorumlulukları,” **Vergi Dünyası**, S.393, 2014, s.127.

¹¹⁷⁶ **Kabakcı**, s.220.

b. İşverenin Özel Hukuk Tüzel Kişi Sıfatını Taşımaması

SSGSSK, SGK'ya olan prim ve diğer borçlarını zamanında ödemeyen “*kamu idareleri*” ile “*tüzel kişiliği haiz diğer işverenler*”den bahsetmektedir. Üst düzey yönetici ve kanuni temsilcilerin sorumluluğunun doğabilmesi için ikinci şart, -kamu idareleri konumuz dışında kaldığı için- prim ve diğer borçlarını zamanında ödemeyen özel hukuk tüzel kişisi olan işverenlerdir¹¹⁷⁷. Bu özel hukuk kişileri; dernekler, vakıflar, sendikalar, kooperatifler veya sermaye şirketleri olabilir. Ancak konumuz bağlamında prim ödeme yükümlüsü bir limited şirket olmalıdır.

c. Prim ve Diğer Alacakların Talep Edilebilir Olması

Bu şartı, prim ve diğer alacakların hem şirketten hem de müdürlerden talep edilebilir olması olarak yorumlayabiliriz.

Öncelikle, SGK tarafından prim ve diğer alacaklarının limited şirketten talep edilebilir olması gerekmektedir. Örneğin zamanaşımına uğramış alacaklar için limited şirkete başvurulamaz. Aynı şekilde, limited şirket tasfiye olmuş ve tüzel kişiliği ortadan kalkmış ise yine şirketten talep edilebilir olma şartı gerçekleşmemektedir. Yine re'sen tarh edilen prim borçlarına karşı şirket tarafından dava açılmış ise henüz hukuken talep edilebilir bir alacak söz konusu değildir¹¹⁷⁸.

İkinci olarak prim ve diğer alacakların limited şirket müdürlerinden talep edilebilir olması gerekmektedir. Prim ve diğer alacakların süresinde ödenmemesi, bu şart içinde değerlendirilebilir. Çünkü bu alacakların müdürlerden talep edilebilmesi için şirket tarafından SSGSSK'da ve yönetmeliklerde öngörülen süresi içinde ödenmemesi gerekmektedir. Bir başka ifade ile müdürlerin sorumlulukları, işverenin prim ödeme borcunun doğması ile değil, işverenin süresinde prim borcunu ödememesi halinde temerrüdün ortaya çıkması ile doğmaktadır¹¹⁷⁹. Kanunda bu şart, “*belirtilen sürelerde ödenmez ise*” ifadesi ile düzenlenmiştir. Örneğin, 4/a kapsamında sigortalı çalıştıran işveren prim ödeme borcunu en geç takip eden ay/dönemin sonuna kadar yerine getirmek zorundadır. Ödemenin son günü resmî tatile denk gelmesi halinde ise,

¹¹⁷⁷ Güneren, s.155; Arıcı, s.115; Karabacak, s.162; Kabakcı, s.82.

¹¹⁷⁸ Şirketin beyanı ile prim borcu doğmuşsa, tarh ve tahakkuk aynı anda gerçekleşmiş olur. Bu konuda bkz. Mehmet BULUT, *Sosyal Güvenlik Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017, s.265. (Anılış: Bulut, Uyuşmazlık Çözüm Yolları)

¹¹⁷⁹ Kabakcı, s.125; Benzer yönde Güneren, s.155; Karabacak, s.162; Arıcı, s.118.

onu takip eden ilk iş günü, ödeme için son gündür¹¹⁸⁰. Prim ve diğer borçların süresinde ödenmemesi halinde ise alacaklı SGK, “tahsil”¹¹⁸¹ aşamasına geçerek limited şirket müdürlerinden bu alacakları tahsil etmek için gerekli işlemleri yapacaktır.

d. Müdürün Üst Düzey Yönetici veya Kanuni Temsilci Olması

Kanunda, prim ve diğer alacakların ödenmemesi halinde “tüzel kişiliği haiz diğer işverenlerin şirket yönetim kurulu üyeleri de dahil olmak üzere üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri ile kanuni temsilcileri Sosyal Güvenlik Kurumu’na karşı işverenleri ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu” olduğu düzenlenmiştir. Maddede hem “üst düzey yönetici” hem de “kanuni temsilci” kavramlarına yer verilmiştir. Bu bağlamda, müdürlerin sorumluluğu hangi sığata göre tespit edilecektir? Öncelikle üst düzey yönetici kavramının kimleri kapsadığına bakalım.

Kanunda üst düzey yönetici ile ne kastedildiğı açıklanmamış veya tanımlanmamıştır¹¹⁸². Maddenin yorumlanabilmesi için üst düzey yönetici ifadesinin kimleri kapsadığını tespit etmenin müdürlerin sorumluluğunu belirlemek açısından önemli olduğu kanaatindeyim. Örneğın limited şirket müdürlerinin tamamı üst düzey yönetici sayılır mı yoksa sadece belirli bazı yetkileri elinde bulunduran müdürler mi üst düzey yöneticidir?

Doktrinde, üst düzey yönetici kavramının yorumlanmasında 506 Sayılı SSK döneminde verilmiş Yargıtay kararlarının dikkate alınması kabul edilmiştir. *Tuncay/Ekmekçi*¹¹⁸³, kanunun amacının ne pahasına olursa olsun prim ve diğer alacakları tahsil etmek olmadığını, prim ve diğer alacakların ödenmesi konusunda görev ve yetkisi olmasına rağmen ödemeleri yapmayan yöneticilerin sorumlu tutulmak

¹¹⁸⁰ **Bulut**, Uyuşmazlık Çözüm Yolları, s.267.

¹¹⁸¹ **Bulut**, Uyuşmazlık Çözüm Yolları, s.267. Yazar, prim borçlarının süresinde ödenmemesi halinde alacaklı idarenin farklı yollarla alacaklarını muhataplardan almasını ifade eden “tahsil aşaması”na geçeceğini ifade etmiştir.

¹¹⁸² Üst düzey yönetici kavramı -her ne kadar TTK’ya göre çıkarılmış olsa da- Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından çıkarılan Şirketlerin Yıllık Faaliyet Raporunun Asgari İçeriğinin Belirlenmesi Hakkında Yönetmelik’te tanımlanmıştır. Bu tanımın, SSGSSK kapsamında üst düzey yönetici kavramının içeriğinin belirlenmesinde dikkate alınıp alınamayacağı hususuna değinmek istiyorum. Yönetmelik m.3/1-f uyarınca üst düzey yönetici, “Şirket yönetim organı üyeleri dışında, yönetim organınca şirketin faaliyetlerini doğrudan veya dolaylı olarak planlama, yönetme ve kontrol etme yetkisi ve sorumluluğı verilen kişileri” ifade etmektedir. Yönetmelik organ ile üst düzey yönetici kavramını ayırmıştır. Bu yönetmeliğe göre, müdürler şirketin organı olduğu için üst düzey kavramına dahil değildir. Dolayısıyla, üst düzey yönetici kavramının yorumlanmasında bu yönetmelikten yararlanamayız.

¹¹⁸³ **Tuncay/Ekmekçi**, s.231.

istendiğini, ödemeler konusunda görev ve yetkisi olmayan kişilerin salt bir üst düzey yönetici unvanına sahip olması sebebiyle sorumlu olmasının sorumluluk kurallarına aykırı olduğunu, dolayısıyla maddenin primlerin ve diğer alacakların ödenmemesi ile aralarında görev ve yetki sebebiyle illiyet bağı bulunan kişilerin sorumlu tutulması şeklinde yorumlanması gerektiğini ifade etmiştir. *Güzel/Okur/Caniklioğlu*¹¹⁸⁴, 506 Sayılı SSK döneminde Yargıtay kararlarında üst düzey yöneticinin şirketin yönetim ve idaresinde etkili olan kişiler olduğunun belirtildiğini, bu kararların geçerliliğini koruduğunu, 506 Sayılı SSK döneminde olduğu gibi şirketin idari ve mali işlerinde doğrudan söz sahibi veya yetkili olmayan, karar organında yer almayan kişilerin sorumlu tutulamayacağını ifade etmiştir. *Aslanköylü*¹¹⁸⁵, Yargıtay’ın 506 Sayılı SSK döneminde verdiği kararların bazılarında üst düzey yöneticilerin primlerin ödenmesi ile görevli olmamasını haklı sebep kabul ettiğini belirterek bu kişilerin sorumlu tutulmamalarını eleştirmiş, görevi olmasa bile üst düzey yöneticinin primlerin ödenmesinden sorumlu olması gerektiğini savunmuştur.

Üst düzey yönetici kavramı, özellikle Yargıtay içtihatları ile şekillenmiştir. Yargıtay’ın yerleşmiş uygulamalarına göre anonim ve limited şirketlerde üst düzey yönetici ve yetkili, *“bu kimselerin primlerin tahakkuk ve ödenmesinde, yönetim kurulu başkanı veya başkan yardımcısı gibi sıfatlar taşıması veya temsil ve ilzama yetkili yönetim kurulu üyesi olması ya da imza yetkisine sahip üye olması veya şirketin yönetiminde parasal konularda yetkili genel müdür, finans veya muhasebe müdürü gibi üst düzeyde sorumluluk taşıyan”* kişilerdir¹¹⁸⁶. Ancak 506 Sayılı Kanun döneminde olduğu gibi *“şirketin idari ve mali işlerinde söz sahibi olmayan, karar organında yer almayan kişiler”* SSGSSK döneminde de sorumlu olmayacaktır¹¹⁸⁷.

Üst düzey yönetici kavramını müdürler açısından değerlendirdiğimizde ise, TTK m.623/1 uyarınca şirketin yönetim ve temsilinden müdürler sorumludur. TTK m.625/1’de ise, müdürlerin devredilemez ve vazgeçilemez görevleri düzenlenmiştir. Örneğin m.625/1-a uyarınca, *“şirketin üst düzeyde yönetilmesi ve yönetimi ve gerekli talimatların verilmesi”* müdürlerin devredilemez ve vazgeçilemez görevleri

¹¹⁸⁴ **Güzel / Okur / Caniklioğlu**, s.321. Yazarlar, ayrıca anonim şirketler açısından sorumluluk doğması için yönetim kurulu başkanı veya başkan yardımcısı gibi sıfatları taşımanın 5510 Sayılı Kanun döneminde şart olmadığını ifade etmişlerdir.

¹¹⁸⁵ Resul ASLANKÖYLÜ, **En Son Değişikliklerle Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Şerhi C.2 (SSK ve BAĞKUR Kanunu ile Karşılaştırılmalı)**, Ankara: Bilge Yayınevi, 2015, s.1993-1994.

¹¹⁸⁶ Mesut BALCI/ Halil YILMAZ, **Sosyal Sigorta Prim Alacaklarının Takip ve Tahsili**, Ankara: Yetkin Yayınları, 2014, s.81.

¹¹⁸⁷ **Güzel / Okur / Caniklioğlu**, s.321.

arasındadır. Bu maddede sayılan tüm bu görevler, “*üst düzey yönetici*” kavramının tespitinde dikkate alınır¹¹⁸⁸. Buradan hareketle müdürlerin üst düzey yönetici olduğunu söylemek mümkündür¹¹⁸⁹. Ancak üst düzey yönetici konumunda olan müdürün sorumlu olabilmesi için “*primlerin ödenmesi konusunda sorumluluğunun ve yetkisinin bulunması*” zorunludur¹¹⁹⁰. Müdürler arasında görev dağılımı ve yetkilendirme yapılması halinde bu konuda görevlendirilen müdür, aksi halde müdürlerin tamamı “*üst düzey yönetici*” sayılır¹¹⁹¹.

SSGSSK m.88/20’de düzenlenen ve müdürlerin sorumluluklarını doğurabilecek bir diğer durum ise “*kanuni temsilci*” olmalarıdır. Müdürler, limited şirketin temsil organı olmaları dolayısıyla da prim ve diğer SGK alacaklarından sorumludurlar.

Müdürün hem kanuni temsilci hem de üst düzey yönetici olduğu bir limited şirketin prim borçları için müdür, öncelikli olarak kanuni temsilci sıfatı ile takip edilmesi SGK’nın daha çok menfaatinedir¹¹⁹². Çünkü üst düzey yönetici olabilmek için “*mali konularda yetkili*” olma gibi şartlar aranmasına rağmen kanuni temsilci olması durumunda bu sıfatı taşıması yeterli kabul edilmektedir¹¹⁹³. Ancak üst düzey yönetici ve kanuni temsilci farklı ise bu durumda aynı anda ikisinin de takip edilebilmesi mümkündür¹¹⁹⁴.

SSGSSK açısından üst düzey yönetici sıfatının nasıl kazanıldığı değil üst düzey yöneticinin prim ve diğer alacakların ödenmesinden sorumlu ve yetkili kılınması önemlidir¹¹⁹⁵.

Özetle, limited şirket müdürler şirketin yönetim ve temsil organıdır. Kanun veya şirket sözleşmesi ile aksi düzenlenmemiş ise yönetim konularının hepsinde müdürler yetkilidir (TTK m.623/3). Bu bağlamda, şirketin yönetimi kapsamında SGK’ya olan borçların ödenmesinden de müdürler sorumludur. Bu sebeple, müdürlerin şirketin üst düzey yöneticileri olduğunu ve borçlardan sorumlu tutulmasının mümkün olduğunu

¹¹⁸⁸ Kabakcı, s.116.

¹¹⁸⁹ Müdürleri üst düzey yönetici kabul eden bir Yargıtay kararı için bkz. Balcı/Yılmaz, s.140; Yargıtay 21 HD, E. 2998, K. 2013/7337 ve 11.04.2013 Tarihli kararı.

¹¹⁹⁰ Balcı/Yılmaz, s.81.

¹¹⁹¹ Kabakcı, s.116. Benzer bir Yargıtay kararı için bkz. Yargıtay 10. HD, E. 2287, K. 1997/2262 ve 24.03.1997 Tarihli kararı. Karar için bkz. Öztürk, Primler, s.274, dp. 631.

¹¹⁹² Karabacak, s.162.

¹¹⁹³ Karabacak, s.162.

¹¹⁹⁴ Karabacak, s.162.

¹¹⁹⁵ Öztürk, Primler, s.273.

söylemek mümkündür¹¹⁹⁶. Bunun yanında, müdürler şirketin kanuni temsilcisi sıfatıyla da sorumlu tutulabilir. Kanaatimce, yukarıda da ifade edildiği üzere, sorumlu tutulacak müdürlerin şirketin idari ve mali konularında yetkili olması, ödememe olgusu ile müdür arasında bir illiyet bağının olması gerekmektedir. Müdürlerin mali konularda sorumlu olduğunun tespitinde varsa ilan edilmiş iç yönergeler dikkate alınabilir.

e. Primin Son Ödeme Gününde Müdürlük Sıfatının Taşınması

Müdürlerin prim ve diğer alacaklardan sorumluluklarının belirlenebilmesi için görev süresi yönünden bir değerlendirme yapmak zorunludur. Çünkü prim alacağının tahakkuk ve ödeme tarihleri birbirinden farklıdır. Prim ve hizmet belgesi (4-a kapsamında olanlar için), İşveren Uygulama Tebliği¹¹⁹⁷ m.2.2 uyarınca “*en geç belgenin ilişkin olduğu ayı izleyen ayın 23’ünde*” verilmek zorundadır. Prim ise, İşveren Uygulama Tebliği m.2.4 uyarınca, “*en geç takip eden ay/dönemin sonuna kadar Kuruma ödenecektir.*” Bu iki süre arasında müdürlerin değişmesi mümkündür. Bu durumda, tahakkuk tarihinde görevde olan şirket müdürü mü yoksa ödeme tarihinde görevde olan müdür mü sorumlu olacaktır?

*Balcı*¹¹⁹⁸, 506 Sayılı Kanun döneminde prim alacaklarının süresinde “*tahakkuk ve tediye*” edilmemesinden bahsedildiğini¹¹⁹⁹, kanunun ifadesinde “ve” bağlacının kullanılmasından hareketle üst düzey yöneticilerin hem tahakkuk ve hem tediye tarihlerde görevli olmasının gerektiğinin düşünülebileceğini ifade etmiştir. Ancak SSGSSK’da ise tahakkuka önem verilmemiş, primlerin süresinde ödenmemesine vurgu yapılmıştır¹²⁰⁰. Dolayısıyla, SSGSSK açısından önemli olan ödeme süresinde prim ve diğer alacaklarının ödenmemesidir. Müdürlerin sorumluluğu primin süresinde ödenmemesinden sonra doğacağından son ödeme gününde prim borçlarını ödemekle yükümlü olan müdür sorumlu olacaktır¹²⁰¹.

¹¹⁹⁶ Müdürlerin üst düzey yönetici sayıldığı Yargıtay 21. HD. E. 2013/2998-7337 ve 11.04.2013 tarihli kararı için bkz. **Güzel / Okur / Caniklioğlu**, s.319, dp. 333.

¹¹⁹⁷ RG., 01.09.2012 Tarih ve 28398 Sayı.

¹¹⁹⁸ **Balcı**, s.130.

¹¹⁹⁹ 506 Sayılı SSK döneminde üst düzey yöneticinin görev süresi ile ilgili bkz. **Ayan Mutlu**, Tez, s.88 vd. Güneren, sorumluluk için prim borcunun tahakkuk ettiği tarihte bu sıfatı taşımanın gerekliliğinden bahsetmek ancak ödeme ilgili açıklama yapmamaktadır. “*Prim borcunun tahakkuk ettiği tarihte limited şirket üst düzey yöneticisi olamayan kişinin 506 Sayılı Yasa m.80 uyarınca sorumluluğu doğmaz.*” **Güneren**, s.156.

¹²⁰⁰ **Balcı**, s.130.

¹²⁰¹ **Balcı**, s.129.

Müdürler, sadece görev yaptıkları döneme ilişkin ödenmeyen prim ve diğer SGK alacaklarından sorumlu tutulabilir¹²⁰². Bu sebeple, son ödeme günü müdürlük sıfatının kazanılmasından önceki bir tarihe denk gelmesi halinde göreve yeni başlayan müdürün sorumluluğu doğmayacaktır. Örneğin, 1 Haziran'da müdürlük sıfatının kazanılması halinde, Nisan ayı için sorumluluk doğmayacaktır. Çünkü Nisan ayı hizmet ve prim belgelerinin SGK'ya verilme tarihi en geç 23 Mayıs, ödeme tarihi ise 31 Mayıs olacaktır. Ancak, Mayıs ayına ilişkin primlerin son ödeme günü 30 Haziran olacağından, bu tarihte müdürlük sıfatı devam ediyorsa primlerin ödenmemesinden müdür sorumlu olacaktır¹²⁰³.

Müdürlerin sorumluluğunun zaman yönünden tespiti ile ilgili üzerinde durulması gereken bir diğer hüküm ise Sosyal Güvenlik Kurumunca 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna Göre Kullanılacak Yetkilere İlişkin Yönetmelik m.15/3'tür. Bu maddeye göre; *“Kurum alacağının doğduğu ve ödenmesi gerektiği zamanlarda kamu idarelerinin tahakkuk ve tediye ile görevli kamu görevlileri, tüzel kişiliği haiz diğer işverenlerin şirket yönetim kurulu üyeleri de dâhil olmak üzere üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri ile kanuni temsilcilerinin farklı şahıslar olmaları hâlinde bu şahıslar, Kurum alacağının ödenmesinden müteselsilen sorumludurlar.”* Doktrinde, bu hükümle ilgili farklı görüşler vardır. Bir görüşe göre¹²⁰⁴, bu maddenin uygulanabilmesi mümkün değildir. Çünkü bu düzenleme, sorumluluk kapsamını genişletmekle ancak kanunda herhangi bir karşılığı bulunmamaktadır. Bu hüküm ile aynı yönde olan AATUHK mükerrer m.354/4¹²⁰⁵, AYM tarafından E. 2014/144, K.2015/29 ve 9.03.2015 tarihli kararı ile iptal edilmiştir. Bununla beraber, maddede öngörülen sorumluluğun müteselsil sorumluluk olması sebebiyle, bu sorumluluk yönetmelik ile düzenlenemez. Müteselsil sorumluluk için ya kanunla bir düzenleme olması ya da tarafların bu konuda anlaşması gerekir. Dolayısıyla bu madde, SGK alacakları açısından uygulanmamalıdır. Bu hükmün

¹²⁰² Güzel / Okur / Caniklioğlu, s.385;

¹²⁰³ Bu yöndeki bir Yargıtay kararı için bkz. Kabakcı, s.130, dp. 327. Yargıtay 21. HD, E. 2016/11205, K. 2016/15180 ve 15.12.2016 tarihli kararı. *“...Somut olayda, davacının dava dışı borçlu şirkette 01/04/2013 tarihinden itibaren temsil ve ilzama yetkili şirket müdürü olarak seçildiği anlaşıldığından, yukarıda anlatılanlar ışığında, davaya konu .../... takip dosya numaralı ödeme emrinin 2013/3. dönem prim borcunun 2013 yılı 4. ayının sonuna kadar ödenebileceği belirtildiğinden, 2013/3. dönem borcundan da dava dışı borçlu şirket ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu olacağı açıktır.”*

¹²⁰⁴ Bu görüşü savunan yazarlar için bkz. Kabakcı, s.132 vd.; Karabacak, s.147 vd.

¹²⁰⁵ İlgili madde de kamu alacağının doğduğu ve ödenmesi gerektiği tarihlerde görevde olan farklı kişilerin sorumluluğunu düzenlemiştir. İptal edilen fıkra şu şekildedir: *“Amme alacağının doğduğu ve ödenmesi gerektiği zamanlarda kanuni temsilci veya teşekkülü idare edenlerin farklı şahıslar olmaları halinde bu şahıslar, amme alacağının ödenmesinden müteselsilen sorumlu tutulur.”*

uygulanması gerektiğini ifade eden *Tatar*¹²⁰⁶ ise, madde metnine yer vererek ayrıntılı açıklamalar yapmamıştır. Kanaatimce, bu hükmün uygulanmaması yönündeki gerekçelere katılmak gerekmektedir. Ayrıca, yukarıda da ifade ettiğimiz üzere asıl olarak son ödeme gününde yetkili olan kişinin sorumlu tutulması gerekmektedir.

Sorumlu olacak müdürlerin tespitinde kural olarak ticaret sicil kayıtları esas alınmaktadır¹²⁰⁷. Ancak, ticaret sicil kayıtları aksi ispat edilebilir bir karinedir¹²⁰⁸. Dolayısıyla görevi sona eren kişiler, bu değişiklik tescil ve ilan edilmese dahi görevlerinin sona erdiğini ispatlayarak sorumluluktan kurtulabilir. Bu kişiler, görevden ayrıldıklarını şirket defterleri, ihtarnameler, şirket kayıtları vb. ile ispatlayabilir¹²⁰⁹. Konuyla ilgili Yargıtay Hukuk Genel Kurulu E. 2012/21-734, K. 2013/152 ve 30.01.2013 Tarihli kararında¹²¹⁰ şu tespitlerde bulunmuştur:

¹²⁰⁶ Gülsüm TATAR, “Sosyal Güvenlik Hukukunda Mütessesil Sorumluluk,” *Çalışma ve Toplum*, S.55, 2017, s.2139.

¹²⁰⁷ Yargıtay 10. HD, E. 2018/4706, K. 2019/995 ve 11.02.2019 tarihli kararı. **Sinerji Mevzuat ve İctihat Programı**, (www.sinerjimevzuat.com.tr), E.T: 15.04.2019. “Mahkemece, davaya konu ödeme emirlerinin borç dönemleri olan 2002/9-2008/3 dönemleri arasında prim borçlusu şirketin temsil ve ilzama yetkili üst düzey yönetici ve yetkililerinin kim oldukları Ticaret Sicil Müdürlüğü’nden sorularak kim oldukları tespit edilmeli ve yine borç dönemlerine ait tüm imza sirkülerlerinin Ticaret Sicil Müdürlüğünden temin edilerek davacının prim borçlusu şirkette temsil ve ilzam yetkisi olup olmadığı irdelenerek sonucuna göre karar verilmelidir.”

¹²⁰⁸ **Kabakcı**, s.136.

¹²⁰⁹ Yargıtay 21. HD, E. 2018/2095, K. 2019/256 ve 21.01.2019 Tarihli kararı. **Sinerji Mevzuat ve İctihat Programı**, (www.sinerjimevzuat.com.tr), E.T: 15.04.2019. “Davacının 19/07/2013 tarihinde yönetim kurulu üyesi olduğu, 20.03.2015 tarihli Ticaret Sicil Gazetesine göre 27/08/2013 tarihinde istifa ettiği, 27.06.2014 tarihli Ticaret Sicil Gazetesine göre ise 21.05.2014 tarihli kararda yönetim kuruluna aynı üyelerle devam edilmesi kararı dikkate alınarak (davacının istifası sonrası alınan fakat istifa yayınlanmadan önce davacının da bulunduğu yönetim kurulu üyeliklerinin devamı kararı alınan 21.05.2014 tarihli karar) dava dışı borçlu şirket karar defterlerini getirmek ve davacının fiilen yönetim kurulu üyeliği yapıp yapmadığını belirlemek, yaptığı takdirde sorumluluk dönemlerini yukarıdaki açıklamalar ışığında belirlemek, davacının istifa sonrası fiilen yönetim kurulu üyeliği yapmadığı belirlendiği takdirde ise üyeliğe seçilme ve istifa tarihleri arasında ödeme sürelerine ilişkin açıklamalar ışığında sorumlu olmadığına karar vermekten ibarettir. O halde, bu maddi ve hukuki olgular göz önünde bulundurulmaksızın, karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup, temyiz olunan Bölge Adliye Mahkemesi kararının, yukarıda yazılı sebepten dolayı taraflar yönünden bozularak ortadan kaldırılması gerekmektedir.”

¹²¹⁰ **Sinerji Mevzuat ve İctihat Programı**, (www.sinerjimevzuat.com.tr), E.T: 15.05.2019.

“Somut uyuşmazlıkta, davacının, dava dışı şirketteki hissesinin tamamını 28.04.1994 tarihinde dava dışı F. U.’ya devrederek buna ilişkin şirket ortaklar kararının 03.05.1994 tarihinde Bakırköy I. Noterliğinin 25774 yevmiye numarası ile tasdik ettirildiği ve 04.05.1994 tarihinde de davacının ayrıca Bakırköy I. Noterliğinin 26793 yevmiye numaralı hisse devir ve temlik sözleşmesi ile de tüm hisselerini dava dışı F. U.’ya devrettiğine dair temlik sözleşmesi düzenlendiği hususlarında uyuşmazlık bulunmamakta olup, davalı Kurum tarafından, davacının şirketi temsil yetkisi sona erdikten ve hatta şirket münfesihi olduktan sonra Kuruma bildirilen sigortalılar için ödenmesi gereken prim borçlarının tahsili istemi ile takip başlatılmıştır.

Yukarıda yapılan açıklamaların ışığında, davacının dava dışı şirketteki temsil yetkisinin sona ermesi ve yerine yeni temsilci atanmasının sicil gazetesinde ilanının, işlemin hukuken varlık kazanmasına değil, bu hususun üçüncü kişilere açıklanması amacına yönelik olduğu, dolayısıyla inşai değil bildirici bir işlem olduğu aşktır.

“Kurum tarafından talep edilen alacağın oluşmasına temsil yetkisi sona erdiği halde davacının yapmış olduğu bir hukuki işlem neden olmadığı gibi, davalı Kurum, temsil yetkisi sona eren davacı ile dava dışı şirket yönünden 6762 sayılı Kanunun ilgili maddeleri anlamında üçüncü kişi de değildir. Temsil yetkisinin sona erdiğinin ticaret sicil gazetesinde ilanı iyiniyetli üçüncü kişileri korumaya yönelik olup, davacı temsil yetkisi sona erdikten sonra şirketi borç altına sokacak hukuki bir işlem yapılmadığından, davacının kendisinden sonra şirket adına yetkili temsilcilerin ödemesi gereken bir borçtan dolayı şahsi sorumluluğu bulunmamaktadır. Hal böyle olunca açıklanan yasal düzenleme ve ilkelere uygun değerlendirme yapılarak, davacının prim borcundan sorumluluğu bulunmadığı gerekçesiyle davanın kabulüne dair kararda direnilmesi usul ve yasaya uygundur.”

Yargıtay 10. HD, E. 2013/18438, K. 2014/14078 ve 09.06.2014 Tarihli kararında¹²¹¹ yukarıdaki HGK kararına benzer değerlendirmeler yaparak görevi sona eren ancak tescil ve ilan yapılmayan kişinin sorumlu tutulamayacağına hükmetmiştir.

Davacının şirketi temsil yetkisi, 1994 yılında sona ermiş olup kurum tarafından talep edilen alacak, davacının kendisinin fiilen gerçekleştirdiği bir hukuki işlemten kaynaklanmadığı gibi kendisinin sorumlu olduğu dönemde ödenmesi gerektiği halde ödenmeyen bir prim borcu da değildir.

Görüldüğü üzere, Kurum tarafından talep edilen alacağın oluşmasına temsil yetkisi sona erdiği halde davacının yapmış olduğu bir hukuki işlem neden olmadığı gibi, davalı Kurum, temsil yetkisi sona eren davacı ile dava dışı şirket yönünden 6762 sayılı Kanunun 38 ve 39.maddeleri anlamında üçüncü kişi de değildir.

Temsil yetkisinin sona erdiğinin ticaret sicil gazetesinde ilanı iyiniyetli üçüncü kişileri korumaya yönelik olup, davacı temsil yetkisi sona erdikten sonra şirketi borç altına sokacak hukuki bir işlem yapılmadığından, davacının kendisinden sonra şirket adına yetkili temsilcilerin ödemesi gereken bir borçtan dolayı şahsi sorumluluğu bulunmamaktadır.

Hal böyle olunca, mahkemece, yukarıda açıklanan yasal düzenleme ve ilkelere uygun değerlendirme yapılarak, davacının prim borcundan sorumluluğu bulunmadığı gerekçesiyle davanın kabulüne dair kararda direnilmesi usul ve yasaya uygundur.

Bu nedenle, direnme kararının onanması gerekir.”

¹²¹¹ Karar için bkz. **Kabakcı**, s.136, dp. 339; Lexpera Mevzuat ve İçtihat Bankası, E.T:15.05.2019, (www.lexpera.com.tr/).

“...Somut uyuşmazlıkta, davacının, dava dışı şirketteki müdürlük görevinden noter kanalıyla 27.06.2008 tarihinde istifa etmesine karşın bu durumun ticaret sicil gazetesinde yayımlanmadığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda yapılan açıklamaların ışığında, davacının dava dışı şirketteki temsil yetkisinin sona ermesi ve yerine yeni temsilci atanmasının ticaret sicil gazetesinde ilanının, işlemin hukuken varlık kazanmasına değil, bu hususun üçüncü kişilere açıklanması amacına yönelik olduğu, dolayısıyla inşai değil bildirici bir işlem olduğu açıktır.

Davacının şirketi temsil yetkisi, 27.06.2008 tarihinde sona ermiş olup kurum tarafından talep edilen davaya konu alacaktan bir kısmı, davacının kendisinin fiilen gerçekleştirdiği bir hukuki işlemten kaynaklanmadığı gibi kendisinin sorumlu olduğu dönemde ödenmesi gerektiği halde ödenmeyen bir prim borcu da değildir.

Görüldüğü üzere, Kurum tarafından talep edilen bir kısım alacağın oluşmasına temsil yetkisi sona erdiği halde davacının yapmış olduğu bir hukuki işlem neden olmadığı gibi, davalı Kurum, temsil yetkisi sona eren davacı ile dava dışı şirket yönünden 6762 sayılı Kanunun 38 ve 39. maddeleri anlamında üçüncü kişi de değildir.

Temsil yetkisinin sona erdiğinin ticaret sicil gazetesinde ilanı iyiniyetli üçüncü kişileri korumaya yönelik olup, davacı temsil yetkisi sona erdikten sonra şirketi borç altına sokacak hukuki bir işlem

Yargıtay 21. HD, E. 2016/9342, K. 2016/13983 ve 10.11.2016 Tarihli kararında¹²¹², “müdürlük görevinin eylemli olarak” devam edip etmediğinin tespit edilmesi gerektiğine hükmetmiştir.

f. Primlerin Ödenmemesinin Haklı Bir Sebebe Dayanmaması

Müdürlerin sorumluluklarının doğabilmesi için bir diğer şart, prim ve diğer alacakların haklı bir sebep olmaksızın ödenmemesidir¹²¹³. Kanunda bu şart, “haklı bir sebep olmaksızın ödenmez ise” şeklinde belirtilmiştir. Kanunda haklı sebeplerin neler olduğu düzenlenmemiştir. Yargıtay kararlarında, prim borçlarının ödenmemesinde kanuna, ahlaka, iyi niyet kurallarına aykırılık gibi üst düzey yöneticiyi ödememede

yapmadığından, 506 sayılı Kanunun 80. Maddesindeki primlerin ödenmesi süresi de gözetildiğinde 2008 yılı Mayıs ayı dahil ve sonrasına ilişkin davacının kendisinden sonra şirket adına yetkili temsilcilerin ödemesi gereken bir borçtan dolayı şahsi sorumluluğu bulunmamaktadır.

Mahkemenin, bu maddi ve hukuki esasları gözetmeksizin eksik inceleme ve yanılığlı değerlendirme sonucu yazılı şekilde karar verilmiş olması, usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.”

¹²¹² Karar için bkz. **Kabakcı**, s.136, dp. 340; **Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı**, (www.sinerjimevzuat.com.tr), E.T: 15.05.2019.

“Borçlu limited şirketin Şirket Müdürü olan davacının limited şirketteki hisselerinin tümünü .... 10. Noterliği'nin ... tarih ve ... yevmiye nolu hisse devir sözleşmesiyle şirket ortakları dışından 'e devrettiği, ancak davacının dava dışı borçlu Şirket Müdürlüğü görevinden bu tarihten sonra ayrılıp ayrılmadığına ilişkin dosyada herhangi bir bilgi ve belge bulunmadığı gözetildiğinde, davacının hisse devrinden sonra Şirket Müdürlüğü görevinin eylemli olarak devam edip etmediğine yönelik Kurum borçlusu dava dışı şirketin kayıt ve belgeleri üzerinde yapılacak inceleme ve araştırma neticesine göre bir karar vermek gerekir iken Mahkemece sonuca gidilmesi hatalı olmuştur. Mahkemece bu maddi ve hukuki olgular gözetilmeksizin eksik inceleme ve araştırma neticesi hüküm kurulmuş olması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.”

Eylemli olarak görevin etmesi ile ilgili benzer yönde bkz. **Kabakcı**, s.136, dp. 341; Yargıtay 21. HD, E. 2016/5671, K. 2016/14305 ve 17.11.2016 Tarihli kararı.

“Dosyadaki kayıt ve belgelerden; davaya konu 2008/32580 numaralı takip dosyasında, dava dışı Talya anonim şirketin takip edilen borçların 2007 ve 2008 yıllarının muhtelif dönemlerine ait prim borçları olduğu, davacının dava dışı anonim şirketinde tarihli Ticaret Sicil Gazetesi'ne göre tarihi itibarıyla yönetim kurulu başkan vekili olduğu, davacının dava dışı şirketten Beyoğlu 12. noterliğinin 04.09.2007 tarih yevmiye sayılı istifaneme ile yönetim kurulu üyeliğinden istifa ettiği, tarihli Ticaret Sicil Gazetesi'ne göre davacının 02.02.2009 tarihli dava dışı anonim şirketinin adres değişikliğine ilişkin yönetim kurul toplantısında yönetim kurulu başkan vekili olarak imzasının bulunduğu anlaşılmaktadır. Bilindiği üzere; İrade ve beyan arasında bilerek yaratılan uyumsuzluk şeklinde tanımlanan muvazaa, pozitif hukukumuzda 6098 Sayılı Borçlar Kanunu'nun 19. maddesinde düzenlenmiştir. Borçlar Kanunu'nun 19. maddesinde ‘Bir sözleşmenin türünün ve içeriğinin belirlenmesinde ve yorumlanmasında, tarafların yanlışlıkla veya gerçek amaçlarını gizlemek için kullandıkları sözcüklere bakılmaksızın, gerçek ve ortak iradeleri esas alınır.’ ifadeleri mevcuttur.

Davacı, noter kanalı ile yönetim kurulu başkan vekilliğinden istifa etmiş ise de 02.02.2009 tarihli şirket yönetim kurulunda yönetim kurulu başkan vekili olarak imzası olduğundan 506 sayılı Kanunun 80/12. maddesine göre prim borçlarından sorumlu olduğundan davanın reddi gerekir iken kabulüne karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir. O halde, davalı kurum vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.”

¹²¹³ “Primlerin ödenmemesi ile ödenmeme arasında dürüstlük kuralı açısından adil bir bağın kurulabildiği durumlarda, (örneğin) haklı sebebin varlığı kabul edilmelidir.” Murat YETİK, **Sosyal Güvenlik Hukukunda Primler ve Prim Teşvikleri**, İstanbul: Legal Yayıncılık, 2018, s.168.

haklı gösteren her durum haklı sebep sayılmıştır¹²¹⁴. Dolayısıyla haklı sebep, her olaya göre değişebilmektedir¹²¹⁵. Yargıtay 21. HD, E.2017/4371, K. 2018/475 ve 25.01.2018 Tarihli kararında¹²¹⁶ bu hususu şu şekilde ifade etmiştir:

“Haklı nedenlerin neler olduğu konusunda, 506 sayılı Yasada bir açıklık bulunmamaktadır. Hangi hallerin haklı sebep teşkil ettiği, her bir davadaki özel koşullar ile hukuki ve maddi olayların özelliklerine göre mahkemece belirlenecektir. Bu belirleme yapılırken; diğer yasalardaki düzenlemelerden yararlanılmalı ve bilhassa Sosyal Güvenlik ilkeleri göz önünde tutulmalıdır.”

Yılmaz¹²¹⁷, haklı sebebe örnek olarak; borcun görevde olunmayan dönemde doğması, mücbir sebep, istifa, hisse devri, iflasın ertelenmesi ile ekonomik nedenleri göstermiştir.

Kanaatimce, borcun görevde olunmayan dönemde tahakkuk etmesi haklı sebep olarak nitelendirilemez¹²¹⁸. Yukarıda ifade edildiği üzere, “görevde olma” ile “haklı sebep olmaması” sorumluluğun iki farklı şartıdır. Dolayısıyla, müdürün görevde olmadığı döneme ilişkin sorumluluğu -bu şart gerçekleşmediği için- zaten doğmaz. Görevde olmamanın haklı sebep şartı içinde değerlendirilmesi, müdürlerin sorumluluğunun doğduğu ancak görevde olmadığını (haklı sebebi) ispatlayarak sorumluluktan kurtulabileceğini kabul etmek anlamına gelir. Bu durumda müdürlerin sorumluluğunun hiç doğmadığını kabul etmek daha isabetli olur düşüncesindeyim.

Yine mücbir sebep konusunda SSGSSK m.91’de özel bir düzenleme yapılmıştır. Bu hükme göre, “Yangın, su baskını, sel, kuraklık, yer kayması, deprem gibi afetlerle ağır hastalık, ağır kaza, tutukluluk ve sabotaj gibi nedenlerle ticari veya ekonomik kayıplara uğrayan işverenler, ..., bu durumu belgelemeleri kaydıyla vakanın veya afetin meydana geldiği tarihten itibaren üç ay içinde talepte bulunmaları ve prim ödeme aczine düştüklerinin, yapılacak inceleme sonucu anlaşılması hâlinde, yukarıda belirtilen vaka veya afet tarihinden önce ödeme süresi dolmuş mevcut Kuruma olan borçlar ile vaka veya afetin meydana geldiği tarihi takip eden üçüncü ayın sonuna

¹²¹⁴ Halil YILMAZ, “Sosyal Sigorta Prim Borçlarının Ödenmesi Sorumluluğunda Haklı Sebep,” **Terazi Hukuk Dergisi**, C.9, S.91, 2014, s.63.

¹²¹⁵ Yetik, s.168. “Haklı sebep kavramı, nispi ve takdire bağlı bir kavram olup somut olayın özelliğine göre değerlendirilmelidir.”

¹²¹⁶ Kabakcı, s.137.

¹²¹⁷ Yılmaz, s.65 vd.

¹²¹⁸ Yargıtay da yönetim kurulu üyeliğinin sona ermesini haklı sebep olarak değerlendirmiştir. Yargıtay 10 HD, E. 2010/488 K. 2010/6102 ve 27.04.2010 Tarihli kararı. Karar için bkz. **Aslanköylü**, s.2005.

kadar tahakkuk edecek Kuruma olan borçları, vaka veya afetin meydana geldiği tarihten itibaren bir yıla kadar Kurumca ertelenebilir.” Bu maddeye göre doğal afet, ağır kaza, tutukluluk, sabotaj vb. hallerde, limited şirket üç ay içerisinde başvuru yapması ve ödeme aczine düştüğünü ispatlaması halinde SGK’ya prim ve diğer borçları ertelenebilir. Maddenin amacı, yukarıda da ifade edildiği üzere görevini yerine getirmeyen üst düzey yöneticiler ile kanuni temsilcilerin borçlardan sorumlu tutulmasını sağlamaktır. Bu durumda, limited şirket müdürü gerekli başvuruları yapmamış ve ödeme aczine düştüğünü tespit ettirmemiş ise kanaatimce sorumlu olması söz konusu olabilir.

Burada değinilmesi gereken bir diğer husus ise, ekonomik ve mali sıkıntı içinde olmanın haklı sebep kabul edilip edilmeyeceği hususudur. Yargıtay, şirkette zaman zaman yaşanan nakit sıkışıklıklarını haklı sebep kavramı içinde değerlendirmemektedir¹²¹⁹. Ekonomik sıkıntıların haklı sebep olarak kabul edilebilmesi için bu durumun somut verilerle ispatlanabilmesi gerekmektedir¹²²⁰. İşçilerin ücretleri ödeniyorsa, işveren işçi ücretlerinden prim payı kesip ödemek zorunda olduğundan şirketin ödeme gücü olmadığı iddia haklı sebep olarak kabul edilemez¹²²¹.

5. AATUHK Mükerrer Madde 35 ile Karşılaştırılması

Müdürlerin ödenmeyen prim ve diğer alacaklardan sorumluluğu hem SSGSSK m.88/20’den hem de AATUHK mükerrer m.35’ten doğmaktadır. Bu durumda, hangi kanun öncelikli olarak uygulanacaktır? Zira, sorumluluğun şartları arasında farklar vardır. Eğer AATUHK uygulanacaksa öncelikle şirket takip edilecek, şirketten tahsil edilememesi veya tahsil edilemeyeceğinin anlaşılması halinde müdürlere başvurulabilecektir.

Yargıtay farklı kararlarında¹²²², AATUHK ile SSGSSK arasında özel kanun-genel kanun tartışması yapmış, netice itibarıyla SSGSSK’yı özel kanun kabul ederek öncelikli uygulanacağına karar vermiştir.

¹²¹⁹ Yargıtay 21. HD, E. 2000/5981, K. 2000/6616 ve 09.10.2010 Tarihli kararı. Karar için bkz. **Karabacak**, s.151, dp.130; **Kabakçı**, s.141.

¹²²⁰ **Güneren**, s.154.

¹²²¹ **Güneren**, s.153.

¹²²² Yargıtay 21. HD E. 2003/7019, K. 2003/8050 ve 14.10.2003 Tarihli kararı, Yargıtay 10. HD. E. 2009/13720, K.17763 ve 23.11.2009 tarihli kararı. Kararlar için bkz. **Öztürk**, Primler, s.275, dp.632. Aynı yönde Yargıtay 10 HD, E. 2016/7877, K.2018/8164 ve 17.10.2018 Tarihli Kararı. Kararın ilgili

Bu iki hüküm arasında ilk olarak kapsam bakımından farklılık vardır. AATUHK mükerrer m.35 genel olarak tüm “*amme alacakları*” için geçerli iken SSGSSK m.88/20, SGK’nın sadece SSGSSK kapsamındaki prim ve diğer alacakları için geçerlidir.

İkinci olarak sorumluluğun niteliği bakımından farklılık söz konusudur. AATUHK mükerrer m.35, kusursuz bir sorumluluk iken SSGSSK m.88/20’nin kusurlu sorumluluğa dayandığı kabul edilmektedir.

SSGSSK kapsamında düzenlenen sorumluluk, müteselsil ve aslidir. Halbuki AATUHK mükerrer m.35’te düzenlenen sorumluluk fer’idir. Bu bağlamda, AATUHK mükerrer m.35 uyarınca yapılacak takiplerde öncelikle şirket takip edilmelidir. Alacağın kısmen veya tamamen alınamaması veya alınamayacağının anlaşılması halinde müdürlerin sorumluluğuna gidilmelidir. SSGSSK m.88/20’ye göre, önce şirketi takip zorunluluğu yoktur, müdürler doğrudan takip edilebilir.

E- Müdürlerin Şirkete Rücu Hakkı

1. AATUHK Mükerrer Madde 35 ile VUK Madde 10 Kapsamında Rücu Hakkı

a. Genel Olarak

Hukuk düzeni, bir başkasına ait borcu ifa eden ve bu sebeple malvarlığında eksilme yaşayan kişinin, bu eksilmesi asıl borçludan talep edebilmesi için rücu hakkı tanımıştır¹²²³.

AATUHK mükerrer m. 35/4 uyarınca müdürler, “*mükerrer madde 35 uyarınca ödedikleri tutarlar için asıl amme borçlusuna rücu edebilirler.*” Benzer şekilde, VUK

kısmı şu şekildedir: “...6183 Sayılı Kanun’un mükerrer 35. maddesinde asıl borçlu hakkında yapılan yasal takip ve araştırmalar sonucu kamu alacağının tahsil edilemeyeceğinin anlaşılması halinde, yasal temsilcisine ödeme emri çıkarılabileceği bildirilmiş ise de; 6183 Sayılı Kanun, 506 ve 5510 Sayılı Kanunlara göre daha genel bir Kanun durumunda olup uygulamada da benimsendiği üzere öncelik özel Kanun hükümlerine tanınacağından, özel kanun niteliğinde olan 506 Sayılı Kanun’un 80. maddesi ve 5510 Sayılı Kanun’un 88. maddesi karşısında...” Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, (www.kazanci.com.tr).

¹²²³ Emine KOÇANO RODOSLU, **Rücu Hakkı**, Ankara: Turhan Kitabevi, 2016, s.5.

m.10/3'e göre *“temsilciler veya teşekkülü idare edenler bu suretle ödedikleri vergiler için asıl mükelleflere rücu edebilirler.”*

Kanun koyucu, bu düzenlemeler ile şirketin kamu borçlarını ödemek zorunda kalan müdürlere, ödedikleri miktarı şirkete rücu etme imkânı getirmiştir. *Barlass*¹²²⁴, kanunda bu düzenlemeler olmasa bile genel hükümler uyarınca müdürlerin rücu hakkının olacağını, kanunda düzenlenmesi ile amacın ispat yükünü yer değiştirmek olduğunu ifade etmiştir. Buna göre, müdürler ödeme yaptıklarını ispatlaması yeterlidir. Asıl olarak şirket, müdürlerin rücu hakkının hukuken talep edilemeyeceğini ispatlamak zorunda kalacaktır.

Her ne kadar AATUHK mükerrer m.35 ile VUK m.10, müdürlerin rücu hakkını düzenliyorsa da iki madde arasında kapsam farkı vardır. Müdürlerin VUK kapsamındaki sorumluluğunu düzenleyen m.10/2 *“vergi ve buna bağlı alacaklar”* dan bahsetmesine rağmen rücu hakkını düzenleyen m.10/3 ise sadece *“vergilerden”* bahsetmektedir. Dolayısıyla VUK m.10 kapsamındaki rücu hakkının sadece vergiler için öngörüldüğü kabul edilmektedir¹²²⁵. Ancak, AATUHK mükerrer m.35/4 böyle bir sınırlama getirmemiştir. *Yaralı*¹²²⁶, müdürlerin kusurlu bile olsalar vergi aslı için rücu hakkı olduğunu ancak kusurlu olarak vergiye bağlı alacakların doğmasına sebebiyet vermeleri halinde bu kusurlarının yaptırımı olarak vergiye bağlı alacaklar için rücu edememesinin isabetli olduğu düşüncesindedir. *Barlass*¹²²⁷, konuya şirketin geç ödemeden dolayı bir menfaat elde edip etmediği bağlamında yaklaşmaktadır. Yazara göre, şirket vergi borçlarını ödemek yerine aktifinde yer alan para ile ticari bir yatırım yapmış ve menfaat sağlamış olabilir. Bu durumda şirket, geç ödeme sebebiyle bir zarara uğradığını ispat etmedikçe cezalar da dahil olmak üzere kanuni temsilcilerin yaptığı ödemeleri -elde ettiği menfaat ile sınırlı olarak- iade etmelidir. Dolayısıyla, yazarın düşüncesine göre şirket menfaat elde etmiş ise kanuni temsilci, şirketin elde ettiği menfaat üst sınırı teşkil edecek şekilde şirkete rücu imkanına sahiptir.

Kanaatimce, maddenin düzenlediği sorumluluğun niteliği de dikkate alınarak ilk görüşe itibar edilmesi gerekmektedir. Müdürlerin VUK m.10 kapsamındaki sorumluluğu kusur sorumluluğudur ve kusurlu davranışı ile bir zararın doğmasına yol

¹²²⁴ *Barlass*, 164 vd.

¹²²⁵ *Ayaz*, Kanuni Temsilci, s.78 ve dp. 203; *Yaralı*, s.231.

¹²²⁶ *Yaralı*, s.231.

¹²²⁷ Yazar, ödememe olgusunun ticari olarak şirketin daha çok menfaatine olabileceğinden bahisle bu ayrıma gitmiştir. Bu konuda bkz. *Barlass*, s.167-168.

açan kimse, verdiği zararı tazmin etmekle yükümlüdür. Ayrıca, kanun maddesi de açıkça rücu ile ilgili sadece “*vergiler*”den bahsetmektedir. Bu sebeplerle, VUK m.10 bağlamında fer’i alacaklar ile cezaların rücu kapsamına dahil edilememesi gerekir.

b. Görevli ve Yetkili Mahkeme

Hem AATUHK hem de VUK’ta, rücu davalarına bakmakla görevli mahkemeler hakkında özel bir düzenleme yoktur. Doktrinde müdürlerin ödedikleri kamu alacaklarına ilişkin rücu davaları özel hukuk uyuşmazlığı görülerek adli yargıda çözümleneceği ifade edilmiştir¹²²⁸.

Doktrinde yargı türü belirtilmesine rağmen hangi mahkemenin görevli olacağı konusunda açıklama yapılmamıştır. Kanaatimce, burada müdürler ile şirket arasındaki ilişkiden hareket ederek bir sonuca varmak isabetli olacaktır¹²²⁹. Müdürlerle şirket arasında iş/hizmet sözleşmesi olarak nitelendirilebilecek bir ilişki söz konusu ise, rücu davası iş mahkemelerinde görülecektir. Çünkü 7036 Sayılı İş Mahkemeleri Kanunu m.5/1-a uyarınca “*5953 sayılı Kanuna tabi gazeteciler, 854 sayılı Kanuna tabi gemiadamları, 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa veya 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun İkinci Kısımının Altıncı Bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına iş mahkemeleri bakmakla görevlidir.*” Aradaki ilişki vekalet ilişkisi ise, bu durumda HMK m.2 uyarınca genel görevli mahkemeler olan asliye hukuk mahkemeleri görevlidir.

Yetki konusunda da özel bir düzenleme olmadığı için HMK hükümleri uygulanacaktır. Davalı, şirket olacağından şirket merkezinin bulunduğu yer mahkemeleri yetkilidir (HMK m.6).

Kanaatimce, görevdeki müdürler tarafından açılacak rücu davalarında şirket menfaatleri ile davacıların menfaati çatışacağı için şirkete kayyım atanmalıdır.

Müdürlerin açacakları rücu davasında iş mahkemelerinin görevli olması halinde, zorunlu arabuluculuk dava şartı olacak mıdır? Kanaatimce bu soruya olumlu cevap vermek gerekmektedir. Zorunlu arabulucuyu düzenleyen İş Mahkemeleri Kanunu

¹²²⁸ Bu konuda bkz. Yaralı, s.231 ve dp. 926; **Ayaz**, Kanuni Temsilci, s.79 ve dp. 205; Uyuşmazlık Mahkemesi HB. E:1985/3 K:1985/9 sayılı kararı. Karar için bkz. **Silahşör**, Tez, s.101.

¹²²⁹ SSGSSK kapsamında ödenen primlerle ilgili bu yöndeki görüş için bkz. **Kabakcı**, s.218.

m.3/1'e göre, *“kanuna, bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı ve tazminatı ile işe iade talebiyle açılan davalarda, arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır.”* Müdürlerin rücu hakkı, kanunda açıkça düzenlendiği için m.3/1 kapsamında bir alacak olarak değerlendirilir ve dava açmadan önce arabuluculuğa başvurmak zorunludur.

c. Zamanaşımı

Hem AATUHK hem de VUK'ta zamanaşımına ilişkin özel düzenlemeler olmasına karşın rücu alacağının zamanaşımı konusunda da herhangi bir düzenleme yoktur. Dolayısıyla bu konuda genel hükümler uygulanacaktır.

TBK m.147/4 hükmüne göre, *“bir ortaklığın müdürleri, temsilcileri, denetçileri ile ortaklık veya ortaklar arasındaki alacaklar beş yıllık zamanaşımına tabidir.”* Bu maddeden hareketle, müdürlerin rücu haklarına ilişkin zamanaşımı süresinin beş yıl olduğunu söyleyebiliriz.

d. Müdürlerin Birbirine Rücu Hakkı

Müdürler, VUK m.10/3 ve AATUHK mükerrer m.35/4 uyarınca öncelikle asıl kamu borçlusu olan şirkete rücu etmek zorundadırlar. Ancak müdürlerin kamu borçlarından sorumlulukları tali olduğu için kamu borçları şirketten alınamamış veya alınamayacağı anlaşılmıştır. Bu durumda, müdürler asıl kamu borçlusu olan şirkete rücu etseler dahi şirketten bir şey alamayacaklardır. Bu durumda, kusursuz ama şirket borcunu ödemek zorunda kalan müdürler açısından hakkaniyetli olmayan bir durum ortaya çıkacaktır. Dolayısıyla, kamu borcunu ödemek zorunda kalan müdürün diğer müdürlere rücu imkânı olup olmadığı araştırılmalıdır.

AATUHK mükerrer m.35 kapsamında ödenen kamu borçlarının diğer müdürlere rücusu konusunda bir görüşe göre, *“kamu alacağından kusursuz olarak sorumlu tutulan limited şirket müdürü, diğer müdürlere, kusurlarına bakılmaksızın ve kamu borcundan eşit miktarda sorumlu olacak şekilde rücu edebilmelidir”¹²³⁰.* Ancak kanaatimce buradaki kusursuz sorumluluk kamu alacaklılarına karşıdır. Rücu ilişkisi içerisinde kusur değerlendirmesi yapılarak kusursuz ancak kamu borçlarını ödemek zorunda kalan müdürün kusurlu müdürlere rücu etme imkânı olmalıdır. Aksi halde,

¹²³⁰ Yarah, s.232.

kusuru bulunmayan ancak kamu borçlarını ödemek zorunda kalan müdür zarara uğrarken kusurlu müdür menfaat elde eder. Bu durum ise hakkaniyete aykırıdır. Dolayısıyla hem AATUHK hem de VUK kapsamında kamu borçlarını ödemek zorunda kalan müdürün diğer müdürlere rücu imkânı olmalıdır.

Kamu borçlarını ödemek durumunda kalan müdürlerin diğer müdürlere rücu imkânı olup olmadığı konusunda herhangi bir düzenleme yoktur. Kanaatimce VUK m.10 kapsamında ödevlerini yerine getirmeyen kusurlu müdür veya müdürlere, AATUHK mükerrer m.35 kapsamında ödenen kamu alacağının doğmasına kusuru ile sebebiyet vermiş müdüre veya müdürlere rücu imkânının olduğu kabul edilmelidir. Ancak bu rücu imkanının hukuki dayanağı ne olacaktır? Hukuki dayanağın belirlenmesi, rücu hakkının şartlarının da belirlenmesi anlamına geleceğinden önem arz etmektedir.

*Helvacı*¹²³¹, vergi ve vergiye bağlı alacakları ödemek durumunda kalan kusursuz yönetim kurulu üyesinin kusurlu üyelere (eTK m.338 şartlarına göre) rücu imkanının olduğunu ifade etmektedir. Ancak eTK m.338'in TTK'da karşılığı bulunmamaktadır. Burada belki şöyle bir yorum yapılabilir: Zararı ödemek durumunda kalan müdür, şirketin borcunu ödemek zorunda kaldığı için şirketin alacaklısı konumuna gelir. Çünkü rücu hakkı öncelikli olarak şirkete karşı kullanılmalıdır. Alacaklılar ise, doğrudan zararlarını TTK m.553 uyarınca açacakları sorumluluk davası ile talep edebilirler. Bu durumda, borçları ödemek zorunda kalan müdürün, alacağını şirketten alamaması halinde kusuru ile zarara sebebiyet veren müdüre karşı sorumluluk davası açması düşünülebilir.

Burada düşünülebilecek ikinci bir hukuki kurum TBK m.162 ve devamında düzenlenen müteselsil borçluluktur. Alacaklının, birden çok borçlunun hepsinden borcun tamamını isteyebildiği ve borcun tamamı ödenene kadar bütün borçluların sorumlu olduğu borç ilişkisine müteselsil borçluluk denir¹²³². Bu bağlamda, kamu alacaklısı, alacağın tamamını alana kadar kanuni temsilci olan müdürlerin tamamı borcun tamamından sorumlu olduğundan müdürlerin kamu borçlarından sorumlulukları müteselsil sorumluluk halidir. Müteselsil sorumluluk sözleşme veya kanundan kaynaklanır. Burada müdürlerin kamu borçlarından sorumluluğu kanundan kaynaklandığı için kanuni bir müteselsil borçluluk durumu söz konusu olur.

¹²³¹ **Helvacı**, Hukuki Sorumluluk, s.106. Yazar aynı zamanda VUK m.10 kapsamındaki sorumluluğun kusur esasına dayanmadığını düşünmektedir.

¹²³² **Eren**, Genel Hükümler, s.1228.

Müdürlerin müteselsil borçlulukları, haksız fiile ilişkin müteselsil sorumluluğu düzenleyen TBK m.61 ve devamında düzenlenen müteselsil borçluluk hükümlerine değil TBK m.162 ve devamında düzenlenen müteselsil borçluluğa tabidir. TBK m.167'ye göre rücu ilişkisinde aksi kararlaştırılmadığı sürece, müteselsil borçlular eşit miktarda sorumludur ve fazla ödeme yapanlar diğerlerine rücu etme imkanına sahiptir. Kanaatimce bu maddenin uygulanması, müdürler arasında hakkaniyete aykırı sonuçlar doğurabilir. Çünkü kusurlu müdürün sorumlu olduğu miktar sınırlandırılarak hiç kusuru olmayan müdürlere de sorumluluk yüklenmektedir. TBK m.167 hükmü, rücu imkanında kullanılabilir ancak sadece müdürlerin eşit kusurlu olduğu örnekleme hakkaniyetli olacaktır.

Müdürlerin birbirine rücu imkanının hukuki dayanağı olarak düşünülebilecek bir diğer kurum, sebepsiz zenginleşmedir. Ancak sebepsiz zenginleşme hükümlerinin uygulanması esnasında kusur araştırmasında problemler ortaya çıkabilir. Çünkü sebepsiz zenginleşme için kusur şartı aranmaz. Kusur şartının aranmaması, rücu ilişkisinde kimin kime rücu edebileceği konusunda belirsizlikler oluşturabilir. Ancak sebepsiz zenginleşmenin zenginleşme ve fakirleşme şartlarından hareketle bir sonuca ulaşılabilir. Kusurlu olduğu halde ödeme yapmayan müdürün haksız zenginleştiği ve kusursuz ancak kamu borcunu ödemek zorunda kalan müdürün ise fakirleştiği kabul edilebilir. Bu durumda sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre rücu imkânı olduğunu söyleyebiliriz.

Son olarak haksız fiile dayalı olarak rücu edebileceği düşünülebilir. Yukarıda açıkladığımız kusursuz müdürün kusurlu müdüre açacağı sorumluluk davası (alacaklıların doğrudan zararlarına ilişkin açacakları davaların hukuki dayanağı haksız fiildir.) haksız fiil hükümlerine dayandığından haksız fiile göre de rücu imkânı vardır.

e. Müdürler ile Ortaklar Arasındaki Rücu İlişkisi

Rücu konusunda tartışılması gereken bir diğer konu, müdürler ile ortaklar arasındaki rücu ilişkileridir. Kamu borcunu ödeyen müdür, ortaklara rücu imkanına sahip midir? Sahip ise hangi oranda ve hukuki dayanağa göre isteyebilecektir? Benzer şekilde, kamu borcunu ödeyen ortağın müdüre rücu imkânı var mıdır?

*Yaralı*¹²³³, AATUHK mükerrer m.35 ve VUK m.10 kapsamında kanuni temsilcilerin şirket ortaklarına rücu hakkının olmadığını ifade etmiştir. Yargıtay'ın bazı kararlarında¹²³⁴ yer verdiği ve aşağıda yer alan tespitinden dolayı olarak müdürlerin ortaklara payları oranında rücu imkanının olduğu anlaşılmaktadır¹²³⁵.

“...Bu aşamada kanuni temsilcinin, limited şirketlerde kamu borcunu ödeyen ortağın, ödediği kamu alacağını, asıl mükellef olan temsil edilenden değil de diğer sorumlulardan, limited şirketlerde diğer ortaklardan talep etmelerinin mümkün olup olmadığı, mümkün ise rücu oranının ne olacağı konusu incelenmelidir. Kanuni temsilcilerin asıl mükellef dışındaki diğer sorumlulardan talepte bulunabilmesi için öncelikle bu kamu alacağının asıl yükümlüden tahsilinin mümkün olmaması gereklidir. Zira asıl yükümlüsünden tahsili mümkün olduğu halde bu alacağı kamu idaresine ödeyen kanuni temsilcilerin, asıl yükümlü dışındaki diğer sorumlulardan rücu talepte bulunmaları mümkün değildir.

Ödenen kamu alacağının asıl yükümlüden tahsil imkânı bulunmadığı anlaşıldıktan sonra, diğer yükümlülerden rücu oranının ne olacağı konusunda ise bir ayrıma gidilmelidir. Buna göre limited ve kolektif şirketlerde temsilcilerin kamu alacaklarından sorumluluğu ortaklık sıfatına bağlı olduğundan, bu kişilerden ancak ortaklık payları oranında rücu talepte bulunulabileceği kabul edilmelidir. Diğer bir deyişle limited ve kolektif şirketlerde kamu alacağından her ortak kendi payı oranında sorumlu olup bu payı haricindeki ödediği kısım için diğer ortaklara rücu edebilir.”

¹²³³ *Yaralı*, s.234.

¹²³⁴ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E. 2015/7447, K. 2016/1818 ve 22.02.2016 Tarihli kararı.

¹²³⁵ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E. 2015/11584, K. 2016/8347 ve 24.10.2016 Tarihli Kararı; Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E. 2015/7447, K. 2016/1818 ve 22.02.2016 tarihli kararı.

“...Temsilcinin ödediği vergi için asıl mükellefe rücu etme hakkı bulunmaktadır (213 sayılı VUK. M.10). Dolayısıyla yukarıda belirtildiği üzere tüzel kişi temsilcileri, ödedikleri kamu alacağının ‘tamamını’ öncelikle asıl mükelleften rücu talep edebilirler.

Kanuni temsilcilerin asıl mükellef dışındaki diğer sorumlulardan talepte bulunabilmesi için öncelikle bu kamu alacağının asıl yükümlüden tahsilinin mümkün olmaması gereklidir. Zira asıl yükümlüsünden tahsili mümkün olduğu halde bu alacağı kamu idaresine ödeyen kanuni temsilcilerin, asıl yükümlü dışındaki diğer sorumlulardan rücu talepte bulunmaları mümkün değildir.

Ödenen kamu alacağının asıl yükümlüden tahsil imkânı bulunmadığı anlaşıldıktan sonra, diğer yükümlülerden rücu oranının ne olacağı konusunda ise bir ayrıma gidilmelidir. Buna göre limited ve kolektif şirketlerde temsilcilerin kamu alacaklarından sorumluluğu ortaklık sıfatına bağlı olduğundan, bu kişilerden ancak ortaklık payları oranında rücu talepte bulunulabileceği kabul edilmelidir. Diğer bir deyişle limited ve kolektif şirketlerde kamu alacağından her ortak kendi payı oranında sorumlu olup payı haricinde ödediği kısım için diğer ortaklara rücu edebilir.”

Yargıtay, yukarıda yer alan matbu değerlendirmeyi birçok kararında kullanmıştır. Bu karara göre kanuni temsilci olan müdürler, ödedikleri kamu borçlarını öncelikle şirketten istemek zorundadır. Kararda, müdürün şirketten alamadığı takdirde, “*diğer sorumlulardan rücuen tazminat*” isteyebileceği belirtilmektedir. Ancak, diğer sorumluların kimler olduğu açıkça ifade edilmemiştir. Devamında ise ortakların sorumluluklarının sermaye payı oranlarında sorumlu olduğu ifade edilmiş, müdürlerin ortaklara rücu imkânı konusunda doğrudan bir tespit veya değerlendirme yapılmamaktadır. İfade net olmamakla beraber, şirketten alacağını alamayan müdürün ortaklık payı oranında ortaklara rücu imkânı var gibi anlaşılmaktadır.

Kanaatimce, müdürlerin ortaklara rücu imkânı kural olarak yoktur. Limited şirket bir sermaye şirkettir. Ortakların sermaye koyma borcu vardır. Bu borç ise sadece şirkete karşıdır. Sermaye koyma borcunu yerine getirmiş ise ortağın -diğer borç ve yükümlülükleri ayrı olmak üzere- şirkete, alacaklılara, müdürlere veya diğer ortaklara karşı para borcu yoktur. Dolayısıyla, kamu borçlarını ödeyen müdürün ortaklara rücu imkânı yoktur. Çünkü ortağın müdüre karşı bir sorumluluğu yoktur. Bu sonuç, hakkaniyet açısından da daha isabetlidir. Örneğin şirket ortağı olan ama şirketin yönetim ve temsilinde bulunmayan ve etkisi olmayan dolayısıyla kendisine kusur atfedilemeyen ortağın rücu ilişkisi ile sorumlu tutulması hakkaniyete aykırıdır. Ancak çok istisnai hallerde ortağa kusur atfedilecek örneklemeler olması halinde ortaklara rücu imkânı olabilir. Çünkü asıl olan kusur sorumluluğudur. Kusursuz sorumluluk hallerinin kanunda düzenlenmesi lazımdır. Ortakların rücu ilişkisinde kusursuz sorumlu olduklarına dair kanuni bir düzenleme olmadığından kusur sorumluluğu geçerlidir. Ortaklara kamu borcunun doğması konusunda kusur atfedilebilecek bir durum söz konusu ise genel haksız fiil hükümlerine göre talep edilebilmesi mümkündür. Ancak bu durumun gerçekleşmesi ise biraz zor görünmektedir.

Ortakların kamu borçlarından sorumlulukları hakkındaki asıl düzenleme AATUHK mükerrer m.35’tir. Bu maddeye göre ortaklar, ortaklık payı oranında kamu borçlarından sorumludurlar. Bu bağlamda, kamu alacağının VUK veya AATUHK’dan doğması arasında fark yoktur. Kanaatimce, kamu borcunu ödemek zorunda kalan ortak müdürlere rücu imkanına sahiptir. Özellikle VUK m.10 kapsamındaki sorumluluğun kusur sorumluluğu olduğu düşünüldüğünde, kanundan doğan ödevleri yerine getirmediikleri için kusurlu olan müdür veya müdürlerin sorumluluğu vardır. Dolayısıyla ortak VUK kapsamında ödediği kamu borçlarını kusurlu müdürlerden talep edebilir. Ortakların sorumluluğuna ilişkin AATUHK m.35’te, ortakların

rücularına ilişkin herhangi bir düzenleme yoktur. Bu sebeple, ortakların müdürlere rücu etmeden önce alacağını şirketten almaya çalışması zorunlu değildir. Ancak müdürlere kusur atfedilemeyen hallerde alacağını şirketten istemesi gerekir. Örneğin, müdürlerin şirket beyannamesini zamanında vermemesi üzerine ortak, VUK kapsamında vergi cezası ödemek zorunda kalmış ise şirkete başvuru yapmadan müdürlere başvurabilir. Ancak şirketin açtığı bir davanın reddedilmesi üzerine ödenmesi gereken yargılama giderlerinin ortaktan alınması halinde, müdürlere atfedilebilecek kusur olmadığı için ortak, şirkete başvurabilir. Yukarıda da ifade ettiğim üzere, asıl olan kusur sorumluluğudur. Bu sebeple, kusurlu olan müdürlerin kusurlarından kaynaklanan bu zararı gidermeleri zorunludur. Burada ortağın doğrudan zararı (şirket zararı olmadan ortağın zarara uğraması hali) söz konusudur. Ortak, bu zararına ilişkin haksız fiil hükümlerine göre kusurlu müdür veya müdürlere karşı sorumluluk davası açabilir. Müdürler ile ortaklar arasında takip sırası olmadığından müteselsil bir borçluluk söz konusudur. Bu bağlamda ortakların, TBK m.167 uyarınca da rücu imkânı vardır.

Özetle, müdürler ile ortaklar arasında kamu borçlarından müteselsil sorumluluk vardır. Ancak burada kanundan kaynaklanan farklılaştırılmış müteselsil bir sorumluluk söz konusudur. Çünkü tek yönlü bir rücu ilişkisi söz konusudur. Ortaklar, müdürlere rücu imkanına sahip iken müdürler ortaklara rücu imkanına sahip değildir.

f. Diğer Hususlar

Şirketin kamu borçlarını ödemek durumunda kalan müdürler, şirkette bulunan yetkilerine dayanarak rücu haklarını doğrudan kullanarak şirketten alacaklarını alabilirler mi? Müdürlerin şirketten alacaklarını dava açmadan almaları onların herhangi bir borcunu ihlal eder mi? Kanaatimce, müdürlerin rücu edeceği alacakları burada ayırmak gerekmektedir. Eğer, AATUHK mükerrer m.35 kapsamında ödemek zorunda kaldığı tutarı alacak ise, bu durumda herhangi bir borcun ihlali söz konusu olmaz. Çünkü, üst sınır AATUHK ile açıkça belirlenmiştir. Ancak müdürler VUK m.10 kapsamında ödemek zorunda oldukları alacakları alma konusunda fer'i alacakların kapsama dahil olup olmayacağı konusunda farklı görüşler vardır ve alacak miktarı net değildir. Müdürler, gerçekten kusurları ile şirketin vergi haricinde vergiye bağlı fer'i borçlar da ödemesine sebep olarak şirketi zarara uğratmaları halinde, müdürlerin kendi kusurundan kaynaklanan tutar rücu kapsamında olmamalıdır.

Dolayısıyla, bu durumda müdürler doğrudan alacaklarını alamamalıdır. Aksi halde, sadakat ve bağlılık borcunun ihlali söz konusu olabilir.

2. SSGSSK Madde 88 Kapsamında Rücu Hakkı

SSGSSK’da rücu konusunda özel bir hüküm olmadığı gibi doktrinde çok fazla tartışılmış bir konu değildir. Ancak bu durum, müdürlerin rücu hakkı olmadığı anlamına gelmemektedir. Doktrinde *Kabakcı*¹²³⁶, SSGSSK veya AATUHK kapsamında müdürler ile şirket arasındaki iç ilişkiyi düzenleyen bir hüküm olmaması sebebiyle TBK genel hükümlerine gidilmesi gerektiğini, TBK’nın iç ilişkide taraf iradelerine önem verdiğini, taraflar arasında bir düzenleme yapılmış olmasına uygulamada rastlanılmadığı için borçlular arasındaki hukuki ilişkinin önem kazanacağı belirtilmiştir. Ancak rücu hakkı ile ilgili açıklama yapılmamıştır.

SSGSSK m.88’de SGK’nın prim ve diğer alacaklarının tahsili konusunda Kurumun süresi içinde ödenmeyen prim ve diğer alacaklarının tahsilinde, AATUHK m.51, m.102 ve m.106 hükümleri hariç diğer hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmiştir. Yine aynı maddede, SGK’nın AATUHK kapsamında takip edilen prim ve diğer alacaklarının kamu alacağı niteliğinde olduğu hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlerden hareketle, SGK’nın prim ve diğer alacakları için SSGSSK’da bir hüküm olması halinde bu hükmün, herhangi bir hüküm yoksa genel kanun AATUHK hükümlerinin uygulanması gerekmektedir. Örneğin kanuni temsilcinin prim ve diğer alacaklardan sorumluluğunun şartlarına ilişkin SSGSSK m.88/20 özel kanun hükmündedir ve sorumluluğun belirlenmesi konusunda AATUHK mükerrer m.35 değil, SSGSSK m.88/20 esas alınır. Rücu konusunda SSGSSK’da herhangi bir özel düzenleme yoktur. Bu durumda kanuni temsilcilerin sorumluluğuna ilişkin AATUHK mükerrer m.35’e bakmak gerekir. AATUHK mükerrer m.35/4’te rücu konusunda kanuni temsilcilerin rücu hakkına ilişkin bir düzenleme yapmıştır. İlgili maddeye göre, kanuni temsilciler “*bu madde gereğince ödedikleri tutarlar için asıl amme borçlusuna rücu edebilirler.*” Kanaatimce, bu hüküm müdürlerin rücu hakkı için de uygulanabilir. Her ne kadar müdürler, ödemelerini AATUHK mükerrer m.35’e göre yapmasalar da kanuni temsilcilerin kamu borçlarını ödemesine ilişkin genel hüküm ve TBK hükümlerine göre özel hüküm olması sebebiyle bu hükmün uygulanabilmesi

¹²³⁶ **Kabakcı**, s.216 vd.

gerektiğini düşünüyorum. Ancak, burada dikkat edilmesi gereken husus, müdürlerin SSGSSK kapsamındaki sorumluluğunun AATUHK mükerrer m.35'in aksine kusurlu sorumluluğa dayalı olmasıdır. Bu durumda hâkim, durumun koşullarına göre prim ve diğer borçların ödenmemesinde kusuru olan müdürün rücu hakkından indirim yapabilmelidir. Örneğin primleri kusurlu olarak süresinde ödemeyen müdürün fer'i alacaklardan sorumlu olması ve bunları talep edememesi hakkaniyet gereğidir.

Müdürler ayrıca isterlerse, ödemek zorunda kaldıkları prim ve diğer SGK alacaklarını, şartları oluşuyorsa genel hüküm olan sebepsiz zenginleşmeye (TBK m.77) göre de isteyebilir.

Rücu davasına ilişkin görevli ve yetkili mahkeme konusunda SSGSSK m.101'de düzenlenen hüküm kanaatimce uygulanamaz. Çünkü ilgili hükümde, SSGSSK hükümlerinin uygulanması ile ilgili konularda iş mahkemelerinin görevli olacağı düzenlenmiştir. Ancak rücu, SSGSSK'da düzenlenen bir konu olmadığı için bu hükmün uygulanamayacağını düşünüyorum. Dolayısıyla AATUHK mükerrer m.35 kapsamında yaptığımız görev, yetki ve zamanaşımı açıklamalarımız burada da geçerlidir.

Burada değinilmesi gereken bir diğer konu ise, müdürlerin ödedikleri SGK prim ve diğer alacakları şirket ortaklarına rücu edip edemeyecekleri hususudur. Yargıtay, payından fazlasını ödeyen ortağın açtığı davalara ilişkin vermiş olduğu kararlarında¹²³⁷ ortak olarak şu tespitlerde bulunmuştur:

“1- Dava, limited şirketin vergi borcunu ödeyen ortağın payına düşen kısmı aşan miktarın diğer ortaktan payı oranında tahsili istemine ilişkindir.

Tüzel kişi mükelleflerin kamu alacaklarından kaynaklanan yükümlülüklerinin yerine getirilmesinden, kanuni temsilcileri sorumlu tutulmuştur. Ancak vergi borcunun temsilciden istenebilmesi için öncelikle temsil edilen tüzel kişiden talep edilmesi ve bu tüzel kişinin ödeme kabiliyetinin olmadığını gösteren “aciz vesikasının” düzenlenmiş olması gereklidir (6183 SK.m.75). Kanuni temsilcilerin kim olduğu konusu ise tüzel kişinin türüne göre değişmektedir. Anonim şirketler ve kooperatiflerde kanuni temsilciler yönetim kurulu başkan ve üyeleri iken limited şirketlerde şirketin müdürü, kolektif şirketlerde ise ortakların her birisidir.

¹²³⁷ Bu kararlardan biri için bkz. Yargıtay 11. HD., E. 2015/7447, K. 2016/1818 ve 22.02.2016 Tarihli kararı.

Limited şirketlerde kanuni temsilciler şirket müdürleri ise de getirilen bir düzenleme ile kanuni temsilciye ilaveten ortaklar da kamu borcundan sorumlu tutulmuştur. Buna göre limited şirketin malvarlığından tahsil edilemeyen kamu alacakları ortaklardan, ortaklık payı oranında istenebilecektir (6183 SK. m.35).

Tüm bu hallerde temsilcilerin, sadece ortak oldukları veya görevde bulundukları dönemde tahakkuk eden kamu alacaklarından sorumlu olacakları, diğer bir deyişle limited ve kolektif şirketlerde ortaklıktan, anonim şirketlerde ve kooperatiflerde ise yöneticilikten usulünce ayrıldıkları tarihten sonraki kamu alacağından sorumlu olmayacakları tabiidir. Temsilcinin bu şekilde ödediği vergi için asıl mükellefe rücu etme hakkı bulunmaktadır (213 sayılı VUK. M.10). Dolayısıyla yukarıda belirtilen tüzel kişi temsilcileri, ödedikleri kamu alacağının ‘tamamını’ öncelikle asıl mükelleften rücu talep edebilirler.

Bu aşamada kanuni temsilcinin, limited şirketlerde kamu borcunu ödeyen ortağın, ödediği kamu alacağını, asıl mükellef olan temsil edilenden değil de diğer sorumlulardan, limited şirketlerde diğer ortaklardan talep etmelerinin mümkün olup olmadığı, mümkün ise rücu oranının ne olacağı konusu incelenmelidir. Kanuni temsilcilerin asıl mükellef dışındaki diğer sorumlulardan talepte bulunabilmesi için öncelikle bu kamu alacağının asıl yükümlüden tahsilinin mümkün olmaması gereklidir. Zira asıl yükümlüsünden tahsili mümkün olduğu halde bu alacağı kamu idaresine ödeyen kanuni temsilcilerin, asıl yükümlü dışındaki diğer sorumlulardan rücu talep bulunmaları mümkün değildir.

Ödenen kamu alacağının asıl yükümlüden tahsil imkânı bulunmadığı anlaşıldıktan sonra, diğer yükümlülerden rücu oranının ne olacağı konusunda ise bir ayrıma gidilmelidir. Buna göre limited ve kolektif şirketlerde temsilcilerin kamu alacaklarından sorumluluğu ortaklık sıfatına bağlı olduğundan, bu kişilerden ancak ortaklık payları oranında rücu talep bulunulabileceği kabul edilmelidir. Diğer bir deyişle limited ve kolektif şirketlerde kamu alacağından her ortak kendi payı oranında sorumlu olup bu payı haricindeki ödediği kısım için diğer ortaklara rücu edebilir.

Bu itibarla, mahkemece, davacı tarafından ödendiği kabul edilen vergi borçlarının ödendiği tarihte şirketin ödeme gücü olup olmadığı belirlenerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, eksik incelemeye dayalı yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamış, kararın bu nedenle davalı lehine bozulması gerekmiştir.”

Kararda, kanuni temsilcinin rücu hakkını öncelikle temsil edilene karşı kullanması gerektiği ve ancak temsil edilenin ödeme gücünün olmaması halinde diğer sorumlulara başvurulabileceği ifade edilmektedir. Dolayısıyla, müdürler rücu haklarını öncelikle şirkete karşı kullanmalı, şirketten tahsil edemedikleri takdirde ortaklara gidebilmelidirler.

SONUÇ

Limited şirket, istatistiksel olarak baktığımızda ülkemizde genellikle sayı olarak diğer şirket türlerine nazaran daha fazla kurulduğu için uygulamada sıklıkla karşımıza çıkan bir şirket türüdür. Hatta bazı yıllarda kurulan limited şirketlerin toplam sermayesi, özellikle anonim şirketlerin toplam sermayesinden daha fazla olabilmektedir. Ancak, TTK'da limited şirketin özellikle yönetim ve temsil organı hakkında kanunda yapılan düzenlemeler sınırlıdır. Örneğin anonim şirket yönetim kurulu üyeleri ile ilgili m.359-m.396 arasında ayrıntılı düzenlemeler yapılmasına rağmen müdürlerle ilgili sadece m.623-m.634 arasında düzenlemeler yapılmıştır. Bu durum ise, uyumsuzlukların çözülmesinde uygulanacak hükümlerin tespitini oldukça önemli hale getirmektedir. Ayrıca, müdürlerin muhtelif kanunlarda düzenlenmiş ve uygulama şartları farklılık gösteren kamu borçlarından sorumlulukları ise konunun önemini daha da arttırmaktadır. Bu sebeple çalışmada limited şirketin kanunen iki zorunlu organından birisi olan müdür/müdürler kurulu her yönüyle ayrıntılı olarak incelemeye çalışılmıştır.

Çalışmanın birinci bölüm birinci kısmında organın oluşumu irdelenmiştir.

TTK, organın oluşumunda eTK'dan farklı olarak özden organ ilkesini terk etmiş, ortaklar açısından şirketin yönetim ve temsilini bir hak ve yükümlülük olmaktan çıkartmış, yönetimde profesyonelleşmenin önünü açmıştır. Bu yönüyle, şirketin yönetim ve temsil organı anonim şirket yönetim kuruluna yakınlaştırılmış olsa da ortaklardan en az birisinin müdür olmasını öngörülen düzenleme ile yönetim ve temsil organının ortaklardan bağımsız olmasını ve organda tamamen üçüncü kişilerin bulunmasını istememiştir. Bu durum ise, sermaye şirketi olan limited şirketi şahıs şirketine yakınlaştırmış, yönetimde profesyonelleşmenin gerçekleşmesini olumsuz etkilemiştir.

Şirket ile organ üyeleri arasındaki hukuki ilişkinin sözleşmesel bir ilişki olduğu kabul edilmekle beraber, sözleşmenin türü konusunda farklı görüşler vardır. Bu konuda özellikle vekalet sözleşmesi ön plana çıkmaktadır. Kanaatimce TTK, yönetimde profesyonelleşme amacı doğrultusunda özden organ ilkesini terk ederek seçilmiş organ ilkesini benimsediğinden müdürlerin daha bağımsız hareket etmeleri gerekmektedir. Yine TBK m.502/2, TTK m.126 hükümleri, aradaki ilişkinin vekalet olduğunu desteklemektedir. Aradaki sözleşmesel ilişki, niteliği itibarıyla bir işgörme

sözleşmesidir. Kanunda sayılan diğer işgörmeye sözleşmelerinden birisine girmedeği takdirde, aradaki ilişkiye vekalet hükümlerinin uygulanması da aradaki ilişkinin vekalet olduğunu göstermektedir. Hizmet sözleşmesini vekaletten ayıran asıl unsur, bağımlılıktır. Müdürlerin, şirket genel kurulundan bağımsız ve zorunlu bir organ olması, emir ve talimat almaması aradaki ilişkinin hizmet sözleşmesi olarak değerlendirilebilmesini mümkün kılmamaktadır. Müdürün ancak ticari temsilci gibi ikinci bir hukuki statü ile şirkette çalışması halinde aradaki ikincil ilişkiden dolayı hizmet sözleşmesi olduğu kabul edilebilir. Uygulamada ise, anonim şirket yönetim kurulu üyeleri ve müdürlerin 4/a'lı olarak (SSK'lı) sosyal güvenceden yararlandırıldığı görülmektedir. Halbuki aradaki ilişki hizmet sözleşmesi değil, vekalet ilişkisidir. Dolayısıyla, müdürlerin (ve yönetim kuru üyelerinin) sosyal güvenceleri konusunda yasal bir düzenleme yapılmalıdır.

Organ üyesi olabilmek için ehliyet şartı konusunda açık bir düzenleme yapılmamıştır. Ancak, özellikle sorumluluk hükümlerini dikkate aldığımızda müdürlerin tam ehliyetli olmaları zorunludur. Anonim şirket yönetim kurulu için açıkça öngörülen bu şartın müdürler için düzenlenmemesi, kanundaki bir eksiklikler. Ayrıca, tüzel kişilerin organ üyesi ve müdür olabilmesi mümkündür. Müdür sıfatı tüzel kişiye ait olsa da tüzel kişiyi temsilen bir gerçek kişinin atanması zorunludur. Bu kişinin ehliyeti konusunda da açıklık olmamakla beraber tam ehliyetli olmasının ve bu konuda kanunda bir düzenleme yapılmasının isabetli olacağını düşünüyorum. Yabancı gerçek veya tüzel kişilerin müdür olabilmesinin önünde herhangi bir engel yoktur. Bu kişilerin ehliyetleri, kural olarak kendi milli hukuklarına göre belirlenir.

Organ üyeleri, kuruluş aşamasında şirket sözleşmesi ile sonradan genel kurul kararı ile atanırlar. Görev süreleri konusunda bir sınır getirilebileceği gibi ömür boyu müdür seçilmek de mümkündür. Burada, kuruluş aşamasında şirket sözleşmesi ile belirlenen müdürün süresi bitmeden önce genel kurul tarafından azledilmesi yeterli olacak mı yoksa genel kurulun şirket sözleşmesi değişikliği için gerekli yeter sayılarla şirket sözleşmesini değiştirmesi mi gerekecek sorunu ortaya çıkmaktadır. Kanaatimce, genel kurulun olağan yeter sayılarla karar alması yeterlidir. Aksinin kabulü, genel kurulun devredilemez ve vazgeçilemez yetkilerinden olan müdürlerin seçilmesi yetkisinin kısıtlanması anlamına gelecektir.

Organ üyelerinin müdürlük sıfatları, şirket sözleşmesinde öngörülen sebeplerle kendiliğinden, genel kurul tarafından veya mahkemece azil veya istifa ile sona erebilir.

Müdürlük sıfatı, çeşitli şekillerde sona erebilir. Bu bağlamda; müdürlük sıfatı ölüm, istifa, azil, ehliyetin kısıtlanması, şirketin tasfiyesiz sona ermesi gibi sebeplerle kaybedilebileceği gibi şirket sözleşmesinde öngörülen niteliklerin kaybedilmesi halinde de sona erer. İstifa halinde istifa iradesinin yöneltileceği kişi önem kazanmaktadır. Kural olarak, istifa eden müdür istifa iradesini diğer müdürlerden temsil yetkisi olan birisine yöneltmelidir. Bütün müdürlerin istifasında, istifa geçerli olmakla beraber, tazminat sorumluluğunun doğmaması için istifa iradesi genel kurula yöneltilmelidir. Tek ortak ve müdürün istifa etmek istemesi halinde ortak için bir çıkmaz oluşmaktadır. Bu durumda, tek ortağın müdürlükten istifa etmek yerine genel kurul kararı ile şirketin sona ermesine karar vermesi daha isabetli olur. Müdürler, genel kurul tarafından veya mahkemece azledilebilir. Genel kurul, müdürleri azletmek için haklı sebebe dayanmak zorunda değildir. Çünkü bu yetki, genel kurulun devredilemez yetkileri arasındadır. Ancak genel kurul tarafından azledilen müdürün azledilmesi halinde, müdürün tazminat hakları saklıdır. Mahkemece azilde ise mahkeme tarafından haklı bir sebebe dayanılmalıdır. Haklı sebeple azledildiği için müdürlerin tazminat hakkı söz konusu olmaz. Genel kurulu toplama ve müdürü azletme yetkisine sahip ortağın, mahkemeye başvurarak müdürün azlini istemesinde hukuki yararı yoktur.

Müdürlerin görev süresi konusunda herhangi bir düzenleme yapılmaması isabetli olmuştur. Ancak uzun süreli atanan müdürlerin ölüm, istifa veya başkaca bir sebeple bu sıfatı kaybetmeleri halinde müdürler kurulu, yönetim kurulunun sahip olduğu kooptasyon yoluyla seçim yöntemine başvuramamaktadır. Bu durum ise kanaatimce bir eksikliktir. Üç yıllığına seçilen anonim şirket yönetim kuruluna kooptasyon imkanının tanınmasına rağmen süresiz dahi atanabilen müdürler kuruluna bu imkanının verilmemesinin haklı bir gerekçesi olamaz. Bu sebeple, müdürler kurulunda bir müdürün genel kurul tarafından azledilmesi hariç herhangi bir sebeple bu sıfatı kaybetmesi halinde, müdürler tarafından müdür olma niteliklerini haiz birisinin müdür olarak atanarak ilk genel kurulun onayına sunabilmesi için yasal düzenleme yapılmalıdır. Böyle bir düzenleme, müdürleri atamaya ve görevden almaya yetkili genel kurulun devredilemez yetkisinin devri anlamı da taşımaz. Zira, anonim şirket yönetim kurulunun seçilmesi ve görevden alınması anonim şirket genel kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez yetkileri arasında olmasına rağmen yönetim kuruluna da sınırlı yetki tanınmıştır.

Çalışmanın birinci bölüm ikinci kısmında, organın çalışma düzeni incelenmiştir.

Organın üye sayısı birden fazla ise bu kişiler kurul olarak çalışmak zorundadır. Kanun gerekçesinden hareketle, müdürler kurulu, kurul olarak çalışma konusunda anonim şirket yönetim kuruluna yakınlaştırılmaya çalışmıştır. Dolayısıyla, özel bir düzenleme olmadığı takdirde anonim şirket yönetim kurulunun çalışma düzenine ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanabileceği kabul edilmelidir. Örneğin, başkan müdüre üstün oy hakkı tanındığı için bu konuda anonim şirket yönetim kurulu hükümleri kıyasen uygulanamaz.

Organın üye sayısının birden fazla olması durumunda başkan müdür seçme zorunluluğu getirilmiştir. Başkan müdüre üstün oy hakkı tanınarak başkan müdür, şirket yönetiminde tıkanmayı önleyecek bir noktada konumlandırılmıştır. Bu düzenleme kanaatimce yerindedir. Başkan müdür, sahip olduğu yetkilerle şirketin karar alma sürecindeki bu olumsuzlukları düzeltebilecektir. Başkan müdürün, müdürler kurulu tarafından seçilip seçilemeyeceği konusunda kanunda bir açıklık olmadığı gibi doktrinde de farklı görüşler mevcuttur. Kanaatimce, müdürler kurulu anonim şirket yönetim kuruluna yakınlaştırıldığı için yönetim kuruluna tanınan başkan seçme yetkisi, müdürler kuruluna da verilmeli ve kanunda bu konuda açık bir düzenleme yapılmalıdır. Şirket ile müdürler arasındaki ilişki vekalet olduğu için genel kurulca seçilen müdürlerin kendi aralarından bir başkan seçmesi mümkün olmalıdır. Zira, vekalet ilişkisi güven ilişkisine dayanır. Müdürlere kendi aralarında başkan müdür seçme yetkisi verilmediği takdirde genel kurulun kendi seçtiği müdürlerin seçimine güvenmiyor anlamı çıkabilir.

Kurulun karar yeter sayısı kanunda düzenlenmesine rağmen toplantı yeter sayısı konusunda bir açıklık yoktur. Dolayısıyla, anonim şirket yönetim kurulunun toplantı yeter sayısına ilişkin hüküm, kıyasen uygulanmalıdır. Ancak kanunda bu konuda TTK m.390/1 hükmüne benzer şekilde açık bir düzenlemenin yapılması isabetli olacaktır.

Organ üyeleri ile şirket arasındaki ilişki temelde güven ilişkisine dayandığından toplantılara temsilen katılmanın mümkün olmadığı kabul edilmektedir. Genel kurul, organ üyelerini seçerken onların kişisel özellikleri ve yeteneklerini dikkate aldığından aradaki “güven ilişkisinin yoğunluğu” sebebiyle, müdürler toplantıya bizzat katılmak zorundadır. Çünkü toplantıya katılma, sadece fiziki veya elektronik imkanlarla toplantıda bulunmak anlamına gelmez. Toplantıya katılan müdür, toplantıda görüşülen konular hakkında bizzat görüşünü açıklamak, müzakerelere katılmak, genel kurulun kendisine duyduğu “güvenin” gereğini yerine getirmelidir. Dolayısıyla, temsilci

aracılığıyla katılması mümkün değildir. Bu konuda hüküm olmadığı için anonim şirket yönetim kuruluna ilişkin TTK m.390/2 hükmünün kıyasen uygulanması ile müdürlerin birbirlerine temsilen oy kullanamayacakları gibi vekil aracılığıyla da toplantıya katılamayacakları sonucuna ulaşılır. Aynı sonuca, şirket ile müdürler arasındaki ilişkiden yola çıkarak ulaşabiliriz. Doktrinde ağırlıklı olarak, müdürler ile şirket arasındaki hukuki ilişki vekalet veya hizmet sözleşmesi olarak değerlendirilmektedir. Aradaki ilişkinin vekalet sözleşmesi olması durumunda, TBK m. 506/1'e göre, müdürün borcunu bizzat ifa etmesi gerekir. Aradaki ilişkinin hizmet sözleşmesi olarak kabul edilmesi halinde ise, TBK m.395 uyarınca yine aynı sonuca ulaşılır ve müdürlerin borcunu bizzat ifa etmesi gerekir.

Organın şirket amaç ve konusunda etkin ve verimli çalışabilmesi konusunda karar defterinin oldukça önemli olduğunu düşünüyorum. Çünkü uygulamada şirket defterini elinde bulunduran müdür, karar alma sürecini rahatlıkla tıkayabilmektedir. Örneğin, limited şirkette genel kurul müzakere ve müdürler kurulu karar defteri aynı olduğu için defteri elinde bulunduran müdürün genel kurulca azledilmesi bile mümkün olmamaktadır. Çünkü kararın yazılıp noterde tasdik ettirilerek tescil edilmesi gerekir. Defter olmadığı için karar dahi alınamamaktadır. Yine böyle bir durumda diğer müdürlerin defter ile ilgili başvurabilecekleri ve en hızlı sonuç alınabilecek yol olarak yayii belgesi için mahkemeye başvurulması gerektiği düşünülebilir. Ancak bu belgeyi almanın da bir süre aldığı göz önüne alındığında ticari hayatın hızlılığı karşısında şirketin zarara uğraması oldukça muhtemeldir. Bu sebeple, özellikle karar defteri ile ilgili düzenlemelerin daha ayrıntılı yapılması gerekmektedir. Özellikle, tescile tabi kararların noter huzurunda alınabilmesi mümkün olmalıdır. Tescil ve ilan için müdürler kurulu başkanı, eğer defteri elinde tutan başkan müdür ise müdürlerden herhangi biri noter onaylı karar ile sicil müdürlüğüne başvurabilmelidir. Sicil müdürü, kararın yeter sayılarla alınıp alınmadığını, diğer şartları taşıyıp taşımadığını re'sen araştırmak zorunda olduğundan şartları taşıyan karara göre gerekli tescil ve ilanları yapmalıdır.

Çalışmanın ikinci bölümü, dört kısımdan oluşmaktadır. Bu bölümde; müdürlerin görevleri, yetkileri, borçları ve hakları incelenmiştir.

Kanun, TTK m.625/1'de müdürlere devredilemez ve vazgeçilemez görevler yüklemiştir. Müdürler kurulunun bu görevleri devretmeleri halinde aldıkları karar butlanla sakat olacaktır. Bu görevlere bakıldığında, anonim şirket yönetim kurulunun

devredilmez ve vazgeçilmez yetkilerini düzenleyen TTK m.375/1 hükmü ile paraleldir. Zaten TTK m.625 hükmünün gerekçesine bakıldığında, bu görevlerin yorumlanmasında TTK m.375 hükmüne atıf yapılmaktadır. Müdürlerin görevleri sadece m.625/1’de sayılanlarla sınırlı değildir. Şirketin sermaye kaybetmesi halinde gerekli önlemlere ilişkin çalışmalar yaparak genel kurulu toplama, internet sitesi açma ve içeriğini oluşturma ve güncelleme gibi TTK’nın farklı maddelerinde açıkça düzenlenen yetkileri de vardır. Kaldı ki, genel kurulun yetkisinde olmayan bütün iş ve işlemlerde müdürlerin görevli olduğu açıkça düzenlenmiştir.

Şirketin yönetim ve temsil yetkisi müdürlere aittir. Müdürlerin ortak olmaları zorunlu olmasa da ortaklardan en az birisinin şirketin yönetim ve temsil yetkisini haiz olması zorunludur. TTK m.623/1, şirket yönetiminin şirket sözleşmesinde düzenleneceğini öngörmüştür. Dolayısıyla daha kuruluş aşamasında limited şirketin yönetimine ilişkin konuların şirket sözleşmesinde yer alması gerekmektedir. Şirket sözleşmesinde zorunlu olarak bulunması gereken kayıtları düzenleyen TTK m.576/1’e baktığımızda ise, şirket yönetimi ile ilgili herhangi bir kayıt olmadığını görmekteyiz. Müdürlerle ilgili sadece ad, soyad, unvan ve vatandaşlık bilgileri zorunlu kayıt olarak düzenlenmiştir. Halbuki TTK m.623/1’e göre yönetime ilişkin hükümler, şirket sözleşmesinde bulunması gereken kayıtlardandır. Buradan hareketle, iki madde arasında bir uyumsuzluğun olduğunu ve TTK m.576/1’de düzenlenen kayıtların yeterli olmadığını, şirket yönetimine ilişkin kayıtların da m.576/1 kapsamında değerlendirilmesi gerektiği kanaatindeyim. Bu sebeple, kanaatimce, TTK m.623/1 maddesine uyumlu olarak TTK m.576/1 hükmüne, şirket sözleşmesinde bulunması zorunlu unsurlara, şirketin yönetim ve temsiline ilişkin düzenlemelerin de eklenmesi gerekmektedir.

Müdürlerin özen borcu konusunda anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin özen borcu dikkate alınmalıdır. Bu görüşümün birkaç gerekçesi vardır: İlki, limited şirket müdürlerinin yönetimde profesyonelleşme amacıyla anonim şirket yönetim kurulu üyelerine yaklaştırılmasıdır. Anonim şirket yönetim kurulu gibi çalışması öngörülen müdürlerin özen borcu da anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin özen borcuna göre belirlenecektir. İkinci olarak, anonim şirketler genel olarak limited şirketlere göre daha büyük ticari işlem hacmine sahip şirketlerdir. Daha büyük ticari işlemler yapan yönetim kurulunun, bu işlemleri yaparken esas alacağı özen seviyesinin müdürler için de geçerli olması mümkündür. Üçüncü olarak, anonim şirket yönetim kurulu üyeleri kararlarını iş adamı kararı ilkesi çerçevesinde almaktadır. İş adamı

kararı ilkesinin özen yükümlülüğünü hafifleterek üyelerin daha cesur hareket etmelerine olanak sağlaması, limited şirketlerde yönetimde profesyonelleşme düşüncesiyle bağdaşmaktadır.

Kanunda müdürlerin, kural olarak rekabet yasağına tabii oldukları düzenlenmiş ancak rekabet yasağının yaptırımını düzenlenmemiştir. Kıyasen anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin rekabet yasağına aykırılığın sonuçlarının uygulanacağı kabul edilse de tereddütleri gidermek adına kanunda açık bir atıf olması isabetli olurdu.

Şirket yönetimi, profesyonel bir iş veya hizmet olarak kabul edilebilir. Bu bağlamda, yöneticilerin mali haklarına ilişkin özel düzenlemeler yapılabilir. Müdürler; ücret, kazanç payı, ikramiye, huzur hakkı ve görevden ayrılma tazminatı alabilir. Yalnız kazanç payı alabilmesi için şirket sözleşmesinde düzenleme olması ve diğer şartların da gerçekleşmesi gerekir. Mali hakların belirlenmesinde yetki genel kuruldadır. Müdürlerin mali haklarının İİK m.206 kapsamında değerlendirilmesi çok mümkün değildir. Dolayısıyla, bu alacaklar öncelik hakkına sahip değildir. Müdürlerin mali hakları beş yıllık zamanaşımına tabidir.

Üçüncü bölümde ise organın sorumluluğu incelenmiştir. Organın sorumluluğu; şirkete, ortaklara ve alacaklılara karşı hukuki sorumluluk ile kamuya karşı amme alacakları ve amme alacağı niteliğindeki alacaklardan sorumluluk olarak iki kısımda incelenmiştir.

Organın sorumluluk rejimi ise oldukça karışık düzenlenmiştir. Müdürlerin şirkete, ortaklara ve alacaklılara karşı sorumluluğu konusunda anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunu düzenleyen TTK m.553 hükmüne atıf yapılmıştır. Kamu borçlarından veya takip ve tahsil usulü yönünden kamu borçları niteliği taşıyan borçlardan sorumluluk ise farklı kanunlarda yer almıştır. Bu kanunlar arasında sorumluluğun niteliği ve şartları arasında farklar bulunmaktadır.

Üçüncü bölümün birinci kısmında müdürlerin TTK m.553'te düzenlenen hukuki sorumluluğu incelenmiştir.

Müdürlerin şirkete, ortaklara ve alacaklılara karşı sorumluluğu kanun veya ana sözleşmeden doğan yükümlülüğünü kusurlu davranışları ile ihlal etmeleri ve bu ihlalden kaynaklı olarak bir zarar doğması halinde söz konusu olacaktır. Dolayısıyla sorumluluğun temel şartları burada da geçerlidir: *a) hukuka aykırı fiil (kanuna veya şirket sözleşmesine aykırılık), b) zarar, c) kusur, d) illiyet bağı.*

TTK m.553 lafzında “*kanundan ve esas sözleşmeden*” ifadesine yer verilmesine karşın aradaki bağlaç “*veya*” olarak yorumlanmalıdır. Aksi halde, zarara sebep olan fiilin ihlal ettiği yükümlülüğün hem kanundan hem de şirket sözleşmesinde yer alması gerektiği anlamı çıkar ki bu yorum müdürlerin sorumluluğunun daralmasına hatta uygulanamaz hale gelmesine sebep olur. Kanaatimce, müdürün şirket ile arasındaki sözleşme veya TTK haricinde diğer kanunlardan doğan yükümlülüklerini ihlal etmeleri de onların sorumluluğunu doğurabilir. Dolayısıyla, müdürlerin yükümlülüklerini belirlerken geniş bir çerçeve çizmek daha doğru olacaktır.

Sorumluluk davasının en temel şartı, zarardır. Ortada zarar yoksa müdürlere sorumluluk davası açılması da mümkün değildir. Zarar belirlenirken aktif mal varlığında azalma, pasif malvarlığında eksilme ve mahrum kalınan karlar dikkate alınmalıdır. Tüzel kişilerin manevi zarara uğrayıp uğrayamayacağı doktrinde tartışmalıdır. Bu sebeple şirketin manevi zararının sorumluluk davası ile talep edilip edilemeyeceği konusunda görüş birliği yoktur. Şirketin manevi zararı olarak ticari itibar kaybı yaşaması düşünülebilir. Ancak bu durumda da şirketin ticari itibar kaybından dolayı (örneğin marka değerinin düşmesi, satışların azalması, şirket ürünlerine olan taleplerin düşmesi vb.) şirketin uğradığı zarar, somut olarak maddi zarardır ve maddi zarar kapsamında değerlendirilmelidir. Dolayısıyla, kanaatimce, şirketin sorumluluk davasında manevi tazminat istemesi mümkün değildir. Ancak gerçek kişi ortakların ve alacaklıların doğrudan zararlarına ilişkin açacakları sorumluluk davaları şirketten bağımsız olacağı için bu kişilerin manevi tazminat talep edebilmeleri mümkündür.

Zarar konusunda mahkeme kararlarında ve doktrinde doğrudan ve dolaylı zarar ayrımı yapılmaktadır. Zararın niteliği, açılacak sorumluluk davasında davacı sıfatı ve talep sonucunu belirlenecektir. Doğrudan zarar, hukuka aykırı fiil sebebiyle araya başka bir sebep veya sorumluluk girmeden uğranılan zararı ifade etmektedir. Hemen belirtmek gerekir ki şirketin zararı daima doğrudan zarardır. Ortakların ve alacaklıların zararı doğrudan veya dolaylı olabilir. Müdürlerin kusurları sebebiyle ortaklar ve alacaklıların mal varlığında doğrudan bir eksilme olursa, ortaklar ve alacaklılar bu doğrudan zararlarını bağımsız olarak talep edebilirler. Ancak şirketin zarara uğraması sebebiyle dolaylı olarak mal varlıklarında bir eksilme söz konusu olursa bu dolaylı zararları talep etme imkânı ilk olarak şirkettedir. Doğrudan zarara ilişkin açılacak sorumluluk davasında dava sonunda hükmedilecek tazminat davacıya verilecektir. Ancak ortakların ve alacaklıların dolaylı zararlara ilişkin açtıkları davalarda,

tazminatın şirkete ödenmesi talep edilmelidir. Aksi halde dava usulden reddedilmektedir. Şirketler hukuku bağlamında yapılan doğrudan zarar-dolaylı zarar ayrımı, borçlar hukukunda yapılan ayırmadan farklıdır. Bu durum ise, terim birliğinin sağlanamamasına neden olmaktadır. Kanaatimce, sorumluluk davalarında doğrudan zarar-dolaylı zarar ayrımı yerine TTK'da belirtilen “*şirket zararı*” kavramı kullanılması daha isabetli olacaktır. Bu sayede borçlar hukuku ve şirketler hukuku bağlamındaki doğrudan-dolaylı zarar kavramlarının kullanılmasındaki farklılık ortadan kalkacak ve terim birliği sağlanacak, zararın niteliği ve dolayısıyla davacı sıfatı daha kolay tespit edilebilecektir. Şirketin zararı söz konusu ise, bu zararı isteme hakkı öncelikli olarak şirkettedir. Ancak şirket bu hakkını kullanmayabilir veya dava açma hakkının kullanılmasını geciktirebilir. Bu durumda ortaklar ve iflas halinde alacaklılar kendilerine kanunen tanınmış dava takip yetkisi ile şirketin zararına ilişkin dava açabilirler. Dava takip yetkisi ile açılan davalarda şirket zararı istendiği için tazminatın şirkete verilmesi talep edilmelidir. Şirket zararı söz konusu olmadan ortaklar ve alacaklılar bir zarara uğrarlarsa, ortada şirket zararı ve dolayısıyla dava takip yetkisi söz konusu olmadığından ortaklar ve alacaklılar, açılan davada tazminatın kendilerine verilmesini isterler. Bu bağlamda, kanunun ifadesine uygun olarak “*şirket zararı*” kavramının kullanılması gerektiği kanaatindeyim.

Alacaklıların açacakları sorumluluk davası ise sadece sınırlı hallerde mümkündür. Alacaklılar ancak şirketin iflas etmesi halinde iflas idaresinin bu davayı açmaması halinde açabileceklerdir.

Müdürlerin sorumluluğunun doğabilmesi için aynı zamanda zarara sebep olan fiillerinin kınanabilmesi yani kusurlu olmaları gerekmektedir. Kusur, objektifleştirildiği için müdürlerle aynı konumda olan birisinin özen ve dikkat seviyesi dikkate alınır. Bu özen seviyesi belirlenirken aynı zamanda anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin “*tedbirli bir yöneticinin özeni*”nden de yararlanır. Ancak belirlenen bu özen seviyeleri gösterilmesi gereken özenin en alt seviyesini belirlemektedir. Bir başka ifade ile, yönetim kurulu üyelerinin kusurları belirlenirken “*kusurun objektifleştirilmesi ve tedbirli yönetici*” kavramları, dikkate alınması gereken özenin en alt sınırını oluşturacaktır. Bununla beraber, müdürün kişisel özellikleri kendisinden daha fazla özen gösterilmesini haklı kılıyorsa bu durumda özen derecesi müdürün kişisel özellikleri dikkate alınarak belirlenecektir.

İspat yükü, kural olarak lehine hak çıkaranın üzerindedir. Aksine bir ispat yükü düzenlenecek ise bu durumun kanunda düzenlenmesi gerekmektedir. Konuya bu açıdan bakıldığında, kanaatimce, sorumluluk davasında lehine hak çıkaran taraf davacılarıdır. Ayrıca, müdürlere karşı dava açılmış ise büyük ihtimalle müdürler artık görevde değildir veya şirketi temsilen kayyım atanmıştır. Bu durumda, müdürlerin kusurlu olmadıklarını ispat etmeleri oldukça zorlaşmaktadır. Dolayısıyla ispat yükünün davacılarda olduğu düşünülebilir. Ancak, müdürler ile şirket arasındaki ilişkinin sözleşmesel ilişki olduğu hususunda tereddüt olmadığından kanunda özel bir düzenleme olup olmadığına bakılmalıdır. TTK'daki kusura ilişkin karine ilga edilmiştir. Bu durumda genel hükümlere gidilmelidir. TBK m.112 uyarınca borçlu, kusurlu olmadığını ispatlamadıkça sözleşmeye aykırılıktan kaynaklanan zararı gidermelidir. Bu durumda, her ne kadar lehine hak çıkaranın şirket olması ve TTK'da yapılan değişiklik yapılması sebebiyle ispat yükünün davacı şirkette olacağı düşünülse bile TBK hükmü uyarınca ispat yükünün davalı müdürlerde olduğu kabul edilmelidir. Ortak ve alacaklıların açacakları davada ise, lehine hak çıkaran taraf davacılar olduğu ve dava sözleşmeye değil haksız fiile dayandığı için ispat yükünün ortak ve alacaklılarda olduğu kabul edilmelidir.

Şirketin açacağı sorumluluk davasında genel kurul kararının gerekli olup olmadığı konusunda doktrinde farklı görüşler vardır. Yargıtay, müdürlere açılacak sorumluluk davalarında genel kurul kararı olması gerektiği düşüncesindedir. Genel kurul kararı olmadan açılan davaları ise doğrudan reddetmemekte, tamamlanabilir usuli şart olarak düşünmekte ve tamamlanması için süre vermektedir. Kanunda dolaylı olarak sorumluluk davasının genel kurulda görüşüleceğine yer verilmiştir (TTK m.618/3-c). Bu hükümlere bakıldığında ise sorumluluk davası açılması için genel kurul kararının şart olduğu anlamı çıkmamaktadır. Kanaatimce, genel kurul kararının gerekli olması müdürlerin kendilerini daha güvende hissetmelerini ve daha rahat çalışmalarını sağlayacak olup gereklidir. Ancak bu gereklilik için yasal zemin oluşturulmalı, genel kurulun kararının gerekli olduğu kanunda açıkça düzenlenmelidir.

Sorumluluk davası, kural olarak müdürlere karşı açılır. Eğer görevdeki müdürlere karşı açılacaksa menfaat çatışması sebebiyle şirkete kayyım atamalıdır. Doktrinde fiili yöneticilere karşı açılabilirliğine dair görüşler vardır. Kanaatimce, şirkette şeklen müdür olmasa da fiili olarak müdür olan, bütün kararları etkileyen kişilere karşı sorumluluk davası açılabilir. Bu kişilerin sorumlu olduğuna kanunun lafzında geçen “yöneticiler” kavramından da ulaşılabilir. Ayrıca TTK m.553

gerekçesinde, mehzaz kanunda “*yönetim ile uğraşan kişiler*” ifadesine yer verildiği, “*uğraşan*” kavramı ile “*görevli olmadığı halde yönetime ve tasfiyeye kansan, talimat veren, yönetimi ve tasfiyeyi yönlendiren, bir bakıma arkadan yöneten büyük pay sahipleri başta olmak üzere, gizli yöneticiler ve tasfiye memurları (öğretideki deyimle, ‘fili organ veya olgu organ’lar)*” kastedildiği, hukukumuzdaki bankacılık deneyimleri sebebiyle bu kavramın yanlış yorumlanarak amacı ve kapsamı aşan bir hal almasına engel olmak için yer verilmediği ifade edilmiştir. Halbuki, bankalar sadece anonim şirket olarak kurulabilmektedir. Dolayısıyla, bu maddeyi limited şirket açısından mehzaz kanuna uygun yorumlamanın ve “uğraşan” ifadesinin kapsamına giren kişilerin sorumluluklarına gidilebilmesinin mümkün olduğu düşüncesindeyim.

Sorumluluk davası, niteliği itibariyle bir tazminat (alacak) davası olduğu için dava şartı olarak öncesinde zorunlu arabuluculuğa başvurmak zorunludur. Aksi halde dava usulden reddedilir.

Müdürlerin sorumluluğunu ortadan kaldıran bazı haller vardır. Bu hallerden ilki ibradır. Müdürlerin ibrası özellikle şirket, alacaklılar ve ortaklar açısından ayrı ayrı değerlendirilmelidir. İbra, hukuki nitelik olarak menfî borç ikrarıdır ve şirketin muhtemel tazminat haklarından vazgeçmesidir. Bu yönüyle, borçlar hukuku bağlamındaki “*ibra sözleşmesi*”nden farklıdır. İbra edilen döneme ilişkin olarak müdürlerin faaliyetlerinin onaylanması anlamına gelir. İbra, genel kurulun devredilemez ve vazgeçilemez yetkilerindendir. Nitelikli çoğunluk öngörülmediği için adi yeter sayılarla ibra kararı alınması mümkündür. Ancak ibra oylamasına “*yönetim herhangi bir şekilde katılmış*” kimseler katılamaz. Yeter sayı, bu kişiler dikkate alınmadan hesaplanır. Yönetim katılmış ve ibra oylamasında oydan yoksun olan biri, bir başkasını temsilen ibra oylamasına katılabilir mi? Bu konuda farklı görüşler olmakla beraber, kanaatimizce katılabilmelidir. Çünkü asaleten değil temsilen oylamaya katılmaktadır. Eğer kendisine verilen yetkinin aşılması durumu söz konusu ise kendisine yetki veren kişiye karşı sorumluluğu doğacaktır. Bu husus, 6102 Sayılı TTK m.436’da açıkça düzenlenmiştir.

İkinci olarak sorumluluk zamanaşımı ile ortadan kalkar. Kanunda zamanaşımı konusunda birkaç farklı zamanaşımı süresi düzenlenmiştir. İlk olarak zararın ve sorumlunun öğrenilmesinden itibaren iki yıl içerisinde bu dava açılmak zorundadır. Dava kural olarak müdürlere karşı açılacağından asıl olarak zararın öğrenilmesinden itibaren iki yıllık sürenin başlayacağını söyleyebiliriz. Zararın devam etmesi halinde,

süre işlemeye başlamayacaktır. İkinci olarak, tazminat hakkı her halükârda fiilin işlendiği tarihten itibaren beş yıl sonra zamanaşımına uğrayacaktır. Son olarak, işlenen fiilin suç olması ve bu suç için daha uzun zamanaşımı öngörülmesi halinde beş yıllık zamanaşımı değil, suça ilişkin zamanaşımı hükümleri uygulanır.

Sorumluluğu ortadan kaldıran üçüncü bir durum ise, sulh sözleşmesidir. TTK m.559'da sulhun sorumluluğu ortadan kaldıran bir hal olduğu açıkça düzenlenmiştir. İlgili hükümde ayrıca yönetim kurulu üyelerinin, *“şirketin kuruluşundan ve sermaye artırımından doğan sorumluluklarının, şirketin tescili tarihinden itibaren dört yıl geçmedikçe”* sulh ile kaldırılamayacağı öngörülmüştür. Bu maddenin müdürler açısından uygulanıp uygulanamayacağı konusunda TTK'da açık bir hüküm olmadığı gibi eTK'da bu düzenlemenin muadilinin müdürler için uygulanma imkanını düzenleyen maddeye de yer vermemiştir. Gerekçede, TTK m.559 hükmünün eTK m.310'un tekrarı olduğu belirtilmiştir. Ancak eTK m. 556 atfıyla eTTK m.310 hükmü limited şirket müdürleri için de uygulanabilir iken eTK m.556'nın karşılığı TTK m.644, müdürler açısından doğrudan bir atıf yapmamıştır ve eTK döneminde var olan açık atfı da kaldırmıştır. Dolayısıyla, buradan hareketle kanun koyucunun bu maddenin müdürler için uygulanmasını istemediği söylenebilir. Kanaatimce, kanunda açık bir atıf yapılmadığı için bu maddenin müdürler açısından uygulanması mümkün değildir. Bu madde, müdürlerin sorumluluğu açısından uygulama olanağı bulamayacağından kuruluş işlemlerinden ve sermaye artırımından kaynaklanan sorumluluklar açısından da sulh sözleşmesi genel kurul kararına gerek kalmadan şirket adına şirket müdürleri tarafından yapılabilecektir ve sorumluluk sulh ile kaldırılabilir. Kanaatimce, bu konuda kanuni bir düzenlemeye ihtiyaç vardır.

Sorumluluğu ortadan kaldıran diğer durumlar ise TTK m.553/2 ve m.553/3 hükümlerinde düzenlenmiştir. Müdürler, görev ve yetkilerini devrettikleri kişileri seçmede makul ve gerekli özeni gösterdikleri takdirde bu kişilerin fiillerinden sorumlu olmazlar (m.553/2). Yine, müdürler *“kontrolü dışında kalan”* olaylardan sorumlu değildir.

Müdürlerin sorumluluğunu doğuran kararın alındığı toplantıya katılmamaları haklı ve geçerli bir mazerete dayanıyorsa, bu durumda toplantıya katılmayan müdürlerin sorumluluğu doğmayacaktır. Aynı şekilde toplantıya katılan ve olumsuz oy kullanarak tutanağa geçiren müdürün de sorumluluğu olmayacaktır.

TTK, farklılaştırılmış teselsül ilkesini kabul ettiği için her müdürün sorumluluğu ayrı ayrı belirlenecek ve her müdür kendisine yüklenilen tazminat miktarı ile sorumlu olacaktır. Davacı, sorumlular arasında kimin hangi miktardan sorumlu olduğunu tespit etmek zorunda değildir. Açacağı davada hâkimden davalıların sorumlu oldukları tazminat miktarlarının belirlenmesini isteyebilir.

Üçüncü bölümün ikinci kısmı olan çalışmanın son bölümünde ise, organın kamu borçları ile kamu borcu niteliğindeki borçlardan sorumluluğu incelenmiştir.

Organ üyelerinin kamu borçları ile kamu borçlarının takip ve tahsil usulüne göre takip edilen borçlardan sorumlulukları ise farklı kanunlarda düzenlenmiştir. Her sorumluluğun uygulama şartları ve kapsamı farklıdır. Bu kapsamda müdürlerin kamu borçlarından sorumluluğunu düzenleyen genel hüküm AATUHK mükerrer m.35'tir. Bu maddeye göre, limited şirketten kısmen veya tamamen alınamayan ve alınamayacağı anlaşılan kamu alacakları için müdürler, şahsi malvarlıkları ile sınırsız sorumludur. Bu sorumluluk, nitelik olarak fer'i ve kusursuz bir sorumluluk türüdür. Sorumluluğun fer'i olması, borçtan öncelikle asıl borçlu olan limited şirketin sorumlu olmasını, limited şirketten tahsil imkanının anlaşılması halinde müdürlerin sorumluluğunun doğacağını ifade etmektedir. Kusursuz bir sorumluluk türü olduğu için müdürlerin kusurlu olmadıklarını ispatlayıp sorumluluktan kurtulma imkanları yoktur. Maddenin uygulama alanı bulabilmesi için öncelikle AATUHK mükerrer m.35 kapsamına giren bir alacağın tespit edilmesi ve bu alacağın talep edilebilir olması gerekmektedir. Çünkü, vergi ve vergiye bağlı alacaklar da kamu alacağı olmasına rağmen ödenmemesi halinde sorumluluk şartları AATUHK mükerrer m.35'e göre değil VUK m.10'a göre belirlenecektir. Yine zamanaşımına uğramış bir kamu alacağının talep edilebilmesi mümkün değildir. Alacağın AATUHK kapsamında talep edilebilir olduğu tespit edildikten sonra asıl borçlu limited şirkete başvurulmalıdır. AATUHK kapsamında şirkete usulüne uygun takip yapılmalıdır. Kamu alacağının kısmen veya tamamen tahsil imkansızlığı içerisinde olduğunun tespit edildiği anda müdürlerin sorumlulukları doğacaktır. Uygulamada, şirketten tahsil imkanının araştırılması sırasında ise E-VDO (Elektronik Vergi Dairesi Otomasyonu) kullanılmaktadır. Bu otomasyon sisteminde şirketin taşınır ve taşınmaz malvarlığı, gemi ve hava taşıtı siciline kayıtları araçları ile pasif mal varlığı sorgusu yapılabilmektedir. Bankalara ise elektronik olarak haciz yazıları gönderilmektedir. E-VDO sistemi üzerinden yapılan sorgularda şirketin borca yeter mal varlığının bulunamaması halinde müdürlerin sorumluluğuna gidilebilmesi Danıştay tarafından

da kabul edilmektedir. Kanaatimce, tüm ülke çapında şirketin malvarlığının sorgulanabildiği E-VDO sistemi üzerinden yapılan sorgulamalar ile bankalardan gelen cevabi yazılarak göre şirketin malvarlığının tespit edilememesi halinde şirketten kısmen veya tamamen alınmama şartı gerçekleşmiş olur ve müdürlerin sorumluluğuna gidilebilir. Ancak burada mutlaka şirketin pasif malvarlığı da sorgulanmalı ve AATUHK m.24 vd. uyarınca iptal davası açılıp açılmayacağı değerlendirilmelidir. Eğer limited şirket konkordato için başvurmuş ve geçici mühlet almış ise, kamu alacağının tahsil edilememesi veya tahsil edilemeyeceğinin anlaşılması şartı gerçekleşmeyecektir ve şirkete karşı takip yapılamayacaktır. Şirkete karşı takip yapılmadan müdürlerin sorumluluğu da doğmayacaktır.

Müdürlerin sorumluluğunu düzenleyen bir diğer hüküm ise VUK m.10'dur. Bu maddenin kapsamı AATUHK mükerrer m.35'e göre daha dardır. Mükerrer m.35, vergi ve vergiye bağlı alacaklar da dahil bütün kamu alacaklarını kapsamına alan bir düzenlemedir. VUK m.10 ise sadece vergi ve vergiye bağlı alacakları kapsamaktadır. Dolayısıyla, hükmün uygulanabilmesi için ilk olarak VUK m.10 kapsamında bir vergi veya vergiye bağlı alacak söz konusu olmalıdır. Kapsama giren alacak belirlendikten sonra bu alacağın talep edilebilir olup olmadığına bakılmalıdır. Eğer zamanaşımı, şirketin tasfiye edilmiş olması vb. sebeplerle alacağın tahsili mümkün değilse müdürlerin sorumluluğu doğmayacaktır. Bu düzenleme de AATUHK mükerrer m.35 gibi fer'i niteliktedir. Bu sebeple, talep edilebilir ve madde kapsamına giren kamu alacakları öncelikle asıl borçlu olan mükelleften tahsil edilmeli, alacakların kısmen veya tamamen alınamayacağının tespit edilmesi halinde müdürlerin sorumluluğuna gidilmelidir. AATUHK mükerrer m.35 kusursuz sorumluluk esasını benimsemesine rağmen VUK m.10, kusurlu sorumluluğa dayanmaktadır. Bu madde bağlamında kusur, müdürlerin sorumluluğunu yerine getirmemesidir. Verginin doğduğu ve tahakkuk ettiği tarihler farklı olduğu için müdürlerin sorumluluğu için esas alınması gereken tahakkuk ettiği dönemdir. Müdürler, vergi ve vergiye bağlı alacakların tahakkuk ettiği dönemde görevde olmalıdır.

Müdürler, AATUHK mükerrer m.35 ile VUK m.10 haricinde SSGSSK m.88/20 kapsamında da ödenmemiş prim ve diğer alacaklardan sorumludur. SSGSSK m.88/18'de prim ve diğer alacakların amme alacağı niteliğinde ve imtiyazlı olduğu, bu alacakların takip ve tahsilinde bazı maddeleri hariç AATUHK'nın uygulanacağı düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemede hem *"üst düzey yöneticilerin"* hem *"kanuni temsilcilerin"* sorumluluğu düzenlenmiştir. Müdürler hem üst düzey yönetici hem de

kanuni temsilci oldukları için her iki sıfatla da takip edilebilirler. Sorumluluğun şartları bakımından üst düzey yönetici olmak ile kanuni temsilci olmak arasında herhangi bir fark yoktur. Ancak yüksek mahkemenin üst düzey yönetici kavramı ile ilgili belirlediği bazı kriterler vardır. Sorumluluğuna başvurulacak müdürün üst düzey yönetici sayılabilmesi için bu kriterleri sağlaması gerekmektedir. Aksi halde sorumlu olmayacağı için uygulamada kanuni temsilci sıfatı ile sorumluluğa gitmek daha avantajlı olarak düşünülmektedir. SSGSSK kapsamında doğan SGK'nın prim ve diğer alacakları, kamu alacağı niteliğindedir. Bu sebeple, kamu alacakları gibi takip ve tahsil edilirler. Dolayısıyla ilk olarak alacağın niteliği belirlenmelidir. Sorumluluğun kapsamına SGK'nın prim ve diğer alacakları girmektedir. Bu sorumluluğun en önemli niteliği asli ve müteselsil olmasıdır. Yani, AATUHK mükerrer m.35 ve VUK m.10 hükümlerinin uygulanabilmesi için gerekli olan borcun öncelikle şirketten tahsilini öngörmesine rağmen bu sorumlulukta önce şirketten tahsil etme şartı yoktur. Dolayısıyla, ödenmemiş prim ve diğer borçlardan dolayı doğrudan müdürlerin sorumluluğuna gidilebilmektedir. Ancak müdürlerin sorumluluğuna gidilebilmek için son ödeme gününde görevde olmak gerekmektedir. Kusur bakımından ise kanun lafzında haklı sebep kavramına yer verildiği için sorumluluğun kusur esasına dayandığı kabul edilmektedir. Yani, şirketin prim ve diğer alacaklarını ödememesinde haklı bir gerekçesi varsa sorumluluk doğmayacaktır. Haklı sebep kanunda tanımlanmamış olup uygulamaya bırakılmıştır. Ancak genel olarak ödememeyi haklı gösteren her sebebin haklı sebep kapsamında olduğu kabul edilmektedir.

Müdürlerin ödedikleri kamu borçlarını rücu etmelerine ilişkin VUK m.10/3 ve AATUHK mükerrer m.35/4'te özel düzenlemeler vardır. Müdürler, ödedikleri kamu borçlarını öncelikle asıl borçlu olan şirkete karşı rücu edebilirler. Rücunun kapsamı ise farklılaşmaktadır. VUK m.10'da düzenlenen sorumluluk kusura dayalı bir sorumluluk olduğundan vergi ve vergiye bağlı alacakların sadece asıllarının rücu edilebileceği, fer'ilerinin rücu edilemeyeceği kabul edilmektedir. AATUHK kapsamında rücuda ise, müdürler ödedikleri miktarın tamamını rücu edebilirler.

Kamu borçlarını ödemek zorunda kalan müdürler, birbirlerine rücu imkanına sahiptir. Rücunun hukuki dayanağı ilk olarak TBK m.167 uyarınca müteselsil borçlulukta rücu imkânı olabilir. Ancak maddeye göre sorumluluk eşit olduğu için bütün müdürler eşit oranda olacaktır. Bu durumda kusurlu olmayan müdürün kamu borcunun bir kısmına katlanması gerekir ki bu durum hakkaniyete çok uygun değildir. Müdürler arasındaki rücu mekanizmasında ikinci hukuki dayanak, alacaklıların şirket

zararı olmadan uğradıkları zararlara ilişkin açabilecekleri sorumluluk davasıdır. Şirket borcunu ödeyen müdür, şirkete karşı alacaklı konumuna gelir. Alacaklı konumunda olan müdür, alacaklarının şirket zararı olmadan açabilecekleri sorumluluk davası hükümlerine göre zararlarını isteyebilir. Bir diğer yol, sebepsiz zenginleşmenin şartlarından hareketle, kusurlu olmasına rağmen kamu borçlarını ödemek zorunda kalmayan, dolayısıyla sebepsiz zenginleşen müdüre karşı sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre rücu imkanı vardır.

Ortaklar ile müdürler arasında kamu borçlarından sorumluluk konusunda kanundan kaynaklanan farklılaştırılmış müteselsil sorumluluk söz konusudur. Ancak rücu ilişkisi tek taraflıdır. Müdür, ödediği kamu borçları için ortağa rücu edemez. Ancak ortak, ödediği kamu borcunu kusurlu müdürlerden isteyebilir. Bu bağlamda müdür, şirket zararı söz konusu olmadan uğradığı zararlar için müdüre karşı sorumluluk davası açabilir.

SSGSSK kapsamında ödenen prim ve diğer alacaklardan dolayı müdürlerin şirkete rücu imkanları vardır. Ancak burada da müdürlerin ortaklara rücu imkânı olmadığı kanaatindeyim. SSGSSK'da düzenlenen sorumluluğun da kusurlu sorumluluk olduğu kabul edildiğinden ödeme yapmak zorunda kalan ortak, kusurlu müdüre rücu imkanına sahip olmalıdır.

Görüldüğü üzere, kanun koyucu kamu alacakları ile kamu alacağı niteliğinde olan alacakların hızlı ve kolay tahsilini sağlayabilmek için özel hükümler ihdas etmiştir. Kanun koyucu, kamu alacağı veya bu statüde olan alacaklar arasında kendi eliyle farklılar oluşturmuştur. AATUHK genel bir tahsil kanunu ve tüm amme alacaklarını kapsamakta iken diğer taraftan sadece vergi ve vergiye bağlı alacaklar ile prim ve diğer SGK alacakları için ayrı bir düzenleme yapılmıştır. Bu düzenlemelerden AATUHK kusursuz sorumluluk esasına dayanmakta iken VUK ve SSGSSK kapsamında kusurlu sorumluluk esasına dayanmaktadır. Yine alacakların niteliği gereği doğduğu, tarh edildiği ve tahsil aşamasına geldiği tarihler birbirinden farklılaşabilmektedir. Bu durumda hangi dönemdeki kanuni temsilcinin sorumlu olacağı konusunda açık ve ayrıntılı bir düzenleme yoktur. Uygulamada, alacakların bir kısmı vergi daireleri tarafından bir kısmı SGK tarafından takip edilmektedir. Tüm bu ve benzeri durumlar ise tahsil daireleri arasında farklı uygulamaların doğmasına, mahkemelere yansıyan uyuşmazlıkların artmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla özel olarak düzenlenen bu hükümler, amaçlarının aksine bu alacaklarının tahsilini

kolaylaştırmaktan ziyade zorlaştırmakta ve karmaşıklaştırmaktadır. Yine, limited şirket ortaklarının sadece sermaye oranı ile sorumlu tutulması öngörölmüş iken müdürlerin borcun tamamından sorumlu tutulması, kanaatimce, hak ve menfaat dengesi ile bağdaşmamaktadır. Şirketten asıl menfaat elde eden ortaklar iken sadece sermaye oranları ile sorumlu tutulmaları hakkaniyete aykırıdır. Müdürlerin kamu borçlarının tamamından sorumlu olmaları daha lehe bir hüküm olduğu için tahsil daireleri tarafından ortaklardan ziyade müdürlerin sorumluluğuna gidildiğı de bir gerçektir. Hatta, mahkemelerin bir kısmı ortaklar ile kanuni temsilciler arasında öncelikli olarak kanuni temsilcinin öncelikli takip edilmesi gerektiğı yönünde kararlar vermiştir. Bu kararlar Danıştay tarafından hukuka aykırı bulunmuştur. Tahsilat Genel Tebliğı Seri: A Sıra No:1’de yapılan düzenleme ile de artık ortak ve kanuni temsilciler arasında bir takip sırası yoktur. Yine de tahsil daireleri, şahsi ve sınırsız olarak borcun tamamından sorumlu müdürlerin sorumluluklarına öncelikli gitmektedirler. Müdürlerin kamu borçlarına karşı bu ağır sorumluluğı kanaatimce, TTK’nın limited şirketin yönetim ve temsil organı olan müdürler konusunda yaptığı değışiklikler ve amaçlarıyla da bağdaşmamaktadır. Çünkü TTK, özden organ ilkesini terk ederek müdürleri yönetim kuruluna yaklaştırarak yönetimde profesyonelleşmenin önünü açmıştır. Ancak kamu borçlarından sorumluluğun ağır rejimi, profesyonelleşmenin önünü kapatmaktadır. Ortaklar kadar menfaat elde edemeyecek iken ortaklardan daha fazla sorumluluğı katlanılmasını beklemek çok mantıklı olmayacaktır.

Kaynakça

- AKBAY, Direnç. *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Ortaklık Genel Kurulunun Toplanma ve Karar Alma Esasları*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2010.
- AKIN, Serdar. «213 Sayılı VUK ve 6183 Sayılı AATUHK Hükümleri Uyarınca Kanuni Temsilciler ve Sorumlulukları.» *Vergi Sorunları Dergisi S:262* Temmuz 2010: 168-177.
- AKİPEK, Jale G., Turgut AKINTÜRK ve ATEŞ KARAMAN Derya. *Kişiler Hukuku I. Cilt*. İstanbul: Beta Basım, 2018.
- ALIŞKAN, Murat. *Limited Şirket Tarihçe Niteliği*. İstanbul: Legal Yayıncılık, 2013.
- ALTAŞ, Soner. «Limited Şirketlerde Kurucuların, Müdürlerin ve Tasfiye Memurlarının Hukukî Sorumlulukları (Anılış: Altaş, Hukuki Sorumluluk).» *Terazi Hukuk Dergisi C. 10 S. 107* Temmuz 2015: 41-47.
- . «Limited Şirketlerde Online Müdürler Kurulu Toplantısı Yapabilmek İçin Uyulması Gereken Esaslar (Anılış: Altaş, Online Müdürler Kurulu Toplantısı).» *İstanbul Barosu Dergisi C.89 S.3* Mayıs 2015: 280-285.
- . *Şirketler Hukukuna İlişkin Yüksek Yargı Kararları (Anılış: Altaş, Yüksek Yargı Kararları)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018.
- . «Tek Kişilik Limited Şirketlerde Yıllık Faaliyet Raporu Düzenleme Yükümü.» *Leges Hukuk Dergisi S.72* 2015: 79-89.
- . *Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Şirketler (Anılış: Altaş, Limited Şirketler)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017.
- ALTAY, Sıtkı Anlam. *Anonim Ortaklıkta Yönetim Yetkilerinin Devrinin Sorumluluğa Etkileri (Anılış: Altay, Yetki Devri)*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2011.
- ALTAY, Sıtkı Anlam. «Yargıtay Kararları Işığında Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğunda Doğrudan Dolayısıyla Sorumluluk Ayırımına Bağlanan Hukuki Sonuçlar.» *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XXXI*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2018. 70-91.
- ANSAY, Tuğrul. *Anonim Şirketler Hukuku*. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1975.
- . «Anonim Şirketlerin Ehliyeti, İdare Meclisinin İbrası, İdare Meclisi Aleyhine Mesuliyet Davası ve Yargıtay Hukuk Genel Kurul Kararı (Anılış: Ansay, İbra).» *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi C.3* 1966: 407-431.
- . «Kitap İncelemesi.» *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C.25 S.3* 1968: 267-272.
- ANTALYA, Gökhan. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler C.II*. İstanbul: Legal Yayıncılık, 2017.

- ARAS, Çağlar Doğu. *Sermaye Şirketlerinde Tür Değiştirme*. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2019.
- ARICI, Kadir. «Tüzel Kişi İşverenlerin Üst Düzey Yönetici veya Yetkililerinin Prim Ödemeden Doğan İşverenleri ile Birlikte Müstereken ve Müteselsilen Sorumluluğu.» *Sicil İş Hukuku Dergisi S.1* 2006: 113-122.
- ARKAN, Sabih. *Ticari İşletme Hukuku (Yirmi Dördüncü Basıdan Tıpkı Basım)*. 2018: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, , Ankara.
- ARSLAN, İbrahim ve Ebru TÜZEMEN ATİK. «Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Aleyhine Sorumluluk Davası Açılması Kararı ve Açılacak Davada Şirketin Temsili.» *Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C.2 S.2* 2016: 11-35.
- ARSLANLI, Halil. *Anonim Şirketler II (Anılış: Arslanlı, Anonim Şirketler)*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1959.
- . «Limited Şirketler Hukukuna Genel Bakış (Anılış: Arslanlı, Genel Bakış).» *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi C.1 S.4* Haziran 1962: 433-464.
- ARSLANLI, Halil ve Hayri DOMANIÇ. *Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması, Hisseli Komandit Şirketler-TTK Şerhi III (Anılış: TTK Şerhi III)*. İstanbul: Temel Yayınları, 1989.
- ASLAN, İsmail Yılmaz. *Ticaret Hukuku Dersleri*. Bursa: Ekin Basım., 2017.
- ASLANKÖYLÜ, Resul. *En Son Değişikliklerle Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Şerhi C.2 (SSK ve BAĞKUR Kanunu ile Karşılaştırılmalı)*. Ankara: Bilge Yayınevi, 2015.
- ASLANPINAR, Y. Burak. «Kanuni Temsilcilere Yönelik Yeni Düzenleme Vergi Alacaklarında Uygulanabilecek Mi?» *Yaklaşım S: 188* Ağustos 2008: 258-261.
- ASRİ, Bekir. «Limited Şirketlerde Müdürler.» Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2003.
- AŞIK, Pınar. «Anonim Şirketlerde Rekabet Yasağı.» *Ankara Barosu Dergisi 2017/4* (2017): 165-202.
- . «Anonim ve Limited Şirketlerde Rekabet Yasağı (Anılış: Şirketlerde Rekabet Yasağı).» Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2006.
- ATAN, Turhan. *Anonim Şirketlerde İdare Meclisi Azalarının Hukuki Mesuliyeti*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1967.
- AYAN, Mehmet ve Nurşen AYAN. *Kişiler Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016.
- AYAZ, Eslem. *Limited Şirketlerde Kanuni Temsilci ve Ortakların Vergisel Sorumlulukları (Anılış: Ayaz, Kanuni Temsilci)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2015.

- . «Limited Şirketlerde Tahsil Edilemeyen Amme Alacağından Kanuni Temsilci ve Ortakların Sorumluluklarının Takip Sırası (Anılış: Ayaz, Takip Sırası).» *Yaklaşım S: 218 Şubat 2011*: 284-286.
- AYDIN, Fazıl. *Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Anonim Şirketler, Limited Şirketler ve Şirketler Topluluğu*. Ankara: Bilge Yayınevi, 2019.
- AYDOĞAN, Fatih. *Ticaret Ortaklıklarında Rekabet Yasağı*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2005.
- AYHAN, Rıza. «Anonim Şirketlerde Yönetim Kuruluna Üye Seçilebilmek İçin Ehliyet Şartı (Anılış: Ayhan, Ehliyet Şartı).» *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C.1 S.1* 1988: 235-248.
- . *Limited Şirketlerde Ortakların Sorumlulukları (Anılış: Ayhan, Ortakların Sorumlulukları)*. İstanbul: Kazancı Hukuk Yayınları, 1992.
- AYOĞLU, Tolga. «Pay Sahipleri ile Alacaklıların "Dolayısıyla Zarar" Nedeniyle Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Sorumluluk Davası Açma Hakkı ve Bu Tür Davalarda Alınan İlamları İcraya Koyma Yetkisi.» *Legal Hukuk Dergisi S.7* 2009: 67-86.
- AYTAÇ, Zühtü. *Anonim Ortaklıklarda İbra*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1982.
- AYYILDIRIM, Kadir, Yunus DEMİRLİ ve Yaşar AYYILDIZ. «Tüzel Kişilerde Kanuni Temsilcilerin Sorumluluğu ve Anayasa Mahkemesi İptal Kararının Değerlendirilmesi.» *Vergi Dünyası S.408 Ağustos 2015*: 76-89.
- BAĞRIACIK, Safiye Nur. «Limited Şirkette Bağlılık Yükümü ve Rekabet Yasağı.» *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C.16 S.2 (2017)*: 251-271.
- BAHTİYAR, Mehmet. «Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılacak Sorumluluk Davasında Genel Kurul Kararının Gerekli Olup Olmadığı Sorunu (Anılış, Bahtiyar, Armağan).» *Prof. Dr. Seza REİSOĞLU Armağanı*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2016.
- . *Ortaklıklar Hukuku*. İstanbul: Beta Basım, 2019.
- BAHTİYAR, Mehmet ve Levent BİÇER. «Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticari Defter Tutma Yükümlülüğü ve Ticari Defterlerin İspat Gücü.» *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C.1 S. 1* 2013: 15-32.
- BALCI, Mesut ve Halil YILMAZ. *Sosyal Sigorta Prim Alacaklarının Takip ve Tahsili*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2014.
- BALSEVER, Sergül. «Kuruluş ve Sermaye Artırımında İbra (TTK md. 559).» *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası* 76 (2018): 151-175.
- BARLASS, İrfan. *Kanuni Temsilcilerin Vergisel Sorumluluğu*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2006.

- BAŞBUĞOĞLU, Tarık. *Uygulamalı Türk Ticaret Kanunu C.I.* Ankara: Yetkin Yayınları, 1988.
- BİÇER, Levent. «Limited Şirketlerde Temsil ve Yönetim .» Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2004.
- BİLGE, Mehmet Emin. «Limited Ortaklıklarda Müdürlerin Sorumlulukları.» İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1994.
- BİLGİLİ, Fatih ve Ertan DEMİRKAPI. *Şirketler Hukuku (Anılış: Bilgili/Demirkapı, Şirketler Hukuku)*. Dora Basım: Bursa, 2013.
- . *Şirketler Hukuku Dersleri (Anılış: Bilgili/Demirkapı, s.).* Bursa: Dora Basım, 2018.
- BİLİCİ, Nurettin. *Vergi Hukuku* . Ankara: Savaş Yayınevi, 2018.
- BOZBEL, Savaş. «Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı (6102 Sayılı TTK M. 392).» *Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C.1 S.1* 2013: 79-96.
- BOZER, Ali. «Anonim Şirketlerde İdare Meclisi Üyelerinin Kazanç Payları .» *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi C.4 S.4* 1968: 675-678.
- BOZER, Ali ve Celal GÖLE. *Ticari İşletme Hukuku*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2018.
- BOZKURT, Tamer. *Şirketler Hukuku*. Ankara: Legem Yayıncılık, 2019.
- BULUT, Mehmet. *Sosyal Güvenlik Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları (Anılış: Uyuşmazlık Çözüm Yolları)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017.
- . *Tüm Yönleriyle Sosyal Güvenlik Uygulamalarında İdari Para Cezaları İtiraz ve Dava Yolları*. Ankara: Bilge Yayınevi, 2013.
- CAN, Mustafa Erdem. «Limited Şirketin Kamu Borçlarından Dolayı Ortakların ve Yöneticilerin Sorumluluğu.» *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C.7 S.1* Haziran 2017: 61-80.
- CANDAN, Turgut. *Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun.* Ankara: Yetkin Yayınları, 2018.
- CELEP, Faruk. «Anonim Şirketlerde Yöneticilerin Mali Hakları.» İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2011.
- CEYLAN, Nurgün. «Anonim Şirketlerde Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devrinin Anlamı, Sonuçları ve TTK m. 371 f.7 İle Karşılaştırılması (Anılış: Ceylan, Temsil Yetkisinin Devri).» *Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi C.2 S.1* (2015): 21-38.
- . «Limited Şirketin Temsili (Anılış: Ceylan, Temsil).» *Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi C.1 S.2* Haziran 2014: 59-91.

- CUYLAN, Çağla KANDIRALIOĞLU. «Müdürlerin Haklı Sebeplerin Varlığı Halinde Azli veya Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması .» *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C.16 S.2* 2017 : 71-95.
- ÇAM, Gülçin. «Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulunun Yönetim Yetkisi ve Yetki Devri.» *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. 16 S. 2* (2017): 513-544.
- ÇAMOĞLU, Ersin. «Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrasının Sorumluluk Davalarına Etkisi (Anılış: Çamoğlu, İbranin Sorumluluk Davalarına Etkisi).» *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası C.36 S.1-4* 1970: 323-348.
- . *Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu (Anılış: Çamoğlu, Yönetim Kurulu)*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2010.
- . «Limited Ortaklıkta Müdür Sıfatının Kazanılması ve Kaybedilmesi (Anılış: Çamoğlu, Müdürlük Sıfatı) .» *Yargı Dünyası S.226* 2014: 11-20.
- ÇAMURCU, Emin. *Anonim Ortaklıklarda Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluklarının Belirlenmesi*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2015.
- ÇEKER, Mustafa. *Ticaret Hukuku*. Adana: Karahan Kitabevi, 2014.
- ÇELİK, Aydın. *Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2007.
- ÇELİK, Binnur. *Kamu Alacaklarının Takip ve Tahsil Usulü (Anılış: Çelik, Kamu Alacakları)*. İstanbul: On İki Levha yayınları, 2018.
- ÇETİN, Zuhale ÖNEZ. «Türkiye’de İl Özel İdaresi Sisteminin Dönüşümü Ve 6360 Sayılı Kanunun Dönüşüme Etkileri.» *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.20, S.2* (2015): 247-266.
- ÇEVİK, Orhan Nuri. *Limitet Şirketler Hukuku ve Uygulaması*. Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2003.
- DEMİR, Koray. «Kooptasyon Uygulamasında Yeni Bir Perspektif Mümkün Mü? (TTK m.363/1’de Öngörüldüğü Haliyle Kooptasyon) (Anılış: Kooptasyon).» *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. LXXV, S. 1* 2017: 315-334.
- DEMİREL, Duygu. «Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri.» *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi C.7 S.2* (2017): 211-250.
- DEVELİ, Emine. *Tüzel Kişinin Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016.
- DİKEN, Mehmet Emre. «Sosyal Güvenlik Alacakları Bakımından Limited Şirket Ortaklarının Sorumlulukları.» *Vergi Dünyası S.393* Mayıs 2014: 127-130.
- DİNÇ, Serhan. *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu* . Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018.

- DOĞANCI, Doğa Ekrem. «Vekalet Sözleşmesinin Hukuki Niteliği Ve Benzer Hukuki İlişkiler İle Karşılaştırılması.» *Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C.2 S.1 Temmuz 2014*: 95-131.
- DOMANIÇ, Hayri. *Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması-TTK Şerhi C. II*. İstanbul: Temel Yayınları, 1988.
- DURAL, Ali. «Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi ve Hukuki Sonuçları.» İstanbul: Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2005.
- EKMEKÇİ, Ömer. «Sosyal Sigortaların Genel Hükümleri ve Türleri Açısından 2009 Yılı Kararlarının Değerlendirilmesi .» Ankara: Yargıtay'ın İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Kararlarının Değerlendirilmesi 2009, 2011.
- EKŞİ, Dağlar. *Limited Şirketlerde Yönetim Organı: Müdür*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2019.
- ERCAN, Tayfun. «6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim ve Limited Şirketlerde Kanuni temsilcilerin Sorumluluğu.» *Terazi Hukuk Dergisi C.7 S.69 Mayıs 2012*: 39-42.
- EREN, Fikret. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler (Anılış: Eren, Genel Hükümler)*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2018.
- . *Borçlar Hukuku Özel Hükümler (Anılış: Eren, Özel Hükümler)*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2018.
- ERİŞ, Gönen. *Açıklamalı-İçtihatlı Ticari İşletme ve Şirketler C.II*. Ankara: Seçkin Yayıncılık , 2017.
- . *Açıklamalı-İçtihatlı Türk Ticaret Kanunu III. Cilt*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2010.
- ERTAŞ, Elif Melis. *Limited Şirket Müdürünün Rekabet Yasağı* . Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018.
- FALCIOĞLU, M. Özgür. «Anonim Şirket Finansal Tablolarında TTK 515 Kapsamında Dürüst Resim İlkesine Uygunluk ve İlkeye Aykırılığın Sonuçları.» *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. 11 S. 137* 2016: 69-102.
- GEÇER, Ahmet Emrah. «Kanuni Temsilcilerin Amme Borçlarından Sorumluluğu: Kusurlu Sorumluluk v. Kusursuz Sorumsuzluk.» *TBB Dergisi (2017)*: 107-132.
- GERÇEK, Adnan. *Kamu Alacaklarının Takip ve Tahsil Hukuku*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, 2015.
- GİRİTLİ, İsmet, ve diğerleri. *İdare Hukuku*. İstanbul: Der Yayınları, 2015.
- GÖKSOY, Yaşar Can. «Ortaklıklar Hukukunda Rekabet Yasaklarının Kapsamları.» *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. 9 Özel Sayı 2007*: 633-681.

- GÜMÜŞ, Mustafa Alper. *Borçlar Hukuku Özel Hükümler 2013*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2013.
- GÜNER, Temel. «Limited Şirket Müdürlerinin Sorumluluğu.» Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2018 .
- GÜNEREN, Ali. «Üst Düzey Yönetici ve Yetkililerin İşverenin Prim Borcundan Müteselsil Sorumluluğu ve Primlerin Zamanında Ödenmemesinin Yaptırımı.» *Sicil İş Hukuku Dergisi S.6* (2007): 151-160.
- GÜNEY, Necla AKDAĞ. *Anonim Şirket Yönetim Kurulu (Anılış: Yönetim Kurulu)*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2016.
- GÜNEY, Necla Akdağ. *Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu (Anılış: Sorumluluk)*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2010.
- GÜVEN, Nazlı Alpaslan. «Kamu Alacağının Takibinde: Ölüm Hali ve Amme Alacağına Etkileri.» *Terazi Hukuk Dergisi, C. 12, S. 130* (2017): 38-42.
- GÜZEL, Ali, Ali Rıza OKUR ve Nurşen CANIKLIOĞLU. *Sosyal Güvenlik Hukuku*. İstanbul: Beta Basım, 2018.
- HACIMAHMUTOĞLU, Sibel. «The Business Judgment Rule: İşadamı Kararı Mı Yoksa Ticari Muhakeme Kuralı Mı?» *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi C. 30 S.4* 2014 : 99-145.
- HATEMİ, Hüseyin ve KALKAN OĞUZTÜRK Burcu. *Kişiler Hukuku*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2013.
- HELVACI, Mehmet. «Anonim Ortaklık Tarafından Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılacak Sorumluluk Davalarında Genel Kurul Kararının Gerekli Olup Olmadığı Sorunu (Anılış: Bahtiyar, Sorumluluk Davası).» *Yürürlüğünün 5. Yılında Yargıtay Kararları Işığında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018.
- . *Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu (Anılış: Hukuki Sorumluluk)*. İstanbul: Beta Basım, 2001.
- . «Yönetim Kurulunun Anonim Şirketi İdare ve Temsili, Özellikle Devredilemez Görev ve Yetkileri.» *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C.9 S:117-118* 2014: 119-132.
- HELVACI, Serap. *Gerçek Kişiler*. İstanbul: Legal Yayıncılık, 2017.
- İLERİ, Yusuf. «Vergi Borçlarının Kanuni Temsilcilerin Tahsilinde Vergi İdaresine Tanınan Yeni Ayrıcalıklar.» *Yaklaşım S:188* Ağustos 2008: 120-124.
- İMREGÜN, Oğuz. *Anonim Ortaklıklar* . Ankara: Yasa Yayıncılık, 1989.
- KABAKCI, Mahmut. *Sosyal Sigorta Prim Borçlarından Şahsi Sorumluluk*. İstanbul: Beta Basım, 2019.
- KALENDER, Emre. *Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Bilgi Alma Hakkı*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2017.

KALPSÜZ, Turgut. «Anonim Şirketlerde İdare Meclisi Üyelerinin Şirketle Rekabet Teşkil Eden Davranışları.» *Hüseyin Cahit Oğuzoğlu'na Armağan*. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1972. 347-385.

KANETİ, Selim. *Vergi Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 1989.

KAPLAN, Recep. «Yeni Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Ticaret Şirketlerinin Kanuni Temsilcileri ve Vergi Hukuku Açısından Sorumlulukları.» *Vergi Sorunları Dergisi S:285* Haziran 2012: 84-93.

KAPLAN, Ülkü AY. *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Gözetim Görevi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017.

KARAAHMETOĞLU, İsmail Özgün. *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Şirketin Temsili*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018.

KARABACAK, Ebru. *Prim Ödeme Yükümlülüğüne Aykırılığın Hukuki Sonuçları*. İstanbul: Legal Yayıncılık, 2017.

KARAKOÇ, Yusuf. *Genel Vergi Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2017.

KARASU, Rauf. «Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı.» *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi C. 23 S.2* 2005: 73-114.

KARYAĞDI, Nazmi ve Ahmet Metin AYSOY. «Anonim Şirket Kanuni Temsilcileri ile Üst Düzey Yöneticilerinin Vergi ve Sigorta Prim Borçlarından Sorumluluğu.» *Vergi Dünyası S.390* Şubat 2014: 13-15.

KAYA, Arslan. *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı (Anılış: Kaya, Bilgi Alma Hakkı)*. İstanbul: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2001.

KAYA, Mustafa İsmail. «Limited Şirketlerde Müdürler Kurulunun Oluşumu ve İşleyişi (Anılış: Kaya, Müdürler Kurulu).» *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C.22 S.1* 2014: 61-100.

KAYAR, İsmail. *6102 Sayılı Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018.

KAYIHAN, Şaban. *6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Üst Gözetim*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2011 .

KAYIRGAN, Hasan. «Yönetim Kurulu Üyesi ile Anonim Şirket Arasındaki İlişkinin Hukuki Niteliği .» *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C.8 S.1* 2013: 247-258.

KEÇECİ, Nazlı. «Limited Şirketlerde Müdürler.» İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2017.

KESKİN, Ömer. «Kamu Alacağı Kavramı ve 6183 Sayılı Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkında Kanunda Düzenlenen Fer'i Kamu Alacaklarının İncelenmesi.» *Vergi Dünyası S.416* Nisan 2016: 66-80.

- KILIÇOĞLU, Ahmet M. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2018.
- KILIÇOĞLU, Kumru. *Yansıma Yoluyla Zarar (Anılış: Kılıçoğlu, Yansıma Zarar)*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2012.
- KIRCA, İsmail. «Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği Seçimine İlişkin Kararın Hükümsüzlüğü (Anılış: Kırca, Armağan).» *Ünal TEKİNALP'e Armağan C.I.*, İstanbul: Beta Yayınları, 2003. 495-506.
- . «Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyesinin İbra Oylamasında Temsilci Sıfatıyla Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorunu (Anılış: Kırca, İbra Oylaması).» *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. 53 S. 1* 2004: 65-115.
- . «İbra Kararının Geri Alınması ve Bankacılık Kanunu'nun 133. Maddesi Uyarınca Açılacak Sorumluluk Davalarında İbranın İptali ve Zamanaşımı (Anılış: Kırca, İbranın İptali).» *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi C. 23 S. 3* 2006: 33-51.
- KIRCA, İsmail, Feyzan Hayal ŞEHİRALİ ÇELİK ve Çağlar MANAVGAT. *Anonim Şirketler Hukuku C.1, Temel Kavram ve İlkeler, Kuruluş, Yönetim Kurulu (Anılış: İlgili Bölümün Yazarı (Diğer Yazarlar), Anonim Şirketler Hukuku C.1)*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2013.
- . *Anonim Şirketler Hukuku C.2/2 Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü (Anılış: Kırca, Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü)*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2016.
- KIRMAN, Ahmet. «Şirketlerin Prim Borçlarından Dolayı Üst Düzey Yöneticilerin Sorumluluğu.» *Sicil İş Hukuku Dergisi S.17* 2010: 281-283.
- KOÇ, Himmet. *Anonim Şirketlerde İç Yönerge ile Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devri*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2018.
- KOYLU, Samet. «Limited Şirketlerde Müdürlerin Görev Ve Sorumlulukları (TTK ve ETTK Karşılaştırmalı Olarak).» İstanbul: İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2015.
- KURDOĞLU, Elif. «Yargı Kararları Işığında Tüzel Kişilerin Kanuni Temsilcilerinin Vergisel Sorumluluğu.» Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2011.
- KURT, Ekrem. «Kendilerine Yasal Danışman Atanan Kişilerin Hukuki Durumu .» *Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.4, S.8* (2016): 41-80.
- KÜÇÜKALİ, Canan. «6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Şirketlerde Yönetim ve Temsil .» *İstanbul Barosu Dergisi C.85 S.2* 2011: 98-126.
- MİMAROĞLU, Sait Kemal. *Anonim Şirketlerde İdare Meclisi Azalarının Hukuki Mes'uliyeti*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1967.
- MOROĞLU, Erdoğan. *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler (Anılış: Değerlendirme ve Öneriler)*. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2016.

- . *Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü (Anılış: Moroğlu, Hükümsüzlük)*. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2017.
- . «Anonim Ortaklıkta Yönetim Ve Denetim Kurulu Üyelerinin İbralarının Zamanı, Kapsamı ve Geri Alınması (Anılış: Moroğlu, İbra).» *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi C. XXI S.2* 2001: 5-12.
- MUTLU, Zehra AYAN. «Anonim Şirketlerde SSK Prim Borçlarının Ödenmemesinden Doğan Sorumluluk (Anılış: Ayan Mutlu, Tez).» Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2007.
- NOMER, Haluk Nami. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. İstanbul: Beta Yayınları, 2018.
- OĞUZ, Sefer. «Limited Şirketin Ödenmeyen Kamu Borçlarından Ortakların Sorumluluğunun AYM'nin 5766 Sayılı Kanunun Bazı Hükümlerinin İptal Kararı Işığında Değerlendirilmesi, » *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.16, S.2* (2017): 371-394.
- OĞUZMAN, Kemal ve Nami BARLAS. *Medeni Hukuk*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2011.
- OĞUZMAN, Kemal ve Turgut ÖZ. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler C.I (Anılış: Oğuzman/Öz, C.I)*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2018.
- . *Borçlar Hukuku Genel Hükümler C.II (Anılış: Oğuzman/Öz, C.II)*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2018.
- OKTAR, Ateş. *Vergi Hukuku*. İstanbul: Türkmen Kitabevi, 2019.
- ORAL, Tuğçe. *Tüzel Kişilerin Manevi Zararının Tazmini*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018.
- ÖNCEL, Mualla, Ahmet KUMRULU ve Nami ÇAĞAN. *Vergi Hukuku*,. Ankara: Turhan Kitabevi, 2018.
- ÖTLEGEN, Mehmet Lütfü. «Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunu Sona Erdiren Nedenlerden İbra ve Zamanaşımı.» Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2003.
- ÖZDAMAR, Mehmet. «6552 Sayılı Kanun ile TTK'da Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Anonim Şirketin Temsili.» *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XVIII* 2014: 137-164.
- ÖZDEMİR, Semih Sırrı. *İş Adamı Kararı İlkesi (Business Judgment Rule) ve Türk Hukukunda Uygulanabilirliği*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017.
- ÖZER, Işık. *Türk ve Yabancı Hukuk Sistemlerinde Anonim Şirket Yöneticilerinin Mali Hakları*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2013.

- ÖZTAN, Bilge. *Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinde Organ Kavramı ve Organın Fiillerinden Doğan Sorumluluk*. Ankara: Ankara Hukuk Fakültesi Yayınları, 1970.
- ÖZTÜRK, Berna. *Türk Sosyal Güvenlik Hukukunda Primler (Anılış: Öztürk, Primler)*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2016.
- ÖZTÜRK, İlhami. «Kanuni Temsilci Sıfatıyla Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Gümrük Vergilerinden Sorumluluğu (Anılış: Öztürk, Gümrük Vergilerinden Sorumluluk).» *Vergi Dünyası S.416* Nisan 2016: 239-252.
- ÖZYER, Mehmet Ali. *Açıklama ve Örneklerle Vergi Usul Kanunu Uygulaması*. İstanbul : Acar Basım ve Cilt San. Tic. A.Ş., 2015.
- POROY, Reha ve Hamdi YASAMAN. *Ticari İşletme Hukuku* . İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2018.
- POROY, Reha, Ünal TEKİNALP ve Ersin ÇAMOĞLU. *Ortaklıklar Hukuku I (Anılış: İlgili Bölümün Yazarı (Diğer Yazarlar), Ortaklıklar Hukuku I)*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2019.
- . *Ortaklıklar Hukuku II*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2017.
- POROY, Reha, Ünal TEKİNALP ve Gülören TEKİNALP. «Ortaklıklar Hukukunda Organların Sorumluluğu.» *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası C.45 S.1-4, Doğumunun Yüzüncü Yılında Atatürk'e Armağan 1979-1981: 347-398*.
- PULAŞLI, Hasan. «Eski Yönetim Kurulu Üyesinin Bilgi Alma Hakkı Var Mıdır? .» *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi C.22 S.3* 2004: 53-64.
- . *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2017.
- . *Şirketler Hukuku Şerhi Cilt II*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2018.
- . *Şirketler Hukuku Şerhi Cilt III*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2018.
- . «TTK Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Yöneticilerin Hukuki Sorumluluğu (Anılış: Pulaşlı, Armağan).» *Prof. Dr. Ali Naim İNAN'a Armağan*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2009.
- . «Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Özen Yükümlülüğü ve Müteselsil Sorumluluğu (Anılış: Pulaşlı, Özen Yükümlülüğü).» *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi C. 25 S.1* 2009: 27-63.
- . «Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Yönetim Kurulu Üyelerinin Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı.» *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi C.18 S.2 (Özel Sayı)* 2012: 587-601.
- RODOSLU, Emine KOÇANO. *Rücu Hakkı*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2016.
- SABAN, Nihal. *Vergi Hukuku*. İstanbul: Beta Basım, 2015.

- SAYIN, Hediye Bahar. «Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Toplantı Dışında Bilgi Alma Hakkının Konusu .» *TBB Dergisi S.124* 2016: 485-496.
- SEVER, Rabia. «6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Bakımından Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulunun İbrası.» İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi , 2012.
- SİLAHŞÖR, Mert. «Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Kamu Alacağı Sorumluluğu (Anılış: Silahşör, Kamu Alacağı).» *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi S.1* 2016: 67-79.
- . «Sermaye Şirketi Yönetici ve Ortaklarının Kamu Alacağından Sorumluluğu (Anılış: Silahşör, Tez).» Ankara : Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2014.
- SULU, Muhammed. *Ticari Sırların Korunması*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017.
- SÜMER, Ayşe. *Ticaret Hukuku* . İstanbul: Beta Basım, 2018.
- SÜZEK, Sarper. *İş Hukuku*. İstanbul: Beta Basım, 2017.
- ŞAHİN, Adem. «Riskin Erken Teşhis Komitesi (TTK m.378 ve 625/1-e'nin Değerlendirmesi).» *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C.7 S.2* (2016): 287-314.
- ŞENER, Oruç Hami. *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku (Anılış: Şener, Ortaklıklar Hukuku)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019.
- . *Ticari İşletme Hukuku (Anılış: Şener, Ticari İşletme)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016.
- . *Ticari Temsilci ve Ticari Temsil Yetkisi (Anılış: Şener, Ticari Temsilci)*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2015.
- . *Yargıtay Kararları Işığında Limited Ortaklıklar Hukuku (Anılış: Şener, Limited Ortaklık)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017.
- . *Yeni TTK Döneminde Anonim ve Limited Ortaklıklara İlişkin Verilen Yargıtay Emsal Kararlarının Değerlendirilmesi (Anılış: Şener, Değerlendirme)* . Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019.
- ŞENOL, Kübra ERCOŞKUN. «Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Toplantıları.» *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi C.19 S.2 (Prof. Dr. Nur CENTEL'e Armağan)* 2013: 1693-1726.
- ŞENTÜRK, Akın Gencer. «Limited Şirket Ortaklarının Kamu Borçlarından Sorumluluğuna İlişkin Kanuni Düzenlemelerin Hukukiliği Sorunu.» *Vergi Dünyası S.326* Ekim 2008: 127-134.
- ŞENYÜZ, Doğan, Mehmet YÜCE ve Adnan GERÇEK. *Vergi Hukuku Genel Hükümler*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, 2019.

- TANDOĞAN, Haluk. *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri C.II (1989 Yılı Dördüncü Tıpkı Basım'dan Beşinci Tıpkı Basım) (Anılış: Tandoğan, Özel Borç İlişkileri)*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2010.
- . *Türk Mes'uliyet Hukuku (1961 Yılı Birinci Basıdan Tıpkı Bası) (Anılış: Mes'uliyet Hukuku)*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2010.
- TATAR, Gülsüm. «Sosyal Güvenlik Hukukunda Müteselsil Sorumluluk .» *Çalışma ve Toplum* S.55 2017: 2133-2170.
- TEKİL, Fahiman. *Şirketler Hukuku*. İstanbul: Otağ Matbaacılık, 1981.
- TEKİN, Leyla. «Vekilin Müvekkiline Talimatlarına Uyma Yükümlülüğü .» İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2010.
- TEKİNALP, Ünal. *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku (Anılış: Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları)*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2015.
- . *Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2012.
- TOMBALOĞLU, Mustafa Lütü. *Amme Alacaklarının Takip ve Tahsil Usulü*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2011.
- TUNCAY, Aziz Can ve Ömer EKMEKÇİ. *Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri*. İstanbul: Beta Basım, 2017.
- ULUSAN, İlhan. «Maddi Hukuk Ve Usul Hukuku Bakımından Sulh Sözleşmesi.» *İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi* 5 (2011): 125-147.
- UYGUR, Turgut. *Türk Borçlar Kanunu Şerhi C:II*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2012.
- ÜÇİŞİK, Güzin ve Aydın ÇELİK. *Anonim Ortaklıklar Hukuku I. Cilt*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2013.
- ÜREL, Gürol. *Güncel Vergi Usul Kanunu Uygulaması*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016.
- YALÇINDURAN, Türker. *Vekalet Sözleşmesinde Ücret*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2010.
- YANLI, Veliye. «İsviçre Anonim Ortaklıklar Hukukunda “İşbölümü İlkesi” ve Yönetim Kurulunun Münhasır Yetkileri (Anılış: Yanlı, Yönetim Kurulunun Münhasır Yetkileri).» *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası* C.55 S.3 1997: 261-278.
- YANLI, Veliye. «Limited Şirketlerin Amme Borçlarından Dolayı Ortakların Sorumluluğu (Anılış: Yanlı, Armağan).» *Prof. Dr. Erdoğan MOROĞLU'na 65. Yaş Günü Armağanı*. İstanbul: Beta Basım, 2001. 743-770.

- . «Yönetim Kurulu Üyelerine Sağlanacak Mali Haklar İle İlgili Bazı Değerlendirmeler (Anılış: Mali Haklar).» *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi C. XXXIII S.4* (2017): 41-69.
- YARALI, Levent. *Limited Şirketin Kamu Borçlarından Müdürlerin ve Ortakların Sorumluluğu*. Ankara: Yaklaşım Yayıncılık, 2011.
- YASAMAN, Hamdi. «Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılacak Sorumluluk Davaları.» *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. 10, S. 2* (Temmuz 2013): 97-112.
- YAVUZ, Cevdet, Faruk ACAR ve Burak ÖZEN. *Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler*. İstanbul: Beta Yayınları, 2018.
- YAVUZ, Mustafa. «Limited Şirketlerde Müdürlerin Hukuki Sorumluluğu.» *Mali Çözüm Dergisi* (Ocak-Şubat 2013): 181-193.
- YENİSEY, Kübra DOĞAN. «Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği ve İş Sözleşmesi.» *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası C.74 S.3* 2016: 313-336.
- YETİK, Murat. *Sosyal Güvenlik Hukukunda Primler ve Prim Teşvikleri*. İstanbul: Legal Yayıncılık, 2018.
- YILDIRIM (Editör), Turan. *İdare Hukuku*. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2018.
- YILDIRIM, Ali Haydar. *6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*. Bursa: : Dora Basım, 2013.
- . *Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*. Bursa: Dora Basım-Yayın Dağıtım, 2013.
- . *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Ortaklık Müdürünün Hukuki Durumu (Anılış: Yıldırım, Müdürlerin Hukuki Durumu)*. İzmir: Güncel Hukuk Yayınları, 2008.
- YILDIZ, Mustafa. «Limited Şirket Ortaklarının Sosyal Güvenlik Prim Borcundan Dolayı Sorumluluğu (Anılış: Yıldız, Prim Borcundan Sorumluluk).» *Yaklaşım S.225 Eylül 2011*: 154-156.
- YILDIZ, Şükrü. «6102 Sayılı TTK'ya Göre Müdürlerin Görev Süresi (Anılış: Yıldız, Görev Süresi).» *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi S.26* 2014: 47-52.
- YILDIZ, Şükrü. «Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin Kamu Borçlarından Sorumluluğu (Anılış: Yıldız, Armağan).» *Prof. Dr. Erdoğan MOROĞLU'na 65. Yaş Günü Armağanı*. İstanbul: Beta Basım, 2001. 771-794.
- . «Limited Ortaklıklarda Müdürlerin Sorumluluğu (Anılış: Yıldız, Sorumluluk).» *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi S.24 Güz 2013/2*: 61-79.
- . *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku (Anılış: Yıldız, Limited Şirketler)*. İstanbul: Arıkan Basım Yayın Dağıtım, 2007.

- . «Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Limited Şirkete İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi (Anılış: Yıldız, Değerlendirme).» *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C.II S.1* (2005): 449-469.
- YILMAZ, Halil. «Sosyal Sigorta Prim Borçlarının Ödenmesi Sorumluluğunda Haklı Sebep.» *Terazi Hukuk Dergisi C.9 S.91* 2014: 59-70.
- YONGALIK, Aynur. *Şahıs Şirketlerinde Ortak Davası (Actio Pro Socio)*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2010.
- YÖRDEM, Yılmaz. *Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunda Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017.
- YURTMAN, Hazalcan. «TTK M.625/2 Kapsamında Limited Şirket Müdürlerinin Hukuki Sorumluluğu.» *Hukuku-Seminerler-Makaleler, Sorumluluk. Editör: Başak BAYSAL*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017. 469-517.
- YÜCE, Mehmet. *Anonim ve Limited Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyeleri, Kanuni Temsilciler Müdürler ile Ortakların Hak ve Sorumlulukları*. Bursa: Ekin Yayıncılık, 2014.
- YÜCEL, Turan. «Anonim ve Limited Şirketlerde Kanuni Temsilcilerin Şirketin Vergi Borçlarından Doğan Sorumlulukları.» İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2010.
- ZEVKLİLER, Aydın ve K. Emre GÖKYAYLA. *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2018.

Diğer Kaynaklar:

- Gelir İdaresi Başkanlığı İnternet Sitesi
- http://www.asmo.org.tr/tablolar/genel/20181218_turmobsirkuler193.pdf,
- Kazancı İçtihat Bilgi Bankası
- Lexpera Mevzuat ve İçtihat Bankası
- Sinerji Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası
- TBMM Tutanak Dergisi
- TOBB internet sitesi.
- Türkiye Noterler Birliği, 20.12.2018 Tarih ve 25 Sayılı Genelge.
- Yargıtay Emsal Karar Arama Motoru

ÖZGEÇMİŞ**ALİİHSAN TAŞ (1993-Erdemli/MERSİN)**

Mersin Silifkelidir. İlk ve ortaöğretim ile liseyi Mersin’de okumuştur. 2011 yılında yapılan LYS sınavında Türkiye 67’ncisi olmuştur. Özel bir üniversiteden yüksek onur derecesi ile mezun olmuştur. 2016-2017 güz döneminde Galatasaray Üniversitesi özel hukuk yüksek lisans (tezli) bölümüne girmiştir. 2017 yılı aralık ayında kurulan ÖZTÜRK&TAŞ Hukuk Bürosunun kurucu ortaklarından. 2019 yılında “Limited Şirkette Müdürler” konulu tezini savunarak tezli yüksek lisans programından mezun olmuş ve İstanbul Üniversitesi özel hukuk doktora programına kabul almıştır. Serbest avukatlık ve danışmanlık yapmaktadır.

TEZ ONAY SAYFASI

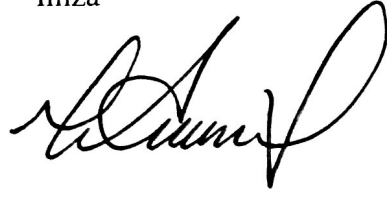
Üniversite : T.C. GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ
Enstitü : SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Hazırlayanın Adı Soyadı : ALİHSAN TAŞ
Tez Başlığı : LİMİTED ŞİRKETTE MÜDÜRLER
Savunma Tarihi : 12 / 06 / 2019.
Danışmanı : Prof. Dr. TOLGA AYOĞLU

JÜRİ ÜYELERİ

Unvanı, Adı Soyadı

İmza

Prof. Dr. Tolga AYOĞLU

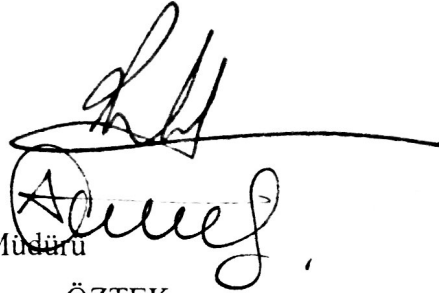
Doç. Dr. Zefar KAHRAMAN

Dr. Öğrt. Üyesi H. Ali

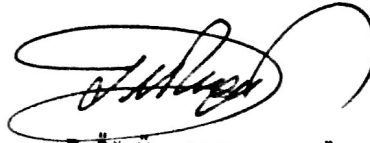
Dural

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. M. Yaman ÖZTEK

Veliaht

Dr. Öğr. Üyesi A. Fahri NEGÜS